

अथर्ववेदसंहितायाः ॥

सन्त्रणां वर्णानुक्रमसूची

अ

अकर्मतेत्यपसो.

अग्निमन्तरच्छाद.

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२२५ अकर्मतेत्यपसो	१८	३	३	१०१ अक्षयानौमधुसंका	७	३	३६
१५६ अकामोधीरो	१०	४	८	२५९ अगन्निन्द्रश्रवो	२०	३	२०
२९३ अकुप्यन्तःकुपा	२०	६	१३०	२७१ अगन्निन्द्रश्रवो	२०	५	५७
५९ अक्षदुग्धोराज	५	४	१८	२१५ अगन्मस्य १ःस्वर १६	२	०	०
२२६ अक्षममीमदन्त	१८	४	४	२७३ अगोरुषायगावि	२०	५	६८
१०३ अक्षाःफलवर्ती	७	४	५०	२८६ अग्नयायाह्यग्नि २०	९	१०३	१०३
९५ अक्षितास्तउपस	६	१३	१४२	११३ अग्नइन्द्ररचदा	७	१०	११०
२२८ अक्षितिभूयसीम्	१८	४	४	२३० अग्नयेकक्ष्यवाह	१८	४	४
२७५ अक्षितोतिः	२०	६	६९	४९ अग्नवागिन्द्रपर	४	८	३०
१८ अक्षीभ्यातिना	२	६	३३	१०० अग्नविष्णुमाहि	७	३	२०
२८४ अक्षीभ्याति	२०	८	९६	१०० अग्नविष्णुमाहि	७	३	२०
१३२ अक्षुमोपशंविततं	६	२	३	२० अग्निनोदुतः	३	१	२
१४ अक्षयानौमधुसं	४	१	—	७४ अग्निः परेष्ट्याम	६	४	३६
६६ नि				१३२ अग्निमन्तरच्छाद	०	०	३

अग्नेर्धातोअपा.

[२]

अग्निपतिहवि.

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२८६ अग्निर्माग्निहवि २०	९	१०१		२ अग्निःपूर्वमा १	२	७	
२८६ अग्निर्माग्निहवि २०	६	१०३		११ अग्निःप्राणान्तं ३	६	३१	
२८४ अग्निराम्नीप्रातृ २०	१	१		७७ अग्निःप्रातः ६	५	४७	
१३८ अग्निरासीन ६	४	७		६५ अग्निःसूर्यरत्न ५	६	२८	
४५ अग्निरियमन्यो ४	७	३१		१८२ अग्नीरक्षस्तपु १२	३	१	
५८ अग्निर्दिगुप्राति ५	३	१४		११८ अग्नीरक्षांसि ८	२	३	
१८७ अग्निर्नैऋत्यात् १२	५	१		२२३ अग्नीपोषापधि १८	२	४	
१५४ अग्निर्दिग्या १२	१	१		१८४ अग्नीपोषाम्यां १२	४	५	
२० अग्निर्नःशुक्ल ३	१	१		१२५ अग्नीपोमावद् ८	५	२	
१७५ अग्निर्भूम्यामोष १२	५	४५		१७६ अग्नेअक्रव्या १२	२	२०	
२४६ अग्निर्माग्निना १६	१	१		२७ अग्नेअच्छावदेह ३	४	१	
२१७ अग्निर्मागोप्ता १७	१	१७		१६० अग्नेचरुयज्ञिय ११	१	१	
२३७ अग्निर्मापातुवसु १६	२	२		१५९ अग्नेजनिष्ठा ११	३	३४	
१३१ अग्निर्व्यवइन्द्रो ९	५	२४		१०० अग्नेजतान्मण्डा ७	१	१	
६३ अग्निर्धनस्पती ५	१	१		१५९ अग्नेजायस्वादि ११	६	६१	
१७५ अग्निवासाः १२	४	१८		१०५ अग्नेतपस्तप्यामह ७	२	३	
६० अग्निर्वर्नःपदवाय ५	४	४		११७ अग्नेत्वचं ८	२०	१०१	
२२८ अग्निर्होताध्वर्यु १८	५	११		२८६ अग्नेदेवांइहा ५	३	१४	
	५	२२		५८ अग्नेपृतनापाद ५	३	२६	
	५	२७		२४० अग्नेःप्रजातंपरि १९	४	१४	
	१६	१८		३८ अग्नेःप्रोहिप्रयमो ५	१	३	
	२०	१०१		५२ अग्नेपत्युंमति ५	४	१६	
	११	६		१५ अग्नेयचेतपस्तेन २	४	१५	
	२०	६		१५ अग्नेयचेतपस्तेन २	४	१९	
	११	६७		१५ अग्नेयचेतुचिस्ते २	४	१९	
	२०	७		१५ अग्नेयचेहरस्तेन २	४	२०	
	११	५		७२ अग्नेरिवास्पदह ६	४	४५	
	१२	५		१०२ अग्नेरिवास्पदह ७	४	७	
				१२३ अग्नेर्धातोअपा ८	४	७	

पृष्ठांक.	कां०	अ०	स०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	स०
१४८ अग्नेर्भागस्थ	१०	३	५	२०३ अद्वादद्वादय	१४	२	२
४२ अग्नेर्मन्त्रप्रथम	४	५	२३	२२१ अद्गिरसोनः	१८	१	१
२२३ अग्नेर्वर्मपरि	१८	२	२	२२८ अद्गिरसामयनं	१८	४	४
१४ अग्नेर्वैश्वानर	२	३	१६	२२१ अद्गिरोभिर्यद्गिषै	१८	१	१
११७ अग्नेःशरीरमसि	८	१	२	४ अद्ग्रेअद्ग्रेलोचिपा	१	३	१२
१०७ अग्नेशर्धमहते	७	६	७३	२८५ अद्ग्रेअद्ग्रेलोमि	२०	८	९६
११६ अग्नेष्टेमाणमसु	८	१	२	१८ अद्ग्रेअद्ग्रेलोमि	२	६	३३
२५२ अग्नेसमिधमाहा	१९	७	६४	१६१ अद्ग्रेभ्यस्तउदरा	११	१	२
१८९ अग्नेसपत्रानध	१३	१	१	१४० अचिकित्वा	६	५	९
१५९ अग्नेसहस्रान	११	१	१	२० अचिक्रदत्स्वपा	३	१	३
८२ अग्नेःसांतपनस्या	६	८	७६	२१ अच्छत्वायन्तु	३	१	४
६५ अग्नेस्वाहा	५	६	२७	२८६ अच्छादित्वासह	२०	९	१०३
१६० अग्नीतुपानावप	११	१	१	६५ अच्छायमोति	५	५	२७
१६७ अग्नीसूर्येचन्द्रम	११	३	५	७५ अच्छानइन्द्रं पश	६	४	३९
१६६ अग्न्याधेय	११	४	७	२५८ अच्छायेइन्द्रं पत	२०	७	१७
४० अग्रमेव्योपधीना	४	४	१९	६१ अच्युतच्युतसम	५	४	२०
१२ अपद्विष्टा	२	२	७	३८ अजमनमि	४	३	१४
१४३ अघमस्त्वघ	१०	१	१	१३४ अजसिनाकोवि	९	३	५
१८६ अघविशानिपत	१२	५	५	२९३ अजागारकेवि	२०	९	१०९
१७७ अघशंसदुःशंसा	१२	२	२	१७० अजाताआसधृ	११	४	८
१५६ अघायतामपि	१०	५	९	१३४ अजारोदमुकृता	६	३	५
१४७ अघाश्वस्पेदं	१०	२	४	१०६ अजिरापिरार्जा	७	६	७०
२०० अघोरचक्षुरपति	१४	२	२	१०३ अजपंत्वासंलि	७	४	५०
१८६ अघपंच्यमाना	१२	५	५	२१३ अजप्याघासना	१६	२	६
१८७ अघ्येपदवीर्भेव	१२	५	५	१३४ अजोद्यग्नेरज	६	१	५
१८७ अघ्येप्रशिरोम	१२	५	५	२२१ अजोभागस्तप	१८	२	७
१३६ अद्ग्रेभेदमद्ग्वरं	९	४	८	१३५ अजोवाहदमग्ने	९	३	—
६७ अद्ग्रेभेदोअद्ग्व	५	६	१०	१३४ अजोद्यग्नेरज	६	१	५
१४८ अद्वादद्वादय	१०	२	४				

अजोरेस्पज.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
१३६ अजोरेस्पज	९ ३ ५	२७१ अथातेअन्तमा	२० ५ ५७
१३६ अजं चपचत	९ ३ ५	२७४ अथातेअन्तमा	२० ६ ६८
१३५ अजःपक्षसर्गे	९ ३ ३	२९३ अथोश्वाअस्थि	२० ९ १३१
२२५ अजतेव्यञ्जते	१८ ३ २	२६३ अथोइयन्नियन्न	२० ६ १३०
१६२ अतन्द्रोयास्पज	१३ २ ६	२६३ अथोइयन्निति	२० ९ १३०
१३७ अतिथीान्नति	९ ३ २	२४३ अथोपदानभग	१६ ५ ३४
२२१ अतिद्रवभानो	१८ २ ४१	२४८ अथोयानिच	१९ ६ ४८
१०१ अतिधन्वान्यस्य	७ ४ ८	१७१ अथोसर्वभूपदं	११ ५ ५६
५५ अतिधावतातिस	५ २ ६	१०४ अदन्तित्वापिपी	७ ५ १
११ अतिनिहोअतिस	२ २ १६	२१६ अदन्तोदिविपृ	१७ ६ ३५
६० अतिमात्रमवर्धन्त	५ ४ ४९	१९ अदान्यान्त्सोमपा	२ ४ २०
२४८ अतिविश्वान्यरु	१९ १ १	६ अदारसद्भवतु	१ ४ ६८
२१२ अतिसृष्टोअपां	१६ ६ ६२	८१ अदितिःरमधु	६ ७ ६८
२८२ अतीदुशकओह	२० ६ १२	९६ अदितिर्व्यौरदि	७ १ ३
१३ अतीवयोमरुतो	२ ३ १०	२२५ अदितिर्मादित्यैः	१८ १ १
२०८ अतोवैवृहस्पति	१५ २ १०	१६० अदितेर्हस्तांस्तु	११ १ २
२०८ अतोवैवृहस्पति	१५ २ १०	१९१ अदृशन्नस्यकेत	१३ २ १३
२०८ अतोवैवृहस्पति	१५ २ १०	२९४ अदृहमिसांपूपक	२० ५ ४७
२०८ अतोवैवृहस्पति	१५ २ १०	२६८ अदृथमस्यकेत	२० ५ ४७
२६५ अत्यर्धचपरस	२० ६ ७०	२०१ अदेवृध्न्यपति	१४ २ १८
२७५ अतःपरिज्मन्ना	२० ५ ४१	७२ अदोयतेहृदिभि	६ २ ३
२६७ अत्राहगोरमन्व	२० ५ ३२	१० अदोपदवधावाति	२ १ ७
१८ अत्रिवद्वःक्रिमयो	२ ५ २३	२२ अदोयदवरोचते	३ २ १
६३ अत्रिवद्वःक्रिमयो	५ ५ २३	१७७ अदोयदेविमयमा	१२ १ १४
५५ अत्रेनानिन्द्र	५ २ १२	२०९ अद्विरन्नादीभि	१५ २ ३
२०८ अययपवविदुपा	१५ २ १३	२० अद्र्यस्तवाराजा	३ १ ४
२०९ अययस्यात्रात्यो	१५ २ १३	३४ अद्यामेअद्य	४ १ ४
२०९ अययस्यात्रात्यो	१५ २ १३	११९ अद्यामुरीय	६ २ १०
२०९ अययस्यात्रात्यो	१५ २ १३	२५७ अथोतेविश्वमनु	२० २ १०

पृष्ठांक.	कां	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां	अ०	सू०
२१९ अथत्यंद्रप्सं	१८	१	१	२६७ अनवर्धराभिद्यु	२०	५	४०
२९६ अथद्रप्सोअंशुम	२०	९	१३७	२७१ अनर्शरातिवसु	२०	५	५८
६२ अथराअंम	५	५	२२	४६ अनस्थाःपूताः	४	७	३४
२४७ अथराप्रितृष्ट	१६	६	४७	२१३ अनागामिप्यतो	१६	२	६
२४८ अथराप्रितृष्ट	१९	६	५०	१४४ अनागोदत्तावै	१०	१	१
६३ अथरोधरउत्तरे	६	१३	१३४	११० अनाधृप्योजात	७	८	८४
२२५ अथायधानः	१८	३	३	३५ अनाप्तापेवः	४	२	७
२८५ अथाहीन्द्रागिर्व	२०	६	१००	५३ अनाप्तापेवः	५	२	६
२६१ अधिद्वयोरदधा	२०	३	२५	२९३ अनामयोपजिदि	२०	९	१२९
४४ अधिनोमूतपृत	४	६	२८	२५१ अनास्माकस्तद्	१९	७	५७
११६ अधिमूहिमा	८	१	२	१८६ अनुगच्छन्ति	१२	५	५
६४ अधिस्कन्द	५	५	२५	१२१ अनुजिघ्रंसम्	८	३	६
१२ अधीतीरध्यगा	२	२	६	२८६ अनुतेशुप्यं	२०	९	१०५
१३० अध्यज्ञोवाजी	९	१	२	१५७ अनुत्वाग्निः	१०	५	१०
२७९ अध्यर्षवोऽरुणं	२०	७	८७	२६७ अनुत्वारोदसी	२०	५	४२
१४१ अनच्छपेतुरगातु	९	५	१०	२२ अनुत्वाहरिणो	३	२	७
७९ अनहुद्ध्यस्त्वं	६	६	५९	१३५ अनुपूर्ववत्सां	९	३	५
३६ अनह्वानिन्द्र	४	३	११	२६२ अनुमत्नस्यौक	२०	३	२६
३६ अनह्वान्दाधार	४	३	११	२८२ अनुमत्नस्यौक	२०	८	६२
३७ अनह्वान्दुहे	४	३	११	९९ अनुमतिःसर्वमिदं	७	२	२०
१७९ अनह्वार्हव	१२	२	२	९३ अनुमतेन्विदं	६	१३	१३१
१५४ अनन्तविततं	१०	४	८	९९ अनुमन्यतामनु	७	२	२०
१८४ अनयत्यमन्यय	१२	४	४	३१ अनुव्रतःशितुः	३	६	३०
२३२ अनभ्रयःसनमा	१९	१	२	१८० अनुव्रतारोहिणी	१३	१	१
७३ अनमित्रनो	६	४	४०	६ अनुमूर्यामुदयतां	१	५	२२
४० अनयाहमोपध्या	४	४	१८	२८४ अनुस्पष्टोभवत्ये	२०	८	९६
१४३ अनयाहमोपध्या	१०	१	१	२३४ अनुहवंपरिहयं	१६	१	८
१० अनवद्याभिःसमु	२	१	२	६७ अनुहूतःपुनरोहि	५	६	३०
२७५ अनवर्धराभिद्यु	२०	६	७०	९० अनृणाअस्मिन्न	६	१२	११७

पृष्ठांक.	को०	म०	सू०	पृष्ठांक.	को०	म०	सू०
१०८ मनुस्मृत्यान्त	१४	१	१	२१८ मनुस्मृत्यान्त	१८	१	१
१२० अनेनन्त्रोपपत्तिना	८	१	१	२२ मनुस्मृत्यान्त	८	१	२२
११५ अन्तकायमृत्यवे	८	१	१	७३ अन्तकायमृत्यवे	११	३	२६
२१३ अन्तकोति	१६	२	१	७८ अन्तकायमृत्यवे	१२	३	२
२१३ अन्तकोति	१६	२	१	१०८ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	८३
१२० अन्तरद्वये	८	१	१	१०९ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१
१३२ अन्तराद्यान्	८	१	१	११० अन्तकायमृत्यवे	१८	३	२०
८ अन्तरिक्षाद्यान्	१	६	३२	१११ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	११
५५ अन्तरिक्षाद्यान्	५	२	९	११२ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१२२
५५ अन्तरिक्षाद्यान्	५	२	९	११३ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	२०
८३ अन्तरिक्षपतनि	६	८	८०	११४ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१६
४९ अन्तरिक्षेणसह	४	८	३८	११५ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	२
४९ अन्तरिक्षेणसह	४	८	३९	११६ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१०४
४९ अन्तरिक्षेवाये	४	८	४०	११७ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१
१२४ अन्तरिक्षमात्र	१०	५	९	११८ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	७
१५६ अन्तरिक्षदिवं	४	८	३६	११९ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	८३
४६ अन्तरिक्षधेनु	५	४	२०	१२० अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१६
६१ अन्तरिक्षधेनु	११	२	४	१२१ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	७
१६५ अन्तरिक्षधेनु	११	२	४	१२२ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	२
७४ अन्तरिक्षधेनु	१०	२	२	१२३ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	४७
१५१ अन्तरिक्षधेनु	१२	५	३१	१२४ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	३१
१७६ अन्तरिक्षधेनु	११	३	३१	१२५ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	३३
१७२ अन्तरिक्षधेनु	११	३	३१	१२६ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	२०
७४ अन्तरिक्षधेनु	२०	५	४८	१२७ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७
२६९ अन्तरिक्षधेनु	१०	४	४	१२८ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७
१५५ अन्तरिक्षधेनु	१३	४	४	१२९ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७
१९६ अन्तरिक्षधेनु	१३	४	४	१३० अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७
१६६ अन्तरिक्षधेनु	१६	४	४	१३१ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७
२३४ अन्तरिक्षधेनु	१६	४	४	१३२ अन्तकायमृत्यवे	१८	३	१७

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
११८ अपारिमितमेव	६	३	६	९ अपांतेजोऽप्योति	१	६	३५
२२ अपांतेजोऽप्योति	२	७		२६२ अपांतेजोऽप्योति	२०	३	२०
२५० अपांतेजोऽप्योति	१६	७	६५	६६ अपांतेजोऽप्योति	५	६	२०
१४१ अपारिमितमेव	६	५	१०	१३२ अपांतेजोऽप्योति	९	२	४
२०४ अपारिमितमेव	१८	३	३	३४ अपारिमितमेव	४	१	४
२३८ अपारिमितमेव	१६	२	१८	२६३ अपांतेजोऽप्योति	२०	३	३२
२४० अपारिमितमेव	१०	६	६०	१११ अपारिमितमेव	७	८	६०
१८७ अपारिमितमेव	१०	५	१०	१०६ अपारिमितमेव	७	६	७०
२२२ अपारिमितमेव	१८	२	२	२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
१४१ अपारिमितमेव	५	८	१०	२०२ अपारिमितमेव	१८	४	४
१०६ अपारिमितमेव	७	६	७०	२०८ अपारिमितमेव	१८	४	४
१४५ अपारिमितमेव	१०	४	८	२०८ अपारिमितमेव	१८	४	४
२८२ अपारिमितमेव	२०	८	६०	२०८ अपारिमितमेव	१८	४	४
१४२ अपारिमितमेव	६	८	१०	२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
१६५ अपारिमितमेव	११	२	४	२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
७६ अपारिमितमेव	६	४	४१	२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
३६ अपारिमितमेव	३	१२		२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
२१२ अपारिमितमेव	१६	१	१	२२७ अपारिमितमेव	१८	३	३
२३२ अपारिमितमेव	१०	१	२	२२८ अपारिमितमेव	१८	४	४
१५० अपारिमितमेव	१०	३	५	१५५ अपारिमितमेव	१०	४	८
४० अपारिमितमेव	४	४	१७	२२१ अपारिमितमेव	१८	१	१
४० अपारिमितमेव	४	४	१८	४३ अपारिमितमेव	४	५	२५
८७ अपारिमितमेव	६	११	१०६	६ अपारिमितमेव	१	४	२१
२४६ अपारिमितमेव	१०	५	४५	२९० अपारिमितमेव	२०	९	१२५
२६२ अपारिमितमेव	२०	३	२८	२२३ अपारिमितमेव	१८	२	२
२६७ अपारिमितमेव	२०	५	३९	२२२ अपारिमितमेव	१८	२	२
२३२ अपारिमितमेव	१०	१	२	१२ अपारिमितमेव	२	२	८
१७६ अपारिमितमेव	१२	२	२	२८५ अपारिमितमेव	२०	८	
२०२ अपारिमितमेव	१४	२	२	११० अपारिमितमेव			

अपैतेनारात्सी.

[८]

अभिहितस्यसो.

पृष्ठांक.

कां० अ०. सू०

पृष्ठांक.

कां० अ०. सू०

५४ अपैतेनारात्सी

१५० अपोदिच्याअचा

११० अपोदिच्यामचा

२ अपोदेवीरुपद्वये

१५७ अपोदेवीमिधु

३९ अपोनिपिञ्ज

२७८ अपोयदिन्द्रपुरुहू

१२७ अपोवामदेव्येन

१२७ अपोवामदेव्यं

२७८ अपोवृत्रवधिवं

४४ अपःसपुत्रा

१२२ अपजास्त्वमार्त

२६२ अपपाणचवे

१२५ अपाणैतिमाणेन

११३ अपसरसःसधमादं

२०१ अपसरसःसधमा

८३ अपसुतेजन्म

११० अपसुतेराजन्वरु

२६३ अपमुधूतस्य

२ अपमुधेसोमो

१७१ अपमुस्तीमासु

२ अपस्वन्तर

१५६ अपस्वासीन्मा

१६३ अपोव्यग्निःस

७५ अपयंथावापृथि

२३७ अपयंनःकरत्य

२३७ अपयंमित्रादंम

७४ अपयंमित्रावरुणा

४६ अपागःसन्नप

३९ अभिकन्दस्तन

१६७ अभिकन्दस्तन

२३६ अभिगोत्राणि

७६ अभितिष्ठामि

२७ अभितेऽर्धा

४८ अभितंनिर्द्यति

९८ अभितेदेवं

२४ अभित्वाजरी

८ अभित्वादेवः

२८५ अभित्वापूर्वपीत

१०१ अभित्वापनुजा

२६६ अभित्वावर्चसा

३५ अभित्वावर्चसा

२६० अभित्वावृषभा

२८९ अभित्वागूरनो

८६ अभित्वेन्द्रवरी

२२३ अभित्वोर्लोमि

२५५ अभियुम्नानिव

२८२ अभिमगोपति

२६० अभिमगोपति

२६९ अभिमवःसुराय

४६ अभिमोहिदक्षि

३५ अभिमोहिमाप

८६ अभिभूर्यज्ञोअभि

८३ अभिवर्धतांपय

८ अभिद्वत्यसपत्ना

१६५ अभिवृष्टाओप

२५८ अभिरयावंनक

२७३ अभिहितस्यसो

पृष्ठान्त.	कां.	अ०	सू०	पृष्ठान्त.	कां.	अ०	सू०
८ अर्धावर्तेनमणि	१	६	२९	१०३ अमुत्रमृगादिति	७	५	८३
८ अर्धार्तौअभि	१	६	२९	१०८ अमुत्रमग्निह	१३	१	१
२०२ अर्धार्त्तः१म	२०	६	१०७	१०२ अमुत्रनमामगच्छ	९	२	३
१०८ अर्धार्त्तादि	१०	५	१०	१०४ अमुत्रनम्य	८	४	८
६४ अर्धार्त्तनामेया	६	१३	१३७	७३ अमुत्रनमिःपतवि	६	३	२९
२०० अर्धार्त्तःमम्यो	२०	६	१०४	२० अमुत्रेदिवि	३	२	७
४६ अर्धार्त्तमयो	४	७	३०	२ अमुत्राद्य	१	१	४
२०७ अमुत्रमुपेदया	२०	६	१०२	५ अमुत्रायन्ति	१	४	१७
१०६ अर्धार्त्तमयि	१०	५	१०	७ अमुत्रपरेपृदा	१	५	२७
२३० अर्धार्त्तमहितो	२८	४	४	१३४ अर्धार्त्तमयि	९	३	५
१४४ अर्धार्त्तमयि	१०	१	१	२०३ अर्धार्त्तमयि	१४	२	२
१०३ अर्धार्त्तमयि	१३	२	२	२ अर्धार्त्तमयि	१	१	४
६१ अर्धार्त्तमयि	६	१२	१२४	१०६ अर्धार्त्तमयि	१३	४	४
१०६ अर्धार्त्तमयि	७	६	६	१०६ अर्धार्त्तमयि	१३	४	४
१६० अर्धार्त्तमयि	११	१	१	१७६ अर्धार्त्तमयि	१०	२	२
१०९ अर्धार्त्तमयि	१४	१	१	१०५ अर्धार्त्तमयि	७	६	६०
२०८ अर्धार्त्तमयि	२०	९	१०४	२० अर्धार्त्तमयि	३	१	२
१० अर्धार्त्तमयि	२	१	२	६७ अर्धार्त्तमयि	८	६	३०
११८ अर्धार्त्तमयि	६	४	७	४२ अर्धार्त्तमयि	४	५	२२
२८८ अर्धार्त्तमयि	२०	९	१०६	७६ अर्धार्त्तमयि	६	६	६०
४० अर्धार्त्तमयि	४	४	१८	१२१ अर्धार्त्तमयि	८	३	५
१६७ अर्धार्त्तमयि	११	३	५	२०१ अर्धार्त्तमयि	२०	६	१२६
२०४ अर्धार्त्तमयि	१५	१	२	२६३ अर्धार्त्तमयि	२०	९	१२६
१०८ अर्धार्त्तमयि	७	७	७६	२६८ अर्धार्त्तमयि	२०	५	४५
२२३ अर्धार्त्तमयि	१८	२	२	२५४ अर्धार्त्तमयि	२०	१	५
२० अर्धार्त्तमयि	३	१	१	२०१ अर्धार्त्तमयि	२०	६	१२६
८७ अर्धार्त्तमयि	६	१०	१०३	२४२ अर्धार्त्तमयि	१९	४	३१
२० अर्धार्त्तमयि	३	१	२	८० अर्धार्त्तमयि	६	७	६३
१३ अर्धार्त्तमयि	२	२	१०	८४ अर्धार्त्तमयि	६	९	८४

अयामिषोपइन्द्र.

[१०]

अरिष्टोहमरिष्ट.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
२५६ अयामिषोपइन्द्र	२० १ १२	१०४ अयंयोवक्रो	७ ५ ५६
१६ अयाविष्ठाजनय	७ १ ३	६२ अयंयोविश्वान	५ ५ २२
२६६ अयाहृत्यंमाय	२० ४ ३६	६७ अयंलोकाःमियत	५ ६ ३०
१९२ अयुक्तसप्तशु	१३ २ २	१२४ अयंलोकोजालं	८ ४ ८
२६६ अयुक्तसप्तशु	२० ५ ४७	६३ अयंवज्रस्तर्ययता	६ १३ १३४
२४६ अयुतोहमयुतो	१९ ६ ५१	६३ अयंवस्तेगर्भे	१३ १ १
२५२ अयोजालाश्र	१९ ७ १०	१८६ अयंवस्तेगर्भे	१३ १ १
१७२ अयोमुखःसूची	११ ५ ३	२०८ अयंवाज्रमनिर्ग	१५ २ ८
११७ अयोदंष्ट्रोअचि	८ २ ३	२९७ अयंवायमोअ	२० ६ १३९
१८० अयंग्रावापृथु	१२ १ २	११ अयंविष्कन्धं	२ १ ४
११६ अयंजीवतुमा	८ १ ५	१६४ अयंसदेवोअ	१३ १ १
२५४ अयंतइन्द्रसोमो	२० ४ ३२	१४१ अयंसशिद्धे	८ ५ १०
४६ अयंतअस्म्युप	१० ४ २	१४१ अयंसहस्रमानो	७ २ २५
१४६ अयंतैकृत्यां	३ ४ २०	२८६ अयंसहस्रमृषि	२० ९ १०४
२७ अयंतैयोनि	६ ४ ४३	३ अयंस्तुवान	१ २ ८
७६ अयंदर्भोविमन्तु	६ १ १	१२० अयंस्तोमणि	८ ३ ४
११५ अयंदेवाइहवास्त्व	८ १ १०	२६४ अरदुपरम	२० ९ १३१
३ अयंदवानामसुरो	६ ८ ७६	३५ अरसस्तइषो	४ २ १
८३ अयंतोनमस्पती	६ १ १	१०४ अरसस्तइषो	७ ५ ५६
१४३ अयंपण्याःकृत्ये	९ २ ४	१४७ अरसासइहाह	१० २ ४
१३३ अयंपिपानः	८ ३ ५	२४३ अरसंकृत्रिमना	१६ ४ ३४
१२० अयंमतिस्तरो	८ ३ ३	३५ अरसंमाच्यं	४ २ ७
१२० अयंमणिःसपत्न	८ ३ ३	१५० अरातीयोअति	१० ३ ३
१४६ अयंमणिर्वरणो	१० २ ३	१४६ अरात्यास्त्वा	१० २ ३
१४६ अयंमेवरण	१० २ ३	१५ अरायमस्तपणम	२ ४ २५
१४६ अयंमेवरणो	१० २ ३	१६ अरायमस्तपणम	२ ४ २५
१४६ अयंमेवरणो	१० २ ३	१६८ अरायान्मो	११ ३ ३
३८ अयंमेवरणो	१० २ ३	१४६ अरिमाआपोअ	१० ३ ३
अयंयोआभिशोच	६ ३ ३	२०१ अरिमाआपोअ	१६ ३ ३
		४३ अरिष्टोहमरिष्ट	१० २ ३

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१० अरुन्धामिदं	२	१	३	२७६ अवक्रान्तिखंडपथं	२०	७	८५
२६३ अरुन्धामासहर	२०	३	३१	४८ अवकादानाभिषो	४	८	३७
२६५ अरुन्धारीवावदी	२०	९	१३५	१२३ अवकोल्वा	८	४	७
१४७ अरुन्धुषोनेम	१०	२	४	५७ अवमहियातुभा	५	३	१४
२८२ अरुन्धुषोनेम	२०	८	९२	७६ अवज्यामिव	६	५	४२
२१९ अरुन्धुषोनेम	१८	१	१	११२ अवदिवस्तारय	७	१०	१०७
१६ अरुन्धुषोनेम	२	४	२४	२६६ अवद्रुत्तोअंशुम	२०	९	१३७
५१ अरुन्धुषोनेम	५	१	१	१३० अवधोत्कामा	६	१	२
१६६ अरुन्धुषोनेम	११	४	७	१२४ अवपयन्ता	८	४	८
१७१ अरुन्धुषोनेम	११	५	६	४७ अवपयन्तिप	४	७	३५
१७२ अरुन्धुषोनेम	११	५	९	८० अवपयन्तिपयत्ता	६	७	६५
२८२ अरुन्धुषोनेम	२०	८	९२	७३ अवपयन्तिपयत्ता	६	३	२६
१६७ अरुन्धुषोनेम	१४	१	१	१८६ अवपयन्तिपयत्ता	१२	५	५
२८ अरुन्धुषोनेम	३	३	२०	७६ अवपयत्ता	६	५	४५
१६६ अरुन्धुषोनेम	११	३	५	१४७ अवपयत्तापदाज	१०	२	४
१६६ अरुन्धुषोनेम	११	३	५	२६४ अवपयत्तापदाज	२०	६	१३३
२५५ अरुन्धुषोनेम	२०	१	८	२२१ अवपयत्तापदाज	१८	२	२
१९२ अरुन्धुषोनेम	१३	२	२	२७ अवपयत्तापदाज	३	४	१९
२५९ अरुन्धुषोनेम	२०	३	१९	२७८ अवपयत्तापदाज	२०	७	७७
५२ अरुन्धुषोनेम	५	१	३	२८२ अवपयत्तापदाज	२०	८	९२
२६१ अरुन्धुषोनेम	२०	३	२३	१८९ अवपयत्तापदाज	१३	१	१
२५५ अरुन्धुषोनेम	२०	१	६	१७२ अवपयत्तापदाज	११	५	१०
२५९ अरुन्धुषोनेम	२०	३	२०	१८७ अवपयत्तापदाज	१२	५	५
२७१ अरुन्धुषोनेम	२०	५	५७	१५५ अवपयत्तापदाज	१०	४	८
७१ अरुन्धुषोनेम	६	२	१६	१८० अवपयत्तापदाज	१२	१	२
२९४ अरुन्धुषोनेम	२०	९	१३२	२९१ अवपयत्तापदाज	२०	६	१२६
२६४ अरुन्धुषोनेम	२०	६	१३४	५४ अवपयत्तापदाज	५	२	६
१७१ अरुन्धुषोनेम	११	५	९	७४ अवपयत्तापदाज	६	३	२६
१८ अरुन्धुषोनेम	२	४	३१	२८१ अवपयत्तापदाज	२०	८	६१

अवःपरेणपर.

पृष्ठांक.	कां अ० सू०	पृष्ठांक.	कां अ० सू०
१४० अवःपरेणपर	६ ५ ९	५३ अवस्थासुः	५ १ ५
१९० अवःपरेणपर	१३ १ १	२८४ अवस्थान्तोगव्य	२० ८ २६
१४० अवःपरेणपितरं	६ ५ ९	२६१ अवभावति	२० ३ २५
२५२ अव्यचसद्य	१९ ७ ६८	२६ अवभावतीर्गोमती	३ ४ १६
१८६ अशितालोका	१२ ५ ५	२२२ अवभावतीमतर	१८ २ २
१३७ अशितावस	६ ३ १२	१६२ अशवाःकणा	११ २ ३
१३ अशीतिभिस्ति	२ ३ २	२१ अश्विनात्वाप्रे	३ १ ४
१७८ अशमन्वतीरीयते	१२ २ ९	६५ अश्विनात्रअणा	५ ५ २६
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	८१ अश्विनासारघेण	६ ७ ६९
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	१३० अश्विनासारघेण	६ १ १
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	२८२ अपादहमुग्रं	२० ८ ६२
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	१२६ अपृजाताभूता	८ ५ ९
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	५८ अपृचमेऽशीति	५ ३ १५
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	१६४ अपृचायुक्तोवह	१३ ३ ३
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	२३९ अपृचैभ्यःस्वाहा	१६ ३ २३
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	१४६ अपृचक्रानवद्वा	१० १ ४
५५ अशमवर्ममेऽसि	५ २ ९	१६६ अपृचक्रवर्तत	११ २ २३
७९ अश्रमादिवर्म	६ ६ ६०	२३६ अपृचदशचैभ्यः	१६ ३ २३
२४० अश्रान्तस्यत्वा	१९ ३ १६	६० अपृचपदीचतुरक्षी	५ ४ १९
६० अधूणिकृपमाण	५ ४ १६	२३४ अपृचविंशानिशि	१६ १ ८
२३ अधेष्माणो	३ २ १	१२६ अपृचन्द्रस्य	८ ५ ६
१६८ अरलीलातनूर्म	१४ १ १	१५३ असच्छाकांमति	१० ४ ७
१७७ अरवइनरजो	१२ १ १	२१७ असतिसत्प्रति	१७ १ १
१८६ अभ्यगतापरिदण	१२ ५ ५	१११ असदन्गाव	७ ६ ६६
२९४ अभ्यगतापरिदरा	२० ६ १३१	४१ असद्व्याः	४ ४ १९
१२३ अभ्ययोदर्भा	८ ४ ७	३६ असन्मन्त्राद्	४ २ ९
५२ अभ्ययोदेव	५ १ ४	१२१ असपत्तनो	८ ३ ५
८६ अरवत्योदेवसद्	६ १० ९५	२३७ अमपत्तनपुरस्ता	१६ २ १६
२४५ अभ्ययोदेवसद्	१६ ५ ३०	२४१ अमपत्तनपुरस्ता	१६ ४ २७
२९२ अभ्यस्पवारी	२० ९ १२०		
३४ अभ्यस्याभनरस्य	४ १ ४		

शब्दः	नां	म०	स०	शब्दः	नां	म०	स०
१३१ अभ्युदयः	१	१	०	७१ अभ्युदयः	६	२	१४
१३२ अभ्युदयः	१	३	१४	१३३ अभ्युदयः	१०	०	५
१३४ अभ्युदयः	१	३	१३	१३५ अभ्युदयः	२०	४	३५
१३५ अभ्युदयः	१	५	२३	१३६ अभ्युदयः	२०	४	३४
१३६ अभ्युदयः	२०	५	४६	१३७ अभ्युदयः	२०	४	३५
१३७ अभ्युदयः	२०	३	२०	१३८ अभ्युदयः	२०	४	३५
१३८ अभ्युदयः	६	१०	१००	१३९ अभ्युदयः	२०	४	३५
१३९ अभ्युदयः	६	११	१०९	१४० अभ्युदयः	२०	४	३५
१४० अभ्युदयः	६	६	८३	१४१ अभ्युदयः	२०	४	३५
१४१ अभ्युदयः	६	१३	१३०	१४२ अभ्युदयः	२०	४	३५
१४२ अभ्युदयः	३	१	०	१४३ अभ्युदयः	२०	४	३५
१४३ अभ्युदयः	२	३	१४	१४४ अभ्युदयः	१०	०	१३
१४४ अभ्युदयः	१८	४	४	१४५ अभ्युदयः	२०	६	७१
१४५ अभ्युदयः	१२	५	५	१४६ अभ्युदयः	८	३	५
१४६ अभ्युदयः	४	६	२६	१४७ अभ्युदयः	१०	६	४६
१४७ अभ्युदयः	१६	१	३	१४८ अभ्युदयः	१०	०	२
१४८ अभ्युदयः	१२	२	२	१४९ अभ्युदयः	१	२	९
१४९ अभ्युदयः	१२	१	१	१५० अभ्युदयः	२०	६	७१
१५० अभ्युदयः	२०	६	१७	१५१ अभ्युदयः	६	६	४४
१५१ अभ्युदयः	१७	१	१	१५२ अभ्युदयः	७	७	७२
१५२ अभ्युदयः	२०	०	११०	१५३ अभ्युदयः	६	४	४०
१५३ अभ्युदयः	२०	७	८६	१५४ अभ्युदयः	४	५	२२
१५४ अभ्युदयः	११	१	२	१५५ अभ्युदयः	२०	२	१६
१५५ अभ्युदयः	६	५	४४	१५६ अभ्युदयः	८	३	५
१५६ अभ्युदयः	६	८	७७	१५७ अभ्युदयः	८	१	२
१५७ अभ्युदयः	११	४	८	१५८ अभ्युदयः	१	२	९
१५८ अभ्युदयः	१	५	२३	१५९ अभ्युदयः	२०	६	६८
१५९ अभ्युदयः	२	६	३३	१६० अभ्युदयः	६	५	९
१६० अभ्युदयः	२०	८	९६	१६१ अभ्युदयः	२०	६	६८

अस्येदुत्वेपसा.

पृष्ठांक.	कां अ० सू०	पृष्ठांक.	कां अ० सू०
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	१४८ अहीनांसर्वेषां	१० २ ४
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	६२ अहोरात्राभ्यां	६ ११ ११
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	१७९ अहोरात्रेऽन्वेपि	१२ २ २
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	१६७ अहोरात्रेऽदं	११ ३ ६
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	२११ अहोरात्रेऽनासि	१५ २ १६
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	१६३ अहोरात्रेऽविमितं	११ ३ १
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	२२ अहंशृङ्गामि	३ २ १
२६५ अस्येदुत्वेपसा	२० ४ ३५	८५ अहंशृङ्गामि	६ १० १
६३ अस्येन्द्रकुमारस्य	५ ५ १३	८० अहंजानपृथि	६ ६ ११
२०९ अस्येदेवतायाजद	१५ २ ३१	१८१ अहंपचाम्यहं	१२ १ १
८ अस्मामस्त्या	१ ६ ३१	२४२ अहंपशूनामधिपा	१० ४ १
११ अहन्निहि	१ ४ १	२८८ अहंपत्नेनमन्म	२० २ ११
२७ अहमस्मिसहमाना	३ ४ १	४५ अहंराष्ट्रीसंगम	४ ६ ११
१७७ अहमस्मिसहमा	१२ १ ११५	४५ अहंरुद्रायपनुरा	४ ६ १०
२८८ अहमिद्विपितु	२० ९ ९५	४५ अहंरुद्रेभिर्वसु	४ ६ १०
१११ अहमेनावुदातिष्ठि	७ ५ ३०	१०१ अहंपदामिनत्वं	७ ३ १८
४५ अहमेववातद्व	४ ६ ३०	७६ अहंपितेच	६ ६ ६
४५ अहमेवस्वयमिदं	४ ६ ७९	१९० अहंपित्यामिम	१४ १ १
१०८ अहमेवास्वयमावा	७ ७ १११	४५ अहंमुनेपितर	४ ६ १०
२६१ अहलकुशवर्त्तक	२० ६ २	४५ अहंसोममाहनसं	४ ६ १०
२०५ अहश्चरात्रीव	१५ १ १०		
११ अहामरातिमावि	२ २ १०		

आ

२१२ आहृतिर्दीपि	१६ १ ४	८१ आगच्छतआग	६ ८ ७
८१ आहृत्यानोपूरण	१६ १ ४	१०८ आगनुरापी	७ ७ ७
२३२ आहृत्यानोपूर	१६ १ ४	१२ आगादुद्गादयं	२ २ २
१६ आहृत्यानोपूर	१६ १ ४	४१ आगापोममपु	४ ८ २
६२ आहृत्यानोपूर	१६ १ ४	१७१ अपूर्णाभिर्ग	११ ८ १
२४६ आहृत्यानोपूर	१६ १ ४	२८६ आपागवान्	२० ९ १

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२६२ आयागमघादि	२०	३	२६	२०० आत्मन्वथ्युर्वरा	१४	१	१
२१८ आघातागच्छा	१८	१	१	१३५ आत्मानं पितरं	९	३	५
२३६ आहिरसानामा	१९	३	२२	२१ आत्वागनराष्ट्रं	३	१	४
१६६ आचार्यउपनय	११	३	५	३८ आत्वागमंशं	४	३	१३
१६६ आचार्यस्ततत्त	११	३	५	२३१ आत्वागनइधीम	१८	४	४
१६७ आचार्योद्यमचा	११	३	५	६६ आत्वाचृतत्व	५	६	२८
१६७ आचार्योमृत्युर्वर	११	३	५	२५४ आत्वाग्रहयुजा	२०	१	३
१९७ आच्छद्विधानेर्मु	१४	१	१	२६७ आत्वाग्रहयुजा	२०	४	३८
२२० आच्याजानुद	१८	१	१	२६८ आत्वाग्रहयुजा	२०	५	४७
२६६ आजनायदुहणे	२०	४	३६	१८८ आत्वारुरोह	१३	१	१
२९ आजामित्या	३	५	२५	११ आत्वाविशन्तु	२	१	५
५६ आजुहानइह्यो	५	३	१२	२७४ आत्वाविशन्त्या	२०	६	६९
१२ आज्यस्वंपरमेष्ठि	१	२	७	२६३ आत्वाहर्षन्तं	२०	३	३२
१३३ आज्यंविभर्ति	९	२	४	८४ आत्वाहर्षमन्तर	६	६	८७
८७ आज्जमस्यमदुष	६	१०	१०२	२७४ आत्वेवानिपीद	२०	६	६८
२४६ आज्जनं पृथि	१६	५	४४	२३९ आथर्वणानां	१९	३	२३
२५८ आण्डेवभित्त्वा	२०	२	१६	१६५ आथर्वणीरांगि	११	२	४
८० आतन्धाना	६	७	६६	१० आदज्ञाकुविदज्ञा	२	१	३
१५ आतिष्ठन्तंपरि	४	२	८	२६१ आदक्षिरामथर्म	२०	३	२५
२६० आतूनइन्द्रमघव	२०	३	२३	१८७ आदत्सेजिनतां	१२	५	५
२८२ आतूमुशिष	२०	८	९२	१८७ आददानपांगिर	१२	५	५
११४ आतेददेवक्षणा	७	१०	११४	१३ आदधामिते	२	३	१२
१६ आतेनयतुसविता	२	६	३६	२६४ आदलायुकमेक	२०	६	१३१
१०४ आतेप्राणंमुवाम	७	५	५३	२६७ आदहस्वधामनु	२०	५	४०
२९ आतेयोनिगर्म	३	५	२३	२७५ आदहस्वधामनु	२०	६	६६
१८८ आतेराष्ट्रमिद	१३	१	१	८७ आदानेनसंदाने	६	११	१०४
२५४ आतेसिञ्चापि	२०	१	४	१८७ आदायजीतं	१२	५	५
५६ आतेस्तोत्रा	५	३	११	२७७ आदित्येयस्य	२०	७	७५
१११ आनोदिना	७	८	६५	६२ आदित्यचचुरा	५	४	२१

आदित्यनावमं.

[illegible]

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२२० आमच्यवेधा	१८	४	४	२२ आयातुमित्र	३	२	८
१०१ आमत्यञ्चंदाशुपे	७	३	४०	२८३ आयातिवन्द्र	२०	८	९४
२१ आमद्रवपरमस्या	३	१	४	२५४ आयाहिमुपमा	२०	१	३
२५८ आगुपायन्मधुन	७	२	१६	२६७ आयाहिमुपमा	२०	५	३८
७१ आवयोअनावयो	६	२	१६	२६८ आयाहिमुपमा	२०	५	४७
४५ आभूत्यासहजा	४	७	३१	१७ आयुरस्मधेहि	२	५	२९
२०३ आमणकोमण	२०	६	१३०	१४ आयुरस्यायुर्मे	२	३	१७
२७७ आमध्वोअस्मा	२०	७	७६	७८ आयुर्ददं	६	६	८२
११४ आमन्द्रैरिन्द्र	७	१०	११७	१३ आयुर्दाअग्ने	२	३	१३
२३ आमपुष्टेच	३	२	१०	१०३ आयुर्पत्तेअति	७	५	५३
२१ आमारुत्तपण	३	१	५	२२३ आयुर्विरवायुः	१८	२	२
१२१ आमारुत्तदेव	८	३	५	१८६ आयुरचरूपंच	१२	५	५
२०३ आमिनोनिनि	२०	९	१३१	२४० आयुपायुक्तां	१९	४	२७
२४२ आमधनंसरस्व	१६	४	३१	२४० आयुपेत्वावर्चसे	१९	३	२६
२३४ आममहच्छताभि	१९	१	७	२४६ आयुपोऽसिप्रत	१९	५	४४
६६ आममसुपके	५	६	२९	३२ आयुप्मतामायु	३	६	३१
२८२ आयत्पतन्त्येन्य	२०	८	९२	२५३ आयुःमाणंमजां	१९	७	७२
२८६ आयदुवःशत	२०	६	१२२	२२५ आयूधेवजुमति	१८	३	३
८७ आयनेतेपरायणे	६	११	१०६	५१ आयोधर्माणि	५	१	१
१८१ आयन्तिदिवः	१२	३	३	७४ आयंगोःपृश्नि	६	३	३१
२३ आयमन्तंसवत्सरः	३	२	१०	२६९ आयंगोःपृश्निर	२०	५	४८
८१ आयमगन्तसविता	६	७	६८	६९ आयंग्विशन्नी	६	१	२
२१ आयमगन्पर्ण	३	१	५	३ आरभस्वजातये	१	२	७
१४७ आयमगन्पुत्रा	१०	२	४	२२६ आरभस्वजातये	१८	३	३
१३१ आययामसं	९	२	३	११६ आरभस्वेपा	८	१	२
२६३ आयवनेनतेजनी	२०	६	१३१	२८० आराच्छवुमपपा	२०	७	८६
२३० आयातपिनरः	१८	४	४	२४७ आरात्रिपार्थिवं	१६	६	४७

आरादराति.

[१८]

आहुतास्पभिद्रुत.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
११६ आरादराति	८ १ २	२५७ आवोवहन्तु	२० १ १३
१४८ आरेअभूक्षिपः	१० २ ४	२४३ आशरीकंविशरी	५ ३४
७ आरे३सावस्मदस्तु	५ २ ६	१९८ आशसर्नविश	१४ १ १
२६३ आरोदसीहर्ष	२० ३ १२	८ आशानामाशा	१ ६ ३१
२०१ आरोहचमोप	१४ २ २	१९ आशामाशा	४ ३ १५
२२७ आरोहतजनित्री	१८ ४ ४	१६८ आशासानासोम	१ १ १
२२७ आरोहतदिष	१८ ३ २	१७० आशिपरचमशि	११ ४ ८
२०१ आरोहतल्प	१४ २ २	१७ आशीर्णर्ज	२ ५ २६
१७८ आरोहतायुर्जर	१२ २ २	२३६ आशुःशिशनो	१९ २ १३
१९३ आरोहन्धुक्रो	१३ १ १	९५ आशुषन्तयषं	६ १३ १४२
१९० आरोहन्ध्यामृ	१३ २ २	२९४ आष्टेलाहणि	२० ६ १३४
२०२ आरोहोरुमुप	१४ २ २	२७८ आसत्योयातुम	२० ७ ७७
१४५ आर्तिरवति	१० १ १	२२६ आसीनासोअरु	१८ ३ ३
१६० आर्षेपुनिदधे	११ १ १	७ आसुरीचक्रे	१ ५ २४
१७० आलापारच	११ ४ ८	५६ आसुष्यन्ती	५ ३ १२
५७ आलिगीच	५ ३ ६	१०८ आसुससःसुससो	७ ७ ७६
२७४ आषत्तिदेवाँइ	२० ६ ३०	१३६ आसोबलासो	६ ४ ८
६७ आवतस्तआवतः	५ ३ १३	२६६ आसंयतमिन्द्र	२० ४ ८
३७ आवतवाहिमपजं	४ २ २	२७६ आस्तेयीश्चवा	११ ४ १०
२०० आवामगन्तुम	१४ २ ४	१७६ आस्नस्तेगाथा	१० ५ १
२०२ आवांमजांजनय	१४ ४ १६	१९८ आस्यैघ्रासणाः	१४ १ २२
१८४ आविरात्मानं	१२ ४ १८	२६० आहरयःसद्यजि	२० ८ ९२
४१ आविष्कृतुष्वरु	४ ४ २	२८२ आहरयःसद्यजि	२० ४ २६
५६ आविष्टितायवि	१२ ४ ८	१६ आहरामिगवां	२ ४ १
१८० आविःकुण्ठा	१२ ४ ८	२०७ आहवनीयस्यच	१५ १ १
१५४ आविःसनिहितं	१० ४ ८	११६ आहार्यमविदं	८ १ १
२९१ आवीरापिव	२० ६ १२६	२८४ आहार्यमविदंत्वा	२० ८ १
८७ आह्वयापस्व	४ १० १०९	९३ आहुतास्पभिद्रुत	६ १३ १

पृष्ठांक	वा० अ० मू०	पृष्ठांक.	का० अ० मू०
२०६ आहुत्यान्ता	१८ २ १४	८७ आहुतनोमिने	६ १० १०१
८७ आहुतगिदांमिने	६ १० १०२	२२० आहुतपितृन्तुमु	१८ ८ १
१४ आहुतनोमिने	४ १ ४		

इ

२५९ इच्छन्निदेवाः	२० ३ १८	२२३ इदमिद्राउनापरं	१८ २ २
२६७ इच्छन्निदेवाः	२० ४ ४१	१३ इदमिद्रागृणुहि	२ ३ १२
१३२ इदस्यतेवि	९ २ ३	११३ इदमुप्रायवभ्रवे	७ १० १०६
२३ इदपाजुद्वनो	३ २ १०	२३७ इदगुह्योऽवसा	१० २ १४
२३ इदायास्पदं	३ २ १०	७८ इदावत्सराय	६ ६ ५५
१०० इहवास्मोऽथनु	७ ३ २७	२२६ इदंकासांभुचय	१८ ४ ४
२८६ इतऊतीषोऽमजरं	२० ९ १०४	१०१ इदंस्वनामिभेग	७ ३ ३८
२२१ इतपतवदागहन	१८ १ १	२९१ इदंजनाउपभुत	२० ९ १२७
२२५ इतरचमामुतरचा	१८ ३ ३	८ इदंजनासोविद	१ ६ ३२
६ इतरचयदमुतरच	१ ४ २०	२२४ इदंतएकपर	१८ ३ ३
२०७ इतिहासस्यचर्व	१५ १ ६	७८ इदंतपुनउत्तर	६ ६ ५४
१२४ इतो जयेतो विजय	८ ४ ८	१०९ इदंतपुण्यदवस्त	१४ १ १
२७५ इतो वासातिमिम	२० ६ ७०	२१२ इदंतमतिमृजामि	१६ १ १
१२६ इत्थंश्रेयोमन्यमा	८ ४ ९	७७ इदंतृतीयंसवनं	६ ५ ४७
२५८ इदमकर्मनमो	२० २ १६	१०६ इदंतेहव्यंघृतव	७ ६ ६८
२१३ इदमहमाप्याय	१६ २ ७	१३ इदंदेवाःशृणुत	२ ३ १२
१९८ इदमहंश्रुतं	१४ १ १	२३० इदंपितृभ्यःप्र	१८ ४ ४
१३० इदमाज्यंघृत	९ १ २	२२० इदंपितृभ्योनमो	१८ १ १
८७ इदमादानमकरं	६ ११ १०४	२२९ इदंपूर्वमपरं	१८ ४ ४
११० इदमापमवहता	७ ८ ८९	१४७ इदंपेयो	१० २ ४
१३५ इदमिदमेवास्थ	९ ३ ५	१८२ इदंमापमुत्तमं	१२ ३ ३
७९ इदमिद्राउभेपज	६ ६ ५७	२५ इदंमद्यंमद्विरिति	३ ३ १३
२२३ इदमिद्राउनापरं	१८ २ २	२६३ इदंमद्यंमद्विरिति	२० ९ १३१

इदंमेजयोतिरमृतं.

[२०]

इन्द्रधर्ममृत्पानि.

पृष्ठांक.

कां० अ० सू० पृष्ठांक. कां० अ० सू०

१६० इदंमेजयोतिरमृतं	११	१	२७८ इन्द्रकतुनश्चा	२०	७	७९
१०० इदंयत्कृष्णा	७	६	२५५ इन्द्रकतुनिदंसुतं	२०	१	६
१०५ इदंयत्कृष्णाःशु	७	६	२५५ इन्द्रकतुनिदंसुतं	२०	१	७
२३४ इदंयत्परमेष्ठिनं	१०	१	२५५ इन्द्रकतुनिदंसुतं	२०	१	८४
८५ इदंयत्प्रेत्यः	६	९	११० इन्द्रज्ञप्रमथि	७	२	१
२५ इदंयत्प्रापोहृदय	३	३	२० इन्द्रचित्तानि	३	१	१६
२४४ इदंयत्चोअग्निना	१०	५	११ इन्द्रजडरंमव्यो	२	१	४
३६ इदंविमानाञ्जन	४	२	१२० इन्द्रजहिपुर्मांसं	८	२	७०
५ इदंविष्कन्धं	१	३	२५३ इन्द्रजीवमूर्त्यजीव	१६	७	५
१०० इदंविष्णुर्विचक्रमे	७	३	११ इन्द्रतुपस्त्रम	२	१	८६
१८६ इदंसदोरोहिणी	१३	१	२७८ इन्द्रज्येष्ठनश्चा	२०	७	८३
१५४ इदंसवितर्विजा	१०	४	२७९ इन्द्रत्रिधातुशर	२०	७	६
२०० इदंसुमेनरः	१४	२	२५५ इन्द्रत्वाष्टपभंवर्यं	२०	१	१
३ इदंहविर्यातुधाना	१	२	२५४ इन्द्रत्वाष्टपभं	२०	१	७०
१९ इदंहिरण्यं	२	६	२७५ इन्द्रत्योतासश्चा	२०	६	१८
२३० इदंहिरण्यं	१८	४	२७५ इन्द्रन्तेमरुत्वन्त	१९	२	१०
२५२ इधेनत्वाजातवे	१६	७	२३८ इन्द्रन्तेमरुत्वन्त	१९	२	६
२५ इधेनामइच्छमा	३	३	२३ इन्द्रपुत्रेसोम	३	१	५
२५६ इन्द्रश्चाशाभ्यस्त	२०	५	२५५ इन्द्रमणोथिता	२०	१	१५
२७१ इन्द्रश्चाशाभ्य	२०	५	२५४ इन्द्रमेहिपुरस्त्वं	२०	३	२०
२६७ इन्द्रइज्योः	२०	५	२५ इन्द्रमहंविणिमं	३	३	२०
२६८ इन्द्रइज्योःसचा	२०	५	२६२ इन्द्रमित्कोशिना	२०	३	२८
२७५ इन्द्रइज्योःसचा	२०	५	२६१ इन्द्रमित्था	२०	५	४७
६४ इन्द्रउक्थामदा	५	५	२६७ इन्द्रमिद्राधिना	२०	५	७०
८४ इन्द्रएतमदीधरद्	५	५	२६८ इन्द्रमिद्राधिना	२०	५	११८
१७ इन्द्रएतांससृजे	१६	२	२७५ इन्द्रमिद्राधिना	२०	५	७०
३६ इन्द्रएपानिता	२०	१	२७५ इन्द्रमिद्राधिना	२०	५	७०
इन्द्रओषधी	१८	३	२७५ इन्द्रनाजेपुनो	२०	५	७०
			२७ इन्द्रवायूडभावि	३	४	२
			८० इन्द्रश्चकारम	६	७	६
			२५६ इन्द्रधर्ममृत्पानि	२०	३	२

इन्द्रियाणिशत.

[२२]

इन्द्रःसुत्रामास.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२७१ इन्द्रियाणिशत	२०	५	५७	२२५ इन्द्रोमामरुत्वा	१८	३	३
२६६ इन्द्रुरिन्द्रायपव	२०	९	१३७	२३७ इन्द्रोमामरुत्वा	१९	२	१७
१७ इन्द्रसोदत्तो	२	५	२९	२४६ इन्द्रोमेन्द्रियेणा	१९	५	४५
१११ इन्द्रेणमन्थुना	७	६	९३	१४७ इन्द्रोमेहिम	१०	२	४
२६७ इन्द्रेणरोचना	२०	५	३६	१४८ इन्द्रोमेहिम	१०	२	१
२६२ इन्द्रेणरोचना	२०	३	२८	४१ इन्द्रोयज्वने	४	५	२१
२६७ इन्द्रेणसंहित्तसे	२०	५	४०	४१ इन्द्रोयज्वने	४	२	४
२६७ इन्द्रेणसंहित्त	२०	६	७०	१२० इन्द्रोयातूनाम	८	५	२६
२७५ इन्द्रेणमनुष्या	३	१	५	६४ इन्द्रोयुनक्तु	५	५	४
६९ इन्द्रममतरं	६	१	७	२३३ इन्द्रोराजाजगत	१९	१	४
१५३ इन्द्रलोकाइन्द्रे	१०	४	७१	३७ इन्द्रोक्तेणागिम	४	३	११
२७६ इन्द्रोहिमस्त्यन्ध	२०	६	२०	२३८ इन्द्रोवीर्येणोद	१९	२	१६
२५६ इन्द्रोअङ्गमहज्जय	२०	५	५७	२३८ इन्द्रोवीर्येणोद	२०	१	११
२७१ इन्द्रोअङ्गमहज्जय	२०	५	४	२५६ इन्द्रोवृषमहृणे	२०	५	२५
१४८ इन्द्रोजघान	१०	२	९८	१६ इन्द्रोहचक्रैत्वावा	२	८	९५
८६ इन्द्रोजघाति	६	१०	११	२८२ इन्द्रतंशुम्भपुरु	२०	९	१०५
३७ इन्द्रोजातोमनु	४	३	११	२८६ इन्द्रतंशुम्भपुरु	२०	५	१०
१०० इन्द्रोतिभिर्वहुला	७	५	४१	१४२ इन्द्रमित्रं	६	२	१४
२६७ इन्द्रोदीर्घोचोअ	२०	५	२४	२३७ इन्द्रवयमनूराय	१६	६	७
६३ इन्द्रोदीर्घोचोअ	५	५	३८	२७५ इन्द्रवयमहाधन	२०	६	१५
२६७ इन्द्रोदीर्घोचोअ	२०	५	४७	२५६ इन्द्रवयमहन्तये	२०	५	१६
२७५ इन्द्रोदीर्घोचोअ	२०	६	७०	२६७ इन्द्रोविश्वतस्प	२०	६	७०
२८१ इन्द्रोबलंरक्षिता	२०	६	९१	२७५ इन्द्रोविश्वतस्प	२०	१	२४
२५४ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२६१ इन्द्रसोमस्यपीत	२०	९	१२
१२४ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२९२ इन्द्रःकारुम	२०	१	१
२७० इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२५६ इन्द्रःपूभिदाति	२०	१	१
२८२ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	१३८ इन्द्रःप्रादनेष्ट	६	४	५
२८२ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२६८ इन्द्रःसदामनेकृत	२०	६	६
२८२ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२७६ इन्द्रःसदामनेकृत	२०	१	४
२८२ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	२६ इन्द्रःसीता	३	४	९
२८२ इन्द्रोमन्थुना	२०	६	९१	१११ इन्द्रःसुत्रामास	७	९	९

पृष्ठांक.	कां	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२६० इन्द्रःमुत्रामान्य	२०	९	१२५	१०१ इयापास्नेशतं	७	३	३५
२० इन्द्रःसेनांयो	३	१	१	२६ इयायाःपञ्च	३	५	२४
२५६ इन्द्रःस्पर्षाजन	२०	१	११	६६ इयास्तिस्तो	५	६	२८
१२४ इमचसा	=	४	८	१६६ इमाभूमिपृथिवीं	११	३	५
१७ इममग्नेआयुषे	२	५	२८	२२३ इमापार्जाभिमी	१८	२	२
२२६ इममग्नेचमसं	१८	३	३	२४ इमाशालां	३	३	१२
६५ इममाक्षिस्था	५	६	२८	१०५ इमेगृहामयोभुव	७	६	६०
२६१ इममिन्द्रगवाशि	२०	३	२४	१७८ इमजीवावि	१२	२	२
४२ इममिन्द्रवर्षय	४	५	२२	२५७ इमेतइन्द्रतेययं	२०	२	१५
१७६ इममिन्द्रवर्हि	१२	२	२	१५४ इमेमयूखा	१०	४	७
४७ इममोदनेनिद्रये	४	७	३४	२२३ इमोयुनाजिते	१८	२	२
२४ इमाआपः	३	३	१२	१७६ इमंकन्याश	१२	२	२
११२ इमाआपःप्र	९	२	३	१६८ इमंगावःमजया	१४	१	१
२८६ इमावत्वापुरुष	२०	९	१०४	१६ इमंगोष्टुपशवः	२	४	२६
२७ इमाखनाम्योषधि	३	४	१८	१७८ इमंजीवेभ्यःपरि	१२	२	२
२८१ इमाधिपंसप्त	२०	=	६१	२४१ इमंवेध्नामिते	१९	४	२८
१७९ इमानारीरविष	१२	२	२	१४६ इमंविभर्मिवरण	१०	२	३
१२६ इमानारीरविष	१८	३	३	२८३ इमंविभर्मिसुकृतं	२०	=	६४
२३४ इमानियानि	१९	१	९	८८ इमंमेघंमपुरुषं	६	११	१११
२७३ इमानुकंभुवना	२०	५	६३	५३ इमंमेकुपुपुरुषं	५	१	४
२९० इमानुकंभुवना	२०	६	१२४	२२१ इमंयमप्रस्तरया	१८	१	१
२८७ इमाव्रक्षवृहादिवः	२०	९	१०७	८५ इमंयवमष्टा	६	९	९१
५२ इमाव्रक्षवृहादिवः	५	१	२	१३९ इमंरथमधि	९	५	९
२६० इमाव्रक्षवृहादिवः	२०	३	२३	२३६ इमंवीरमनु	१६	२	१३
२५ इमामोशरणि	३	३	१५	८६ इमंवीरमनु	६	१०	९७
१५५ इमामेपांपृथिवीं	१०	४	८	२५७ इमंस्तोममर्हते	२०	१	१३
१२ इमापादेवीः	२	२	१०	२३२ इमंहोमायश्मवते	१६	१	१
२२४ इमापाव्रक्षवृहादिवः	१९	१	८	१९ इयमग्नेनारी	२	६	३६
१२ इमापास्तिस्तः	६	३	२१	६७ इयमन्तर्वेदनि	५	६	३०

इयमेवपृथिवी.

[२४]

इहैवधिमाप.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
१६३ इयमेवपृथिवी	११ २ ३	११७ इहमवृद्धितमः	८ २ १
२३ इयमेवसाया	३ २ १०	१६८ इहमियंमर्नाय	१४ १
१२५ इयमेवमायाप्रथ	८ ८ ८	१४० इहवृत्तियुय	६ ५
१५५ इयंकल्याणया	१० ४ १	१२३ इहायन्तुमचेतसो	८ ४ ७
१५६ इयंतधीतिरिदमु	११ १ ३	२०४ इहेत्यमागपागुद	२० ६ १३४
२२४ इयंतत्वमने	१८ ३ ३	२०४ इहेत्य०मत्ताः	२० ९ १३४
२२४ इयंनारीपतिलो	१८ ३ ३	२६४ इहेत्य०स्थाली	२० ९ १३
२०३ इयंनार्युपयूते	१४ २ १	२०४ इहेत्य०सर्वपुयु	२० ९ १३
३३ इयंपिन्गाराष्ट्रे	४ १ १	२६४ इहेत्य०आष्टेला	२० ९ १३
१५९ इयंमहीमति	११ १ १	२०४ इहेत्य०अच्छि	२० ६ १३४
२३४ इयंवापरमेष्ठिनी	१० १ १	२२ इहेदसायनपरो	३ २ ८
२०८ इयंवावपृथिवी	१५ २ ३	१६८ इहेसायनपरो	१४ १ १
६ इयंवीरुन्मधुजाता	१ ६ ५	२०३ इहेमाविन्द्रसंनुद	१४ २ २
१०४ इयंवीरुन्मधुजाता	७ ५ १०	२०८ इहेमपद्मांसमना	२० ९ १३४
१४१ इयंवेदिःपरो	६ ५ ५	६७ इहधिपुरुष	५ ५ १३
१६६ इयंसमित्पृथिवी	११ ३ १३०	२५ इहैवगावएतनेहो	३ ३ १
२६३ इरावेद्रुमयंदत्	२० ६ २६	२४ इहैवधुवानि	३ ३ १
३१ इरेवनोपदस्वति	३ ६ ४६	२४ इहैवधुवाप्रति	३ ३ १
२४८ इपिरायोपागुव	१९ २ २	६० इहैवसन्तः	६ ७ ६०
१०० इवीकानरतोमि	१२ १ २	१०५ इहैवस्तमानु	६ ८ ७३
२०५ इरापुंरचली	१४ १ १८	८२ इहैवस्तमाप	३ ३ ११
६० इगुर्विदिग्धा	५ ४ ६	२४ इहैवस्तंम्राणापानौ	१४ १ १
१३७ इष्टंचाएप	५ ३ १४	१९८ इहैवस्तंमावि	१ ३ १
५८ इवाप्रजीयः	२० ९ १२७	४ इहैवहवमा	७ ८ ८२
२०२ इहगावःप्रजा	८ १ १	१०६ इहैवानेअधि	१ १ १
११५ इहतेगुरिह	२० ३ २२	१ इहैवाभिवितनूमे	१ ४ ४
	३ ६ २८	२२६ इहैवधिपन	१८ ९ ८
		८४ इहैवधिमाप	६ ९ ८

इ

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२८३ ईह्रस्वयन्तीरप	२०	८	६३	२८६ ईलेन्योनमस्य	२०	९	१०२
२२८ ईजानश्चित्तमा	१८	४	४	२०६ ईशानएनमिष्वा	१५	१	५
१३४ ईमानानांमुक्ता	६	३	५	२ ईशानावार्पाणा	१	१	५
१०३ ईहेअग्निस्वावसुं	७	४	५०	४० ईशानात्वाभेपजा	४	४	१७
१५८ ईर्माभ्यामयनं	१०	५	१०	१७२ ईशावोमरुतो	११	५	९
७१ ईर्पायाधामि	६	२	१८	१७२ ईशावोदेराज्यं	११	५	१०

उ

२८ उक्ताधायवशा	३	५	२१	१२३ उज्जिहीध्वे	८	४	७
२५४ उक्ताधायवशा	२०	१	१	१०२ उतग्नाव्यन्तु	७	४	४९
२९१ उक्षोहिमेपञ्च	२०	९	१२६	३७ उतदेवाअवहितं	४	३	१३
२४३ उग्रइत्तेवनस्पत	१६	५	३४	५४ उतनग्नावोभुवती	४	२	७
२०६ उग्रएनदेवेइष्वा	१५	१	५	२७४ उतनःसुभर्गो	२०	६	६८
६० उग्रोराजामन्य	५	४	१९	२८१ उतमहापतिदि	२०	७	८६
९० उग्रपश्येराष्ट्र	६	१२	११८	१०३ उतमहापतिदि	७	४	५०
२९४ उग्रवनिपदाततमू	२०	६	१३२	२७४ उतमुवन्तुनो	२०	६	६८
१६२ उच्चापतन्तमरुणं	१३	२	२	५९ उतयत्पतयोदश	५	४	१७
६१ उर्ध्वोपोदुन्धुभिः	५	४	२०	३९ उतयोद्यामति	४	४	१६
१४ उच्छ्रुपमोपधीनां	४	१	४	२९५ उतश्वेतआशुप	२०	९	१३५
६५ उच्छ्रुपस्ववहुर्भव	६	१३	१४२	२६३ उतस्मसग्रहर्ष	२०	३	३१
२२६ उच्छ्रुक्षमाना	१८	३	३	१४४ उतहन्तिपूर्वा	१०	१	१
२२६ उच्छ्रुषस्व	१८	३	३	५१ उतामृतामुर्धत	५	१	१
१६८ उच्छिष्टेयावा	११	४	७	११६ उतारन्धानस्पृ	८	२	३
१६८ उच्छिष्टेनामरूपं	११	४	७	३६ उतासिपरिपाणं	४	२	०
२५६ उज्जायतांपरशु	२०	२	१७	२६ उत्तेदानींभगव	३	४	१६

पृष्ठांक	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१११ उदस्यश्यावौ	७	६	६५	६६ उदेनमुत्तरं	६	१	५
२२२ उदहमायुरायुषे	१८	२	२	११५ उदेनंभागोअग्र	८	१	१
५५ उदायुरुद्वल	५	२	६	१८८ उदेहिवाजिन	१३	१	१
३२ उदायुपासमायु	३	६	३१	१६० उदेहिबेदिं	११	१	१
३३ उदितस्रयो	४	१	३	२६२ उद्राआजदक्षिरो	२०	२	२८
२७१ उदिम्बस्परिच्य	२०	५	५९	२६७ उद्राआजदक्षिरो	२	५	१६
२२३ उदिमांमात्रां	१८	२	२	२५५ उद्घेदभिधुताम	२०	१	७
२१६ उदिष्टुदिहिर्मूर्ध	१७	१	१	२७ उद्घर्पन्तांमघव	३	४	१६
२१६ उदिष्टुदिहिर्मूर्ध	१७	१	१	१२२ उद्घर्पिणं	८	३	६
३० उदीचीदिहसोमो	३	६	२७	४८ उद्भिन्दतींसजन	४	८	३८
१७९ उदीचीनैः	१२	२	२	१६९ उद्यच्छध्वमप	१४	१	१
१३२ उदीच्यादिशः	९	२	३	२१७ उद्यतेनमउदाय	१७	१	१
२२५ उदीच्यांत्वादि	१८	३	३	२८२ उद्यद्भूधनस्यविष्ट	२०	८	६२
१८३ उदीच्यैत्वादि	१२	३	३	१८ उद्यन्नादित्यः	२	६	३२
१८ उदीरयतमरुतः	४	३	१५	१९१ उद्यन्नरमीना	१३	२	२
२२० उदीरतामवर	१८	१	१	११५ उद्यानेतेपुरुष	८	१	१
२१६ उदीरयपितरा	१८	१	१	१८१ उद्योधन्त्यभि	१२	३	३
१७५ उदीराणाडना	१२	१	१	१८९ उद्यंस्त्वंदेवमूर्ध	१३	१	१
२२४ उदीर्ष्वनार्याभि	१८	३	३	२०० उद्यऊर्मिःशम्या	१४	२	२
११० उदुत्तमंवरुण	७	८	८३	१०४ उद्यन्तमसस्व	७	५	५३
२१० उदुत्तमंवरुण	१८	४	४	१८८ उद्राजआगन्यो	१३	१	१
२५५ उदुत्येमपुमत्तमा	२०	१	१०	६१ उद्रेपमानामनसा	५	४	२१
२७१ उदुत्येमपुमत्तमा	२०	५	५९	१७२ उद्रेपयत्त्वमर्बुदे	११	५	९
१९१ उदुत्यंजातवेदसं	१३	२	२	१७१ उद्रेपयसंविजन्तां	११	५	६
२६८ उदुत्यंजातवेदसं	२०	५	४७	९३ उन्मादयतमारुतः	६	१३	१३०
२९ उदुत्संशनधारं	३	५	२६	१२३ उन्मुश्चन्तीविं	८	४	७
२५६ उदुमद्वारण्यैरुत	२०	१	१२	८६ उन्मुश्चपाशांस्त्व	६	११	११२
१४ उदुपाउदुमूर्ध	४	१	४	१० उपजीकाउन्नरन्ति	१	१	३
५८ उदेणीववारण्य	५	३	१४	२५३ उपजीवारयोप	१९	७	६६

उत्तेयंभूमिर्वहण.

[२६]

उदस्यकेतवो.

पृष्ठांक.	कां अ० मू०	पृष्ठांक	कां अ० मू०
३६ उत्तेयंभूमिर्वहण	४ ४ १६	२६७ उत्तिष्ठन्नो जसा	२० ५ ४२
१८१ उत्तेयमभ्वीरुत	१२ ३ ३	२२४ उत्तिष्ठमेहि	१८ ३ ३
१८५ उत्तेनाभेदो	१२ ४ ४	२५२ उत्तिष्ठव्रजणस्य	१९ ७ ६३
१५५ उत्तेपापितोत्वा	१० ४ ८	२०१ उत्तिष्ठेतोविम्बा	१४ २ २
४० उत्तोअस्यबन्धु	४ ४ १६	२०१ उत्तिष्ठेतःकिमि	१४ २ २५
२७६ उत्तोअस्याज	२० ७ ७२	२६ उचुदस्त्वोचुदतु	३ ५ ३
१७२ उत्कसन्तुहृद	११ ५ ९	२२६ उच्चेस्तन्नामि	१८ ३ ३
१९१ उत्केतुनाबृहता	१३ २ २	१८१ उत्थापयसीदतो	१२ ३ १
११५ उत्क्रामातः	८ ३ ५	५१ उत्थुमःपितरं	५ १ १
१३५ उत्क्रामातः	६ ३ २२	६३ उत्पुरस्तात्सूर्य	५ ५ २३
२३९ उत्तमेभ्यःस्वाहा	१९ २ १५	११५ उत्वाचौरुस्थि	८ १ ९३
७१ उत्तमोअस्योप	६ ५ ३९	२८३ उत्वामन्वन्तु	२० ६ १
२४५ उत्तमोअस्योप	१९ ५ ४	११६ उत्वामृत्योरयी	८ १ १
१२० उत्तमोअस्योप	८ ५ २२	१८९ उत्वायज्ञान्नम	१३ १ २
५३ उत्तमोनामकुष्ठा	५ ५ २२	२२२ उत्वाबहन्तुमरुत	१८ २ ५
४२ उत्तरस्त्वमर्धरेते	४ ५ ८	१२३ उत्वाहार्य	८ ४ २
२७ उत्तराहमुत्तर	३ ४ ८	४४ उत्समजितं	४ ६ १
१५६ उत्तरेणैवगाय	१० ३ २२	७८ उत्सूर्योदिवपति	६ ६ १२
२३९ उत्तरेभ्यःस्वाहा	१९ ३ ६	९१ उदगाताभगव	६ १२ १२
१५१ उत्तरमिपतो	१० ३ ३	१२ उदगाताभगव	२ २ ६
१८० उत्तरंराष्ट्रं	१२ ३ ४	२१७ उदगादयमादि	१७ १ १
२७ उत्तानपर्यसुम	३ ४ १८	४१ उदग्रभं परिपाणा	४ ४ ४
२९४ उत्तानायैश्या	२० ९ १३३	५३ उदग्नातोहिमव	५ १ २
१७१ उत्तिष्ठतमारभे	११ ५ ९	२२३ उदन्यती	१८ ३ ३
१७१ उत्तिष्ठतसंनष्ट	११ ५ १०	२२५ उदपूरसिमधुपूर	१८ ३ १६
१७२ उत्तिष्ठतसंनष्ट	११ ५ ७२	२५७ उदग्रतो नवयो	२० २ २
१०६ उत्तिष्ठतावपर्यते	७ २ ८	७२ उदग्रतो नवयो	६ ३ ३
१७८ उत्तिष्ठताप्रतरता	१२ ८ ६	३३९ उदराचिक्रोमो	९ ४ ६
१७१ उत्तिष्ठत्वंदेवज	११ ८ ६	८ उदसीसूर्यो	१ ३ २
१७१ उत्तिष्ठत्वंदेवज	११ ८ ६	उदस्यकेतवो	१३ २

पृष्ठांक	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१११ उदस्यश्यावौ	७	६	६५	६६ उदेनपुत्तरं	६	१	५
२२२ उदहमायुरायुषे	१८	२	२	११५ उदेनंभागोअग्र	८	१	१
५५ उदायुरुद्ध	५	२	६	१८८ उदेहिवाजिन	१३	१	१
३२ उदायुपासमायु	३	६	३१	१६० उदेहिवेदि	११	१	१
३३ उदितस्त्रयो	४	१	३	२६२ उद्गाआजदङ्गिरो	२०	२	२८
२७१ उदिम्बस्परिच्य	२०	५	५९	२६७ उद्गाआजदङ्गिरो	२	५	३६
२२३ उदिमांमात्रां	१८	२	२	२५५ उद्घेदभिधुताम	२०	१	७
२१६ उदिद्दिहिर्मूर्ध	१७	१	१	२७ उद्दर्पन्तामघव	३	४	१६
२१६ उदिद्दिहिर्मूर्ध	१७	१	१	१२२ उद्दर्पिणं	८	३	६
३० उदीचीदिक्क्षोमो	३	६	२७	४८ उद्दिन्दतीसजन	४	८	३८
१७९ उदीचीनैः	१२	२	२	१६९ उद्यच्छध्वमप	१४	१	१
१३२ उदीच्यादिशः	९	२	३	२१७ उद्यतेनमउदाय	१७	१	१
२२५ उदीच्यात्वादि	१८	३	३	२८२ उद्यद्घ्नस्पविष्ट	२०	८	६२
१८३ उदीच्यात्वादि	१२	३	३	१८ उद्यन्नादित्यः	२	६	३२
३८ उदीरयतमरुतः	४	३	१५	१९१ उद्यन्नमीना	१३	२	२
२२० उदीरतामयर	१८	१	१	११५ उद्यानंतेपुरुष	८	१	१
२१६ उदीरयपितरा	१८	१	१	१८१ उद्योधन्त्यभि	१२	३	३
१७५ उदीराणाउता	१२	१	१	१८९ उद्यंस्वदेवमूर्ध	१३	१	१
२२४ उदीर्ष्वनार्पाभि	१८	३	३	२०० उद्यर्जमिःशम्पा	१४	२	२
११० उदुत्तमंवरुण	७	८	८३	१०४ उद्ययन्तमसरुप	७	५	५३
२३० उदुत्तमंवरुण	१८	४	४	१८८ उद्गाजआग्न्यो	१३	१	१
२५५ उदुत्येमधुमत्तमा	२०	१	१०	६१ उद्वेपमानामनसा	५	४	२१
२७१ उदुत्येमधुमत्तमा	२०	५	५९	१७२ उद्वेपयत्वमर्बुदे	११	५	९
१०१ उदुत्यंजातवेदसं	१३	२	२	१७१ उद्वेपयसंविजन्ता	११	५	६
२६८ उदुत्यंजातवेदसं	२०	५	४७	९३ उन्मादयतमारुतः	६	१३	१३०
२९ उदुत्संशतपारं	३	५	२६	१२३ उन्मुञ्चन्तीविं	८	४	७
२५६ उदुमध्यारण्यरुत	२०	१	१२	८६ उन्मुञ्चपार्श्वस्व	६	११	११२
३४ उदुपाउदुमूर्ध	४	१	४	१० उपजीकाउन्नरन्ति	१	३	
५८ उदेणीववारण्य	५	३	१४	२५३ उपजीवारयोप	१९	७	६८

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२५७ उपत्वाकर्मधू	२०	२	१४	१०५ उपहृताभूरिघनाः	७	६	६
२७२ उपत्वाकर्मधूत	२०	५	६२	२१२ उपहृतोभेगोपा	१६	१	१
११३ उपत्वादेयोश्च	७	१०	११०	१ उपहृतोवाचस्पति	१	१	१
२५ उपत्वानमसावयं	३	३	१५	९४ उपहृतौसयुजौ	६	१३	१४०
२४४ उपध्यामुपवेत	१८	३	७३	१०७ उहहयेसुदुर्घा	७	६	७३
१०७ उपद्रवपयसा	७	६	१२७	१४१ उपहयेसुदुर्घा	६	५	१०
२६२ उपनोनरमसि	२०	५	५७	५७ उपावसृजत्पन्या	५	३	१२
२७१ उपनःसवनाग	२०	६	६८	१८२ उपास्तरिीकरो	१२	३	५८
२७४ उपनःसवनाग	२०	३	१५	२५१ उपास्मान्पाणो	१९	७	१
१६१ उपनःसुतमा	२०	३	१५	१४४ उपाहतमनुबुद्धं	१०	१	४
३६ उपमवदमएदूकि	४	४	३७	१३४ उपेहोपपर्व	६	४	३७
७५ उपमागात्सहस्ता	१	५	३२	१३८ उपैर्नविश्वरूपा	६	४	४
७ उपमागादेवो	७	३	३२	१९५ उपोतेबध्वेवदा	१३	३	२१
१०० उपमिर्यपनिमत्तं	७	४	२४	१९५ उपोत्तेभ्यःस्या	१९	५	२४
१६ उपद्रेपुनर्वो	२	२	३	२३९ उपोहध्वसमूह	३	५	३८
१३१ उपमितामितिमिता	६	४	३१	२६ उपोहध्वसमूह	१९	५	११३
२४२ उपमौदुस्वरोम	४	४	२५	२४४ उपयोरग्रमं	२०	६	४४
४३ उपश्रेष्ठान	११	१	१	२८८ उपयंमृणवच्च	७	४	१९
१५९ उपश्वेसेदुवये	११	१	१२६	१०२ उभाजिग्यधुर्न	१९	६	११३
९२ उपश्वसायपृथिवी	६	३	३	७२ उभाभ्यादेवसवि	६	२	१
२२६ उपसर्पमातरं	१८	२	२	१९१ उभावन्तौसमर्प	१३	१	१
२०१ उपस्तृणीहि	१४	३	३	१८० उभेनभसी	१२	१	१
१८२ उपस्तृणीहि	१२	१	१	११७ उभोभयाविलुप	८	२	१३०
१७७ उपस्यास्तेअन	६	३	६	२६३ उयंकांशलो	२०	६	११३
१३७ उपहरतिप्रति	९	३	७	५७ उरुगूलायाडुहि	५	३	११
१३६ उपहरतिहवीं	९	४	६०	२२२ उरुणसावसुत	१८	६	२५
१६८ उपह्वयंविपूवन्नं	७	६	३	६५ उरुव्यवसागनेधी	५	१	१
				५२ उरुव्यचानो	५	२	१
				२३७ उरुनोलोकमनु	१६	१	१
				१६१ उरुःकोशोवमु	११	१	१

प्रांष्ट.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१०६ उरुःपृथुःसुभृष्टु	१३	४	४	२१८ उशन्तिघाते	१८	१	१
१६० उरुःपृथुःसुभृष्टु	११	१	१	२४९ उपसेनःपरिदेहि	१९	६	५०
२१२ उर्वधमामममथ	१६	१	३	२१३ छपस्पतिर्वाचस्प	१६	२	६
१९० उर्वीरामन्परि	१३	१	१	२३६ उपाश्रपयमुम्त	१६	२	१२
१२० उल्लूकपातुं	८	२	४	११३ उपादेवीवाचा	१६	२	६
१५७ उल्लूकलेपुमले	१०	५	९	२०४ उपाःपुंरचली	१५	१	२
२०० उवेधम्वमुला	२०	६	१२६	२१३ उपोयस्माहुष्व	१६	२	६
२०२ उशनीकन्यलाइ	१४	२	२	२६१ उष्ट्रायस्यप्रवाह	२०	६	१२७
२२१ उशन्नस्त्रेधीम	१८	१	१				

ऊ

२६३ ऊतीशचीवस्तव	२०	३	३३	२६८ ऊर्ध्वस्तिष्ठानऊ	२०	५	४५
१८ ऊरुभ्यतिश्रष्टीव	२	६	३३	६५ ऊर्ध्वाग्रस्यसमि	५	६	२७
२८५ ऊरुभ्यतिश्रष्टी	२०	८	९६	३० ऊर्ध्वादिगृहस्पति	३	६	२७
१७० ऊरुपादाश्रष्टी	११	४	८	६८ ऊर्ध्वायस्यामति	७	२	१४
१२७ ऊर्जएहिस्वध	८	५	१०	१३२ ऊर्ध्वापादिशः	९	२	३
१७ ऊर्जमस्याऊर्ज	२	५	२६	२२५ ऊर्ध्वापात्वादि	१८	३	३
१३२ ऊर्जस्वतीपयस्वती	२	२	३	१८३ ऊर्ध्वापैत्वादिशे	१२	३	३
१३७ ऊर्जाचवाएष	९	३	६	१४५ ऊर्ध्वानुसृष्टा	१०	१	२
२४४ ऊर्जत्वावलाय	१६	५	३७	१५८ ऊर्ध्वाविन्दुरुद्ध	१०	५	१०
१५९ ऊर्जोभागोनिहि	११	१	१	१८८ ऊर्ध्वोरोहितो	१३	१	१
२३० ऊर्जोभागोयइमं	१८	४	४	१५४ ऊर्ध्वभरन्तमुदकं	१०	४	८
१०५ ऊर्जविभ्रदमुष	७	६	६०	१६६ ऊर्ध्वःसुप्तेपुजा	११	२	४
२४७ ऊर्ध्वस्तिष्ठतुस्त	१९	६	४६	२५२ ऊर्ध्वोरोजोजड्य	१६	७	६०

श्र

१६८ श्रवणामाभ्यास	११	४	७	१९७ श्रवणामाभ्यास	१४	१	१
-------------------	----	---	---	-------------------	----	---	---

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
४८ एकोषट्शतानामि	४	७	३१	८२ एतुनिसःपरावन	६	८	७२
२५ एकोषोदेवोऽप्य	३	३	१३	१०४ एतेअस्मिन्देवा	१३	४	४
१२६ एकोर्गारेक	८	४	९	२७० एतेनइन्द्रन्तवो	२०	४	५६
१६६ एकपादोनोन्विद	११	२	४	१३६ एतेर्वमयाथा	६	२	६
५६ एकरजमपना	५	३	११	२६६ एनेस्त्रोमानरां	२०	४	३७
३४ एनदेजदजग्रभं	४	१	५	२७३ एनोन्विद्रंस्तवा	२०	४	६५
१२० एनउत्येपनपन्ति	८	२	४	१५९ एतोम्रावाणौ	११	१	१
२३१ एनसेनतस्यधा	१८	४	४	२९३ एतंपृच्छकुहंपृ	२०	९	१३०
२३१ एनसेनतामह	१८	४	४	९१ एतंभागंपरि	६	१२	१२२
२३१ एनसेमततामह	१८	४	४	१३४ एतंबोयुवानं	९	२	४
२२६ एनसेदेवःसवि	१८	४	४	९१ एतंसधस्थापरि	६	१२	१२३
२२३ एनत्वावासः	१८	२	२	२७३ एदुमध्वोमदिन्त	२०	५	६४
२२७ एनदारोहवयं	१८	३	३	२३० एदंवर्हिरसदोमे	१८	४	४
१६८ एतदेवादक्षिणंत	११	३	६	११० एधोस्येधिपीय	७	८	८९
१३७ एतद्राजस्वादीयो	६	३	६	२६३ एनभिषाङ्गिका	२०	९	१३०
१६४ एतद्वैश्वस्य	११	२	३	३६ एनाव्याघ्रं	४	२	८
१३८ एतद्वैविरवरुयं	९	४	७	२२९ एनीर्धानाहरि	१८	४	४
१३४ एतद्योज्योतिः	६	३	५	२७३ एन्द्रनोगधिमियः	२०	५	६४
१८५ एतद्वोग्राहणा	१२	४	४	२८३ एन्द्रवाहोन्वृपति	२०	८	६४
१४४ एतद्विष्णुमे	१०	१	१	२७० एन्द्रसानसि	२०	६	७०
१५२ एतमिधंसमाहि	१०	३	६	८४ एन्येकारयेन्येका	६	६	८३
१६४ एतस्माद्वाओद	११	२	३	२६० एभिषुभिःसुम	२०	३	२१
२९३ एताअश्वाश्वा	२०	९	१२६	२७४ एमाशुमाशवे	२०	६	६८
११४ एतएनाव्याकरं	७	१०	११५	१५९ एमाअगुर्योपितः	११	१	१
६२ एतादेवसेनाः	५	४	२१	२४ एमाकुमारस्तकृण	३	३	१२
२५२ एतास्तेअग्नेसमि	१९	७	६४	२७६ एमेनंसृजतासुते	२०	६	७१
६७ एतास्तेअग्नेसमि	५	६	२९	२०० एमंपन्यामह	१४	२	२
२२९ एतास्तेअसौ	१८	४	४	४२ एमंभजग्रामे	४	५	२२
१३४ एतास्त्वजोप	९	३	५	९९ एमंयज्ञमनु	७	२	२०

मगनदत्ति.

प्रांक.

कां० अ० सू०	पृष्ठांक
१८ ४ ४	२५६ एवेदिन्द्रपणं
४८ ४ ४	२८३ एवेवापागपरे
१७ ४ ४	८४ एवोज्जस्मिन्नि
६४ ४ ४	२९१ एपइपायमामहे
२६५ एवातेहारियोज	११२ एपतेयतो
१८७ एवात्वेद्वयज्जने	४७ एपयज्ञानां
२७३ एवानूनमुप	१३७ एपवाअतिथिर्य
२१३ एवानेवावसा	२७४ एपस्यतेतन्वो
२८३ एवापतिद्रोणसा	४ एपातेकुलपा
२५५ एवापाहिमत्रथा	४ एपातेराजन
२८० एवापिन्नेविश्वदे	१८३ एपात्वचांपुरुषे
५२ एवामहान्वृहहि	३० एपापशून्तसं
२८७ एवामहान्वृहहि	२७ एपापहमापुथा
२७२ एवारातिस्तुवीम	१६ एपापहंसमासी
२७२ एवाहितेविभूतय	१०५ एपासनत्री
२७६ एवाहितेवि	३ एपायइमुत
२७२ एवादिस्तिवीरपुरे	१६ एहयन्तुपशवोय
२७२ एवाद्यसिकाम्या	८२ एहयातुवरणः
२७६ एवाद्यसिकाम्या	३६ एहिजीवन्नायमाणं
२७२ एवाद्यस्यस्यका	१४ एहस्मानमा
२७२ एवाद्यसूनुता	

ऐनंश्रदागच्छ

कां० अ० सू०

२० १ १२
२० ८ ९४
६ ९ ७४
२० ९ १२७
२० ९ ६७
७ ९ ३४
४ ७ ६
२ ३ ६७
२० ६ १५
१ ३ १
१ ३ ३
१२ ३ २८
३ ६ १६
३ ४ १२
७ १ ८
१० ४ ९
१ २ २१
२ ४ ७३
६ ८ ६
४ २ १३
२ ३ १३

ए

२४४ ऐतुदेवस्त्रायमा	१९ ५ ३०	२०८ ऐननिकामोग	१५ २ ११
६७ ऐतुमाणऐतुमन	५ ६ ३०	२०८ ऐनमियमच्छति	१५ २ ११
२०७ ऐनमापोगच्छ	१५ १ १०	२०८ ऐनप्रसगच्छति	१५ २ ११
२०८ ऐनमिन्द्रियंग	१५ २ १०	२०८ ऐनवशोगच्छति	१५ २ ११
६७ ऐनान्यतापिन्द्रा	५ ११ १०४	२०७ ऐनंश्रदागच्छ	१५ १ ११

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१६८ ऐन्द्राग्नं पावमानं	११	४	७	२५७ ऐभिरग्नेसरथं	२०	१	१३
१२१ ऐन्द्राग्नं वर्मबहुलं	८	३	५	८१ ऐपुनत्यदृषा	६	७	६७

ओ

६२ ओकोअस्यमूजव	५	५	२२	१६३ ओदनेनयज्ञव	११	२	३
२१८ ओचित्सत्वायंस	१८	१	१	२४१ ओपदर्भ	१९	४	२६
१८६ ओजश्चेजश्च	१२	५	५	१६७ ओपधपोभूत	११	३	४
२८७ ओजस्तदस्य	२०	९	१०७	१४८ ओपर्धानामहं	१०	२	४
१४ ओजोऽस्योजो	२	३	१७	२०९ ओपधीभिरन्वा	१४	२	१४
७२ ओताआपः	६	३	२३	१२७ ओपधीरेव	८	५	१०
६३ ओतेमेधावा	४	५	२३	१२७ ओपधीरेवास्यै	८	५	१०
८६ ओतेमेधावा	६	१०	२४	१८७ ओपन्तीसपोप	१२	५	४
१६३ ओदनएबौदनं	११	२	३				

औ

२४२ औदुम्बरेणम	१६	४	३१				
----------------	----	---	----	--	--	--	--

अं

६६ अंशोभगोवह	६	१	४	२४५ अंहोमुचंष्टपथं	१६	५	४२
२४५ अंहोमुचेप्रभरे	१९	५	४२				

क

३१ कर्दंकात्मा	३	६					
----------------	---	---	--	--	--	--	--

कईवेदसुतेसचा.

L १ - -

किमङ्गत्वापयं.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
२७१ कईवेदसुतेसचा	२० ५ ५७	२०९ कर्पेदेननचैनं	१५ २ १३
२०४ कएपांकर्कीलि	२० ९ १३२	८८ कल्याणिसर्ववि	६ ११ १०७
२९४ कएपांडुन्दिभि	२० ९ १३२	२७८ कविर्ननिपयं	२० ७ ७७
२६६ कएवाइन्द्रपद	२० ९ १३८	१२१ कश्यपस्त्वामसज	८ ३ ५
२५५ कएवाइवभृगव	२० १ १०	४१ कश्यपस्यचक्षु	४ ४ १६
२७१ कएवाइवभृगवः	२० ५ ५९	२७७ कस्तेमदइन्द्र	२० ७ ७६
२७० कएवेभिर्घृष्ण	२० ५ ५७	१२९ कस्तंमवेद	६ १ १
२७१ कएवेभिर्घृष्ण	२० ५ ५७	२८९ कस्तास्तपो	२० ९ १२४
२२४ कएवःकचीवा	१८ ३ १२७	१५२ कस्मादङ्गादीप्य	१० ४ ७
२६२ कतरत्तआहरा	२० ९ १२७	१४४ कस्माद्युगुल्फा	१० १ २
१४४ कतिदेवाः	१० १ १	१५२ कस्मिन्नङ्गति	१० ४ ७
१८५ कतिनुवशानार	१२ ४ ४	१५२ कस्मिन्नङ्गति	१० ४ ७
१२६ कथंगायत्री	८ ४ ४	२२५ कस्येयुजानाञ्च	१८ ३ १
५६ कथंमहेअसुराया	५ ३ ११	२४६ कामस्तदग्रेसमव	१९ ६ ५२
१४३ कथंवातोनेलय	१० ४ ७	१३० कामस्येन्द्रस्य	२ १ ३
२७३ कदामर्त्तमराषसं	२० ५ ७६	२४९ कामेनमाकाम	१९ ६ ५३
२७७ कदुगुम्नमिन्द्र	२० ५ ५०	१३१ कामोज्ञेयमयो	१९ ६ ५३
२६९ कदुस्तवन्तश्चत	२० ९ ६७	२५० कालादापः	१९ ६ ५४
२८५ कदुन्वःस्माकृत	२० ५ ५०	२४६ कालेतपःकाले	१९ ६ ५४
२६९ कज्ज्योअतसी	२० ९ १३७	२५० कालेनवातः	१९ ६ ५४
२९६ कपृश्चरःकपृथ	११ २ ३	२४९ कालेनःकाले	१९ ६ ५४
१६२ कयुफलीकरणा	११ ९ १२४	२५० कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
२८९ कयानधिप्रजा	२० ४ ३१	२५० कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
२४२ करीपिणोफलव	१९ २ ७	२४९ कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
३५ करंभङ्गत्वातिर्य	४ ६ १३२	२४९ कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
२९४ कर्करिकोनिखात	२० ४ ८	२४९ कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
१३९ कर्णाभ्यान्तेकद्रुपे	१९ ३ १३	२५० कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
५७ कर्णाभ्यान्तेकद्रुपे	१९ ३ १३	२५० कालोयमद्रि	१९ ६ ५४
२३ कर्णफल्गुविशफ	३ ७ ६	२५० कालोयमद्रि	१९ ६ ५४

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०.
२६० किमपेत्वावृषा	२०	६	१२६	६८ कृत्याकृतंवलगिन	४	६	११
१५२ कियतास्कम्भः	१०	४	७	१४४ कृत्याकृतोवल	१०	१	१
६ किलासंचपलितं	१	५	२३	२४३ कृत्यादूषणएवा	१९	५	१४
२१८ किंछातासयद	१८	१	१	११ कृत्यादूपिरयं	२	१	४
२१९ किंस्विभोराजा	१८	१	१	५८ कृत्याःसन्तुकृत्या	५	३	१४
२९० किंस्विवाहोस्व	२०	९	१२६	२०३ कृत्रिमःकंटकः	१४	२	२
२०४ कीर्तिश्रयशश्च	१५	१	२	२४१ कृन्तदर्भ	१६	४	२८
१९५ कीर्तिश्रयशश्च	१३	४	४	१९४ कृष्णायाःपुत्रो	१३	३	३
२०५ कीर्तिश्रयशश्च	१५	१	२	७२ कृष्णनियानं	६	३	२२
१३७ कीर्तिचवाएष	६	३	६	१४२ कृष्णनियानं	९	५	१०
१७० कुतइन्द्रःकुतः	११	४	८	१६३ कृष्णनियानंहर	१३	३	३
१२५ कुतस्तौजासी	८	५	६	२६२ केतुकृणवन्नकेतवे	२०	३	२६
१७० कुतःकेशान्कुतः	११	४	८	२६८ केतुकृणवन्नके	२०	५	४७
२११ कुम्भीकादूषीकाः	१६	२	६	२७५ केतुकृणवन्नकेतवे	२०	६	६९
१३२ कुलायेधि	९	२	३	१४५ केनेदेवांअनु	१०	१	२
२९४ कुलायंकृणवादि	१०	९	१३३	१४५ केनेर्जन्यमन्वे	१०	१	२
२७८ कुविस्सस्यमहि	२०	७	७८	१४४ केनेपाप्णीआभृ	१०	१	२
२९० कुविदङ्गयवम	२०	९	१२५	१४५ केनेथोत्रियमा	१०	१	२
२९१ कुहाकंपककंष्ट	२०	९	१३०	१४५ केनापोअन्व	१०	१	२
१०२ कुहूदेवानाममृत	७	४	४७	१४५ केनेमांभूमिं	१०	१	२
१०२ कुहूदेवीमुकृतं	७	४	४७	१४५ केनेयंभूमिं	१०	१	२
१८३ कृत्यास्यमं	१२	४	४	१२६ केवलीन्द्रायदुदुहे	८	५	९
१५६ कृणुतंधूमं	११	१	१	५७ कैरातपृश्नउपत्	५	३	१३
२६ कृणोमितेमाजा	३	५	२३	१४७ कैरातिका	१०	२	४
११६ कृणोमितेमाणा	८	१	३	२९३ कोअनुन्याःपयः	२०	९	१३०
५८ कृतव्ययनिविध्य	५	३	१४	२१८ कोअद्युद्ग्रेपुरि	१८	१	१
२५८ कृतंनश्चघ्नी	२०	२	१७	२६३ कोअर्थवहुलिमां	२०	६	१३०
१०३ कृतमेदाक्षिणे	७०	४	५	२९३ कोअसिद्यापयः	२०	९	
				१४५ कोअस्मिन्नापो			

कौशस्मिन्माण.

[३६]

गन्धर्वाप्सरसः.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१४५ कौशस्मिन्माण	१०	१	२	१६१ क्रन्दायतेप्राणः	११	१	२
१४५ कौशस्मिन्महा	१०	१	२	१६२ क्रमध्वमग्निना	४	३	१४
१४५ कौशस्मिन्मूष	१०	१	२	१७८ क्रव्यादमर्गिन्म	१२	२	२
१४५ कौशस्मिन्त्रेतो	१०	१	२	१७८ क्रव्यादमर्गिन्म	१२	२	२
१४५ कौशस्मैवासः	१०	१	२	१७८ क्रव्यादमर्गिन्मि	१२	२	२
१४४ कौशस्मैवाहू	१०	१	२	६६ क्रव्यादमग्ने	५	६	२६
२१८ कौशस्मैवेदप्रथ	१८	१	१	१७३ क्रव्यादानुवर्तय	११	४	१
११२ कौशस्यानोमुहो	७	१०	१०३	६० क्रूरपस्याआश	५	४	१
१४० कोददर्शमयमं	६	५	६	१३३ क्रोदआसीजामि	६	२	४
१२६ कोनुगौःक	८	५	६	१५७ क्रोडैतेस्ता	१०	५	९
२९८ कोनामद्याकरते	२०	६	१४३	१३८ क्रोयोष्टकौ	६	१३	१३८
१२५ कोविराजोमिषु	८	५	४	६४ क्रोविक्रीव	६	१३	१३८
२२९ कोशदुहन्ति	१८	४	४	६४ क्रोविक्रव्योपशिन	१०	४	७
२९४ कोशविले	२०	९	१३५	१५२ क१प्रेप्सन्ती	१०	४	५
२६३ कःकाप्यर्याःपयः	२०	६	१३०	१५३ क१प्रेसन्दीप्यते	१०	४	५
११२ कःपृश्निधेनुं	७	१०	१०४	१५२ कार्यमासाक	१०	४	५
१४४ कःसप्तखानि	१०	१	२	२९३ काहंतपरास्य	२०	९	१७

ख

१७२ खदूरेयिचहूक	११	५	६	१६२ खलःपात्रं	११	२
३९ खरावखा३इ	४	३	१५	१९८ खेरयस्यखेनसः	१४	१

ग

३८ गणास्तोपगायन्तु	३	१५	१६७ गन्धर्वाप्सरसो	११	३
२३६ गणेश्वःखाहा	१९	३	१२४ गन्धर्वाप्सरसः	८	४

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
६३ गन्धारिभ्योमूजव ५	५	२२		१६९ गृह्णामितेसौभ १४	१	१	
२८३ गमजस्मेवसून्या २०	८	९४		१०३ गोभिष्टरेमामति ७	४	५०	
२१८ गर्भेनुनौजनिता १८	१	१		२५९ गोभिष्टरेमामति २०	२	१७	
६४ गर्भोअस्योपधीनां ५	५	२५		२८१ गोभिष्टरेमामति २०	७	८९	
८६ गर्भोअस्योपधीनां १०	१०	९४		२८३ गोभिष्टरेमामति २०	८	६४	
६४ गर्भतेमिआवरुणौ ५	५	२५		२४० गोभिष्टापात्तृप १९	४	२७	
६४ गर्भपेहिसिनीवा ५	५	२५		१३२ गोभ्योअश्वेभ्यो ९	२	३	
२३८ गायत्र्युत्तिग १६	३	२१		२८ गोसनिवाच ३	४	२०	
१४१ गायत्रेणप्रतिमि ६	५	१०		१४१ गौरमीमेदधि ९	५	१०	
४२ गावोभगोगाव ४	५	२१		१४२ गौरिन्मिमाय ६	५	१०	
१३३ गावःसन्तु ६	२	४		६० गौरिवतान ५	४	१८	
१७४ गिरयस्तेपर्वता १२	१	१		२४२ ग्रामणीरसि १६	४	३१	
२६८ गिरावज्जोनसंभृ २	५	४७		१८१ ग्राहिपाप्मानम १२	३	३	
२६६ गिरावज्जोनसंभृ २०	९	१३७		१७६ ग्राह्यागृहाः १२	२	२	
८१ गिरावरगराटेषु ६	७	६९		२८४ ग्रीवाभ्यस्तउ २०	८	९६	
१६ गिरिगेनांआ २	४	२५		१८ ग्रीवाभ्यस्तउणि २	६	३३	
२८३ गिरिरेआवेजमा २०	८	६४		१४४ ग्रीवास्तेकृत्ये १०	१	१	
२५५ गिर्वणःपाहिनः २०	१	६		१७६ ग्रीष्मस्तेभूमेव १२	१	१	
१६० गीर्भिरुर्ध्वान् १३	१	१		७८ ग्रीष्मोहेमन्तःशि ६	६	५५	
१३२ गुदाआसन्ति ९	२	४		२०५ ग्रीष्मावेनं १५	१	४	
१२६ गृहमेधीगृहपति ८	५	१०		२०५ ग्रीष्मीमासी १५	१	४	
१५९ गृहाणग्रावाणी ११	१	१					

घ

२४१ घर्मइवाभितष १९	४	२८		२५१ घृतस्पृजतिः १९	७	५८	
१२४ घर्मःसमिद्धो ८	४	८		४७ घृतहृदामधु ४	७		
११३ घृतमप्सराभ्यो ७	१०	१०९		२४३ घृतादुन्लुप्तोमधु १			

घृतादुल्लुतोमधु.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२४७ घृतादुल्लुतोमधु	१९	६	४६	१०९ घृतंतेअग्ने	१०	६	८२
६६ घृतादुल्लुतोमधुना	५	६	२८	१५६ घृतंतेप्रोक्षन्ती	२	६	९
२४० घृतेनत्वासमुत्ता	१६	४	२७	१० घोराञ्चपयो	२	६	१
२६ घृतेनसीतामधुना	३	४	१७				

च

१४ चक्षुरसिचक्षुर्मे	२	३	१७	२३८ चन्द्रमानक्षत्रै	१६	२	१९
१६२ चक्षुर्मुखं	११	२	३	२३३ चन्द्रमानक्षत्रो	१९	१	६
५७ चक्षुपातेचक्षुर्ह	५	३	१३	१५ चन्द्रयत्तेतपस्तेन	२	४	२
५४ चक्षुपोहेते	५	२	६	१५ चन्द्रयत्तेजस्तेन	२	४	२
१६७ चक्षुःश्रोत्रं	११	३	५	१५ चन्द्रयत्तेऽर्चितेन	२	४	२
५८ चक्षुश्चमेचत्वा	५	३	१५	१५ चन्द्रयत्तेऽर्चितेन	२	४	२२
३ चक्षुःश्रोत्रं	११	२	११	१५ चन्द्रयत्तेहरस्तेन	२	४	२२
४७ चक्षुःकुंभारचक्षु	४	७	३४	१५ चक्षुःश्रोत्रं	१४	१	१
१७२ चक्षुर्दन्तं	११	५	६	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१३	२	२
२३९ चक्षुर्दन्तं	१६	३	२३	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१५८ चक्षुर्दन्तं	१०	५	१०	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१६१ चक्षुर्दन्तं	११	१	२	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
२४६ चक्षुर्दन्तं	१६	५	४५	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१६९ चक्षुर्दन्तं	११	४	७	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१४४ चक्षुर्दन्तं	१०	१	२	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१६९ चक्षुर्दन्तं	११	४	७	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
१४२ चक्षुर्दन्तं	१०	५	४	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
२३१ चक्षुर्दन्तं	११	४	७	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५
६३ चक्षुर्दन्तं	११	४	७	१५२ चक्षुःश्रोत्रं	१२	१	५

छ

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
६४ छन्दांसियज्ञे	५	५	२६	२४१ छिन्धिदर्भ	१९	४	२८
१२५ छन्दःपक्षेउपसा	८	५	९	१८७ छिन्ध्याद्धिन्धि	१२	५	५
१८७ छिनत्गस्पपितृ	१२	५	५				

ज

१४१ जगतासिन्धुं	६	५	१०	१८४ जायमानाभिजा	१२	४	४
२४३ जङ्घिडोसिजङ्घि	१६	५	३४	४८ जायाइद्यो	४	८	३७
११ जङ्घिडोसिजङ्घाद्	२	१	४	७९ जालापेणाभि	६	६	५७
२७९ जज्ञानःसोमंसह	२०	७	८७	१४९ जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकम-			
१०२ जनाद्विद्वजनी	७	४	४५	भ्यष्टां	१०	३	५
२८१ जनापचिथईवते	२०	७	९०	२१४ जितमस्माकमु	१६	२	८
२०३ जनियन्तिनाव	१४	२	२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१८१ जनीत्रीवमति	१२	३	३	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१७६ जनंविभ्रती	१२	१	१	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
४ जरापुजःप्रथम	१	३	१२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४ जरायत्वापरि	३	३	११	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४० जरासुगच्छपरि	१६	३	२४	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
८५ जवस्तेअर्वाभिहि	६	९	९२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१३० जहिस्वंकाम	६	१	२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४१ जहिदर्भसपत्ना	१९	४	२६	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२१३ जाग्रदुष्वप्यं	१६	२	६	२१४ जितम्०।०।सनि	१६	२	८
८३ जातवदोनि	६	८	७७	२१४ जितम्०।०।सनि	१६	२	८
२६४ जातोव्यरूपत्	२०	४	३४	२१४ जितम्०।०।सप	१६	२	८
६१ जानीतस्मै	६	१२	१२३	२१४ जितम्०।०।सप	१६	२	८

घृतादुल्लुसोमधु.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२४७ घृतादुल्लुसोमधु	१९	६	४६	१०९ घृतनेशने	७	८	८२
६६ घृतादुल्लुसंमधुना	५	६	२८	१५६ घृतप्रोक्षन्ती	१०	५	९
२४० घृतनेशवासुधुना	१६	४	२७	१९ घृताश्चपयो	२	६	१५
२६ घृतनेसीतामधुना	३	४	१७				

च

१४ चक्षुरसिचक्षुर्मे	२	३	१७	२३८ चन्द्रमानजत्रै	१६	२	१९
१६२ चक्षुर्गुणं	११	२	३	२३९ चन्द्रमानसो	१९	१	६
५७ चक्षुपातेचक्षुर्ह	५	३	१३	१५ चन्द्रयत्तेतपस्तेन	२	४	२२
५४ चक्षुषोहेते	५	२	६	१५ चन्द्रयत्तेजस्तेन	२	४	२२
१६७ चक्षुःश्रोत्रं	११	३	५	१५ चन्द्रयत्तेऽर्चिस्तेन	२	४	२२
५८ चतस्रश्चमेचत्वा	५	३	१५	१५ चन्द्रयत्तेऽर्चिस्ते	२	४	२२
३ चतस्रोदिवः	१	२	११	१५ चन्द्रयत्तेहरस्तेन	२	४	२२
४७ चतुरःकुंभाश्चतु	४	७	३४	१६७ चित्तिराउपर्वह	१४	१	१
१७२ चतुर्दन्त्रा	११	५	६	१९२ चित्रश्चिक्त्वा	१३	२	७
२३९ चतुर्दशर्चभ्यः	१६	३	२३	२३३ चित्राणिसाकं	१९	१	७
१५८ चतुर्धरितो	१०	५	१०	१९२ चित्रदेवानामुद	१३	२	१०७
१६१ चतुर्नमोऽष्टकृ	११	१	२	२८७ चित्रदेवानामुद	२०	९	१०७
२४६ चतुर्वीरवध्यत	१६	५	४५	१९२ चित्रदेवानांके	१३	२	१०७
१६९ चतुर्वीरवध्यत	११	४	७	२८७ चित्रदेवानांके	२०	९	१०७
१४४ चतुष्टयंयुज्यते	१०	१	७	१३८ चेतोहृदयं	६	४	७
१६९ चतुरात्रःपञ्च	११	४	७	१३१ च्युताचेयं	६	१	१
१४२ चत्वारिवाक्पारि	६	५	१०	१६३ चक्षुष्यविलमु	११	२	२
२३१ चन्द्रमाश्च	१८	४	४	१८४ चरेदेवात्रहायणा	१२	४	४
६३ चन्द्रमानजत्राणा	४	५	२४				

छ

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
६४ छन्दांसियज्ञे	५	५	२६	२४१ छिन्धिदर्भ	१९	४	२८
१२५ छन्दःपक्षेउपसा	८	५	९	१८७ छिन्ध्याछिन्धि	१२	५	५
१८७ छिनत्गस्यपितृ	१२	५	५				

ज

१४१ जगतासिन्धुं	६	५	१०	१८४ जायमानाभिजा	१२	४	४
२४३ जङ्घिडोसिजङ्घि	१६	५	१४	४८ जायाइद्यो	४	८	३७
११ जङ्घिडोजम्भाद्	२	१	४	७९ जालापेणाभि	६	६	५७
२७९ जज्ञानःसोमंसह	२०	७	८७	१४९ जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकम-			
१०२ जनादिश्वजनी	७	४	४५	भ्यष्टां	१०	३	५
२८१ जनायचिघर्षवते	२०	७	९०	२१४ जितमस्माकमु	१६	२	८
२०३ जनियन्तिनाव	१४	२	२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१८१ जनीव्रीवप्रति	१२	३	३	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१७६ जनंविभूती	१२	१	१	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
४ जरायुजःप्रथम	१	३	१२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४ जरायवत्वापरि	३	३	११	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४० जरासुगुन्धपरि	१६	३	२४	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
८५ जवस्तेअर्वाग्निदि	६	९	९२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
१३० जहित्वंकाम	६	१	२	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२४१ जहिदर्भसपत्ना	१९	४	२६	२१४ जितम्०।०।स	१६	२	८
२१३ जाग्रदुष्वप्यं	१६	२	६	२१४ जितम्०।०।सनि	१६	२	८
८३ जातवदोनि	६	८	७७	२१४ जितम्०।०।सनि	१६	२	८
२६४ जातोव्यरूपत्	२०	४	३४	२१४ जितम्०।०।सप	१६	२	८
६१ जानीतस्मै	६	१२	१२३	२१४			

जितम्०००समृ.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
२१४ जितम्०००समृ १६	२ ८	२५३ जीवलास्यजी १६	७ ६९
२१४ जितम्०००समा १६	२ ८	११६ जीवलानपारि ८	१ ३
२१४ जितम्०००समि १६	२ ८	१२३ जीवलानपारिपा ८	४ ७
२१४ जितम्०००सरा १६	२ ८	१७९ जीवानामपुः १२	३ २
२१४ जितम्०००सव १६	२ ८	२५३ जीवास्यजीन्या १९	७ ६९
२१४ जितम्०००सवा १६	२ ८	११५ जीवेभ्यस्त्वा ८	१ १
२१४ जितम्०००सो १६	२ ८	२६२ जीवेमशरदः १९	७ ६५
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	१६९ जीवेरुदन्ति १४	१ १
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	१८७ जुष्टेदमूनाश्रति ७	६ ७१
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	१६ जूणिपुनर्वो २	४ २४
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	२२७ जुहूर्दाधारयामु १८	४ ४
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	१ ज्याकेपरिणो १	१ २
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	६२ ज्याघोपादुन्धुभ ५	४ २१
२१४ जितम्०००सोऽ १६	२ ८	३१ ज्यायस्वन्त ३	६ ३०
२१५ जितमस्माकमु १६	२ ८	१३१ ज्यायाभिभिप ९	१ २
२१५ जितमस्माकमु १६	२ ८	८८ ज्यैष्ठ्य्यानातो ६	११ ११०
६० जिहाज्याभवति ५	४ १८	१३८ ज्योतिष्प्रतोलो ६	३ ६
९ जिहायाश्रे १	६ १४		
२१६ जीवतांज्यातिः ८	१ १		
२४४ जीवलानामते १६	५ १६		

त

६२ तक्मन्भ्रात्रा ५	६ २२	१६४ ततरचैनमन्या ११	२ १
६२ तक्मन्मज्जवतो ५	५ २२	१६४ ततरचैनमन्या ११	२ १
६२ तक्मन्व्यालवि ५	५ २२	१६४ ततरचैनमन्या ११	२ १
१६३ ततरचैनमन्या ११	२ ३	१६३ ततरचैनमन्या ११	२ ३
१६४ ततरचैनमन्या ११	२ ३	१६४ ततरचैनमन्येन ११	२ ३
१६३ ततरचैनमन्या ११	२ ३	१६३ ततरचैनमन्येन ११	२ ३
१६४ ततरचैनमन्या ११	२ ३		

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
१६४ ततश्चैनमन्येन	११	२	३	२०६ तद्यस्यैवंविद्वान्			
१६४ ततश्चैनमन्येन	११	२	३	ब्रात्यएकां	१५	२	१३
१६३ ततश्चैनमन्येन	११	२	३	२०६ दद्यस्यैवंविद्वान्			
१६४ ततश्चैनमन्येनो	११	२	३	ब्रात्यश्चतुर्थी	१५	२	१३
१६४ ततश्चैनमन्येनो	११	२	३	२०९ तद्यस्यैवंविद्वान्			
१६३ ततश्चैनमन्येन	११	२	३	ब्रात्यस्तृतीयां	१५	२	१३
१६४ ततश्चैनमन्यैः	११	२	३	२०८ तद्यस्यैवंविद्वान्			
६४ ततस्ततामहास्ते	५	५	२४	ब्रात्योतिथिः	१५	२	११
६४ तताअवरे	५	५	२४	२०९ तद्यस्यैवंविद्वान्			
६१ ततंतनुमन्वेके	६	१२	१२२	ब्रात्योद्वितीयां	१५	२	१३
२५५ तत्वापामिसुवीर्यं	२०	१	६	२०६ तद्यस्यैवंविद्वान्			
२६६ तत्वापामिसुवीर्यं	२०	५	४९	ब्रात्योपरि	१५	२	१३
२०९ तत्सूर्यस्यदेष्टव्यं	२०	९	१२३	२०८ तद्यस्यैवंविद्वान्			
६६ तथातदग्नेकृणु	५	६	२९	ब्रात्योराज्ञो	१५	२	१०
२१५ तदग्निराहतदु	१६	२	६	१४५ तद्वाअथर्वणः	१०	१	२
१२० तदग्निराहतदु	८	३	५	२९४ तद्वातजन्मथाय	२०	६	१३२
११८ तदग्नेचक्षुः	८	२	३	१२८ तद्विपेसर्पा	८	५	१०
२७२ तदद्याचित्त	२०	५	६१	१०० तद्विष्णोःपरमंपदं	७	३	२६
२११ तदमुष्माअग्ने	१६	२	६	६० तद्वैराष्ट्रमास्रवति	५	४	१९
२३६ तदस्तुमित्रावरु	१९	२	११	२७८ तद्गोगायमुते	२०	७	७८
५१ तदिदासभुवनेषु	५	१	२	५६ तन्नूनपात्पथ	५	३	१२
२८७ तदिदासभुवनेषु	२०	९	१०७	८५ तन्प्रेवाजिन्तन्वं	६	९	९२
५१ तदूपुतेमहस्पृथु	५	१	१	२५२ तन्नूस्तन्वामेसहे	१७	२	६१
२०४ तदेकमभवत्	१५	१	१	१५४ तन्नमेकेयुवती	१०	४	७
१२८ तद्ब्रह्मच	८	५	१०	६५ तन्नस्तुरीयमद्भुतं	५	६	२७
१५८ तद्भद्राःसमगच्छ	१०	५	१०	२६५ तन्नोविबोचोददि	२०	४	३६
१२८ तद्यस्माएवं	५	८	१०	२८९ तन्मित्रस्यवरुण	२०	६	१२३
२०८ तद्यस्यैवंविद्वान्				१८३ तन्नंस्वर्गोवदुधा	१२	३	३
ब्रात्यउद्धते	१५	२	१२	४८ तपनोऽस्मि	४	८	३६

तपरन्वैवास्तां.

पृष्ठांक.	कां० अ० मू०	पृष्ठांक.	कां० अ० मू०
१६९ तपश्चैवास्तां	११ ४	१६१ तवचतस्राप्रदिश	१ २
१७० तपश्चैवास्तां कर्म	११ ४	२६६ तवच्योस्तानि	२२ ४ १७
२२२ तपसापेयना	१८ २	२८६ तवत्यदिन्द्रियं	२० ९ १०६
१०७ तप्तोवांघर्मोनक्षतु	७ ६	२८६ तवद्योतिन्द्रिष्यं	२० ६ १०६
२०७ तमाहवनीयरच	१५ १	४३ तव्यमतेनिविशन्ते	४ ५ २५
२०७ तमितिहारच	१५ १	२८० तवेदंनिश्चमभितः	२० ७ ८५
१९५ तमिदंनिगतं	१३ ४	५७ तस्तुर्वनतस्तुवं	५ ३ ६
१६५ तमिदंनिगतंसह	१३ ४	१३७ तस्माद्यवोभवन्	९ ३ ५
२६१ तमिन्द्रमदमा	२० ३	२ तस्माद्यरंगमाम	१ १ ४
२७० तमिन्द्रजोहवीमि	२० ५	२०५ तस्माउदीच्या	१५ १ ५
२६८ तमिन्द्रवाजयाम	२० ५	२०६ तस्माउदीच्या	१५ १ ५
२९६ तमिन्द्रवाजयाम	२० ३	१३७ तस्माउद्यन्तमूर्ध्वो	९ ३ ६
१५१ तमिमिद्वेवतामणि	१० ४	१३७ तस्माउपाहि	६ ३ ४
२६५ तमीमहइन्द्रमस्य	२० ४	२०६ तस्माऊर्ध्वाया	१५ १ ८
२६५ तमुनःपूर्वपितरो	२० ४	२०६ तस्माऊर्ध्वाया	१५ १ ८
६६ तमुष्टुहियो	६ १	१२७ तस्मात्पितृभ्यो	८ ५ १
२०७ तमृचयश्चार्तवा	१५ १	२१५ तस्मादमुंनिर्भजा	१६ २ ७
२०६ तमृचयश्चसामानि	१५ १	२१५ तस्मादमुंनिर्भजा	१६ २ ७
२०६ तमृत्तचसत्यं	१५ ५	२१४ तस्मादमुंनिर्भजा	१६ १ ६
२७२ तम्बभिप्रगायत	२० ५	२३३ तस्मादस्वाभजा	१९ १ १०
२७२ तम्बभिप्रगायत	२० ५	१२७ तस्मादेवेभ्यो	८ ५ १८
१७२ तयार्हुदेमणु	११ ५	१२७ तस्मान्मनुष्येभ्यः	८ ५ १
१६ तयार्हुशत्रून्त्सा	२ ५	२३३ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
१५४ तयोरहंपरिचृत्य	१० ४	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
१९१ तरणिर्विश्वदर्श	१३ ४	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
२६८ तरणिर्विश्वदर्श	२० ५	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
६५ त्रीमन्द्रासु	५ ५	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
७७ तर्दहैपतर्दहै	६ ५	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०
तर्दापतेवघापते	६ ५	१२७ तस्माद्यज्ञात्सर्व	१९ १ १०

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२०६ तस्मैदक्षिणाया	१५	१	५	२१० तस्य० योस्य			
२०६ तस्मैधुवायादि	१५	१	४	द्वितीयोपानः	१५	२	१६
२०६ तस्मैधुवायादि	१५	१	५	२१० तस्य० योस्य			
२०६ तस्मैप्रतीच्या	१५	१	५	द्वितीयोपान	१५	२	१७
२०५ तस्मैप्रतीच्यादि	१५	१	४	२१० तस्य० योस्य			
२०६ तस्मैमाच्यादिशो	१५	१	५	द्वितीयः	१५	२	१८
२०५ तस्मैमाच्यादिशः	१५	१	४	२१० तस्य० योस्य			
२०५ तस्मैमास्यायास्त	१५	१	३	पञ्चमोपानः	१५	२	१६
२०६ तस्मैसर्वेभ्यो	१५	१	५	२१० तस्य० योस्य			
२०३ तस्यद्यनुनिभ	२०	५	१३१	पञ्चमोपानस्तः	१५	२	१७
२०५ तस्यदेवजनाः	१५	१	३	२१० तस्य० योस्य			
१६ तस्यमार्शत्वेजदि	२	५	२७	पञ्चमः	१५	२	१८
२१० तस्यद्रात्यस्य	१५	२	१८	२१० तस्य० योस्य			
२१० तस्यद्रात्यस्य	१५	२	१८	प्रथमः	१५	२	१८
२१० तस्य० एकंतदे	१५	२	१७	२१० तस्य० योस्य			
२१० तस्य० यदादि	१५	२	१७	प्रथमोपानः	१५	२	१६
२१० तस्य० योस्य				२१० तस्य० योस्य			
चतुर्थोपानः	१५	२	१६	प्रथमोपानः	१५	२	१७
२१० तस्य० योस्य				२१० तस्य० योस्य			
चतुर्थोपानः	१५	२	१७	पष्ठोपानः	१५	२	१६
२१० तस्य० योस्यच-				२१० तस्य० योस्य			
चतुर्थः	१५	२	१८	पष्ठोपानस्त	१५	२	१७
२१० तस्य० योस्यतु				२१० तस्य० योस्य			
तृतीयोपानः	१५	२	१६	षष्ठः	१५	२	१६
२१० तस्य० योस्यतु-				२१० तस्य० योस्य			
तृतीयोपानः	१५	२	१७	सप्तमोपानः	१५	२	१६
२१० तस्य० योस्य				२१० तस्य० योस्य			
तृतीयः	१५	२	१८	सप्तमोपानः	१५	२	१७

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
९८ तांसवितःसत्यम् ७	२	१५		२६१ तुभ्येदिन्द्रस्व २०	३	२४	
१३६ तांस्तेरत्तन्तु ९	३	५		२७६ तुभ्येदिमासवना २०	७	७३	
१४७ तांस्त्वंप्रच्छिन्दि १०	२	३		११५ तुभ्यंवातःपवतां ८	१	१	
१२७ तांस्वर्षां ८	५	१०		२८४ तुभ्यंसुतास्तुभ्य २०	८	६६	
२६५ तांहजरितर्नः २०	९	१३५		२८९ तुरण्ययोमधुमन्तं २०	६	११९	
४४ तिग्ममनीकांयिदितं ४	६	२७		१०३ तुराणामतुराणां ७	४	५०	
१९२ तिग्मोविभ्राजन् १३	२	२		२५४ तुविग्रीवोवपोद २०	१	५	
१०४ तिरश्चिराजेरसि ७	५	५६		२३६ वृत्रेभ्यःस्वाहा १६	३	२३	
१५४ तिर्पग्वित्तरचम १०	४	८		१३८ वृणानिप्राप्तः ९	४	७	
५ तिष्ठावरेतिष्ठ १	४	१७		१३२ वृणैरावृतापल ६	२	३	
५८ तिस्रश्चमेप्रिशद्य ५	३	१५		६२ तृतीयकंवितृतीयं ५	५	२२	
१५८ तिस्रोभिद्वावरुण १०	५	१०		२३९ तृतीयेभ्यश्चे १६	३	२२	
४१ तिस्रोदिवस्तिस्रः ४	४	१६		२४१ तृन्दिदर्भ १६	४	२६	
२४० तिस्रोदिवस्तिस्रः १९	४	२७		१६८ तृष्टमेतत्कटुक १४	१	१	
२४२ तिस्रोदिवोअस १९	४	३२		११३ तृष्टासितृष्टिका ७	१०	११३	
५२ तिस्रोदेवीर्महिनः ५	१	३		११३ तृष्टिकेतृष्टिन्दन ७	१०	११३	
१४० तिस्रोमातृस्त्रीन् ६	५	६		४० तृष्णामारंक्षुधा ४	४	१७	
२९ तिस्रोमात्रागन्ध ३	५	२४		२२ तेअधराञ्चः ३	२	६	
१४४ तिस्रोह्रजना १०	४	८		१३१ तेअधराञ्चःप्र ९	१	२	
२७ तीक्ष्णीयांसः ३	४	१६		५८ तेऽवदनप्रथमा ५	४	१७	
११८ तीक्ष्णोनाग्नेचक्षु ८	२	३		१३३ तेकुष्टिकाः ६	२	४	
२४३ तीक्ष्णोराजावि १९	४	३३		१२७ तेकृपिन ८	५	१०	
६० तीक्ष्णोशबोद्या ५	४	१८		२६० तेत्वामदाअमद २०	३	२१	
२२८ तीर्थस्तरान्ति १८	४	४		२५६ तेत्वामदाइन्द्र २०	१	१२	
२८४ तीप्रस्थाधिवय २०	८	६६		११५ तेत्वारत्तन्तुते ८	१	१	
२७५ तुङ्गेतुङ्गेपउच्च २०	६	७०		१७६ तेदेवेभ्यआ			
२०० तुभ्यमग्रेपर्यवहन् १४	२						
१६२ तुभ्यमारण्याः ११							
१७ ५							

तेनैनविध्याम्य.

[४६]

त्रायमाणेविश्वजि.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२१३ तेनैनविध्याम्य	१६	२	७	२८१ तंवर्धयन्तोपति	२०	८	९१
२१३ ते३मुपैपरावह	१६	२	६	२९७ तंवारयंययमद्या	२०	६	१४३
२९३ तेवृक्षाःसहतिष्ठ	२०	९	१३१	६० तंवृक्षाअपसेधन्ति	५	४	१९
१३६ तेषामासन्नानां	६	३	६	२०४ तंवैरूपंचवै	१५	१	२
१३८ तेषानकरचना	६	३	३	२५५ तंबोदस्मृतीपहं	२०	५	५
१६५ तेषामज्ञानाय	११	२	९	२६६ तंबोदस्मृतीपहं	२०	५	४
१७२ तेषां सर्वेषामीशाः	११	५	९	२६६ तंबोधियानव्य	२०	४	३
२८१ तेषत्येनमनसा	२०	८	१६	२७३ तंबोवाजानांपति	२०	५	१
४० तैस्त्वासर्वैरमि	४	४	४	२०५ तंरयैतंच	१५	१	२
१४८ तौदीनामासि	१०	२	१६	२०७ तंश्रद्धाचयश्च	१५	१	७
७१ बौविलिकेवेल	६	२	१६	२०८ तंसभाचसमिति	१५	२	६
२८२ तंघेमिथ्यानमस्वि	२०	८	७	१९१ तंसमानोति	१३	२	२
२१४ तंजहितेनमन्दस्व	१६	५	६१	२६८ तंसुपुल्याविवासे	२०	५	४४
२७२ तंतेमदंशुर्णीमसि	२०	६	६८	२८८ तंहिस्वरानंष्टुपमं	२०	९	११
२७४ तंत्वावाजेपुवा	२०	२	५	११० त्समपुवाजिनं	७	८	८
२१३ तंत्वास्वम	१६	२	५	१६२ त्रपुभस्महरितं	११	४	२७
२१३ तंत्वास्वम्रतथा	१६	७	५७	२४१ त्रयस्त्रिशदेवता	१६	३	१
२५० तंत्वास्वम्रतथा	१९	२	३	२३९ त्रयोदशर्चयः	१६	२	९
१६३ तंत्वौदनस्य	११	२	६	३६ त्रयोदासाआञ्ज	४	२	३
१५१ तंघातामत्यमुञ्च	१०	४	१०	१८१ त्रयोलोकाःसंमि	१२	५	१०
१२८ तंपुण्यगन्धं	८	४	३६	१४२ त्रयःकेशिन	९	६	२८
२६६ तंपृच्छन्तीवजह	२०	४	७	६५ त्रयःपोपास्त्रिष्टुति	५	४	८
२०७ तंमजापतिरच	१५	१	६	२२७ त्रयःसुपर्णाउपर	१८	५	८६
२०७ तंमजापतिरच	१५	१	२	६५ त्रयःसुपर्णास्त्रिष्टु	५	८	८६
२०४ तंमृहश्चरयंतरं	१५	१	६	११० त्रतारमिन्द्रमदि	५	३	१३
२०६ तंभूमिश्चाग्निश्च	१५	१	२	३८ त्रायन्तामिमं	४	४	७
२०४ तंयज्ञापयिष्यं	१९	१	६	१२२ त्रायन्तामिमं	८	४	९
३३ तंयज्ञमाष्टपा	१९	४	४	८५ त्रायन्तनोअथ	६	१०	१०
४ तंयत्साउपतिष्ठ	१३			८८ त्रायमाणेविश्वजि	११	१०	

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२०१ त्रिकटुकेभिःपत्र १८	२	२		२६० त्वमाविषमश्रव २०	३	२१	
२८८ त्रिकटुकेपुष्पननं २०	९	११०		२९५ त्वमिन्द्रकोपाताय २०	६	१३५	
२८३ त्रिकटुकेपुष्पमृष्टि २०	८	६५		२८६ त्वमिन्द्रमूर्ति २०	९	१०५	
८९ त्रिनेत्रेवाग्रमृजनं ६	११	११३		२८३ त्वमिन्द्रयत्नाद २०	८	९३	
२३३ त्रिभिःपट्टिपयि १०	१	६		२९५ त्वमिन्द्रशर्मरिणा २०	६	१३५	
११८ त्रिपानुधानः ८	२	३		२८३ त्वमिन्द्रमजोपसं २०	८	९३	
६३ त्रिशीपांशोत्रिक ५	५	२३		२१६ त्वमिन्द्रम्ब १७	१	१	
१७३ त्रिपन्थेनपमा ११	५	१०		८६ त्वमिन्द्राधिराज ६	१०	६८	
१५७ त्रिपुषात्रपुनं १०	५	१०		२४० त्वमिन्द्रापुरुदूत १९	७	४५	
१४३ त्रिपुष्टेबाधजन १०	५	३५		२७२ त्वमिन्द्राभिभूर २०	५	६२	
७४ त्रिशदामाविरा ६	३	३१		२८३ त्वमिन्द्रामिभूर २०	८	६३	
२६९ त्रिशदामाविश २०	५	४८		२१६ त्वमिन्द्रासिधिव १७	१	१	
२४५ त्रिःशाम्बुभ्यो १६	४	३९		२८३ त्वमिन्द्रासिद्वत्र २०	८	९३	
२१० त्रीणिच्छन्दांमि १८	१	१		१७ त्वमीशिपेपशूना २	५	२८	
२४४ त्रीणितेकपुष्टाना १०	४	३९		२८३ त्वमीशिपेमुता २०	८	९३	
२२५ त्रीणिपदानिरु १८	३	३		२६० त्वमेतांजनरागो २०	३	२१	
१०० त्रीणिपदावि ७	३	२६		१६३ त्वमोदनंमाशी ११	२	३	
१८५ त्रीणिवैवशाना १२	४	४		४८ त्वयापूर्वमथर्षाणो ४	८	१७	
२९४ त्रीण्यष्टस्यना २०	९	१३२		१८७ त्वयाममूर्धमृदि १२	५	५	
२४० त्रीन्नाकांस्त्रीन् १०	४	२७		४५ त्वयामन्योसरथ ४	७	३१	
६५ त्रैधानातंजन्म ५	६	२८		४८ त्वयावयमप्सरसो ४	८	३७	
१५६ त्रैधाभागोनिष्टि ११	१	१		५१ त्वयावयंशाशघ्ने ५	१	२	
६५ त्र्यामुपंजमदमेः ५	६	२८		२८७ त्वयावयंशाशक्ष २०	९	१०७	
१७५ त्वज्जातास्त्वयि १२	१	१		२४७ त्वयिरात्रिचता १९	६	४७	
२२५ त्वमग्रद्विदिताना १८	३	३		८३ त्वष्टाजायामजन ६	८	७८	
१९४ त्वमग्नेक्रतुभिः १३	३	३		२२० त्वष्टादुहित्रे १८	१	१	
३ त्वमग्नेयातुधाना १	२	७		३१ त्वष्टादुहित्रे ३	६	३१	
२५१ त्वमग्नेव्रतपा १६	७	५९		६९ त्वष्टापर्देर्घ्य ६	१	४	
२४२ त्वमसिसहमानो १६	४	३२		६४ त्वष्टायुनकुवहु ५	४	२६	
१७७ त्वमस्यावपनी १२	१	१		१९९ त्वष्टावासोऽन्यद १४	१	१	

त्वष्टःश्रेष्ठेन.

पृष्ठांक.

कां०	अ०	सू०
६४ त्वष्टःश्रेष्ठेन	५	२५
११ त्वामिनेष्टुणते	२	६
२४१ त्वामिहर्देववर्म	१९	३०
२८५ त्वामिदिहवामहे	२०	९८
२१६ त्वामिन्द्रवसणा	१७	१
२७८ त्वामुग्रमवसे	२०	७
१०७ त्वांष्टुणाहवचसा	७	७४
२८० त्वांजनममसत्ये	२०	८९
२१ त्वांविशोष्टुणतां	३	४
२८६ त्वांविष्णुर्वृहन्	१	१०६
२८७ त्वांशुमिन्पुरुहूत	२०	२४
२६१ त्वांसुतस्यपीतये	२०	६६
२७५ त्वांस्तोमाअवी	२०	२
५१ त्वेक्रतुमपि	५	१
२८७ त्वेक्रतुमपि	२०	१०७
२३० त्वेपस्तधूम	१८	४
२६० त्वेकरजमुत	२०	५२
२४६ त्वेकामसहसासि	१९	१५
२५७ त्वंतमिन्द्रपर्वतं	२०	१
२१६ त्वंततंस्वर्पयै	१७	३०
२६३ त्वेत्वमहर्षयाजप	२०	१०४
२८६ त्वेदातामयमो	२०	४
२६६ त्वेष्टृप्णोष्टृपता	२०	१
२१६ त्वेनइन्द्रमहते	१७	१०८
२८७ त्वेनइन्द्राभरं	२०	६

पृष्ठांक.

कां०	अ०	सू०
२१६ त्वेनइन्द्रोतिभिः	१७	१
२६६ त्वेनृभिर्नृमणो	२०	४
२७ त्वेनाअग्नेअग्नि	३	३७
११८ त्वेनाअग्नेअधरात्	८	२०
८३ त्वेनोनभसस्पत	६	२
८८ त्वेनामिधेप्रथमा	६	७९
२४३ त्वेभूमिमलेप्यो	१९	१०८
२४२ त्वेमणीनामधिपा	१६	४
२१६ त्वेनृत्तसेप्रदिश	१७	३३
२५९ त्वेवर्मासिसप्रथ	२०	१
६४ त्वेवीर्यांश्रेष्ठतमा	६	१६
२९३ त्वेष्टपाजुमघवन	२०	१३८
२८४ त्वेसिन्धूरवास्त	२०	९
२७४ त्वेमुतस्पपीतये	२०	१२८
१५५ त्वेखीत्वेपुमान	१०	६
२९६ त्वेहृत्यत्सप्तभ्यो	२०	४
२९६ त्वेहृत्यदप्रतिमा	२०	१३७
२६६ त्वेहृत्यदिन्द्रकुत्स	२०	१३७
२८७ त्वेहिनःपिता	२०	४
४६ त्वेहिमन्योअभि	४	१०८
४६ त्वेहिविश्वतोमुख	४	७
२७३ त्वेहिशश्वतीना	२०	३३
२६२ त्वेहिस्तोमवर्धन	२०	५
५६ त्वेहाऋवरुणा	५	६४
५६ त्वेवद्वयवृणयत्री	५	२९

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२२५ दक्षिणायांत्वा	१८	३	३	१६२ दिवस्पृष्टेभावमा	१३	२	२
२२४ दण्डंस्तदादा	१८	२	२	६६ दिवामानक्तयत	५	६	२०
१८३ ददामीत्येवमूया	१२	४	४	३६ दिविजातःसमुद्र	४	२	१०
२२३ ददाम्यस्मा	१८	२	२	२४२ दिवितेतूलमोपधे	१०	४	३२
५७ ददिहिमशयकणौ	५	३	१३	१०१ दिगित्वात्रिरभा	१३	२	२
२६६ दधिक्वाणो	२०	६	१३७	२६२ दिविनकेतुरधि	२०	३	३०
२४५ दधिप्वानठरे	२०	१	६	१० दिविस्पृष्टो	२	१	०
६८ दमूनादेवःसविता	७	२	१४	७० दिवंचक्षुषे	६	१	१०
२४३ दर्भेणत्वंकृणवो	१९	४	३३	५५ दिवेस्वाहा	५	२	०
२४३ दर्भेणदेवजातेन	१६	४	३२	५५ दिवेस्वाहा	५	२	६
१४७ दर्भःशोचिस्तरू	१०	२	४	६१ दिवानुमांनुहतो	६	१२	१२४
४१ दर्शयमायानुधाना	४	४	१६	२३७ दिवांमादित्या	१९	२	१६
१०६ दर्शोसिदर्शतोसि	७	७	८१	२४१ दिवांमादित्या	१९	४	२७
५८ दशचमेशतं	५	३	१५	१२ दिवोमूलमव	२	२	७
२३६ दशर्षेभ्यःस्वाहा	१६	३	२३	१०० दिवोविष्णुतवा	७	३	२६
१२ दशवृक्षमुञ्चेमं	२	२	६	१८९ दिवंचरोहपृथिवी	१	१	१
१६९ दशशकमनाय	११	४	८	२८ दिवंपृथिवी	३	५	२१
२४१ दहदर्भ	१६	४	२०	१६८ दिवंप्रमोनक्षत्रा	११	३	६
२७० दानामृगोनवा	२०	५	५३	४१ दिव्यस्यसुपर्णस्य	४	४	१०
२७१ दानामृगोनवा	२०	५	५७	४९ दिव्यादित्याय	४	८	३६
४९ दिक्षुचन्द्राय	४	८	३६	१० दिव्योगन्धर्वो	२	१	२
१६२ दितिःशूर्पमदि	११	२	३	१०१ दिव्यंमुपर्णपयसं	७	४	३०
२०७ दितेश्वरै	१५	१	६	१२५ दिशश्चतस्रो	८	४	८
९७ दितेःपुत्राणां	७	१	७	१६१ दिशामज्ञानां	१३	०	०
६६ दिवस्त्वापानुहरि	५	६	२८	१४९ दिशोज्योनिष्य	१०	३	८
६१ दिवस्पृथिव्याः	६	१३	१२५	१३२ दिशोदिशःशाला	९	०	३
१२९ दिवस्पृथिव्याः	६	१	१	४८ दिशोधेनयस्तामां	४	८	३६
२३२ दिवस्पृथिव्याः	१०	१	३	२४४ दीर्घस्त्वेयस्त्वं	२०	१	८
				११ दीर्घायुत्वाय	२	१	४

दुन्दुभेर्नाचंपयतां.

[५०]				कां० अ० सू०			
पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
दुन्दुभेर्वाचंप्रयताः				८६ देवाश्वदुःसूर्यो	६	१०	१००
६१ दुन्दुभेर्वाचंप्रयताः	५	४	२०	२३८ देवाश्वदुःसूर्यो	१९	२	१९
१८४ दुरदभनमाशये	१२	४	४	७४ देवाइमंमधुना	६	३	३०
२६१ दुरोअश्वस्य	२०	३	२१	२४६ देवाज्जनैककुदं	१९	५	४४
१२१ दुर्णमाचसुनामा	८	३	६	२९५ देवाददत्त्वासुरं	२०	९	१३५
२२० दुर्मत्वत्रामृतस्य	१८	१	१	३६ देवानामस्यिकृशं	४	२	१०
२४४ दुर्हादिःसंघोरं	१९	५	३५	१६७ देवानामेतत्परिपू	११	३	
२३ दुष्टयैदित्वा	३	२	९	२१३ देवानामेनंघोरैः	१६	४	
१३० दुष्टज्यंकाय	९	१	२	२४० देवानांनिहितं	१९	४	५७
३७ दुहेसायंदुहे	४	३	११	२५१ देवानांपत्नीनां	१९	७	४९
२८ दुहमिपंच	३	४	२०	१०२ देवानांपत्नीरुशती	७	४	७
२४९ दूराश्चकमानाय	१९	६	५२	१३८ देवानांपत्नीः	६	४	४
२० दूरेचित्सन्त	३	१	३	१३३ देवानांभाग	९	२	२
१५४ दूरैर्पूर्णवसति	१०	४	८	११६ देवानांहेतिः	८	१	२
१३ दूष्पावृषिरसि	२	३	११	११३ देवान्यद्याथितो	७	१०	१०६
१३ दृष्टोदंह	२	३	११	२२७ देवायश्मत्तवः	१८	४	४
१८ दृष्टमदृष्टमदृष्ट	६	३	३३	१८४ देवावशामयाचन्	४	४	४
९४ दृष्टप्रज्ञानजनया	६	३	३३	१८४ देवावशामयाचन्	४	४	४
६४ दृष्टमूलमाग्रंयच्छ	६	३	३३	१८५ देवावशांपर्ययदन्	४	४	४
१३८ देवजनाष्टदा	९	४	३०	६९ देवानांपत्तस्या	५	४	४
२०३ देवत्यमतिमूर्ध	२०	४	१८	१२ देवास्तेचीति	२	२	२
६० देवपीपुधरति	६	४	७०	७३ देवाःकपोतइपिनो	६	३	३
२७४ देवयन्तोपया	२०	६	७८	१६९ देवाःपिनरो	११	४	४
८३ देवसंस्फान	६	८	७८	१८६ देवाःपिनरो	१०	४	४
१०० देवस्तेसाविता	१४	१	७	०१ देवाःपिनरः	६	१२	१२
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	३	७	०४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	०५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	०६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	०७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	०८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	०९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	११ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	२९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	३९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	४९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	५९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	६९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	७९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	८९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९० देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९१ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९२ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९३ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९४ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९५ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९६ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९७ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९८ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	९९ देवादेव्यामपि	६	१३	१३
१४८ देवस्त्वत्साविनुः	१०	६	७	१०० देवादेव्यामपि	६	१३	१३

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१४३ देवतासाधना	१०	१	१	२२१ शुभमन्त्रस्तेषामिह	१८	१	१
२८ देवतासाधना	६	११	१११	२५६ शुभमन्त्रपुस्तनाज्ये	२०	३	१६
११ देवतासाधना	२	१	४	४९ योर्धनुस्तस्याश्वा	४	८	३०
२०२ देवतासाधना	१४	२	०	१४१ योर्धनुःपितामहि	६	५	१०
१७८ देवतासाधना	१०	०	०	७८ योर्धनुःपितामहि	६	६	५३
२१९ देवतासाधना	१८	१	१	१७७ योर्धनुःपितामहि	१२	१	१
१९० देवतासाधना	१३	१	१	१७ योर्धनुःपितामहि	२	५	२८
५६ देवतासाधना	५	३	११	२६६ द्रुपदमन्त्रपुस्तनाज्ये	२०	६	१३९
६५ देवतासाधना	५	६	२७	२७८ द्रुपदमन्त्रपुस्तनाज्ये	१८	४	४
२५४ देवतासाधना	२०	१	०	८९ द्रुपदादिब्रह्मपुस्तनाज्ये	६	१२	११५
२४२ देवतासाधना	१६	४	३१	८९ द्वादशशानिहितं	६	११	११३
६५ देवतासाधना	५	६	२७	१७४ द्वादशशानिहितं	१०	४	८
१३३ देवतासाधना	९	२	४	२३६ द्वादशशानिहितं	१६	३	२३
५९ देवतासाधना	५	१	३	३७ द्वादशशानिहितं	४	३	११
५७ देवतासाधना	५	३	१२	१४० द्वादशशानिहितं	९	५	६
६९ देवतासाधना	६	१	१	६५ द्वादशशानिहितं	५	६	२७
२८० देवतासाधना	२०	७	८९	३७ द्वादशशानिहितं	४	३	१३
२९४ देवतासाधना	२०	९	१३१	१४० द्वादशशानिहितं	६	५	६
९६ देवतासाधना	३	२३	२३	२३९ द्वितीयेभ्यः	१९	३	२२
४० देवतासाधना	४	४	१७	१७६ द्विभागधनमा	१२	२	२
२६४ देवतासाधना	२०	४	३४	२४१ द्विपतस्तापयन्	१९	४	२८
१३ देवतासाधना	२	३	१२	२१३ द्विपतस्तापयन्	१६	२	६
१४ देवतासाधना	२	३	१६	४६ द्विपतस्तापयन्	४	७	३३
१३ देवतासाधना	२	३	१२	५८ द्विपतस्तापयन्	५	३	१५
६३ देवतासाधना	५	५	२४	१९७ द्विपतस्तापयन्	१४	१	१
१६२ देवतासाधना	११	२	३	२४७ द्विपतस्तापयन्	१६	६	४७
२१९ देवतासाधना	१८	१	१	२९४ द्विपतस्तापयन्	२०	६	१३२
२५५ देवतासाधना	२०	१	६	१२२ द्विपतस्तापयन्	८	३	६
२६९ देवतासाधना	२०	५	४६				

धनुर्विभर्षिहरी.

ध

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१६१ धनुर्विभर्षिहरी	११	१	२	२२६ धानधेनुसम्बद्ध	१८	४	४
२२४ धनुर्हस्तादाददा	१८	२	२	११० धान्मोधान्मो	७	८	८१
२८० धनेनस्पन्द्वहुलं	२०	७	८६	६६ धियेसमश्चिना	६	१	४
२६१ धन्वचयत्कृन्तत्रं	२०	९	१२६	९६ धीर्तावायेअनय	७	१	१
२४ धरुण्यसिशाले	३	३	१२	६१ धीभिःकृतःमः	५	४	२१
१८२ धर्ताधियस्त्र	१२	३	३	२८० धृनेतयःसुम	२०	७	८
२२५ धर्तासिधरुणो	१८	३	३	१७२ धूमाक्षीसंपततु	११	५	१०
२२५ धर्ताहत्वाधरु	१८	३	७	२२८ ध्रुवआरोहपृथि	१८	४	४
१३८ धाताचसविता	९	४	७	३० ध्रुवादिग्विष्णुराधि	१८	४	२७
९८ धातादधातुदाशुपे	७	२	१७	८४ ध्रुवाद्यौर्धुवा	६	८	८८
६८ धातादधातुनो	७	२	१७	१३२ ध्रुवायादिशः	६	२	३
७६ धातादाधार	६	६	६०	२२५ ध्रुवायांस्वादिशि	१८	३	१
२२५ धातामानिर्धृत्या	१८	३	८	१८३ ध्रुवायेत्स्वादिशे	१२	३	२
२२ धातारातिःसवितेदं	३	२	१७	१८० ध्रुवेयंविराएनमो	१२	३	८८
९८ धातारानिःसवितेदं	७	१	३	८४ ध्रुवाच्युत	६	९	८८
५२ धाताविधाता	५	२	१७	८४ ध्रुवमेराजा	६	९	९४
६८ धाताविश्वावार्या	७	२	१७	१११ ध्रुवंध्रुवेणह	७	९	७६
६४ धातःश्रेष्ठेनरूपेन	५	५	२५	१०८ धृपत्पिबकलशे	७	७	७६
				२६२ धनुर्हस्ता	२०	३	२७

न

कामेनपुनर्मयो	८	३	११	२८८ नकीरेवन्तसख्या	२०	६	१००
१२	३	३		६ नक्तंजातास्यो	१०	५	२३
२०	८	०२		२३४ नक्षत्रमुल्काभि	१६	१	०

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२५८ नघात्वद्विगप	२०	२	१७	११२ नमस्कृत्यद्यावा	७	६	१०२
२७८ नघावसुर्नियम	२०	७	७८	१३२ नमस्तस्मैनमो	६	२	३
२५९ नघेन्यदापपन	२०	३	१८	७१ नमस्तेअधिवाकायद	२	१३	
६८ नघंस्ततापन	७	२	१८	१८५ नमस्तेअस्तुनार	१२	४	४
१६५ नचमाणंरुणद्धि	११	२	३	४ नमस्तेअस्तुविद्युते	१	३	१३
१६५ नचसर्वज्यानि	११	२	३	१६५ नमस्तेअस्तुपश्य	१३	४	४
१७७ नहमारोहनते	१२	२	२	१९६ नमस्तेअस्तुपश्य	१३	४	४
४१ नताअर्घारेणु	४	५	२१	१६६ नमस्तेअस्त्वाय	११	२	४
४१ नतानशान्तिन	४	५	२१	१६१ नमस्तेअस्त्वाय	११	१	२
२१८ नतिष्ठान्तिननि	१८	१	१	१५७ नमस्तेजायमाना	१०	५	१०
२१८ नतेनार्थयम्यत्रा	१८	१	१	१६२ नमस्तेधोपिणी	११	१	२
१०४ नतेवाहोर्बलमस्ति	७	५	५६	४ नमस्तेप्रवतो	१	३	१३
२६२ नतेवर्तास्तिराध	२०	३	२७	१६५ नमस्तेमाणक्र	११	२	४
२१८ नतेसखासख्यं	१८	१	१	१६५ नमस्तेमाणमाण	११	२	४
२४४ नतयद्यमाश्चरु	१९	५	३८	७१ नमस्तेपातुधाने	६	२	१३
५६ नत्वदन्यःक्रवि	५	३	११	३ नमस्तेराजन्वरु	१	२	१०
२४३ नत्वापूर्वाओप	१६	५	३४	८५ नमस्तेरुद्रास्यते	६	९	६०
२८९ नत्वावांमन्यो	२०	९	१२१	१२ ननस्तेलाङ्गलेभ्यो	२	७	८
१३८ नदीमूत्रवर्ष	९	४	७	२०१ नमोऽगन्धर्वस्य	१४	२	२
४८ नदीयन्त्वप्सरमो	४	८	३७	७१ नमोदेववपेभ्यो	६	७	१३
२०८ नदेवेप्तावृधते	१५	२	१२	६७ नमोयमायनमो	५	६	३०
१०५ नद्वितीयोनवती	१३	४	४	७२ नमोऽरुद्रायनमो	६	२	२०
१६५ नपञ्चमानपष्टः	१३	४	४	११४ नमोरुगायन्यव	७	१०	११६
२०९ नपितृयाणां	१५	२	१२	२३१ नमोवःपिनःऊर्जे	१८	४	४
४८ नपिशर्चःसं	४	८	३६	२३१ नमोवःपिनगोभा	१८	४	४
७ नरहयः	१	५	२७	२३१ नमोवःपिनगोप	१८	४	४
५० नम्राह्मणोऽस्ति	५	४	१८	२३१ नमोवःपिनगोप	१८	४	४
१४ नभूमिरातोअनि	४	१	५	२३१ नमोवःपिनगःस्व	१८	४	४
२९० नमत्स्वीगुभमत्त	२०	६	१२६	८० नमोस्तुतेनि	६	७	६३

नमोस्त्वसिताय.

[५४]			कां० अ० सू०		
पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
७६ नमोस्त्वसिताय	६	६	५६	७७ नहितेअग्नेतन्वः	६ ५ ४
७ नमःशीताय	१	५	२५	२७ नहितेमाम	३ ४ १
१२ नमःसनिस्स	२	२	८	२९० नहिस्थूर्युतुया	२० ९ १
१६१ नमःसायंनमः	११	१	२	६१ नाकेराजनमति	६ १२ १
१२४ नयतामून्	८	४	८	२२७ नाकेसुपर्णधूप	१८ ३ ३
२१८ नयत्पुराचक्रमा	१८	१	१	७४ नाधृपआदधृप	६ ४ ३३
२४७ नयस्याःपारं	१९	६	४७	२१२ नाभिरहंरयीणां	१६ १ ६
५८ नवचमेनवति	५	३	१५	२३३ नाभ्याश्चासीद	१६ १ ६
७३ नवचयानवतिश्च	६	३	२५	१५३ नामनाम्नाजोह	१० ४ १
२९४ नवनिपदनाततम्	२०	६	१३२	२५९ नामानितेशतक	२० ३ १
६५ नवप्राणान्नवभिः	५	६	२८	१६३ नाल्पइतिश्रूया	११ २ ४
१६९ नवभूमीःसमुद्रा	११	४	७	१९५ नाष्टमोननवमो	१३ ४ ४
२५५ नवयोनवति	२०	१	७	५९ नास्मैपृश्निवि	५ ४ १७
२३९ नवर्चभ्यःस्वाहा	१९	३	२३	२४२ नास्यकेशान्प्रवप	१६ ४ १७
६१ नवर्षमैश्वरहर्षे	५	४	१९	५६ नास्यक्षत्ता	५ ४ १७
२१८ नवाउतेतनू	१८	१	१	५९ नास्यक्षेत्रेपुष्करि	५ ४ ११
११९ नवाउसोमो	८	२	४	५६ नास्यजापाशतवा	५ ४ १
५९ नविकर्णःपृथु	५	४	१७	५६ नास्यधेनुः	५ ४ ५
१४१ नविजानामि	१०	५	१०	२०६ नास्यपशून्	१५ १ ४
१४६ नवैतंचतुर्ज	५	४	१६	२०६ नास्यपशून्	१५ १ ४
६० नवैवतानव	९	१	२	५९ नास्यध्वेतःकृ	५ ४ ४
१११ नवैवातश्चन	७	७	८१	१३५ नास्यास्थानि	६ ३ ४
१०६ नवोनवोमव	१४	१	१	२०९ नास्यास्मिन्लो	१५ २ १२
१९८ नवोनवोभवति	१४	३	३	२६१ नाहमिन्द्राणिगरार	२० ६ ५
१८१ नवंपहिरोदनाय	१२	२	२	७८ निगावोपोष्टे	६ ५ ११
२०२ नवंपसानःमुर	१४	२	४	२६४ निगृह्यकर्णकोर्णा	२० ९ ११
नष्टासवोन	१०	२	१२६	५१ नितदधिपेवरे	५ १ १
		९	१२६	२८७ नितदधिपेवरे	२० ९ १
		९	१२६	११७ निपनंमत्याः	६ ३

पृष्ठांक.	कां०	श्र०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	श्र०	सू०
१३७ निर्गन्धलाः	९	३	६	२३० नीलनखेभ्यः	१०	३	२२
१३८ निरिनिधिता	१२	३	३	२०४ नीलमत्स्योदरं	१४	१	१
१७६ निरिनिधिता	१२	१	१	१६८ नीललोहितभय	१४	१	१
१७८ निन्दाधवा	११	४	८	२०४ नीलिशिवलढवा	२०	९	१३२
१०४ निष्ठुचमिर्मा	१३	३	३	२०४ नीलिर्नवाप्रियं	१५	१	१
२७३ नियमगुष्टि	२०	६	७०	१३० मुद्रम्वकाम	९	१	२
८२ निर्गुमुद्रशोकमः	६	८	७०	२६६ नृइन्द्रगूर	२०	४	३७
५ निरगिमविना	१	४	१८	२७६ नृचिद्रुतपन्य	२०	७	७३
१७७ निरिनामृपुं	१२	२	२	२०८ नूनोगमिपुरुर्वार	२०	९	१४३
२२३ निरिमांमात्रां	१८	२	२	३३ नूननदभ्यकाव्यो	४	१	१
२१२ निर्दुर्मण्यकृमा	१६	१	२	११८ नृचत्तारत्तः	८	२	३
२१३ निर्दुष्यन्दिवां	१६	२	७	१६ नेच्छुःपाशंनया	२	५	२७
७१ निर्यलासेनःप्र	६	२	१४	२६० नेमाइन्द्रगानो	२०	९	१२७
७१ निर्यलासंयलासि	६	२	१४	२७० नेमिनमन्नि	२०	८	५४
५ निर्लेच्यललाभ्यं	४	१८		३ नेवमांमेन	१	२	११
५६ निर्वक्षप्रनयति	५	४	१८	४९ नैतांगेदेवा	४	४	१८
१४ निर्वोर्गोष्ठादजा	२	३	१४	२४० नैतांविदुःपितरो	१६	७	५६
८१ निर्हस्ताःसन्तु	६	७	६६	८२ नैनघ्नन्तिपर्यायि	६	८	७६
८० निर्हस्तेभ्योर्निहस्तं	६	७	६५	१२१ नैनघ्न्यन्यप्सर	८	३	५
८० निर्हस्तःशत्रु	६	७	६६	३६ नैनप्राप्नोति	४	२	९
१५६ निवेशनःसंगम	१०	४	८	९ नैनरक्षांसि	१	६	३५
६३ निशीर्षतोनिषत	६	१३	१३१	१६३ नैवाहपोदनं	११	२	३
२७७ निष्वापया	२०	७	७४	८५ न्यग्वातोवाति	६	९	९१
२४१ निक्षदर्भसपत्ना	१९	४	२९	९४ न्यस्तिकारोहित	६	१३	१३६
१४ निःसालांघृणुं	२	३	१४	२६० न्युषुवाचं	२०	३	२१
१० नीचैःखनन्त्य	२	१	३	५४ ज्वेतनारात्सीरसौ	५	२	६
२७ नीचैःपद्यन्ता	३	४	१९				

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१८९ परित्वाधात्सवि	१३	१	१	३४ परेणैतुपथा	४	१	३
९ परित्वापरित्युने	१	६	३४	२२० परेयिनांसंपवतो	१८	१	१
११७ परित्वापातुसमाने	८	१	२	१५० परेदिनारि	११	१	१
६ परित्वारोहिते	१	५	२२	२७४ परेदिविग्रमस्तुत	२०	६	६८
८६ परिदग्धन्द्रस्प	६	१०	९९	७६ परोपोहिमनस्पाप	६	५	४५
७० परिद्यामिच	६	२	१२	४४ परोऽपेक्षसमृद्धे	५	२	७
१० परिद्यावापृथिवी	२	१	१	१७८ परंमृत्योश्चतुपरे	१२	२	२
२३९ परिधत्तधत्त	१६	३	२४	१०१ परंयोनेरवरते	७	३	३५
१३ परिधत्तधत्तनो	२	३	१३	११९ परःसोश्चस्तु	८	२	४
१४ परिधामान्यासा	२	३	१४	२३० पर्णोराजापिधा	१८	४	४
१४ परिपाणमसि	२	३	१७	२१ पर्णोसितनूपानः	३	१	५
३६ परिपाणंपुरुषाणां	४	२	६	१२२ पर्यस्ताज्ञा	८	३	६
९७ परिपूपापुरस्ता	७	१	९	१६३ पर्यस्यमहिमा	१३	२	२
२४४ परिमादिवः	१६	५	३५	२०८ पर्यस्यास्मिन्लो	१५	२	१२
१२१ परिमापरिमे	२	२	७	२६४ पर्यागारंपुनःपुनः	२०	६	१३२
८१ परिवर्तमानि	६	७	६७	२३६ पर्यायिकेभ्यः	१९	३	२२
१० परोविश्वा	२	१	१	११२ पर्यावर्ते	७	९	१००
२९२ परिवृक्ताचगहि	२०	९	१२८	५३ पर्युपुप्रधन्वा	५	२	६
५ परिवःसिकता	१	४	१७	६४ पर्वतादिवो	५	५	२४
१२२ परिष्टंधारयतु	८	३	६	२९१ पर्शुहिनाममानवी	२०	९	१२६
११२ परिस्मृणीदि	७	९	९९	१२१ पलालानुपलालो	८	३	६
८३ परिहस्तविधारय	६	८	८१	२९३ पल्पवद्धवयोऽति	२०	६	१२६
२४० परीदंवासोऽधि	१९	३	२४	७२ पवमानःपुनानु	६	२	१९
१४ परीदंवासो	२	३	१३	३५ पवस्नस्त्वापर्य	४	२	७
२३० परीममिन्द्रमायुषे	१६	३	२४	१२२ पवीनसाक्ष	८	३	६
७३ परीमेग्निमर्षत	६	३	२८	२०६ पशुपातिरेन	१५	१	५
२३० परीमंसोममायुषे	१९	३	२४	११८ परचातपुरस्ताद्	८	२	३
२१७ परीदतोऽग्रवणा	१७	१	१	१०४ परचात्प्राञ्चआ	१२	१	४
११४ परेकुर्येमा	१०	१	१	१२०			

पृष्ठांक.	कां० अ०. सू०	पृष्ठांक.	कां० अ०. सू०
२ पर्यायमतेवीर्य	१ २ ७	२४१ पिशदर्थ	१६ ४ २८
२५२ पर्येमशरदः	१६ ७ ६७	१५६ पुण्डरीकनवद्वारं	१० ४ ८
२६४ पाकवलिः	२० ६ १३१	२३४ पुण्यपूर्वाफाल्गु	१६ १ ७
१४० पाकःपृच्छामि	९ ५ ६	५८ पुत्रइवपितरंगच्छ	५ ३ १५
१६ पाटामिन्द्रोष्वा	२ ५ २७	७ पुत्रमत्तुयातुधानीः	५ ५ २८
६६ पातानोदेवाशिवनाद	१ ३ ३	२६० पुत्रमिवपितराव	२० ६ १२५
६९ पातानोद्यावा	६ १ ३	२२९ पुत्रपौत्रमधितर्प	१८ ४ ४
६६ पातनइन्द्रा	६ १ ३	७२ पुनन्तुमादेवजनाः	६ २ १९
१३९ पादाभ्यान्तेजानुं	६ ४ ८	१ पुनरेहिवाचस्पते	१ १ १
१६५ पापायवाभद्राय	१३ ५ ५	२९१ पुनरोहितृपाकपे	२० ९ १२६
१८६ पाप्माधिधीयमा	१२ ५ २६	५९ पुनर्दायव्रह्मजायां	५ ४ १७
१७ पार्थिवस्वरसे	२ ५ ५	२२७ पुनर्देहिबनस्पते	१८ ३ १
१६७ पार्थिवादिष्याः	११ ३ ६	१०६ पुनर्मैत्विन्द्रियं	७ ६ ६७
१६८ पार्थिवादिष्याः	११ ३ ४	५८ पुनर्वंदेवाअददुः	५ ४ १५
१३३ पार्वेआस्तामनु	६ ३ ६	१७७ पुनस्त्वादित्या	२२ २ १
१२२ पिङ्गरत्तजायमानं	८ ३ ६	८९ पुनस्त्वादुरस्तरसः	११ ३ १११
२४१ पिण्डिदर्थ	१६ ४ २६	५७ पुनःकृत्पांकृत्पाक	५ ३ १४
६४ पितरःपरेते	५ ५ २४	२०० पुनःपत्नीमग्नि	१४ २ २
१६६ पिताजनितु	११ ४ ७	७८ पुनःमाणः	६ ६ ५१
१३३ पितायत्सानां	६ २ ४	२२ पुमान्युसःपरिजा	३ १ १
२३० पितृभ्याःसोम	१८ ४ ४	१८० पुमान्युसोऽधि	१२ ३ ४
१४८ पितृणांमागस्य	१० ३ ५	१३३ पुमानन्तर्बान्स्ववि	२० ६ १२६
१८० पितृवपुत्रानमि	१२ ३ ३	२९३ पुमांकुस्तेनामि	२० ६ २१
८८ पिप्पलीक्षित	६ ११ १०६	२६ पुमांसपुत्रं	३ ५ १
८८ पिप्पन्यःसमव	६ ११ १०६	२६१ पुरस्तात्तेनमः	११ ५ २६
२८८ पिवातोममिन्द्र	२० ६ ११७	६६ पुरस्तात्पुक्तो	१६ १ ६
१३३ पिशाङ्गरूपोनभसो	६ २ ४	२३३ पुरुषपथेदं	८ ४ ८
२३ पिशाङ्गमूत्रेगुलं	३ २ ६	१२४ पुरुषानमून	२० ३ १६
१५ पिशाचक्षयणममि	४ १८	२५० पुरुषुतस्य	

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२७४ पुरुषमं पुरुषा	२०	६	६८	१३० पृथिवीदण्डो	६	१	१
१८५ पुरोडाशवत्सा	१२	४	४	४६ पृथिवीधेनु	४	८	३९
६६ पुरंदेवानाममृतं	५	६	२८	१६३ पृथिवीप्रोमहिपो	१३	२	२
२४२ पुष्टिरसिपुष्ट्या	१९	४	३१	२३५ पृथिवीशान्ति	१६	१	६
२४२ पुष्टिपशूनांपरि	१९	४	३१	१८१ पृथिवीत्वापृथि	१२	३	३
१२३ तुप्पवतीः	=	४	७	२२९ पृथिवीत्वा	१८	४	४
७० पुंसिर्वरेतोभवति	६	२	११	४९ पृथिव्यामग्नये	४	८	३६
१८१ पूताःपवित्रैः	१२	३	३	७० पृथिव्यैश्चोत्राय	६	१	१०
१२४ पूतिरञ्जुरूप	८	४	८	५५ पृथिव्यैस्वाहा	५	२	६
१५५ पूर्णात्पूर्णमुदच	१०	४	८	५५ पृथिव्यैस्वाहा	५	२	६
१०८ पूर्णापिश्वाहुत	७	७	८०	२९३ पृदाकवः	२०	६	१२९
२४ पूर्णनारिमभर	३	३	१२	३८ पृष्ठात्पृथिव्या	४	३	१४
२४९ पूर्णःकुम्भोऽधि	१६	६	५३	२९३ पृष्ठंभावन्तं	२०	९	१२८
१०६ पूर्वापरंचरतोमा	७	७	८१	१५७ पृष्ठमेहिमथमो	१०	२	४
१६१ पूर्वापरंचरतो	१३	२	२	१४७ पृष्ठस्यमन्यहे	१०	२	४
१९८ पूर्वापरंचरतो	१४	१	१	१४७ पृष्ठोहन्ति	१०	२	४
२२८ पूर्वोऽग्निप्रात	१८	४	४	२८९ पृथोऽभरवस्यपुरु	२०	९	११८
१६६ पूर्वोऽजातोब्रह्म	११	३	५	१०९ पृथिमासीमथमा	७	७	८०
६१ पूर्वोऽनुदुमेभवदा	५	४	२०	२२७ मकेतुनायुहता	१८	३	३
६७ पूषन्तवमते	७	१	६	२२४ मच्यवस्यतन्वं	१८	३	३
२२१ पूषात्वेतश्चयाव	१८	२	२	१८३ मजयासवि	१२	४	४
२५२ पूषेमशरदःशतम्	१९	७	६७	१६ मजानन्नःमति	२	६	१४
६७ पूषेमाश्वाशा	७	१	६	२२४ मजानत्यघ्नये	१८	३	३
१४१ पृच्छामित्वा	९	५	१०	११७ मजानांमजन	९	३	६
१०५ पृतनानिर्तंसहमान	७	६	६३	७० मजापतिरनु	६	२	११
२८३ पृथवमायन्मथमा	२०	८	९४	९८ मजापतिर्जनयति	७	२	१६
१६७ पृथस्सर्वेमाजा	११	३	५	२३७ मजापतिर्मा	१६	२	१७
११९ पृथवमहस्ताभ्यां	१९	३	२२	११८ मजापतिधपरमेष्टी	९	४	७
१८१ पृथमूपाणि	१२	३	३	१५४ मजापतिधरानि	१०	४	८

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२३९ प्रथमेभ्यःशद्वस्वे	१६	३	२२	२४ प्रविशतं प्राणा	३	३	११
१०६ प्रथोवरोव्यचो	१३	४	४	१०४ प्रविशतं प्राणा	७	५	५३
२०३ प्रदुदुदोमयामति	२०	६	१३०	१८५ मवीयमानाचर	१२	४	४
२९७ प्रद्युम्नायम	२०	६	१४२	२७३ प्रयोमहेमदिष्टे	२०	७	७३
९८ प्रनभस्वपृथिवी	७	२	१८	२६८ प्रसम्राजंनर्षणी	२०	५	४४
११४ प्रपतेतःपापि	७	१०	११५	४३ प्रमुमर्तिसवित	४	५	२५
६७ प्रपथेपयामजनिष्ट	७	१	९	२६९ प्रमुधुनंमुराधस	२०	५	५१
१३४ प्रपदोवने	९	३	५	२० प्रसूतइन्द्रमवता	३	१	१
२४८ मपादौनयथाय	१६	६	४९	१८७ प्रस्कन्धान्प्र	१२	५	५
२०८ प्रपितृयाणं पन्था	१५	२	१२	१२२ प्रस्तृणतीस्त	८	४	७
२०३ प्रवृधास्त्रमुबुधा	१४	२	२	७४ प्रागनयेवाचमी	६	४	३४
२०७ प्रवोषयोपो	२०	९	१४२	३० प्राचीदिगग्निरधि	३	६	२७
१७२ प्रवृत्तीनोमृदितः	११	५	९	५६ प्राचीनंवर्हिः	५	३	१२
१४६ प्रभ्राजमाना	१०	१	२	१८० प्राचीं प्राचींमदि	१२	३	३
१९ प्रमुञ्चन्तोभुवनस्य	२	६	३४	८६ प्राच्यादिशस्त्व	६	१०	९८
२५७ प्रमंहिष्ठाय	२०	२	१५	१३२ प्राच्यादिशःशा	९	२	३
१८१ प्रयच्छपशुंस्वरया	१२	३	३	२२५ प्राच्यांत्वादिशि	१८	३	३
४६ प्रयत्तेअग्ने	४	७	३३	१८३ प्राच्यैत्वादिशे	१२	३	३
४६ प्रयदग्नेसहस्वतो	४	७	४३	२३९ प्रजापत्याभ्यां	१९	३	२३
५१ प्रयदेतेप्रतरं	५	१	१	१३६ प्राजापत्योवा	९	३	६
४६ प्रयद्वन्दिष्टृषां	४	७	३३	२४६ प्राणप्राणं प्राय	१६	५	४४
२८० प्रयमन्तर्दृषसवा	२०	७	८९	१६६ प्राणमामत्पर्या	११	२	४
१०१ प्रयाजिगाति	८	२	४	१६५ प्राणमाहुर्मातरि	११	२	४
३३ प्रयोनज्ञेविद्वानस्य	४	१	१	१६९ प्राणापानौ	११	४	७
२९२ प्ररेभर्था	२०	६	१२७	१६५ प्राणापानौचतुः	११	२	४
२६२ प्ररेभासोमनीषा	२०	९	१२७	१६६ प्राणापानौचतुः	११	४	८
४ प्रवनोनपायम	१	३	१३	१७० प्राणापानौचतुः	११	४	८
१२० प्रवर्तयदिवो	८	२	४	२१३ प्राणापानौमा	१६	१	
२३० प्रवापनीन्धु	१८	४	४	१४ १८			

प्राणायनमोयस्य.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१६५ प्राणायनमोयस्य	११	२	४	२६६ मियासइचेमय	२०	४	१७
७० प्राणायान्तरित्ता	६	१	१०	१८४ मियंयशूनाम	१२	४	४
११६ प्राणेतवाधिपदा	८	१	२	२५२ मियंमाकणु	१६	७	६२
३२ प्राणेनप्राणता	३	६	३१	२४३ मियंमादर्भ	१९	४	१२
३१ प्राणेनचिरवतो	३	६	३१	१८२ मियंमियाणा	१२	३	१
२४० प्राणेनार्गिसं	१९	४	२७	२७ प्रेताजयतानर	३	४	१९
६७ प्राणेनाग्नेचक्षुषा	५	६	३०	१६७ प्रेतोमुञ्चाभिना	१४	१	१
२१० प्राणेनाद्वादेना	१५	२	१४	११४ प्रेतोयन्नुवाध्यः	७	१०	११४
२३३ प्राणोअपानो	१८	२	४	७ प्रेतपादौप्रस्फुरतं	१	४	२७
१६५ प्राणोमृत्युः	११	२	४	२७९ प्रेन्द्रस्पृशोचंमय	१८	७	८७
१६५ प्राणोविशद्	११	२	४	२२३ प्रेमांमात्रा	१८	२	२
१६५ प्राणःप्रजाअनु	११	२	४	२७७ प्रेरयसूरोअर्थ	२०	७	७६
२६ प्रातरर्निमात	३	४	१६	१८० प्रेवपिपतिपति	१२	२	२
२६ प्रातर्जितंभगपुत्रं	३	४	१६	२२१ प्रेहिमेहिपयिभिः	१८	१	१
२५० प्रातःप्रातर्गृह	१९	७	५५	१४६ प्रैणान्नुणीहि	१०	२	६
१०१ प्राण्यान्तसपत्ना	७	३	३५	२२ प्रैणान्नुदेमनसा	३	२	२६
९२ प्रायज्ञयाभी	६	१३	१२६	६४ प्रैपायज्ञेनिविदः	५	५	२६
११० प्रास्पत्पाशान्वरुण	८	४	४	२६१ प्रोग्रापीतिवृष्ण	२०	३	११
२३० प्रास्पत्पाशान्वरु	१८	४	४	२६३ प्रोग्रापीतिवृष्ण	२०	३	११
२३२ प्रास्पदेनोवहन्तु	१६	१	१	३४ प्रोष्टेशयास्तल्पे	४	१	८
२९० प्रियातष्टामिमे	२०	९	१२६	२८४ प्रोत्वस्मैपुरोरय	२०	८	९
१४५ प्रियामियाणि	१०	१	२				

व

२७१ वदसूर्यश्रवसा	२०	५	५८	२१८ वतोवतासियम	१८	१
वयमर्हाअसिसूर्य	१३	२	२	२६३ वद्वोअयाइति	२०	९
वयमर्हाअसिसूर्य	२०	५	२८	२८० वन्धस्त्वग्रे	१६	५

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१६० वध्वरत्तःसमदमा ११	१	१	१	३९ बृहन्नपामाधिष्ठाता ४	४	१६	
१६० वध्वरध्वर्गांमुख ११	१	१	१	२०२ बृहस्पतिना०ते १४	२	२	
१२ वध्वरर्जुनका २	२	२	८	२०२ बृहस्पतिना०प १४	२	२	
२६१ बर्हिर्वायस्त्वप २०	३	२५		२०२ बृहस्पतिना०भ १४	२	२	
२२० बर्हिपदःपितरः १८	१	१		२०२ बृहस्पतिना०य १४	२	२	
१४ बलमसिबलं २	३	१७		२०२ बृहस्पतिना०व १४	२	२	
२१६ बलविज्ञाय १९	२	१३		२०२ बृहस्पतिना०र १४	२	२	
२०९ बलेनाभादेनाभा १४	२	१४		२५८ बृहस्पतिरमत २०	२	१६	
११९ बर्हिर्विलंनिर्द्रवतु ९	४	८		१७३ बृहस्पतिराक्षिर ११	५	१०	
२४६ बर्हिर्दंराजन्वरु १६	५	४४		१७३ बृहस्पतिराक्षिर ११	५	१०	
१५४ बालादेकमणीष १०	४	८		१३७ बृहस्पतिरूर्ज ९	३	६	
१५६ बालास्तेप्रोत्तणी १०	५	६		१०३ बृहस्पतिर्नःपरि ७	४	५१	
२५२ बुध्येमशरदः १९	७	६७		२५९ बृहस्पतिर्नःपरि २०	२	१७	
१०९ बृपभवाजिनं वयं ७	७	८०		२८१ बृहस्पतिर्नःपरि २०	७	८६	
२०५ बृहस्पत्यंतरं १५	१	३		२८३ बृहस्पतिर्नः २०	८	६४	
१२७ बृहस्पत्यंतरं ८	५	१०		२३३ बृहस्पतिर्म १६	१	४	
२०४ बृहत्तश्च १५	१	२		२१२ बृहस्पतिर्मआत्मा १६	६	३	
५५ बृहत्तपनउपहृये ५	२	६		२३७ बृहस्पतिर्मा १९	२	१७	
१२५ बृहतीपरि ८	५	९		२३८ बृहस्पतिर्तेविश्व १९	२	१८	
२०४ बृहत्तेच १५	१	२		२८० बृहस्पतिःप्रथमं २०	७	८८	
१२५ बृहत्तःपरि ८	५	९		१९९ बृहस्पतिःप्रथमः १४	१	१	
१२४ बृहत्तेजालं ८	४	८		२८१ बृहस्पतिःसमज २०	७	९०	
७४ बृहत्पलाशेमुभगे ६	३	३०		१३३ बृहस्पतिःसविता ६	२	४	
१९३ बृहदन्पतःपक्ष १३	३	३		२३६ बृहस्पतेपरिदीया १९	२	१३	
१६३ बृहदापवनं ११	२	३		२८० बृहस्पतेयापरमा २०	७	८८	
१९३ बृहदेतमनु १३	३	३		२५९ बृहस्पतेयुवमिन्द्र		१७	
१२४ बृहदिजालं ८	४	८		२८०			
२५० बृहत्तवापुरे १६	७	४६					
१५३ बृहन्नोनामतेदेवा १०	४						

बोधश्चत्वा.

वोधश्चत्वा.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
पृष्ठांक.	८ १ १	१३२ ब्रह्मणाशालां	९ २ ३
११५ बोधश्चत्वा	९ १ १७	१६० ब्रह्मणाशुद्धा	११ १ १
२८६ बोधासुमेधवन	२० ९ ३	२३९ ब्रह्मणेस्वाहा	१९ ३ २२
१६४ ब्रह्मलोको	११ २ ३	२३९ ब्रह्मणेस्वाहा	१९ ३ २३
६० ब्रह्मगवीपच्य	५ ४ १९	१४५ ब्रह्मदेवांअनु	१० १ २
१३८ ब्रह्मचत्तत्रंच	५ ४ ७	१८६ ब्रह्मपदवायं	१२ ५ ५
१८६ ब्रह्मचत्तत्रंच	९ ४ ५	२३५ ब्रह्मप्रजापति	१९ १ ९
१९५ ब्रह्मचतपञ्च	१२ ५ ४	२३८ ब्रह्मप्रह्मचारि	१९ २ १९
१६७ ब्रह्मचर्येणकन्या	१३ ४ ४	१६३ ब्रह्मवादिनोवद	११ २ ३
१६७ ब्रह्मचर्येणतपसा	१३ ३ ५	१४९ ब्रह्मश्रोत्रियमा	१० १ २
१६७ ब्रह्मचर्येणतपसा	१३ ३ ५	२४५ ब्रह्मन्नुचोयुतव	१९ ५ ४२
१६६ ब्रह्मचारिणं	११ ३ ५	२४५ ब्रह्महोताब्रह्म	१६ ५ ४२
५६ ब्रह्मचारीचरति	५ ४ १७	२५४ ब्रह्माणस्त्वा	२० १ ३
१६६ ब्रह्मचारीजनय	५ ४ ५	२६७ ब्रह्माणस्त्वावयं	२० ५ ३८
१६७ ब्रह्मचारीब्रह्मघा	११ ३ ५	२६८ ब्रह्माणस्त्वावयं	२० ५ ४७
१६६ ब्रह्मचारोष्णं	११ ३ ५	२०० ब्रह्मापर्युज्यतां	१४ १ ५
१६६ ब्रह्मचार्येणतपसा	११ ३ ५	१४० ब्रह्माभ्यावर्ते	१० ३ ५
३३ ब्रह्मजज्ञानंप्रथमं	४ १ ६	४६ ब्रह्मास्पृशीर्यं	४ ७ ३४
५३ ब्रह्मजज्ञानं	५ २ ३	५६ ब्रह्मणएवपतिर्न	५ ४ १७
२३६ ब्रह्मज्येष्ठसंभृता	१९ ३ २३	१५० ब्रह्मणोअभ्या	१० ३ ५
२३६ ब्रह्मज्येष्ठसंभृता	१९ ३ २३	४० ब्रह्मणोनपर्युक्ता	४ ४ १९
२३९ ब्रह्मज्येदेव्यज्या	१२ ५ ५	१३३ ब्रह्मणेभ्य	५ २ १
१८७ ब्रह्मणाग्निः	२० ८ ६	१५८ ब्रह्मणेभ्योव	१० ५ १
२८४ ब्रह्मणाग्नी	१३ १ ६	३५ ब्रह्मणोनने	४ २ ६
१६० ब्रह्मणातेजसा	१० ७ ८६	२३३ ब्रह्मणोस्वमुख	१० १ १४०
२७९ ब्रह्मणानेब्रह्म	२० २ १४	६४ मोदिमपंयव	६ १ ६
२१० ब्रह्मणाघादे	१४ २ ३	१६७ ब्रह्मोदेवंग	११ ३ ६
१६३ ब्रह्मणापरिपुरी	११ २ ३	१६७ ब्रह्मोदेवंग	११ ३ ६
१४५ ब्रह्मणाभूमिर्नि	१० १ ३	१६७ ब्रह्मोदेवंग	११ ३ ६

भ

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२६ भगवद्भगवां	३	४	१६	१६२ भवोद्विबोभन	११	१	२
२६ भगवद्भगवां	३	४	१६	१३३ मसदासीदादि	९	२	४
४ भगवद्भगवां	१	३	१४	१५५ भाग्योभवदयो	१०	४	८
१९६ भगवत्तत्तचतुरः१४	१	१	१	२४१ भिन्धिदर्भसप	१६	४	२८
१६९ भगवत्तत्तचतुरः१४	१	१	१	२४१ भिन्धिदर्भसप	१९	४	२८
१९७ भगवत्तत्तचतुरः१४	१	१	१	२६७ भिन्धिद्विश्वा	२०	५	४३
१९ भगवत्तत्तचतुरः१४	२	६	३६	४८ भीमाइन्द्रस्पहेतयः४	८	३७	
६२ भगेनमाशांशपेन	६	१३	१२९	४८ भीमाइन्द्रस्पहेतयः४	८	३७	
२४७ भगोमाभगेनाव	१९	५	४५	२९० भुगित्याभिगतः	२०	९	१३५
६४ भगोयुनक्काशि	५	५	२६	२६६ भुवोजनस्य	२०	४	३६
२४५ भद्रमिच्छन्तश्च१९	५	४१	४१	१४ भूतपतिर्निरज	२	३	१४
६७ भद्रादधिभेयः	७	१	८	२७० भूतिश्चवाग्रभूति११	४	८	
५३ भद्रादधुत्ताभि	५	१	५	८४ भूतेहविष्मती	६	९	८४
२४८ भद्रासिराभिच	१९	६	४६	३५ भूतोभूतेपुपयः	४	२	८
९२ भद्राईनोमध्य	६	१३	१२८	२०४ भूतंचभविष्यद्ये	१५	१	२
१९६ भद्रासुरिदसुः	१३	४	४	१९३ भूतंचभव्यंच	१३	४	४
१६ भद्राजिपुनर्वो	२	४	२४	१६८ भूतंयुमोभूतपति	११	३	६
२०६ भवएनमिष्वासः१५	१	५	५	९० भूमिमातादिति	६	१२	१२०
१६२ भवराजन्मजमा	११	१	२	६५ भूमिप्रापानुं	५	६	२८
१६१ भवराद्रासयुजा	११	१	२	३१ भूमिप्रापति	३	६	२९
१४४ भवाशर्वावस्यतां१०	१	१	१	१७७ भूमेमातर्निधे			१
१६८ भवाशर्वाविदं	११	३	६	२०			६
४४ भवाशर्वाविदं	४						१
१६१ भवाशर्वा							
२५२							

भूयानिन्द्रोन्मु.

[५८]

मरुतःपोत्राद्.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१९५ भूयानिन्द्रोन्मु	१३	४	४	२५७ मूरितइन्द्र	२०	२	१५
२५२ भूयमशरदःशतं	१९	७	६७	१५ आतृन्वत्तयणम	२	४	१८

म

२५६ मखस्यतेताविष	२०	१	११	१८७ मनोअस्याअन	१४	१	१
२३६ मङ्गलिकेभ्यः	१६	२३	२३	२७२ मन्त्रमखर्व	२०	५	५९
३७ मज्जामग्गसां	४	३	१२	२४१ मन्यदर्भ	१६	४	२६
२६१ मतयःसोमणामुर्कं	२०	३	२३	२१० मन्थुनात्रादे	१५	२	१४
२७६ मत्स्वासुशिम	२०	६	७१	४६ मन्थुरिन्द्रोमन्थु	४	७	११
२७० मदेमदेहिनोददि	२०	५	५६	४३ मन्वेवांघावा	६	४	२
१२६ मधुननिपीय	९	१	१	४४ मन्वेवांमित्रावक	४	६	२९
२९८ मधुमतीरोपधी	२०	९	१४३	७० ममत्वादोपाणि	६	१	१
२१२ मधुमतीस्थमधुम	१६	१	२	५२ मपदेवाविहवे	५	१	१
१२३ मधुमन्मूलं	=	४	७	५२ ममाग्नेवर्चो	५	१	१
९ मधुमन्मेनिष्क्रम	१	६	३४	१६९ ममेयमस्तुपोप्या	१४	१	१४
१३० मधुमानभवति	१	६	३४	२५ मयागावागोपति	३	३	१४
६ मधोरास्मिधु	१	६	३४	४५ मयासोऽन्नमति	४	६	१०
१२९ मधोःकशाम	९	१	१	२१ मयिज्ञत्रंपर्णमणे	३	१	५
१३७ मध्यन्दिन	९	३	११	५२ मयिदेवाद्रविणं	५	१	१
३७ मध्यमेतदनुदुरो	४	३	११	८१ मयिवर्चोअधो	६	७	६१
७१ मध्वापृश्नेनयः	६	२	१२	२०९ मय्यग्नेर्मनिष्टहा	७	८	११
६५ मध्वापृश्नं	५	६	२७	८६ मरीचीर्षमान्	६	११	११
११२ मनसस्पतश्मं	७	६	९७	६३ मरुतांपिता	५	४	५
२०९ मनमात्रादेवा	१५	२	१४	४४ मरुतांमन्वेअधि	४	६	४५
१८४ मनसासंकल्पय	१२	४	४	२४७ मरुतोमागणैरव	१०	५	१
८५ मनगारोमेहरमा	६	१०	९३	२५४ मरुतोयस्पदि	२०	१	२१
७३ मनमेवेनमेधिय	६	४	४१	६३ मरुतःपर्वता	५	५	२१
				२५४ मरुतःपोत्रान्	२०	१	

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
११४ मर्माणिते	७	१०	११८	२७९ माचिदन्यादि	२०	७	८५
१७३ मर्माविधरोरुवतं	११	५	१०	८६ माज्येष्टं वधीदय	६	११	११२
१७६ पञ्चविध्रती	१२	१	१	२०४ मातरिश्वाच	१५	१	२
१४४ मस्तिष्कमस्य	१०	१	२	२०५ मानरिश्वाचपत्र	१५	१	२
२३९ महत्कांडायस्वा	१६	३	२३	२२० मातलीकव्यैर्धमो	१८	१	१
१२९ महत्पयोविश्वरूप	६	१	१	१२६ मातादिस्त्यानां	६	१	१
१७५ महत्सप्तस्यंमहती	१२	१	१	१४० मातापितरमृत	९	५	६
१८४ महदेपावतपति	१२	४	४	२६४ मातुषेकिरणीमौ	२०	९	१३३
१५३ महद्यक्षधुवनस्यं	१०	४	७	२६६ मातेअस्यांसहसरा	२०	४	३७
२३९ महागणेश्यः	१६	३	२२	६७ मातेप्राणउप	५	६	३०
२०६ महादेवणामि	१५	१	५	११५ मातेमनस्तत्र	८	१	१
२६५ महानगनीकुक	२०	६	१३६	२२२ मातेमनोमासो	१८	२	२
२६५ महानगनीमहान	२०	९	१३६	२७७ मात्रेनुतेमुमिते	२०	७	७६
२९५ महानग्न्यवृमृष्टि	२०	९	१३६	११५ मात्वाक्रव्यादभि	८	१	१
२६४ महानग्न्युपमृते	२०	६	१३६	११५ मात्वाजम्भः	८	१	१
२६४ महानग्न्युपमृते	२०	६	१३६	२१६ मात्वादभन्तस	१७	१	१
२६५ महानग्न्युपमृते	२०	६	१३६	१९१ मात्वादभन्परि	१३	२	२
२९४ मानग्न्युलूखल	२०	९	१३६	२९३ मात्वाभिसखा	२०	९	१३०
१९ महान्तकौशमुद	४	३	१६	२६० मात्वामूरा	२०	३	२२
२०५ महानवैभद्रो	२०	६	१३६	२२२ मात्वावृत्तःसं	१८	२	२
६२ महावृषान्मृजवतो	५	५	२२	२७० मादयस्वमुने	२०	५	२६
२९६ महौइन्द्रोयशोज	२०	९	१३८	२४४ मानआपोमेधां	१०	५	४०
२७५ महौइन्द्रःपरध	२०	६	७१	२४ मानस्यपति	३	३	१२
९६ महौमृषुमातरं	७	१	६	२७८ मानोअग्राना	२०	७	७२
२५६ महोमहानिपतय	२०	१	११	१६२ मानोगोणपुग	११	१	२
७६ मद्यमापोमधुमचे	६	६	६१	७९ मानोदेवाग्नि	६	६	५६
८५ मयंत्वापिज्ञाव	६	९	८९	२४६ मानोनिदेचवक्त	२०	३	१८
४२ मयंयजन्तांमम	५	१	३	१६२ मानोभिस्तामत्यं	११	१	२
११५ मागतानामा	८	१	१	२७५ मानोमर्त्ताग्नाभि	२०	६	६८

गान्धिमहाशय,

[illegible]

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
१८६ मृत्युर्दिहृत्कृत्वन्तु १२	५	५		१८६ मेनिर्दुःखमाना १२	५	५	
६३ मृत्युः प्रज्ञानामधि ५	५	२४		१०४ मेमंमाणोहासीन्यो ७	५	५३	
६३ मृत्योर्दिहृत्प्रज्ञाचारी ६	१३	१३३		७७ मेपइववसंच ६	५	४६	
१२४ मृत्योरापमा ८	४	८		११५ मेतपन्यामनु ८	१	१	
१७० मृत्योः पदं पोष १२	२	२		२२१ मेनमग्नेविदहो १८	२	२	
८० मेदन्मनादजमानाः ६	१२	११४		२७२ मोपुत्रमेव २०	५	६०	
८८ मेपासंमयमां ६	११	१०८		२७४ मोपुत्रोऽस्मद २०	६	६७	
८८ मेपासापेपां ६	११	१०८		१६ ओकानुओक २	४	२४	
१८६ मेनिः शनवपा १२	४	४		२१२ ओकोमनोहा १६	१	१	
१८७ मेनिः शरण्या १२	४	४					

य

१८

- ८१५

२९२ यश्चाक्तोक्तः २०	९	१२८	१९३ यश्मेघावापृथिवी १३	३	३
४७ यश्चागरेमृग ४	८	१६	२३१ यश्चपितरोजीवा १८	४	४
१०४ यश्चात्मदायलदा १३	१	१	१८ यश्चशेषगुपतिः २	६	३४
१३ यश्चात्मदायलदा ४	१	२	१४१ यश्चकार ९	५	१०
१२२ यश्चात्मानमति ८	३	६	४३ यजग्रीणामुग्रयाहु ४	५	२४
२०८ यश्चादित्यंस्तप्रं १५	२	१०	२७० यजग्रः सन्ननिपृत २०	५	५३
१२२ यश्चापंपास ८	३	६	२७१ यजग्रः सन्ननिपृत २०	५	५७
१८४ यश्चापेयभ्योया १२	४	४	४६ यजत्तरतोमुहति ४	८	४०
८ यश्चाशानामाशा १	६	३१	८३ यजदानत्परायणं ६	८	७७
१४ यश्चास्तेयधरति ४	१	५	२६० यजद्व्योन्द्रगोपा २०	३	२१
१३३ यश्चन्द्रइवदेवेषु ९	२	४	५० यजपरिष्ठागुहति ४	८	४०
२७१ यश्चन्द्रसोमपातमो २०	५	६३	१०४ यजभाभ्यामहरसि ७	५	५६
२८ यश्चन्द्रेणसरयं ३	५	२१	२८४ यजशतामनसा २०	८	६६
६३ यश्चादेयोमेखला ६	१३	१३३	१३९ यजस्त्र्यनुसर्प ६	४	८
५७ यश्मेघावापृथिवी ५	३	१२	२०२ यश्च तेचिदभिः १४	२	२

यच्छप्नवोदेव.

[६२]

यत्तर्पणमाहर्न्ति.

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२४४ यच्छप्नवोदेव	१६	५	३५	११२ यज्ञयज्ञगच्छ	७	६	९७
२६५ यएकइद्धव्यश्च	२०	४	३६	१२६ यज्ञतौदक्षिणीयो	८	५	१०
२७३ यएकइद्धिदयते	२०	५	६३	१६ यज्ञस्यचक्षुः	२	६	३५
२७५ यएकश्चर्पणी	२०	६	७०	२५१ यज्ञस्यचक्षुः	१६	७	५८
१९५ यएतदेवमेकहृतं	१३	४	४	२०४ यज्ञायज्ञियाय	१५	१	२
१९५ यएतदेवमेकहृतं	१३	४	४	२०४ यज्ञायज्ञियस्य	१५	१	२
१९५ यएतदेवमेकहृतं	१३	४	४	६६ यज्ञेनयज्ञमय	७	१	२
१८४ यएनामवशामा	१२	४	४	२६१ यज्ञैरथर्वामयमः	२०	३	५५
१८४ यएनावनिमाय	१२	४	४	११७ यज्ञैरिषूः	८	२	३
८२ यएनंपरिपीदन्ति	६	८	७६	२७४ यज्ञैःसंमिरलाः	२०	६	६७
५९ यएनंहन्तिपृष्ठं	५	४	१८	२३८ यज्ञोदक्षिणाभिः	१९	२	१९
२०६ यएवापरिमिताः	१५	२	१३	६६ यज्ञोवभूवसः	७	१	५
१८४ यएवंविदुषे	१२	४	४	१६१ यज्ञेदुहानंसद	११	१	१
१८७ यएवंविदुषो	१२	५	५	१६८ यज्ञमूयजमान	११	३	६
१५८ यएवंविद्यात्स	१०	५	१०	९१ यज्ञंयन्तंमनसा	६	१२	११
८६ यच्चक्षुपायनसा	६	१०	६६	२१७ यतइन्द्रमयामहे	१९	२	१५
१६९ यच्चमाणतिमा	११	४	७	१०४ यतोददंयतो	७	५	८
१६८ यच्चवर्चोअक्षेपु	१४	१	१	१५४ यतःसूर्यउदेत्य	१०	४	६
२७९ यच्चिदित्वाजना	२०	७	७४	१३६ यत्कशिपूष	१२	६	५२
२७७ यच्चिदिसत्य	२०	५	४९	२४९ यत्कामकामय	१२	६	७०
२६६ यच्छक्रावाच	२०	५	४९	१०६ यत्किंचासौम	७	६	४
१७५ यच्छमानःपर्या	१२	१	१	२४८ यत्किंचेदंपतय	१६	५	५
१३६ यजमानवाह्मणं	९	५	२६	७८ यत्किंचेदंवरु	६	५	५
६४ यजुंषियज्ञे	५	५	२६	१७६ यत्कुरातेयद्वनु	१२	२	२
२१४ यज्ञाग्रष्टसुप्तो	१६	२	२	११६ यत्तुरेणमर्चयता	८	१	१
२०२ यज्जामयोयजु	१४	२	२७	५ यत्तुआत्मनि	१	४	६
२६२ यज्ञइन्द्रमवर्षयद्	२०	३	४	१३७ यत्तत्तत्तारं	९	३	३
२२८ यज्ञएतिविततः	१८	६	३५	१७० यत्तच्छरीरमश	११	४	४
१६ यज्ञपतिमृषयः	२	६	१०	१३६ यत्तर्पण	११	२	३
१५७ यज्ञपदीराची	१०	५	१०				

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२२२ यत्नेष्टमनिदिनं १८	२	२		१३७ यत्परिवेष्टारः ०	३	६	
१२० यत्नेष्टमधुसूदन १०	३	५		०३ यत्पिबामिमं ६	१३	१३५	
०७ यत्नेष्टमपोदकवि ६	३	१३		१२६ यत्पुरापरिवेष्टा ६	३	६	
१३१ यत्नेष्टमशर्म ९	१	२		०६ यत्पुरूपेणहविषा ७	१	५	
२२६ यत्नेष्टमशकुन १८	३	३		२३३ यत्पुरूपेणहविषा १६	१	६	
१०७ यत्नेष्टमश्विनप १०	५	१०		२३३ यत्पुरूपेणहविषा १०	१	६	
१४७ यत्नेष्टमा १०	५	९		१३७ यत्पनिशृणोति ०	३	६	
१०३ यत्नेष्टमश्विनप १३	३	३		१२८ यत्पत्याहन्ति ८	५	१०	
५७ यत्नेष्टमशर्मा १०	५	९		१०१ यत्प्रादमत्यह १३	२	२	
३८ यत्नेष्टमश्विनप १६	२	२०		१६५ यत्प्राणश्रुतावा ११	२	४	
१४१ यत्नेष्टमशर्मा १०	४	३०		१६५ यत्प्राणस्ननपि ११	२	४	
१०८ यत्नेष्टमश्विनप ७	७	७६		२५ यत्प्रेषिनावरणे ३	३	१३	
८० यत्नेष्टमश्विनि ६	७	६३		१५० यत्प्रश्नपयः १०	४	७	
१११ यत्नेष्टम ६	२	३		१५२ यत्प्रतपःपराक्र १०	४	७	
०९ यत्नेष्टमश्विनप ७	२	२०		१५३ यत्प्रदेवाग्रहावि १०	४	७	
११६ यत्नेष्टमश्विनप ८	१	२		१५५ यत्प्रदेवाग्र १०	४	८	
१४१ यत्नेष्टमश्विनप १०	१	१		२४५ यत्प्रनायमभ्रशनं १६	४	३६	
१५७ यत्नेष्टमश्विनप १०	५	९		२४५ यत्प्रग्रहमविदो १६	४	४३	
२०३ यत्नेष्टमश्विनप १४	२	२		२४६ यत्प्रग्रहमआयो १९	५	४३	
१७६ यत्नेष्टमश्विनप १२	१	१		२४६ यत्प्रग्रहमइन्द्रो १९	४	४३	
१५७ यत्नेष्टमश्विनप १०	५	६		२४६ यत्प्रग्रहमचन्द्रो १९	५	४३	
१७४ यत्नेष्टमश्विनप १२	१	१		२४६ यत्प्रग्रहमअग्रहा १९	५	४३	
६७ यत्नेष्टमाता ५	६	३०		२४५ यत्प्रग्रहमवायु १६	५	४३	
१५७ यत्नेष्टमश्विनप १०	४	६		२४६ यत्प्रग्रहममूर्यो १९	५	४३	
३७ यत्नेष्टमश्विनप ४	३	१२		२४६ यत्प्रग्रहममौमो १९	५	४३	
२८ यत्नेष्टमश्विनप ३	५	२२		४८ यत्प्रवःमेष्टा ४	८	३७	
११६ यत्नेष्टमश्विनप १०	१	२		१५२ यत्प्रलोकांश्च १०	४	७	
१४६ यत्नेष्टमश्विनप १०	५	६		१५३ यत्प्रस्कम्भः १०	४	७	
१५२ यत्नेष्टमश्विनप १०	४	७		१५३ यत्प्रादित्याध १०	४	७	

यत्रामुस्तिः.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०
२९३ यत्रामुस्तिः	२०	९	१२६	१३१ यथादेवाग्रामुरान	६	१	१
१५२ यत्रामृतं च	१०	४	७	१४७ यथादेवेष्मृतं	१०	२	३
४८ यत्रारवत्या	४	८	३७	१ यथाद्यांचपृथिवी	१	१	२
१४१ यत्रामुपर्णा	६	५	९	१४ यथाद्यांचपृथिवी	२	३	१
९० यत्रामुहर्दिःसुकृ	६	१२	१२०	६४ यथानकुलो	६	१३	१३५
३० यत्रामुहर्दिःसुकृतो३	६	२८		९४ यथानटंक्रशेषुने	६	१३	१३८
३० यत्रामुहर्दिःसुकृता३	६	२८		८२ यथापसस्तायादरं	६	७	७१
११७ यत्रेदानींपरयसि	८	२	३	८१ यथामार्गपर्ययो	६	७	७०
३ यत्रैषामग्ने	१	२	८	१६५ यथामाणवलि	११	२	४
१७७ यत्वाक्रुदाः	१२	२	३०	१५१ यथावीजमुर्व	१०	३	६
६७ यत्त्वाभिचेक	५	६	६	१४ यथाग्रहमच	२	३	१५
१५० यत्त्वाशिफःपरा१०	१४	१	१	१४ यथामृतं च	२	३	१५
१६७ यत्त्वासोममपि	१४	१	२२	७२ यथामूर्मिर्धृतमना	६	२	१८
६२ यत्त्वंशतीऽथो	५	५	३०	१२६ यथामत्ताइदं	९	१	१
२४२ यत्समुद्रो	१६	४	६	१२९ यथामधुमधु	९	१	१
११८ यत्सभागयति	१३	२	२	८७ यथामनोमनस्केते	६	१३	१३०
१९१ यत्समुद्रमनु	१३	५	३०	९२ यथाममस्मरादसौ	६	७	७०
१७ यत्सुपर्णाविषक्त	२	९	१११	८१ यथामार्सयथा	५	४	११
२८८ यत्सोममिन्द्र	४	१	३	६१ यथामृगाः	१८	४	४
३४ यत्संयमोनवि	७	६	१०१	२३० यथायमाय	१०	२	१
११२ यत्स्वमेधन्न	५	४	४६	१४७ यथायशश्चन्द्र	१०	२	१
७७ यथाकलांयथाशफंद	७	५	५७	१४७ यथायशोअग्नि	१०	२	१
२५१ यथाकलांयथाश१९	७	५	५७	१४७ यथायशोयजमा	१०	२	१
१६ यथास्वरोमघवं	२	४	३६	१४७ यथायशःकन्या	१०	२	१
२४२ यथाग्नेत्वंनस्पते१६	४	४	३१	१४७ यथायशःपृथि	१०	२	१
६५ यथाचक्रुर्देवासुरा	६	१३	१४१	१४७ यथायशःपूजाप	१०	२	१
१८५ यथाज्यंमृहीत	१२	४	४	१४७ यथायशःसोम	१०	२	१
२४७ यथात्वमुचरोसो	१६	६	४६	१८७ यथायाद्यमसाद	१२	५	१०२
१२ यथादित्या	६	८	७४	८६ यथायनाहो	६	१०	१०२

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
८७ यथावाक्यःसुसं	६	११	१०८	१२६ यथासोमः	६	१	१
१४६ यथावानश्चा	१०	२	३	३४ यथास्मने	४	१	४
१४६ यथावानेन	१०	२	३	४२ यथाहन्त्यंभहसि	४	५	२३
१४६ यथावानो	१०	२	३	१४ यथाहश्चरात्री	२	३	१५
४ यथावानोयथा	१	२	११	८१ यथाहस्त्रीहस्ति	६	७	७०
१४३ यथावानश्चया	१०	१	१	१७२ यथाहान्यनुपूर्व	१२	२	२
६२ यथावृकादजाव	५	४	२१	१७ यथेईमूय्या	२	५	१०
१०३ यथावृक्षमग्नि	७	४	५०	५८ यथेन्द्रउठाचनं	५	२	=
७० यथावृक्षंनिधुना	६	१	८	७६ यथेन्द्रोद्यावापृ	६	६	५८
८४ यथावृक्षमा	६	६	८०	७० यथेमेधावापृथिवी	६	१	८
१११ यथाशेषोअथा	७	=	६०	७१ यथेयंपृथिवीमही	६	२	१७
१८४ यथाशेषधि	१२	४	४	७१ यथेयंपृथिवीमही	६	२	१७
२४८ यथाशाम्पाकाः	१०	६	४०	७१ यथेयंपृथिवीमही	६	२	१७
६२ यथाशयेनारथ	५	४	२१	६४ यथेयंपृथिवीमही	५	५	२५
२२ यथाश्ववन्ध	३	२	६	७१ यथेयंपृथिवी	६	२	१७
२२ यथाश्वत्यवान	३	२	६	७ यथेयुकापरपतदव	१	१	३
१४ यथासंसंचावृत्तं	२	३	१५	९४ यथोदकमपपुषो	६	१३	१३६
१६९ यथासिन्धुर्नदी	१४	१	१	१८३ यदत्तेपुवदा	१२	३	३
८२ यथासितः	६	७	७२	२१६ यदमपपासमिति	१८	१	१
७० यथामुपर्णः	६	१	८	७ यदगिरापो	१	५	२५
१४ यथामूर्पश्चन्द्र	२	१	१५	११८ यदमेअथ	=	२	३
८७ यथामूर्पस्परश्मयः	६	११	१०५	१५० यदमेअथ	१०	३	५
९७ यथामूर्पनक्षत्राणा	७	१	१३	१०५ यदमेतपसातप	७	६	६१
१४४ यथामूर्पोमुच्यते	१०	१	१	२५२ यदमेपानिकानि	१९	७	६४
१४७ यथामूर्पो	१०	२	३	१४८ यदमौमूर्पे	१०	२	४
६६ यथासोअस्य	५	६	२९	९० यददीन्यवृणामहं	६	१२	११९
७१ यथासोमओपधी	६	२	१५	२१४ यददोअदोअभ्य	१६	२	७
१२९ यथासोमस्तृतीये	९	१	१	४१ यददोदेवा	४	४	१६
१२९ यथासोमोद्वितीये	६	१	१	२४ यददःसंभयति	३	३	१३

यदयकच.

[७४]

यदिक्षितापुर्णदि.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
२८८ यदयकच	२० ६ ११२	१८३ यदस्यागोपतो	१२ ४ ४
१११ यदयत्वामपति	७ ६ ९७	१८३ यदस्याःकर्म	१२ ४ ४
२६७ यदयवांक्षास	२० ९ १४०	१८३ यदस्याःपल्पूलनं	१२ ४ ४
२४९ यदयारात्रिसुभ	१६ ६ ४०	२१४ यदहरहरामि	१६ २ ७
२६७ यदयारिवनावहं	२० ६ १४१	१७० यदाकेशानस्थि	११ ४ ६
१५७ यदनूचीन्द्र	१० ५ १०	२०१ यदागार्दिपत्य	१४ २ २
१५६ यदन्तराद्यावा	१० ४ ८	१३६ यदाञ्जनाभ्यञ्ज	९ ३ ६
२५५ यदन्तरापरावत	२ १ ६	३६ यदाञ्जनंनैककु	४ २ ६
२६६ यदन्तरिक्षेपदि	२० ६ १३६	१७० यदात्वष्टान्यपदण	११ ४ ६
९० यदन्तरिक्षं पृथिवी	६ १२ १२०	१५७ यदादित्यैर्य	१० ५ १०
१७ यदन्तरंतदवाद्यं	२ ५ ७१	२ यदान्त्रेपुगवीन्यो	१ १ ३
८१ यदन्नमभिवहुषा	६ ७ ७१	२६७ यदापीतासो	२० ५ ४४
८१ यदन्नमद्वयनृतेन	६ ७ ७१	२४६ यदापोअघ्न्या	१९ ५ ४४
१८४ यदन्ये शतं पाचे	१२ ४ ४	१६५ यदामाणोअभ्य	११ २ ४
२९७ यदप्सुयवनस्य	२० ९ १३९	१६५ यदामाणोअभ्य	११ २ ४
१३६ यदभिवदति	१४ १ ६	६ यदायघ्न	१ ६ ३५
१९७ यदयातं शुभस्य	१४ १ ४	२७६ यदावर्जहिरण्य	२० २ ११
१४९ यदवाचीनं	१० ३ ४	२५८ यदावलस्यपी	२० २ ११
२९५ यदल्पिकास्वल्प	२० ९ १३६	१३६ यदावसथान्कल्प	९ ३ ३
१३६ यदशनकृतं	६ ३ ६	२८१ यदावाजमसन	२० ६ ५७
६३ यदश्रागिवलं	६ १३ १३५	१०४ यदाशसा	७ ५ २
११७ यदश्रासियतिपव	८ १ १	२२१ यदाश्रुतं कृणवो	१८ २ २
१९७ यदग्निनापृच्छ	१४ १ १	२०३ यदासंघामुपधा	१४ २ ७
५५ यदसाचमुतो	५ २ ८	२२ यदामुतेः क्रिय	३ १ १६
२४६ यदस्मात्पुण्य	१६ ५ ४५	२९५ यदास्पूलोनपस	२० ३ ६
११२ यदस्थितिचक्रम	७ १० १०६	१३६ यदाहभूयज्जरेति	६ ३ १२
२१० यदस्यदक्षिणम	१५ २ १८	३७ यदिकर्तपतित्वा	४ ३ १
६६ यदस्यहृतं	५ ६ २६	१३९ यदिकामादप	६ ३ १
२९५ यदस्याग्रं हुमेघाः	२० ९ १३६	२४ यदिक्षितापुर्णदि	३ ३ १

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२८४ यदित्तितायुर्षदि	२०	=	९६	१४ यदित्तितायुर्षदि	२	३	११
५८ यदित्तितायुर्षदि	५	४	१६	१४४ यदित्तितायुर्षदि	१०	१	११
५१ यदित्तितायुर्षदि	५	१	२	१८५ यदित्तितायुर्षदि	१२	४	११
२८७ यदित्तितायुर्षदि	२०	६	१०७	४४ यदीदिदंमरुतो	४	६	२१
८९ यदिजाग्रयादि	६	१२	११५	९० यदीदिदंमरुतो	६	१२	११५
५८ यदित्रिष्टुपोसि	५	४	१६	२०२ यदीमेकेशिनो	१४	१	११
५८ यदिदशष्टुपोसि	५	४	१६	२०२ यदीयंदुहिता	१४	१	११
५८ यदिद्विष्टुपोसि	५	४	१६	९४ यदीयंहनत्कथंह	०	०	१३१
५८ यदिनवष्टुपोसि	५	४	१६	२९१ यदुदञ्चोवृषा	२०	९	१२१
५ यदिनोगांहांसि	१	३	१६	१५८ यदुदरंवरुणं	१०	५	१२
२८९ यदिन्द्रप्रागपागुद	२०	९	१२०	२७० यदुदीरतभ्राज	२०	५	५६
५ यदिन्द्रप्रागपागुद	१	३	१६	१३६ यदुपरिशयनमाह	६	३	१३
७७ यदिन्द्रब्रह्मणस्प	६	५	४५	१३६ यदुपस्तृणन्ति	९	३	१३
२७९ यदिन्द्रपावतस्त्वं	२०	७	८२	३ यदुवक्थानृतं	१	२	१३
२९२ यदिन्द्रादोदाश	२०	९	१०८	२९७ यदुपोयासिभा	२०	६	१४१
२६२ यदिन्द्राह्यथा	२०	२	२७	१०७ यदुक्षिपास्त्राहुतं	७	६	७३
२९७ यदिन्द्रेणसरथं	२०	९	१४१	१५४ यदेजतिपताति	१०	४	१४
४८ यदिपञ्चष्टुपोसि	५	४	१६	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
५५ यदिमेष्टुर्देव	५	२	८	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
१७३ यदिमेष्टुर्देव	११	५	१०	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
१६ यदिवासिर्ब्रह्मकुर्दं	४	०	९	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
४८ यदिवासिदेव	५	३	१४	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
१०१ यदिवासितिरो	७	३	१८	२०८ यदेनमाहव्रात्य	१५	२	१४
११९ यदिवाहमनृतदेवो	=	२	४	६७ यदेनसोमाह	५	६	३०
९१ यदिहृत्तादध्य	६	१२	१२४	१४१ यद्वायवेभ्राधि	९	५	१०
७ यदिशोकोयदि	१	५	२५	९३ यद्विरामिसंगिरा	६	१३	१३५
५८ यदिपञ्चष्टुपो	५	४	१६	१३० यद्विरिपुष्वेतपु	९	१	१३
५८ यदिसप्तष्टुपो	५	४	१६	५३ यद्वाहनेनपदिष्या	५	१	५
४८ यदिस्त्रीयदि	५	३	१४	२७६ यदधिपेमादिवि	२०	७	८७

यद्वाखणिवध्यसे.

[७६]

यन्त्रोद्गोखनय.

पृष्ठांक.	कां० अ० सू०	पृष्ठांक.	कां० अ० सू०
९० यद्वाखणिवध्यसे	६ १२ १२१	८ यद्गोदसी	१ ६ ३२
६७ यद्गोदसी	५ ६ ३०	११७ यद्गोदसी	१२ १ १
१४३ यद्गोदसी	१ १ ६५	१३६ यद्वाअतिथिपति	६ ३ ६
१०५ यद्गोदसी	७ १ २	१३८ यद्वाअतिथिपति	६ ३ ४
२०३ यद्गोदसी	१४ २ २	१६५ यद्वाकृणोप्योप	१३ ४ ४
८६ यद्वादेवेहेन	६ १२ ११४	२८८ यद्वाप्रदस्य	२० ९ ११२
९६ यद्वादेवान्	७ १ ५	२८६ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १२०
२९५ यद्वासेलला	२० ६ १३६	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२६६ यद्वासीरज	२० ६ १३७	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
९० यद्वासीरज	६ १२ ११८	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
६३ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२४० यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
७१ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२९२ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
१७७ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
१८२ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
१८० यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
१०६ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
७ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
५८ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
८६ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२७८ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२८२ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
५८ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
५८ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
१४४ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
२७९ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११
३१ यद्वासीरज	६ १३ १३१	२८८ यद्वाकृणोप्योप	२० ९ १११

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२९७ यन्त्रासत्यापराके	२०	९	१४१	१५१ यमव०।समायंम-			
२९७ यन्त्रासत्याधुर	२०	९	१४०	खिरागमत्सहस्री	१०	३	६
२९७ यन्त्रनेर्धीभिर	२०	६	१४२	१५१ यमव०।समायंम			
१६९ यन्मन्युर्जाया	११	४	८	खिरागमद्रूर्जाया	१०	३	६
१६८ यन्मातलीरथ	११	३	६	१५१ यमव०।समायंम-			
८१ यन्माहुतमहुतया	६	७	७१	खिरागमद्रमेन	१०	३	६
७३ यन्मेअद्योरादि	६	३	२४	१५१ यमव०।समायंम-			
२४५ यन्मेद्धिद्रंमनसो	१९	५	४०	खिरागमभन्मधो	१०	३	६
४४ यन्मेदमभिशो	४	६	२६	५५ यममीपुरोदाधिरे	५	२	८
१३० यन्मेमनसोनमिय	६	१	२	५४ यमरातेपुरोभस्ते	५	२	७
१४६ यन्मेमाता	१०	२	३	१४८ यमस्यभागस्थ	१०	३	५
१५० यमव०।तमग्निः	१०	३	६	२१८ यमस्यमायम्भं	१८	१	१
१५१ यमव०।तमापो	१०	३	६	२५० यमस्यलोकाद	१९	७	५६
१५० यमव०।तमिन्द्रः	१०	३	६	२२१ यमायघृतवत्पयो	१८	२	२
१५१ यमव०।तमिमं	१०	३	६	२३१ यमायपितृमते	१८	४	४
१५१ यमव०।तेनेमां	१०	३	६	२२१ यमायमधुमत्तमं	१८	२	२
१५१ यमव०।तंदेवा	१०	३	६	२२१ यमायसोमःपवते	१८	२	२
१५० यमव०।तंविभ्र	१०	३	६	२७० यमिन्द्रदाधिपे	२०	५	५५
१५१ यमव०।तंविभ्र	१०	३	६	६३ यमिन्द्राग्नीस्मर	६	१३	१३२
१५१ यमव०।तंराजा	१०	३	६	६३ यमिन्द्राणीस्मर	६	१३	१३२
१५० यमव०।तंसूर्यः	१०	३	६	२९० यमिमंत्वंतृपाक	२०	६	१२६
१५० यमव०।तंसांमः	१०	३	६	२७४ यमुपूर्वमहुनेतामि	२०	६	६७
१५१ यमव०।सोअस्मै	१०	३	६	४७ यमादंनंमयमजा	४	७	३५
१५१ यमव०।समायंम-				२२० यमोनोगातुंमथ	१८	१	१
खिरागमत्तेजसा	१०	३	६	८५ यमोमृत्युरथमारो	६	१०	९३
१५१ यमव०।समायंम-				२२२ यमःपरोवरो	१८	२	२
खिरागमत्सर्वा	१०	३	६	६४ यमःपितृणा	५	५	२४
१५१ यमव०।समायंम-				१५७ ययाधोर्पया	१०	५	१०
खिरागमत्सह	१०	३	६	४५ ययोरथःसत्य	४	६	२९

ययोरभ्यध्व.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
४४ ययोरभ्यध्व	४	६	२८	१७५ यस्तेगन्धःपुरुषे	१२	१	१
९९ ययोरोजसास्क	७	३	२५	१७५ यस्तेगन्धःपृथि	१२	१	१
४४ ययोर्विधानापद्यते	४	६	२८	२८४ यस्तेगर्भमपीवा	२०	८	९६
४३ ययोःसंख्याता	४	५	२५	१२२ यस्तेगर्भमपि	८	३	६
२६३ यवानोयति	२०	९	१३०	८३ यस्तेङ्कुशोवसु	६	८	८२
७६ यशसमेन्द्रो	६	६	५८	२३२ यस्तेदेवेपुमहिमा	१९	१	१
७५ यशाइन्द्रोयशा	६	४	३९	१४३ यस्तेपुरुषि	१०	१	१
७५ यशाइन्द्रोयशा	६	६	५८	६७ यस्तेपृथुस्त	७	१	११
७९ यशाइन्द्रोयशा	६	६	५८	१६५ यस्तेमाणेदं	११	२	४
१९० यशायासिमति	१३	१	१	१५७ यस्तेप्राशिर्यो	१०	५	९
७५ यशोहविर्वर्धता	६	४	३९	७४ यस्तेमद्रोव	६	३	३०
१७३ यश्चकवचीय	११	५	१०	२८८ यस्तेमदोयुज्यञ्चा	२०	६	११७
६८ यश्चकारनशशा	५	६	३१	४६ यस्तेमन्यो	४	७	३२
४० यश्चकारनशशा	४	४	१८	२५४ यस्तेमृद्वृष्टपोन	२०	१	४
१२ यश्चकारसनिक्र	२	२	९	५१ यस्तेशोकायतनं	५	१	१
१९० यश्चगांपदा	१३	१	१	१७६ यस्तेसर्पोदृष्टि	१२	१	१
२९२ यश्चपाणिरघु	२०	६	१२८	९७ यस्तेस्तनः	७	१	१०
४३ यश्चर्षणिप्रो	४	५	२४	२८४ यस्तेहन्तिपतय	२०	८	९६
१२ यश्चसापत्रः	२	२	७	२१ यस्तेहंविबदत्	३	१	१
२७३ यश्चिद्धित्वा	२०	५	६३	१२१ यस्त्वाकृत्याभि	८	३	५
३५ यस्तआस्पत्यञ्चा	४	२	६	५३ यस्त्वापिवति	५	१	५
२८४ यस्तजुरुविहर	२०	८	६६	२८४ यस्त्वाभ्रातापति	२०	८	९६
२८० यस्तस्तभ्यसह	२०	७	८८	१३२ यस्त्वाशालेमति	९	२	१
२६६ यस्तिगममृद्वृष्टपो	२०	४	३७	१३२ यस्त्वाशालेनिमि	६	२	१
३९ यस्तिष्ठतिचरति	४	४	३६	१२१ यस्त्वास्वपन्ती	८	३	५
२१९ यस्तेअमेसुमति	१८	१	१	२८४ यस्त्वास्वप्नेन	२०	८	९६
२३२ यस्तेअप्सुमहिमा	१०	१	३	१२१ यस्त्वास्वप्नेनि	८	३	५
९४ यस्तेकेशोवपद्यते	६	१३	१३६	१४३ यस्तोवाच	१०	१	१
१७५ यस्तेगन्धःपुष्कर	१२	१	१				

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१० यस्माद्वर्णयम्	६	१२	११२	१५३ यस्मन्नयस्त्रिशदे	१०	४	७
२५३ यस्मान्कोपादुद	१०	७	७२	१५३ यस्मन्नयस्त्रिश	१०	४	७
४७ यस्मान्वादादमृतं	४	७	३५	१६३ यस्मन्देवाअक	११	२	३
१५३ यस्मादृचा	१०	४	७	३३ यस्मर्थाकृती	४	१	२
१६३ यस्माद्वानाअनु	१३	३	३	२७२ यस्मद्विर्वहसो	२०	५	६१
२६४ यस्माअश्वेन	२०	४	३४	२७२ यस्मद्विर्वहसोवृ	२०	५	६२
४७ यस्मान्माया	४	७	३५	३७ यस्मनेरोयन्नप	४	३	११
१०३ यस्मिन्पदुर्वी	१३	३	३	१५३ यस्मन्नद्रममुख	१०	४	७
१६३ यस्मिन्ममृष्टो	११	२	३	१३९ यस्मभीमः	९	४	८
१५२ यस्मिन्मन्मन्वा	१०	४	७	१८३ यस्मभूमिःप्रमा	१०	४	७
१७८ यस्मिन्देवाअमृ	१२	२	२	४३ यस्मन्नशास	४	५	२४
१२० यस्मिन्देवामन्म	१८	१	१	१५३ यस्मन्नातःपाणा	१०	४	७
१२० यस्मिन्देवाविद	१८	१	१	३३ यस्मविस्वेहिम	४	१	२
२६८ यस्मिन्नययानि	२०	५	४३	१०१ यस्मन्नतपशवो	७	४	४०
१५२ यस्मिन्भूमिरन्त	१०	४	७	१५२ यस्मशिरोर्व	१०	४	७
२८० यस्मिन्वयंदधि	२०	७	८९	१५३ यस्मन्नूर्पधनु	१०	४	७
१०१ यस्मिन्विराट्	१३	३	३	२७४ यस्मसंस्पेन	२०	६	६९
२८८ यस्मिन्विरवा	२०	९	१०६	१३९ यस्महेतोःप्रच्यव	९	४	८
१४० यस्मिन्वृक्षे	६	५	६	१७४ यस्याधतस्तः	१२	१	१
१५१ यस्मन्वापन्नवर्धन	१०	६	६	३६ यस्याङ्गनमसर्प	४	२	९
१५३ यस्महस्ताभ्यां	१०	४	७	१७६ यस्यामन्नग्रीहि	१२	१	१
६९ यस्मकृण्मो	६	१	५	१७४ यस्यामापःपरि	१२	१	१
२५१ यस्मन्नूरमभजन्त	१९	७	५६	२७३ यस्यापितानि	२०	५	६५
१५२ यस्मन्नतस्तः	१०	४	७	२६४ यस्यारवासः	२०	४	३४
४३ यस्मजुष्टि	४	५	२४	८४ यस्यास्तआसनि	६	९	८४
१६२ यस्मत्तवमाकासि	११	१	२	१७६ यस्यांकृष्णमरु	१२	१	१
१४ यस्मत्तवासः	२	३	१३	१७६ यस्यांगापन्ति	१२	१	१
१६७ यस्मत्तेविरवमा	२०	५	४३	१७४ यस्यापूर्वेपूर्वजना	१२	१	१
१५२ यस्मन्नयस्त्रिशदे	१०	४	७	१७६ यस्यापूर्वेधूतकृत	१२	१	१

यस्यांष्टावान.

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
१७५ यस्यांष्टावान	१२	१	१	५५ यानसावति	५	२	८
१७४ यस्यांवेदिपरि	१२	१	१	१११ यानावहज्यशतो	७	६	९७
१७६ यस्यांसदोह	१२	१	१	२३५ यानिकानिचि	१९	१	६
१७४ यस्यांसमुद्रजत	१२	१	१	२३८ यानिचकार	१९	२	२०
१७६ यस्याःपुरोदेव	१२	१	१	१३१ यानितेन्तः	६	२	३
७४ यस्येदमारजो	६	४	३३	१२५ यानित्रीणि	८	५	९
४२ यस्येदंप्रदिशि	४	५	२३	१२५ यानिनक्षत्राणि	१९	१	८
६६ यस्येदंप्रदिशि	७	३	२५	२३४ यानिभद्राणि	३	५	२३
९६ यस्योरुपुत्रिषु	७	३	२६	२६ यानिभद्राणि	१६	५	४०
१६९ याअकृन्तन्नव	१४	१	१	२४५ यानःपीपरिद	१६	३	६
४८ याअक्षेपु	४	८	३८	१३६ यान्युलूखल	६	३	१
३५ याआपोदिव्याः	४	२	८	१७६ यापसर्पविजया	१२	१	१
१७१ याआपोयाश्च	११	४	८	१७६ यापस्तापुज्यते	१०	४	८
२७० याइन्द्रभुज	२०	५	५५	१४४ यापुरस्तापुज्यते	९	३	५
१३६ याएययज्ञ	६	३	२	१३५ यापूर्वपति	३	५	२४
२०० याआपोपयोया	१४	२	६६	२६ याप्लीहानं	८	४	७
८६ याआपोपयः	६	१०	८	१२२ यावभ्रवोपाश्च	७	१०	११०
१३६ यागुदाअनुसर्प	६	४	८	११३ याभ्यामजय	४	४	८
२४३ यागृत्सपि	१९	५	३४	१३९ वापज्ज्ञोनिर्घयन्ति	५	५	२३
१०८ याग्रैव्याअपचितो	१७	१	१	४२ यामन्यामनुपयुक्तं	१२	१	१
२१६ यातइन्द्रतनूरप्सु	१७	१	१	१७७ यामन्यैच्छदवि	१२	१	१
३ यातुधानस्य	१	२	८	१७४ यामशिवनावामि	१२	१	७
१०६ यातुधाननिर्घ्न	७	६	७०	५४ यामहतीमहोन्माना	६	१	१
१६५ यातेमाणमिया	११	७	५५	१२९ यामापीनामुपसी	७	१०	११५
२५० यातेवसोर्याति	१६	७	१४१	११४ यामालक्ष्मीः	१६	१	४
२९७ यातंछर्दिष्पाजत	२०	२	२	२३२ यामाहुतिमय	५	४	१७
२०१ यातुहीर्दोपुवत	१४	३	३	५६ यामाहुस्तारकैपा	११	५	१०
१६८ यादेवीःपञ्च	११	२	३	१७२ यामिन्द्रेणसं	११	११	१०८
१३२ यादिपज्ञा	९	२	३	८८ यामूपयोभूतकृतो	६	२	२
				२०२ याममियतमा	१४	८	३८
				४८ यायःपरितृप्त्य	४	८	३८

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१२३ यारोदन्त्यादिरसीः	४	७	
६ यारोदन्त्यादिरसीः	५	२२	
१७४ यारोदन्त्यादिरसीः	१२	१	१
४४ यावद्विस्मयवयो	४	६	२६
२८ यावद्विस्मयवयो	३	०	२२
३५ यावतीयावा	४	२	६
१३१ यावतीयावा	०	१	२
१२२ यावतीनामोपधी	८	४	७
१२३ यावतीपु	८	४	७
१३१ यावतीर्दिशः	०	१	२
१३१ यावतीर्भृङ्गा	६	१	२
१२३ यावतीः कियती	८	४	७
२०२ यावतीः कृत्या	१४	२	२
१७५ यावत्तेभिषि	१२	१	१
१३७ यावत्सत्	०	३	६
१३७ यावदग्निष्टोमेन	९	३	६
८२ यावदङ्गीर्न	६	७	७२
१३७ यावदतिरात्रे	६	३	६
१८४ यावदस्यागोप	१२	४	४
१६३ यावदाताभिमेन	११	२	३
१३७ यावद्द्वादशा	६	३	६
१८२ यावन्तोऽश्वेयः	१२	३	३
६८ यावन्तोमासपत्ना	७	१	१३
१८५ यावशाब्दकल्प	१२	४	४
४४ यावारेभातेषु	४	६	२८
१०२ याविरपत्नीन्द्रम	७	४	४६
४० याशशापशपनेन	४	४	१७
७ याशशापशपनेन	१	५	२८
१२३ याश्चाहंवेद	८	४	७

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
९ यासां देवादिनि	१	६	३३
२९ यासां योऽपिता	३	५	२३
७० यासां नाभि	६	१	९
९ यासां राजावरुणो	१	६	३३
१०२ यासुवाहुः स्वहुरिः	७	४	४६
१३६ यास्तिररचीरुप	६	४	८
१५७ यास्तेर्ग्रीवा	१०	५	९
१५७ यास्तेर्नद्यायाः	१०	५	६
२२७ यास्तेर्धानाअनु	१८	३	३
२२८ यास्तेर्धानाअनु	१८	४	४
२२६ यास्तेर्धानाअनु	१८	४	४
१७५ यास्तेर्माचीः	१२	१	१
१०२ यास्तेराकेमुमतयः	७	४	४८
१८८ यास्तेरुहः प्ररुहो	१३	१	१
१८८ यास्तेर्षिशस्तप	१३	१	१
८५ यास्तेर्शतंधमनयो	६	९	९०
१३१ यास्तेर्शिवा	९	१	२
२२१ यास्तेर्शोचयो	१८	२	२
७५ यास्तिर्द्वीपिनि	६	४	३८
१३६ याहृदयमुप	६	४	८
१४३ यां कल्पयन्ति	१०	१	१
९४ यां जमदग्नि	६	१३	१३७
६८ यांते कृत्यां रूपेऽव	५	६	३१
६८ यांते चक्रमूलायां	५	६	३१
४० यांते चक्ररामे	४	४	१७
६७ यांते चक्ररामे	५	६	३१
६८ यांते चक्ररेकशफे	५	६	३१
६८ यांते चक्रार्हपत्ये	५	६	३१
६७ यांते चक्रः कृक	५	६	३१

यांतेचक्रुःपुरुषा.

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
६८ यांतेचक्रुःपुरुषा	५	६	३१	२६८ युञ्जन्त्यस्यका	२०	५	४७
६८ यांतेचक्रुःसभायां	५	६	३१	२७५ युञ्जन्त्यस्यका	२०	६	६९
६८ यांतेचक्रुःसेनायां	५	६	३१	१५८ युधएकःसंसृज	१०	५	१०
२२२ यांतेधनुनिपृणा	१८	२	२	२६० युधायुधमुप	२०	३	११
१४३ यांतेयर्हिपि	१०	१	१	२५६ युधेन्द्रोमद्वा	२०	१	११
८५ यांतेरुद्रपु	६	६	९०	२६ युनक्तसीराकव	३	४	१७
३४ यांत्वागन्धर्वो	४	१	४	२६ युनक्तदेवः	५	५	२६
४ यांत्वादेवाअसृ	१	३	१३	६४ युनक्तदेवः	१४	१	१
६३ यांत्वापूर्वेभूतकृत	६	१३	१३३	१९८ युवंभगंसंभरतं	२०	९	१४१
१७३ यांदेवाअनुतिष्ठ	११	५	१०	२९७ युवंश्रियमरिव	२०	९	१२५
२३ यांदेवाःप्रतिन	३	२	१०	२९० युवंसुरामपरिव	२०	४	४
१७६ यांदिपादःपक्षि	१२	१	१	२२८ यूयमशशतमाभि	१८	४	१
१२५ यांप्रच्युतामनु	८	५	१९	१८८ यूयमुग्रामरुतः	१३	१	१
६० यांमृतायानु	५	४	१९	६२ यूयमुग्रामरुतः	५	४	२१
८८ यांमेधामृभवोवि	६	११	१०८	२० यूयमुग्रामरुतः	३	१	२१
१७४ यांरत्नस्वस्वमा	१२	१	१	४२ यूयगावोपेदयथा	४	५	२१
१२० याःकृत्याआ	८	३	२	७ यूयंनःप्रवतो	१	५	२१
१० याःकृन्दास्तमिपी	२	१	२	२८ येअग्नयोअप्स्व	३	२	४
१३९ याःपार्श्वेउप	९	४	८	१४८ येअग्निजाओप	१०	२	२
१३९ याःसीमानं	९	४	८	२२३ येअग्निदग्धाये	१८	२	२
१२३ याःसुपर्णा	८	४	८	२२३ येअग्रवःशशमा	१८	३	६
१४० युक्तामातासीदुरि	९	५	८	२३९ येअज्ञानि	६	४	३
२५६ युजेरयंगवेशणं	२०	१	१२	२२५ येअग्रयोअक्षिरि	१८	३	२
१३८ युज्यमानोवै	९	४	७	२०२ येअन्तायावतीः	१४	६	२६
२६२ युञ्जन्तिगघ्नम	२०	३	२६	४३ येअमृतंविभृथो	४	६	६
२६८ युञ्जन्तिगघ्नमरु	२०	५	४७	१२२ येअमनोजातान्	८	४	८
२७५ युञ्जन्तिगघ्नमरु	२०	६	६९	१५५ येअर्वाहमध्य	१०	५	६
२८५ युञ्जन्तिहरी	२०	९	१००	१४० येअर्वाअस्तां	९	५	२६
२६२ युञ्जन्त्यस्यका	२०	३	२६	४३ येजस्त्रियाविभृथो	४	६	२६
				४३ येकीलालेनतर्पय	४	६	२६

पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०
४४ येकीलालेनतर्पय	४	६	२७
१२१ येकुकुन्धाः	८	३	६
१८ येक्रिमयःपर्वतेषु	२	५	३१
६३ येक्रिमयःशिति	५	५	२३
१७६ येगन्धर्वा	१२	१	१
५९ येगर्माद्यपद्यन्ते	५	४	१७
२७९ येगव्यतामनमा	२०	७	८३
१८५ येगापतिपराणी	१२	४	४
१७७ येग्रामायदरएयं	१२	१	१
१६ येग्राम्याःपशवो	२	६	३४
२३० येचजीवा	१८	४	४
२९२ येचदेवाअयज	२०	९	१२८
१७२ येचपीराःयेचपी	११	५	९
२२२ येचित्पूर्वभूत	१८	२	२
१७६ येतभारण्याः	१२	१	१
१७० येतआसन्दश	११	४	८
१७० येतआसीद्भूमिः	११	४	८
२२६ येतातृपुदेवग्रा	१८	३	३
१४६ येतेदेविशमिता	१०	५	९
९४ येतेनाड्योदेवकृते	६	१३	१३८
१०४ येतेपन्यानोव	७	५	५५
१७६ येतेपन्यानो	१२	१	१
१९ येतेपाशावरुण	४	४	१६
२२७ येतेपूर्वेपरागता	१८	३	३
२४७ येतेरात्रिनुचक्ष	१६	६	४७
२४८ येतेराज्यनडाह	१९	६	५०
११८ येतेभृक्षेत्रजरे	८	२	३
२३१ येत्रपितरः	१८	४	४
८३ येत्रयःकालका	६	८	८०

पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०
१ येविपत्ताः	१	१	१
१४३ येत्वाकृत्वा	१०	१	१
२८८ येत्वामिन्द्रन	२०	६	११५
२०३ येत्वाभेना	२०	६	१२८
४० येदक्षिणतोजुह	४	८	४०
२२२ येदस्यवः	१८	२	२
२०९ येदिनिपुण्या	१५	२	१३
५० येदिशामन्तर्देशे	४	८	४०
२४१ येदेवाअन्तरिक्ष	१९	४	२७
१५६ येदेवादिविपदो	१०	५	९
१६८ येदेवादिविपदो	११	३	६
८ येदेवादिविपद	१	६	३०
२४१ येदेवादिव्येकाद	१६	४	२७
२३६ येदेवानामृत्वि	१६	२	११
२५१ येदेवानामृत्वि	१६	७	५८
२४१ येदेवाःपृथिव्या	१९	४	२७
१८९ येदेवाराष्ट्रभृतो	१३	१	१
४८ येदेवास्तेनहासते	४	८	३६
२०३ येदंपूर्वागद्यश	१४	२	२
४६ येक्षस्ताजुहति	४	८	४०
२१ येधीवानोरधका	३	१	५
४२ येनअपयो	४	५	२३
२७२ येनज्योर्तोप्याय	२०	५	६१
८७ येनकुशंवाजयन्ति	६	१०	१०१
४ येनदीर्नांसंभवन्ति	१	३	१५
४२ येनदेवाअमृत	४	५	२३
७० येनदेवाअमुराणां	६	१	७
१३१ येनदेवाअमुरान	९	१	२
१६१ येनदे	१	१	१

येनदेवान.

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
३१ येनदेवान	३	६	३०	१२६४ येनेमाविश्वाच्य	२०	४	३४
३७ येनदेवाःस्वरा	४	३	११	२२३ येनःपितुःपितरो	१८	२	२
२३९ येनदेवंसवितारं	१६	३	२४	२२६ येनःपितुःपितरो	१८	३	१
२५ येनधनेन०तन्मेभू	३	३	१५	२२६ येनःपितुःपितरो	१८	३	३
२५ येनधनेन०तस्मिन्	३	३	१५	५२ येनःसपत्नी	५	१	३
१६८ येनमहानघ्या	१४	१	१	५० येन्तरिज्ञानुद्ध	४	८	४०
६१ येनमृतस्नपयन्ति	५	४	१६	२०९ येन्तरिसेपुण्या	१५	२	१३
६२ येनवृक्षांश्च	६	१३	१२९	२५ येपण्यानोवहवो	३	३	१५
२६ येनवेह्रधूविथ	३	५	६३	२८ येपर्वताःसोम	३	५	२१
२७३ येनसिन्धुमही	२०	५	६३	४९ येपश्चाज्जुहति	४	८	४०
८३ येनसूर्यासावित्री	६	८	८२	११९ येपाकशंसं	८	२	४
७० येनसोमसाहन्त्या	६	१	७	२०३ येपितरोवधूदर्शा	१४	२	२
७० येनसोमादितिः	६	१	७	२०६ येपुण्यानांपुण्या	१५	२	१३
२८ येनहस्तीवर्चसा	३	५	२२	४९ येपुरस्ताज्जुहति	४	८	४०
१६९ येनाग्निरस्या	१४	१	३५	१५२ येपुरूपेन्न	१०	४	७
४७ येनातरन्भूतकृतो	४	५	६३	१२२ येपूर्ववध्वोऽयन्ति	८	३	६
२७३ येनादशग्वमधि	२०	३	३८	२०६ येपृथिव्या	१५	२	१३
१९४ येनादित्यान्हरि	१३	३	४७	७८ येपथानोवहवो	६	६	५५
१०१ येनानिचक्रास्तु	७	५	४७	१९ येयध्यमानमनु	११	५	६
२६८ येनापावकचक्ष	२०	२	२	१७१ येबाह्वोयाइप	५	४	१९
१९२ येनापावकचक्ष	१३	२	६८	६० येचूहत्सामा	५	४	१६
८१ येनावपत्सविता	६	७	६८	६० येघ्राह्मणं	२	६	१५
२३ येनाश्रवस्यवध	३	२	६	१६ येभक्षयन्तो	१०	४	८
२५५ येनासमुद्रमृजो	२०	५	४९	१५९ येमिवतिइपितः	१०	४	११२
२६६ येनासमुद्रमृजो	२०	५	४९	८९ येभिःपार्श्वपरि	६	११	३६
१३५ येनासहसं	११	५	१०	४८ येमाक्रोधयान्तल	४	३	१६
१७३ येनासौगुप्त	१८	२	२	५ येऽमावास्याऽरा	१	३	२
२२३ येनिखाताये	१	२	६	११७ येमृत्यवपकशतं	८	१	३
				२४४ येयक्षमासोअभ्य	१९	५	३

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२२२ येमुच्यन्तेमथने	१८	२	२	३० ये३स्यांभ्योर्ध्यायां	३	६	२६
१७३ येरधिनेपेअर	११	५	१०	१२० येसाक्तधंमणि	८	३	५
२१ येराजानोराज	३	१	४	६२ येरिन्द्रःमक्रीडने	५	४	२१
२४८ येरात्रिमनुतिष्ठ	१०	६	४८	१२५ योअक्रन्दयत्	८	५	९
१४६ येवआपोपामग्न	१०	३	५	६३ योअचर्यापरि	५	५	२३
२०० येवध्वश्चन्द्रं	१४	२	२	१७७ योअग्निःक्रव्या	१२	२	२
१७३ येवमिणोयेवमा	११	५	१०	११० योअग्नीरुद्रो	७	८	८७
१८५ येवशायाअद्रा	१०	४	४	३६ योअग्रनोरोचना	४	२	१०
६३ येवापामः	५	५	२३	९२ योअग्रयोयः	६	१३	१२७
२०७ येवादिंमांस्यदिव	२०	६	१३०	१६० योअग्रदेवमूर्य	१३	१	१
८ येवादिवाःपितरो	१	६	३०	६ योअग्रसेन्यावधो	१	४	२०
१३६ येकीहपोयया	०	३	६	८६ योअग्रसेन्यो	६	१०	९६
१२१ येशालाःपरि	८	३	६	२४८ योअग्रस्नेनया	१०	६	४९
१८० येअद्याधन	१२	२	२	३४ योअग्रस्नेन	४	१	३
१०५ येपामध्येतिमत्र	७	६	६०	२८१ योअद्रिभित्तमथ	२०	७	६०
१०० येपांपद्चात्मपद्मा	=	३	६	१०८ योअनिध्मोदी	१४	१	१
= येपांप्रयाजा	१	६	३०	४१ योअन्तरिक्षेण	४	४	१०
२२६ येसत्यातोहवि	१८	३	३	९२ योअन्धोयः	६	१३	१२६
४ येसपिपःसंश्रवन्ति	१	३	१५	१६३ योअन्नादोअन्न	१३	३	३
६० येमहस्रमराभञ्जा	५	४	१८	११४ योअन्येपुरुषयशु	७	१०	११६
१२२ येसूर्यास्पगिसर्पति	८	३	६	७५ योअस्पपारे	६	४	३४
१२२ येसूर्यनतिति	८	३	६	१६६ योअस्याविश्वज	११	२	४
२८८ येसोमासःपराः	२०	६	११०	८२ योअस्यसामिधे	६	८	७६
२३० ये३स्माकंपितर	१८	४	४	१६६ योअस्यमर्व	११	२	४
३० ये३स्यांस्पदक्षि	३	६	२६	१८४ योअस्यस्याद्	१२	४	४
३० ये३स्यांस्पध्रुवा	३	६	२६	१८४ योअस्याऊधो	१२	४	४
३० ये३स्यांस्पमती	३	६	२६	१८४ योअस्याश्रुचः	१२	४	४
३० ये३स्यांस्पमाच्या	३	६	२६	१८३ योअस्याःकर्णा	१२	४	४
३० ये३स्यांस्थोदीच्या	३	६	२६	५२ योगिरिष्वजा	५	१	४

योगयोगतस्तरं-

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२४० योगयोगतस्तरं१०	३	२४		१०५ योनःशपादशपतः७	५	५९	
२४२ योगयोगतस्तरं२०	३	२६		११३ योनःसुप्तान्जाग्र	७	१०	१०८
२४३ योगजातएवमथ	२०	४	३४	७० योनःसोम	६	१	६
२४४ योगजातएवमथ	२०	९	१२८	७० योनःसोमाभि	६	१	६
२४२ योनाम्पायमथ	२०	४	३२	५ योनःस्वोयो	१	४	१९
२४३ योनायमानः	१०	४	३४	१६२ योऽन्तरिक्षेति	११	१	२
९३ योजिनाति	९	३	६	२१२ योऽम्ब्व१मि	१६	१	१
१३७ योतिधीनां	४	१	१	१६१ योऽभियातोनि	११	१	२
३३ योयवर्षाणं	३	६	२६	१५४ योभूतचमन्यंच	१०	४	८
३१ योददाति	३	६	३	२२४ योममारम्यमो	१८	३	४
२२७ योदधेअन्तरि	१८	३	३५	११६ योमापाकेन	८	२	४
४७ योदाधारपृथिवीं	४	४	१८	१९० योमाभिच्छाय	१३	१	४
४० योदेवाःकृत्या	४	५	२१	११६ योमायातुंयानु	८	२	३
२८ योदेवोविश्वाद्य	३	५	६२	११६ योमारयतिमा	१३	३	१
२७२ योनइदमिदं	२०	५	१४	१९३ योमारयतिमा	१३	१	१
२४७ योनइदमिदं	२०	२	४६	१६१ योयज्ञस्वपसा	१३	१	३४
७७ योनजीवासि	६	५	४६	७४ योरक्षांसिनिज	६	४	३४
११३ योनस्तायद्विप्स	८	१०	१०८	२६४ योरभ्रस्वचोदि	२०	४	३४
२९२ योऽजाक्ताक्षो	२०	९	१२८	२८२ योरानाचर्पणी	२०	८	३४
२४२ योनोअग्निर्गार्ह	१६	४	३१	२८६ योरानाचर्पणी	२०	९	३४
१७९ योनोअग्निः	१२	२	२	२७४ योरपोऽवनिर्म	२०	६	३४
१७८ योनोअश्वेषु	१२	२	२	१८६ योरहितोदृषभः	१३	१	३४
४७ योनोदिप्सद	४	८	३६	२१२ योवआपोग्निः	१६	१	३४
११३ योनोद्युवेधन	३	१०	१०६	१४९ योवआपोपाम	१०	३	३४
१७४ योनोद्वेपत्पृथि	१२	१	१	१४९ योवआपोपामू	१०	३	३४
९२ योनोभद्राहमकरः	६	१३	१२८	१४८ योवआपोपांभा	१०	३	३४
१०८ योनोमर्तोमरुतो	७	७	७७	१४९ योवआपोपांभा	१०	३	३४
११९ योनोरसं	६	३	२६	१४६ योवआपोपांभा	१०	३	३४
७३ योनःपाप्यध	४	४	३७	१३५ योवाग्रभिमुखं	६	३	३४

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक	कां०	अ०	सू०
१३५ योवाउद्यन्तं	९	३	५	७३ यौतेदूती	६	३	२९
२७७ योवाचाविवा	२०	७	७३	९२ यौतेवलास	६	१३	१२७
१५७ योवियत्सप्त	१०	५	१०	१५७ यौतेवाहू	१०	५	६
१५५ योविद्यात्सूत्रे	१०	४	८	१२१ यौतेमातोन्म	८	३	६
१३६ योविद्याद्वहा	६	३	६	२२२ यौतेरवानांयम	१८	२	२
१९२ योविश्वचर्पणि	१३	२	२	४५ यौभरद्वाजमनधो	४	६	२६
७५ योविश्वामि	६	४	३४	४५ यौमेघातिथी	४	६	२९
२५४ योवेतसंहिरण्य	१०	४	७	६४ यौग्याप्रायवरुदी	६	१३	१४०
३७ योवेदानदुहो	४	३	११	४४ यौशयावाश्चमवधो	४	६	२९
१८५ योवेहतंमन्यमा	१२	४	४	३३ यंकन्दसीध्रवत	४	१	२
१३० यौवकशायाः	६	१	१	२६४ यंकन्दसीसंपती	२०	४	३४
१३५ यौवैकुर्वन्तं	९	३	५	४८ यंग्राममाविशत	४	८	३६
१४६ यौवैताग्रहणो	१०	१	२	२२६ यंतमम्यंयमो.	१८	४	४
१५५ यौवैतेविद्यादर	१०	४	८	२२४ यंत्वमग्नेसपदह	१८	३	३
१३५ यौवैनैदापं	९	३	५	१८९ यंरवापृशती	१३	१	१
१३५ यौवैपिन्वन्तं	९	३	५	२४५ यंत्वावेदपूर्व	१९	५	३९
१३५ यौवैसंयन्तं	९	३	५	२८ यंत्वाहोतारं	३	५	२१
२ योवःशिवतमो	१	१	५	१०९ यंदेवाअंशुमा	७	७	८१
८२ योवःशुष्मो	६	८	७३	१५१ यंदेवाःपितरो	१०	३	६
२८२ योत्सर्गिरशाण्य	२०	८	९२	९३ यंदेवाःस्मर	६	१३	१३२
१०६ यो३स्मान्द्वेष्टिं	७	७	८१	२१३ यंद्विप्पोयध	१६	२	६
२१३ यो३स्मान्द्वेष्टित	१६	२	७	२१ यंनिदधुर्वनस्पती	३	१	५
७० यो३स्माग्रहण	६	१	६	८३ यंपरिहस्तमावि	६	८	८१
५४ यो३स्मांरचक्षुषा	५	२	६	२०१ यंवन्वमंन्यस्यय	१४	२	२
२१० योस्पदक्षिणः	१५	२	१८	१३५ यंग्राहणेनिदधे	९	३	५
२६४ योहत्वाहिमरि	२०	४	३४	९३ यंमित्राधरुणा	६	१३	१३२
२४६ योहरिमाज्ञाया	१९	५	४४	२०२ यंमेदसोभागं	१४	२	२
१५७ यौतऊरू	१०	५	९	५४ यंयाचाम्यहं	५	२	७
१५६ यौतधोष्टौ	१०	५	९	१५० यंयंमृगयामहे	१०	३	५

धेवातःपरिशुम्भ

[८८]

राशोवरुणस्य

पृष्ठांक	कां० अ० सू०	पृष्ठांक	कां० अ० सू०
१०८ धेवातःपरिशुम्भ	१ १	३३ यःमाणतोनिमिष	४ १ २
१०८ धेवापिता	१ २ ३	४७ यःमाणदःमाण	४ ७ ३५
१३ यंयिरवेदेवाः	६ १ ३ १ ३ २	१६३ यःमाणनयावा	१ ३ ३
२६४ यंस्मापृच्छन्ति	२० ४ ३ ४	१८६ यःशतोदनां	१० ५ ६
१०८ यःकीकसाः प्रभृ	७ ७ ७ ७	२६४ यःशम्बरपरिचित	२० ४ ३४
२७५ यःकुक्षिःसोमपा	२० ६ ७ ७	२६४ यःशम्बरपर्वतेति	२० ४ ३४
२९६ यःकुमारीपिंग	२० ६ १ ३ ६	२६४ यःशम्बतोमतेनो	२० ४ ३४
१२१ यःकृणाति	८ ३ ६	१५३ यःश्रमात्तपसो	१० ४ ७
१३९ यःकृणातिप्र	६ ४ ८	६ यःसपत्रोयो	१ ४ १६
४४ यःकृत्याकृन्मूल	४ ३ ६	२६४ यःसत्तरश्मिर्मृष	२० ४ ३४
१२१ यःकृष्णकेरयसुर	८ ३ ३ ४	२९२ यःसभेयोविद	२० ९ १२८
७४ यःपरस्यापरा	६ ४ २ २	४० यःसमान्योदेव	४ ४ १६
६२ यःपरुपःपारुपे	५ ५ २ २	२२ यःसहमानश्चरसि	२ २ ६
२६३ यःपर्वतान्वयद	२० ९ १ २ ८	२६४ यःसुन्वतेपचते	२० ४ ३४
११८ यःपौरुषेयेण	८ २ ३	२६४ यःसुन्वन्तमवति	२० ४ ३४
२०८ यःपृथिवीबृहस्प	१५ २ १०	२६४ यःसोमकामो	२० ४ ३४
२६३ यःपृथिवीव्यथ	२० ४ ३ ४	२८ यःसोमेअन्तयो	३ ४ २१
४३ यःप्रथमःकर्म	४ ५ २ ८	४३ यःसंग्रामाश्रयति	४ ५ २४
७३ यःप्रथमःप्रवत	६ ३ २ ८		

र

११५ रत्ननुत्वाग्नयो	८ १ १	४३ रयिमपोपंसवि	४ ५
२४७ रत्नामाकिर्नो	१९ ६ ४ ७	१६४ रश्मिभिर्नभ	१३ ४
१३८ रत्नांसिलोहित	६ ४ ३	१९४ रश्मिभिर्नभ	१३ ७
११७ रत्नोदणवांजिन	८ २ १ ३०	१०२ राकामहसुहवा	६
६२ रयजितारायजिते	६ १ ३ ३८	७५ राजन्येदुन्दुभावा	११
७५ रयेयत्तपभ्य	६ ४ ३	१६८ राजमूय	११
२१६ रपद्म्यवीरप्या	१८ १ १	१५० राशोवरुणस्य	१०

पृष्ठांक	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२६२ राज्ञोविश्वजनी	२०	९	१२७	१८८ रुद्रोरुद	१३	१	१
२४८ रात्रिमातरूपेणः	१९	६	४८	२३२ रूपंरूपंययो	१६	१	१
२५० रात्रिरात्रिमयया	१९	७	४५	७२ रेवतीरनाधृषः	६	३	२१
२४८ रात्रिरात्रिपरिप्य	१६	६	४०	२८९ रेवतीर्नःसधमाद्	२०	६	१२२
२१८ रात्रीभिरस्मा	१८	१	१	१९७ रेभ्यासीदनुदेयी	१४	१	१
५३ रात्रीमातानभः	५	१	५	१९३ रोचसेदिविरोच	१३	२	२
१६९ राद्धिमाप्तिः	११	४	७	३७ रोहरायसिरोहरा	४	३	१२
२०१ रायावयंसुमनस	१४	२	२	१९० रोहितेद्यावापृथि	१३	१	१
२६० रारान्धिसवनेषु	२०	३	२३	२३९ रोहितेभ्यःस्वाहा	१६	३	२३
५ रिश्यपर्दाष्टिष	१	४	१८	१९२ रोहितादिवमारु	१३	२	२
५७ रिश्यस्येवपरीशा	५	३	१४	१८६ रोहितादिवमारु	१३	१	१
२०१ रुचमप्रस्तरणं	१४	२	२	१८८ रोहितोद्यावापृ-			
२१७ रुचिरसिरोचो	१७	१	१	थिर्वाभ्रहंढत्	१३	१	१
२१२ रुजन्परिरुजन्	१६	१	१	१८८ रोहितोद्यावापृ			
२१२ रुजध्मावेनध	१६	१	३	थिवीजजान	१३	१	१
२०६ रुद्रपनमिष्वासां	१५	१	५	१८८ रोहितोयज्ञस्यज	१३	१	१
१६ रुद्रजलाशभेपज	२	५	२७	१८८ रोहितोयज्ञंन्यद	१३	१	१
७६ रुद्रस्यमूत्रमस्य	६	५	४४	१६२ रोहितोकालो	१३	२	२
१६२ रुद्रस्यैलवकारे	११	१	२	१६२ रोहितःकालो	१३	२	२
७४ रुद्रोवोग्रीवा	६	४	३२	२५२ रोहेमशरदः	१९	७	६७
२४१ रुन्द्रिदर्भ	१९	४	२०				

ल

२६ लाङ्गलंपवीर	३	४	१७	१८७ लोमान्यस्य	१२	५	५
१७ लोमलोम्नासं	४	३	१२	६५ लोहितेनस्वधिति	६	१३	१४१

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१५८ वशामेवामृत	१०	५	१०	१७३ वायुरमित्राणा	११	५	१०
१५८ वशायममृत्य	१०	५	१०	१७५ वायुरेनाःसमाकर	६	१३	१४१
२६३ वशायाःपुत्रमा	२०	९	१३०	२३७ वायुर्मन्तरित्ते	१९	२	१७
१५८ वशादेवाउप	१०	५	१०	२३८ वायुतेऽन्तरित्त	१६	२	१८
२०६ वपदकारिण	१५	२	१४	१५ वायोयत्तेतप	२	४	२०
३ वपदनेपूपश्मि	१	२	११	१५ वायोयत्तेतेज	२	४	२०
११२ वपदुतेभ्यो	७	६	९७	१७ वायोयत्तेऽर्चि	२	४	२०
१५६ वसवस्त्वादत्ति	१०	५	९	१७ वायोयत्तेशोचि	२	४	२०
२७६ वसोरिन्द्रं वसु	२०	६	७१	१५ वायोयत्तेहर	२	४	२०
१८२ वसोर्याधारा	१२	३	३	७८ वायोःपूतःपविषेण	६	५	५१
२१५ वसोभूयाय	१६	२	६	४३ वायोःसवितुर्वि	४	५	२५
१५२ वाङ्मन्त्रासन्न	१९	७	६०	३५ वारिदंवारमाते	४	२	७
१६७ वाचमष्टापदीमहं	२०	५	४७	२८५ वार्णस्वायज्या	२०	६	१००
१८९ वाचस्पतश्चतवः	१३	१	१	२५९ वार्त्रहत्यायशवसे	२०	३	१९
१८९ वाचस्पतेपृथिवी	१३	१	१	२०५ वार्षिकावेनं	१५	१	४
१८९ वाचस्पतेर्सामन	१३	१	१	२०५ वार्षिकीमासौ	१५	१	४
२८ वाजस्यनुमसवे	३	४	२०	२६२ वावाताचमद्विपी	२०	६	१२८
६७ वाजस्यनुमसवे	७	१	६	२६२ वावृधानस्यतेवयं	२०	३	२७
२५९ वाजेपुमासहर्षि	२०	३	१९	२८७ वावृधानःशवसा	२०	९	१०७
७० वाञ्छमेतन्वं	६	१	९	५१ वावृधानःशवसा	५	१	२
१४३ वातइवदृक्तात्रि	१०	१	१	२०५ वासन्तावेनं	१५	१	४
८५ वातरंहाभन	६	६	९७	२०५ वासन्तीमासौ	१५	१	४
३६ वाताज्जातोऽनन्त	४	२	१०	३१ विग्राम्याः	३	६	३१
११६ वानात्तेप्राणमविद	८	१	२	२८७ विचिहृत्रस्यदो	२०	९	१०७
१६७ वातंभूमःपर्जन्य	११	३	६	४८ विचिन्वतीमाकि	४	८	३८
२३ वानस्पत्याग्रावा	३	२	१०	६४ विजिह्वीप्लवार्ह	५	५	२५
६१ वानस्पन्तःसं	५	४	२१	९१ विजिह्वीप्ललोकं	६	१२	१०१
६३ वायुरन्तारिष	५	५	२४	४५ विजेपकृदिन्द्र	४	७	३१
२३८ वायुरन्तरित्तेणो	१६	२	१६	११८ विज्योतिषा	८	२	३

वितर्क्यन्तेमय.

पृष्ठांक.	का० अ० सू०	पृष्ठांक.	का० अ० सू०
२७०. वितर्क्यन्तेमय	२० ७ ८५	१०८ विघ्नवतेजायान्य	७ ७ ७६
२६४ वितर्कितरौद्रौ	२० ९ ११३	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
११०. वितिष्ठध्वंमहो	८ २ ४	चन्द्रं	१ १
२०१ वितिष्ठन्तामानुर	१४ २ २	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
३ वितेधिनमि	१ २ ११	पर्जन्यंभूरि	१ १ १
३८ वितेपदंमद्रावति	४ १ ७	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
१०८ वितेपुञ्चामि	७ ७ ७८	पर्जन्यंशुन	१ १ १
७६ वितेहनव्या	६ ५ ४३	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
२७६ विस्वाततसेमिषु	२० ७ ७२	पित्रंशत	१ १ १
२७७ विस्वाततसेमिषु	२० ७ ७५	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
२७७ विदुष्टस्यसर्वीर्य	२० ७ ७५	वरुणं	१ १ १
२६५ विदेवस्त्वामहान	२० ९ १३६	१ विघ्नाशरस्यपितरं	१ १ १
३१ विदेवाजरसा	१ ६ ३१	सूर्य	१ १ १
६७ विघ्नतेसभेनाम	७ १ १२	२६१ विघ्नादित्वा	२० १ २४
२५१ विघ्नतेसर्वाःपरि	१६ ७ ५६	१९२ विघ्नामेपिरज	११ २ ३
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	२६८ विघ्नामेपिरजस्पृ	२० ५ ४७
प्रमभूत्याः	१६ २ ५	१७० विघ्नाश्चवाश्रवि	११ ४ ७
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	१३८ विष्णुजिह्वाभक्तौ	६ ४ ७
त्रेग्राणाः	१६ २ ५	२०५ विष्णुतपुंश्चली	१५ १ १
७७ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	१३७ विद्योतमानः	९ ३ १
त्रेदेवजापीनां	६ ५ ४६	९२ विद्वधस्पयलास	६ ११ १
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	१४१ विधुंद्राणं	१५ ४ ४
त्रेदेवजापीनां	१६ २ ५	२४१ विध्यदभेसपत्रा	१६ ७ ७
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	१०७ विध्याम्यासांम	७ ७ ७
त्रेनिर्भूत्याः	१६ २ ५	६ विनइन्द्रमुधोजहि	१ ४ ४
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	१६१ विपरिचतंतरणि	१३ ३ ३
त्रेनिर्भूत्याः	१६ २ ५	२८१ विभिद्यापुरंशप	२० ४ ४
२१३ विघ्नतेस्वप्रजनि-	१६ २ ५	४१ विभिन्दतीशत	४ ४ ४
त्रेपराभूत्याः	१६ २ ५	२७२ विभ्राजंज्योति	२० ४ ४

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
१८६ विमिमीष्वपप	१३	१	१	१८१ विश्वव्यन्तावृत	१२	३	३
१७६ विमृग्वरीपृथि	१२	१	१	१३८ निरव्यन्तावृत	९	४	७
२१२ विमोक्षमार्द्रप	१६	१	३	१७५ विश्वस्वमातर	१२	१	१
१९४ विमृग्वरीपृथि	१३	३	३	२७८ विश्वानिशक्रो	२०	७	७७
६ विरक्तोविपृथे	१	४	२१	१६८ विश्वान्देवानि	११	३	६
२०७ विराजध्व	१५	१	६	२०५ विश्वान्येवास्य	१५	१	३
२०९ विराजाभा	१४	२	१५	२२४ विश्वामित्रजमद्र	१८	३	३
२३३ विराडग्नैसम	१६	१	६	२६ विश्वहातेसदामि	३	३	१५
१२६ विराडवाइदमम	८	५	१०	२७० विश्वाःपृतना	२०	५	५४
१४२ विराडवाग्विराड्	६	४	१०	१२४ विश्वेदेवाउपरिष्ठा	८	४	८
१८८ विरोहितोअमृश	१३	१	१	७७ विश्वेदेवामरुत	६	५	४७
२ विलपन्नुयातुधा	१	२	७	८ विश्वेदेवावसवो	१	६	३०
१८५ विलिप्तीयावृह	१२	४	४	२७६ विश्वेपुहिस्वासव	२०	७	७२
१८५ विलिप्त्यावृहस्प	१२	४	४	१४ विश्वंभराविश्वेन	२	३	१६
१८३ विलोहितोअधि	१२	४	४	१७४ विश्वंभरावसुधा	१२	१	१
२२७ विषस्वाभोअभयं	१८	३	३	१३८ विश्वंवायुःस्वर्गो	९	४	७
२२७ विषस्वाभोअमृ	१८	३	३	६० विपमेतदेवकृतं	५	४	१६
१८७ विवाहांभाती	१२	५	५	१२८ विपमेतस्यामिषं	८	४	१०
२०७ विशांचवैससव	१५	२	८	९० विषाणापाशान्वि	६	१२	१२१
२५८ विशांविशंमघवा	२०	२	१७	२१६ विषासहि०।०।०			
२३८ विश्वकर्माणते	१९	२	१८	हइन्द्रमायुप्मान	१७	१	१
२३७ विश्वकर्मामा	१६	२	१७	२१६ विषासहि०।०।०			
८८ विश्वजित्कन्या	६	११	१०७	हइन्द्रमियोदेवा	१७	१	१
८८ विश्वजिघ्रायमा	६	११	१०७	२१६ विषासहि०।०।०			
२४४ विश्वश्चस्तस्मा	१९	५	३८	हइन्द्रमियःपशू	१७	१	१
८ विश्वमन्यामभी	१	६	३२	२१६ विषासहि०।०।०			
१४ विश्वम्भरविश्वेन	२	३	१६	हइन्द्रमियःप्रजा	१७	१	१
७९ विश्वरूपा	६	६	५९	२१६ विषासहि०।०।०			
१८ विश्वरूपधुरक्ष	२	६	३२	हइन्द्रमियःसमा	१७	१	१

विपासयैस्वाहा .

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२३९ विपासयैस्वाहा	१६	३	२३	६१ विहृदयवैमनस्यं	५	४	२१
२ विपितेतैवस्तिवि	१	१	३	२३९ विंशतिःस्वाहा	१९	३	२३
२८४ विपुविश्याअरा	२०	८	६४	२४६ वी३दंमध्यमवा	१९	५	४४
७ विपूष्येतुकृन्तती	१	५	२७	२२३ वी३मांमात्रां	१८	२	२
२५८ विपूषुदिन्द्रो	२०	२	३	२६४ वीमेदेवाअक्रंस	२०	६	१३५
११८ विपणभङ्गुरा	८	२	१७	३१ वीमेद्यावापृषिवी	३	६	३१
११८ विपंगवायातुधाना	८	२	५	८४ वीहिस्त्रामाहुति	६	९	८१
१८६ विपंगयस्यन्ती	१२	५	३४	२७५ वीलुचिदारुज	२०	६	७०
४६ विष्टारिणमोदनं	४	७	३४	२८५ वृकरिचदस्य	२०	६	६७
४६ विष्टारिणमोदनं	४	७	३४	१ वृत्तंयद्वाः	१	१	२
६४ विष्णुर्धुनकृ	५	५	२५	५३ वृत्तंवृत्तमारोहसि	५	१	५
६४ विष्णुर्धुनि	५	५	२५	१८७ वृत्तमवृत्त	१२	५	५
९६ विष्णोर्धुनकं	७	३	२६	२४१ वृत्तदर्भ	१६	४	२८
१०० विष्णोःकर्माणि	७	३	५	२८६ वृषणंत्वावयं	२०	६	१०
१४६ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२६१ वृषभोनतिगमृ	२०	६	११
१४६ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	१६१ वृषभोसिस्वर्ग	११	१	१
१४६ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२९१ वृषाकपायिरेव	२०	६	१०
१४६ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२५८ वृषानक्रुद्धःपतय	२०	६	१०
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२३० वृषायतीनां	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	५७ वृषाभरवानभसा	५	१	५
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	११ वृषायमाणो	२०	६	१०
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२७५ वृषायूथेव	२०	६	१०
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२१९ वृषावृष्णेदुदुहे	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	७७ वृषासिन्निपुः	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	८४ वृषेन्द्रस्यवृषा	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	६१ वृषेवयूथे	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२८६ वृषोअग्निःसमि	१८	४	४
१४९ विष्णोःक्रमो	१०	३	५	२७३ वेत्याहिनिर्धृती	१८	४	४
५ विष्वज्जोअस्म	१	४	१६	२०५ वेदव्यास्तरणं	१८	४	४
१३६ विसन्पस्य	१६	२	१६				
७१ विहृदोनाप	१६	२	१६				
विहृदोतोरसृज	२०						

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१९० वेदतत्त्वमर्त्य	१३	१	१	७५ वैश्वानरोनआममद	४	३५	
२४८ वेदवैराजितेनाम	१६	६	४८	७५ वैश्वानरोनऊतये	४	३५	
२९ वेदाहंपयस्वन्तं	३	५	२४	७५ वैश्वानरोऽक्षिरसाद	४	३५	
१५७ वेदाहंसप्तमवतः	१०	५	१०	८० वैश्वानरोरारिम	६	७	६२
१५६ वेदाहंसमं	१०	४	८	९० वैश्वानरःपविता	६	१२	११९
१५६ वेदिष्टेचर्मभवतु	१०	५	९	१३१ वंशानतिनह	९	२	३
१६० वेदिभूमिकल्प	१३	१	२	५६ व्यचस्वतीरुर्विया	५	३	१२
१०० वेदःस्वास्तिर्दृष्टः	७	३	२८	२६२ व्यन्तरिक्षमतिव	२०	३	२८
१० वेनस्तत्परयत्	२	१	१	२६७ व्यन्तरिक्षमतिर	२०	५	३९
५४ वैकङ्कनेनेध्मेन	५	२	८	११६ व्यचास्तेज्योतिर	८	१	१
१२३ वैद्याघोमणिर्वा	८	४	७	२९ व्यस्यमिश्रावरुणी	३	५	२५
२०४ वैरूपायच	१५	१	२	१७९ व्याकरोमिहवि	११	२	२
२०४ वैरूपस्यच	१५	१	२	२० व्याकृतयण्या	३	१	२
१८६ वैरविकृत्यमाना	१२	५	५	८८ व्याघ्रेण्जनिष्ठ	६	११	११०
८९ वैवस्वतःकृण	६	१२	११६	३५ व्याघ्रोश्चार्थवैपाघे	४	२	८
१८७ वैश्वदेवीतु	१२	५	५	३४ व्याघ्रदत्त्वता	४	१	३
१७८ वैश्वदेवी	१२	२	२	२७८ व्यानलिन्द्रः	२०	७	७३
१५० वैश्वानरस्यदंष्ट्रा	१०	३	५	२६४ व्यापपूरुपः	२०	९	१३१
१२५ वैश्वानरस्यप्रति	८	५	९	३१ व्याप्यापयमानो	३	६	३१
२१३ वैश्वानरस्यनं	१६	२	७	२५१ ग्रन्थकृणुध्वंसदि	१९	७	५८
९० वैश्वानरायमति	६	१२	११६	१०७ ग्रतेनत्वंग्रपते	७	७	७४
८० वैश्वानरीवर्चस	६	७	६२	२०४ ग्रात्यआसीदीप	१५	१	१
८० वैश्वानरीमृता	६	७	६२	२३९ ग्रात्याभ्यांस्वा	१९	३	२३
२२९ वैश्वानरोदवि	१८	४	४				

श

६२ शकभूमंतसप्राणि	६	१३	१२८	१४२ शकमयंप्रमसाग	६	५	१०
२९४ शकलिः	२०	९	१३१	२१३ शकरीस्थपशवो	१६	१	४

शक्रोवाचमधृष्टा

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२६६ शक्रोवाचमधृष्टा	२०	५	४६	१५५ शतंशहस्रमयुतं	१०	४	८
२६९ शक्रोवाचमधृष्टा	२०	५	४६	६१ शत्रुशाएनीपा	५	४	२
२८६ शम्भूपुशची	२०	९	११८	१७७ शन्तिवासुरभिः	१२	१	१
३६ शङ्खनामीवापमर्ति	४	२	१०	१२ शम्भारमेतुशपयोयः	२	२	७
२६० शचीवइन्द्रपुरु	२०	३	२१	२९३ शफेनइवओहते	२०	९	१३१
११ शण्डचमाजङ्गि	२	१	४	२२८ शमग्नयःशमिद्धा	१८	४	४
२४२ शतकायडोडु	१६	४	३२	२२८ शमग्नेपश्चात्तपशं	१८	४	४
२२८ शतधरंवायुमर्क	१८	४	४	७० शमीमरवत्यआरु	६	२	११
२९३ शतमारवाहिर	२०	५	३६	२४८ शम्पाहनाप	१९	६	४६
२४४ शतमहंदुर्णास्नी	१९	२	४	२९४ शयोहतइव	२०	९	१३१
१३३ शतयानंसयजत्ते	९	५	३६	११७ शरदेस्वाहेमन्ताप	८	१	२
२४४ शतवारोअनीन	१६	४	३७	१८६ शरण्यामुले	१२	५	८
५ शतस्यधमनीनां	१	४	२४	१६९ शर्करासिकता	११	४	८
२९ शतहस्तसमाहार	३	५	५१	७६ शर्मयच्छत्वोपधिः	६	६	८
२६६ शतानीकाहेत	२०	५	५१	२०१ शर्मवर्मैतदाहरा	१४	२	१
२६९ शतानीकेप्रजि	२०	५	५१	२०६ शर्वपनमिष्यास	१५	१	५
६० शतापाष्ठांनिगि	५	४	१८	१८६ शर्वःक्रुद्धःमिश्र	१२	५	५
३९ शतेनपाशैरभि	४	४	१६	३५ शन्पाद्विपनिरवोचं	४	२	२
४१ शतेनमापरिपाहि	४	४	१०	२२० शवसाक्षसिधुतो	१८	१	१
१५७ शतंकंसाशतंदो	१०	५	४६	२५४ शाचिगोशाचि	२०	१	१
२४७ शतंचनमहरन्तो	१६	३	१५	२३४ शान्ताघौःशान्ता	१९	१	१
५८ शतंचमेसहस्रंचाप	५	३	११	२३४ शान्तानिपूर्वरूपा	१९	१	१
२४ शतंजीवशरदो	३	३	१६	२०५ शारदावेनं	१५	१	५
२८४ शतंजीवशरदो	२०	८	३०	२०५ शारदीपासां	१५	१	५
२४१ शतंतेदध्वमर्माणि	१९	४	३०	६ शासदश्यामहौ	१	४	३
११७ शतंतेयुतंहा	८	५	४४	२६२ शित्तेयमस्मैदिस्ते	२०	३	३
७६ शतंयाभेपजानि	२०	९	१३१	२७० शित्तेयमिन्महय	२०	३	३
२९३ शतंवापारतीश	२०	५	३६	२३० शित्तिभ्यः स्वाहा	१०	३	३

पृष्ठांक	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१७२ शितिपदीसंघतु	११	५	१०	१७५ शुद्धानआपस्त	१२	१	१
१७३ शितिपदीसंपत	११	५	१०	१७६ शुद्धाःपूतायोपि	६	१२	१२२
२७७ शिभिन्वाजानां	२०	७	७४	१६० शुद्धाःपूतायोपि	११	१	१
१७० शिरोहस्तावधो	११	४	८	१६० शुद्धाःपूतायोपि	११	१	१
१७५ शिलाभूमिरश्मा	१२	१	१	२६ शुनासीरेहस्म	३	४	१७
२१२ शिवानग्नीनप्सु	१६	१	११	१६१ शुनिक्रोष्ट्रेमा	११	१	२
२०० शिवानारीयमस्त	१४	२	२	२६ शुनंवाहाःशुनंनरः	३	४	१७
१०६ शिवानःशंतमा	७	६	६८	२६ शुनंस्तुफालावितु	३	४	१७
३० शिवाभवपुरुषे	३	६	२८	२५६ शुनंहुवेममयवान	२०	१	११
१७ शिवाभिष्टेहृदयं	२	५	२९	११३ शुम्भनीघावा	७	१०	११२
१०२ शिवास्तपकाश्च	७	४	४३	२०२ शुम्भनीघावापृ	१४	२	२
११६ शिवास्तेसन्त्वोप	८	१	२	२३० शुम्भन्तालोकाः	१८	४	४
११६ शिवेतेस्तांघावा	८	१	२	२५६ शुम्भन्तमनऊत	२०	३	२०
२१२ शिवेनमाचक्षुषा	१६	१	१	२७१ शुम्भन्तमनऊत	२०	५	५७
९ शिवेनमाचक्षुषा	१	६	३३	९४ शुप्यतुमयि	६	१३	१३६
२५ शिवोबोगोष्ठो	३	३	१४	१४३ शूद्रकृताराजकृता	१०	१	१
११७ शिवांतेस्तांघ्रीहि	८	१	२	१३६ शूर्पपवित्रं	९	३	६
२४८ शिवारात्रिमनु	१६	६	४९	२४४ शृङ्गाभ्यारक्तो	१९	५	३६
७१ शिवाःकपोतइपि	६	३	२७	१३३ शृङ्गाभ्यारक्त	९	२	४
१६२ शिशुमाराश्चज	११	१	२	२६३ शृङ्गजल्प	२०	९	१३०
११६ शीर्षेक्षिशीर्षामयं	९	४	७	२९३ शृङ्गपमन्तआस	२०	६	१२९
१४३ शीर्षेक्षतीनस्व	१०	१	१	३८ शृतमजंशृतया	४	३	१४
२४५ शीर्षलोकतृतीय	१९	५	३९	१६० शृतंत्वाहव्यमुप	११	१	१
५२ शीर्षामयमुप	५	१	४	१५ शेरभकशेरभ	२	४	२४
१३ शुक्रोऽसिभ्राजो	२	३	११	१६ शेरुषकशेरुषे	२	४	२४
२१७ शुक्रोऽसिभ्राजो	१७	१	१	२०६ शैशिरावेनं	१५	१	४
१६४ शुक्रं वहन्तिहर	१३	३	३	२०६ शैशिरौमासौ	१५	१	४
२९ शुचाविद्धा	३	४	२५	८५ शोचयामसि	६	६	८९
१६७ शुपीनेचकेया	१४	१	१	७६ शंचनोमयश्च	६	६	५७

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक	का०	अ०	सू०
२३२ शंतथापोधन	१६	१	२	२३५ शनःसामोभवतु	१०	२	१०
२३२ शंतथापोर्हमच	१६	१	२	४ शमेपरस्म	१	३	१२
२२३ शंतपमातितपो	१८	२	२	२३५ शमद्राश्वसवः	१६	१	९
१२ शंतेअग्निः	२	२	१०	१६२ श्याममयोऽस्य	११	२	३
२२६ शंतेनीहारोभवतु	१८	३	३	११५ श्यामरचत्वामा	८	१	१
१२ शंतेवातोअन्तरि	२	२	१०	७ श्यामातरुपं	१	५	२४
१२८ शंतेहिरण्यं	१४	१	१	१०६ श्याचदत्ताकुन	७	६	६४
२ शंनथापोधन	१	१	६	१६२ श्यावाश्वकृष्ण	११	१	२
२३५ शंनइन्द्राग्नी	१९	२	१०	२०३ श्येनीपतीसा	२०	९	१२९
२३५ शंनइन्द्रोवसु	१९	२	१०	१०१ श्येनोवृक्षता	७	४	४१
२३५ शंनोअग्निउषां	१६	२	१०	७७ श्येनोसिगा	६	५	४८
२३६ शंनोअनणफादे	१६	२	११	२० श्येनोहृष्यनपत्वा	३	१	३
२३५ शंनोअदितिर्भ	१९	२	१०	१३८ श्येनःक्रोदो	९	४	७
२३४ शंनोग्रहारचान्द्रम	१९	१	९	२०४ श्रद्धापुंश्चली	१४	१	२
२३६ शंनोदेवाविश्व	१९	२	११	६३ श्रद्धायाहुहिता	६	१३	१३३
१६ शंनोदेवोपृश्नि	२	४	२५	१८५ श्रमेणतपसासृष्टा	१२	५	५
२ शंनोदेवोरभिष्ट	१	१	६	१०६ श्रातंमन्यऊभानि	७	६	७२
२३५ शंनोदेवःसविता	१६	२	१०	१०६ श्रातंहविरोष्विन्द्रं	७	६	७२
२३५ शंनोद्यावापृथि	१९	२	१०	१६० श्राम्यतःपचतो	११	१	१
२३५ शंनोधाताशमु	१६	२	१०	२७१ श्रायन्तइवसूर्य	२०	५	४८
२३५ शंनोभगःशमु	१६	२	१०	१३७ श्रिपंचवापप	९	३	६
१० शंनोभवन्त्वप	२	१	३	२०५ श्येतायचर्व	१५	१	१
२३४ शंनोभूमिर्वेप्यमा	१६	१	६	२०५ श्येतस्यचर्व	१५	१	२
२३४ शंनोमित्रःशं	१९	१	६	२०५ श्रुतंचविश्रुतंच	१५	१	२
२३४ शंनोमित्रःशंवरु	१९	१	६	२३२ श्रुतकर्णाकवये	१९	१	३
१०६ शंनोवातोवातु	७	६	६९	२१६ शुधीनोअग्ने	१८	१	१
२३६ शनःसत्यस्य	१९	२	११	२०८ श्रेयांसमेन	१५	२	१०
२३५ शनःसूर्यवरुच	१९	२	१०	६१ श्रेयःकेतोवसु	५	४	२०

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
७२ श्रेष्ठमसिधेयजानां	६	३	२१	१७१ श्वन्वतीरप्सर	११	५	९
१४ श्रेष्ठमसिधेयजानां	२	३	१७	४८ श्वेत्कःकपिरिव	४	८	३७
२९४ श्रद्धायांश्रुत	२०	९	१३३				

प

१२५ पद्मपृच्छाम	८	५	९	२४७ पट्टिचपट्टरे	१०	६	४७
५८ पद्मपेपट्टिचमे	५	३	१५	१८२ पट्ट्यांशरत्न	१२	२	२
१२६ पद्माहुःशीतान्	८	५	६	२३९ पट्टायस्वाहा	१०	३	२२
१२६ पद्मजाताभूता	८	५	६	२३६ पोटशर्चेभ्यः	१०	३	२३
२३९ पद्मचेभ्यःस्वाहा	१०	३	२३				

स

१९३ सङ्घकंसया	२०	९	१२९	१३८ सङ्घहूतादेवेषु	६	३	६
१९८ सङ्घतत्स्योनंहर	१४	१	१	१३८ सङ्घहूतोऽन्त	६	३	६
१२० सङ्घव्याघ्रो	८	३	५	१३८ सङ्घहूतोलोके	९	३	६
२३६ सङ्घपुहस्तैःसनि	१६	२	१३	१३८ सङ्घहूतः	६	३	६
२८१ सङ्घमत्येभिः	२०	८	९१	२०६ सङ्घार्थादिशमनु	१५	१	६
२०६ सङ्घत्तमांदिश	१५	१	६	२०४ सङ्घव्यात्पोभ	१५	१	१
३७ सङ्घत्तिष्ठमेहि	४	३	१२	१६४ सङ्घतिमविता	१३	४	४
२०५ सङ्घदतिष्ठत्स	१५	१	२	१६५ सङ्घवृत्तुः	१३	४	४
२०४ सङ्घदतिष्ठत्सद	१५	१	२	२४६ सङ्घवसंभुचना	१०	६	५३
२०४ सङ्घदतिष्ठत्सम	१५	१	२	२२० सङ्घायथाशिषा	१८	१	१
२०४ सङ्घदतिष्ठत्समा	१५	१	२	७६ सङ्घायावित्र	६	५	४२
११८ सङ्घहूतउपहूतः	९	३	६	७ सङ्घासावस्मभ्य	१	५	२६
१३८ सङ्घहूतोदिवि	९	३	६	२१४ सङ्घाद्याःपाशान्	१६	२	८

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२६३ सधाघतेगोमां	२०	९	१२९	१६४ सधातासवि	१३	४	४
६९ सधानोदेवः	६	१	१	३१ सध्रीचीनान्वः	३	६	३०
२७४ सधानोयोगश्चा	२०	६	६६	२०६ सधुवादिशमनु	१५	१	६
२०८ सचातिसृजे	१५	२	१२	२५५ सनइन्द्राशिवः	२०	१	७
४४ सचेतसौदुहणे	४	६	२९	१५५ सनातनमेनमाहु	१०	४	८
२४३ सजङ्गिहस्पमाहि	१९	५	३४	२६६ सनातातइन्द्र	२०	४	३७
१५६ सतांल्लोकान्त्स	१०	५	६	११८ सनादमेमृणसि	८	२	३
१२९ सतौमषेद	६	१	१	६६ सनादग्नेमृणसि	५	६	२९
२६० सत्तोहोतान	२०	३	२३	१६८ सनुच्छिष्टेअसं	११	४	७
२०७ सदिशोनुव्यच	१५	१	६	१४० सनेमिचक्रमजिरं	६	५	६
२१६ सदासिरण्वो	१८	१	१	७४ सनोददातुवां	६	४	३३
४० ससजितंशपथ	४	४	१७	२६६ सनोनिपुञ्चिः	२०	४	३६
५६ सत्यमहंगभीरः	५	३	११	२६१ सनोभवःपरि	११	१	२
१८२ सत्यायचतपसे	१२	३	३	२४४ सनोरज्जुजङ्गि	१९	५	३५
२८१ सत्यामापिपं	२०	८	९१	२७५ सनोवृषधमुंचं	२०	६	७०
१९० सत्येअन्यःसमा	१३	१	१	२६८ सनःपमिःपारया	२०	५	४६
१८५ सत्येनावृता	१२	५	५	१० सनःपिताजनिता	२	१	१
१६७ सत्येनोत्तभिता	१४	१	१	४६ सनःसिन्धुमिव	४	७	३३
१५५ सत्येनोर्ध्वस्तप	१०	४	८	६१ सपचामिसददामि	६	१२	१२३
१३५ सत्यंचर्त्तच	९	३	५	१५ सपत्नक्षयणमासि	२	४	१८
१७४ सत्यंबृहद्वतमुग्रं	१२	१	१	८ सपत्नक्षयणो	१	६	२९
२५६ सत्रासाहंवेरेण्यं	२०	१	११	२४१ सपत्नक्षयणंदर्भ	१६	४	३०
२६८ सत्त्वंनइन्द्र	२०	५	४६	१३० सपत्नहनमृपधं	९	१	२
२८५ सत्त्वंनश्चित्र	२०	६	९८	२४३ सपत्नहाशतका	१६	४	३२
१५ सदान्वाक्षयण	२	४	१८	२०७ सपरमादिशमनु	१५	१	६
२०४ सदेवानामीशां	१५	१	१	१५० सप्तश्रृपीजभ्या	१०	३	५
२६६ सधश्चिचभ्रुते	२०	४	३७	१०४ सप्तक्षरन्तिशिश	७	५	५७
५७ सधोजातीव्य	५	३	१२	२४९ सप्तचक्रान्वहति	१६	६	५३
				५८ सप्तचमेसप्ततिश्वमे	५	३	१५

पृष्ठांक.	कां०	अ०	स०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	स०
७१ समन्वयः समन्वयः	३	२०	२६१	समन्वयः	२०	३	२३
१०६ समन्वयः	८	८	१८०	समन्वयः	१२	३	३
१७१ समन्वयः	११	८	२८७	समन्वयः	२०	९	१०७
२६० समन्वयः	२०	८	२७	समन्वयः	३	४	१९
१६० समन्वयः	१३	२	२०७	समन्वयः	१८	१	७
२३० समन्वयः	१६	३	२६१	समन्वयः	११	१	१
११ समन्वयः	८	३	२१४	समन्वयः	१६	२	७
२१० समन्वयः	१०	२	१३८	समन्वयः	६	३	८
८१ समन्वयः	८	१	६	समन्वयः	१	६	१६
२१० समन्वयः	१०	३	२१	समन्वयः	३	६	१०
१८१ समन्वयः	१०	३	८०	समन्वयः	६	७	६४
११६ समन्वयः	९	८	८०	समन्वयः	६	७	६४
१०४ समन्वयः	१३	१	८६	समन्वयः	८	१	११
२१० समन्वयः	१६	३	११	समन्वयः	२	२	६
१६८ समन्वयः	११	१	६६	समन्वयः	८	६	२६
१०१ समन्वयः	१३	२	८४	समन्वयः	९	८	६६
१२६ समन्वयः	८	८	१७०	समन्वयः	२	२	२
१४१ समन्वयः	६	८	१०७	समन्वयः	७	६	७३
२३१ समन्वयः	१६	१	१०७	समन्वयः	७	६	७३
२०४ समन्वयः	१	१	१८९	समन्वयः	११	१	१
१९४ समन्वयः	११	४	१५६	समन्वयः	११	१	१
७० समन्वयः	६	६	५६	समन्वयः	८	३	१२
७१ समन्वयः	६	२	२७७	समन्वयः	२०	७	७४
११ समन्वयः	४	१	१११	समन्वयः	७	९	९७
२०६ समन्वयः	१५	१	२२९	समन्वयः	१८	४	४
९७ समन्वयः	७	१	२६०	समन्वयः	२०	१	२१
२०८ समन्वयः	१५	२	१७८	समन्वयः	१२	२	२
१८२ समन्वयः	१२	३	२२३	समन्वयः	१८	२	२
२६ समन्वयः	३	४	१८	समन्वयः	४	३	१५

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
३८ समीक्षयस्व	४	३	१५	२०६ सयदुदीर्घी	१५	२	१४
२७० समीरेभासोअ	२०	५	५४	२०९ सयदूर्वादिशमनु	१५	२	१४
३८ समुत्पतन्तुप्रदिशो	४	३	१५	२०९ सयदक्षिणां	१५	२	१४
८४ समुद्रईशेस्त्रव	६	६	८६	२०६ सयदेवाननुव्यच	१५	२	१४
३६ समुद्राज्जातो	४	२	१०	२०९ सयदूर्वादिशम	१५	२	१४
२३८ समुद्रोनदीभि	१६	२	१९	२०६ सयन्मनुप्या	३१	२	१४
१४९ समुद्रवःप्रदिशो	१०	३	५	१९५ सयज्ञस्तस्यपज्ञः	१३	४	४
२१५ समुत्पयोःपङ्क्तिशा	१६	२	८	१९० सयज्ञःप्रथमो	१३	१	१
१६९ समुद्रिरोजया	११	४	७	२२९ सरस्वतिमासर	१८	४	४
६६ समेतविश्वे	७	२	२१	१०६ सरस्वतिव्रतेपुते	७	६	६
२७५ समोहेवाय	२०	६	७१	२२६ सरस्वतीदेवय	१८	४	
४० समंज्योतिःसूर्ये	४	२	१८	२२० सरस्वतीदेवय	१८	१	
१९४ सम्यञ्चतन्तुप्रदि	१३	३	३	२२० सरस्वतीपितरो	१८	१	
१९९ सम्राश्येधि	१४	१	१	२२० सरस्वतीपितरो	१८	१	
१६५ सयेष्वंविदुष	११	२	३	२२६ सरस्वतीपितरो	१८	४	
२०८ सयएवंविदुषा	१५	२	१२	५४ सरस्वतीमनुमतिं	५	२	
१३७ सयएवंविद्वानुद	९	३	६	२७२ सराजसिपुरुषुतं	२०	५	६१
१३६ सयएवंविद्वान्न	९	३	६	२७२ सराजसिपुरुषुतं	२०	५	६२
१३७ सयएवंविद्वान्क्षीर	९	३	६	१९५ सरुद्रोवसुवनि	१३	४	४
१३७ सयएवंविद्वान्शस	९	३	६	६३ सरूपौदौ	५	५	२१
१३७ सयएवंविद्वान्मधूप	९	३	६	७ सरूपौदौविरूपौ	१	५	२४
१३७ सयएवंविद्वान्मांस	९	३	६	१६ सर्पानुसर्प	२	४	२४
१६३ सयओदनस्य	११	२	३	१८६ सर्वज्यानिःकणौ	१२	५	५
२०९ सयत्पशूननु	१५	२	१४	१३६ सर्वदावापपयुक्तग्रा	९	३	६
२०९ सत्यपितृनु	१५	२	१४	१८६ सर्वाण्यस्यांफूरा	१२	५	५
२१० सयत्प्रजाअनु	१५	२	१४	१८६ सर्वाण्यस्यांघो	१२	५	५
०९ सयत्प्रतीर्चीदि	१५	२	१४	१७६ सर्वानग्नेसहमा	११	२	३
९ सयत्प्रतीर्चीदिश	१५	२	१४	३१ सर्वान्कामान्पूरय	३	६	२१
१० सयत्सर्वान्तर्दे	१५	२	१४	१८५ सर्वान्कामान्यम्	१२	४	१

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१६२ सर्वान्देशानिर्देश	११	३	६	७५ सविस्वाप्रतिवा	६	४	३६
१६२ सर्वान्तसमागा	१२	३	३	९६ सवेदपुत्रःपितरं	७	१	१
१६२ सर्वादिशः	१३	२	२	१०५ सर्वदिग्भ्योजाय	१३	४	४
१७३ सर्वान्लोकान्तस	११	५	१०	१६५ सर्वदिवोजायत	१३	४	४
१८७ सर्वास्याद्वापर्वा	१२	५	५	१६५ सर्वभूमेरजायत	१३	४	४
१८७ सर्वास्याद्वापर्वा	१२	५	५	१९५ सर्वयज्ञादजायत	१३	४	४
१२३ सर्वाःममग्राओप	८	४	७	१९५ सर्वराज्याभजा	१३	४	४
१०५ मयैश्चस्मिन्देशा	१३	४	४	१९५ सर्ववापोरजायत	१३	४	४
१५८ सर्वैर्गर्भादिवेपन्त	१०	५	१०	१९५ सस्तनयतिस	१३	४	४
७३ सर्वदेवाश्चत्या	११	५	१०	२७७ ससन्नुत्याभरा	२०	७	७४
७३ सर्वदेवाश्चत्या	११	५	१०	१६५ ससर्वसर्पविपश्य	१३	४	४
७० सर्वदेवाउपासित	११	४	८	२०७ ससर्वानन्तदेशा	१५	१	६
१९ सर्वेभ्योद्दिरोभ्यो	१६	३	२२	२५६ ससानात्पांडत	२०	१	११
६३ सर्वेषांचक्रिमी	५	५	२३	२८० समुद्रभास	२०	७	८८
१६ सर्वोवाएपजग्ध	९	३	६	१११ समुद्रामास्वर्वा	७	९	६२
१६ सर्वोवाएपोजग्ध	९	३	६	२९० समुद्रामास्वर्वा	२०	६	१२५
१७ सर्वोर्वतत्रनीयति	८	१	२	२८५ ससंवत्सरमूर्द्धो	१५	१	३
३९ सर्वतद्राजा	४	४	१६	७२ सद्युपीस्तदपतो	६	३	२३
१७७ सर्वपरिक्रोशंन	२०	७	७४	१५६ सस्वर्गमारोहति	१०	५	९
१९१ सवरुणःसायम	१३	३	३	१६ सहमानेयंमथमा	२	४	२५
१६५ सवाभमेरजायत	१३	४	४	१७३ सहस्रकुणपा	११	५	१०
१९५ सवाभ्रघ्नोजा	१३	४	४	२२२ सहस्रणीयाः	१८	२	२
१९५ सवाभ्रन्तरिक्षा	१३	४	४	४० सहस्रधापन्वि	४	४	१८
१९५ सवायद्गोजायत	१३	४	४	५३ सहस्रधारपवते	५	२	१६
१६५ सवाभ्रगभ्योजा	१३	४	४	२२९ सहस्रधारंशतथा	१८	४	४
६३ सवितामसवाना	५	५	२४	२६६ सहस्रधारःपवते	२०	६	१३७
६४ सवितःश्रेष्ठेन	५	५	२५	१६० सहस्रपृष्ठःशत	११	१	१
०८ सविशोनुच्यच	१५	२	९	२३३ सहस्रबाहुःपुरुषः	१९	१	६
०७ सविशःसपन्धू	१५	२	८	३४ सहस्रश्लो	४	१	५

पृष्ठांक.	कां०	अ०.	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१८८ सहस्रशृङ्गो	१३	१	१	१३२ साहस्रस्त्वेय	६	२	४
१६२ सहस्राक्षमतिष	११	१	२	१०८ सांतपनाइंद्रवि	७	७	७७
२४ सहस्राक्षेणशत	३	३	११	२२ सिनात्वेनाग्निर्ह्य	३	२	६
२८४ सहस्राक्षेणशत	२०	८	०६	१०२ सिनीवालिपृथु	७	४	४६
४४ सहस्राक्षाद्वदणा	४	६	२८	७३ सिन्धुपत्नीः	६	३	२४
२४३ सहस्रार्धःशतका	१९	४	३३	२४६ सिन्धोगर्भोसिवि	१६	५	४४
१५५ सहस्राह्वयविय	१०	४	८	५३ सिलार्चिनाम	५	१	४
१६२ सहस्राह्वयविय	१३	२	२	६१ सिंहयास्तानी	५	४	२०
१९४ सहस्राह्वयविय	१३	३	३	४२ सिंहमतीकाविशो	४	५	२२
२४२ सहस्वनोमभि	१७	४	३२	२४८ सिंहस्परान्युप	१६	६	४६
४५ सहस्वमन्यो	४	७	३१	१२३ सिंहस्वेवस्तनयोः	=	४	७
३३ सहिदिवःस	४	१	१	७५ सिंहव्याघ्रजत	६	४	१८
३१ सहृदयंसांमनस्य	३	६	३०	१६३ सीताःपर्ववः	११	२	१
४७ सहेपिशाचा	४	८	३६	२६ सीतेवन्दाभेत्वा	३	४	१७
१४ सहोऽसिसहो	२	३	१७	२६ सीरायुज्जन्तिक	३	४	१७
१४० साकंजानांसत	९	५	९	५ सीसायाभ्याह	१	३	१६
१५६ साकंसजातैःपय	११	१	१	१७८ सीसेमलंसद	१२	२	२
१३० सातेकामबुहिता	९	१	२	१७८ सीसेमृद्दं	१२	२	२
२९३ साधुपुत्रंहरिष्य	२०	९	१२६	२२५ सुकर्माणःसुख	१८	३	१
१२४ साध्याएकं	८	४	८	१६९ सुकिंशुकंवलु	१४	१	१
२५७ साध्वर्याअतिथि	२०	२	१६	६ सुकेपुतेहारिमाणं	१	५	२२
१७६ सानोभूमिरा	१२	१	१	४६ सुक्षेत्रियासुगातु	४	७	१३
२४८ सापश्चात्पाहिसा	१६	६	४८	१९१ सुखंसूर्यरथमंशु	१३	२	१
१८६ सावह्वज्यं	१२	५	५	१११ सुगाचोदेवाः	७	८	६५
२०० सामन्दसाना	१४	२	२	४२-सुजातंजातवेदसं	४	५	५१
१३६ सामानियस्य	९	३	६	२७४ सुतपान्वेसुताइमे	२०	६	६१
२०५ सामासादजरी	१५	१	३	२९६ सुतासोमधुमत्त	२०	६	११५
२५० सायंसायंमृहप	१६	७	५५	२७६ सुतेसुतेन्योकसे	२०	६	७१
६८ सावीर्हिदेवप्रथमा	७	२	१४	९६ मुत्रामाणंपृथिवीं	७		६

पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	मू०
२०५ मुद्रवस्त्रावहन	२०	९	१२६	२१७ सूर्यनाभमारुहः	१७	१	१
२०८ मुद्रवोअसिवर	२०	८	६२	११८ सूर्यमृतंतमसो	२	२	१०
६९ मुनोतासोम	६	१	७	१५ सूर्ययत्तेनपरनेन	२	४	२१
७० मुपर्णमुपने	४	१	४	१५ सूर्ययत्तेनजस्तेन	२	४	२१
१५ मुपर्णस्त्रागुरु	४	२	६	१५ सूर्ययत्तेनजस्तेन	२	४	२१
७७ मुपर्णस्त्रान्वावि	५	३	१४	१७ सूर्ययत्तेनशोचिस्ते	२	४	२१
१६ मुपर्णस्त्रान्वावि	२	४	२७	१५ सूर्ययत्तेन	२	४	२१
७७ मुपर्णावाचमक्रतो	६	६	४६	६३ सूर्ययत्तेन	५	५	२४
७ मुपर्णोजातः	१	४	२४	१७१ सूर्ययत्तेन	११	४	८
२०९ मुममाणचवे	२०	९	१३८	४८ सूर्ययत्तेन	४	८	३८
२०१ मुमद्रतीशतरणी	१४	७	७	१४१ सूर्ययत्तेन	१०	३	५
२०१ मुमद्रतीरिणं	१४	७	७	१८६ सूर्ययत्तेन	१३	१	१
२११ मुयार्धध्यालप	१६	२	७	२३० सूर्याभ्यांस्त्राहा	१९	३	२३
२७१ मुरुपकृत्तुमृतये	२०	५	५७	१९७ सूर्याभाबहुतः	१४	१	१
२७४ मुरुपकृत्तुमृतये	२०	६	६८	२०७ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१४	२	२
११६ मुविज्ञानं चिकित्सुषे	८	२	४	२३८ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१६	२	१६
२१२ मुधुनिधिमोष	१६	१	२	२८७ सूर्याभ्यांस्त्राहा	२०	६	१०७
२१२ मुधुर्ताकृष्णभद्र	१६	१	७	१९० सूर्याभ्यांस्त्राहा	१३	१	१
७ मुपदतमृत	१	५	२६	२३७ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१६	२	१७
२८१ मुपुमारथ	१०	८	९४	२१३ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१६	१	४
२३३ मुपुष्पमनेकृति	१९	१	७	५५ सूर्याभ्यांस्त्राहा	५	२	६
१०५ मृनुतावन्तःसुभ	७	५	६०	२२१ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१८	२	२
१६६ मृनुतासंनतिः	११	४	७	२३८ सूर्याभ्यांस्त्राहा	१९	२	३८
१०४ मृनुतासंनतिः	७	६	६०	३ मृपाव्यूर्णोति	१	२	११
१०७ मृयवसाज्जगवती	७	६	७३	१२४ सेदिरुद्रा	८	४	८
१४२ मृयवसाज्जगवती	५	५	१०	१८६ सेदिरुपतिष्ठन्ति	१२	५	५
१३ मृरिरसि	२	३	११	१८६ सैपाभीमा	१२	५	५
१८७ मृयैपनंदिवः	१२	४	५	१९४ सोअग्निःसज	१३	४	४
				२६२ सोअस्यवज्रो	२०	३	३०

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२१९ सोचिपुभद्राक्षु	१८	१	१	२४० सोमस्त्वापात्वो	१६	४	२७
२७६ सोचिपुष्टिर्षू	२०	७	७३	२०० सोमस्यजाया	१४	२	२
१२८ सोदक्रामत्सागन्ध	=	५	१०	२१ सोमस्यपर्णः	३	१	५
१२६ सोदक्रामत्सागार्ह	८	५	१०	१४८ सोमस्यभागस्थ	१०	३	५
१२६ सोदक्रामत्सादक्षि	८	५	१०	१०९ सोमस्याशोयुधा	७	७	८१
१२७ सोदक्रामत्सादेवा	८	५	१०	६६ सोमस्येवजातवेदो	५	६	२९
१२८ सोदक्रामत्सादेवा	=	५	१०	२३० सोमायापितृमते	१८	४	४
१२८ सोदक्रामत्सान्तरि	८	५	१०	१०२ सोमारुद्रायुर्वमता	७	४	४२
१२७ सोदक्रामत्सापितृ	८	५	१०	१०२ सोमारुद्राविष्टहंत	७	४	४२
१२७ सोदक्रामत्सापितृ	=	५	१०	१३३ सोमेनपूर्णकलशं	६	२	४
१२७ सोदक्रामत्सामनु	८	५	१०	१९७ सोमेनादित्या	१४	१	१
१२७ सोदक्रामत्सामनु	८	५	१०	२०० सोमोददवर्गंधर्वा	१४	२	
१२६ सोदक्रामत्सामन्त्र	८	५	१०	२३७ सोमोमान्द्रैर्दक्षि	१९	२	१
१२७ सोदक्रामत्साधन	८	५	१०	२४७ सोमोमासौम्ये	१९	५	४
१२७ सोदक्रामत्सासप्त	८	५	१०	६४ सोमोयुनक्तु	५	५	२१
१२६ सोदक्रामत्सासभा	८	५	१०	१४४ सोमोराजाधिषा	१०	१	
१२६ सोदक्रामत्सासमि	८	५	१०	५८ सोमोराजाप्रथमो	५	४	१५
१२८ सोदक्रामत्सासर्पा	=	५	१०	१३८ सोमोराजामस्ति	९	४	५
१२७ सोदक्रामत्सासुरा	=	५	१०	१९७ सोमोवधूयुरभ	१४	१	१
१२६ सोदक्रामत्साहव	८	५	१०	२२५ सोमोमाविश्वैर्दे	१८	३	३
१२८ सोदक्रामत्सेत	=	५	१०	६३ सोमोवीरुषा	५	५	२४
२०७ सोनादिष्ठादिश	१५	१	६	४० सोमंज्योतिः	४	४	१८
२०७ सोनावृत्तादिश	१५	१	६	२३८ सोमंतेरुद्रवन्त	१६	२	१८
२०५ सोमवीदासर्दी	१५	१	३	१६७ सोमंमन्यतेपपि	१४	१	१
२२२ सोमएकेभ्यः	१८	२	२	२७ सोमंराजानमवसे	३	४	२०
२३८ सोमओपधी	१९	२	१६	२०७ सोमंरज्यतततो	१५	२	८
१९ सोमनुष्टंभ	२	६	३६	११७ सोरिष्टनमरिष्यसि	=	१	२
१५८ सोममेनामेकेहुहे	१०	५	१०	१९४ सोमंर्यासवरुणः	१३	४	४
१६० सोमराजन्	११	१	१	२०४ सोवर्द्धतस	१५	१	१

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
२५८ सोपामविन्द्व	२०	२	१६	२०१ संपिनराष्ट्रविये	१४	२	२
१७१ संकर्षन्तीकरुकरं	११	५	९	११२ संघर्षरक्तं हविषा	७	९	६८
१७२ संकमुकोविकसु	१२	२	९	२०३ संभलेमलं	१४	२	२
२०० संकाश्यामि	१४	२	२	११० संमाग्नेवर्चसा	७	८	८६
२३६ संक्रन्दनेनानि	१९	२	१३	१२९ संमाग्नेवर्चसा	६	१	१
६१ संक्रन्दनः प्रवदो	५	४	२०	१५० संमाग्नेवर्चसा	१०	१	५
१०१ संक्रामनेमा	७	५	५२	१०० संमासिश्चन्तु	७	३	३३
१२४ संक्रोशनामेनान	८	४	८	८४ संघ्राडस्य	६	९	८६
१८१ संक्षपानाम्भोकाः	१२	३	३	१४७ संयतनवि	१०	२	४
२२६ संगच्छस्यपितृ	१८	३	३	२५१ संराजानोऽश्रुः	१६	७	५७
२५७ संगोभिराहिरगो	२०	२	१६	२३ संवत्सरस्यमति	३	२	१०
२७३ संगोमदिन्द्रवाज	२०	६	७१	११८ संवत्सरणिंपय	८	२	३
११ संवेध्यस्वाग्ने	२	२	६	१०८ संवत्सरीणामरुतः	७	७	७७
१७ संवेद्ययाथो	२	५	३०	१२५ संवत्सरोरयः	८	४	८
२७६ संचोद्यचिप्रम	२०	६	७१	३६ संवत्सरं शशयाना	४	३	१५
२४ संजग्मानाश्रयि	३	३	१४	६४ संवननीसमुप्यला	६	१३	१३६
६१ संजयन्पृतना	८	४	२०	७८ संवर्चसापयरा	६	६	५३
८० संजानीध्वं	६	७	६४	११३ संवसवइति	७	१०	१०९
१०३ संजानामहमनमा	७	५	५२	२२२ संविशान्तिवह	१८	२	२
२४१ संजीवास्थमंजी	१६	७	६८	२५ संवोगोष्ठेनमुपदा	३	३	१४
८२ संक्षपनेवोमनयो	६	८	७४	२२ संवोमनांसिसं	३	२	८
१०३ संक्षाननः स्वभिः	७	५	५२	८५ संवोमनांसिसं	६	१०	९४
१७ संतमज्जा	४	३	१२	३० संवोवन्तुमुदानव	४	३	१५
१३६ संनेशीष्णः क.	६	४	८	८२ संवः पृच्यन्ता	६	८	७४
७९ संनेहमिदतादतः	६	६	५६	२८ संवः सृजत्वय्यमा	३	३	१४
१०३ संत्वनयामि	१४	२	२	२७ संशितं मइदं	३	४	१९
८७ संदानं वोष्टृहस्पतिः	११	१०	३	८० संसमिधुवसे	६	७	६३
१११ संदेशानांपलदानं	९	२	३	१७० संसिचोनामते	११	४	८
८७ संपरमान्तसमवपा	६	११	१०३	१६ संसिचामिगर्वा	२	४	२६

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
४६ संस्तुष्टधनमुभयं	४	७	३१	१६९ स्योनंभुवमजायै	१४	१	
४ संस्तुष्टवन्तुसिन्धवः	१	३	१५	१३ सक्त्योऽसिप्रति	२	३	
२३२ संस्तुष्टवन्तुनयः	११६	१	१	१२० स्नाक्त्येनमणिन	८	३	
१६ संस्तुष्टवन्तुपशवः	२	४	२६	१३६ स्नुग्दर्विनेक्षण	९	३	
१५८ संदिवातेनागत	१०	५	१०	१३६ स्नुचाहस्तेन	६	३	
१४८ संदिशीर्पास्यग्रभं	१०	२	४	२६३ स्नुवेवयस्यहरि	२०	३	
१५८ संहिसूर्येणागत	१०	५	१०	१८५ स्वधयापरिहिता	१२	५	
१५८ संहिसोमेनागत	१०	५	१०	१८४ स्वधाकारेणपि	१२	४	
२९१ संहोत्रंस्मपुरा	२०	९	१२६	२०९ स्वधाकारेणास्त्रा	१५	२	
२५४ स्कम्भेनेमे	१०	४	८	२३१ स्वधापितृभ्यो	१८	४	
१५३ स्कम्भेलोकास्क	१०	४	७	२३१ स्वधापितृभ्यो	१८	४	
१५३ स्कम्भोदाधार	१०	४	७	२३१ स्वधापितृभ्यः	१८	४	
२५३ स्तुतामयावरदा	१७	७	७०	८६ स्वधास्तुमित्रा	६	१०	
२ स्तुवानमग्न	१	२	७	३४ स्वमुपातास्वमुपि	४	१	
१२९ स्तनयिस्तुस्तेवाक्	९	१	१	३४ स्वमस्वमाभिकर	४	१	
१३० स्तनयिस्तुस्तेवाक्	६	१	१	१४६ स्वमस्वमुपवा	१०	२	
५२ स्तुत्स्ववर्धन्पुरु	५	१	२	१८४ स्वमेतदच्छाय	१२	४	
२८७ स्तुत्स्ववर्धन्पुरु	२०	९	१०७	२०८ स्वयमेनमभ्यु	१५	२	
२२० स्तुहिध्रुतंगर्त	१८	१	१	२०८ स्वयोनेनमभ्युदे	१५	२	
२७३ स्तुहीन्द्रव्यश्वय	२०	५	६६	२७० स्वरन्तित्वासुते	२०	५	
२२० स्तेगानक्षामत्ये	१८	१	१	२७१ स्वरन्तित्वासुते	२०	५	
१७० स्तेयदुष्कृतं	११	४	८	१८१ स्वर्गलोकमभि	१२	३	
२६८ स्तोत्रंराधानां	२०	५	४५	२७८ स्वर्ग्यद्वेदि	२०	७	
२४८ स्तोमस्पनोवि	१६	६	४९	३८ स्वर्ग्यन्तोनापेक्ष	४	३	
१९७ स्तोमाद्यासन्म	१४	१	१	१६० स्वर्विदोरोहित	१३	१	
१४० स्त्रियःसतीस्तां	९	५	६	१६१ स्वस्तितेसूर्यचर	१३	२	
२०२ स्योनाद्योनेरधि	१४	२	२	२३४ स्वस्तितमेसुमा	१९	१	
२०१ स्योनाभवश्वशु	१४	२	२	६ स्वस्तिदाविशाप	१	४	
२२२ स्योनास्मभव	१८	२	२				

पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	कां०	अ०	सू०
१२१ मन्त्रिदाविगां	८	३	५	२८७ म्यादोरित्या	२०	९	१०८
२३४ मन्त्रिनोअम्ब	१६	१	८	१४४ स्वायमाअसयः	१०	१	१
८ मन्त्रिदाप्रश्न	१	६	३१	२१९ स्वादृग्देवस्यामृतं	१८	१	१
२१३ मन्त्र्यः प्रापमो	१६	१	४	२१२ स्वामदगिगूपा	१६	१	४
१०० मन्त्रमेगावापृथि७	३	३०		२२७ स्वासम्भेगवत	१८	३	३
२५४ म्यादृग्देवस्यमु	२०	१	४	१०७ स्वाहाकृतः शुचिः	७	६	७३
२२० म्यादृक्किनायं	१८	१	१	२०९ स्वाहाकारेण	१०	२	१४

ह

१८ हनासोअस्यवेश	२	६	३२	३८ हस्नाभ्यांशश	४	३	१३
६३ हनामोअस्यवेश	५	५	२३	२८ हिस्त्वर्चसंपथ	३	५	२२
१४७ हनास्त्रिधिराज	१०	७	४	२६ हस्तीमृगाणां	३	५	२२
६३ हनोयेवापः	५	५	२३	५९ हस्तेनैवग्राहः	५	४	१७
१८ हनोराजाक्रिभी	२	६	३२	१२९ हिद्भुरिकृती	९	१	१
६३ हनोराजाक्रिभी	५	५	२३	१०७ हिद्भुएवतीवमुप	७	६	७३
७७ हननर्दममद्रमा	६	५	५०	१४१ हिद्भुएवतीवमुप	९	४	१०
१८९ हन्तेनान्मदृष्ट	१३	१	१	७३ हिमवतः प्रसवन्ति	६	३	२४
१४५ हन्योर्हिजिह्वा	१०	१	२	८८ हिमस्यत्वाजरा	६	११	१०६
२२ हरिणस्वरमुप्य	३	२	७	२५८ हिमेवपर्णाभुषिता	२०	२	१६
१९३ हरिकिनकेकिमि	२०	०	१२०	१६० हिमंघंसचाधाय	१३	१	१
१३६ हरितेभ्यः स्वाहा	१६	३	२२	२९४ हिरण्यइत्येके	२०	९	१३२
१३९ हरिमाणंते	९	४	८	१५३ हिरण्यगर्भपर	१०	४	७
२६३ हरिश्मशार्द्धरि	२०	३	३१	३३ हिरण्यगर्भः	४	१	२
२६२ हरिहियोनिमभि	२०	३	३०	२८ हिरण्यपाणिंसवि	३	५	२१
२६२ हरिःमुपर्णोदिव	१९	७	६५	४३ हिरण्ययाः पन्थान	४	१	४
२७२ हर्षभंसत्पति	२०	५	६२	४२ हिरण्ययीनौरचर	४	१	४
२५७ हर्षदवंसत्पति	२०	२	१४	८६ हिरण्ययीनौरचर	६	१०	९५
१३२ हविर्धानममिश	९	२	३				

पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०	पृष्ठांक.	का०	अ०	सू०
२४५ हिरण्यगर्भनिरुच १६	५	३६		१८ हृदयाक्षेपरि	२	६	३३
२९८ हिरण्यगर्भेन	२०	६	१४३	२८५ हृदयाक्षेपरि	२०	८	६६
९ हिरण्यवर्णासुभगा १	६	३३		४९ हृदापूतमनसा	४	८	३९
५४ हिरण्यवर्णासुभगा ५	२	७		१८४ हृदयशून्यान्वेति	१२	४	४
५३ हिरण्यवर्णासुभगे ५	१	५		७३ हेतिःपक्षिणी	६	३	२७
५३ हिरण्यवर्णासुभगे ५	१	५		१८६ हेतिःशफानुत्तिस्व	१२	५	५
२४० हिरण्यवर्णासुभगे १०	३	२४		२०६ हेमनावेन	१५	१	४
२४४ हिरण्यवर्णासुभगे १०	५	३६		२०६ हेमनीपासा	१५	१	४
१५० हिरण्यवर्णासुभगे १०	३	६		२८१ हेमनिर्वसविभिः	२०	८	९१
३६ हिरण्यवानामेको	४	२	१०	२१ हयन्तुत्यामति	३	१	३
२२ हुवसोमंसवितारं	३	२	८	२२२ इयामितमनसा	१८	२	२

ज

११ क्षत्रेनाग्नेस्येन	२	२	६	२३६ क्षुद्रेभ्यःस्वाहा	१९	३	२३
१८७ क्षिप्रवैतस्यपृच्छ	१२	५	५	२३६ क्षुद्रेभ्यःस्वाहा	१९	३	२२
१८७ क्षिप्रवैतस्यवास्तु	१२	५	५	४० क्षुधामारंक्षणा	४	४	१७
१८७ क्षिप्रवैतस्यादहनं	१२	५	५	१८६ क्षुरपविरीक्षमा	१२	५	५
१८७ क्षिप्रवैतस्यादहनने	१२	५	५	१८७ क्षुरपविर्मृत्यु	१२	५	५
६६ क्षीरेमामन्थे	५	६	२९	१२ क्षेत्रियात्त्वा	२	२	१०
१३८ क्षुत्क्षिरिरा	९	४	७				

वैदिकग्रन्थालय अजमेर को विक्रय पुस्तकों का सूचीपत्र व बेचने के नियम ॥

(१) मय पुस्तकें रोक दाम पेशगी भेजने पर या वा. पी. द्वारा भेजी जावेंगी (२) पुस्तकों पर (जिल्द की कमीत व मुनहरी वेदों को छोड़) ४ सेट पर २० १० पर १५ और १०० पर ३०) मैकटा और शेष सब पुस्तकों पर १०) रुपये वा इस से अधिक के पुस्तक मंगवाने वालों को २०) रु० सैकड़े के हिसाब से कमीशन के पुस्तक अधिक भेजे जावेंगे अर्थात् १०) में १२) की पुस्तकें, १००) रोक भेजने पर १२०) की पुस्तकें भेजी जावेंगी (३) १००) से ऊपर के खरीददारों को कमीशन अधिक दिया जावेगा (४) मह-
पूने पूरे ऋग्वेदभाष्य और यजुर्वेदभाष्य को छोड़ सब पुस्तकों का अलग लिया जावेगा—
इसके भाष्य के अङ्गों का भी (५) विक्रे हुए पुस्तक वापिस न लिये जावेंगे (६) बड़ा
खरीदने मंगवाने के लिये और अन्य पत्र और मूल्य आदि नीचे लिखे पते से भेजें ॥

मूल्य. डा.	मूल्य. डा.
ऋग्वेदभाष्य अङ्क १ से २७२६ ५४)	यजुर्वेदभाष्य सम्पूर्ण २४)
भाग मंडल	भाग अ० से अ० तक
१ला १ के ४ अ० तक ६ ॥ ॥)	१ला १ से १० तक ६ ॥ ॥)
२रा १ के ५ से अ० तक ६ ॥ ॥)	२रा ११ से २० तक ६)
३रा १ के दूसरे अष्टक से	३रा २१ से ३० तक ५ ॥)
१ के अन्त तक ६ ॥ ॥)	४था ३१ से ४० तक ३ ॥ ॥)
४था २ के अन्त तक ४)	चारों मूलवेद :—
५वां ३ के अन्त तक ५ ॥ ॥)	बदिया कामज पर खर्णाक्षरों में
६ठा ४ के अन्त तक ५ ॥ ॥)	अति उत्तम अतलस की सजिल्द २५) ॥ ॥)
७वां ५ के अन्त तक ६ ॥ ॥)	बदिया कामज पर बिना जिल्द ५ ॥ ॥) ॥ ॥)
८वां ६ के अन्त तक ७ ॥ ॥)	साधारण कामज पर बिना जिल्द ५) ॥ ॥)
९वां ७ के ५ वें अष्टक के	बदिया जिल्द के २) अलग
५ वें अ० से ३ रे वर्ग	साधारण जिल्द के १ ॥) अलग
के २ रे मंत्र तक ४ ॥ ॥)	चारों वेदों की अनुक्रमणिका १ ॥) ॥ ॥)
ऋग्वेद का भाग का शेष मूल भाग १)	शतपथ ब्राह्मण सम्पूर्ण ३ ॥)
ऋग्वेदभाष्य का नमूना ॥ ॥)	ऋग्वेदादिभाष्य भूमिका २ ॥) ॥)

	मूल्य.	डा.		मूल्य.	डा.
ऋग्वेदादिभाष्य भूमिका सजिल्द	३)	१)	वेदविरुद्ध मतखण्डन	३)	१॥
वेदाङ्गप्रकाश सम्पूर्ण (१४ भाग) ५॥३॥	५॥३॥	५॥३॥	वेदान्तिध्वान्तनिवारण नागरी	३)	१॥
वेदाङ्गप्रकाश का व्यौरा:—			वेदान्तिध्वान्तनिवारण अङ्गरेजी	३॥	१॥
वर्णोच्चारण शिक्षा	३)	१॥	आर्य्योद्देश्यरत्नमाला नागरी	३)	१॥
सन्धिविषय	१३)	१॥	आर्य्योद्देश्यरत्नमाला मरहटी	३)	१॥
नामिक	१३)	१॥	गोकरुणानिवि	३)	१॥
कारकीय	१)	१॥	स्वामीनारायणमतखं० संस्कृत गुज.	३॥	१॥
सामासिक	१३)	१॥	स्वामीनारायणमतखं० सं० नागरी	३॥	१॥
लैणताद्धित	१)	३)	स्वमन्तव्यामन्तव्यप्रकाश नागरी	१॥	१)
अव्ययार्थ	३॥	१॥	स्वमन्तव्यामन्तव्यप्रकाश अङ्गरेजी	१)	१)
सौवर	१३)	३॥	आर्य्याभिविनय	१)	१)
आख्यातिक	३॥	१॥	आर्य्याभिविनय सजिल्द	३॥	१)
पारिभाषिक	३॥	१॥	आन्तिनिवारण	३॥	१॥
धातुपाठ	१३)	१॥	पञ्चमहायज्ञविधि	३॥	१॥
गणपाठ	१३)	१॥	पञ्चमहायज्ञविधि साधारण जिल्द	३॥	१॥
उणादिकोष	१३)	१॥	पञ्चमहायज्ञविधि बड़िया जिल्द	३॥	१॥
निघण्टु	१३)	१॥	आर्य्यसमाज के नियमोपनियम	३॥	१॥
निरुक्त	१३)	१॥	सत्यार्थप्रकाश साधा० कागज नागरी	३॥	१॥
अष्टाध्यायीमूल	३॥	१॥	सत्यार्थप्रकाश साधा० सजिल्द	३॥	१॥
संस्कृतवाक्यप्रबोध	३॥	१॥	सत्यार्थप्रकाश बड़िया	३॥	१॥
व्यवहारभानु	३॥	१॥	सत्यार्थप्रकाश बड़िया सजिल्द	३॥	१॥
हवनमन्त्र	३॥	१॥	सत्यार्थप्रकाश वक्र भाषा में	३॥	१॥
अमोच्छेदन	३॥	१॥	संस्कारविधि	३॥	१॥
अनुमोच्छेदन	३॥	१॥	संस्कारविधि सजिल्द	३॥	१॥
शस्त्रार्थ मेला चांदापुर नागरी	३)	१॥	स्वीकारपत्र	३॥	१॥
शस्त्रार्थ मेला चांदापुर उर्दू	३॥	१॥	आर्य्यसमाज के नियम नागरी	३॥	१॥
शस्त्रार्थ	३)	१॥	कार की स्याही में	३)	१॥
शस्त्रार्थ	३)	१॥	स्याही में तथा मुनहरी	३)	१॥
शस्त्रार्थ	३)	१॥	में सफेद कागज पर	३)	१॥

॥ अथर्ववेदसंहिता ॥

वैदिकयन्त्रालयस्थपंडितैर्बहुसंहितानुसारेण
संशोधिता ।

अजमेरीय वैदिक यन्त्रालये

मुद्रिता

संस्कृतसंख्या: १६७२६४६००१

संवत् १९५७ वि०

अथर्ववेदसंहितायाम्

प्रथमं काण्डम्

॥ १ ॥ ये विपुताः पंरियन्ति विश्वां रुपाणि विभ्रतः । वाचस्पतिर्धला तेषां
तन्वां अय दधातु मे ॥ १ ॥ पुनरेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह । वसोऽप्यते नि
रम्य मय्येवास्तु मयि भूतम् ॥ २ ॥ इहेवाभि वि तन्नूमे आत्नी इव जयया ।
वाचस्पतिर्नि यच्छतु मय्येवास्तु मयि भूतम् ॥ ३ ॥ उपद्रूतो वाचस्पतिरुगस्मान्
वाचस्पतिर्द्वयताम् । सं धृतेन गमेमहि मा धृतेन वि राधेयि ॥ ४ ॥

॥ २ ॥ विष्वा शरस्य पितरं पुर्जन्यं भूरिधायसम् । विष्णो र्वस्य मातरं
पृथिवीं भूरिर्वर्षसम् ॥ १ ॥ ज्याके परि णो नृमाश्रमानं तन्वं कृधि । वीदुर्वीयो
ऽरातीरुष वेपास्या कृधि ॥ २ ॥ वृचं यद्रावः परिपस्वजाना अनुस्फुरं शरमचं
न्त्यभुम् । शरमस्मद्यावय विष्णुमिन्द्र ॥ ३ ॥ यथा धां यं पृथिवी चान्तस्तिष्ठति
तेननम् । एवा रोगे चाश्रावं चान्तस्तिष्ठतु मुञ्ज इत् ॥ ४ ॥

॥ ३ ॥ विष्वा शरस्य पितरं पुर्जन्यं शतदृष्ययम् । तेनां ते तन्वे । शं करं पृथि-
व्यां ते निपेचनं वृष्टिं अस्तु पालिति ॥ १ ॥ विष्वा शरस्यं पितरं विष्टं शत-
दृष्ययम् । तेनां ॥ २ ॥ विष्वा शरस्यं पितरं वरदणं शतदृष्ययम् ।
तेनां ॥ ३ ॥ विष्वा शरस्यं पितरं चन्द्रं शतदृष्ययम् । तेनां ॥ ४ ॥
विष्वा शरस्यं पितरं सूर्यं शतदृष्ययम् । तेनां ते तन्वे । शं करं पृथिव्यां ते निपेच-

नं वृहिष्ठे अस्तु बालिति ॥ ५ ॥ यद्वान्त्रेषु गवीन्योर्यद्वस्तावधि संधुताम् । एवा
ते मूत्रं मुच्यतां वृहिर्बालिति सर्वकम् ॥ ६ ॥ प्र ते भिनष्टि मेहनं वर्त्रं वेशन्त्या
इव । एवा० ॥ ७ ॥ विपितं ते वस्तिखिलं समुद्रस्योदधेरिव । एवा० ॥ ८ ॥ ययै-
पुका परा पतदवमृष्टाधि धन्वनः । एवा ते मूत्रं मुच्यतां वृहिर्बालिति सर्वकम् ॥ ९ ॥

॥ ४ ॥ अम्बयौ यन्त्यध्वभिर्जामयो अध्वरीयताम् । पृञ्चतीर्धनुना पयः
॥ १ ॥ अमूर्या उप सूर्ये याभिर्वा सूर्यः सह । ता नो हिन्वन्त्वध्वरम् ॥ २ ॥
अपो देवीरुप ह्ये यन्न गावः पिबन्ति नः । सिन्धुभ्यः कर्त्तव्यं हविः ॥ ३ ॥ अ-
प्स्वन्तरुमृतमप्सु भेषजम् । अपामुतप्रशस्तिभिरश्वा भव्य वाजिनो गावो भव्य
वाजिनीः ॥ ४ ॥

॥ ५ ॥ आपो हि धा मयेशुवस्ता न ऊर्जे दधातन । मूहे रणाय चक्षसे
॥ १ ॥ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयेद्देह नः । उग्रतीरिव मातरः ॥ २ ॥ त
स्मा अरं गमाम वो यस्य जयाय जिन्वथ । आपो जनयेथा चनः ॥ ३ ॥ ईशा-
॥ वार्षाणां सयन्तीरचर्षणीनाम् । अपो याचामि भेषजम् ॥ ४ ॥

॥ ६ ॥ शं नो देवीरुभिष्टु आपो भवन्तु पीतये शं योरुभि स्रवन्तु नः ॥ १ ॥
अप्सु मे सोमो अन्नवीदन्तविरवानि भेषजा । अग्निं च विश्वशम्भुवम् ॥ २ ॥
आपः पृणीत भेषजं वरुणं तन्वे ॥ ३ ॥ मर्म । ज्योक्च सूर्यं वृशे ॥ ३ ॥ शं न आपो
धन्वन्त्याः शमु सन्त्वनृप्याः । शं नः खतित्रिमा आपः शमु याः कुम्भ आभृता
शिवानः सन्तु वार्षिकीः ॥ ४ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ७ ॥ स्तुवानमग्न आ वह यातुधानं किमीदिनम् । त्वं हि देव बन्धितो
हन्ता दस्योर्विभूर्वथ ॥ १ ॥ आज्यस्य परमेष्ठिञ्जातवेदस्तनूवशिन् । अग्ने तौलस्य
माशान यातुधानान् विलापय ॥ २ ॥ विलपन्तु यातुधाना अत्रिणो ये किमीदिनः ।
अप्रेदमग्ने नो हविरिन्द्रश्च प्रति हयतम् ॥ ३ ॥ अग्निः पूर्य आ रमतां मेन्द्रं
नुदतु पादुमान् । अवीतु सर्वो यातुमानयमस्मीत्येत्य ॥ ४ ॥ परयाय ते वीर्यं ज
सवेऽः प्र णो मृहि यातुधानान् नृपचः । त्वया सर्वे परितताः पूरस्तात आ यं

प्रभुवाणा उपेदम् ॥५॥ आ रंभस्व जातवेदोऽस्माकार्थीय जज्ञिषे । दूतो नो अग्ने
भूत्वा यातुधानान् वि लापय ॥६॥ त्वमग्ने यातुधानानुपबद्धो ऽहा वंह । अर्पेया-
मिन्द्रो बभ्रेणार्पि श्रीर्पोणि वृथतु ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ इदं इदिर्यातुधानान् नर्दी फेनमिवा बंहत् । य इदं स्त्री पुमानर्कगिह
स स्तुवतां जनः ॥ १ ॥ अयं स्तुवान आर्गमदिमं स्प्य प्रति हर्षत । बृहस्पते वशं
लुग्वाग्नीषोमा वि विंध्यतम् ॥ २ ॥ यातुधानस्व सोमप जहि प्रजा नयस्व च । नि
स्तुवानस्य पातय परमद्युतावरम् ॥ ३ ॥ यत्रैषामग्ने जनिमानि वेत्यगुहां सता-
मत्रिणी जातवेदः । तांस्त्वं प्रक्षणा वाहयानो जुष्टेषां शततर्हमग्ने ॥ ४ ॥

॥ ६ ॥ अस्मिन् वसु वसवो धारयन्त्विन्द्रः पूषा वरुणो मित्रो अग्निः । इ-
ममादित्या उत विश्वे च देवा उत्तरस्मिन् ज्योतिषि धारयन्तु ॥ १ ॥ अस्य देवाः
प्रदिशि ज्योतिरस्तु सूर्यो अग्निरुत वा हिरण्यम् । सपत्ना अस्मदधरे भवन्तुत्तमं
नाक्रमधि रोहयेमम् ॥ २ ॥ येनेन्द्राय समर्भरः पयोऽस्युत्तमेन प्रक्षणां जातवेदः ।
तेन त्वमग्ने इह वर्धयेमं सजातानां श्रेष्ठ्य आ धेक्षेमम् ॥ ३ ॥ एषां बृहस्पत वचो
ददेऽहं प्रायस्पोषंस्तु चित्तान्यग्ने । सपत्ना अस्मदधरे भवन्तुत्तमं नाक्रमधि रो-
हयेमम् ॥ ४ ॥

॥ १० ॥ अयं देवानामसुरो वि राजति वशा हि सत्या वरुणस्य राज्ञः ।
तत्तस्परि प्रक्षणा शार्दान उग्रस्य मन्योरुदिमं नयामि ॥ १ ॥ नमस्ते राजन्-
वरुणास्तु मन्यवे विश्वं ह्यग्र निचिकेर्षि द्रुग्यम् । सहस्रमन्यान् प्र सुवामि साकं शतं
जीवाति शरवस्तवायम् ॥ २ ॥ यदुवकयानृतं जिह्वां वृजिनं ब्रुह । राज्ञस्त्वा स-
त्यर्पणेण मुञ्चामि वरुणाद्ब्रह्म ॥३॥ मुञ्चामि त्वा वैश्वानरादर्णवान् महत्तस्परि ।
सजातानुमेहा वंह प्रष्ट्य चार्प चिकीहि नः ॥ ४ ॥

॥११॥ वपद ते पूषश्चस्मिन्मूतावर्यमा होतां कृणोतु वेधाः । सिसृतां नार्धुतमं-
जाता वि पर्वाणि जिहतां मृतया च ॥ १ ॥ चतस्रो दिवः प्रदिशश्चतस्रो भूम्या
उत । देवा गर्भसमैरयन् त व्यूर्णुवन्तु मृतवे ॥२॥ सृषा व्यूर्णोतु वि योनिं हापया-
मसि । धयया सृषणे त्वमव त्वं विष्कले स्रज ॥३॥ नेवं मांसेन पीवसि नेवं मु-
जस्वार्ह तम् । अर्धेन पृश्नि शर्वलं शुने जरायुत्तवेऽवं जरायुं पयताम् ॥४॥ वि ते मि-

नष्टि मेहनं वि योतिं वि गवीर्निके । वि यातरं च पुत्रं च वि कुमारं जुरायुणां
जुरायुं पयताम् ॥ ५ ॥ यथा वातो यथा मनो यथा पतन्ति-पक्षिणः । एवा त्वंद-
शमास्य साकंजुरायुणा एतावज्जुरायुं पयताम् ॥ ६ ॥

॥ इति द्वितीयो अनुवाकः ॥

॥ १२ ॥ जुरायुजः प्रथमं वृत्तियो हृषा वातभ्रजा स्तनयन्तेति वृष्ट्या । स
नो मृडाति त्वन्वं अजुगो रुजन् य एकमोजस्त्रेधा विचक्रमे ॥ १ ॥ अङ्गेअङ्गे शो-
चिषा शिथिप्राणं नमस्यन्तस्त्वा हविषा विधेम । अङ्गान्तसमङ्गान् हविषा विधेम यो
अग्रभीतु पर्वीस्या ग्रभीता ॥ २ ॥ मुञ्च शीर्षक्या वृत कास एनं परुषरुराविवेश
यो अस्य । यो अग्रजा वातजा यश्च शुष्मो वनस्पतीन्तसचतां पर्वतांश्च ॥ ३ ॥
शं मे परस्मै गात्राय शमस्त्ववराय मे । शं मे वृत्तभ्यो अङ्गेभ्यः शमस्तु त्वे-
सम ॥ ४ ॥

॥ १३ ॥ नमस्ते अस्तु विद्युते नमस्ते स्तनयित्त्वन्व । नमस्ते अस्त्ववर्मते येना
मृडाशे अस्वसि ॥ १ ॥ नमस्ते प्रवतो नष्टाद् यतस्तपः समुहसि । मृढया नस्तनूभ्यो
नमस्तेकोभ्यस्कृषि ॥ २ ॥ प्रवतो नष्टाश्रम एवास्तु तुभ्यं नमस्ते हेतये तपुषे च
कृणमः । विद्यते धाम परमं गुहा यत्संपुद्रे अन्तर्निहितासि नाभिः ॥ ३ ॥ या त्वा
वेवा अर्हन्तु विरश्च इषुं कृण्वाना असेनाय धृष्टुम् । सा नो मृढ विदधे घृणा-
ना तस्यै ते नमो अस्तु देवि ॥ ४ ॥

॥ १४ ॥ भगमस्या वर्च आविष्यधि वृत्तादिषु सजेम् । मृडाशुश्च इव पर्वतो
ज्योक् पितृप्वास्ताम् ॥ १ ॥ एषा ते राजन् कन्या वृषनि धूयतां यम । सा मातु-
र्विध्यतां गृहेऽथो भ्रातुरयो पितुः ॥ २ ॥ एषा ते कुलया राजन् तातु ते परि दक्षसि ।
ज्योक् पितृप्वास्ता आ शीर्ष्णः समोप्वात् ॥ ३ ॥ असितस्य ते ब्रह्मणा ह
रपस्पत्य गयस्य च । अन्तःकोशमिव जामयोऽपि नयामि ते भगम् ॥ ४ ॥

॥ १५ ॥ सं सं स्रवंन्तु सिन्धवः सं याताः सं पतन्तिणः । इमं पुत्रं अदिर्वो मे
जुपन्तां संप्राप्येण हविषा जुहोमि ॥ १ ॥ इहैव इहमा यात म इह संसायणा
वते मे वर्षयता गिरः । इहैव सर्वो यः पशुरस्मिन् तिष्ठतु या इयिः ॥ २ ॥ मे

नदीनां संसृजन्त्युत्सागः सद्मभिः । तेभिर्मे सर्वैः संस्त्रावर्षन्तं सं सावयामसि ॥ १ ॥ ये सृपिर्धः संसृजन्ति क्षीरस्य चोदकस्य च । तेभिर्मे सर्वैः संस्त्रावर्षन्तं सं सावयामसि ॥ ४ ॥

॥ १६ ॥ येऽमावास्याः रात्रिमुदस्युर्गन्धमग्निः । अग्निस्तुरीयो यातुहा सो अस्मभ्यमग्निं दधत् ॥ १ ॥ सीमायाध्याह्नं वरुणः सीसाग्निरुपावति । सीसे मे इन्द्र भार्यच्छत् तद्वद् यातुचातेनम् ॥ २ ॥ इदं रिप्कन्धं सहन इदं वायते अग्निः । अनेन विरवां सस्रे या ज्ञातानि पिशाच्याः ॥ ३ ॥ यदि नो गां हंसि यद्यखं यदि पूरुषम् । तं त्वा सीसेन विध्यामो यथा नोऽमो अवीरहा ॥ ४ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ १७ ॥ अर्प्या यन्ति योषितो हिरा लोहितवाससः । अभ्रातर इव जामयस्तिष्ठन्तु इतर्वर्षसः ॥ १ ॥ तिष्ठोवरे तिष्ठे पर ब्रतत्वं तिष्ठ मध्यमे । कृत्तिष्ठिका च तिष्ठति तिष्ठादिद्धमनिर्मेही ॥ २ ॥ शतस्य धमनीनां सहस्रस्य हिराणाम् । अस्पृरि न्मध्यमा इमाः साकमन्ता अरंसत ॥ ३ ॥ परिं वः सिकतावती धनूर्ध्वहृत्यकमीत् । तिष्ठतेलपता सु कम् ॥ ४ ॥

॥ १८ ॥ निर्लक्ष्म्यं ललाम्यं निररातिं मुवामसि । अथ या धृवा तानि नः प्रजाया अरातिं नयामसि ॥ १ ॥ निररणि सविता साविपत्यदोर्निर्हस्तयोर्वरुणो मित्रो अर्यमा । निरस्मभ्यमनुमती रराणा भेमा देवा असाविपुः सौभगाय ॥ २ ॥ यत्त आत्मनि तन्वां घोरमस्ति यदा केशेषु मतिचक्षणे वा । सर्वं तद्वाचार्प हन्मो वयं देवस्त्वा सविता मृदयतु ॥ ३ ॥ रिरपपदीं वृषदतीं गोपेधां विष्णुमासुत । विलीढयं ललाम्यं ता अस्मन्नाशयामसि ॥ ४ ॥

॥ १९ ॥ मा नो विदन् वि व्याधिनो मो अभिव्याधिनो विदन् । आराच्छंरुष्या अस्मदिपूचीरिन्द्र पातय ॥ १ ॥ विष्वखो अस्मच्छरवः पतन्तु ये अस्ता ये, चास्याः । देवीर्भनुष्वेषवो मयामिभ्रान् वि विध्यत ॥ २ ॥ यो नः स्वोयो अरणः

सज्जात उत निष्टयो यो अस्माँ अभिदासति । रुद्रः शरन्वयैतान् ममामित्रान् वि
विध्यतु ॥ ३ ॥ यः सपत्नो योऽसपत्नो यश्च द्विषञ्छपाति नः । देवास्तं सर्वे
धूर्वन्तु ब्रह्म वर्म ममान्तरम् ॥ ४ ॥

॥ २० ॥ अदारसृद् भवतु देव सोप्रास्मिन् यज्ञे मरुतो मृदता नः । मा नो वि-
ददभिभा यो अशस्तिर्मा नो विदद् वृजिना द्वेष्ट्या या ॥ १ ॥ यो अद्य सेन्यो व-
धोऽघ्रायूनामुदीरते । युवं तं मित्रावरुणावस्मद्यावयत् परि ॥ २ ॥ इतरच्च यदमुतरच्च
यद् वधं वरुण यावय । वि महच्छर्मं यच्छ वरीयो यावया वधम् ॥ ३ ॥ शास इत्या
महौ अस्य मित्रसाहो अस्तुतः । न यस्य हन्यते सखा न जीयते कदा चन ॥ ४ ॥

॥ २१ ॥ स्वस्तिदा विशां पतिर्द्वेष्टहा विमृधो वशी । वृषेन्द्रः पुर एतु नः सो-
मपा अभयद्वक्त्रः ॥ १ ॥ वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः । अधमं ग-
मया तमो यो अस्माँ अभिदासति ॥ २ ॥ वि रजो वि मृधो जहि वि वृत्रस्य हनू
रज । वि मनुभिन्द्र वृत्रहप्रमित्रस्याभिदासतः ॥ ३ ॥ अपेन्द्र द्विप्रतो मनोऽप नि-
ज्यासतो वधम् । वि महच्छर्मं यच्छ वरीयो यावया वधम् ॥ ४ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ २२ ॥ अनु सूर्यमुदयतां हृदयोतो हरिमा च ते । गो रोहितस्य वर्णेन तेन
त्वा परि दध्मसि ॥ १ ॥ परि त्वा रोहितैर्वर्णैर्दीर्घायुत्वाय दध्मसि । यथायमेव अ-
सृदधो अहरितो भुवत् ॥ २ ॥ या रोहिणीर्देवत्पाङ्गावो या उत रोहिणीः ।
रूपं रूपं वर्णोवपुस्ताभिर्देवा परि दध्मसि ॥ ३ ॥ सुकेषु ते हरिमाणं रोयणाकाश
दध्मसि । अयो हारिद्रवेण ते हरिमाणं नि दध्मसि ॥ ४ ॥

॥ २३ ॥ नक्तं जातास्योपधे रामे कृष्णे असिक्नि च । इदं रजनि रजप क्रि-
लासं पलितं च यत् ॥ १ ॥ क्लिलासं च पलितं च निरितो नाशया पृषत् । आ
त्वा स्यो विशतां वर्णः परा शुक्रानि पातय ॥ २ ॥ असितं ते प्रलयनमास्वा-
नमसितं तव । असिक्न्यस्योपधे निरितो नाशया पृषत् ॥ ३ ॥ अस्मिन्नस्य
क्लिलासस्य तनूजस्य च यत् त्वचि । दूष्या कूनस्य ब्रह्मणा लक्ष्मं श्वेतर्मनी-
नरम् ॥ ४ ॥

॥ २४ ॥ सुवर्णो ज्ञानः प्रथमस्तस्य त्वं पितृमांसिध । तदांमुरी युधा जिता
रूपं चक्रे वत्स्पनीन् ॥ १ ॥ आसुरी चक्रे मथमेदं किंलासभेषजमिदं किंलास-
नाशनम् । अनीनशक्तिलासं सरूपामकरत् त्वर्चम् ॥ २ ॥ सरूपा नाम ते माता
सरूपा नाम ते पिता । सरूपकृत् त्वमोपधे सा सरूपमिदं कृधि ॥ ३ ॥ श्यामा
सरूपहरणी पृथिव्या अध्युद्धता । इदम् पु मसाधय पुनो रूपाणि कल्पय ॥ ४ ॥

॥ २५ ॥ यदग्निराग्रे अर्दहत्प्रविश्य यमाकृण्वन् धर्मधृतो नर्मासि । तत्र त
आहुः परमं जनित्रं स नः संविद्वान् परि हृदग्धि त्वमन् ॥ १ ॥ यद्विचिर्यद्वि वासि
शोचिः शक्येषि यदि वा ते जनित्रम् । इदुर्नर्मासि हरितस्य देव स नः ० ॥ २ ॥
यदि शोको यदि वाभिः शोको यदि वा राशो वरुणस्यासि पुत्रः । इदुर्नर्मासि
हरितस्य देव स नः संविद्वान् परि हृदग्धि त्वमन् ॥ ३ ॥ नमः शीतार्यं त्वमने नमो
रूराय शोचिषे कृणोमि । यो अन्येष्टुर्हृदयघुरभ्येति तृतीयकाय नमो अस्तु
त्वमने ॥ ४ ॥

॥ २६ ॥ आग्नेसावस्मर्दस्तु हेतिर्देवासो अस्तु । आग्ने अश्मयमस्यथ
॥ १ ॥ सखासावस्मर्भ्यमस्तु दातिः सखेन्द्रो भगः । सविता चित्रराधाः ॥ २ ॥
पूयं नः प्रवतो नष्टान्मरुतः सूर्यत्वचसः । शर्म यच्छाय समथाः ॥ ३ ॥ सुपूदतं
मूदतं मूदयो नस्तनूभ्यः । मयस्तोकेभ्यस्काभि ॥ ४ ॥

॥ २७ ॥ अमूः पारे पृढाकस्त्रिपता निर्जरायवः । तासां जुरायुभिर्व्यमृक्ष्या
वपि व्ययामस्ययायोः परिपुण्यिनः ॥ १ ॥ विपूच्येतु कुन्तती पिनाकमिव बिभ्रती ।
विप्वक् पुनर्मुवा मनोऽसमृद्धा अघायवः ॥ २ ॥ न बहवः समशक्यभार्भका अभि
दाधृषुः । वेणोरद्रा इवाभितोऽसमृद्धा अघायवः ॥ ३ ॥ भेतं पादौ म स्फुरत्
बहेतं पृणतो गृहान् । इन्द्राण्येतु मथमाज्जीतामुपिता पुरः ॥ ४ ॥

॥ २८ ॥ उष प्रागादेवो अग्नी रत्नोहामीवचातनः । दहन्नपं व्याविनो या-
नुधानान् किमीदिनः ॥ १ ॥ मतिं दह यातुधानान् मतिं देव किमीदिनः । मतीचीः
कृष्णवर्तने सं दह यातुधान्यः ॥ २ ॥ या शशाण शर्पनेन याधं मूरमादधे । या रसस्य
हरणाय जातमादेभे लोकमस्तु सा ॥ ३ ॥ पुत्रमस्तु यातुधानीः स्वसारमुत नृप्यम् ।
अथा प्रियो विकेश्यो वि धृता यातुधान्यो वि तृप्तान्तामशार्यः ॥ ४ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥२६॥ अभिवर्तेन मणिना येनेन्द्रो अभिवावृषे । तेनास्मान् ब्रह्मणस्पतेऽभि-
 राष्ट्राय वर्धय ॥१॥ अभिवृत्य सपत्नानाभि या नो अरातयः । अभि पृतन्यन्तो
 तिष्ठामि यो नो दुरस्यार्ति ॥ २ ॥ अभि त्वा देवः संविताभि सोमो अविवृधत् ।
 अभि त्वा विश्वा भूतान्यभिवर्तो यथासंसि ॥ ३ ॥ अभिवर्तो अभिभवः सपत्न-
 क्षयणो मणिः । राष्ट्राय मह्यं वध्यतां सपत्नेभ्यः पराभुवे ॥ ४ ॥ उदसौ सूर्यो
 अगादुदिदं मायकं वचः । यथाहं शत्रुहोऽसान्यसपत्नः सपत्नहा ॥ ५ ॥ सपत्न-
 क्षयणो वृषाभिराष्ट्रो विषामहिः । यथाहमेपां वीराणां विराजानि जनस्य च ॥६॥

॥३०॥ विश्वेदेवा वसवो रक्षतेममुतादित्या जागृत यूयमस्मिन् । मेमं सना-
 भिरुतवान्यनाभिमेमं प्रापत् पौरुषेयो वधो यः ॥१॥ ये वो देवाः पितरो ये च पुत्राः
 सचेतसो मे शृणुतेदमुक्तम् । सर्वेभ्यो वः परि ददाम्येतं स्वस्त्येनं जरसे बहा
 ॥२॥ ये देवा विविष्टे पृथिव्यां ये अन्तरिक्षे ओषधीषु पशुष्वन्तः । ते कृणु
 जरसमायुरस्मै शतमन्यान् परि वृणक्तु मृत्यून् ॥३॥ येषां मयाजा उत वानुषाज
 हुतभागा अहुतादश्च देवाः । येषां वः पञ्च प्रदिशो विभक्तास्तान् वो अस्मै संप्रसद
 कृणोमि ॥ ४ ॥

॥ ३१ ॥ आशानामाशापालेभ्यश्चतुर्भ्यो अमृतेभ्यः । इदं भूतस्याभ्यक्षेभ्यो
 विधेम हविषा वयम् ॥ १ ॥ य आशानामाशापालाश्चत्वारः स्थनं देवाः । तेनो
 निर्ध्यात्वाः पार्श्वेभ्यो मुञ्चतां हसो अहसः ॥ २ ॥ अस्तामस्त्वा हविषा यज्ञाम्य-
 रलोणस्त्वा घृतेन जुहोमि । य आशानामाशापालस्तुरीयो देवः स नः सुभूतमेव
 वक्षत् ॥ ३ ॥ स्वस्ति मात्र उत पित्रे नो अस्तु स्वस्ति गोभ्यो जगते पुरुषेभ्यः ।
 विश्वं सुभूतं सुविद्वे नो अस्तु ज्योगेव हशेष सूर्यम् ॥ ४ ॥

॥३२॥ इदं जनासो विदुषं महद्भूतं यदिप्सति । न तत् पृथिव्यां नो वि-
 येनं प्राणन्ति वीर्यः ॥ १ ॥ अन्तरिक्षे आमां स्याम आन्तसदाभिच । आ-
 स्यानं एष्य भूतस्य विदुष्टं वेपथो न वा ॥२॥ यदोदसी रेजमाने भूमिश्च निर्व-
 क्षतम् । आद्रि तदथ सर्वदा संप्रदन्त्यं चोत्थाः ॥ ३ ॥ विश्वमन्यामर्षीणां च
 एन्यस्यामर्षिधनम् । दिवे च त्रिरवेंदसे पृथिव्यौ पाकुरं नमः ॥ ४ ॥

॥ ३३ ॥ हिरण्यवर्णाः शुचयः पात्रका यामुं ज्ञातः संविता यास्वग्निः ।
 या अग्निं गर्भं दधिरे सुवर्णास्ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥ १ ॥ यामां राज्ञा
 बर्हणो याति मध्ये सत्यानुते अंबपरयम् जनानाम् । या अग्निं ० ॥ २ ॥ यासां
 देवा विवि कृण्वन्ति भूतं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति । या अग्निं गर्भं दधिरे
 सुवर्णास्ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥ ३ ॥ शिवेन मा चक्षुषा परयतापः
 शिवया तन्वोप स्पृशत त्वचमे । घृतचतुः शुचयो याः पात्रकास्ता न आपः शं
 स्योना भवन्तु ॥ ४ ॥

॥ ३४ ॥ इयं श्रीरुन्मधुजातामधुना त्वा खनामसि । मधुरधि मज्जतासि
 सा नो मधुमतस्कृधि ॥ १ ॥ जिह्वाया अग्रे मधु मे जिह्वामूले मधूलकम् । ममेदह
 क्तायसो ममे चित्तमुपायसि ॥ २ ॥ मधुमन्मे निकर्मणं मधुमन्मे पुरारणम् । ज्ञात्वा
 यदामि मधुमद् भूयासं मधुसन्दशः ॥ ३ ॥ मधोरस्मि मधुतरो मधुपाम्मधुमत्तरः ।
 मामित्किल त्वं वनाः शाखां मधुमतीमिव ॥ ४ ॥ परित्वा परित्तनुं तनुं चूर्णाग्राम-
 विहिपे । यथा मां कामिन्यसो यथा मन्त्रापेणा असः ॥ ५ ॥

॥ ३५ ॥ यदार्धधनं दाक्षायुषा हिरण्यं शतानीकाय मुपनम्य मानाः । तले
 धाम्नाम्यायुषे वर्चसे धत्ताय दीर्घायुन्वाय शतशारदाय ॥ १ ॥ नेने रक्षाग्निं न वि-
 शाचाः संहन्ते देवानामोजः मधमजं त्वं नृ । योधिर्धर्ति दाक्षायुषं हिरण्यं म
 जीवेषु कृणुते दीर्घमायुः ॥ २ ॥ अथा नेनेज्योतिरोजो वर्नं नृ वनस्पतीनामृत बी-
 र्णाणि । इन्द्र इवेन्द्रियाण्यधि धारयामो अग्निमनन् दसमाणां विभुर्दिग्यम् ॥ ३ ॥
 समानां प्राप्तामृतभिषा इयं सैवन्मरम्य परमा पिपिमे । इन्द्रान्ता विभं देवाग्ने
 ऽनु मन्वन्तामहणीयमानाः ॥ ४ ॥

॥ इति षष्ठो अनुवाकः ॥

॥ मथमे काण्डं समाप्तम् ॥

॥ ७ ॥ अघद्विष्टा देवजाता वीरुच्छपथयोपनी । आपो मलमिव प्राणैस्त्री-
त्सार्यान् मच्छपथाँ अर्धि ॥ १ ॥ यश्च सापत्नः शपथो जाम्याः शपथश्च यः । गृह्णा-
यन्मन्युतः शणात् सर्वं तन्नो अघस्पदम् ॥ २ ॥ दिवो मूलमवततं पृथिव्या अघ्यु-
त्ततम् । तेन सहस्रकाण्डेन परिं णः पाहि विश्वतः ॥ ३ ॥ परि मां परि मे प्रजां
परि णः पाहि यद्धनम् । अरातिर्नो मा तारीन्मा नस्तारिषुभिर्मातयः ॥ ४ ॥
शप्तारमेतु शपथो यः सुहार्त् तेन नः सह । चक्षुर्मन्त्रस्य ब्रुहार्दः पृथीरपि शृणी-
मसि ॥ ५ ॥

॥ ८ ॥ उदगातां भगवती विचृतौ नाम तारके । विज्ञेन्नियस्य मुञ्चतामधुमं पार्श-
मुत्तमम् ॥ १ ॥ अपेयं रात्र्युच्छत्वपोच्छन्त्वभिकृत्वरीः । वीरुत् क्षेत्रियुनाशन्यपे क्षे-
त्रियमुच्छतु ॥ २ ॥ यन्मोर्जुनकाण्डस्य पर्वस्य ते पलाण्या तिलस्य तिलपिञ्ज्या
वीरुत् ० ॥ ३ ॥ नमस्ते लाङ्गलेभ्यो नम ईपायुगेभ्यः । वीरुत् ० ॥ ४ ॥ नमः सनि-
स्रसाक्षेभ्यो नमः संदेश्येभ्यः । नमः क्षेत्रस्य पतये वीरुत्क्षेत्रियुनाशन्यपे क्षेत्रिय-
मुच्छतु ॥ ५ ॥

॥ ६ ॥ दशवृक्ष मुञ्चेम रक्षसो ग्राह्या अग्नि येन जग्राह पर्वसु । अयो ए-
व नस्पते जीवानां लोकमुन्नय ॥ १ ॥ आसादुदगाव्यं जीवानां घातमप्यगात्
अभूदु पुत्राणां पिता नृणां च भगवत्तमः ॥ २ ॥ अधीतीरभ्यगादुपमर्धि जी-
यपुरा अग्न । शतं हस्य भिपजः सहस्रसुत वीरुधः ॥ ३ ॥ देवास्ते चीतिर्म-
विदन् गृह्णाण उत वीरुधः । चीतिं ते विश्वे देवा अविदन् भूण्यामर्धि ॥ ४ ॥ य-
श्चकाऽस निष्कृत् स एव सुभिपक्तमः । स एव तुभ्यं भेषजानि कृणवद् भिपज-
शुचिः ॥ ५ ॥

॥ १० ॥ क्षेत्रियात् त्या निर्वृत्त्या जामिशंसाद्ब्रुहो मुञ्चामि वरुणस्य पाराद-
अन्नागमं व्रक्षणा त्वा कृणोमि शिवे ते धावापृथिवी उभे स्ताम् ॥ १ ॥ शं ते
अग्निः सदाज्जिस्त्वु शं सोमः सहोपधीभिः । एवाहं त्वां क्षेत्रिया निर्वृत्त्या जा-
१० ॥ २ ॥ शं ते वार्ता अन्तरिक्षे वयो घाच्छन्ते भवन्तु प्रदिशश्चतस्रः ।
॥ ४ ॥ ताम् त्वान्तर्जस्या दधामि म यक्ष्म एतु निर्वृतिः पारावः

एवा० ॥ ५ ॥ अमुकथा यत्तमाद् दुरितादवद्याद् दुःहः पाशाद्वाधाश्चोदमुकथाः ।
 एवा० ॥ ६ ॥ अहा अरातिमविदः स्योनमप्यभुध्रे सुकृतस्य लोके । ए-
 वाहं० ॥ ७ ॥ सूर्यमृतं तमसो ग्राह्या अर्पि देवा मुञ्चन्तो असृजन्निरेणसः ।
 एवाहं त्वां क्षेत्रियान्निर्भृत्या जामिशंसाद् दुहो मुञ्चामि वरुणस्यपाशात् । अना-
 गमं ब्रह्मणा त्वा कृणोमि शिवे ते द्यावापृथिवी जुभे स्ताम् ॥ ८ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ११ ॥ वृष्या इरिंसि हेखा हेतिरंसि मेन्या मेनिरंसि । आप्नुहि श्रेयां-
 समतिं समं क्राम ॥ १ ॥ अक्तयोऽसि प्रतिसरौ असि प्रत्यभिचरणो असि ।
 आप्नुहि० ॥ २ ॥ प्रति तमभि चरयोऽस्मान्द्वेष्टि यं वयं हि पमः । आप्नुहि० ॥ ३ ॥
 सूरिरंसि वज्रोधा असि तनूपानो असि । आप्नुहि० ॥ ४ ॥ शुक्रो असि ध्रानो
 असि स्वरंसि ज्योतिरंसि । आप्नुहि श्रेयांसमतिं समं क्राम ॥ ५ ॥

॥ १२ ॥ द्यावापृथिवी जुर्वः न्तरिक्षं क्षेत्रस्य पत्न्युरुगायोऽङ्कृतः । जतान्तरि-
 क्षमुठ वातगोपं त इह तप्यन्तां मयि तप्यमाने ॥ १ ॥ इदं देवाः शृणुत ये ऽग्नि-
 या स्थ भ्रष्टाजो मह्यमुकथानि शंसति । पाशे स बद्धो बुरिते नियुज्यतां यो अ-
 स्माकं मन इदं दिनस्ति ॥ २ ॥ इदमिन्द्र शृणुहि सोमस्य यत् त्वा दृढा बोधता जोह-
 वीमि । धृश्यामि तं कुलिशेनैव वृत्तं यो अस्माकं मन इदं दिनस्ति ॥ ३ ॥ अग्नी-
 तिभिस्तिष्ठार्भिः सामगोभिरादित्येभिर्वसुभिरीद्विरोभिः । इष्टापूर्तमवतु नः पितृणामाहुं
 देवे हरंस्व देव्येन ॥ ४ ॥ द्यावापृथिवी अनु मा दीधीषां विरवेदेवामो अनुमा रभध्वम् ।
 अद्विरसः पितरः सोम्यांसः पापमार्जित्वपस्त्रामस्य कृता ॥ ५ ॥ अतीव यो मरुतो मन्यते
 तो ब्रह्म वा यो निर्दिपत् क्रियमाणम् । तपूषि तस्मै वृजिनानि सन्तु ब्रह्मद्विपं
 पौरंभिसंतपाति ॥ ६ ॥ सम प्राणानष्टौ मन्यस्तांस्तं वरचापि ब्रह्मणा । अया
 यमस्य सार्दनमग्निवृत्तो अरन्दहनः ॥ ७ ॥ आ दधामि तेष्टं समिदे ज्ञानवेदसि ।
 अग्निः शरीरं वेष्टेष्टुं वागपि गच्छतु ॥ ८ ॥

॥ १३ ॥ आपुदा अग्ने ज्वरसं वृणानो घृतमर्तको घृतपृष्ठो अते । घृतं पीत्वा
 मधु पाठ गव्यं पितृब पुत्रानभि रक्षतादिमम् ॥ १ ॥ पारं घृतं घृतं नो वर्यतेमं
 ज्वरामृत्युं कृणुत दीप्यमार्युः । बृहस्पतिः शार्यच्छ्रद्वासं एतत्सोमांश्च रात्रे परिधात-

वा उ ॥२॥ परीदं वासो अधिथाः स्वस्तये ऽभ्युष्टीनामभिशस्तिपा उ । शतं च
जीवं शरदः पुरुची रायश्च पोषमुपसंव्ययस्व ॥ ३ ॥ एह्यरमानमा तिष्ठारमा
भवतु ते तनूः । कृण्वन्तु विश्वे देवा आयुष्टे शरदः शतम् ॥ ४ ॥ यस्य ते वासः
प्रथमवास्यां हराप्रस्तं त्वा विश्वे ऽवन्तु देवाः । तं त्वा भ्रातरः सुवृथा वर्धमानम्-
नु जायन्तां ग्रहवः सुजातम् ॥ ५ ॥

॥ १४ ॥ निः स्रालां धृष्टुं प्रिषणमेकवाद्यां जिघृत्स्वम् । सर्वाश्चण्डस्य नृप्यो
नागर्यामः स्रदान्वाः ॥ १ ॥ निर्वो गोष्ठार्दजामसि निरज्जान्निर्हपानसात् । नि-
र्वो मगुन्या दुहितरो गृहेभ्यश्चातयामहे ॥२॥ असौ यो अधराद् गृहस्तत्र सन्त्व-
शाय्यः । तत्र सेदिन्युच्यतु सर्वाश्च यातुधान्यः ॥ ३ ॥ भूतपतिर्निरज्जतिवन्द-
श्चेतः स्रदान्वाः । गृहस्य दुध्र आसीनास्ता इन्द्रो वज्रेणार्धिं तिष्ठतु ॥४॥ यदि स्थ क्षे-
त्रियाणां यदि वा पुरुषेपिताः । यदि स्थ दस्युभ्यो ज्ञाता नश्यतेतः स्रदान्वाः
॥ ५ ॥ परि धामान्यासाप्राशुर्गाष्टामिवा सरन् । अन्नैपुं सर्वांनाजीन् वो नश्यतेत
स्रदान्वाः ॥ ६ ॥

॥ १५ ॥ यथा द्यौश्च पृथिवी च न विभीतो न रिप्यत । एवामे प्राणमा-
विभेः ॥१॥ यथाहश्च रात्री च न विभीतो ॥ २ ॥ यथा सूर्यश्च चन्द्रश्च ॥ ३ ॥
यथा ब्रह्म च जत्र च ॥ ४ ॥ यथा सत्यं चानृतं च ॥ ५ ॥ यथा भूतं च भव्यं च न विभीतो न रिप्यतः । एवामे प्राणमाविभेः ॥ ६ ॥

॥ १६ ॥ प्राणापानौ मृत्योर्मा पातं स्वाहा ॥ १ ॥ द्यावापृथिवी उपश्रुत्या
मा पातं स्वाहा ॥ २ ॥ सूर्यं चक्षुषा मा पाहि स्वाहा ॥ ३ ॥ अग्ने वैश्वान-
विश्वैर्मा देवैः पाहि स्वाहा ॥४॥ विश्वम्भर विश्वेन मा भरसा पाहि स्वाहा ॥ ५ ॥

॥ १७ ॥ ओजो ऽस्योजो मे दाः स्वाहा ॥१॥ सहो ऽसि सहो मे दाः स्वा-
हा ॥ २ ॥ वलमसि वल मे दाः स्वाहा ॥ ३ ॥ आयुस्स्यायुर्मे दाः स्वाहा ॥ ४ ॥
थोत्रमसि थोत्र मे दाः स्वाहा ॥ ५ ॥ चक्षुरसि चक्षुर्मे दाः स्वाहा ॥ ६ ॥ परि-
पारमसि परिपार मे दाः स्वाहा ॥ ७ ॥

॥ १८ ॥ आगुह्यं यत्तममि भानुव्यचार्त्तनं मे द्वाः स्वाहा ॥ १ ॥ गगन्-
सपत्न्यमि सारुचार्त्तनं मे द्वाः स्वाहा ॥ २ ॥ अगुह्यं यत्तममगुह्यव्यचार्त्तनं मे
द्वाः स्वाहा ॥ ३ ॥ विगुह्यं यत्तममि विगुह्य चार्त्तनं मे द्वाः स्वाहा ॥ ४ ॥ सु-
दानुह्यं यत्तममि सदानुव्यचार्त्तनं मे द्वाः स्वाहा ॥ ५ ॥

॥ १९ ॥ अग्ने यत्ते नृग्न्येन तं प्रति नृ योः स्मान्नेष्टि यं वयं द्विभ्यः
॥ १ ॥ अग्ने यत्ते हरग्न्येन तं प्रति हर योः स्मान्नेष्टि ॥ २ ॥ अग्ने यत्ते अविस्तेन
तं प्रत्यर्च्य योः ॥ ३ ॥ अग्ने यत्ते शोचिस्तेन तं प्रति शोच योः ॥ ४ ॥ अग्ने
यत्ते तेजस्तेन तमतेजसं कृणु योः ॥ ५ ॥

॥ २० ॥ वायो यत्ते नृग्न्येन तं प्रति नृ योः ॥ १ ॥ वायो यत्ते हर-
ग्न्येन तं प्रति हर योः ॥ २ ॥ वायो यत्ते अविस्तेन तं प्रत्यर्च्य योः ॥ ३ ॥ वायो
यत्ते शोचिस्तेन तं प्रति शोच योः ॥ ४ ॥ वायो यत्ते तेजस्तेन तमतेजसं कृणु
योः ॥ ५ ॥

॥ २१ ॥ सूर्य यत्ते नृग्न्येन तं प्रति नृ योः ॥ १ ॥ सूर्य यत्ते हरग्न्येन
तं प्रति हर योः ॥ २ ॥ सूर्य यत्ते अविस्तेन तं प्रत्यर्च्य योः ॥ ३ ॥ सूर्य य-
त्ते शोचिस्तेन तं प्रति शोच योः ॥ ४ ॥ सूर्य यत्ते तेजस्तेन तमतेजसं कृणु
योः ॥ ५ ॥

॥ २२ ॥ चन्द्र यत्ते तपस्तेन तं प्रति तप योः ॥ १ ॥ चन्द्र यत्ते हर-
ग्न्येन तं प्रति हर योः ॥ २ ॥ चन्द्र यत्ते अविस्तेन तं प्रत्यर्च्य योः ॥ ३ ॥
चन्द्र यत्ते शोचिस्तेन तं प्रति शोच योः ॥ ४ ॥ चन्द्र यत्ते तेजस्तेन तमतेज-
सं कृणु योः ॥ ५ ॥

॥ २३ ॥ आपो यद् वस्तपस्तेन तं प्रति तपत्तु योः ॥ १ ॥ आपो यद् वो हरग्न्येन
तं प्रति हरत्तु योः ॥ २ ॥ आपो यद् वो अविस्तेन तं प्रत्यर्च्य योः ॥ ३ ॥ आपो
यद् वः शोचिस्तेन तं प्रति शोचत्तु योः ॥ ४ ॥ आपो यद् वस्तपस्तेन तमतेजसं
कृणुत्तु योः स्मान्नेष्टि यं वयं द्विभ्यः ॥ ५ ॥

॥ २४ ॥ शरभः शरभ पुनर्वो यन्तु यातवः पुनर्हेतिः किमीदिनः । य-

स्य स्थ तमस्तु यो वः प्राहृत तमस्तु स्वा मांसान्यत् ॥ १ ॥ शेरुषकु शेरुषे पुनर्वो ० । ० ॥ २ ॥ ओकानुओकु पुनर्वो ० । ० ॥ ३ ॥ सर्पानुसर्प पुनर्वो ० । ० ॥ ४ ॥ जूष्णि पुनर्वो यन्तु यातवः पुनर्हेतिः किंपीदिनीः । ० ॥ ५ ॥ उपव्ये पुनर्वो ० । ० ॥ ६ ॥ अर्हुन्ति पुनर्वो ० । ० ॥ ७ ॥ भरुन्ति पुनर्वो यन्तु यातवः पुनर्हेतिः किंपीदिनीः । यस्य स्थ तमस्तु यो वः प्राहृत तमस्तु स्वा मांसान्यत् ॥ ८ ॥

॥ २५ ॥ शं नो देवी पृश्निपुण्यशं निश्चत्वा अकः । उग्रा हि कएवजम्भर्तं तामभाजि सहस्यतीम् ॥ १ ॥ सहमानेयं प्रथमा पृश्निपुण्यजायत । तयाहं दुर्गा म्नां शिरों वृश्चामि शकुनेरिव ॥ २ ॥ अरायममृक्पावानं यश्च स्फूर्तिं जिहीर्षति । गर्भादं कएवं नाशय पृश्निपाणिं सहस्र च ॥ ३ ॥ गिरिमेतां आ वेशय कएवाव जीवितयोपनान् । तांस्त्वं देवि पृश्निपुण्यग्निरिवानुदहन्निहि ॥ ४ ॥ पराच एतान् प्रणुव कएवाव जीवितयोपनान् । तमांसि यद्य गच्छन्ति तत्कव्यादो अनीगमम् ॥ ५ ॥

॥ २६ ॥ एह यन्तु पशवो ये परियुर्यापुयेषां सहचारं जुजोष । त्वष्टा येषां सुप्रेषानि वेष्टा स्मिन् नान् गोष्ठे संविता नि यच्छतु ॥ १ ॥ इमं गोष्ठं पशवः सं संवन्तु बृहस्पतिरा नेयतु मज्जानन् । मिनीवाली नयत्वा प्रमेपामाजग्मुषो अनुमते निर्वच ॥ २ ॥ सं सं संवन्तु पशवः समश्वाः समु पूर्षाः । सं धान्यस्य या स्फूर्तिः संज्ञाव्येण हविषा जुहोमि ॥ ३ ॥ सं सिंश्वापि गवां क्षीरं समाज्येन वतां रसम् । संसिका अस्माकं वीरा ध्रुवा गावो मयि गोपतौ ॥ ४ ॥ आ हरापि गवां क्षीरमाहर्षि धान्यं रसम् । आहता अस्माकं वीरा आ पत्नीरिदमस्तकम् ॥ ५ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ २७ ॥ नेच्छतुः प्राशं जयाति सहमानाभिभूरसि । प्राशं प्रतिप्राशो जहान् सान् कृण्वोपधे ॥ १ ॥ सुपर्णस्त्वान्वविन्दत् मूकरस्त्वाखनञ्जसा । प्राशं ० ॥ २ ॥ इन्द्रोह चके त्वा श्राहावसुरेभ्य स्तरीतवे । प्राशं ० ॥ ३ ॥ पाटामिन्द्रो व्यारुनादसुरेभ्य स्तरीतवे । प्राशं ० ॥ ४ ॥ तयाहं शत्रून्त्साल इन्द्रः सालावृक्षां इव । प्राशं ० ॥ ५ ॥ रुद्र जलापभेषज नीलांशिखण्ड कर्मकृत् । प्राशं प्रतिप्राशो जहान् सान् कृण्वोपधे ॥ ६ ॥ तस्य प्राशं त्वं जहि यो न इन्द्राभिदासति । अपि नो भूति शक्तिभिः प्राशि मापुर्चरं कृषि ॥ ७ ॥

॥ २८ ॥ तुभ्यमेव जर्जिमन् वर्धताम्यं मेममन्ये मृत्यवो हिंसिपुः शतं ये ।
 मातेव पुत्रं प्रमेना वृषस्य मित्र एनं मित्रियात् पात्रं हंसः ॥ १ ॥ मित्र एनं वरु-
 णो वा रिशादा जुरामृत्युं कृणुतां संविदानौ । तदग्निर्होता वयुनानि विद्वान् वि-
 श्वा देवानां जनिमा विवक्ति ॥ २ ॥ त्वमीशिषे पशूनां पार्थिवानां ये जाता वृत
 वा ये जनित्राः । मेमं प्राणो हासीन्यो अणानो मेमं मित्रा वधिषुर्मो अमित्राः
 ॥ ३ ॥ यौष्टो पिता पृथिवी माता जुरामृत्युं कृणुतां संविदाने । यथा जीया अ-
 दितेरूपस्थे प्राणाणानाभ्यां गुपितः शतं हिमाः ॥ ४ ॥ इममग्न आयुषे वर्षसे
 नप मिषं रेतो वरुण मित्र राजन् । मातेवास्मा अदिते शर्म यच्छ विश्वं देवा ज-
 रदंष्ट्रिर्पथासत् ॥ ५ ॥

॥ २९ ॥ पार्थिवस्य रसें देवा भगस्य तन्नो वले । आयुष्यं प्रस्मा अग्निः
 सूर्यो वर्च आ धाव बृहस्पतिः ॥ १ ॥ आयुरस्मै धेहि जातवेदः प्रजां त्वष्टरग्नि-
 धेयस्मै । रायस्पोषं सवितरा सुवास्मै शतं जीवाति शरदस्तवायम् ॥ २ ॥ आ-
 शीर्णं ऊर्जमुत सौमजास्त्वं दत्तं धत्तं द्रविणं सचेतसौ । जयं क्षेत्राणि सहसाय-
 पिन्द्र कृण्वानो अन्यामधरान्त्सपत्नान् ॥ ३ ॥ इन्द्रेण वृत्तो वरुणेन शिष्टो मरुज्जिह्वः
 महितो न आगन् । एष वां द्यावापृथिवी वृषस्ये मा लुधन्मा तृपत् ॥ ४ ॥ ऊर्जमस्मा
 ऊर्जस्वती धत्तं पयो अस्मै पयस्वती धत्तम् । ऊर्जस्मै द्यावापृथिवी अधातां
 विश्वेदेवा मरुत ऊर्जमार्पः ॥ ५ ॥ शिवाभिष्टे हृदयं तर्पयाम्यनमीवो मोदिपीष्टाः
 सुवर्चाः । सुव्रासिनौ पिबतां मन्थमेतमश्विनौ रूपं परिधाय प्रायाम् ॥ ६ ॥ इन्द्र एतां
 संसृजे विदो अग्रं ऊर्जां स्वधाभ्रजरां सा ते एषा । तया न्य जीव शरदः सुवर्चा
 मा त आ सुसोद् भिषजस्ते अक्रन् ॥ ७ ॥

॥ ३० ॥ यथेदं भूम्या अधि तृणं वातो मथायति । एवा मथामि ते मनां
 धा मा अमिन्यसो यथा मद्यापणा असीः ॥ १ ॥ सं चेदयं यो अश्विना कामिना
 । च वत्सपः । सं वां भगासो अगमन् सं चित्तानि समं प्रता ॥ २ ॥ यत्सुपर्णा
 वैवृत्तवो अनमीवा विवृत्तवः । तत्र मे गच्छताद्वै शन्य ईदं धन्येले यथा ॥ ३ ॥
 दन्तं तद् वाष्टं यद् वाष्टं तदन्तरम् । कन्यानां त्रिभर्हपाणां मनो वृमार्गपथे
 । ४ ॥ एषमग्न पतिकाषा जर्जिकापोहमार्गम् । अभ्यः कर्निकृद् यथा भगेनाहं
 उहागेम् ॥ ५ ॥

॥३१॥ इन्द्रस्य या मही दृपत् क्रिमेर्विश्वस्य तर्हणी । तया पिनप्ति सं क्रिमीन्
 दृपदा खल्वी इव ॥ १ ॥ दृष्टमदृष्टमतृहमयो कुरुमतृहम् । अलगदन्तसर्वान् ब्रु-
 लान् क्रिमीन् वचसा जम्भयामसि ॥२॥ अलगदन् हन्मि महता वधेन दूना अदूना
 अरसा अधूवन् । शिष्टानशिष्टान् नि तिरामि वाचा यथा क्रिमीणां नर्किरुच्छिपति
 ॥ ३ ॥ अन्यान्न्यं शीर्षण्यं मथो पाष्ट्यं क्रिमीन् । अवस्कृवं व्यध्वरं क्रिमीन्
 वचसा जम्भयामसि ॥ ४ ॥ ये क्रिमयः पर्वतेषु वनेष्वोपधीषु पशुष्वुप्सु न्तः ।
 ये अस्माकं तुभ्वमाविविशुः सर्वे तर्हन्मि जनिम् क्रिमीणाम् ॥ ५ ॥

॥ इति पञ्चमो ऽ नुवाकः ॥

गवि क्रिमये
 पृष्टीरि
 दृष्टाप्ति यच्छिरः ॥२॥ अत्रिबद् वः क्रिमयो हन्मि कण्ववज्जमदग्निवत् । अगस्त
 स्य ब्रह्मणा सं पिनप्स्यहं क्रिमीन् ॥ ३ ॥ हतो राजा क्रिमीणामुतैर्पा स्थपति
 हेतः । हतो हुतमाता क्रिमिहेतुभ्राता हुतस्वसा ॥ ४ ॥ हुतासौ अस्य वेशसे
 हुतासः पारिवेशसः । अधो ये कुल्लका इव सर्वे ते क्रिमयो हुताः ॥ ५ ॥ म
 मृणामि मृद्धे याभ्यां वितुदायसि । भिनक्ति ते कृपुम्भं यस्ते विप्रधानः ॥ ६ ॥

॥ ३३ ॥ अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां कर्णीभ्यां क्षुब्धकादधि । यक्ष्मं शीर्ष-
 ण्यं मुस्तिष्काज्जिह्वाया वि हृदामि ते ॥१॥ ग्रीवाभ्यस्त वृष्णिर्ह्याभ्याः कीर्त्तसाभ्यो
 अनुक्यात् । यक्ष्मं दोषण्यं भंसाभ्यां वाहुभ्यां विहृदामि ते ॥ २ ॥ हृदयात् ते
 परि ह्रोमनो हलीक्ष्णात् पार्श्वीभ्याम् । यक्ष्मं मत्तस्नाभ्यां भीदो यक्ष्मस्ते वि हृ-
 दामसि ॥ ३ ॥ आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो वनिष्ठोरुदरादधि । यक्ष्मं कुक्षिभ्यां प्राये-
 नाभ्यां विहृदामि ते ॥४॥ कुरुभ्यां ते अक्षीवज्ज्यां पार्थिव्यां शर्पदाभ्याम् । यक्ष्मं मस-
 थं श्रोणिभ्यां भासदं भंसमो वि हृदामि ते ॥ ५ ॥ अस्थिभ्यस्ते मुञ्जभ्याः स्ना-
 र्चभ्यो धमनिभ्यः । यक्ष्मं पाणिभ्यामङ्गुलिभ्यो जखेभ्यो वि हृदामि ते ॥ ६ ॥
 अङ्गे अङ्गे लोमिन् लोमिन् यस्ते पर्वणि पर्वणि । यक्ष्मं त्वक्ष्मं ते वयं कुर्यर्षस्य
 वीवर्हेण विष्वञ्चं वि हृदामसि ॥ ७ ॥

॥ ३४ ॥ य ईशं पशुपतिः पशूनां चतुष्पदामुत यो द्विपदाम् । निष्क्रीतः

स यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजमानं सचन्ताम् ॥ १ ॥ प्रमुञ्चन्तो भुवनस्य-
रेतो गातुं धत्त यजमानाय देवाः । उपाकृतं शशमानं यदस्थात् प्रियं देवानामप्येतु
पार्थः ॥ २ ॥ ये ब्रह्मयानमनु दीध्याना अन्वैक्षन्त मनसा चक्षुषा च । अग्नि-
घ्नान्ने म मुमोक्तु देवो विश्वकर्मा प्रजया संरक्षणः ॥ ३ ॥ ये प्राप्ताः पशवो
विश्वरूपा विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः । बायुघ्नान्ने म मुमोक्तु देवः प्रजापतिः
प्रजया संरक्षणः ॥ ४ ॥ प्रजानन्तः प्रति गृह्णन्तु पूर्वं प्राणमद्वैभ्यः पर्याचरन्तम् ।
दिवं गच्छन्ति तिस्रा शरीरैः स्वर्गं याहि पृथिभिर्देवयानैः ॥ ५ ॥

॥ ३५ ॥ ये भुक्तयन्तो न वर्मन्यानुधुर्यान्मनयो अन्वतप्यन्त धिप्सयाः ।
या तेषामव्या दुरिष्टिः स्विष्टिं नस्तां कृणवद् विश्वकर्मा ॥ १ ॥ यज्ञपतिमृष्य एन-
साहुर्निर्भक्तं प्रजा अनुतप्यमानम् । मय्यन्यन्तस्तोकान् यान् श्राध संनुष्टोभिः सृ-
जतु विश्वकर्मा ॥ २ ॥ अद्वान्यान्सोमपान् मन्यमानो यज्ञस्य विद्वान्तसमये
न धीरः । यदेनश्चकृवान् ब्रह्म एष तं विरवकर्मन् म मुञ्चा स्वस्तये ॥ ३ ॥ घोरा
ऋषयो नमो अस्त्वैभ्यश्चक्षुर्यदेष्टां मनसश्च सत्यम् । गृहस्पतये महिष पुमस्रमो
विश्वकर्मन् नमस्ते प्राणस्मान् ॥ ४ ॥ यज्ञस्य चक्षुः प्रभृतिमुखं च वाचा श्रोत्रेण म-
नसा जुहोमि । इमे यज्ञं विततं विरवकर्मणा देवा यन्तु सुमनस्पमानाः ॥ ५ ॥

॥ ३६ ॥ आ नो अग्ने सुमतिं संप्रदो गमेदिमां कुपारीं सह नो भर्गेन । जुष्टा वरेषु
सर्मनेषु ब्रह्मगुरोषं पत्या सोममस्तुत्यै ॥ १ ॥ सोमं जुष्टं ब्रह्मं जुष्टमर्प्यम्णा संभृतं भर्गम् ।
प्रातुर्वैवस्य सत्येन कृणोमि पतिवर्दनम् ॥ २ ॥ इयमग्ने नारी पतिं विदेष्टुसोमो
हि रानां सुभगां कृणोति । सुवांता पुत्रान् महिषी भवाति गृत्वा पतिं सुभगा वि-
राजतु ॥ ३ ॥ यथास्वरो मयबन्धार्हरेषु प्रियोमृगाणां मुपदां वृष्य । एवा भर्गस्य
जुष्टेयमस्तु नारीसम्पिषा पत्याविंशयन्ती ॥ ४ ॥ भर्गस्य नावमा रोह पूर्णामनुपद-
स्वनीम् । तयोपप्रतारिषु यो वरः प्रतिक्राम्यः ॥ ५ ॥ आ क्रन्दय धनपते वरमाम-
नसं कृणु । सर्वं प्रदक्षिणं कृणुयो वरः प्रतिक्राम्यः ॥ ६ ॥ इदं शिरंयं गुर्गुन्वृष-
प्राप्तो अग्नो भर्गः । एते पतिभ्यस्त्वामधुः प्रतिक्रामाव वेधवे ॥ ७ ॥ आ ते नय-
तु सविता नयतु पतिर्यः प्रतिक्राम्यः । न्वमस्येद्योपये ॥ ८ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ॥

॥ ६ ॥ पुमान् पुंसः परिजातोऽश्वत्थः खडिरादधि । स हन्तु शत्रून् मामकान्
यानहं द्वेष्मि ये च माम् ॥ १ ॥ तानेभ्यस्त्य निः शृणीहि शत्रून् च वाघदोषतः । इ-
न्द्रेण वृत्रघ्ना मेदी मित्रेण वरुणेन च ॥ २ ॥ यथाभ्यत्य निरभनोऽन्तर्महत्पणवे ।
पृथा तान्त्वसर्वाभिर्भस्मि यानहं द्वेष्मि ये च माम् ॥ ३ ॥ यः सहमानश्चरसि सा-
सहान इव अप्रभः । तेनाश्वत्थ त्वया वयं सपत्नान्तसहिषीमहि ॥ ४ ॥ मिना-
त्वेतान् निश्च्यतिर्पृत्योः पार्श्वलोचयः । अश्वत्थ शत्रून् मामकान् यानहं द्वेष्मि ये च माम्
॥ ५ ॥ यथाश्वत्थ वानस्पत्यानारोहन् कृणुपेऽधरान् । पृथा मे शत्रोर्मूर्धानं विष्णु-
भिन्वि सहस्व च ॥ ६ ॥ तैऽपराज्यः प्र प्रवन्तां हिन्वा नौरिव बन्धनात् । न
वैश्राध्रमणुत्तानां पुनरस्ति निवर्त्तनम् ॥ ७ ॥ प्रणान् नुद्वे मनसा प्रचित्तेनोत प्रहणा ।
प्रणान् वृक्षस्य शाखयारवत्थस्य नुदामहे ॥ ८ ॥

॥ ७ ॥ हरिणस्य रघुप्यदोऽधि शीर्षणि भेषजम् । स क्षत्रियं विपाणया वि-
पूर्वनेमनीनशत् ॥ १ ॥ अतु त्वा हरिणो वृषां प्रश्निरचतुर्भिरक्रमीत् । विपाणे
वि प्यं गुपितं यदस्य सेत्रियं हृदि ॥ २ ॥ अदो यद्वरोचते चतुष्पक्षमिवच्छदिः ।
तेनां हे सर्वं क्षत्रियमङ्गैभ्यो नाशयामसि ॥ ३ ॥ अमू ये विवि सुभगे विचृतौ नाम
तारके । वि क्षत्रियस्य मुञ्चतामधमं पार्श्वमुत्तमम् ॥ ४ ॥ आप इह वा उ भेषजी-
रापो अमीवृचार्तनीः । आपो विश्वस्य भेषजीस्तास्त्या मुञ्चन्तु क्षत्रियात् ॥ ५ ॥ य-
दामुतेः क्षियमाणायाः क्षत्रियं त्वा व्यानशे । वेदाहं तस्य भेषजं क्षत्रियं नाश-
यामि त्वत् ॥ ६ ॥ अणुवासे नक्षत्राणामपवासे वृषसामुत । अपास्मत् सर्वं दुर्मृत-
मपं क्षत्रियमुच्छतु ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ आ यातु मित्र अतुभिः कल्पमानः संवेशयन् पृथिवीमुन्नियाभिः । अ-
थास्मभ्यं वरुणो वायुरग्निर्वह्वापं संवेश्य दधातु ॥ १ ॥ धाता रतिः संवितेदं
जुपन्तामिन्द्रस्त्वष्टा मतिं हर्यन्तु मे वचः । हुवे देवीमर्दिति शूरपुत्रां संजातानां म-
मध्यमेष्टा यथासानि ॥ २ ॥ हुवे सोमं सवितारं नमोर्भिर्विश्वानादित्यां अहमुत्त-
रत्वे । अयमग्निर्दीदायद्दीर्घमेव संजातैरिन्द्रोऽमतिं युवाञ्जि ॥ ३ ॥ इहेदसाद्य न परो
नमाधेयो गोपाः पुष्टपतिर्वि आजन्त । अस्यै कामायोपं कामिनीर्विश्वं वो देवा उ
प्रसंयन्तु ॥ ४ ॥ सं वो मनांसि संवता समाकूतीर्न मामसि । अमी ये विवता स्थ
तान् वः सं नमयामसि ॥ ५ ॥ अहं वृष्णासि मनसा मनांसि मम चित्तमनु चित्तेभिरै-
मं वशेषु हृदयानि वः कृणोमि मम यातमनुवर्त्मान् एत ॥ ६ ॥

॥६॥ इन्द्रस्य विष्णुस्य याः शिवा पृथिवी मृता । यथाभिचक्र देवास्तथापि क-
 रुता पुनः ॥१॥ अथेष्वाजो अश्वारयन् नया नन्मनुना कृतम् । कृणोमि वष्टि विष्के-
 न्यं दुष्काश्रौ गवांमिव ॥ २ ॥ शिशदने मूत्रे मृगलं नदा वीथन्ति वेधमः । ध-
 वस्यं शुष्मं काञ्चं वार्षं कृण्वन्तु वन्धुरः ॥ ३ ॥ येनो अश्वस्यवदचरेय देवा ईवा-
 सुम्पायया । शुनो अयिर्वि दृष्यन्तो वन्धुरा काञ्चस्य च ॥ ४ ॥ दुष्टं हि त्वां
 मन्त्रयार्थं दृष्यिष्यार्थं काञ्चम् । उडाश्वो रया इव शपथेभिः सरिण्या ॥ ५ ॥
 एकंशं विष्कन्धासि विष्टिना पृथिवीमर्तु । तेषां त्वामग्न उज्जहर्षेण विस्कन्ध-
 दृषणम् ॥ ६ ॥

॥ १० ॥ अथमा ह ध्येवास मा धेनुर्मवद ह्यं । सानः पर्यस्वनी दुहामुता-
 रामुता गमाम् ॥ १ ॥ या देवाः मन्त्रि नन्दन्ति रात्रि धेनुमुगायनीम् । मन्त्रा-
 रस्य या पत्नी मा नो अग्न्य सुमदगन्ती ॥ २ ॥ मन्त्रमरस्य प्रतिमां या त्वां रा-
 ध्युपाम्पते । मा न आयुष्मती मृजां शयस्पोपेण से सृज ॥ ३ ॥ इयमेव सा या
 मथमा ध्यायतेऽग्निराशु धरति मविष्टा । मृदान्तो अस्या महिमानो अन्तर्धू-
 म्निगाय नवगजभिषी ॥ ४ ॥ धानस्पृश्या प्रावाणो घोषमकृत इविष्कृण्वन्तः प-
 रिबन्मरीणम् । एकोष्टके सुमजमः सुवीरा वयं स्वाप्त पतयो रयीणाम् ॥ ५ ॥
 इदोयासुदं पुनरंत् सरीमुषं जातवेदः प्रति हव्या सृभाय । ये प्राभ्याः पशवो वि-
 दवहेपास्तेषां सगुनां मयिरन्तिरस्तु ॥ ६ ॥ आ मा पुष्टे च पोषे च रात्रि देवानो
 सुमर्ता स्वाम । पूर्णाद्वै परा पतु सुपूर्णा पुनरापत । सतीन यज्ञान्तस्संभृज्जतीप्रमूर्ति
 न आ भर ॥ ७ ॥ आयमेगन्तसंवस्सरः पतिरेकाष्टके तव । सा न आयुष्मती मृजां
 शयस्पोपेण से सृज ॥ ८ ॥ श्रुतून् यज श्रुतपतीनार्तवानुत हायनान् । समाः संव-
 स्सरान् मासान् भृतस्य पतये यजे ॥ ९ ॥ श्रुतुभ्यंष्टार्तवेभ्यो मा द्रव्यः संवत्सरेभ्यः ।
 धात्रे विधात्रे समूधे भृतस्य पतये यजे ॥ १० ॥ इदंया जुहतोवयं देवान् घृतवता
 यजे । गृहानलुभ्यतो वयं सं विज्ञेमोष गोमंतः ॥ ११ ॥ एकाष्टका तपसा तुप्य-
 माना जज्ञान गर्भमहिमानमिन्द्रम् । तेन देवा व्यसहन्त शत्रून् हन्ता दस्यूनामभद्रच्छ-
 धीपतिः ॥ १२ ॥ इन्द्रपुत्रे सोमपुत्रे दुहितारि मृजापतेः । कामानुस्माकं पूरय मतिं
 गृहादि नोदयिः ॥ १३ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

स्य स्थ तर्पत्तु यो वृः प्राहूत तर्पत्तु स्वा मांसान्यत्त ॥ १ ॥ शेरुधक्क शेरुधे
 वीं ० । ० ॥ २ ॥ ओकानुओक पुनर्वी ० ॥ ३ ॥ सर्पानुसर्प पुनर्वी ० ॥ ४ ॥
 जूणि पुनर्वी यन्तु यातवः पुनर्हतिः किमीदिनीः । ० ॥ ५ ॥ उपव्हे पु
 ० । ० ॥ ६ ॥ अर्जुनि पुनर्वी ० । ० ॥ ७ ॥ भरुजि पुनर्वी यन्तु यातवः
 हतिः किमीदिनीः । यस्य स्थ तर्पत्तु यो वृः प्राहूत तर्पत्तु स्वा मांसान्यत्त ॥

॥ २५ ॥ शं नो देवी पृश्निपर्यशं निश्चैत्या अकः । उग्रा हि कण्वजम्
 तामभञ्जि सहस्रतीम् ॥ १ ॥ सहमानेयं ग्रयमा पृश्निपर्यजायत । तयाहं बु
 म्नां शिरो हृश्यामि शकुनेरिव ॥ २ ॥ अरायमसृक्पावानं यश्च स्फूर्तिं जिहीषे
 गर्भादं कण्वं नाशय पृश्निपणिं सहस्र च ॥ ३ ॥ गिरिमेनू आ वेशय कण
 जीवित्योपनान् । तास्त्वं देवि पृश्निपर्यग्निरिवानुदहन्निहि ॥ ४ ॥ पराच ए
 मणुद कण्वान् जीवित्योपनान् । तमांसि यत्र गच्छन्ति तत्कव्यादो अनीगमस

॥ २६ ॥ एह यन्तु पशवो ये परेयुर्वायुयैषां सहचारं जुजोष । त्वष्टाः
 प्रथेयानि वेवा स्मिन् तान् गोष्ठे संविता नि यच्छतु ॥ १ ॥ इमं गोष्ठं पशु
 बृहस्पतिरा नयतु मज्जानन् । मिनीवाली नयत्वाग्नेपामाज्जगमुषो अनु
 ॥ २ ॥ सं सं संवन्तु पशवः समश्वाः सम पूरुषाः । सं धान्यस्य
 संभ्राव्येण हविषा जुहोमि ॥ ३ ॥ सं संश्वामि गवां क्षीरं समाज
 संसिका अस्माकं वीरा ध्रुवा गावो मयि गोपतौ ॥ ४ ॥ आ
 माहर्षि धान्यं रसम् । आहता अस्माकं वीरा आ पत्नीरिद

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

सुगं तं इमं संज्ञाना अभिसंविशध्वम् ॥ ५ ॥ दयन्तु त्वा प्रतिज्ञनाः प्रति मित्रा
अवृपन । इन्द्राग्नी विश्वेदेवास्ते विशि क्षेममदीधरन् ॥ ६ ॥ यस्ते हवँ वि-
षदन् सज्ञातो यश्च निष्टयः । अपाञ्चमिन्द्र तं कृत्वायेम मिहावँ गमय ॥ ७ ॥

। ४ ॥ आ त्वां गन् राष्ट्रं सह वर्चसोर्दिहि माह विशां पतिरेकुराद् त्वं विरा-
ज । सर्वास्त्वा राजन् प्रदिशो हयन्तूपसव्यो नमस्यो भवेह ॥ १ ॥ त्वां विशो वृ-
षतां राज्याय त्वामिमाः प्रदिशः पञ्च देवीः । वर्ष्मन् राष्ट्रास्य ककुर्दि श्रमस्व
ततो न जुग्रो वि भेजा वमूनि ॥ २ ॥ अस्ते त्वा यन्तु इविनः सज्ञाता अग्निर्वृतो
अजिरः सं चरात । ज्ञायाः पुत्राः सुमनसो भवन्तु बृहं वलिं प्रति पश्यासा
उग्रः ॥ ३ ॥ अश्विना त्वाग्रे मित्रावरुणोभा विश्वे देवा मरुतस्त्वा हयन्तु ।
अश्व मनो वसुदेयाप कृणुष्व ततो न जुग्रो वि भेजा वमूनि ॥ ४ ॥ आ प्र द्रव
पद्मस्याः पदावतः शिवे ते यावापृथिवी उभे स्ताम् । तदयं राजा वरुणस्तथाह
स त्वायमहत् स उपेदेमहि ॥ ५ ॥ इन्द्रेन्द्र मनुष्याः ५ः परोहि संघज्ञास्था वरुणः
संविद्वानः । स त्वायमहत् स्वे सधस्ये स देवान् यज्ञत् स उ कल्पयाद् विशः ॥ ६ ॥
पृथ्या देवतीर्वृथा विरूपाः सर्वाः स्रक्त्य वरीयस्ते अक्रन् । तास्तथा मयाः
संविद्वाना हयन्तु दशमीमुग्रः सुमना वशेह ॥ ७ ॥

॥ ५ ॥ आयमगन् पर्णमणिर्बली बलेन प्रमृणन्तसपत्नान् । ओजो देवानां
पय ओषधीनां वर्चसा मा जिन्वत्वर्षयावन् ॥ १ ॥ मयि ज्ञत्रं पर्णमणे मयि धार-
यताद् दयिम् । अहं राष्ट्राभीवृगे निजो भूयासमुत्तमः ॥ २ ॥ यं निदधुर्वनस्प-
तो गुह्यं देवाः प्रियं प्रणिम् । तमस्मभ्यं महायुपा देवा ददतु भर्तवे ॥ ३ ॥
सोमस्य पर्णः सह उग्रमागमिन्द्रेण वृत्तो वरुणेन शिष्टः । तं प्रियासं बहु रोच-
मानो दीर्घायुत्वाय शतशारदाय ॥ ४ ॥ आ मारुतत् पर्णमणिर्मया अटिष्टी-
तये । यथादधुत्तरो ऽ सोम्ययम्य उत संविदः ॥ ५ ॥ ये धीवा नो रथकाराः
कर्माणा ये मनीषिणः । उपस्तीन् पर्णं मयं त्वं सर्वान् कृण्वभितो जनान् ॥ ६ ॥
ये राजानो राजकुनः मृताग्राण्ययं ये । उपस्तीन् पर्णं मयं त्वं सर्वान् कृण्वभि-
तो जनान् ॥ ७ ॥ पर्णो ऽ सि तनूपातः सयोनिर्वीरो वीरेण मया । संवत्सरस्य
नेजसा तेन ययामि त्वामणे ॥ ८ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

अथ तृतीयं काण्डम् ॥

॥१॥ अग्निर्नः शत्रून् प्रत्येतु विद्वान् प्रतिदहन्निभिरास्तिमरातिम् । स सेनां मोहयतु परेषां निर्हस्ताश्च कृणवज्जातवेदाः ॥ १ ॥ यूयमुग्रा मरुत इदृशेऽस्थाभि मेतं मृणत सहध्वम् । अमीमृणन्वसवो नायिता इमे अग्निर्होषां दूतः प्रत्येतु विद्वान् ॥ २ ॥ अग्निप्रसेनां मयवन्नस्मात् क्षत्रयतीमभि । युवं तानिन्द्र वृत्रहन्तग्निर्ध्व दहतुं प्रति ॥ ३ ॥ मसूत इन्द्र प्रवत्ता हरिभ्यां प्रते यज्ञः प्रमृणन्तेतु शत्रून् । जहि प्रतीचोऽनूचः पराचो विष्वक्सत्यं कृणुहि चित्तमेपाम् ॥ ४ ॥ इन्द्र सेनां मोहयामित्राणाम् । अग्नेर्वातस्य श्रज्या तान् विपूचो विनाशय ॥ ५ ॥ इन्द्रः सेनां मोहयतु मरुतोऽघ्नन्त्वोजसा । चक्षूष्यग्निरा दत्तां पुनरेतु पराजिता ॥ ६ ॥

॥२॥ अग्निर्नो दूतः प्रत्येतु विद्वान् प्रतिदहन्निभिरास्तिमरातिम् । स चित्तानि मोहयतु परेषां निर्हस्ताश्च कृणवज्जातवेदाः ॥१॥ अयमुग्निरमुमुह्वयानि चित्तानि वो हृदि । वि वो धमत्वोक्तमः प्र वो धमतु सर्वतः ॥ २ ॥ इन्द्र चित्तानि मोहयन्तर्वाहाकृत्या चर । अग्नेर्वातस्य श्रज्या तान् विपूचो वि नाशय ॥ ३ ॥ व्याकृत्य एषाम्प्रिताथो चित्तानि मुह्यत । अथो यद्वैषां हृदि तदेष्टां पति निर्जहि ॥४॥ अमीषां चित्तानि प्रतिमोहयन्ती गृहाणाज्ञान्यन्त्र परेहि । आभि मेहि निर्दह हत्सु शोकैर्ग्राह्यामित्रास्तमसाविध्य शत्रून् ॥ ५ ॥ असौ या सेनां मरुतः परेषां मस्मानैत्यभ्योजसा स्पर्धमाना । तां विध्यत तमसापव्रतेन यद्येषामुन्यो अन्यं न जानात् ॥ ६ ॥

॥ ३ ॥ अर्चिक्रदत् स्वपा इह भुवदग्ने व्यचस्य रोदसी उरुची । युञ्जन्तु त्वा मरुतो विष्वेदस्य आमुं नय नमसा शतहव्यम् ॥ १ ॥ दूरे चित् सन्तमहपास इन्द्रमा च्यावयन्तु मरुताय विप्रम् । यद् गांयत्री वृहतीमर्कमस्मै सौत्राष्टयादधेपन्त देवाः ॥ २ ॥ अज्यस्त्या राजा वरुणो हयतु सोमस्त्या हयतु पर्वतेभ्यः । इन्द्रस्त्या हयतु विद्भ्य आभ्यः स्येनो भूत्वा विश्वापतेमाः ॥ ४ ॥ स्येनो हव्यं नयत्वा परस्मादन्यत्तेभ्ये अपरुद्धं चरन्तम् । अश्विना पन्थो कृणुतां

सुगं ते इमं संजाता अभिसंविशध्वम् ॥ ५ ॥ हयन्तु त्वा प्रतिज्ञनाः प्रति मित्रा
अवृषत । इन्द्राग्नी विश्वेदेवास्ते विशि चैर्ममदीधरन् ॥ ६ ॥ यस्ते हवँ वि-
वदन् सजातो यश्च निष्ठयः । अपाञ्चमिन्द्र तं कृत्वाथेम मित्रावँ गमय ॥ ७ ॥

॥ ४ ॥ आ त्वां गन् राष्ट्रं सह वर्चसोर्दिहि माहू विशां पतिरेकुराद् त्वं विरा-
ज । सर्वास्त्वा राजन् प्रदिशो हयन्तूपसयो नमस्यो भवेह ॥ १ ॥ त्वां विशो वृ-
णतां राज्याय त्वामिमाः प्रदिशः पञ्च देवीः । वर्ष्मन् राष्ट्रास्य क्रुर्दि श्रयस्तु
ततो न उग्रो वि भेजा वमूनि ॥ २ ॥ अच्छ त्वा यन्तु इविनः सजाता अग्निर्वृतो
अजिरः सं चरात । जायाः पुत्राः सुमनसो भवन्तु वृहुं वलिं प्रति परयासा
उग्रः ॥ ३ ॥ अरिबन्ता त्वाग्रं मित्रावरुणोभा विश्वे देवा मरुतस्त्वा हयन्तु ।
अथा मनो वसुदेवाय कृणुष्व ततो न उग्रो वि भेजा वमूनि ॥ ४ ॥ आ म द्रव
पदमस्याः पदावतः शिवे ते द्यावापृथिवी उभे स्ताम् । तदयं राजा वरुणस्तथाह
रा त्वायमहत् स उदेमहि ॥ ५ ॥ इन्द्रेन्द्र मनुष्याः ५ परेहि संवृतास्या वरुणः
संविद्वानः । स त्वायमहत् स्वे सप्रस्ये स देवान् भञ्जत् स उ कल्पयाद् विशः ॥ ६ ॥
पृथ्वा देवतीर्वह्नुषा विरुणाः सर्वाः सद्रस्य वरिषस्ते अकन् । तास्त्रा सर्वाः
संविद्वाना हयन्तु दशमीमुग्रः सुमनां वशेह ॥ ७ ॥

॥ ५ ॥ आयमगन् पर्णमणिर्वृली बलेन मपूणन्त्सपत्नान् । आजो देवानां
पय ओषधीनां वर्चसा मा जिन्वत्वमयावन् ॥ १ ॥ मयिं वृत्रं पर्णमणे मयिं धार-
यताद् दयिम् । अहं राष्ट्राभीष्टुर्गं विनो भूयासमुत्तमः ॥ २ ॥ ये निरुषुर्बन्ध-
नां गुरो देवाः मयिं मणिम् । तमुस्मभ्यं मदायुषा देवा ददन्तु भवेय ॥ ३ ॥
सोमस्य पर्णः राह उग्रमागमिन्द्रेण वृत्तो यरणेन शिष्टः । ने दिव्यामं वृत्तं राय-
मानो दीर्घायुन्वायं शतशारदाय ॥ ४ ॥ आ भारुक्षन् पर्णमणिर्देवा अग्निर्वा-
नये । यथाहर्षुसरो ऽ सोम्यर्णमण उत संविदः ॥ ५ ॥ ये पितॄ नो त्यक्ताः
कुर्मात् ये मंत्रीपिताः । उग्रस्तीनं पर्णं वाग्ं त्वं मर्वां वृत्तमिदं जनान् ॥ ६ ॥
ये राजानो राजकृन्ः भूताग्रोऽयं यः । उग्रस्तीनं पर्णं वाग्ं त्वं मर्वां वृत्तमि-
दं जनान् ॥ ७ ॥ पर्णो ऽ गि मनुषानः सप्तोर्निर्वागो वीरेण दया । संवृतास्य
नेत्रेण नेन वशामि त्यापणे ॥ ८ ॥

॥ इति ऋषो ऋचाः ॥

॥ ६ ॥ पुमान् पुंसः परिजातोऽश्वत्थः खंदिरादधि । स हन्तु शत्रून् मामकान्
 यानहं द्वेष्मि ये च माम् ॥ १ ॥ तानश्वत्थ निः शृणीहि शत्रून् वै वाधदोषतः । इ-
 न्द्रेण वृत्रघ्ना मेदी मित्रेण वरुणेन च ॥ २ ॥ यथाश्वत्थ निरभेनोऽन्तर्महत्यर्णवे ।
 एवा तान्तसर्वाभिर्भेद्गग्निं यानहं द्वेष्मि ये च माम् ॥ ३ ॥ यः सहमानश्चरसि सा-
 स हान इव ऋषभः । तेनोश्वत्थ त्वया वयं सप्रब्रान्तसहिपीमहि ॥ ४ ॥ सिना-
 त्वेनान् निर्ऋतिर्पृत्योः पार्श्वोवयैः । अश्वत्थ शत्रून् मामकान् यानहं द्वेष्मि ये च माम्
 ॥ ५ ॥ यथाश्वत्थ वानस्पत्यानारोहन् कृणुषेऽधरान् । एवा मे शत्रोर्मूर्धानं विष्वक्
 भिन्धि सहस्र च ॥ ६ ॥ तैऽधराञ्चः प्र ध्रुवन्तां लिङ्गा नैरिव धर्म्चनात् । न
 वैवाधप्रणुत्तानां पुनरस्ति निवर्त्तनम् ॥ ७ ॥ प्रैणान् नुदे मर्नसा प्रचित्तेनोत ब्रह्मणा ।
 प्रैणान् वृक्षस्प शाखपाश्वत्थस्य नुदामहे ॥ ८ ॥

॥ ७ ॥ हरिणस्य रघुप्यदोऽधि शीर्षणि भेषजम् । स क्षेत्रियं विपारया वि-
 पूचीनमनीनशत् ॥ १ ॥ अतुं त्वा हरिणो वृषां प्रक्षिञ्चतुर्भिरक्रीमत् । विपाणे
 वि प्ये गुप्यितं यदस्य क्षेत्रियं हृदि ॥ २ ॥ अदो यद्वरोक्षते चतुष्पक्षमिवरुद्धिः ।
 तेनां ते सर्वे क्षेत्रियमङ्गैभ्यो नाशयामसि ॥ ३ ॥ अमू ये विवि सुभगे विचृतौ नाम
 तारके । वि क्षेत्रियस्य मुञ्चतामध्रमं पार्श्वमुत्तमम् ॥ ४ ॥ आप इव वा उ भेषजी-
 रापो अमीवृचार्तनीः । आपो विश्वस्य भेषजीस्तास्त्वामुञ्चन्तु क्षेत्रियात् ॥ ५ ॥ य-
 दासुभेः क्रियमाणायाः क्षेत्रियं त्वा व्यानुशे । वेडाहं तस्य भेषजं क्षेत्रियं नाश-
 यामि त्वत् ॥ ६ ॥ अप्रवासे नक्षत्राणामपवासे जुपसामुत । अपास्मत् त्वि दुर्भुत-
 मयं क्षेत्रियमुच्छतु ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ आ यातु मित्र अतुभिः कर्णगानः संवेशयन् पृथिवीमुन्निर्याभिः । अ-
 धास्मभ्यं वरुणो वायुग्निर्बृहद्वायुं संवेश्य दधातु ॥ १ ॥ धाता गतिः संवितेदं
 जुपन्तामिन्द्रस्त्वष्टा प्रति हयन्तु मे वषः । हुवे देवीमर्दिति शूरपुत्रां सजातानां म-
 मध्यमेष्टा यथासानि ॥ २ ॥ हुवे सोमं सवितारं नमोभिर्विश्वानादित्या अहमुत्त-
 रत्वे । अयमग्निर्दोदायद्दीर्घमेव सजातैरिन्द्रोऽप्रति ध्रुवञ्चिः ॥ ३ ॥ इहेदंसायु न पुरो-
 गंथाथेपी गोपाः पुष्टपतिर्वि आजन्तु । अस्मै कामायोषं कामिनीर्विश्वे वो देवा उ-
 प्रसयन्तु ॥ ४ ॥ सं वो मनोमि संयता समाकूतीर्न मामसि । अमी ये विर्यता स्यन्-
 तान्नुः सं नमयामसि ॥ ५ ॥ अहं गृह्णामि मर्नसा मनोमि मयं चित्तमनु चित्तेभिरते ।
 मम वशेषु हृदयानि वः कृणोमि मयं यातमनुवर्त्मान् एतं ॥ ६ ॥

॥६॥ कूर्शफस्य विश्वस्य द्याःपिता पृथिवी माता । ययोभिचक्र देवास्तथापि कृ-
णुता पुनः ॥१॥ अथेष्वाणो आधारयन् तथा तन्मनुना कृतम् । कृणोमि वधि विष्क-
न्धं मुष्काग्रहो गवामिव ॥ २ ॥ विश्वह्ये सूत्रे स्वर्गलं तदा वेधन्ति वेधसः । अ-
वस्युं शुष्मं काव्रवं वापि कृण्वन्तु वन्धुरः ॥ ३ ॥ येनां श्रवस्पवश्चरय देवा इवा-
सुरायाः । शुनो कृपिरिव दूषणो वन्धुरा काव्रवस्य च ॥ ४ ॥ दुष्टे हि त्वां
भूत्स्यामि दूषयिष्यामि काव्रवम् । उदाशत्रो रयां इव शपथेभिः सरिष्यथ ॥ ५ ॥
एकंशतं विष्कन्धानि विष्टिता पृथिवीमनु । तेषां त्वामम उज्जहर्मुणि विष्कन्ध-
दूषणम् ॥ ६ ॥

॥ १० ॥ प्रथमा ह ध्रुवाम सा धेनुर्मवद् यमे । सानुः पर्यस्वती दुहापुन-
रामुत्तरी समाम् ॥ १ ॥ या देवाः प्रति नन्दन्ति रात्रि धेनुमुपायनीम् । मन्वन्त-
रस्य या पत्नी सा नो अस्तु सुमह्यगती ॥ २ ॥ मन्वन्तरस्य प्रतिमा या त्वां रा-
त्र्युपास्महे । सा न आयुष्मती मृजां शयस्पोषेण सं सृज ॥ ३ ॥ इयमेव सा या
प्रथमा व्याच्छेदस्त्रितरासु चरति प्रविष्टा । मृशन्तो अस्यां महिमानो अन्तर्गृ-
हिणाय नवगजानिभी ॥ ४ ॥ धानस्पत्या प्राबालो घोषमकत इविष्कृण्वन्तः प-
रिवत्सरीणम् । एकोष्ठके सुप्रजसः सुवीरो वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ५ ॥
इडायास्तदं घृतवत् सरीसृपं जातवेदः प्रति हव्या रूपाय । ये प्राग्याः पृग्वो वि-
श्वरूपास्तेषां सप्तानां मयिरन्तिरस्तु ॥ ६ ॥ आ मां पुष्टे च पोषे च रात्रि देवानां
सुप्रती स्याम । पूर्णादेवं परां पत्न सुपूर्णा पुनरापन । सर्वान यजान्मममृजन्तां प्रपू-
न आ भर ॥ ७ ॥ आयमगन्तसंवत्सरः पतिरेकाष्टके तव । सा न आयुष्मती मृजां
शयस्पोषेण सं सृज ॥ ८ ॥ अनून् यज अनुपतीनान्नानु शयनान् । सप्ताः मन्व-
त्सरान् मासान् भूतस्य पतये यजे ॥ ९ ॥ अनुम्येक्षतवेभ्यो प्राद्वयः मन्वन्तरेभ्यः ।
धात्रे विधात्रे समृधे भूतस्य पतये यजे ॥ १० ॥ इरया दुर्धनो वयं देवान् पुनर्व-
यजे । गृहानलुभ्यतो वयं सं विशेमोष गार्धनः ॥ ११ ॥ एकाष्टका तपमा अ-
माना जजान गर्भमहिमानमिन्द्रम् । तेन देवा व्यसन्तु गर्धन इन्ना दस्युनां च
चीपतिः ॥ १२ ॥ इन्द्रपुत्रे सोमपुत्रे दुहितायै वरुणः । कामान्म्याहं इन्द्र
गृहाहि नोद्विः ॥ १३ ॥

॥ ११ ॥ मृच्चामि त्वा हविषा जीवनाय कर्मज्ञातयच्चादृत राजयच्चात् ।
 ग्राहिर्जग्राह यद्येतदेतन् तस्या इन्द्राग्नी म पुमुक्तमेनम् ॥ १ ॥ यदि क्षित्युर्यदि वा
 परेतोयदि मृत्योरन्तिकं नीत एव । तमा हंरामि निर्वृतेरुपस्यादस्पापमेनं शतश-
 रदाय ॥ २ ॥ सहस्राक्षेण शतवीर्येण शतार्युषा हविषाहर्पमेनम् । इन्द्रो यथेनं
 शरदो नयात्यति विश्वस्य दुरितस्य पारम् ॥ ३ ॥ शतं जीव शरदो वर्धमानः श-
 हैमन्ताक् छतमुवमुन्तान । शतं तु इन्द्रो अग्निः संविता बृहस्पतिः शतार्युषा हविषा
 र्पमेनम् ॥ ४ ॥ म विंशतं प्राणापानावनद्वाहाविष यजम् । व्यान्ये यन्तु मृत्यु-
 याज्ञादुरितराक् छतम् ॥ ५ ॥ इहैव स्तं प्राणापानौ मार्ष गातमितो युवम् । शरी-
 रमुस्याङ्गानि जुरसें यदृतं पुनः ॥ ६ ॥ जरायै त्वा परि ददामि जरायु नि पुवामि
 त्वा । जरा त्वा भद्रा नैष्टव्यान्ये यन्तु मृत्युवो याज्ञादुरितराक् छतम् ॥ ७ ॥ अभि त्वा
 जटिमाहेतुं गामुज्जर्णभित्र रज्ज्वा । यस्त्वा मृत्युरभ्यर्घत्तु जार्यमानं सुप्राशया । तं
 ते सत्यस्य हस्ताभ्यामुदमुच्चद्व बृहस्पतिः ॥ ८ ॥

॥ १२ ॥ इहैव ध्रुवां नि भिनोमि शालां क्षेमे तिष्ठति घृतमुत्तमाणा । तं
 त्वा शाले सर्ववीराः सुवीरा अरिष्टवीरा उपसं चरेम ॥ १ ॥ इहैव ध्रुवा प्रति तिष्ठ
 शालेश्वावती गोमती सनृतावती । ऊर्जस्वती घृतवती परस्वत्युच्छ्रयस्व मृते
 सौभगाय ॥ २ ॥ ध्रुवस्यैति शाले बृहच्छन्दाः पूतिधान्या । आ त्वा वृत्तो
 गमेदा कुम्भार आ धेनवः सायमास्पन्दमानाः ॥ ३ ॥ इमां शालां सविता वायु
 रिन्द्रो बृहस्पतिर्नि भिनोतु प्रजानन् । वृत्तन्तूदा मृतो घृतेन भगो नो राजा नि-
 कृपि तनोतु ॥ ४ ॥ मानस्य पत्नि शरणा स्योना देवी देवेभिर्निर्मितास्यग्रे । वृ-
 शां वसाना सुमनो अमस्त्वमशस्मभ्यं सहवीरं रुयि दाः ॥ ५ ॥ अतुतेन स्थणा-
 मधि रोह वंशोग्रो विराजन्तं वृद्धं शत्रून् । मा ते रिपुपुपुत्तारो गृहाणो शा-
 ले शतं जीवेम शरदः सर्ववीराः ॥ ६ ॥ एमां कुम्भारस्तरुणा आ वृत्तो जगता
 सह । एमां परिश्रुतः कुम्भ आ वृद्धः कुलशैरुः ॥ ७ ॥ पूर्णं नादि म भर कु-
 र्ममेतं घृतस्य धारां मृतेन संयृताम् । इमां घृतनमृतेना समदग्धीष्टापूर्तमभि रत्वा
 त्येनाम् ॥ ८ ॥ इमा आपः म भेराभ्ययच्चा यच्चमनाशनीः । गृहानुप म सीदा
 म्यमृतेन महाग्निना ॥ ९ ॥

॥ १३ ॥ यददः संपयनिराचनं दता हते । तस्मादा न्योः नामस्य त

नामानि सिन्धवः ॥ १ ॥ यत्नेर्पिता वरुणेनाच्छीर्षं समर्वज्जत । तदाभोदिन्द्रो
 वो यतीस्तस्मादापो अर्तुं घ्नन् ॥ २ ॥ अपक्रामं स्यन्दमानाअवीचरत वो हि
 कम् । इन्द्रोवः शक्तिभिर्देवीस्तस्माद् वार्नार्षं वो हितम् ॥ ३ ॥ एको वो देवो
 ज्यतिष्ठत् स्यन्दमाना यथावशम् । उदानिपुर्महीरिति तस्मादुदकं मुच्यते ॥ ४ ॥
 आपोभद्राघृतमिदार्यं आसन्नग्नीषोमीं विभूत्यापु इत् ताः । तीवोरसो मधुपर्चामर-
 गुम आ मां प्राणेन सह वर्षसा गमेत् ॥ ५ ॥ आदित् परयाम्पुतवाभृणोम्याण घोषो
 गच्छति वाद् मासाम् । मन्ये भेजानो अमृतस्य तर्हि हिरण्यवर्णा अर्तुपं यदार्चः ॥ ६ ॥
 इदं व आपो हृदयमयं वृत्त अर्तावरीः । इहेत्यमेतं शकरीर्यत्रेदं वेश्यामिवः ॥ ७ ॥

॥ १४ ॥ संवो गोष्ठेन सुपदा सं ख्या सं मुभूत्या । अहर्जातस्य यन्नाम तेना वः
 सं संजामसि ॥ १ ॥ सं वः संजत्वर्थमां सं पूषा सं बृहस्पतिः । समिन्द्रो यो धन-
 ङ्जपो मयि पुप्यत् यद् वस्तु ॥ २ ॥ संजग्माना अर्विभ्युपिरस्मिन् गोष्ठे कंदीपिणीः ।
 विभूतीः सोम्यं मध्वेनमीवा उपेतं ॥ ३ ॥ इहैव गाव एतन्नेहे शक्यं पुप्यत । इहैवोत
 म जायध्वं मयि संज्ञानमस्तु वः ॥ ४ ॥ शिवो वो गोष्ठो भवतु शारिशकेव पुप्यत
 इहैवोत म जायध्वं मया वः सं संजामसि ॥ ५ ॥ मया गावो गोपतिना सच-
 ध्वमयं वो गोष्ठ इह पौपयिष्णुः । रायस्पोपेणवहुता भवन्तीर्जीवानीवन्तीरुपवः
 सदेम ॥ ६ ॥

॥ १५ ॥ इन्द्रमहं वृष्णिर्जं बोदयामि सन्न ऐतुं पुरयता नो अस्तु । नुदन्न-
 रातिं परिपन्थिर्न मृगं स ईशानो घनदा अस्तुमर्षम् ॥ १ ॥ ये पन्थानो बृहवो
 देवयाना अन्तरा घाषांपृथिवी संचरन्ति । ते मा जुपन्तां पर्यसा घृतेन यया फ्री-
 त्वा धनमाहराणि ॥ २ ॥ इध्मेनांगं इच्छमानो घृतेन जुहोमि इव्यं तरंसे बलाय ।
 यावदीशे ब्रह्मणा बन्दमान इमां धिर्वं शतसेयाय देवीम् ॥ ३ ॥ इमामग्ने शराणि
 मीमृषो नो यमध्वानमगौम वूरम् । शुनं नो अस्तु मण्डो विम्वयर्धं प्रतिपुणः फलि-
 नं मा कृणोतु । इदं इव्यं संविशानो जुषेयां शुनं नो अस्तु चरिषमुत्थितं च ॥ ४ ॥
 येन धनेन मण्डं चरामि धनेन देवा धनमिच्छमानः । तन्मे भूयो भवतु मा कनी-
 योज्जेतं सातृणो देवान् इविषा निषेध ॥ ५ ॥ येन धनेन मण्डं चरामि धनेन
 देवा धनमिच्छमानः । तस्मिन् म इन्द्रो रुचिमादधानु मजापतिः सविता सोमो अ-
 ग्निः ॥ ६ ॥ उपे त्वा नममा वयं होतवश्चानर स्नुमः । स नः मजास्वान्यम-

गोपुं प्राणेषु जायते ॥ ७ ॥ विप्रवाहते सप्तमिदं माभ्यवेव निष्ठिते जातवेदः ।
 शयस्पोषंण सप्तिपा गर्दन्तो मा तं अग्ने मतिवेशा रिपाम ॥ ८ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ १६ ॥ प्रातरग्निं प्रातरिन्द्रं हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्विना । प्रात
 भर्गं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोममुत रुद्रं हवामहे ॥ १ ॥ प्रातर्जितं भगं पु
 हवामहे वयं पुत्रमदितेयो विधुता । आध्रधिद्वयं मन्यमानस्तुरध्विराजो विद्वयं भगं
 भुक्तीत्याह ॥ २ ॥ भगं मणेतुर्भगं सत्यराघो भगेमां धियमुदेवा ददन्नः । भगं प्र
 णो जनय गोभिरभ्यर्भेगं प्र तृभिर्भुवन्तः स्याम ॥ ३ ॥ उतेदानीं भगवन्तः स्या-
 मोत प्रपित्व उत मध्ये अह्नाम् । उतोदितौ मयवन्तसूर्यस्य वयं देवानौ सुमता
 स्याम ॥ ४ ॥ भगं एव भगवां अस्तु देवस्तेनां वयं भगवन्तः स्याम । तं त्वा
 भगं सर्वं इज्जोहवीमि सनो भगं पुर एता भवेह ॥ ५ ॥ समध्वराघोपसो नमन्त
 दधिक्रावेव शुचये पदायं । अर्वाचीनं यमुविदं भगं मे रथमिवाश्वो वृजिन् आ
 वेहन्तु ॥ ६ ॥ अर्वायतीर्गोमतीर्न वृषासो वीरवन्तीः सदैमुच्छन्तु भद्राः । घृतं दु-
 हाना विश्वतः प्रपीता सूर्यं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७ ॥

॥ १७ ॥ सीरा युञ्जन्ति कुवयो युगा वि तन्वते पृथक् । भीरा देवेषु सुम्न-
 यो ॥ १ ॥ युनक्तु सीरा वि युगा तेनोत कृते योनौ वपतेह वीजम् । विराजः
 श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इत्सूर्यः एकमा यवन् ॥ २ ॥ लाङ्गलं पवीरवत् सु
 शीर्मं सोमसत्सरु । उदिद्वं वपतु गामर्विं प्रस्थावदस्थवाहनं पीवरीं च प्रकुर्वीम् ॥ ३ ॥
 इन्द्रः सीतां नि गृह्णातु तां पूषाभि रैक्षतु । सा नः पर्यस्वती दुहामुत्तरामुत्तरां
 समाम् ॥ ४ ॥ शुनं सुफाला वि तुदन्तु भूमिं शुनं कीनाशा अन्त्यन्तु वाहान ।
 शुनोसीरा इविपा तोशमाना सुषिष्णला ओषधीः कर्तमस्यै ॥ ५ ॥ शुनं वाहाः
 शुनं नरः शुनं कृपतु लाङ्गलम् । शुनं वरुणा वध्यन्तां शुनमष्टामुर्दिक्ष्य ॥ ६ ॥
 शुनोसीदेह स्म मे जुषेथाम् । यदिवि चक्रयुः पर्यस्तेनमामुपं सिञ्चतम् ॥ ७ ॥
 सीते वन्दामहे त्वावाचीं सुभगे भव । यथा नः सुमना असो यथा नः सुफला
 भुवः ॥ ८ ॥ घृतेन सीता यधुना समक्ता विश्वैर्देवरनुमता गृह्णिः । सा नः सीते
 पर्यमाभ्याववृत्स्वोर्जस्वती घृतवत् पिन्वमाना ॥ ९ ॥

॥ १८ ॥ इमां गन्ताम्योपधिं वीज्यां बलं वनमाम् । यथा मृगन्तीं बाधते यथा
 मन्त्रिन्ते पतिम् ॥ १ ॥ उत्तानाग्रे सुभगे देवजने सहस्रानि । मृगन्तीं मे परां
 गृह्णन्ति मे केवलं कृषि ॥ २ ॥ नृदि ते नाम जग्राह नो अस्मिन् रममे पतिं ।
 पंगमि पंगवर्नं मृगन्तीं गमयामसि ॥ ३ ॥ उत्तंग्राहमुत्तर उत्तरे दुर्तराभ्यः ।
 ह्यः मृगन्तीं या ममार्पणं मार्पराभ्यः ॥ ४ ॥ अहर्मस्मि सहस्रानाधो त्वमसि
 मानादिः । ह्ये सहस्रानि धृत्वा मृगन्तीं मे मरावह ॥ ५ ॥ अभि तेऽप्यां सारं
 मानानुपं तेऽप्यां मदीयसीम् । मामनु म ते मनो वृत्तं गौरिव धावतु एषा वा-
 र्गिव धावतु ॥ ६ ॥

॥ १९ ॥ संशितं म इदं द्रष्टुं संशितं वीर्यं बलम् । संशितं क्षत्रप्रजर्मस्तु
 जिह्वापुंयप्रामिं पुरोहितः ॥ १ ॥ सप्रदेषां गृहं स्यापि ममोजो वीर्यं बलम् ।
 पृथ्यामि शर्षणां शार्ङ्गनेन हविषाहम् ॥ २ ॥ नीचैः पचन्तामथरे भवन्तु ये
 नः गृहिं मघवानं पृतन्यान् । क्षिणापि द्रव्यणामिमानुध्यामि स्वानुहम् ॥ ३ ॥
 नीचणीयांयः परशोऽग्नेस्त्रीक्षणांयः उग । इन्द्रस्य वज्रान् सीक्षणीयांसो येषामस्मि
 पुरोहितः ॥ ४ ॥ प्रपाप्रदमायुषा मं स्याम्येषां गृहं सुवीरं वर्धयामि । पुषां क्षत्र
 प्रजर्मस्तु जिह्वापुंयं धितं विधेऽयन्तु देवाः ॥ ५ ॥ उद्धर्षन्तां मघयन् वा-
 र्जिन्तानुधुवीराणां जयतामनुषोषः । पृथग् घोषां उन्तुल्यः केतुमन्त उदीरताम् । देवा
 इन्द्रज्येष्ठा मरुतो यन्तु सैनया ॥ ६ ॥ प्रता जयता नर जग्रा वः सन्तु शार्दवः ।
 क्षिणेष्वेषोऽश्वलक्ष्मणो हनोमायुषा अश्वलानुमवाहयः ॥ ७ ॥ अवसृष्टा परां
 पतु शरद्वे दक्षसंशिते । जयामिमान् म पंगम्य जहोषां परं परं मामीषां मोक्षि
 कश्चन ॥ ८ ॥

॥ २० ॥ अयं ते योनिर्ऋतिवयो यतो जातो अरोचथाः । तं जानन्नग्न आ
 होहापां नो वर्धया इयिम् ॥ १ ॥ अग्ने अच्छां ववेह नः प्रत्यह नः सुमनाभव ।
 म एषां यच्छ विशां पते धनुदा अंसि नस्तवमे ॥ २ ॥ म एषां यच्छत्वर्षमा
 म भग्नः म गृहस्पतिः । म देवीः प्रोत मृगतां इयिं देवी दधातु मे ॥ ३ ॥ सोमं
 राजानमवमेग्निं ग्रीभिर्हवामहे । आदित्यं विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्प-
 तिम् ॥ ४ ॥ त्वं नो अग्ने अग्निभिर्विह्यं यतं च वर्धय । त्वं नो देव दातव इ-
 यि दानाय चोदय ॥ ५ ॥ इन्द्रवायू उभाविह सुहवेह हवामहे । यथानः सर्व इ-

पूजतुः संगत्यां सुयना असददानकामश्च नो भुवत् ॥ ६ ॥ अयमग्नं बृहस्पतिमिन्द्रं
 दानाय चोदय । वातं विष्णुं सरस्वतीं सवितारं च वाजिनम् ॥ ७ ॥ वाजस्य तु
 प्रेमवे सं वैभूविमेमा च विश्वा भुवनान्यन्तः । उतादित्सन्तं दापयतु प्रजानन् एषि
 च नः सर्ववीरं नि यच्छ ॥ ८ ॥ दुहां मे पञ्च प्रदिशो दुहामुर्विपथा वृत्तम् ।
 मापेयं सर्वा आकूतीर्मनसा हृदयेन च ॥ ९ ॥ गोसन्ति वाचमुदेयं वचसा माधु-
 दिहि । आ रुन्धां सर्वतो वायुस्त्वष्टा पोषं दधातु मे ॥ १० ॥

॥ इति चतुर्थो ऽनुवाकः ॥

॥ २१ ॥ ये अग्नयो अप्सव्रान्तये वृत्रे ये पुरुषे ये अरमसु । य आत्रिवे-
 शोपधीयो वनस्पतींस्तेभ्यो अग्निभ्यो हुतमस्त्वेतत् ॥ १ ॥ यः सोमं अन्तपो
 गोप्सन्तये आर्विष्टो वयःसु यो मृगेषु । य आत्रिवेशं द्विपदो यभ्यतुप्पदस्तेभ्यो
 ॥ २ ॥ य इन्द्रेण मरुतं यार्ति देवो वैश्वानर उत विश्ववान्यः । यं जोहवीमि
 पृतनासु सासृहि तेभ्यो ॥ ३ ॥ यो देवो विस्वाद् यमु काममाहुयं दातारं प्रतिगु-
 हन्तमाहुः । यो धीरः शक्रः पंष्टिभूरदाभ्यस्तेभ्यो ॥ ४ ॥ यं त्वाहोतारं मन-
 साभि सैविदुस्मयोदश भौवनाः पञ्च मानवाः । वर्चोयसे यशसे मृनुतावत्रे तेभ्यो
 ॥ ५ ॥ उक्ताभाय वशाभाय सोमपृष्ठाय वेधसे । वैश्वानर ज्येष्ठेभ्यस्तेभ्यो
 ॥ ६ ॥ दिव्यं पृथिवीमन्वन्तारिञ्चं ये विष्णुतमनुसंचरन्ति । ये दिव्यान्तये वाते अ-
 न्तस्तेभ्यो अग्निभ्यो हुतमस्त्वेतत् ॥ ७ ॥ हिरण्यपाणिं सवितारमिन्द्रं बृहस्पतिं
 वरुणं मित्रमग्निम् । विश्वान् देवानद्विरसो हवामह इमं मृच्यादं शमयन्त्वग्निम्
 ॥ ८ ॥ शान्तो अग्निः मृच्याच्छान्तः पुरुषरेपणः । अथो यो विश्ववान्यन्तं मृ-
 च्यादमशीशमम् ॥ ९ ॥ ये पर्वताः सोमपृष्ठा आपं उक्तामशीचरीः । वातः पर्जन्य
 आवृग्निस्ते मृच्यादमशीशमन् ॥ १० ॥

॥ २२ ॥ इस्तिवृषेसं मयतां वृहद् यशो अदित्या यत् तनुः संभूयं । तत्
 सर्वं समदुर्ममैतद् विरवे देवा अदितिः सजोषाः ॥ १ ॥ मिमरन् वरुणरचेन्द्रो-
 रुद्ररचं पेततु । देवासो विरवपापमस्ते माञ्जन्तु वचसा ॥ २ ॥ येन हस्ती व-
 चसा संवृष्य येन रामां मनुष्येष्वप्सवन्तः । येन देवा देवतामस आपन् तेन मामप्य
 पर्वताग्ने पर्वस्तिर्न कृणु ॥ ३ ॥ यन्ते वचो जातवेदो वृहद् भवत्याहुनेः । यावत् मूर्धस्य
 पचं जामुरस्य च इस्तिर्नः । तावन्मे अरिक्ता वचं या पर्णां पुष्करस्रजा ॥ ४ ॥ याव-

एतन्मः प्रदिशश्चतुर्षोऽवन् समस्तुने । नावन् सुमार्तिवन्दित्र्यं ॥ यि नर्दस्तिवर्चमम् ॥ २ ॥
 इन्दी मृगाणां सुपदां मानिमावान् वभूव हि । नम्य भोगेन वचंसाभि पिञ्चापि मा
 मदम् ॥ ६ ॥

॥ २३ ॥ येन वेहद् वभूविष नाशयांममि तन् त्वन् । इदं नदन्यत्र नदपेदुरे निर्दधमसि
 ॥ १ ॥ आने योनिगर्भे एतु पुषान् चालं इवेपुधिम् । आचरोऽर्च जायतां पुत्रस्ते दर्शमास्यः
 ॥ २ ॥ पुषामि पुत्रं जैनयत्तं पुषानन् जायनाम् । भवामि पुत्रालां माता ज्ञानानां जनया-
 द्वा यान् ॥ ३ ॥ यानि प्रदाणि धीजान्पृषभा जनयन्ति च । तैस्त्वं पुत्रं विन्दस्व
 सा प्रमूर्धनका भव ॥ ४ ॥ कृणोमि ते प्राजाप्यमा योनिं गर्भं एतु ते । विन्दस्व
 त्वं पुत्रं नौरि यस्तुभ्यं शमस्तुभ्यं तस्मै त्वं भवं ॥ ५ ॥ यामां सौः पिता पृथिवी
 माता समुद्रो मूर्तं धीमतां वृषां । तास्त्वा पुत्रविद्यां देव्याः प्रावन्त्वोपधयः ॥ ६ ॥

॥ २४ ॥ पर्यस्वतीरोपधयः पर्यस्वन्मासकं वचः । अथो पर्यस्वती नामा
 भेदेऽहं संहस्तः ॥ १ ॥ वेदाहं पर्यस्वन् चकार धान्यं बहु । सुम्भृत्वा नाम
 यो देवस्तं वयं देवायहे यो यो अप्यज्वनो गृहे ॥ २ ॥ इमा याः पञ्च प्रदिशो
 मानवीः पञ्च कृषयः । एषे शार्प नदीरिविह स्फातिं समावहान् ॥ ३ ॥ उदुत्सं श-
 तधारे गृहसंधारुमासितम् । पुषास्माकेन्द्र धान्यं महसंधारुमासितम् ॥ ४ ॥ शर्तह-
 स्त समाहं संहस्तहस्तं किं । कृतस्य कार्यस्य चेह स्फातिं समावह ॥ ५ ॥ तिस्रो-
 मासा गन्धर्वाणां चतस्रो गृहपत्याः । तासां या स्फातिमत्तमा तया त्वयाभि मृशा-
 मति ॥ ६ ॥ उपोहर्षं समूहर्षं उत्तारं ते प्रजापते । ताविहा वहतां स्फातिं
 वृह भूमानुमासितम् ॥ ७ ॥

॥ २५ ॥ उचुदस्त्वोत् नुदतु मा धृषाः शयने स्वे । इषुः कामस्य या भीमा
 तया विध्यामि त्वा हृदि ॥ १ ॥ आधीपणां कार्यशल्यामिषुं सहकुन्पकुन्पलाम् ।
 तां मुसंभतां कृत्वा कामो विध्यतु त्वा हृदि ॥ २ ॥ या भीहानं शोपयति काम-
 स्पेपुः मुसंभता । प्राचीनपत्ता ज्योषा तया विध्यामि त्वा हृदि ॥ ३ ॥ शुचा
 विद्धा ज्योषया शुक्लोस्याभि सर्प मा । मृदुनिर्मन्युः केवली मियशादिन्यनुव्रता
 ॥ ४ ॥ आजामि त्वान्नया परि मानुरयो पितुः । यथा मम क्रतावसो मम चित्तमुपा-
 यंसि ॥ ५ ॥ ज्यस्य मित्रावरुणौ हृदरिचत्तान्यस्य तम् । अथैनामज्जतं कन्वा योन-
 कृणुतं वशे ॥ ६ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ २६ ॥ ये॒स्यां स्थ प्रा॒च्यां दिशि हेत॒यो नाम दे॒वास्तेषां वो अ॒ग्निरि॒पवः ।
 ते नो॑ मृ॒दत॒ ते नोऽधि॑ मृत॒ तेभ्यो॑ वो नम॒स्तेभ्यो॑ वः स्वाहा ॥ १ ॥ ये॒स्यां
 स्थ दक्षि॑णायां दि॒श्यव्यिष्य॒वो नाम दे॒वास्तेषां वः काम॑ इ॒पवः । ते नो॑ ॥ २ ॥
 ये॒स्यां स्थ म॒तीच्यां दिशि वैरा॒जा नाम दे॒वास्तेषां वः आप॑ इ॒पवः । ते नो॑ ॥
 ३ ॥ ये॒स्यां स्थोर्दी॒च्यां दिशि प्र॒विध्यन्तो॑ नाम दे॒वास्तेषां वो वा॒त इ॒पवः ।
 ते नो॑ ॥ ४ ॥ ये॒स्यां स्थ ध्रु॒वायां दिशि नि॒लिम्पा नाम दे॒वास्तेषां वः
 ओप॑धीरि॒पवः । ते नो॑ ॥ ५ ॥ ये॒स्यां स्थोर्ध्वा॒यां दिश्य॑वस्वन्तो॑ नाम
 दे॒वास्तेषां वो वृ॒हस्पति॑रि॒पवः । ते नो॑ मृ॒दत॒ ते नोऽधि॑ मृत॒ तेभ्यो॑ वो नम॒स्तेभ्यो॑
 वः स्वाहा ॥ ६ ॥

॥ २७ ॥ प्रा॒ची दिग्॒ग्निरधि॑पतिर॒मितो र॑ज्जितादि॒त्या इ॒पवः । तेभ्यो॑ नमः
 अधि॑पतिभ्यो नमो॑ रज्जित॒भ्यो नमः॑ इ॒पुभ्यो॑ नमः ए॒भ्यो अस्तु । यो॒स्मान्दे॒ष्टि यं
 वयं॑ द्वि॒प्मस्तं वो ज॒म्भे द॒धमः ॥ १ ॥ दक्षि॑णा दिगिन्द्रो॒ऽधिपति॑स्तिर॒क्षिरा॑नं
 रज्जिता॑ पित॒र इ॒पवः । तेभ्यो॑ ॥ १० ॥ २ ॥ म॒तीची॑ दिग्॒वरु॑णो॒ऽधिपतिः॑ पृ॒दा
 रज्जित॑श्च मि॒पवः । तेभ्यो॑ ॥ १० ॥ ३ ॥ उ॒र्दीची॑ दिग् सोमो॒ऽधिपतिः॑ स्व॒र्ग
 रज्जिता॑शनि॒रिपवः॑ । तेभ्यो॑ ॥ १० ॥ ४ ॥ ध्रु॒वा दिग् वि॒ष्णुराधि॑पतिः कृ॒त्वाप॑ग्री॒व
 रज्जिता॑ वीरु॒ध इ॒पवः । तेभ्यो॑ ॥ १० ॥ ५ ॥ ऊ॒र्ध्वा दिग् वृ॒हस्पति॑रधि॒पतिः श्वि॒त्रो
 रज्जिता॑ य॒र्षमि॒पवः । तेभ्यो॑ नमो॑ अधि॒पतिभ्यो॑ नमो॑ रज्जित॒भ्यो नमः॑ इ॒पुभ्यो॑ नमः
 ए॒भ्यो अस्तु । यो॒स्मान्दे॒ष्टि यं वयं॑ द्वि॒प्मस्तं वो ज॒म्भे द॒धमः ॥ ६ ॥

॥ २८ ॥ एकै॒कयै॒षा सृष्ट॑या सं व॒भूव॒ यत्र गा अ॒सृजन्त॑भूत॒कृतो॑ वि॒श्वरू॑
 पाः । यत्र॑ विजायते यमि॒न्य॒पनुः॑ सा प॒शून् क्षि॑णाति रि॒फ्ती रु॑शती ॥ १ ॥ पृ॒षा
 प॒शून्तसं॑ क्षि॒णाति॑ कृ॒त्याद्भू॒त्वा व्य॑द्री । उ॒तैनां॑ ब्रह्म॒णं द॒द्यात् तथा॑ स्योना शि॒वा
 स्यात् ॥ २ ॥ शि॒वा भ॑व॒ पुरु॑षेभ्यो गोभ्यो अ॒श्वेभ्यः॑ शि॒वा । शि॒वास्मै॑ सर्व॒स्यै
 क्षेत्रा॑य शि॒वा न ह॑रि॒भिः ॥ ३ ॥ इ॒ह पु॒ष्टिरि॒ह रसं॑ इ॒ह म॒हत्सं॑सातमा भव । प॒शून्
 यमि॑नि पोषय ॥ ४ ॥ यत्रा॑ मु॒हार्दः॑ मु॒कृतो॑ म॒दन्ति॑ वि॒हाय॒ रोगं॑ त॒न्यः॑ स्वा॒
 याः । तं लो॒कं यमि॑न्य॒भिसं॑व॒भूव॒ सा नो॑ मा हि॒मीत् पुरु॑पान् प॒शून् ॥ ५ ॥ यत्रा॑
 मु॒हार्दी॑ मु॒कृता॑मग्निहो॒त्रदु॒तां यत्र॑ लो॒कः । तं लो॒कं यमि॑न्य॒भिसं॑व॒भूव॒ सा नो॑ मा
 हि॒मीत् पुरु॑पान् प॒शून् ॥ ६ ॥

॥ २६ ॥ यद् राजानो विभजेन् शृष्टापूर्वस्य षोडशं यमग्यामी मंभामर्दः ।
 भगिन्मस्यान् म मुञ्चति दूनः शिनिषात् स्त्रिया ॥ १ ॥ सत्रेण कामान् पूज्य-
 त्याभवेन समन्तं भवेन । आरुतिप्रोविदेषः शिनिषान्नोप दस्यति ॥ २ ॥ यो
 द्वादि शिनिषादुपवि लोकेन संमितम् । म नाकेमग्यारोदति यत्र शुन्को न कि-
 यने अत्रनेन वर्नीयम् ॥ ३ ॥ पञ्चापुं शिनिषादुपवि लोकेन संमितम् । मृदा-
 नोप जीवति पितृणां लोके क्षितम् ॥ ४ ॥ पञ्चापुं शिनिषादुपवि लोकेन सं-
 मितम् । मृदानोप जीवति सूर्यणामग्यारोक्षितम् ॥ ५ ॥ इरेण नोप दस्यति समुद्र
 ईय पयो मृदन् । देवा मंग्रासिनाशिव शिनिषान्नोप दस्यति ॥ ६ ॥ क इदं क-
 म्या अज्ञान् कामः कामोपादान् । कामो दाना कामः प्रतिग्रहीता कामः समुद्रमा
 विवेकः । कामेन न्या प्रति गृह्यामि कार्यन्तु ते ॥ ७ ॥ भूमिष्ठा प्रति गृह्यात्तु-
 न्नरिक्षमिदं मृदन् । माहं प्राणेन मात्मना मा मनसा प्रतिष्ठ्य वि राधिवि ॥ ८ ॥

॥ १० ॥ महर्दयं सामनुम्यमधिकेपं कृणोमि वः । अन्यो अन्यमभि ह्वयत
 धृतं ज्ञातमिग्राह्या ॥ १ ॥ अनुघ्नतः पिनुः पुत्रो मात्रा भवतु संमनाः । ज्ञाया
 पत्ये मधुमतीं वार्य वदतु शन्तिवाम् ॥ २ ॥ मा भ्राता भ्रातरं विलज्जन्मा स्वसा-
 रमुत स्वसा । सम्यञ्चः सद्यता भूत्वा वार्य वदत भद्रया ॥ ३ ॥ येन देवा न
 विपन्ति नोचं विविषते मिथः । तत्कृणो धर्मा वो गृहे संज्ञानं पुरुषेभ्यः ॥ ४ ॥
 उयार्यस्वन्तरिचक्षितो मा वि योष्ट संराधयन्तुः सपुत्राश्चरन्तः । अन्यो अन्यस्मै
 धृग्यु वदन्त एतं सध्वीचीनान् वः संमनसकृणोमि ॥ ५ ॥ समानी पूषा सह यो-
 न्नभागः समाने योक्तं सह वो युनजिम । सम्यञ्चो ऽग्निं संपर्यतारा नाभिभि-
 षाभितः ॥ ६ ॥ सध्वीचीनान् वः संमनसकृणोम्येकभृष्टीन्संवनेन सपीन् ।
 देवा इवामृतं रक्षमाणः मायंप्रतिः सामनुसो वो अस्तु ॥ ७ ॥

॥ ३१ ॥ वि देवा जरसावृतन् वि त्वमग्ने अरात्या । व्योहं सर्वेण पाप्म-
 ना वि यक्ष्मेण समार्युषा ॥ १ ॥ व्यार्त्या पर्वमानो वि शक्रः पापकृत्यया ।
 व्योहं ॥ २ ॥ वि ग्राम्याः पशवं आरुण्यैर्व्यापस्तृष्यासासन् । व्योहं ॥
 ॥ ३ ॥ वीधे घावापृथिवी इतो वि पन्यानो दिशं दिशम् । व्योहं ॥ ४ ॥
 त्वष्टा दुहित्रे वदतुं युनक्तीतीदं विश्वं भुवन्तं वि याति । व्योहं ॥ ५ ॥ अग्निः
 प्राणान्तं दधाति चन्द्रः प्राणेन संहितः । व्योहं ॥ ६ ॥ प्राणेन विश्वतो

पीर्य देवाः सूर्यं समरेयन् । व्योहं ॥ ७ ॥ आयुष्मतामायुष्कृतां प्राणेन जीव
 मा मृधाः । व्योहं ॥ ८ ॥ प्राणेन प्राणतां प्राणैर्ह्य भव मा मृधाः । व्योहं
 ॥ ९ ॥ उदायुषा समायुषोदोर्पधीनां रसेन व्योहं ॥ १० ॥ आ पुन्यस्य
 वृष्ट्योदस्यामामृतां वयम् । व्योहं सर्वेण प्राप्पना वि यन्मेण समायुषा ॥ ११ ॥

॥ इति पञ्चोऽनुवाकः ॥

॥ तृतीयं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ चतुर्थं काण्डम्

॥ १ ॥ ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीम्रतः सुरुचो वैन आवः । स बुध्न्या
उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च वि बः ॥ १ ॥ इयं पित्र्या राष्ट्र्ये-
त्वये प्रथमायं जनुपे भुवनेष्ठाः । तस्मा एतं सुरुचं हाग्गहं धर्मं श्रीणन्तु प्रथ-
मायं धास्यचे ॥ २ ॥ म यो जज्ञे विद्वानस्य बन्धुविश्वो देवानां जनिमा विवक्ति ।
ब्रह्म ब्रह्मण उज्जंभार मध्याग्राचैरुचैः स्वधा अभि म तस्थौ ॥ ३ ॥ स हि द्विवः
स पृथिव्या ऋतस्था मही तेमरोदसी अस्कभायत् । महान् मही अस्कभायद् वि-
जातो धां सप्त पार्थिवं च रजः ॥ ४ ॥ स बुध्न्यादाप् जनुपोभ्यमं बृहस्पतिर्वेवता
तस्य सन्नद । अहयेच्छुक्रं ज्योतिषो जनिष्ठायं धूमन्तो वि बंसन्तु विमाः ॥ ५ ॥
नूनं तदस्य काव्यो हि नोति मही देवस्य पूर्वस्य धाम । एष जज्ञे बृहभिः साक-
मित्था पूर्वे अर्धे विपिते ससन् नु ॥ ६ ॥ योथर्वाणं पितरं देवबन्धुं बृहस्पतिं नम-
साव च गच्छात् । त्वं विश्वेषां जनिता यथासः कुर्विष्वो न दभायत् स्वधावान् ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः । योऽस्येशं
द्विपदो यश्चतुष्पदः कर्म्म देवाय हविषा विधेम ॥ १ ॥ यः प्राणतो निमिषतो म-
हित्वको राजा जगतो बभूव । यस्य च्छायामृतं यस्य मृत्युः कर्म्म ॥ २ ॥ यं क्र-
न्दन्ती अवतश्चस्कभाने भियसाने रोदन्ती अद्रयेथाम् । यस्यासौ पन्था रजमो
विमातुः कर्म्म ॥ ३ ॥ यस्य द्यौर्वा पृथिवी च मही यस्याद् उर्वन्तरितम् ।
यस्यासौ सृष्टो विरतो महित्वा कर्म्म ॥ ४ ॥ यस्य विश्वं हिमवन्तो महित्वा
समुद्रे यस्य उतामिद्राहुः । इमारचं अदिशो यस्य वाहू कर्म्म ॥ ५ ॥ आपो अमं
विश्वमावन् गर्भं दधाना अमृता ऋतज्ञाः । यामु देवीप्यधि देव आसीन् कर्म्म ॥ ६ ॥
हिरण्यगर्भः सर्ववर्ततां भूतस्य जातः पतिरेक आसीन् । स दाधार पृथिवीमुन
धां कर्म्म ॥ ७ ॥ आपो वृत्सं जनयन्तीर्गर्भमग्रे समरयन् । तस्योत जायमान-
स्योन्व आमीदिरण्ययः कर्म्म देवाय हविषा विधेम ॥ ८ ॥

॥ ९ ॥ उदितम्यो अक्रमन् व्याघ्रः पुरुषो वृकः । हिरण्यि यन्ति मिन्त्रो

हिरेण देवो वनस्पतिर्हिरेद्धमन्तु शर्ववः ॥ १ ॥ परेण तु पथा वृकः परमेणोत त-
स्करः । परेण इत्यती रज्जुः परेणाग्रायुरर्पितु ॥ २ ॥ अक्षयौ च ते मुखं च ते
व्याघ्रं जम्भयामसि । आतु सर्वांश्च विंशतिं नखान् ॥ ३ ॥ व्याघ्रं इत्यती वयं प्रयमं
जम्भयामसि । आतुं ऐनमथो अहिं यातुधानमयो वृकम् ॥ ४ ॥ यो अथ स्तेन
आपति स संपिष्टो अपापति । पयामपध्वंसेनेत्विन्द्रो वसेण हन्तु तम् ॥ ५ ॥
मूर्णा मृगस्य दन्ता अपिशीर्णा च पृष्ठयः । निष्ठुक् ते गोधा भवतु नीचायच्छश-
धुर्मगः ॥ ६ ॥ यत् संयमो न वि यमो वि यमो यन्न संयमः । इन्द्रजाः सोम-
आयर्वणमसि व्याघ्रजम्भनम् ॥ ७ ॥

॥ ४ ॥ यां त्वा गन्धर्वो अखनन् वरुणाय मृतभ्रजे । तां त्वा वयं खेनामस्योर्पधिः ।
पहर्षणीम् ॥ १ ॥ उदुपा उदु सूर्य उद्विदं मामिकं वचः । उद्वेजनु प्रजापतिवृषा इ-
प्मेण वाजिना ॥ २ ॥ यथा स्म ते विरोहंतोऽभितप्तमिवानति । तत्तस्ते शुष्म-
चरमियं कृणोत्वोर्पधिः ॥ ३ ॥ उच्छुष्मोर्पधिनां सारं शृणुभाणाम् । सं पुंसा-
मिन्द्र वृष्यममिन् धेहि तनूवशिन ॥ ४ ॥ अपां रसः प्रयमजोऽथो वनस्पतीनाम्
ब्रूत सोमस्य आतास्युताशंगमि वृष्यम् ॥ ५ ॥ अद्यामे अद्य सवितरस्य देवि सरस्वति
अद्यास्य ब्रह्मणस्पते धनुर्दिवा तानया पसः ॥ ६ ॥ आहं तनोमि ते पमो अग्नि-
व्यामिन् धन्वनि । क्रमस्वशी इव रोहितमनवग्लायता सदा ॥ ७ ॥ अश्वस्याश्व-
तरस्याजस्य पेतृस्य च । अथ अष्टभग्यये वाजास्तानस्मिन् धेहि तनूवशिन ॥ ८ ॥

॥ ५ ॥ सहस्रं शृङ्गो वृषभो यः संमुद्रादुदाचरत् । तेनां सहस्येना वयं नि ज-
नान्स्वापयामसि ॥ १ ॥ न भूमिं वातो अतिं वाति नातिं पश्यति कश्चन ।
स्त्रियेष्ट सर्वाः स्वापय शुनश्चेन्द्रसखा चरेन् ॥ २ ॥ श्लोष्ठेशयास्तन्पेशया नाटी-
र्या बह्वशीवरीः । स्त्रियो याः पुण्यगन्धयस्ताः सर्वाः स्वापयामसि ॥ ३ ॥ एज-
देजदजग्रभं चक्षुः प्राणमजग्रभम् । अङ्गान्पजग्रभं सर्वा रात्रीणामतिश्वरे ॥ ४ ॥
य आस्ते यश्चरति यश्चतिष्ठन् विपर्यति । तेषां सं दध्मो अक्षीणि यथेदं हर्म्यं
तथा ॥ ५ ॥ स्वर्तु माता स्वर्तु पिता स्वर्तु आ स्वर्तु विरपतिः । स्वर्पन्त्वस्यै ज्ञातयः
स्वर्त्त्वयमभिज्ञो जनः ॥ ६ ॥ स्वर्गं स्वमाभिकरणेन सर्वं नि प्वापया जनम् ।
श्रोतुर्मयमन्यान्स्वापयाव्युषं जायतावहमिन्द्र इवारिष्ठो अक्षितः ॥ ७ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ प्राक्कालो जज्ञे प्रथमो दशशीर्षो दशास्यः । स सोमं प्रथमः पर्वो
स चकारासं विषम् ॥ १ ॥ यावती धावापृथिवी वरिष्णा यावत् सप्त सिन्धु-
वो वितष्टिरे । वाचं विषस्य दूर्पणीं तामितो निर्वादिषम् ॥ २ ॥ मृषर्णस्त्वा
गरुत्मान् विषं प्रथममावयत् । नार्मीमहो नारुरुष उतास्मा अभवः पितुः ॥ ३ ॥
यस्तु आस्यत् पञ्चाङ्गुरिर्वृक्षाच्चिदधि धन्वनः । अगस्कम्भस्य शल्याभिरवोप-
महं विषम् ॥ ४ ॥ शल्यान् विषं निर्वोचं माञ्जनाद्भुत पर्णधेः । अषाष्ठाच्छृङ्गात्
कुल्मलाच्चिरवोचमहं विषम् ॥ ५ ॥ अरसस्त इषो शल्योऽथो ते अरसं विषम् ।
उतासस्यं वृक्षस्य धनुष्टे अरसारसम् ॥ ६ ॥ ये अपीपन् ये अर्दिहन् य आस्यन्
ये अवासृजन् । सर्वे ते वध्रयः कृता वाध्रिर्विपगिरिः कृतः ॥ ७ ॥ वध्रयस्ते ख-
निताहो वध्रिस्त्वमस्योपधे । वध्रिः स पर्वतो गिरिर्यतो जातमिदं विषम् ॥ ८ ॥

॥ ७ ॥ वासिदं वारयातै वरुणावत्यामधि । तन्नामृतस्यासिकं तेना ते वारये
विषम् ॥ १ ॥ अरसं प्राच्यं विषमरसं यदुर्वीच्यम् । अथेदमधराच्यं कर्मभेण
वि कल्पते ॥ २ ॥ कुरुम्भं कृत्वा तिर्यं पीयूषाकण्डादधिम् । क्षुधा किल त्वा
दुष्टो जज्ञिवान्स न रुरुषः ॥ ३ ॥ वि ते मदं मदावति शरमिव पातयामसि ।
म त्वा वरुमिदं येपन्तं वचसा स्यापयामसि ॥ ४ ॥ परि आम्रमिवाचितं वचसा
स्थापयामसि । तिष्ठो वृक्ष इव स्थान्मयश्चित्राते न रुरुषः ॥ ५ ॥ प्रवस्तैस्त्वा प-
र्यक्रीणन् दूर्गैर्भिरुजिनैरुत । प्रक्रीरमि त्वमोषधेश्चित्राते न रुरुषः ॥ ६ ॥ अ-
नाता ये वः प्रथमा यानि कर्माणि चक्रिरे । वीरान् नो अत्र मा दधन् तद् धं
एतत् पुरो दधे ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ भूतो भूतेषु पृथु आ दधाति स भूतानामधिपतिर्बभूव । तस्य मृत्यु-
श्चरति राजमूर्धं स राजा राज्यमनु मन्यतामिदम् ॥ १ ॥ अभि मेहि मापं चेन
वृषधेचा संपत्नुह । आ तिष्ठ मिप्रवर्धनं तुभ्यं देवा अधिं भुवन ॥ २ ॥ आति-
ष्ठन्तं परि विभं अभ्यञ्जं द्विष्यं वर्मानश्चरति स्वरोचिः । मृदत् तद् वृष्णो अमुरस्य
नामा विश्वरूपो अमृतानि तस्यो ॥ ३ ॥ व्याघ्रो अधि वेषाघ्रिं वि क्रमस्य दिशो
महीः । विशस्त्या सर्वा बाह्वन्त्वापो दिव्याः पर्यस्तनीः ॥ ४ ॥ या आपो दि-
व्याः पर्यमा मदन्त्यन्तारिस्त उत वा पृथिव्याम् । तामां त्वाभवांगाम्याभि पिञ्चा-
मि र्षसा ॥ ५ ॥ अभि त्वा वचसासिबुधारां दिव्याः पर्यस्तनीः । यदासौ

मिश्रवर्धतस्तथा त्वा सविता करत् ॥ ६ ॥ एनाव्याग्रं परिपस्वजानाः सिंहं हि-
न्यन्ति महते सौभगाय । समुद्रं न सुभुवस्तस्थिवांसं मर्मज्यन्ते ह्रीपिनमप्स्वान्तः ॥ ७ ॥

॥ ६ ॥ एहिं जीवं त्रायमाणं पर्वतस्यास्पृश्यम् । विश्वेभिर्देवैर्दत्तं परिधिर्जीवनाय
कम् ॥ १ ॥ परिपाणं पुरुपाणं परिपाणं गवामसि । अश्वानामवर्ता परिपाण-
य तस्थिपे ॥ २ ॥ उतासिं परिपाणं यातुजम्भनमाञ्जन । उतामृतस्य त्वं वेत्या-
थो असि जीव भोजनमथो हरितभेषजम् ॥ ३ ॥ यस्याञ्जन मसर्पस्यङ्गमङ्गं पृ-
प्परुः । ततो यक्षं वि वाधस उग्रो मध्यमशीरिव ॥ ४ ॥ नैनं प्राप्नोति शपथं
न कृत्या नाभिश्चोर्चनम् । नैनं विष्कन्धमरनुते यस्त्या विभर्त्याञ्जन ॥ ५ ॥ अ-
सन्मन्त्राद् दुष्यज्याद् दुष्कृताच्छमलाद्भुत । दुर्हार्दश्चक्षुषो घोरात् तस्मात्
पाश्याञ्जन ॥ ६ ॥ इदं विद्वानाञ्जन सत्यं वक्ष्यामि नानृतम् । मनेयमश्वं गाम-
हमात्मानं तयं पूरुष ॥ ७ ॥ त्रयो दासा आञ्जनस्य तुयमा बलाम आदहिः ।
वर्धिषुः पर्वतानां त्रिककुक्षाम ते पिता ॥ ८ ॥ यदाञ्जनं त्रैककुदं जातं हिमवत-
स्परि । पातूश्च सर्वाश्च जम्भयत्सर्वाश्च यातुधान्यः ॥ ९ ॥ यदि वासिं त्रैककुदं
यदि यापुनमुच्यसे । उभे ते भद्रे नाम्नी ताभ्यां नः पाश्याञ्जन ॥ १० ॥

॥ १० ॥ वाताञ्जातो अन्तरिक्षाद् विद्युतो ज्योतिष्परि । स नो हिर-
ण्यजाः शङ्खः कुशः पात्वंहसः ॥ १ ॥ यो अमृतो रौचनानां समुद्रादधि जज्ञि-
पे । शङ्खेन हत्वा रक्षास्यत्रिणो वि पंहामहे ॥ २ ॥ शङ्खेनामी वाममेति शङ्ख-
मोत सदान्वाः । शङ्खो नो विश्वभेषलः कुशः पात्वंहसः ॥ ३ ॥ द्विवि जातः
समुद्रजः सिन्धुतस्पर्शभृतः । स नो हिरण्यजाः शङ्ख आयुष्मतरणो मणिः ॥ ४ ॥
समुद्राज्जातो मणिर्वृत्राज्जातो दिवाकरः । सो अस्मान्त्सर्वतः पातु हेत्या देवासुरे-
भ्यः ॥ ५ ॥ हिरण्यानामेको अस्मि सोमात् त्वमधि जज्ञिपे । रथे त्वमसि दर्शत ई-
षुधौ रौचनस्त्वं म ए आयूषि तारिपत् ॥ ६ ॥ देवानामस्थि कुशं वभूव त-
दात्प्रन्वचरत्यप्स्वान्तः । तत् ते वज्राम्बायुपे वर्षसे चलाय दीर्घायुत्वार्य शत-
शरदाय कार्शनस्त्याभि रक्षतु ॥ ७ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ११ ॥ अनङ्गान् दाधार पृथिवीपुत धामनङ्गान् दाधारोर्ध्वान्तरिक्षम् । अन-
ङ्गान् दाधार शदिशः पङ्क्तिरनङ्गान् विश्वं भुवनमाविवेश ॥ १ ॥ अनङ्गानिन्द्रः

म पुणुभ्यो वि चंष्टे त्रयाण्डक्रोवि विमीते अश्वनः । भृतं मंत्रिप्यद् भुवना दुर्हानः
 सर्वा देवानां चरति मृतानि ॥ २ ॥ इन्द्रो जातो मनुष्येष्वन्तर्गमस्तमश्चरति शो-
 शुचानः । सुप्रजाः सन्तस उडारे न सर्षद् यो नारसीगार्दनदुहो विज्ञानन्
 ॥ ३ ॥ अन्तान् दुहे सुकृतस्य लोक ऐनं प्याययति पर्वमानः पुरस्तात् ।
 पर्जन्यो धारो मरुत ऊधो अस्य यज्ञः पयो दक्षिणा दोहो अस्य ॥ ४ ॥
 यस्य नेरो यज्ञपतिर्न यज्ञो नास्य द्यौश्चे न मतिग्रहीता । यो विश्वजिद्
 विश्वभृद् विश्वकर्मा धर्म नो भूत यन्मश्चतुष्पात् ॥ ५ ॥ येन देवाः
 स्वराकृद्दुर्हिरा शरीरयमृतस्य नाभिम् । तेन मेष्म सुकृतस्य लोकं धर्मस्य गतेन
 तपसा यज्ञस्यवः ॥ ६ ॥ इन्द्रो रुणेणाग्निर्वहने प्रजार्पतिः परमेष्ठी विराट् । वि-
 श्वानरे अक्रमन् विश्वानरे अक्रमानदुर्ह्यक्रमत् । सोऽहंयत् सोऽधारयत् ॥ ७ ॥
 मध्यमेनर्दनदुहो यज्ञेष वह आर्हितः । एतावदस्य प्राचीनं यावान् मृत्यद् समा-
 र्हितः ॥ ८ ॥ यो वेदान्दुहो दोहान् मसानुपदस्यतः । प्रजां च लोकं चामोति
 तथा सगम्पयौ विदुः ॥ ९ ॥ पृजिः मेदिर्मयक्रामभिरुं जह्याभिरुतिवदन् । अ-
 र्मेणान्द्वान् क्रीलालं क्रीनार्थाभि गच्छतः ॥ १० ॥ दार्दश वा प्रता रात्रीर्व्रत्या
 आहुः प्रजार्पनेः । तत्रोष द्रक्ष्यो यो वेद तद् वा अर्नदुहो मृतम् ॥ ११ ॥ दुहे सायं
 दुहे मानर्दुहे मध्यन्दिनं परि । दोहा ये अस्य संपन्ति तान् विज्ञानुपदस्यतः ॥ १२ ॥

॥ १२ ॥ रोहण्यसि रोहण्यस्थिश्चिन्नस्य रोहणी । रोहयेदर्नन्धति ॥ १ ॥

यत् ते रिष्टे यत् ते घृतमस्ति पेष्टं त आत्मानि । धाता तद् भद्रया पुनः सं दधत्
 परेषा परः ॥ २ ॥ सं ते मज्जा मज्जा भवतु समु ते परेषा परः । सं ते मांसस्य वि
 संस्तं रामस्थ्यपि रोहतु ॥ ३ ॥ मज्जा मज्जा सं धीयतां चर्मणा चर्म रोहतु । अ-
 स्तृक् ते अस्थि रोहतु मांसं मांसेन रोहतु ॥ ४ ॥ लोम लोम्ना सं कल्पया त्वचा
 सं कल्पया त्वचम् । अस्तृक् ते अस्थि रोहतु च्छिन्नं सं धेहोपधे ॥ ५ ॥ स उत्
 तिष्ठ मेहि प्र देव रथः सुचक्रः सुपविः सुन्तभिः । मतिं तिष्ठोर्ध्वः ॥ ६ ॥ यदि
 कर्तुं पतित्वा संशये यद्वि वारमा ग्रहतो जघान् । अष्टम् रथस्येवाह्वानि सं दधत्
 परेषा परः ॥ ७ ॥

॥ १३ ॥ उत देवा अर्वाहितं देवा उधपया पुनः । उतागश्चक्रुर्प देवा देवा
 जावपया पुनः ॥ १ ॥ द्वाविमी वार्ता वात आ सिन्धोरा पृगवतः । दक्षं ते अन्य
 प्यावातु व्यान्यो वातु यद् रथः ॥ २ ॥ आ वात वाहि भेषजं वि वात वाहि यद्

रपः । त्वं हि विश्वभेषज देवानां वृत ईर्यसे ॥ ३ ॥ त्रायन्तामिमं देवास्त्रायन्तां
मरुतां गुणाः । त्रायन्तां विश्वा भूतानि यथायमरुपा अस्त ॥ ४ ॥ आ त्वागमं
शन्तातिभिस्थो अरिष्टतातिभिः । दत्तं त उग्रमार्मास्त्रिं परा यत्तमं सुवामि ते ॥ ५ ॥
अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः । अयं मे विश्वभेषजोऽयं शिवाभिर्मर्शनः
॥ ६ ॥ हस्ताभ्यां दशशाखाभ्यां जिह्वा वाचः पुरोगवी । अनामपिबुभ्यां हस्ता-
भ्यां ताभ्यां त्वाभि मृशामसि ॥ ७ ॥

॥ १४ ॥ अजो ह्यग्नेरजनिष्ट शोकात् सो अपश्यज्जनितामग्ने । तेन देवा
देवतामग्ने आयन् तेन रोहान् रुद्रदुर्मेध्यासः ॥ १ ॥ क्रमध्वमग्निना नाक्रमुख्यान्
हस्तेषु विभ्रतः । दिवस्पृष्टं स्वर्गत्वा मिश्रा देवोर्भिराध्वम् ॥ २ ॥ पृष्ठात् पृथिव्या
अहमन्तरिक्षमारुहमन्तरिक्षाद् दिवमारुहम् । दिवोनाकस्य पृष्ठात् स्वर्ग्योर्तिरगाम-
हम् ॥ ३ ॥ स्वर्ग्यन्तो नापेक्षन्त आद्यां रोहन्ति रोदसी । यज्ञं ये विश्वतोषात् सु-
विद्वांसो वितेनिरे ॥ ४ ॥ अग्ने मेहि मथमो देवतानां चतुर्वेदानामुत मानुषाणाम् ।
इयं क्षमाणा भृगुभिः सजोषाः स्वर्ग्यन्तु यजमानाः स्वस्ति ॥ ५ ॥ अजमनस्त्रिप-
यंसा घृतेन दिव्यं सुपर्णं पयसं ब्रूहन्तम् । तेन गेष्म सुकृतस्य लोकं स्वर्गारोहन्तो
अभि नाकं मुत्तमम् ॥ ६ ॥ पञ्चोदंनं पञ्चभिर्दग्गुलिभिर्द्वयोर्द्वर पञ्चधैतमोद-
नम् । प्राच्यां दिशिशिरोऽजस्यं धेहि दक्षिणायां दिशि दक्षिणं धेहि पार्श्वम् ॥ ७ ॥
मृतीच्यां दिशि भ्रसदमस्य धेह्युत्तरस्यां दिश्युत्तरं धेहि पार्श्वम् । ऊर्ध्वायां दि-
श्यं जस्यानूकं धेहि दिशि ध्रुवायां धेहि पाजस्यमन्तरिक्षे मध्यतो मध्यमस्य ॥ ८ ॥
शृतमजं शृतमा मोर्णुहि त्वचा सर्वरुह्यैः सम्भृतं विश्वरूपम् । स उद्य त्रिष्टेतो अभि
नाकमुत्तमं पञ्चिअतुभिः मतिं तिष्ठ दिक्षु ॥ ९ ॥

॥ १५ ॥ समुत्पतन्तु मृदिशो नभस्वतीः समभ्राणि चार्तमृतानि यन्तु । मृ-
ष्टमभस्य नर्दतो नभस्वतो वाश्वा आर्षः पृथिवीं तर्पयन्तु ॥ १ ॥ समीक्षयन्तु
तक्षिणाः सुदानवोऽप्यां रसा ओषधीभिः सचन्ताम् । वर्षस्य सर्गां महयन्तु मृष्टि-
पृथग् जायन्तामोषधयो विश्वरूपाः ॥ २ ॥ समीक्षयस्तु गायतो नभोऽस्यां वेगांसः
पृथगुद् विजन्ताम् । वर्षस्य सर्गां महयन्तु भूमिं पृथग् जायन्तां वीरुषो विश्वरूपाः
॥ ३ ॥ गुणास्त्योषं गायन्तु मारुताः पर्जन्योपिणः पृथग् । सर्गां वर्षस्य व-
र्षतो वर्षन्तु पृथिवीमर्तु ॥ ४ ॥ उदीरयत मरुतः समुद्रतस्त्रेपो अर्को नभ उद्य

पातयाथ । मृच्छपभस्य नदतो नभस्वतो वाथा आपः पृथिवीं तर्पयन्तु ॥ ५ ॥
 आभि क्रन्द स्तनयार्दयोदधि भूमिं पर्जन्य पर्यसा समदाधि । त्वया सृष्टं बह्वल-
 मैतु वर्षमांशारैपी कृशगुहेत्वस्तम् ॥ ६ ॥ सं वोवन्तु सुदानव उत्सा अजगरा
 उत । मरुद्भिः प्रच्युता मेघा वर्षन्तु पृथिवीमनु ॥ ७ ॥ आशांमाशां वि द्योततां
 घातां नान्तु विशोदशः । मरुद्भिः प्रच्युता मेघाः सं यन्तु पृथिवीमनु ॥ ८ ॥
 आपो विषुदभ्रं वर्ष सं वोवन्तु सुदानव उत्सा अजगरा उत । मरुद्भिः प्रच्युता
 मेघाः प्रावन्तु पृथिवीमनु ॥ ९ ॥ अपाग्निस्तनूभिः संविशानो य ओषधीनामधिपा
 बभूव । स नो वर्षं वन्तुतां ज्ञातवेदाः प्राणं प्रजाभ्यो अमृतं त्रिवस्परि ॥ १० ॥
 प्रजापतिः सलिलादा समुद्रादापं इरयंशुदधिमर्दयाति । प्र प्यायतां वृष्णो अ-
 र्यस्य रेतोर्वाहेतेन स्तनयित्नुनेहि ॥ ११ ॥ अपो निषिञ्चन्नमुरः प्रितानः श-
 संन्तु गर्गरा अपां वरुणाव च नीचीरपः सृज । वदन्तु पृथिनवाहवो मण्डूका इ-
 रिणानु ॥ १२ ॥ सवत्सरं शशयाना त्राहाणा व्रतचारिणः । वाचं पर्जन्यमि-
 न्वितां प्र मण्डूका अवादिषुः ॥ १३ ॥ उपमवद मण्डूकि वर्षमा वद तादुरि । मध्ये
 मृदस्यं सुवस्व विष्टं चतुरः पदः ॥ १४ ॥ खण्वस्ताः खैमस्ताः मध्ये तदुरि ।
 वर्षं वन्तुध्वं पितरो मरुतां मन इच्छत ॥ १५ ॥ महान्तं कोशमुदचाभि पिञ्चस-
 विष्णुनं भवन्तु वातु वातः । तन्वतां यमं बह्वधा विसृष्टा आनुन्दिनीरोपधपो भवन्तु ॥ १६ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ १६ ॥ गृह्येणामधिष्ठाता अन्तिकादिव परयति । य स्नायन्मन्यते चरन्त्यर्थि
 देवा इदं विदुः ॥ १ ॥ यस्तिष्ठति चरति यरय चञ्चति यो निलायं चरति यः
 मनुर्हम् । द्वी संनिपद्यन्मन्त्रयेति राज्ञा तद् वदं वदंस्तृतीयः ॥ २ ॥ उतेयं
 भूमिर्वर्णस्य राज्ञ उतासौ योर्ध्वानी दरेयन्ता । उतो समुद्रा वरेणस्य कुर्या
 उतास्मिन्नप्य उदके निलीनः ॥ ३ ॥ उत यो पार्श्वतुगपीन् परस्तान्न स
 मुच्यते वरेणस्य राज्ञः । दिव सरशः प्र चरन्तीदमस्य मरुताश्चा अति परयन्ति
 भूमिम् ॥ ४ ॥ सर्वं तद् राज्ञा परेणो वि चये यदन्तरा रोदसी यन् परयन्ति ।
 सेरुपाता अस्य निमिशो जनानामुत्तानिब रघुष्णी निभिनोति नानि ॥ ५ ॥ ये ते
 पार्श्वरुण सुमगस्य मेघा विष्टन्ति विर्पिता रशन्तः । हिनन्तु सर्वे अर्चन्तं वदन्तं यः
 सत्यशायति न संजन्तु ॥ ६ ॥ शतेन पार्श्वेभि र्धेहि वरुणन्तं मा नं मोक्षयन्तु-
 वाद नृपतः । आस्तां ज्ञानम उदरं धरन्तिना कोशं इवाह्वयः परिक्रम्यमानः

॥ ७ ॥ यः संमाम्योऽवर्णो यो व्याम्योऽवर्णो यो संदेश्योऽवर्णो यो विदेश्यः ।
यो वैवो वर्णो यश्च मानुषः ॥ ८ ॥ तैस्त्वा सर्वैरभि व्यामि पाशैरसावापुष्याः
यणामुष्याः पुत्र । तानु ते सर्वाननुसंदिशामि ॥ ९ ॥

॥ १७ ॥ ईशानां त्वा भेषजानामुज्जैः आ रभामहे । चक्रे सहस्रवीर्यं स-
र्वस्मा ओपधे त्वा ॥ १ ॥ सत्यजितं शपथयावर्त्तनीं सहमानां पुनः सराम् । सर्वा
समहृषोपधीरितो नः पारयादिति ॥ २ ॥ या शशाप शर्पनेन याधं मूर्मादधे
या रसस्य हरणाय जातमोरुधे तोकर्मतु सा ॥ ३ ॥ यां तै चक्रुः पात्रे पात्रे यां
चक्रुर्नीललोहिते । आमे मांसे कृत्यां यां चक्रुस्तया कृत्याकृतो जहि ॥ ४ ॥
दौर्ध्वं दौर्जीवित्यं रत्नो अभ्यमराय्यः । दुर्णाम्नीः सर्वा दुर्वाचस्ता अस्मन्ना-
शयामसि ॥ ५ ॥ जुधामारं तृप्णाप्रारमगोतामनपत्यताम् । अपामार्गं त्वया वयं
सर्वं तदपमृज्महे ॥ ६ ॥ तृप्णाप्रारं जुधामारमयो अक्षपराजयम् । अपामार्गं
त्वया वयं सर्वं तदपमृज्महे ॥ ७ ॥ अपामार्गं ओपधीनां सर्वासामेक इव वशी
तेन ते मृज्म आस्थितमय त्वमगदश्चर ॥ ८ ॥

॥ १८ ॥ समं ज्योतिः सूर्येणाद्वा रात्रीं समावर्त्तनीं । कृणोमि सत्यमृतयेऽ-
साः सन्तु कृत्वरीः ॥ १ ॥ यो देवाः कृत्या कृत्वा हरादविदुषो गृहम् । वृत्तो
धावरिव मातरं तं प्रत्यगुप पद्यताम् ॥ २ ॥ अमा कृत्वा पाप्मानं यस्तेनान्यं जि-
घांसति । अश्मानस्तस्यां दुग्धायां बहुलाः पदं करिक्रति ॥ ३ ॥ सहस्रधामन
विशित्वान् विग्रीवाब् व्यापया त्वम् । प्रति स्म चक्रुषे कृत्यां प्रियां प्रियावते हर
॥ ४ ॥ अनयाहमोपध्या सर्वाः कृत्या अंबुदुषम् । यां क्षेत्रे चक्रुर्या गोषु यां वा
ते पुरुषेषु ॥ ५ ॥ यश्चकार न शशाक कर्तुं शश्रे पादमहगुरिम् । चकार भद्रम्
स्मभ्यमाम्ने तपनं तु सः ॥ ६ ॥ अपामार्गोऽयं मार्तुं क्षेत्रियं शपथश्च यः ।
अपाह यातुधानीरुप सर्वा अराय्यः ॥ ७ ॥ अपमृज्ययानुधानानप सर्वा अरा-
य्यः । अपामार्गं त्वया वयं सर्वं तदपमृज्महे ॥ ८ ॥

॥ १९ ॥ उतो अस्पयन्धुकुटुतो अंसि तु जायिष्यन् । उतो कृत्या कृतः
प्रजां नृदधियां चिच्छन्धि वापिकम् ॥ १ ॥ ग्राह्येण पयुक्तामि कण्वेन नापदेन ।
सेर्देवेषु त्विषीमती न तत्र भ्रममस्ति यत्र प्रामोष्योपधे ॥ २ ॥ अग्नेष्वप्योप-

धीनां ज्योतिषेवाभिधीयन् । उत प्रातामि पाकस्याधो हन्तासि रुक्षसः ॥ ३ ॥
यद्दो देवा अमुंस्त्वयाधे निरकुर्वन् । तत्स्त्वमध्यापयेषामामो अजायथाः
॥ ४ ॥ विभिन्दन्ती शनशाखा विभिन्दन् नाम ते पिता । प्रत्यग् वि भिंश्चि त्वं
तं यो अस्मां अभिदामति ॥ ५ ॥ अमद् भृग्वाः समभवत् तद्यामेति महद् व्यचः
तद् वै तनो विधूपायन् प्रत्यक् कर्तारमुच्छतु ॥ ६ ॥ प्रत्यह हि सम्भूविध मसी-
चीनं पल्लव्यम् । मर्यान् मच्छपथो अष्टि वरीयो यावया वृधम् ॥ ७ ॥ शतेन
प्रापरि पाहि सहस्रेणाभिरक्ष मा । इन्द्रस्ते वीरुधा पत उग्र ओजमान्मा दधत् ॥ ८ ॥

॥ २० ॥ आ परयति मतिं परयति परा परयति परयति । दिवमन्तरिक्षमाद्
भूमिं सर्वं तद् देवि परयति ॥ १ ॥ तिस्रो दिवस्त्रिस्रः पृथिवीः परचेमाः प्रदिशः
पृथक् । न्वयाहं सर्वा भूतानि परयानि देव्योपधे ॥ २ ॥ दिव्यस्य सुपर्शस्य
तस्य दासि कर्त्तारिका । सा भूमिमा करोहि्य वत्तं ध्रान्ता वधुरिव ॥ ३ ॥ तां
मे महश्चाज्ञो देवो दर्क्षिणे हस्त आ दधत् । तयाहं सर्वं परयामि परचं शूद्र उता-
यः ॥ ४ ॥ आविष्कृणुष्व रुपाणि मान्मानुषं गूढयाः । अयो सहस्रपत्नो त्वं
मतिं परयाः किमिदिनम् ॥ ५ ॥ दर्शय मा यातुधानान् दर्शय यातुधान्यः ।
पिशाचान्सर्पान् दर्शयेति त्वा रभ ओपधे ॥ ६ ॥ कुर्यपस्य चक्षुरसि शुन्या-
श्च चतुरङ्गयाः । वीधे सूर्यमिष्टु सर्पन्तं मा पिशाचं तिरस्करः ॥ ७ ॥ उदग्रं
परिपाणाद् यातुधानं किमिदिनम् । तेनाहं सर्वं परयाम्युत शूद्रमुतार्यम् ॥ ८ ॥ यो
अन्तरिक्षेण पतति दिवं परचातिसर्पति । भूमिं यो मन्यते नाथं तं पिशाचं प्र-
दर्शय ॥ ९ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ २१ ॥ आ गावो अग्न्यस्तु भद्रमकृन्तसीदन्तु गोष्ठे एणपन्त्वस्मे । प्रजा-
वतीः पुरुषा इह स्युरिन्द्राय पूर्वोरूपसो दुर्हानाः ॥ १ ॥ इन्द्रो यज्वने पृणते
च शिञ्जत उपेद् ददाति न स्वं मुपायति । भूयोभूयो रयिपिदस्य वर्धपन्नाभिने
खिल्ये नि दधाति देवमुम् ॥ २ ॥ न ता नशन्ति न दधाति तस्करो नासामा-
मित्रो व्यथिरा दधपति । देवारश्च याभिर्यजते ददाति च ज्योगित् ताभिः सचते
गोपतिः सह ॥ ३ ॥ न ता अवी रेणुककाटो श्रुते न संस्कृतप्रमुप यन्ति ता अभि ।

अथर्ववेदसंहिता । अ० ५. सू० २३। १२५.

उक्तग्रायमर्धे तस्य ता अन्न गावो मर्तस्य वि चरन्ति यज्वनः ॥ ४ ॥ गावो
भगो गाव इन्द्रो य इच्छाव गावः सोमस्य प्रथमस्य भुक्ता । इमा या गावाः स
जेनास इन्द्र य इच्छामि हृदा मनसा चिदिन्द्रम् ॥ ५ ॥ यूयं गावो मेदयथा कृ-
शं चिदधीरं चित् कृणुया सुमतीकम् । भद्रं गृहं कृणुय भद्रवाचो बृहद् घोष्यं
वच्यते सुभासु ॥ ६ ॥ प्रजावतीः सूर्यवसे रुशन्तीः शुद्धा अयाः सुमपाये पिबन्तीः ।
मा व स्तेन ईशत पायशंसः परि वो रुद्रस्य हेतिर्वैणकु ॥ ७ ॥

॥ २२ ॥ इममिन्द्र वर्धय अत्रियं य इमं विशोमैक वृषं कृणु त्वम् । निर-
मित्रानचणु ह्यस्य सर्वोस्तान् रन्धयास्मा अहमुत्तरेषु ॥ १ ॥ एमं भञ्जग्रामे अरवेपुगो-
पु निष्टं भञ्ज यो अमित्रो अस्य । वर्धयै जत्राणां प्रथमस्तु राजेन्द्र शत्रुं रन्धय सर्वमस्मै
॥ २ ॥ अयमस्तु धनपतिर्धनानामयं विशां निरपतिरस्तु राजा । अस्मिन्मिन्द्र महि
वर्चीसि धेहवर्चसं कृणुहि शत्रुमस्य ॥ ३ ॥ अस्मै द्यावापृथिवी भूरि द्यामं कुहायां पशुधुषं
इव धेनु । अयं राजाप्रिय इन्द्रस्य भूयात् श्रियो गयामोपवीनां पशूनाम् ॥ ४ ॥
युनक्ति त उच्चरावन्तमिन्द्रं येन जयन्ति न पराजयन्ते । यस्तत्रा करदेकवृषं जना-
नामुत राजा मुत्तमं मानवानाम् ॥ ५ ॥ उत्तरस्त्यमधरे ते सुपरता ये के च राज-
न् मर्तिशमवस्ते । एकवृष इन्द्रसखा निगीवाय् द्रघ्युतामा मंदा भोजनानि ॥ ६ ॥
सिंहमर्तीको विशो अत्रि सर्वा व्याघ्रमर्तीको व पायस्तु शत्रून् । एकवृष इन्द्रसखा
निगीवाय् द्रघ्युतामा सिद्धा भोजनानि ॥ ७ ॥

॥ २३ ॥ अग्नेर्मन्वे प्रथमस्य मवेतसः पाञ्चजन्यस्य पशुधा यमिन्धते । वि-
शोविशः प्रविशिश्वांसमीमहे स नो मुञ्चत्वंहसः ॥ १ ॥ यथा इज्यं परिसि जात-
वेतो यथा यज्ञं कृण्वर्यसि प्रजानन् । प्रवा वेवेभ्यः सुमति न आ यंह स ॥ २ ॥
यामन्यामन्नुपयुक्तं बहिष्ठं कर्मन्कर्मभार्गम् । अग्निपीठे रसोहर्ता यन्मृषं पृताड-
तु स ॥ ३ ॥ मुजातं जातवेदसमग्निं वैश्वानरं विभुम् । हव्यवाहं हायमहे स ॥
॥ ४ ॥ येन अययो यलमयोतयन् युजा येनामुराणामयुवन्त प्रायाः । येना-
मनीरक्यवन् । येन देवाः स्वाराधयन्त स ॥ ५ ॥ येन देवा अमृतमन्यविन्दन् येनोपधीमधु-
पते यज्जानं जनिनुव्यं च केवलम् । स्तौम्यग्निं नाधितो नोहतीमि स नो
मुञ्चत्वंहसः ॥ ७ ॥

॥ २४ ॥ इन्द्रस्य मन्त्रे शत्रुर्दिदस्य मन्त्रे हृत्रेण स्तोत्रा उप मेम आगुः ।
 यो दागुर्षः मुक्तो हृत्रेति स नो मुञ्चतमंहसः ॥ १ ॥ य उग्रीणामुग्रवाहुर्युयों
 दानवानां बलमारुगेज । येन जिताः सिन्धवो येन गावः स० ॥ २ ॥ यद्वर्च-
 सिमो हृषभः स्वर्दिद यस्य आवाणः प्रवदन्ति नृमणम् । यस्याध्वरः सप्तहोता
 मर्दिष्टः स० ॥ ३ ॥ यस्य दृशासं अयभासं उज्जणो यस्यै मीयन्ते स्वरवः स्वर्दिद ।
 यस्यै शुक्रः पर्वते द्रष्टृशुम्भितः स० ॥ ४ ॥ यस्य जुष्टिं सोमिनः कामयन्ते यं
 हवन्त इपुमन्तं गर्विष्ठा । यस्मिन्नर्कः शिञ्जिरे यस्मिन्नोजः स० ॥ ५ ॥ यः प्रथमः
 कर्मकृत्यो य जज्ञे यस्यै वीर्यं प्रथमस्यानुबुद्धम् । येनोर्ध्वतो बज्रोभ्यामुताहि स० ॥ ६ ॥
 यः संहप्रामान् नयति सं पुष्टे पुशी यः पुष्टानि सं मृजति दुपानि । स्तौमीन्द्रं ना-
 पितो जौहवीमि स नो मुञ्चतमंहसः ॥ ७ ॥

॥ २५ ॥ वायोः सञ्जितुर्विद्वानि मन्त्रे यावात्मन्वद् विश्वो यौ च रत्तयः ।
 यौ विश्वस्य परिभू बभूव्युस्ता नो मुञ्चतमंहसः ॥ १ ॥ ययोः सङ्ख्याता वरि-
 ष्ठा पार्थिवानि पाभ्यां रजो गुप्तिगन्तरिते । ययोः प्रार्यं नान्वानशे कश्चन
 तौ० ॥ २ ॥ तव मृते नि विशन्ते जनान्सम्बध्युर्दिते भरते चित्रभानो । पुवं वा-
 यो सञ्जिता च भुवंनानि रक्षयस्ता० ॥ ३ ॥ अष्टो वायो सञ्जिता च दुष्कृतमप-
 रत्तामि शिर्मिदां च सेषतम् । सं हूः जया मृजयः सं बलेन तौ० ॥ ४ ॥ रुयिं
 मे पोषं सञ्जितो वायुस्तनू दक्षमा सुवतां सुशेवम् । अयत्तमतातिं मह इह धेस्तं
 तौ० ॥ ५ ॥ म मृमतिं सञ्जितवाय उतष्टे महस्वन्तं मत्सरं मादयाथः । अर्वाग्
 वामस्य प्रवतो नि यच्छतं तौ० ॥ ६ ॥ जप श्रेष्ठा न आशिषो वेययोर्धर्मस्थि-
 रन् । स्तामि वेवं सञ्जितारं च वायुं तौ नो मुञ्चतमंहसः ॥ ७ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ २६ ॥ मन्त्रे वां यावापृथिवी सुभोजसौ सचेतसौ ये अमथेयामर्मेतायो-
 जनानि । प्रतिष्ठे धर्मवतं चर्मनां ते नो मुञ्चतमंहसः ॥ १ ॥ प्रतिष्ठे धर्मवतं चर्मनां
 महद्दे देवी सुभगे उरुची । यावापृथिवी भवतं मे स्योने ते० ॥ २ ॥ अमन्तापे सु-
 तपसा हुवेहसुवीं गम्भीरे कृविर्भिनमस्ये । द्या० ॥ ३ ॥ ये अमृतं विभृथो य
 हवींषि ये सोत्या विभृथो ये मनुष्यान् । द्या० ॥ ४ ॥ ये उक्षियां विभृथो ये
 वनस्पतीन् ययोर्वी विश्वा भुवनान्यन्तः । द्या० ॥ ५ ॥ ये श्रीलालेन तपयथो

यौ विमदमवधः सप्तवर्धि तौ ॥ ४ ॥ यौ भरद्वाजमवधो यौ गविष्ठिरं विश्वा-
मित्रं वरुण मित्र कुत्सम् । यौ कुक्षीवन्तमवधः प्रोत कण्वं तौ ॥ ५ ॥ यौ
मेधोतिथिमवधो यौ त्रिशोकं मित्रावरुणावुशनां काव्यं यौ । यौ गोतममवधः
प्रोत मुदन्तं तौ ॥ ६ ॥ ययो रथः सत्यवर्त्मजुरश्मिभिक्षुया चरन्तमभियाति दूष-
यन् । स्तौमि मित्रावरुणौ नाधितो जौहवीमि तौ नो मुञ्चतुमर्हसः ॥ ७ ॥

॥ ३० ॥ अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुत त्रिवदेवैः । अहं मित्रावरुणौ-
भा विभर्म्यहमिन्द्राग्नी अहमभिनोभा ॥ १ ॥ अहं राक्षीं मह्यमग्नी वसूनां चिकितुषीं
प्रथमा यज्ञियां नाम् । ता मा देवा न्यदधुः पुरुत्रा भूरिस्थान्नां भूर्यविश्वन्तः ॥ २ ॥
अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं देवानामुत मानुषाणाम् । यं कामये तन्तमुग्रं कृणोमि
तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥ ३ ॥ मया सोममक्षि यो विपर्ययति यः प्रा-
णति य ईं शृणोत्युक्तम् । अमन्तवो मां त उप क्षियन्ति धुधि धृत धृदेयं ते व-
दामि ॥ ४ ॥ अहं रुद्राय धनुरा तनोमि ब्रह्महिणे शरवे हन्तवा उ । अहं जनाय
समर्दं कृणोम्यहं द्यावापृथिवी आ विवेश ॥ ५ ॥ अहं सोममाहनसं विभर्म्यहं स्व-
ष्टारमुत पृषणं भगम् । अहं दधामि द्रविणा इविष्मते सुप्रान्वा । यजमानाय सु-
न्वते ॥ ६ ॥ अहं सुवे पितरमस्य मूर्धन्यम योनिरुप्स्वन्तः समुद्रे । ततो वितिष्ठे
भुवनानि विद्वोतामं द्यां वर्ध्मणोपं स्पृशामि ॥ ७ ॥ अहमेव वात इव प्र वाग्या
रभभाणा भुवनानि विश्वा । परो दियो परपना पृथिव्यतावती मदिम्ना सं वभूव ॥ ८ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ ३१ ॥ त्वया मन्यो मरुधमाकृजन्तो हर्षमाणा हृषितानो मरुन्वन् । त्रि-
मेपय आरुंधा संशिशाना उप प्र यन्तु नरो अग्निरूपाः ॥ १ ॥ अग्निरिष मन्यो
देवपितः संहस्व सेनानीनः सहुरे हूत एधि । इत्वाय शयन् विभजस्य वेद ओजो
मेमानो वि मूर्धो नुदस्व ॥ २ ॥ संहस्व मन्यो अभिमातिमस्यै रुजन्मृणन् ममृणन्
रंष्टि शरैः । उग्रं ते पाजो जन्वा ररुधे वशी वशं नयामा एकज त्वम् ॥ ३ ॥ एको
ररुनाममि मन्य इहिता विश्विंशं युद्धाय सं शिशायि । अकृत्तुरुक्ष्यां युता युयं
पुमन्तु पोपं विजयायं कृणमि ॥ ४ ॥ विजेष्वद्विन्द्रं इवानवद्गोः स्पाकं मन्यो
अधिषा भवेह । त्रियं ते नाम सहुरे गृणीमि विद्या तमुन्मं यनं आहृष्यं ॥ ५ ॥
माभूत्या सट्जा वज्र सायकः सहो विभर्षि सहभृन् उचरम् । कन्वा नो मन्यो

ये वेवाग्नेनुहातेन्ते सूर्येण विमणे जुषम् । जुदीपु पर्येनेपु ये स तेः पुश्रुभिर्विदे ॥ १ ॥
 तर्पणो आस्मि पिशाचानां व्याघ्रं गोर्धनामिव । भ्रान्तः सिंहमिव दृष्ट्वा ते न विन्दन्ते
 श्वप्स्यन्तम् ॥ ६ ॥ न पिशाचः सं शरनोमि न स्तेनर्न वनर्गुभिः । पिशाचास्तस्मां-
 परयन्ति यमं ग्रामेनाविशे ॥ ७ ॥ यं ग्रामेनाविशं इदमुग्रं सरो मम ।
 पिशाचास्तस्मांश्वरयन्ति न पापमुप जानने ॥ ८ ॥ ये मां क्रोध्यन्ति ललिता हस्तिर्न
 प्रशको इव । तानुहं मन्त्रे दुहितान् जने अन्यशयुनिव ॥ ९ ॥ अभि तं निश्र्यन्तिर्ष-
 जामरयमिवाभ्राभि धान्या । मुन्यो यो मयं मुक्ष्यन्ति स उ पाशात्त मुच्यते ॥ १० ॥

॥ १७ ॥ त्वया पूर्वमर्षर्षाणो जुष्न् रक्षांस्वोपधे । त्वया जघान कुरयपुस्त्वया
 कण्वो अगस्त्यः ॥ १ ॥ त्वया युयमपसरसो गन्धर्वाश्चतयामहे । अमंगुद्वयज-
 रजः सर्वान् गन्धर्न नाशय ॥ २ ॥ जुदीं यन्त्वपसरसोऽपां तारमवदयसम् । गुन्गुनः
 पीलो नल्लघोः क्षागन्धिः ममन्तुनी । तत् परंताप्सरसः प्रतियुद्धा अभूतन ॥ ३ ॥
 यप्रारवृत्था न्यग्रोषो महायुक्ताः शिखण्डिनः । तत् परंताप्सरसः प्रतियुद्धा अभू-
 तन ॥ ४ ॥ यप्रं यः प्रेक्षा हरिता अर्धुना उत यप्रोऽष्टाः कर्कुर्यः संवदन्ति । तत्
 परंताप्सरसः प्रतियुद्धा अभूतन ॥ ५ ॥ एयमंगुलोपधीनां वीरुधो वीर्यावती । अजग-
 द्दयराट्टकी तीक्ष्णशूद्री व्यृपतु ॥ ६ ॥ आनृत्यतः शिखण्डिनो गन्धर्वस्याप्सरापुतेः ।
 भिनधिं पुष्कानपि यामि शेषः ॥ ७ ॥ भीमा इन्द्रस्य हेतयः शतमृष्टीर्यस्मयीः ।
 ताभिर्हविर्द्वान् गन्धर्वानेवक्रादान् व्यृपतु ॥ ८ ॥ भीमा इन्द्रस्य हेतयः शतमृ-
 ष्टीर्हिरण्ययीः । ताभिर्हविर्द्वान् गन्धर्वानेवक्रादान् व्यृपतु ॥ ९ ॥ अथक्रादा-
 नेभिश्चोचान्पु ज्योतय माम्कान् । पिशाचान् सर्वानोपधे म मृणीहि सहस्व
 च ॥ १० ॥ श्वेर्वैकः कृपिरिवैकः कुमारः सर्वकेशकः । म्रियो इव इव भूत्वा ग-
 न्धर्वः संचते क्षिप्रम् तमिषो नाशयामसि ब्रह्मणा वीर्यावता ॥ ११ ॥ ज्ञाया
 इवो अप्सरसो गन्धर्वाः पतयो यूयम् । अप धावतामर्त्या मर्त्यान् मा संचध्वम् ॥ १२ ॥

॥ ३८ ॥ उज्जिन्द्रतीं मज्जयन्तीमप्सरं साधुदेविनीम् । ग्लहे कृतानि कृण्व-
 नामप्सरं तामिह हुवे ॥ १ ॥ विचिन्वतीमांकिरन्तीमप्सरं साधुदेविनीम् । ग्लहे
 कृतानि गृह्णानामप्सरं तामिह हुवे ॥ २ ॥ यार्यैः परितृप्त्यत्याददोना कृतं ग्लहात् ।
 कृतानि सीपवी प्रहामाप्नोतु मायया । सा नः पर्यस्त्वैतु मानो जैपुरिदं
 ३ ॥ या अक्षेपुं प्रमोदन्ते शुचं क्रोधं च विभ्रंती । आनन्दिनीं प्रमोदिनीं-
 तामिह हुवे ॥ ४ ॥ सूर्यस्य शमीननु याः संचरन्ति मरीचीर्वा या अंशु-

संचरन्ति । यासां मृषभो दूरतो वाजिनीवान्त्समयः सर्वान् लोकान् पश्यंति रक्षन् ।
 स न पेत्तु होर्ममिमे जुषाणोऽन्तरिक्षेण सह वाजिनीवान् ॥ ५ ॥ अन्तरिक्षेण सह
 वाजिनीवान् कर्की वत्सामिह रक्ष वाजिन् । इमे ते स्तोका बटुला एतर्वाहियं ते
 कर्कीह ते मनोस्तु ॥ ६ ॥ अन्तरिक्षेण सह वाजिनीवान् कर्की वत्सामिह रक्ष वाजिन् ।
 अयं यासो अयं यज इह वत्सा नि बघ्नीमः । यथानाम वे ईशमहे स्वाहा ॥ ७ ॥

॥ १६ ॥ पृथिव्यामग्नये समनमन्त्स आर्धोत् । यथा पृथिव्यामग्नये सम-
 नमन्नेवा मयं संनमः सं नमन्तु ॥ १ ॥ पृथिवी धेनुस्तस्या अग्निर्वत्सः । सा
 मेग्निना वत्सेनेप्रमूर्त्तं कामं दुहाम् । आयुः प्रथमं प्रजां पोषं रुपि स्वाहा ॥ २ ॥
 अन्तरिक्षे वायवे समनमन्त्स आर्धोत् । यथान्तरिक्षे वायवे समनमन्नेवा मयं सं-
 नमः सं नमन्तु ॥ ३ ॥ अन्तरिक्षे धेनुस्तस्या वायुर्वत्सः । सा मे वायुना वत्सेने-
 प्रमूर्त्तं ० । ० ॥ ४ ॥ दिव्यादित्याय समनमन्त्स आर्धोत् । यथादिव्यादित्याय
 समनमन्नेवा मयं संनमः सं नमन्तु ॥ ५ ॥ यार्धेनुस्तस्या आदित्योवत्सः सा
 मे आदित्येने वत्सेनेप्रमूर्त्तं ० । ० ॥ ६ ॥ विक्षु चन्द्राय समनमन्त्स आर्धोत् ।
 यथा विक्षु चन्द्राय समनमन्नेवा मयं संनमः सं नमन्तु ॥ ७ ॥ दिशो धेनुव-
 त्तासां चन्द्रो वत्सः । ता मे चन्द्रेण वत्सेनेप्रमूर्त्तं कामं दुहाम् । आयुः प्रथमं
 प्रजां पोषं रुपि स्वाहा ॥ ८ ॥ अग्नावग्निश्चरति पविष्टः ऋषीणां पुत्रो अभि-
 शस्तिपादं । नमस्कारेण नमसा ते जुहोमि मा देवानां मिथुयार्कर्मभागम् ॥ ९ ॥
 हृदा पूर्तं मर्नसा जातवेदो विरवानि देव वयुनानि विद्वान् । सप्तास्यानि तव
 जातयेदस्तेभ्यो जुहोमि स जुषस्व हव्यम् ॥ १० ॥

॥ ४० ॥ ये पुरस्ताज्जुह्वति जातवेदः प्राच्या दिशोऽभिदासन्त्यस्मान् । अग्निमु-
 त्वा ते परांश्चो व्ययन्तां प्रत्यगेनान् प्रतिमुरेणं हन्मि ॥ १ ॥ ये दक्षिणतो जुह्वति
 जातवेदो दक्षिणाया दिशोऽभिदासन्त्यस्मान् । यममुत्वा ते ० ॥ २ ॥ ये पश्चा-
 ज्जुह्वति जातवेदः पश्च्या दिशोऽभिदासन्त्यस्मान् । वरुणमुत्वा ते ० ॥ ३ ॥
 य उत्तरतो जुह्वति जातवेद उत्तराया दिशोऽभिदासन्त्यस्मान् । सोममुत्वा ते ०
 ॥ ४ ॥ ये धस्ताज्जुह्वति जातवेदो ध्रुवाया दिशोऽभिदासन्त्यस्मान् । भूमिमुत्वा

ते ० ॥ ५ ॥ येऽन्तरेऽन्ताज्जुह्वति जातवेदो व्युध्वाया विशोभिदासन्त्यस्मान् ।
 प्रायुमृत्वा ते ० ॥ ६ ॥ य उपरिष्ठाज्जुह्वति जातवेद ऊर्ध्वाया विशोभिदासन्त्य-
 स्मान् । सूर्यमृत्वा ते ० ॥ ७ ॥ ये विशार्मन्तर्वेशेभ्यो जुह्वति जातवेदः सर्वाभ्यो
 दिग्भ्योभिदासन्त्यस्मान् । व्रह्मर्त्वा ते पराङ्मो व्ययन्ता प्रत्यगेनान् प्रतिमुरेण
 हन्ति ॥ ८ ॥

॥ इत्यष्टमोऽनुवाकः ॥

॥ चतुर्थं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ पञ्चमं काण्डम् ॥

॥ १ ॥ अर्धमन्त्रो योनिं य आ ब्रूवामृतामूर्ध्वमानः सुजन्मा । अर्धव्यासु-
 अर्जुनोहेव त्रितो घर्तादाधार श्रीणि ॥ १ ॥ आ यो धर्माणि प्रथमः ससाद-
 तनो वरूपि कृणुपे पुरुणि । आस्थुर्योनिं प्रथम आ विवेशा यो बानुमनुदितां चि-
 केन ॥ २ ॥ यस्ते शोकाय तन्वं त्रिरेच क्षुदिदरंण्यं शुचयोनु स्वाः । अत्रा द-
 धेने अमृतानि नामास्मे वस्त्राणि विश एरयन्ताम् ॥ ३ ॥ प्र यद्वेते प्रतरं पूर्ण्य
 गुः सदःसद आतिष्ठन्तो अजुयम् । कृविः शुपस्य मातरां रिहाणे जाम्य धुर्य प-
 तिमेरयेधाम् ॥ ४ ॥ तदूषु ते मद्गत् पृथुजमन् नमः कृविः काव्येना कृणोमि ।
 यत् सम्पज्ज्यावभियन्तावभि क्षामत्रो महीरोधचक्रे वावृधेत ॥ ५ ॥ सप्तमर्यादाः
 कृवपस्तनक्षुस्तामामिदेकामर्ध्वदुरो गात् । आयोर्है स्कम्भ उपमस्य नीडे पृथा
 विमर्गे प्ररुणेषु तस्या ॥ ६ ॥ उतामृतामूर्ध्वतं एमि कृणवन्नगुंरात्मा तन्व स्तत्
 सुमर्तुः । उत वा शक्रो रत्नं दधात्यूर्जया वा यत् सचेते हविर्दाः ॥ ७ ॥ उतपुत्रः
 पितरं ज्ञप्रमीडे ज्येष्ठं मर्यादमद्वयन्स्वस्तये । दर्शनं तु ता वरुण यास्ते विष्टा
 आवर्धनतः कृणुवो वरूपि ॥ ८ ॥ अर्धमर्धेन पर्यसा पूणक्षपेने शुष्म वधसे अ-
 मुर । अवि वृधाम शुग्मियं सखायं वरुणं पुममदित्या इषिरम् । कृविशस्तान्परस्मै
 वपूष्यवोचाम रोदसी सत्यवाचा ॥ ९ ॥

॥ २ ॥ तदिदाम् भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्तेषु नृमणः । सद्यो ज्ञज्ञानो
 नि रिणाति शत्रूननु यदेनं मदन्ति विश्वजमाः ॥ १ ॥ वावृधानः शर्वसा भूयोजाः
 शत्रुर्दासार्य भियसं दधाति । अव्यनश्च व्यनश्च सस्ति सं ते नवन्त प्रभृता म-
 देषु ॥ २ ॥ त्वे क्रतुमपि पृञ्चन्ति भूरि द्विपदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः । स्वादोः स्वा-
 दीपः स्वादुनां सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योषीः ॥ ३ ॥ यदि चिन्तु त्वा
 घना जयन्तं रणेरणे अनुमदन्ति विर्माः । ओजोयः शुष्मिन्तिस्थिरमा तनुषु
 मा त्वा दमन् दुरेवासः कुशोकाः ॥ ४ ॥ त्वया वयं शाश्वद्वरेणेषु प्रपरयन्तो
 युधेन्यानि भूरि । चोदयामि तु आयुष्या वयोभिः सं ते शिशामि व्रक्षणा वयांसि
 ॥ ५ ॥ नि तद् दधिपेवते परं च यस्मिन्नात्रियावसा दुरोणे । आ स्थापयत मा-

तरं जिगत्नुमतं इन्वत् कर्वराणि भूरि ॥ ६ ॥ स्तुप्त्वं वर्ध्मन् पुरुवर्त्मानं सुमृभ्वा-
णमिनतममाप्तमाप्त्यानाम् । आ दर्शति शर्वसा भूयोजाः प्र सञ्जति प्रतिमानं
पृथिव्याः ॥ ७ ॥ इमा ग्रहा इहर्दिवः कृणवदिन्द्राय शूपमग्निः स्वर्पाः । महो
गोत्रस्य क्षयति स्वराजा तुरेशिचन्द्रविश्वमर्णवत् तपस्वान् ॥ ८ ॥ एवा महान् इ-
हर्दिवो अथर्वाचोचत् स्वां तन्वमिन्द्रमेव । स्वसारौ मातरिभ्वरी अग्निमे हिन्वन्ति
चेते शर्वसा वर्धयन्ति च ॥ ९ ॥

॥ १ ॥ ममाग्ने वचो विह्वेष्वस्तु वयं त्वेन्धानास्तन्वं पुपेम । मह्यं नमन्तां
प्रदिशश्चतस्त्रस्त्वयाध्यक्षेण पृथना जयेम ॥ १ ॥ अग्नेमनुं प्रतिनुदन् परेषां त्वं नो
गोपाः परिपाहि विश्वतः । अपाञ्चो यन्तु निवता दुस्स्यवोमैषो चित्तं प्रबुधां विनैशत्
॥ २ ॥ मम देवा विह्वे संन्तु सर्व इन्द्रवन्तो मरुतो विष्णुरग्निः । ममान्तरिक्षमुह-
लोकमस्तु मह्यं वातः पवतां कामायास्मै ॥ ३ ॥ मह्यं यजन्तां मम यानीषाकृतिः
सत्या मनसो मे अस्तु । एनो मानि गां कतमश्नानां विश्वेदेवा अभि रञ्जन्तु मे
॥ ४ ॥ मयि देवा द्रविणमा यजन्तां मय्याशीरस्तु मयि देवहूतिः । देवा होतारः
सनिपन् न एतदरिष्टाः स्याम तन्वां सुवीराः ॥ ५ ॥ दैवीः पदुर्वीरु नः क-
णोत् विश्वे देवास इह मादयध्यम् । मा नो विददाभिषामो अशस्तिर्मा नो विदद
वृजिना द्वेष्याया ॥ ६ ॥ त्विन्वो देवीर्महि नः शर्म यच्छत प्रजायै नस्तन्त्रे । यच्च
पुष्टम् । मा हास्महि प्रजया मा तनुभिर्मा रंधाम द्विपते सोम राजन् ॥ ७ ॥ उ-
रुव्यचा नो महिषः शर्म यच्छत्वस्मिन् हवै पुरुहूतः पुरुक्षु । स नः प्रजायै हर्यश्च
मृडेन्त्र मा नो रीरिषो मा परा दाः ॥ ८ ॥ धाता विधाता भुवनस्य यस्य
तिर्देवः संविताभिमातिपाहः । आदित्या रुद्रा अश्विनोभादेवाः पान्तु यजमानं
निर्ऋथात् ॥ ९ ॥ ये नः सपत्ना अप ते यवन्तिवद्वाग्निभ्यामव वाधामह ए-
नान् । आदित्या रुद्रा उषस्तिष्ठो न उग्रं चेतारमधिसजमक्रत ॥ १० ॥ अ-
र्वाञ्चमिन्द्रममुतो हवामहे यो गोजिद् धनजिदर्शजिद् यः । इमं नो यज्ञं विह्वे
शृणोत्वस्माकमभूर्हर्यश्व मेदी ॥ ११ ॥

॥ ४ ॥ यो गिरिष्वजायथा वीरुधां बलवत्तमः । कुण्डेहि त्वमनाशनतत्त्वमानं
नाशयन्तिनः ॥ १ ॥ सुपर्णसुवने गिरौ जातंहिमवत्तस्परि । धनैरभि धृत्वार्यन्ति
विदुर्हि त्वमनाशनम् ॥ २ ॥ अश्वत्थोदैवसर्दनस्तृतीयस्यामितो दिवि । तत्राष्ट-
चक्षुषं देवाः रुद्रमवन्वत ॥ ३ ॥ द्विःपययी नीरचरद्विरपयवन्धना दिवि ।

तत्रामृतस्य पुष्यं देवाः कुष्ठमवन्वत ॥ ४ ॥ हिरण्ययाः पन्थान आसन्नरित्राणि
हिरण्यया । नावोहिरण्ययां रासन् याभिः कुष्ठं निगवहन् ॥ ५ ॥ इमं मे कुष्ठ
पुरुषं तया बहू तं निष्कुरु । तर्षु मे अगदं कृषि ॥ ६ ॥ देवेभ्यो अर्पि जातोमि
सोमस्यामि सखा हितः । स प्राणाय व्यानाय चक्षुषे मे अस्मै मृड ॥ ७ ॥
उदद् जातो हिमवतः स प्राच्यां नीयसे जनम् । तत्र कुष्ठस्य नामान्युत्तमानि वि
भेजिरे ॥ ८ ॥ उत्तमो नाम कुष्ठास्युत्तमो नाम ते पिता । यत्तमं च सर्वं नाशय
त्वमानं चारुसं कृषि ॥ ९ ॥ शीर्षामयमुपहृत्यामच्योस्तन्त्रोऽरपः । कुष्ठस्तत् सर्वं
निष्कुरुद् देवं समहृष्टपयम् ॥ १० ॥

॥ ५ ॥ रात्री माता नभः पितार्यमा तं पिता महः । मिलाची नाम वाअसि
सा देवानामसि स्वसा ॥ १ ॥ यस्त्वा पिबति जीवति त्रायसे पुरुषं त्वम् ।
भ्रूमी हि शरवतामसि जनानां च न्यञ्चनी ॥ २ ॥ वृत्तं वृत्तमा रोहसि वृष-
ण्यन्तीव कन्यला । जयन्ती मत्यातिष्ठन्ती स्पर्णी नाम वा असि ॥ ३ ॥ यद्
वृष्टेन यदिष्टा यद् वारुदरसा कृतम् । तस्य त्वमसि निष्कृतिः सेमं निष्कृष्टि
पुरुषम् ॥ ४ ॥ भद्रात् प्लक्षामिस्तिष्ठस्यश्चत्थात् खविराज्जवात् । भद्रान्यग्रोधात्
पूर्णत् सा न एषरुन्धति ॥ ५ ॥ हिरण्यवर्णे सुभगे सूर्यवर्णे वपुष्टमे ।
कृतं गच्छासि निष्कृते निष्कृतिर्नाम वा असि ॥ ६ ॥ हिरण्यवर्णे सुभगे शुष्मे
लोमशवक्षणे । अपामसि स्वसां लाक्षे वातो हात्मा बभूव ते ॥ ७ ॥ मिला-
ची नाम कानीनोजवमु पिता तव । अश्वो यमस्य यः श्यावस्तस्य हास्तास्यु-
क्षिता ॥ ८ ॥ अश्वस्यास्तः सम्पतिता सा नृत्तां अभि सिप्यदे । मरा पतत्रिणी
भूत्वा सा न एषरुन्धति ॥ ९ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद् विसीप्रतः सुरुचो वेन आबः । स कुध्या उ-
पमा अस्य विष्ठाः सुतरश्च योनिमसतरश्च वि बः ॥ १ ॥ अनाप्ला ये वः प्रथमा
यानि कर्माणि चक्षिरे । वीरान् नो अत्र मा दधन् तद् वः एतत् पुरो दधे ॥ २ ॥
सदस्यथार एव ते समस्वरन् दिवो नाके मधुजिह्वा अमरचर्तः । तस्य स्पशो न नि
मिपन्ति मूर्धन्यः पदेपदे प्राणिनः सन्ति सेतवे ॥ ३ ॥ पर्युषु म्र धन्वा वार्ज-
सातपे परं वृत्राणि सप्तर्षिः । द्विपस्तदध्यर्षवेनेयसे सनिष्ठसो नामासि त्रयो-

दशो मास इन्द्रस्य गृहः ॥ ४ ॥ न्वेतेनारात्सीरसौ स्वाहा । तिग्मायुधौ
 तिग्महेती सुशेवौ सोमार्द्राविह सु मृडतं नः ॥ ५ ॥ अवेतेनारात्सीरसौ स्वाहा ।
 तिग्मा ० ॥ ६ ॥ अपैतेनारात्सीरसौ स्वाहा । तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवौ सो-
 मार्द्राविह सु मृडतं नः ॥ ७ ॥ मुमुक्तमस्मान्दुःखितादवद्याज्जुपेथां यज्ञममृतम-
 स्मासु धत्तम् ॥ ८ ॥ चक्षुषो हेते मनसो हेने ब्रमणो हेते तपसश्च हेते । मेन्या
 मेनिरस्यमेनयस्ते संन्तु येऽस्माँ अभ्यघ्रायन्ति ॥ ९ ॥ योऽस्माँरचक्षुषा मनसा
 चित्त्याकूत्या च यो अघ्रायुरभिदासात् । त्वं तानग्ने मेन्यामेनीन् कृणु स्वाहा
 ॥ १० ॥ इन्द्रस्य गृहोसि । तं त्वा प्र पथे तं त्वा प्र विशामि सर्वगुः सर्वपूरुषः
 सर्वात्मा सर्वतनूः सह यन्मेस्ति तेन ॥ ११ ॥ इन्द्रस्य शर्मासि । तं त्वा ०
 ॥ १२ ॥ इन्द्रस्य वर्मासि । तं त्वा ० ॥ १३ ॥ इन्द्रस्य बरुथमसि । तं त्वा
 प्र पथे तं त्वा प्र विशामि सर्वगुः सर्वपूरुषः सर्वात्मा सर्वतनूः सह यन्मेस्ति
 तेन ॥ १४ ॥

॥ ७ ॥ आ नो भर मा परिष्ठा अराते मा नो रज्जीर्दक्षिणां नीयमानाम् । नमो
 वीत्सीया असमृद्धये नमो अस्तवरातये ॥ १ ॥ यमराते पुरोधस्ते पुरुषं परिा-
 पिणम् । नमस्ते तस्मै कृणो मा वनि व्यथयीम्व ॥ २ ॥ प्र णो वनिर्वैवकुता
 दिवा नक्तं च कल्पताम् । अरातिमनुमेमो वयं नमो अस्तवरातये ॥ ३ ॥ सर-
 स्वतीमनुमतिं भगं यन्तो हवामहे । वाचं जुष्टां मधुमतीमवादिषं देवानां देवदूति-
 षु ॥ ४ ॥ यं याचाभ्यहं वाचा सरस्वत्या मनोयुजां । धृद्धा तमद्य विन्दतु वृत्ता
 सोमेन वृष्टुणा ॥ ५ ॥ मा वनि मा वाचं नो वीत्सीरुभाविन्द्राग्नी आ भरतां
 नो वसूनि । सर्वे नो अद्य दित्सन्तोरातिं प्रति हर्यत ॥ ६ ॥ पुरोपेक्षसमृद्धे वि-
 ते हेति नयामसि । वेदं त्वाहं निमीवन्ती नितुदन्तीमराते ॥ ७ ॥ उत नृणा
 योभुवती स्वप्नया संचसे जनम् । अराति चित्तं वीत्सन्त्याकूतिं पुरुषस्य च ॥ ८ ॥
 या मृदती मुहोन्माता विश्वा आशा व्यानृशे । तस्मै हिरण्यकुर्यै निश्र्यत्या
 अकरं नमः ॥ ९ ॥ हिरण्यवर्णा सुभगा हिरण्यकशिपुर्मही । तस्यै हिरण्यद्रा-
 प्येरात्पा अकरं नमः ॥ १० ॥

॥ ८ ॥ वैकुण्ठेनेध्मेन देवेभ्य आज्यं वह । अग्ने ताँ इह मांदय सर्व आ-
 यन्तु मे हवम् ॥ १ ॥ इन्द्रा याहि मे हवमिदं करिष्यामि तच्छृणु । इम पेन्द्रा
 आहन्ति सं नमन्तु मे । तेभिः शक्रेम वीर्यं । जातवेदस्तनूवशिन ॥ २ ॥

यदसावमुतो देवा अदेवः संश्चिकीर्षति । मा तस्याग्निर्हव्यं वांतीद्वै देवा अ-
स्य मोषं गुर्ममैव हवमेतन् ॥ ३ ॥ अतिं धावतातिसरा इन्द्रस्य वचसा हत । अविं
दृक् इव मयीत स यो जीवन् मा मोचिप्राणमस्यापि न ह्यत ॥ ४ ॥ यममी पु-
रोदधिरे प्रज्ञाणमपभूतये । इन्द्र स ते अधस्पदं तं प्रत्यस्यामि मृत्यवे ॥ ५ ॥
यदि मेयुर्देवपुरा व्रतं वर्माणि चक्रिरे । तनूपानं परिषाणं कृण्वाना यदुपोचिरे सर्वं
तददुसं कृधि ॥ ६ ॥ यानुसारं तिसरांश्चकार कृण्वच्च यान् । त्वं तानिन्द्र
वृत्रहन् प्रतीचः पुनरा कृधि यथामुं तृणहं जनम् ॥ ७ ॥ यथेन्द्र उद्वाचनं लब्ध्वा
क्षत्रे अधस्पदम् । कृण्वेऽहमधरांस्तथामृज्ज्वलतीभ्यः सर्वाभ्यः ॥ ८ ॥ अत्रै-
नानिन्द्र वृत्रहन्तुप्रो वर्माणि विध्य । अत्रैव नानभि तिष्ठेन्द्र मेघः इं तव । अनु
त्वेन्द्रा रभामहे स्याम सुमतौ तव ॥ ९ ॥

॥ ६ ॥ विवे स्वाहा ॥ १ ॥ पृथिव्यै स्वाहा ॥ २ ॥ अन्तरिक्षाय स्वाहा
॥ ३ ॥ अन्तरिक्षाय स्वाहा ॥ ४ ॥ दिवे स्वाहा ॥ ५ ॥ पृथिव्यै स्वाहा ॥ ६ ॥
सूर्यो मे चक्षुर्वातः प्राणोऽन्तरिक्षमात्मा पृथिवी शरीरम् । अस्तुतो नामाहम-
यमेस्मि स आत्मानं नि दधे धावां पृथिवीभ्यां गोपीधाय ॥ ७ ॥ उदायुरुद् ब-
लमुत् कृतमुत् कृत्यामुन्मनीषामुदिन्द्रियम् । आयुःकृदायुःपत्नी स्वधावन्ता गोपा
मै स्तं गोपायत मा । आत्मसदौ मे स्तं मा मा दिसिष्टम् ॥ ८ ॥

॥ १० ॥ अश्मवर्म मेमि यो मा प्राच्या दिशोऽप्युरभिदासात् । एतत् स अश्च्छात् ॥ १ ॥ अश्मवर्म मेमि यो मा दक्षिणाया दिशो ॥ १० ॥ २ ॥ अ-
श्मवर्म मेमि यो मा प्रतीच्या दिशो ॥ १० ॥ ३ ॥ अश्मवर्म मेमि यो मा दी-
च्या दिशो ॥ १० ॥ ४ ॥ अश्मवर्म मेमि यो मा ध्रुवाया दिशो ॥ १० ॥ ५ ॥
अश्मवर्म मेमि यो मोर्ध्याया दिशो ॥ १० ॥ ६ ॥ अश्मवर्म मेमि यो मा दिशा
मन्तर्देशेभ्योऽप्युरभिदासात् । एतत् स अश्च्छात् ॥ ७ ॥ गृह्णता मनु उप द्रुये मातु-
रिर्वना माणापाना । सूर्याश्चोऽन्तरिक्षा चक्षोश्च पृथिव्याः शरीरम् । सरस्वत्या
वायुमुप द्रुयामहे मनोयुजा ॥ ८ ॥

॥ ११ ॥ कथं महे अमुरायात्रवीरिह कथं पित्रे हरये त्वेषवृम्णः । पृश्नि
वरुण दक्षिणा दद्यावान् पुनर्मयु त्वं मनसाचिकित्सीः ॥ १ ॥ न कामेन पुन-
र्मयो भवामि सं चले कं पृश्निमेतामुपाजे । केननु त्वमथर्वन् काव्येन केन जाते-
नासि जातवेदाः ॥ २ ॥ सत्यमहं गभीरः काव्येन सत्यं जातेनास्मि जातवे-
दाः । न मे दासो नार्यो महित्वा मृतं मीमाय यदहं धरिष्ये ॥ ३ ॥ न त्वद्वन्यः
कवितरो न मेधया धीरतरो वरुण स्वधावन् । त्वं ता विरवा भुवनानि वेत्स्य स
चिन्तु त्वज्जनो मायी विभाय ॥ ४ ॥ त्वं ह्यङ्ग वरुण स्वधावन् विरवा वेत्स्य
जनिमा सुमणीते । किं रजस एना पुरो अन्यदस्त्येना किं परेणावरमपुर ॥ ५ ॥
एकं रजस एना पुरो अन्यदस्त्येना पर एकेन कुर्णशं चिद्वार्क । तत् तं विद्वान्
वरुण म ग्रवीम्यधोवचसः पुराणो भवन्तु नीचैर्दोसा उर्य सर्पन्तु भूमिम् ॥ ६ ॥
त्वं ह्यङ्ग वरुण ग्रवीमि पुनर्मयेष्ववद्यामि भूरि । मो पु एणीरभ्येतावतो भूमा
त्वा वोचन्नराधसं जनसः ॥ ७ ॥ मा मा वोचन्नराधसं जनसः पुनस्ते पृ-
श्नि जरितर्ददामि । स्तोत्रं मे विरवमा याहि शचीभिरन्तर्विशवासु मानुषीषु
दिक्षु ॥ ८ ॥ आ तं स्तोत्राण्युद्यतानि यन्त्वन्तर्विशवासु मानुषीषु दिक्षु । देहिनु
मे यन्मे अर्दत्तो अस्मि युज्यो मे सप्तपदः सखांसि ॥ ९ ॥ समा तौ वन्धुर्वरुण
समा जा वेदाहं तद्यन्त्रावेपा समा जा । ददामि तद् यत् ते अर्दत्तो अस्मि यु-
ज्यस्ते सप्तपदः सखांसि ॥ १० ॥ देवो देवायं गृणते वयोधा विप्रो विमार्प
स्तुयते सुमेधाः । अजीजनो हि वरुण स्वधावन्नर्थवार्णं पितरं देववन्धुम् । तस्मा
उ राधः कृणुहि सुमशस्तं सखा नो अस्मि परमं च वन्धुः ॥ ११ ॥

॥ १२ ॥ समिद्धो अथ मनुषो दुरोणे देवो देवान् रजसि जातवेदः । आ
च वह मित्रमहरिचकित्वान् त्वं वृतः कविरसि प्रचेताः ॥ १ ॥ तनूनपात् एष
ऋतस्य यानान् मध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व । मन्मानि धीभिरुत यत्तमुन्धन्
देवत्रा च कृणुतध्वरं नः ॥ २ ॥ आजुह्वान ईड्यो वन्धुश्चा याग्यन्ते वसुभिः
सजोषाः । त्वं देवानामसि यह होता स एनान् यक्षीषितो यजीयान् ॥ ३ ॥
प्राचीर्न वहिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यते अग्ने अन्हाप । व्युमयते वितरं
वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम् ॥ ४ ॥ व्यचस्वतीरुर्विया वि श्रयन्तां पतिभ्यो
न जर्नयः शुम्भमानाः । देवीर्द्विरो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत सुमागुणाः
॥ ५ ॥ आ सुष्वयन्ती यजते उपाकं उपामानंका सदतां नि योनौ । दिव्ये

योपले चृत्नी मुरुचमे अग्निं श्रियं शुक्रपिशं दर्शने ॥ ६ ॥ दैव्या होतारा म-
ध्मा मुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजर्ध्वं । प्रचोदयेन्ता विदधेपु क्कारु प्राचीने
ज्योतिः प्रदिशो दिशन्ता ॥ ७ ॥ आ नो यज्ञं भारती तृयमेत्विडा मनुष्वदिह
चेतयन्ती । मित्रो देवीर्घृहिरेदं स्थोनं सरस्वतीः स्वपसः सदन्ताम् ॥ ८ ॥ य
इमे धावापृथिवी जनित्री रूपैरपिशद् भुवनाति विश्वा । तमथ होतरिषितो य-
जीयान् देवं त्वष्टारमिह येसि विद्वान् ॥ ९ ॥ उपावं सृज त्मन्या समञ्जन् दे-
वानां पार्थ अतृषा हवींषि । वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वर्दन्तु हव्यं मधुना
घृतेन ॥ १० ॥ सद्यो जातो ज्वमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत् पुरोगाः । अस्य
हानुः प्रशिष्युतस्य वाचि स्वाहा कृतं हविरदन्तु देवाः ॥ ११ ॥

॥ ११ ॥ इदिहि मातुं वरुणो दिवः कविर्वचोभिर्गुर्गनिं रिणामि ते विपम् ।
खातमखातमुत सुक्तमग्रभूमिरेव धन्वाभिर्जजास ते विपम् ॥ १ ॥ यत् ते
अपोदकं विपं तत् ते पतास्वैग्रमम् । गृह्णामि ते गध्यममुत्तमं रसंप्रतावमं भियसां
नेशदातुं ते ॥ २ ॥ वृषां मे रघो नभसा न तन्यतुरुग्रेण ते वचसा वाध आतुं
ते । अहं तमस्य नृभिर्ग्रमं रसं तमस इव ज्योतिरुदेतु सूर्यः ॥ ३ ॥ चक्षुषा
मे चक्षुर्हन्मि विपेण हन्मि ते विपम् । अहं त्रियस्व मा जीवीः प्रत्यगभ्येतु त्वा
विपम् ॥ ४ ॥ कैरात पुरन उर्षत्तृणवध आ मे मृणुतासिन्ता अलीकाः । मा मे
सल्युस्तामानमपिष्ठाताश्चावयन्तो नि विपे रमध्वम् ॥ ५ ॥ असितस्य तैमातस्य
पुञ्जोरपोदकस्य च । साम्रासाहस्याहं म्न्योरव ज्यामिव धन्वन्तो वि मुञ्चापि
रथो इव ॥ ६ ॥ आलिगी च विलिगी च पिता च माता च । विश्वं सर्वतो
धन्वरेसाः किं करिष्यथ ॥ ७ ॥ वुरुगूलाया इहिता जाता दास्यसिक्न्या ।
मृतर्हं वधुपीणां सर्वासामरसं विपम् ॥ ८ ॥ कर्णा रवावित् तदग्रवीव गिरेरवच-
रन्तिका । याः कारचेमाः खनित्रिमास्तासामरसतमं विपम् ॥ ९ ॥ त्रावुवं न
त्रावुवं न घेतु त्वमसि त्रावुवंम् । त्रावुवेनारसं विपम् ॥ १० ॥ त्रस्तुवं न त्रस्तुवं न
घेतु त्वमसि त्रस्तुवंम् । त्रस्तुवेनारसं विपम् ॥ ११ ॥

॥ १४ ॥ मृणुणस्त्वान्वविन्दत् सूकरस्त्वाखनप्रसा । दिप्सौपधे त्वं दिप्स-
न्तमव कृत्याकृतं जहि ॥ १ ॥ अवं जहि यातुधानानव कृत्याकृतं जहि । अयो
पो अस्मान् दिप्सति तप्तु त्वं जहोपधे ॥ २ ॥ रिरयस्येव परीशासं परिकृत्य
परि त्वचः । कृत्या कृत्याकृतं देवा निष्कमिव मातिं मुञ्चत ॥ ३ ॥ पुनः कृत्यां
कृत्याकृतं इस्तृण्य पराणय । समन्तमस्मा आ घेहि यथा कृत्याकृतं हनत् ॥ ४ ॥

कृत्याः सन्तु कृत्याकृते शपथः शपथीयते । सुखो रथ इव वर्ततां कृत्या कृत्याकृतं
 पुनः ॥ ५ ॥ यदि स्त्री यदि वा पुमान् कृत्यां चकार प्राप्पने । तापु तस्मै नया
 मस्पृशेमिवाशवाभिधान्या ॥ ६ ॥ यदि वासि देवकृता यदि वा पुरुषैः कृता । ता
 त्वा पुनर्यायामसीन्द्रेण सयुजा वयम् ॥ ७ ॥ अग्ने पृतनाप्राद पृतनाः सहस्व ।
 पुनः कृत्यां कृत्याकृते प्रतिहरणेन हरामसि ॥ ८ ॥ कृतव्यधन्ति विध्य तं यस्व
 काट तमिज्जहि । नत्वामचक्रुषे वयं वधाय सं शिशीमहि ॥ ९ ॥ पुत्र इव पितरं
 गच्छ स्वज इवाभिष्टितो दश । धन्धमिवावक्रामी गच्छ कृत्ये कृत्या कृतं पुनः
 ॥ १० ॥ वदेणीव वारण्यभिस्कन्दं मृगीव । कृत्या कर्तारमृच्छतु ॥ ११ ॥ इषा
 अजीवः पततु धावापृथिवी तं प्रति । सा तं मृगमिव गृह्णातु कृत्या कृत्याकृतं
 पुनः ॥ १२ ॥ अग्निरिवैतु प्रतिकूलमनुकूलमिवोदकम् । सुखो रथ इव वर्ततां
 कृता कृत्याकृतं पुनः ॥ १३ ॥

॥ १५ ॥ एका च मे दश च मेपवृत्तारं ओपथे । अतृजातु अतावरि मधु मे
 मधुला करः ॥ १ ॥ द्वे च मे विंशतिश्च मे० । ० ॥ २ ॥ तिस्रश्च मे त्रिंशच्च
 मे० । ० ॥ ३ ॥ चतस्रश्च मे चत्वारिंशच्च मे० । ० ॥ ४ ॥ पञ्च च मे पञ्चाशच्च
 मे० । ० ॥ ५ ॥ षट् च मे षष्टिश्च मे० । ० ॥ ६ ॥ सप्त च मे सप्ततिश्च
 मे० । ० ॥ ७ ॥ अष्ट च मेष्टीतिश्च मे० । ० ॥ ८ ॥ नव च मे नवतिश्च मे० । ०
 ॥ ९ ॥ दश च मे शतं च मे० । ० ॥ १० ॥ शतं च मे सहस्रं चापवृत्तारं
 ओपथे । अतृजातु अतावरि मधु मे मधुला करः ॥ ११ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ १६ ॥ यथैकवृषोसि सृजान्सोसि ॥ १ ॥ यदि द्विवृषोसि ० ॥ २ ॥
 यदि त्रिवृषोसि ० ॥ ३ ॥ यदि चतुर्वृषोसि ० ॥ ४ ॥ यदि पञ्चवृषोसि ०
 ॥ ५ ॥ यदि षड्वृषोसि ० ॥ ६ ॥ यदि सप्तवृषोसि ० ॥ ७ ॥ यद्यष्टवृषोसि ०
 ॥ ८ ॥ यदि नववृषोसि ० ॥ ९ ॥ यदि दशवृषोसि सृजान्सोसि ॥ १० ॥
 यथैकादशोसि सोपौदकोसि ॥ ११ ॥

॥ १७ ॥ तैवदन् प्रथमा ब्रह्मकिन्त्रिपेक्षुपारः सलिलो मानुरिश्वा । वी-
 दुर्हतास्तप उग्रं मंगोभूरापो देवीः मंगमजा अतस्य ॥ १ ॥ सोमो राजा मंगो

ब्रह्मजायां पुनः प्रारब्धदहृणीयमानः । अन्वर्तिता वरुणो मित्र आसीव-
 ग्निर्होता हस्तगृह्या निनाय ॥ २ ॥ हस्तेनैव ब्राह्म आधिरस्या ब्रह्मजायेति चेद-
 वोचत् । न वृत्तार्य प्रहेया तस्य एषा तथा राष्ट्रं गुणितं क्षत्रियस्य ॥ ३ ॥ यामाहु-
 स्तारकैषा विकेशीति दुच्छुनां ग्राममवपद्यमानाम् । सा ब्रह्मजाया विदुनोति राष्ट्रं
 यत्र प्रापादि शश उल्लुपीमान् ॥ ४ ॥ ब्रह्मचारी चरति वेविपद् विपः स देवा-
 नां भवत्येकमहम् । तेन जायामन्वविन्दद् बृहस्पतिः सोमेन नीतां जुहुः न देवाः
 ॥ ५ ॥ देवा वा एतस्यामवदन्त पूर्वे सप्त अष्टयस्तर्पसा ये निपेदुः । भीमा जाया
 ब्राह्मणस्यापनीता दुर्धो दधाति परमे व्योमन् ॥ ६ ॥ ये गर्भा अवपद्यन्ते जगद्
 यथापलुप्यते । वीरा ये तुहन्ते मिथो ब्रह्मजाया दिनस्ति तान् ॥ ७ ॥ उत यत्
 पतयो दशे स्त्रियाः पूर्वे अब्राह्मणाः । मुह्यन्ते चेदस्तमब्रह्मन् स एव पतिरेकृषा
 ॥ ८ ॥ ब्राह्मण एव पतिर्न राजन्योः न वैश्यः । तत् सूर्यः प्रमुवन्नोति पृथ्व्यभ्यो
 मानवेभ्यः ॥ ९ ॥ पुनर्वै देवा अददुः पुनर्मनुष्या अददुः । राजानः सूर्यं यं
 हुना ब्रह्मजायां पुनर्ददुः ॥ १० ॥ पुनर्दद्यां ब्रह्मजायां कृत्वा देवैर्निकिञ्चिपम् ।
 ऊर्जे प्रायेष्वा अक्रोहेणायमुपासते ॥ ११ ॥ नास्य जाया शतवाही कंन्याणी
 तन्यमा शेये । यस्मिन् प्राप्ते धनिरुध्यते ब्रह्मजाया चित्पा ॥ १२ ॥ न विकृणुः
 पृथुशिशुस्तस्मिन् वेश्मनि जायते । यस्मिन् ० ॥ १३ ॥ नास्य क्षत्ता निष्कप्रीवः सु-
 नानामेत्यमृतः । यस्मिन् ० ॥ १४ ॥ नास्य श्वेतः कृष्णकणौ धुरि युक्तो म-
 हीयते । यस्मिन् ० ॥ १५ ॥ नास्य क्षेत्रे पुष्करिणी नाण्डीकं जायते विसम् ।
 यस्मिन् ० ॥ १६ ॥ नास्मै पुरितं वि बुहन्ति येस्या दोहमुपासते । यस्मिन् प्राप्ते
 निरुध्यते ब्रह्मजाया चित्पा ॥ १७ ॥ नास्य पुत्रः कंन्याणी नान्नान्तरसंरते
 पुरम् । विजानिर्वै ब्राह्मणो रात्रिं वसति पापया ॥ १८ ॥

॥ १८ ॥ नेता ते देवा अददुस्तुभ्यं नृपते अर्धवे । या ब्राह्मणस्य राजन्यं मां
 जियत्सो अनायाम् ॥ १ ॥ अतर्दग्धो राजन्येः पाप आत्मपराजितः । स ब्रा-
 ह्मणस्य गार्मपादय जीवानि मा भः ॥ २ ॥ आविष्टिपाविषा पृहाहुरिषि य-
 मेषा । सा ब्राह्मणस्य राजन्यं गृह्णा गौरजाया ॥ ३ ॥ निधे क्षुधे नयति हन्ति
 वक्षोमिष्टिवारिण्यो वि बुनोति मयम् । यो ब्राह्मणं मन्यते अन्नदेव स त्रिपस्य पि-
 पति तस्मात्तस्य ॥ ४ ॥ य एनं हन्ति मृतुं मन्यमानो देवर्षाधुर्नकासो न क्षिणाद् ।
 स तस्येन्द्रो हर्दयेगिर्मिन्ध उधे एनं द्विष्टो नभमी चरन्तम् ॥ ५ ॥ न ब्राह्मणो हि-

सितव्योऽग्निः प्रियतनोरिव । सोमो ह्यस्य दायाद इन्द्रो अस्याभिशस्तिपाः ॥ ६ ॥
 शतापांश्चानि निरति तां न शक्नोति निः खिदन् । अजं यो ब्रह्मणो मन्वः स्वा-
 द्वाधीति मन्यते ॥ ७ ॥ जिह्वा ज्या भवति कुर्मलं वाङ्माहीका दन्तास्तर्पसाभि-
 दिग्धाः । तेभिर्ब्रह्मा विध्यति देवपीयून् हृद्भलैर्धनुर्भिर्देवजूतैः ॥ ८ ॥ तीक्ष्णोपको
 ब्राह्मणा हेतिमन्तो यामस्यन्ति शरण्यांश्च सा मृषा । अनुहाय तर्पसा मनुना
 श्रोत दूरादत्र भिन्दन्त्येनम् ॥ ९ ॥ ये सहस्रमराजन्वांसन् दशशता उत । ते ब्राह्म-
 णस्य गां जुग्ध्वा वैतहव्याः पराभवन् ॥ १० ॥ गौरैव तान् हन्यमाना वैतहव्या
 अवातिरत् । ये केसरप्रावन्धायाश्चरमाजामपेचिरन् ॥ ११ ॥ एकशतं ता जनता-
 या भूमिर्व्यधूनुत । प्रजां हिंसित्वा ब्राह्मणीमसंभ्रव्यं पराभवन् ॥ १२ ॥ देवपी-
 युश्चरति मर्त्येषु मरगीणो भवत्यस्थिभूयान् । यो ब्राह्मणं देववन्धुं हिनस्ति न स
 पितृयाणामप्येति लोकम् ॥ १३ ॥ अग्निर्वै नः पदवायः सोमो दायाद उच्यते ।
 हन्ताभिशस्तेन्द्रस्तथा तद् वेधसो विदुः ॥ १४ ॥ इषुरिव विग्धा नृपते पृथाकूरिव
 गोपते । सा ब्राह्मणस्येपुर्वोरा तया विध्यति पीर्यतः ॥ १५ ॥

॥ १६ ॥ अतिमात्रमवर्धन्त नोर्दिव दिवमस्पृशन् । भृगुं हिंसित्वा सृजया वै-
 तहव्याः पराभवन् ॥ १ ॥ ये वृहत्सामानमाक्षिरसमर्पयन् ब्राह्मणं जनाः । पेतु-
 स्तेषामुभयादमविस्तोकान्वावयत् ॥ २ ॥ ये ब्राह्मणं प्रत्यष्टीवन् ये योस्मिञ्छुल्क-
 मीपिरे । अस्नस्ते मध्ये कुल्यायाः केशान् स्वादन्त आसते ॥ ३ ॥ ब्रह्मगवी पच्यमाना
 यावत् साभि विजह्रे । तेजोऽष्टाष्ट्यनिर्हन्ति न वीरो जायते वृषां ॥ ४ ॥ मूरमस्या
 आशसनं तृष्टं पिशितमस्यते । जीरं यदस्याः पीयते तद् वै पितृषु किन्विषम् ॥ ५ ॥
 उग्रो राजा मन्यमानो ब्राह्मणं यो जिघत्सति । परा तत् सिच्यते राष्ट्रं ब्राह्मणो
 यत्र जीयते ॥ ६ ॥ अप्यापदी चतुरची चतुः श्रोत्रा चतुर्दनुः । द्रव्यास्या द्विजिह्वा
 भूत्वा साऽष्टाष्ट्यं धूनुते ब्रह्मज्यस्य ॥ ७ ॥ तद् वै राष्ट्रमास्वति नावै मित्रार्मिबो-
 वकम् । ब्रह्माणं यत्र हिंसन्ति तद् राष्ट्रं हन्ति दुश्चरुनां ॥ ८ ॥ तं वृक्षा अपं से-
 धन्ति ह्यापां नो मोपंगा इति । यो ब्राह्मणस्य सद्धनमभि नारद मन्यते ॥ ९ ॥
 विपमेनद् देवकृतं राजा बर्हणोवरीत् । न ब्राह्मणस्य गां जुग्ध्वा राष्ट्रं जागाद
 करचन ॥ १० ॥ नैव ता नैवतयो या भूमिर्व्यधूनुत । प्रजां हिंसित्वा ब्राह्मणीमसं-
 भ्रव्यं पराभवन् ॥ ११ ॥ यां मृतापानुवध्नन्ति कूर्यं पटयोपनीम् । तद् वै ब्रह्मज्य
 वा उग्रस्तरणमश्वन् ॥ १२ ॥ अर्थेणि कर्पमाणस्य यानि जीतस्य यावतुः ।

तं च ब्रह्मज्य ते देवा अपां भागर्मधारयन् ॥ १३ ॥ येन मृतं स्तपयन्ति शमर्थ-
णि येनोन्दते । तं च ब्रह्मज्य ते देवा अपां भागर्मधारयन् ॥ १४ ॥ न येष मै-
त्रावरुणं ब्रह्मज्यमभि वर्पति । नास्मै समितिः कल्पते न मित्रं नयते वशम् ॥ १५ ॥

॥ २० ॥ उर्ध्वोपो दुन्दुभिः सत्त्वनायन् वानस्पत्यः संभृत उसियाभिः ।
वाचं क्षुण्वानो हयमन्तमपत्नान्तिमंह इव जेष्यमभि तस्तनीहि ॥ १ ॥ सिंह
इवास्तानीद् द्रुवयो विवेदोऽधिक्रन्ददृषभो वासितामिव । वृषा त्वं वर्धयस्ते स-
पत्ना पेन्द्रस्ते शुष्मो अभिमातिपाहः ॥ २ ॥ वृषेव यूये सहसा विद्वानो गव्य-
मभि क्व सन्धनाजित् । शुचा विष्य हृदयं परेषां हित्वा ग्रामान् प्रच्युता यन्तु
शश्रवः ॥ ३ ॥ संजयन् पृतना ऊर्ध्वमायुर्गृह्णा गृह्णानो बहुधा वि चंचव ।
दैवी वाचं दुन्दुभ आ गुरस्व वेधाः शत्रूणामुप भरस्व वेदः ॥ ४ ॥ दुन्दुभे-
वाचं प्रयतां वदन्तीमाशृण्वती नाथिता घोषयुक्ता । नारी पुत्रं धावतु हस्तयुक्ता-
मित्रा भीता समरे वधानाम् ॥ ५ ॥ पूर्वो दुन्दुभे प्र वदासि वाचं भूम्याः पृष्ठे
वः रोचमानः । अमित्रोऽनामभिजज्जभानो शुमद् वेद दुन्दुभे मृतवावत् ॥ ६ ॥
अन्तरेमे नभसी घोषो अस्तु पृथक् ते ध्वनयो यन्तु शीघ्रम् । अभि क्रन्द स्तनयो-
त्तिपानः श्लोककुन्मित्र तूर्याय स्वर्षी ॥ ७ ॥ धीभिः कृतः प्र वदाति वाचमु-
र्ध्वय सत्त्वनामायुधानि । इन्द्रमेशी सत्त्वनो नि ह्यस्व मित्रैरभिग्राँ अव जह्य-
नीहि ॥ ८ ॥ संक्रन्दनः प्रवदो धृष्णुपेणः प्रवेदकृद् बहुधा ग्रामघोषी । श्रेयो-
वन्वानो वयुनानि विद्वान् क्रीतिं बहुभ्यो वि हर द्विराजे ॥ ९ ॥ श्रेयः केतो व-
सुजित् सहीयान्तस्माप्रजित् संशितो ब्रह्मणासि । अंगूनिव ग्रावाधिपवेष्टो अ-
द्रिग्व्यन् दुन्दुभेधि नृत्य वेदः ॥ १० ॥ शत्रूणापनीपाडभिमातिपाहो गवेष-
णः सहमान उज्जित् । वाग्बीज मन्त्रं प्र भरस्व वाचं सांग्रामजित्प्रायेणमुद् वेदेह
॥ ११ ॥ अच्युतच्युत् समदो गर्भिष्ठो मृषो जेतां पुरयतायोध्वः । इद्रेण गुतो
विदथा निचिक्यश्रुद्योतनो क्षिपतां याहि शीघ्रम् ॥ १२ ॥

॥ २१ ॥ विहृदयं वैमनस्यं वदामित्रेषु दुन्दुभे । विद्वेषं करमशं भयममित्रे-
षु नि दधस्ववैनान् दुन्दुभे जाहि ॥ १ ॥ उद्वेपमाना मर्नसा चक्षुषा हृदयेन च ।
धावन्तु विभ्यंतोमित्राः प्रत्रासेनाज्ये हुते ॥ २ ॥ वानस्पत्यः संभृत उसियाभि-
र्विश्वगोऽयः । प्रवासममित्रेभ्यो वदार्ज्येनाभिषारितः ॥ ३ ॥ यथा मुगाः संवि-
जन्त आरूपाः पुरुषादधि । एवा त्वं दुन्दुभेमित्रानभि क्रन्द प्र त्रासयाधो चि-

तानि मोहय ॥ ४ ॥ यथा वृकादजावयो धावन्ति बहु विभ्यंतीः । एवा ० ॥ ५ ॥
 यथा श्येनात् पतत्रिणाः संविजन्ते अर्हादिवि सिंहस्य स्तनयोर्धया । एवा त्वं दु-
 न्दुभे मित्रानभि क्रन्द म त्रामयाथो चित्तानि मोहय ॥ ६ ॥ परामित्रान् दुन्दुभि-
 ना हरिणस्याजिनेन च । सर्वे देवा अतिव्रसन् ये संग्रामस्येशते ॥ ७ ॥ यैरिन्द्रः
 प्रकीर्तते पदोपरैरुवायया सह । तैर्मित्रास्तसन्नु त्रोमी ये यन्त्यनीकशः ॥ ८ ॥
 ज्यघ्रोपा दुन्दुभयोभि क्रोशन्तु या दिशः । सेनाः पराजिता यतीरमित्राणामनी-
 कशः ॥ ९ ॥ आदित्य चक्षुरा दत्स्व मरीचयो नु धावत । पस्त्रिनीरा सजन्
 विगते बाहुवीर्ये ॥ १० ॥ यूपमुग्रा मेरुतः पृथिमातर इन्द्रेण युजा म मृणीतु श-
 भून् । सोमो राजा वरुणो राजा महादेव उत मृत्युरिन्द्रः ॥ ११ ॥ एता देव से-
 ना । सूर्यकेतापः सचेतसः । अमित्रान् नो जयन्तु स्वाहा ॥ १२ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ २२ ॥ अग्निस्तवमानमपवाधतामित्रः सोमोऽग्रावावरुणः पूतदत्ताः ।
 पेदिर्धेहिः सुमिधः शोशुचान्ना अण द्वेषांस्यमुया भवन्तु ॥ १ ॥ अयं यो विश्वान्
 हरितान् कृणोष्युच्छोचयप्रग्निरिवाभिवुन्वन् । अथा हि तवमअसोहि भूया अथा
 न्यहङ्धराह वा परेहि ॥ २ ॥ यः पुरुषः पारुष्योवध्वंस इवाकुरुणः । तवमानं
 विश्वघ्रावीमाधराब्धं परा सुवा ॥ ३ ॥ अधराब्धं म हिणोमि नमः कृत्वा तवमने ।
 शक्रमरस्यमुष्टिहा पुनरेतु महावृपान् ॥ ४ ॥ ओको अस्य मूर्जवत् ओको अस्य
 महावृपाः । पावज्जातस्तवमंस्तावानसि बर्हिहेकेषु न्योचरः ॥ ५ ॥ तवमन् व्योल्लि-
 वि गेव व्यङ्ग भूरि यावय । वासीं निष्टकरीमिच्छतां वज्रेण समर्पय ॥ ६ ॥ त-
 वमन् मूर्जवतो गच्छ बर्हिहकान् वा परस्तराम् । शूद्रामिच्छ मफुन्ये तां तवमन्
 वीव धूनुहि ॥ ७ ॥ महावृपान् मूर्जवतो वन्ध्वेहि परेत्य । मैतानि तवमने मृगो
 अन्यत्तेत्राणि वा इमा ॥ ८ ॥ अन्यत्तेत्रे न रमसे वशी सन् हृदयासि नः । अ-
 भूदु मार्षस्तवमा स गमिष्यति बर्हिहकान् ॥ ९ ॥ यत् त्वं शीतोधी क्रूरः सह का-
 सावपयः । भीमास्ते तवमन् हेतयस्ताभिः स्म परि वृहग्वि नः ॥ १० ॥ मा स्मे-
 तान्तस्त्वीन् कुरुया वृतासं कासमुद्युगम् । मा स्मातोर्वारुः पुनस्तत् त्वां तवम-
 न्मुपं मुवे ॥ ११ ॥ तवमन् भ्रात्रा वृतासेन स्वध्याकासिकया सह । पाप्या भ्रा-
 तृष्येण सह गच्छामुमरणं जनेम् ॥ १२ ॥ तृतीयकं वितृतीयं सइन्द्रिपुत शोऽदम ।

तुवमानं शीतं रुंरं श्रेष्ठं नाशय वार्षिकम् ॥ १३ ॥ गन्धारिभ्यो मूर्जवद्भयो-
 द्वेभ्यो मगधेभ्यः । प्रप्यन् जनमिव शेवधि तुवमानं परि ददासि ॥ १४ ॥

॥ २३ ॥ ओते मे यावापृथिवी ओता देवी सरस्वती । ओतो मू इन्द्रश्चा-
 ग्निश्च क्रिमिं जम्भयतामिति ॥ १ ॥ अस्पेन्द्र कुमारस्य क्रिमीन् धनपते जहि ।
 हुता विश्वा अरोतय उग्रेण चर्चसा मय ॥ २ ॥ यो अक्षयीं परिसर्पति यो नासं
 परिसर्पति । हुता यो मध्ये गच्छति तं क्रिमिं जम्भयामसि ॥ ३ ॥ सरुणौ द्वौ
 विरुणौ द्वौ कृष्णौ द्वौ रोहिता द्वौ । वसुधं वसुकर्णश्च गृधः कोकश्च ते हुताः
 ॥ ४ ॥ ये क्रिमयः शितिकृत्ता ये कृष्णाः शितिं धाहवः । ये के च विश्वरूपा-
 स्तान् क्रिमीन् जम्भयामसि ॥ ५ ॥ उत पुरस्तात् सूर्य एति विश्वदृष्टो अदृष्टहा ।
 दृष्टाश्च धनदृष्टाश्च सर्वाश्च ममृणन् क्रिमीन् ॥ ६ ॥ येषां पासः कृष्णपास एज-
 स्ताः शिपवित्तुकाः । दृष्टश्च हन्यतां क्रिमिरुतादृष्टश्च हन्यताम् ॥ ७ ॥ हुतो येषां प्रः
 क्रिमीणां हुतो नेदन्निमोत । सर्वां नि मेष्यपाकरं वृषश्च खन्वा इव ॥ ८ ॥
 त्रिशीर्षाणां त्रिकुटुं क्रिमिं सारहमर्जुनम् । शृणाम्यस्य पृष्टीरपि वृश्वासि यच्छिरः
 ॥ ९ ॥ अत्रिचद् चः क्रिमयो हन्मि कण्ववर्जमदग्निवत् । अगस्त्यस्य ब्रह्मणा सं
 पिनप्स्यद् क्रिमीन् ॥ १० ॥ हुतो राज्ञा क्रिमीणामुत्तैर्षां स्थपतिर्हुतः । हुतो हुत-
 माता क्रिमिर्हुत भ्राता हुतस्वसा ॥ ११ ॥ हुतासो अस्य वेशसो हुतासः परिवेशसः ।
 अथो ये तुल्लाका इव सर्वे ते क्रिमयो हुताः ॥ १२ ॥ सर्वैर्षां च क्रिमीणां
 सर्वासां च क्रिमीणाम् । भिनवद्यश्मेना शिरो दहाम्यग्निना मुखम् ॥ १३ ॥

॥ २४ ॥ सविता प्रसवानामधिपतिः स मावतु । अस्मिन् ब्रह्मण्यस्मिन् कर्म-
 ण्यस्यां पुंरोधायांस्यां प्रंतिष्ठायांस्यां चित्यांस्यां प्राक्स्यांस्यां प्राशिष्यस्यां
 देवहूत्यां स्वाहा ॥ १ ॥ अग्निर्वत्सपतीनामधिपतिः स मावतु । ० ॥ २ ॥ द्या-
 वापृथिवी दातृणामधिपती ते मावताम् । ० ॥ ३ ॥ वरुणोषामधिपतिः स
 मावतु । ० ॥ ४ ॥ मित्रावरुणौ वृष्ट्याधिपती तौ मावताम् । ० ॥ ५ ॥ मरुतः
 पर्वतानामधिपतयस्ते मावन्तु । ० ॥ ६ ॥ सोमो वीरुधामधिपतिः स मावतु । ०
 ॥ ७ ॥ वायुर्न्तरिक्षस्याधिपतिः स० । ० ॥ ८ ॥ सूर्यश्चतुष्पामधिपतिः स० ।
 ० ॥ ९ ॥ चन्द्रश्च नक्षत्राणामधिपतिः स० । ० ॥ १० ॥ इन्द्रो दिव्योधिपतिः
 स० । ० ॥ ११ ॥ मरुतां पिता पशूनामधिपतिः स० । ० ॥ १२ ॥ मृत्युः प्र-

जानामधिपतिः स० । ० ॥ १३ ॥ यमः पितॄणामधिपतिः स मावतु । ॥ १४ ॥
 पितरः परे ते मावन्तु । ० ॥ १५ ॥ तता अर्वरे ते ० । ॥ १६ ॥ ततस्तताम-
 हास्ते मावन्तु । अस्मिन् ब्रह्मण्यस्मिन् कर्मण्यस्यां पुत्रोद्यायामस्या प्रतिष्ठायाम-
 स्या चित्यामस्यामाकृत्यामस्यामाशिष्यस्यां देव दूत्यां स्वाहा ॥ १७ ॥

॥ २५ ॥ पर्वताद् दिवो योनिरजादजात् समाभृतम् । शेषो गर्भस्य रेतोधा-
 सरौ पूर्णमिवा दधत् ॥ १ ॥ यथेयं पृथिवी मही भूतानां गर्भमावधे । पृथा दधार्ति-
 ते गर्भे तस्मै त्यामवसे हुवे ॥ २ ॥ गर्भे धेहि सिनीवाल्लि गर्भे धेहि सरस्वति
 गर्भे ते अश्विनोभा धत्तां पुष्करस्रजा ॥ ३ ॥ गर्भे ते मित्रावरुणौ गर्भे देवो बृ-
 हस्पतिः । गर्भे त इन्द्राग्निश्च गर्भे धाता दधातु ते ॥ ४ ॥ विष्णुर्योनिं कल्प-
 यतु त्वष्टा रूपाणि पिशतु । आ सिञ्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भे दधातु ते ॥ ५ ॥
 यद् वेद राजा वरुणो यद् वा देवी सरस्वती । यदिन्द्रो वृत्रहा वेद तद् गर्भेक-
 रणं पिब ॥ ६ ॥ गर्भो अस्योपधीनां गर्भो वनस्पतीनाम् । गर्भो विश्वस्य भूतस्य
 सो अग्ने गर्भमेह धाः ॥ ७ ॥ अर्धं स्कन्द वीरयस्व गर्भमा धेहि योन्याम् ।
 वृषांसि वृष्यावान् प्रजायै त्वा नयामसि ॥ ८ ॥ वि जिहीष्व बार्हत्सामे गर्भस्ते
 योनिमा शयाम् । अवुष्टे देवाः पुत्रं सौमित्रा उभयाविनम् ॥ ९ ॥ धातुः श्रेष्ठेन
 रूपेणास्या नार्या गवीन्योः । पुमांसं पुत्रमा धेहि दशमे मासि सूर्तवे ॥ १० ॥
 त्वष्टः श्रेष्ठेन ० । ० ॥ ११ ॥ सर्बितुः श्रेष्ठेन ० । ० ॥ १२ ॥ प्रजापते श्रेष्ठेन
 रूपेणास्या नार्या गवीन्योः । पुमांसं पुत्रमा धेहि दशमे मासि सूर्तवे ॥ १३ ॥

॥ २६ ॥ यजूंषि यज्ञे समिधः स्वाहाग्निः प्रविद्वानिह वो युनक्तु ॥ १ ॥
 युनक्तु देवः संहिता प्रजानामस्मिन् यज्ञे महिषः स्वाहा ॥ २ ॥ इन्द्र उषधामदान-
 यस्मिन् यज्ञे प्रविद्वान् युनक्तु सुयुजः स्वाहा ॥ ३ ॥ म्रैषा यज्ञे निविदः स्वाहा
 शिष्टाः पत्नीभिर्वहतेह युक्ताः ॥ ४ ॥ छन्दांसि यज्ञे मरुतः स्वाहा मातेर्व पुत्रं
 विपृतेह युक्ताः ॥ ५ ॥ एयमगन् बर्हिषा प्रोक्षणीभिर्यज्ञं तन्वानादितिः स्वाहा
 ॥ ६ ॥ विष्णुर्युनक्तु षड्रुपा तपोऽस्यस्मिन् यज्ञे सुयुजः स्वाहा ॥ ७ ॥ त्वष्टा यु-
 नक्तु षड्रुपा नु रूपा अस्मिन् यज्ञे सुयुजः स्वाहा ॥ ८ ॥ भगो युनक्तु शिणो-
 न्वस्मा अस्मिन् यज्ञे प्रविद्वान् युनक्तु सुयुजः स्वाहा ॥ ९ ॥ सोमो युनक्तु षड्रुपा
 पयोऽस्यस्मिन् यज्ञे सुयुजः स्वाहा ॥ १० ॥ इन्द्रो युनक्तु षड्रुपा वीर्योऽस्यस्मिन्

गृहो सुयुजः स्वाहा ॥ ११ ॥ अर्धित्वा ब्रह्मणा यातमर्वाञ्चो वपट्टारेण गृहं वृधैर्य-
न्तो । वृहस्पते ब्रह्मणा याह्वार्ह गृहो अयं स्वदिदं यजमानाय स्वाहा ॥ १२ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ २७ ॥ ऊर्ध्वो अस्य समिधो भवन्त्यूर्ध्वो शुक्रा शोचीप्यग्नेः । धूमत्तमा
सुमतीकः समुनुस्तनूनपादसुरो भूरिपाणिः ॥ १ ॥ देवो देवेषु देवः पथो अन्न-
न्ति मध्वो धृतेन ॥ २ ॥ मध्वो यज्ञं नक्षति प्रणानो नराशंसो अग्निः सुकृद् देवः
संविता विश्वधारः ॥ ३ ॥ अच्छायमेति शर्वसा घृता छिदीहानो वह्निर्नमसा
॥ ४ ॥ अग्निः क्षुचो अश्वरेषु प्रयत्नु स यज्ञदस्य महिमानमग्नेः ॥ ५ ॥ तूरी
मन्द्रासु प्रयत्नु वसवश्चातिष्ठन् वसुधातररच ॥ ६ ॥ द्वारो देवीरन्वस्य विश्वे ब्रतं
रक्षन्ति विश्वहा ॥ ७ ॥ उरुव्यर्चसाग्नेर्धाम्ना पत्यमाने । आ सुप्त्वयन्ती यजते
उपाके उपासानक्तेमं यज्ञमवतामध्वरं नः ॥ ८ ॥ देवा होतार ऊर्ध्वमध्वरं नोग्ने-
जिह्वाभि गृणत गृणता नः स्विष्टये । तिस्रो देवीर्देहिरेदं संदन्तामिहा सरस्व-
ती मही भारती गृणाना ॥ ९ ॥ तद्यस्तुरीपमद्भुतं पुरुषु । देव त्वष्टा रायस्पोषं
वि प्य नाभिमस्य ॥ १० ॥ वनस्पतेव सृजा रराणः । त्वना देवेभ्यो अग्नि-
हव्यं शमिता स्वदयतु ॥ ११ ॥ अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेदाः । इन्द्राय यज्ञं
विश्वे देवा हविरिदं जुपन्ताम् ॥ १२ ॥

॥ २८ ॥ नवे प्राणान्नवभिः सं मिमीते दीर्घायुत्वाय शतशारदाय । हरिते
श्रीणि रजते त्रीण्ययमि श्रीणि तपसाविष्टितानि ॥ १ ॥ अग्निः सूर्यश्चन्द्रमा
भूमिरापो धातन्तरिक्षं प्रदिशो दिशरच । आर्तवा श्रुतुभिः संविद्वाना अनेन मा
श्रिततो पारयन्तु ॥ २ ॥ त्रयः पोषास्त्रिष्टितिं श्रयन्तामनक्तं पूषा पर्यसा धृतेन ।
अन्नस्य भूमा पुरुषस्य भूमा भूमा परशूनां त इह श्रयन्ताम् ॥ ३ ॥ इममादित्या
यसुना समुत्ततेममग्ने वधय वाष्टथानः । इममिन्द्र सं सृज धीर्येणास्मिन् त्रिवृद्धय-
तां पोषयिष्णुः ॥ ४ ॥ भूमिन्द्रा पातु हरितेन विश्वभृदग्निः पिष्टत्वयसा सजो-
पाः । वीरुद्रिष्टे अर्जुनं संविद्वानं दक्षं दधातु सुमनस्यमानम् ॥ ५ ॥ त्रेधा जातं
जन्मनेदं हिरण्यमग्नेरेकं प्रियतमं वभूव सोमस्यैकं हिमितस्य परापतत् । अपामे-
कं वेधमां रेत आहुस्तत् ते हिरण्यं त्रिवृदस्त्वार्युपे ॥ ६ ॥ त्र्यायुषं जमदग्नेः
कृशयस्य त्र्यायुषम् । त्रेधामृतस्य चक्षुषं त्रीण्यार्यपि नेकरम् ॥ ७ ॥ त्रयः

सुप्रर्णास्त्रिष्टुता यदायन्नेकाक्षरमभिसंभूय शक्राः । मर्त्याहन्मृत्युमृत्युतेन साकर्मन्त-
 र्देधाना दुरितानि विश्वा ॥ ८ ॥ दिवस्त्वा पातु हरितं मध्यात् त्वा पातवर्जुनम् ।
 भूम्या अयस्मयं पातु प्रागाद् देवपुरा अयम् ॥ ९ ॥ इमास्तिस्त्रो देवपुरास्तास्त्वा
 रक्षन्तु सूर्यतः । तारत्वं विश्वेद् वर्चस्युत्तरो द्विपतां भव ॥ १० ॥ पुरं देवानाम-
 मृतं हिरण्यं य आवेधे प्रथमो देवो अग्रं । तस्मै नमो दश मार्चीः कृणोम्यन्त-
 मन्यतां त्रिष्टुदायधे मे ॥ ११ ॥ आ त्वा चतत्वर्यमा पूषा वृहस्पतिः । अहं
 तस्य यन्नाम तेन त्वाति चृतामसि ॥ १२ ॥ अतुभिष्टातैर्वरायुणे वर्चसे त्वा । इ-
 वरसरस्य तेजसा तेन संहनु कृण्वासि ॥ १३ ॥ घृतादुल्लुप्तं मधुना समक्तं भूमि-
 दुहमच्युतं पारयिष्णु । भिन्दत् सप्तनानधंगरच कृण्वदा मा रोह गृहते सोम-
 गाव ॥ १४ ॥

॥ २६ ॥ पुरस्ताद् युक्तो बह जातवेदोऽग्ने विद्धि क्रियमाणां यथेदम् । त्वं
 भिषग् भेषजस्यासि कृता त्वया गामश्च पुरुषं सनेम ॥ १ ॥ तथा तदग्ने कृणु
 जातवेदो विश्वेभिर्देवैः सह संविदानः । यो नो दिदेव यतमो जघास यथा सो
 अस्प परिधिप्पताति ॥ २ ॥ यथा सो अस्य परिधिप्पताति तथा तदग्ने कृणु
 जातवेदः । विश्वेभिर्देवैः सह संविदानः ॥ ३ ॥ अक्षर्योऽग्नि विध्य हृदयं नि-
 विध्य जिह्वां नि तन्मिह वतो मृणीहि । पिशाचो अस्य यतमो जघासाग्ने यविष्ठ
 प्रति तं मृणीहि ॥ ४ ॥ यदस्य हृतं विहृतं यत् पराभृतमात्मनो जग्धं यतमत् पि-
 शाचैः । तदग्ने विद्वान् पुनरा भेट त्वं शरीरे मांसममुमेरयामः ॥ ५ ॥ आमे
 सुपक्वे शक्ते विपक्वे यो मा पिशाचो अशने वदम्भ । तदात्मना प्रजया पि-
 शाचा वि यातयन्तामगदोऽयमस्तु ॥ ६ ॥ क्षीरे मा मन्थे यतमो वदम्भो कृष्ट-
 च्ये अशने धान्येऽयः । तदा० ॥ ७ ॥ अर्षा मा पाने यतमो वदम्भ कृष्याद् या-
 तूनां शयने शयानम् । तदा० ॥ ८ ॥ दिवा मा नक्तं यतमो वदम्भ कृष्याद् या-
 तूनां शयने शयानम् । तदात्मना प्रजया पिशाचा वि यातयन्तामगदोऽयमस्तु
 ॥ ९ ॥ कृष्यादग्ने रुधिरं पिशाचं मनोहर्नं जहि जातवेदः । तमिन्द्रो वाजी व-
 जेण हन्तु च्छिनत्तु सोमः शिरो अस्य धृष्णुः ॥ १० ॥ सनादग्ने मृणसि या-
 तुधानान् न त्वा रक्षांसि पृतनासु जिग्मुः । सहमृदान्तुं वह कृष्यावो मा ते
 हेत्या मुक्तत दैव्यायाः ॥ ११ ॥ समाहर् जातवेदो यद्धतं यत् पराभृतम् । गा-
 चाण्यस्य वर्धन्तामंशुर्वा प्यायताम्यम् ॥ १२ ॥ सोमस्यैव जातवेदो अंगुरा

प्रायनामयम् । अग्नें विष्पिनं मेध्यमयुचं कृणु जीवतु ॥ १३ ॥ एतास्ते अग्ने
 गुमिधः पिशाचनम्भनीः । तास्त्वं जुपस्व प्रणि चना गृहाण जातवेदः ॥ १४ ॥
 तार्घ्यादीरग्ने गुमिधः प्रणि गृहाणविषा । जहातु प्रच्याद्रूपं यो अस्य प्रांसं जि-
 ह्मिषिनि ॥ १५ ॥

॥ ३० ॥ आवतस्त आवतः पशवतस्त आपतः । इहैव भव मा नुमा मा
 पूर्यन्तु माः पितृनुसुं यध्नामि ते इदम् ॥ १ ॥ यत् त्वाभिचेरुः पुरुषः स्वो य-
 दरेणो जनः । उन्मोचनप्रमोचने जुभे वाचा वंदामि ते ॥ २ ॥ यद् इन्द्रोर्हिध शे-
 विषे स्थियै पुंसि अचित्त्वा । उन्मो० ॥ ३ ॥ यदेनसो मातृकृताच्छेषे पितृकृताश्च
 यत् । उन्मोचनप्रमोचने जुभे वाचा वंदामि ते ॥ ४ ॥ यत् ते माता यत् ते पिता
 जामिर्भाता च सजितः । प्रत्यक् सेवस्व भेषजं जरदंष्टिं कृणोमि त्वा ॥ ५ ॥ इ-
 दं हि पुरुष सर्वेण मनसा मह । दत्ता यमस्य मानुं गा अर्धि जीवपुरा इहि ॥ ६ ॥
 अनुदूताः पुनरेहि विद्वानुदयनं पथ । आरोहणमाक्रमणं जीयतो जीवतोयनम्
 । ७ ॥ मा विभिर्न भरिष्यसि जरदंष्टिं कृणोमि त्वा । निरवोचमहं यच्चमङ्गेभ्यो
 प्रद्रज्वरं तथ ॥ ८ ॥ अदग्भेदो अद्रज्वरो यश्च ते हृदयामयः । यक्ष्मः श्येन
 च प्रापसद् वाचा सादः परस्तराम् ॥ ९ ॥ आपीं धोषमती धोषार्चस्वमो यक्ष
 जाष्टेविः । सौ ते प्राणस्य गोसाही दिवा नक्तं च जायताम् ॥ १० ॥ अयमग्नि-
 हंसस्य इह सूर्य उदेतु ते । उदेहि मृत्योर्गम्भीरात् कृष्णाश्वित् तमसस्परि ॥ ११ ॥
 नमो यमाय नमो अस्तु मृत्यवे नमः पितृभ्य उत ये नयन्ति । उत्पारंशाय यो
 वेष्ट तमग्निं पुरो दधेस्मा अशिष्टतातये ॥ १२ ॥ ऐतु प्राण ऐतु मन ऐतु चक्षुर-
 यो पलम् । शरीरमस्य सं विन्तां तत् पृथ्वां प्रति तिष्ठतु ॥ १३ ॥ प्राणेनाग्ने च-
 लंपा सं मृजेम समीरय तन्वांसं वलेन । वेत्थामृतस्य मा नु गान्मा नु भूमिष्ट-
 हो भवत् ॥ १४ ॥ मा ते प्राण उप दसन्मो अघानोर्पि धायिते । सूर्यस्त्वाधिप-
 तिर्मृत्योरुदार्यच्छतु रुमिभिः ॥ १५ ॥ इयमन्तर्वेदति जिह्वा वृद्धा पानिपृदा ।
 त्वया यक्ष्मं निरवोचं शतं रोषींश्च त्वमनः ॥ १६ ॥ अयं लोकः प्रियतमो देवा-
 नामपराजितः । यस्मै त्वमिह मृत्यवे दिष्टः पुरुष जज्ञिषे । च त्वानुं हयामसि
 मा पुरा जरसो मृयाः ॥ १७ ॥

॥ ३१ ॥ यां ते चक्रुगामे पात्रे यां चक्रुर्मिश्रधान्ये । आमे प्रांसि कृत्यां यां
 चक्रुः पुनः प्रति हरामि ताम् ॥ १ ॥ यां ते चक्रुः कृकवाकावजे वा यां कुरीरि-

ति । अघ्यां ते कृत्वा यां० ॥ २ ॥ यां तं चमुरेकशफे पशूनामुभयादिति ।
 गुर्भे कृत्वा यां० ॥ ३ ॥ यां तं चमुरमूनायां बल्लगं वा नगच्छाम् । क्षेत्रे ते
 कृत्वा यां० ॥ ४ ॥ यां तं चमुरर्गहपत्ये पूर्वाग्नायुत द्युधितः । शालायां कृत्वा
 यां० ॥ ५ ॥ यां तं चक्रुः सभायां यां चमुरिधिदेवने । अन्नेषु कृत्वा यां० ॥ ६ ॥
 यां तं चक्रुः सेनायां यां चमुरिज्वायुधे । दुन्दुभौ कृत्वा यां० ॥ ७ ॥ यां तं
 कृत्वा कूपेवदधुः शर्मशाने वा निचरन्तुः । सर्वानि कृत्वा यां चक्रुः पुनः प्रति ह-
 रामि ताम् ॥ ८ ॥ यां तं चक्रुः पुरुषास्थे अग्नौ संकमुके च याम् । धोकं नि-
 द्दीहं प्राच्यां पुनः प्रति हरामि ह्यम् ॥ ९ ॥ अपथेना जभारणां तां पथेतः म-
 हिषमसि । अधीरो मर्याधीरेभ्यः सं जभाराचित्वा ॥ १० ॥ यश्चकार न श-
 शाकृ कर्तुं शश्रे पादमहगुरिम् । चकार भद्रमस्मभ्यमभगौ भगवद्रथः ॥ ११ ॥
 कृत्वाकृतं बल्लगिनं मूलिनं शपथेर्यम् । इन्द्रस्तं हन्तुमहता ब्रधेनाग्निविध्यत्व-
 स्तथा ॥ १२ ॥

॥ इतिषष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ पञ्चमे काण्डे समाप्तम् ॥

अथ पठे काण्डम्

॥ १ ॥ दोषो गाय वृद्ध गाय घुमर्देहि । आर्यवेण स्तुहि देवं संवितारम्
॥ १ ॥ तर्षु पुष्टि यो अन्तः सिन्धो सनुः । सत्यस्य युवान् मद्रोपवाचं मृशेवम्
॥ २ ॥ स घा नो देवः संविता साविपदमृतानि भूरि । उभे सुपुत्री सुगातवे ॥ ३ ॥

॥ २ ॥ इन्द्राय सोममृत्विजः सुनोता च धावत । स्तोतुर्यो वचः शृणुवृद्धवै
च मे ॥ १ ॥ आ यं विशन्तीन्द्वो वयो न वृक्षमन्यसः । विरग्निन् वि मूर्धो जहि
रज्जस्विनीः ॥ २ ॥ सुनोता सोमपाप्ने सोममिन्द्राय वज्रिणे । युवाजेतेशानः स
पुरुषुतः ॥ ३ ॥

॥ ३ ॥ प्रातं न इन्द्रापूषादितिः पान्तु मरुतः । अपो नपात् सिन्धवः सत
पातन पातु नो विष्णुर्लुत घाः ॥ १ ॥ प्रातां नो द्यावापृथिवी अभिष्टेये पातु प्रात्रा
पातु सोमो नो अंहसः । पातु नो देवी सुभगा सरस्वती पात्स्विनिः शिवा ये अस्य
प्रायवः ॥ २ ॥ प्रातां नो देवास्विनी शुभस्पती उपामानक्तोत न उरुप्यताम् ।
अपो नपादभिहुती गर्यस्य चिद् देव त्वष्टर्वर्धय सर्वतातये ॥ ३ ॥

॥ ४ ॥ त्वष्टा मे देव्यं वचः पर्जन्यो ब्रह्मणस्पतिः । पुत्रभ्रातृभिरदितिर्नु पातु
नो दुष्टं प्रायमाणं सहः ॥ १ ॥ अंगो भगो वरुणो मित्रो अर्यमादितिः पान्तु
मरुतः । अप तस्य द्वेपो गमेदभिहुतो यावयच्छघ्नमन्तिनम् ॥ २ ॥ प्रिये समभिला
भावंतं न उरुप्या ए उरुज्मन् न मयुच्छन् । प्राप्तिर्नर्षावयं दुच्छन्ता या ॥ ३ ॥

॥ ५ ॥ उदेनमुष्टरं नृपाग्रे धूतेनाहुत । समेनं वचमा सृज मजया च घुं
कृधि ॥ १ ॥ इन्द्रेमं मतरं कृधि सजातानामसद् वशी । रायम्पोषेण सं सृज
जीवार्तये जुरसे नय ॥ २ ॥ यस्य कृणो हविर्गृहे तमग्ने वर्षयान्वम् । तम्यं सोमो
अग्निं प्रवश्यं च ब्रह्मणस्पतिः ॥ ३ ॥

॥ ६ ॥ योऽस्मान् ब्रह्मणस्पते देवो अभिमन्यते । सर्वतं रन्धयासि मे यजेमानां
सुन्वते ॥ १ ॥ यो नः सोम सुशंसिनो दुः शंस आदिदेशति । बजेणास्य दुस्ते जहि
स संपिष्टो अर्पायति ॥ २ ॥ यो नः सोमाभिदासति सनाभिर्यश्च निध्व्यः । अ
तस्य बले तिर महीव द्यौर्विद्युत्मना ॥ ३ ॥

॥ ७ ॥ येन सोमादितिः पथा मित्रा वा यन्त्यदुहः । तेना नोदता गीरि
॥ १ ॥ येन सोम साहन्त्यासुरान् रन्धयासि नः । तेना नो अर्थि वोचत ॥ २ ॥
येन देवा असुराणामोजांस्यष्टणीध्वम् । तेना नः शर्म यच्छत ॥ ३ ॥

॥ ८ ॥ यथा वृक्षं लिखुजा समुन्तं परिपस्वजे । एवा परिप्वजस्व मां यथा-
माक्रामिन्यसो यथा मन्नापंगा अस्तः ॥ १ ॥ यथा सुपर्णाः प्रपतन् प्रक्षौ निरन्ति
भूम्याम् । एवा नि हन्मि ते मनो यथा मां ॥ २ ॥ यथेमे द्यावापृथिवी सयः
प्रपेति सूर्यः । एवा पर्येमि ते मनो यथा मां क्रामिन्यसो यथा मन्नापंगा अस्तः ॥ ३ ॥

॥ ९ ॥ वाञ्छ मे तन्वं पादौ वाञ्छाक्ष्यौ वाञ्छं मुक्थ्यौ । अक्ष्यौ वृषयन्त्याः
केशा मां ते कामेन शुष्यन्तु ॥ १ ॥ मयं त्वा दोषणि धिपं कृणोमि हृदयधि-
पम् । यथा मम कृतावसो मयं चित्तमुपायसि ॥ २ ॥ यासां नाभिस्तारेणं इदि
सुबननं कृतम् । गावो वृत्तस्यं प्रातरोमं सं चानयन्तु मे ॥ ३ ॥

॥ १० ॥ पुष्टिष्ये ओत्राय वनस्पतिभ्योऽग्नेयेधिपतये स्वाहा ॥ १ ॥ घ्राणा-
घान्तरिक्षाय वयोभ्यो वायवेधिपतये स्वाहा ॥ २ ॥ दिवे चक्षुषे नक्षत्रेभ्यः सूर्या-
यधिपतये स्वाहा ॥ ३ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ११ ॥ शमीमरुतस्य आरुदुस्तत्र पुंगुवनं कृतम् । तद् वै पुप्रस्य वेदं तत्
स्त्रीप्या भेरापसि ॥ १ ॥ पुंसि वै रेतो भवन्ति तत् त्रिषामनु पिप्पमे । तद् वै
पुप्रस्य वेदं तत् प्रजापतिरमयी ॥ २ ॥ प्रजापतिरनुमनिः तिर्नाशान्यनी
पत् । नैपूयमन्यश्च दधत् पुर्मागमु दधति ॥ ३ ॥

॥ १२ ॥ पति पार्दिश सूर्योदितो जनिमागमम् । गच्छी नमोदिवान्यसंसार

तेनां ते वारये विषम् ॥ १ ॥ यद् ब्रह्मभिर्यदपिभिर्यद् देवैर्विदितं पुरा । यद् भूतं
भव्यमासन्वत तेनां ते वारये विषम् ॥ २ ॥ मध्वा पृञ्चे नद्यः पर्वता गिरयो मधु ।
मधु परुष्णी शीपाला शमास्ने अस्तु शं दृदे ॥ ३ ॥

॥ १३ ॥ नमो देववृधेभ्यो नमो राजवृधेभ्यः । अथो ये विरयानां वृधा-
स्तेभ्यो मृत्यो नमोस्तु ते ॥ १ ॥ नमस्ते अधिवाकाय परावाकाय ते नमः । सु-
मृत्यै मृत्यो ते नमो दुर्मृत्यै तं इदं नमः ॥ २ ॥ नमस्ते यातुधानेभ्यो नमस्ते भे-
पुजेभ्यः । नमस्ते मृत्यो मूलैभ्यो प्राज्ञेभ्य इदं नमः ॥ ३ ॥

॥ १४ ॥ अस्थिरसं परुलंसमास्थितं हृदयामयम् । वृत्तासं सर्वं नाशया-
द्ग्रेष्ठा यद्य पर्वेषु ॥ १ ॥ निर्वृत्तासं वृत्तासिनः क्षिणोमि मुष्कुरं यथा । क्षि-
णस्य वन्दनं मूलमुर्वीचा इव ॥ २ ॥ निर्वृत्तासितः प्रपताशुङ्गः शिङ्गुको यथा ।
अथो इदं इव हास्यनोप द्राक्षवीरहा ॥ ३ ॥

॥ १५ ॥ उत्तमो अस्योपधीनां तव वृत्ता उपस्तरयः । उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं
यो अस्मां अभिदासति ॥ १ ॥ सर्वधुरचासंयधुरच यो अस्मां अभिदासति ।
तेषां सा वृक्षाणामिवाहं भूयासमुत्तमः ॥ २ ॥ यथा सोम ओपधीनामुत्तमो ह-
विषो कृतः । तृताशा वृक्षाणामिवाहं भूयासमुत्तमः ॥ ३ ॥

॥ १६ ॥ आचयो अनाचयो रसस्त उग्र आचयो । आ तं कस्मभममसि
॥ १ ॥ विहृहो नाम ते पिता मद्रावन्ती नाम ते माता । स हि न त्वमसि यस्व-
मात्मानमाचयः ॥ २ ॥ तौर्विलिकेवलयाचार्यमन्य पेलयीन् । वृमुधं वृमुकंल-
धापेति निराल ॥ ३ ॥ अलमालामि पूर्वा मिलान्मालासुपरा । मीनागल-
साला ॥ ४ ॥

॥ १७ ॥ यथेयं पृथिवी मही भूतानां गर्भमावृधे । एवा नै विपतां गर्भो अ-
नुमृन् सर्वितवे ॥ १ ॥ यथेयं पृथिवी मही दाधारेमान वनस्पतिन् । एवा० ॥ २ ॥
यथेयं पृथिवी मही दाधाट पर्वतान् गिरीन् । एवा० ॥ ३ ॥ यथेयं पृथिवी मही
दाधाट विष्टितं जगत् । एवा नै विपतां गर्भो अनु मृन् सर्वितवे ॥ ४ ॥

॥ १८ ॥ इप्सिणि धानिं मधुनां मृष्टनस्यां उतापंगान् । अग्निं हृदयं-

शोकं तं ते निर्वीपयामसि ॥ १ ॥ यथा भूमिर्धृतमना मृतान्मृतमनस्तथा । यथोत
मधुपो गन् एवेप्योर्मितं मनः ॥ २ ॥ अदो यत् ते हृदि धितं मनस्कं पतयिष्यु
कम् । ततस्त ईर्ष्या मुञ्चामि निरुप्याणं हतेरिव ॥ ३ ॥

॥ १६ ॥ पुनन्तु मा देवजनाः पुनन्तु मनवो धिया । पुनन्तु विश्वा भूतानि-
पयमानः पुनातु मा ॥ १ ॥ पयमानः पुनातु मा क्रत्ये दत्ताय जीवसे । अयो अ-
रिष्टतातये ॥ २ ॥ उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण मवेन च । अस्मान् पुनीहि च-
क्षसे ॥ ३ ॥

॥ २० ॥ अग्नेरिवास्य दहत एति शुष्मिणं उतेव मृतो विलपन्नपापति ।
अन्यमस्मदिच्छत् कं चिदयतस्तर्पुर्धाय नमो अस्तु त्वमने ॥ १ ॥ नमो ह्यष्टाय
नमो अस्तु त्वमने नमो राज्ञे वरुणाय त्विषीमते । नमो दिवे नमः पृथिव्यै न
ओषधीभ्यः ॥ २ ॥ अयं यो अभिशोचयिष्युर्विश्वा रूपाणि हरिता कृणोषि
तस्मै तेरुणाय वृभ्रवे नमः कृणोमि वन्याय त्वमने ॥ ३ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ २१ ॥ इमा यास्तिस्रः पृथिवीस्तासां ह भूमिरुत्तमा । तासामपि त्वचो
अहं भेषजं समु जग्रभम् ॥ १ ॥ श्रेष्ठमसि भेषजानां वसिष्ठं वीरुधानाम् । सोमो
भग इव यामेषु देवेषु वरुणो यथा ॥ २ ॥ रेवतीरनाष्टपः सिपासयः सिपासथ ।
उत स्थ केशदंष्टरीरथो ह केशवर्धनीः ॥ ३ ॥

॥ २२ ॥ कृष्णं नियानं हरयः सुपर्णा अपो वसाना दिवमुत् पतन्ति । त
आयवृत्रन्तसदेनाहतस्यादिद् घृतेन पृथिवी व्यूदुः ॥ १ ॥ पयस्वतीः कृणुथाप ओ-
षधीः शिवा यदेजथा मरुतो रुक्मवक्षसः । ऊर्जं च तत्र सुमतिं च पितृवत् यत्रा
नरो मरुतः सिञ्चथा मधुं ॥ २ ॥ उदग्रतो मरुतस्तां ईयते वृष्टिर्पा विश्वा निवर्तस्पृ-
णति । एजाति ग्लहा कन्येव तुभैरुं तुन्द्राना पत्येव जाया ॥ ३ ॥

॥ २३ ॥ सद्युप्रीस्तदपसो दिवा नक्तं च सद्युपीः । वरेण्यक्रतुरहमपो देवीरुप
द्वये ॥ १ ॥ ओता आपः कर्मण्याः मुञ्चन्त्वितः प्रणीतये । मद्यः कृणवन्त्वेतये ॥ २ ॥
देवस्यैक्षतेतुः सवे कर्म कृणवन्तु मानुषाः । शं नो भवन्त्वप ओषधीः शिवाः ॥ ३ ॥

॥ २४ ॥ द्विषन्तः प्र स्रवन्ति सिन्धुर्वा समह संग्रमः । आपो ह मयं तद् वे-
 दोदेदन् दृष्योत् भेषजम् ॥ १ ॥ यन्मे अच्योराविद्योत् पाप्मयोः प्रपदोश्च यत् ।
 आपस्तन् सर्वं निष्करन् भिषजां सुभिषक्तमाः ॥ २ ॥ सिन्धुपत्नीः सिन्धुरात्रीः
 सर्वा या नयस्यन्ते । दत्तं नस्तस्य भेषजं तेना वो भुनजामहे ॥ ३ ॥

॥ २५ ॥ पञ्च च याः पञ्चाशद्य संयन्ति मन्यो अभि । इतस्ताः सर्वा न-
 दयन्तु घाता अपचितामिव ॥ १ ॥ अम च याः सप्ततिरर्च संयन्ति प्रैव्या अभि ।
 इतस्ताः ० ॥ २ ॥ नव च या नवतिरर्च संयन्ति स्कन्ध्या अभि । इतस्ताः सर्वा
 नदयन्तु घाता अपचितामिव ॥ ३ ॥

॥ २६ ॥ अथ मा पाप्मन्सृज वृशी सन्मृडयसि नः । आ मा भद्रस्य लोके
 पाप्मन् घ्रेष्वविदुतम् ॥ १ ॥ यो नः पाप्मन् न जहामि तमु त्वा जहिमो व्रयम् ।
 प्रयामनु ग्या वर्तेत्यं प्राप्मानु पयताम् ॥ २ ॥ अन्यत्रास्मन्पुच्यतु सहज्जासो
 अमर्त्यः । यं द्वेषाम तमृच्छतु यमु द्विष्यस्तमिज्जेहि ॥ ३ ॥

॥ २७ ॥ देवाः कुपोतं इषितो यविच्छन् वृतो निर्ऋत्या इदमाज्जगाम । तस्मा
 अर्नाम कृण्वाम निष्कृतिं शं नो अस्तु द्विषे शं चतुष्पदे ॥ १ ॥ शिवः कुपोतं
 इषितो नो अस्त्वनागा देवाः शकुनो गृहं नः । अग्निर्हि विमो जुपतो हविर्नः प-
 रि हेतिः प्रक्षिणी नो वृणक्तु ॥ २ ॥ हेतिः प्रक्षिणी न दंभात्यस्मान्नाथी पदं कं-
 शुते अग्निधाने । शिवो गोभ्यं उत पुरुषेभ्यो नो अस्तु मा नो देवा इह हिंसीत्
 कुपोतः ॥ ३ ॥

॥ २८ ॥ अत्रा कुपोतं नुदत प्रणोदमिषं मर्दन्तः पति गां नयामः । सं लो-
 भयन्तो दुष्टिता पदानि हित्वा न ऊर्जं प्र पदात् पथिष्ठः ॥ १ ॥ पदीमेऽग्निमर्पित
 परी मे गामनेपत । वेवेर्ष्वक्रत श्रवः क इमां आ दधर्षति ॥ २ ॥ यः प्रधमः प्र-
 वर्तमाससाद बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानः । योऽस्येशं द्विषतो यश्चतुष्पदस्तस्मै
 ग्रमाय नमो अस्तु मृत्यवे ॥ ३ ॥

॥ २९ ॥ अमून् हेतिः पतत्रिणीन्येतु यदुलूको वदसि मोघमेतत् । यद् वा कुपोतः
 पदमर्गो कृणोति ॥ १ ॥ यो वै वृतो निर्ऋत इदमेतोर्पहितो महिती वा गृहं नः ।

कपोतोत्तुकाभ्यामपर्वं नदंस्तु ॥ २ ॥ अथर्वहत्यायेदमा पपत्यात् सुवीरताया इ-
दमा संसयात् । पराङ्घ्रिं परां वद पराङ्घ्रिमर्तुं संवतम् । यथा यमस्य त्वा गृहेणं
मतिचाकंशानाभूकं मतिचाकंशान् ॥ ३ ॥

॥ ३० ॥ देवा इयं मधुना संयुतं यवं सरस्वत्यामधि मणार्चचर्तुः । इन्द्रं
आसीत् सीरंपतिः शतक्रतुः कीनाशा आसन् मरुतः सुदानवः ॥ १ ॥ यस्ते मदी-
वकेशो विकेशो येनोभिदस्यं पुरुषं कृणोषि । आरात् त्वदन्पा वनामि वृजि तं
शमि शतवल्ग्या वि रोह ॥ २ ॥ बृहन् पलाशे सुभगे वर्षं वृद्धं अनावरि मातेवं
पुत्रेभ्यो मृदुकेशेभ्यः शमि ॥ ३ ॥

॥ ३१ ॥ आर्यं गौः पृश्निरकमीदसंदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्स्वः ॥ १ ॥
अन्तरचरति रोचना अस्य प्राणादपानतः । व्यस्यन्महिपः स्वः ॥ २ ॥ त्रिशद-
धामा वि राजन्ति वाक् पतङ्गो अंशिधियन् । मति वस्तोरहर्षुभिः ॥ ३ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ३२ ॥ अन्तर्वीवे जुहुतास्वेतव यातुधानक्षर्यणंघृतेन । आराद् रक्षांसि
मति दद्व त्वमन्त्रे न नो गृहाणामुपं तीतपासि ॥ १ ॥ रुद्रो वो मीवा अशरैर्द-
पि शाचाः पृष्टीवोषिं शृणुतु यातुधानाः । वीरुद् वो विश्वतोवीर्या यमेन सभजी-
गमन् ॥ २ ॥ अभयं मित्रावरुणा विहास्तु नोर्चिप्रात्रिणो नुदतं मतीचः । मा शा-
तां मा मतिष्ठां विदन्त मिथो विद्वाना उषं यन्तु मृत्युम् ॥ ३ ॥

॥ ३३ ॥ यस्येदमा रज्जो युजस्तुजे जनावतं स्वः । इन्द्रस्य रन्तं पृहत् ॥ १ ॥
नार्धुष आ दंघृपते घृषाणो घृषितः शर्वः । पुरा यथा व्यधिः अथ इन्द्रस्य ना-
र्धुषे शर्तः ॥ २ ॥ स नो ददातु तां गुप्तिमुहं पिशङ्गं संदशम् । इन्द्रः पतिस्तुविष्टमो
जनेष्व्या ॥ ३ ॥

॥ ३४ ॥ प्राग्नये वार्चमीरय वृषभार्यं त्रितीनाम् । स नः पप्रदति द्विपः ॥ १ ॥
यो रक्षांसि त्रिगूर्वत्यग्निस्तिग्मेन शोचिषा । स० ॥ २ ॥ यः परस्याः पद्मावत-

मिन्मो धन्वातिरोचने । स० ॥ ३ ॥ यो विश्वाभि विपर्यति भुवना सं च पश्यति ।
स० ॥ ४ ॥ यो अस्य पारे रजसः शुक्रो अग्निरजायत । सनः पर्षदति द्विषः ॥ ५ ॥

॥ ३२ ॥ वैश्वान्तरो न ऊतय आ प्र यातु पदावतः । अग्निर्नः सुष्टीरुप ॥ १ ॥
वैश्वान्तरो न आगमदिमं यमं सजूरुप । अग्निरुवयेष्वं हंसु ॥ २ ॥ वैश्वान्तरो-
द्विरमां स्नोमपुवधं च चाकृपत् । एषु घृम्नं स्वर्यमत् ॥ ३ ॥

॥ ३६ ॥ अतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिरुपस्पतिम् । अजसं घर्ममीमहे ॥ १ ॥
स विश्वा मति चाकृष अतूस्तु सृजते वशी । यज्ञस्य वयं उत्तिरन् ॥ २ ॥ अग्निः
परेषु धर्मसु कामो भूतस्य भव्यस्य । मन्त्रादेको वि रजति ॥ ३ ॥

॥ ३७ ॥ उप प्रागात् सदन्नात्तो युक्ता शपथो रथम् । शतारमन्त्रिच्छन् मम
वृकं इवाविमतो गृहम् ॥ १ ॥ परि एषो वृहधि शपथ इदमग्निरिवा दहन् । श-
तात्मन् नो जहि द्विवो वृक्षमिवाशनिः ॥ २ ॥ यो नः शपादशपतः शर्पतो यध-
नः शपात् । शुते पेष्टमिवा वंक्षामं तं मत्स्यस्यामि मृत्यवे ॥ ३ ॥

॥ ३८ ॥ सिंहे ज्येष्ठ उत या पृदाक्री त्विपरिगौ ब्राह्मणे सुयं या । इन्द्रं या
देवी सुभगा जजान सा न ऐतु वर्चसा संविदाना ॥ १ ॥ या हस्तिनि ह्रीपिति या हि-
रण्ये त्विपरिपु गोषु या पुरुषेषु । इन्द्रं ० ॥ २ ॥ रथे अक्षेष्टपथस्य बाजे वाते
पर्जन्ये वरुणस्य शुर्वे । इन्द्रं ० ॥ ३ ॥ राजन्ये दुन्दुभावार्यता ग्रामभ्यस्य बाजे
पुरुषस्य मार्या । इन्द्रं या देवी सुभगा जजान सा न ऐतु वर्चसा संविदाना ॥ ४ ॥

॥ ३९ ॥ यशो हविर्विधतामिन्द्रं जूतं सहस्रवीर्यं सुभृतं सहरकृतम् । प्रसर्त्ता-
णामनु ह्रीर्वाप्य चक्षसे हविर्मन्तं मा वर्धय ज्येष्ठतातये ॥ १ ॥ अच्छा न इन्द्रं यशसं य-
शोभिर्यशस्विर्न नमसाना विधेम । स नो रास्व राष्ट्रमिन्द्रजूतं तस्यते शर्ता यशसः
स्याम ॥ २ ॥ यशा इन्द्रोयशा अग्निर्यशाः सोमो अजायत । यशा विरवस्य भूत-
स्याहर्मस्मि यशस्तमः ॥ ३ ॥

॥ ४० ॥ अर्भयं यावापृथिवी इहास्तु नोभयं सोमः सवित्ता नः कृणोतु ।
अर्भयं नोस्तुर्वान्तरितं सप्तच्छपीणां च हविषार्भयं नो अस्तु ॥ १ ॥ अस्मै ग्रामाय

अदिशध्वतेषु ऊर्जे सुभूतं स्वस्ति संविता नः कृणोतु । अशध्विःश्रो अर्भयं नः कृ-
णोत्स्वन्धत्र राज्ञाप्रभियातु मन्युः ॥ २ ॥ अनमित्रं नो अधरादनमित्रं न उत्तरात् ।
इन्द्रानमित्रं नः पश्चादनमित्रं पुरस्कृधि ॥ ३ ॥

॥ ४१ ॥ मनमे चेत्तसे धिय आकूतय उत चित्तये । मृत्यै धृताय चक्षसे विधेम
हविषो वयम् ॥ १ ॥ अग्नानाय व्यानाय प्राणाय भूरिधायसे । सरस्वत्या उह्वय-
चे विधेम हविषो वयम् ॥ २ ॥ मा नो हासिपुच्छैर्पयो दैव्या ये तनूपा ये न-
स्तन्वस्तनुजाः । अमर्त्या मर्त्या अभि नः सचध्वमायुर्धत्त प्रतरं जीवसे नः ॥ ३ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ४२ ॥ अत्र ज्यामित्र धन्वंनो मन्युं तनोमि ते दृढः । यथा समनसा भू-
त्वा सखायाविव सचावहै ॥ १ ॥ सखायाविव सचावहा अब मन्युं तनोमि ते
अधस्ते अरमनो मन्युमुपास्यामसि यो गुरुः ॥ २ ॥ अभि तिष्ठामि ते मन्युं पाप्य
मपदेन च । यथावृशो न चादिषो मम चित्तमुपायसि ॥ ३ ॥

॥ ४३ ॥ अयं दूर्धो विमन्युकः स्वाय चारणाय च । मन्योर्विमन्युकस्या
मन्युश्मन उच्यते ॥ १ ॥ अयं यो भूरिमूलः समुद्रमवतिष्ठति । दूर्धः पृथिव्या च
स्थितो मन्युश्मन उच्यते ॥ २ ॥ विते हनव्यां शरणिं बि ते मुख्या नयामसि
यथावृशो न चादिषो मम चित्तमुपायसि ॥ ३ ॥

॥ ४४ ॥ अस्थाद् द्यौरस्थात् पृथिव्यस्थाद् विश्वमिदं जगत् । अस्थेवृक्षा
ऊर्ध्वस्वप्नास्तिष्ठाद् रोगो अयं त्वं ॥ १ ॥ शतं या भेषजानि ते सदृशं संगतानि
च । श्रेष्ठमासावभेषजं वसिष्ठं रोगं नाशनम् ॥ २ ॥ रुद्रस्य मूर्धयस्य मृतस्य ना-
भिः । विषाणका नाम वा अंसि पितृणां मूलादुत्थिता वातीकृतनाशनी ॥ ३ ॥

॥ ४५ ॥ पुरोपेहि मनस्पाण किमशस्तानि शंससि । परेहि न त्वा का-
मये वृक्षा वनानि सं चर गृहेषु गोपुं मे मनः ॥ १ ॥ अयं शसो निःशसा पद-
परा शसोपाणिम जाग्रतो यत् स्वपन्तः । अग्निर्विव्रान्यर्ष दुष्कृतान्य जुष्टान्गरे

अस्मद् दधानु ॥ २ ॥ यादिन्द्र ब्रह्मणस्पतेषु मृषा चरोमसि । प्रचेता न
आद्रिस्तो दुग्गितान् शात्वंहमः ॥ ३ ॥

॥ ४६ ॥ यो न जीवोसि न मृतो देवानाममृतगर्भोसि स्वप्न । वरुणानी
ने माना ययः पितारंरुर्नामासि ॥ १ ॥ विप्र ते स्वप्न जनित्रं देवजामीनां पुत्रो-
सि यमस्य करणः । अन्ते कोसि मृत्युरासि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विश्व स नः
स्वप्न दुप्वप्न्यान् पाहि ॥ २ ॥ यथा कलां यथा शफं यथर्षं संनयन्ति । एवा
दुप्वप्नं सर्वं द्विष्टने मे नयामसि ॥ ३ ॥

॥ ४७ ॥ अग्निः मानः सवने पात्वस्मान् वैश्वानरो विश्वकृद् विश्वशंभूः ।
स नः पावको द्रविणे दधात्वार्युष्मन्तः सहभक्ताः स्याम ॥ १ ॥ विश्वेदेवा मरुत
इन्द्रो अस्मान्स्मिन् द्वितीये सर्वने न जह्युः । आर्युष्मन्तः प्रियभेषां वर्धन्तो व्यं
देवानां समती स्याम ॥ २ ॥ इदं तृतीयं सर्वनं कवीनामृतेन ये ब्रह्मसमरयन्त ।
ते साधन्वनाः स्वरानशानाः स्विष्टि नो अभि वस्यो नयन्तु ॥ ३ ॥

॥ ४८ ॥ श्येनो सि गाणत्रच्छन्दा अनु त्वा रभे । स्वस्ति मा सं वहास्य
यज्ञस्योदधि स्वाहा ॥ १ ॥ अश्वरुमि जगच्छन्दा अनु त्वा रभे । ० ॥ २ ॥
वृषांसि त्रिष्टुच्छन्दा अनु त्वा रभे । स्वस्ति मा सं वहास्य यज्ञस्यो दधि स्वाहा ॥ ३ ॥

॥ ४९ ॥ नदि ते अग्ने तन्वंः क्रूर मानंशु मर्त्यः । कुपिर्वैभस्ति तेजन्तं स्वं
जरायु गौरिव ॥ १ ॥ मेघ इव वै सं च वि चोर्वैच्यसे यदुत्तरद्रावुपरश्च स्वादतः ।
शीर्ष्णा शिरोप्ससाप्सो अर्दयन्तंशून् बभस्ति हरितेभिरासभिः ॥ २ ॥ सुपर्णा
वाचमकृतोप घग्पाखरे कृष्णा इषिरा अर्नतिषुः । नि यन्नियन्त्युपरस्य निष्कृतिं
पुरु रेतो दधिरे सूर्यभितः ॥ ३ ॥

॥ ५० ॥ इतं तर्दे संमङ्गमाखुमरिवना छिन्तं शिरो अपि पृष्टीः मृणीतम् ।
यवाग्ने दधानपिनयतं मुखमयाभयं कृणुतं धान्याय ॥ १ ॥ तर्देहे पतङ्गहै जभ्य
हा उष कस । मग्ने वा संस्थितं हविरनदन्त इमान् यवानहिंसन्तो अपोदितं
॥ २ ॥ तर्दापते वषापते तृष्टजम्मा आ मृणोत मे । य आर्णवा व्यह्वरा ये के
च स्थ व्यह्वरास्तान्सर्वान् जग्मयामसि ॥ ३ ॥

॥ ५१ ॥ त्रायोः पूतः पुत्रिणैः प्रत्यहं सोमो अति द्रुतः । इन्द्रस्य युगुः
सखा ॥ १ ॥ आपो अस्मान् मातरः मृदयन्तु घृतेन नो घृतप्यः पुनन्तु । विसं
दि रिमं प्रवहन्ति देवीरुदिदाभ्यः शुचिरा पून एमि ॥ २ ॥ यत् किं चेदं वेदं
द्वये जनेऽभिद्राहं मनुष्याश्चरन्ति । अर्चित्या चेत् तत्र धर्मा युयोषिममात्रा
स्मादेनसो देव रीरिपः ॥ ३ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ५२ ॥ उत् सूर्यो दिव एति पुरो रक्षांसि निर्व्वन् । आदित्यः पर्वतेभ्यो
विश्वहृष्टो अदृष्टा ॥ १ ॥ नि गावो गोष्ठे असद्वन् नि मृगासो अविस्तत । न्यू
र्मयो नदीनां न्यदृष्टो अलिप्तत ॥ २ ॥ आयुर्ददं विप्रश्चितं धृतां कवस
वीरुधम् । आभारिणं विश्वभेषजी मस्या दृष्टान् नि शपयत् ॥ ३ ॥

॥ ५३ ॥ द्यौरचं म इदं पृथिवी च प्रचेतसां शुक्रो बृहन् दक्षिणया पिपु
अनु स्रधा चिकित्तां सोमो अग्निर्वायुर्नः पातु सविता भगश्च ॥ १ ॥ पुनः प्राण
पुनरात्मा न एतु पुनश्चक्षुः पुनरगुर्न एतु । वर्यान्नरो नो अदब्धस्तनूपा अन्त
स्तिष्ठाति कुशितानि विश्वा ॥ २ ॥ सं वर्चसा पर्यसा सं तनूभिरगन्महि मन्
सा सं शिवेन । त्वष्टा नो अत्र वरीयः कृणोत्वन्तु नो मापुः तन्त्रोऽयद् वि
रिष्टम् ॥ ३ ॥

॥ ५४ ॥ इदं तद् युज उत्तरमिन्द्रं शुम्भाम्यष्टये । अस्य ज्ञत्रं धियं मही
वृष्टिरिव वर्धया तृणम् ॥ १ ॥ अस्मै ज्ञत्रमग्नीपोमावस्मै धारयन्तं रुयिम् । इमं
राष्ट्रस्याभीवृगे कृणुतं युज उत्तरम् ॥ २ ॥ सर्वन्धुरचासर्वन्धुरश्च यो अस्मौ अभि
दासति । सर्वं तं रन्धयासि मे यजमानाय मुन्वते ॥ ३ ॥

॥ ५५ ॥ ये पन्थानो बहवो देवयानां अन्तरा चावापृथिवी संचरन्ति । ते
प्रामज्यां नि यतमो बहवति तस्मै मा देवाः परि धत्तेह सर्वे ॥ १ ॥ श्रीष्मो हंस
स्तः शिशिरो वसन्तः शरद् वर्षाः स्विते नो दधात । आ नो गोष्ठं भजता प्रजा
यो निवात इव वः शरणे स्याम ॥ २ ॥ इवावत्सरायं परिवत्सरायं संवत्सरायं
कृणता वृहन्नमः । तेषां वयं सप्तमो मृत्तियानामपि अदे सौमनसे स्याम ॥ ३ ॥

॥ ५६ ॥ मा नो देवा अर्दिर्वधीत् सतोऽकान्तमृद्वरूपान् । संयतं न वि-
परिद व्यात्तं न सं यपन्नमो देवजनेभ्यः ॥ १ ॥ नमोऽस्त्वमिताय नमस्तिर-
श्चिराजये । सृजार्थं धृष्टवे नमो नमो देवजनेभ्यः ॥ २ ॥ सं ते हन्मि इता
हनः समु ते हन्वा हन् । सं ते जिह्वायां जिह्वां सम्वास्नाहं आस्यम् ॥ ३ ॥

॥ ५७ ॥ इदमिदं वा उ भेषजमिदं रुद्रस्य भेषजम् । येनेषुमेकतेजनां शतश-
ल्यामपृथ्वत् ॥ १ ॥ जालापेणाभि पिञ्चत जालापेणोर्षं सिञ्चत । जालापमुग्रं
भेषजं तेन नो मृद जीवसे ॥ २ ॥ शं च नो मयश्च नो मा च नः किं चानाम-
मत् । जमा रणो विश्वं नो अस्तु भेषजं सर्वं नो अस्तु भेषजम् ॥ ३ ॥

॥ ५८ ॥ यशसं मेन्द्रो मयवान् कृणोतु यशसं धार्या पृथिवी जभे इमे । य-
शसं मा देवः संविता कृणोतु मियो दातुर्दक्षिणाया इह स्याम् ॥ १ ॥ यथेन्द्रो
त्वापृथिव्योर्यशस्वान् यथाप ओषधीषु यशस्वतीः । एवा विश्वेषु देवेषु वयं स-
धु यशसः स्याम ॥ २ ॥ यशा इन्द्रो यशा अग्निर्यशाः सोमो अजायत । यशा
वैश्वस्य भृतस्याहमस्मि यशस्तमः ॥ ३ ॥

॥ ५९ ॥ अतदुद्भ्यस्त्वं मय्यमं धेनुभ्यस्त्वमरुन्धति । अधेनवे वयसे शर्म यच्छ
वतुप्पदे ॥ १ ॥ शर्म यच्छ त्वोर्षधिः सह देवीररुन्धती । कर्तुं पर्यस्वन्तं गोष्ठमयच्छमौ
इत पूरुषान् ॥ २ ॥ विश्वरूपां सुभर्गामच्छावदामि जीवन्ताम् । सा नो रुद्रस्यास्तां
हतिं दूरं नयतु गोभ्यः ॥ ३ ॥

॥ ६० ॥ अयमा यात्ययमा पुरस्ताद् विपितस्तुपः । अस्या इच्छन्तुमुत्र पं-
तिमुत जायाम्जनये ॥ १ ॥ अथमदियमर्यमन्नन्यासां समनं यती । अहो न्वर्यमन्न-
स्या अन्याः समनमायन्ति ॥ २ ॥ धाता दाधार पृथिवी धाता धामुत सूर्यम् । धा-
तास्या अमुत्र पतिं दधातु मतिक्राम्यम् ॥ ३ ॥

॥ ६१ ॥ मद्यमाणो मधुमदेरयन्तां मलं सूर्यो अभरज्ज्योतिप्रेकम् । महो
देवा उत विरवे तपोजा मह्यं देवः संविता व्यचो धातु ॥ १ ॥ अहं विवेच पृ-
थिवीमुत धामहमृत्तूरजनयं मम माकम् । अहं मत्यमनृतं यद् वदाम्यहं देवीं परि

वाचं विशश्च ॥ २ ॥ अहं जज्ञान पृथिवीपुत्र द्यामह मृतूर्जनयं मम सिन्धुः ।
अहं मृत्युपत्न्यं यद् वदामि यो अग्नीषोमावजुषे सखाया ॥ ३ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ ६२ ॥ वैश्वान्तरो रुमिभिर्नः पुनातु वातः प्राणेनेष्टिरो नमोभिः ।
द्यावापृथिवी पर्यसा पर्यस्वती ऋतावरी युजिये नः पुनीताम् ॥ १ ॥ वैश्वान्तरो
मृनुतामा रभध्वं यस्या आशास्तुन्वो वीतपृष्ठाः । तया गृणन्तः सप्रमादेषु
स्याम पतयो रयीणाम् ॥ २ ॥ वैश्वान्तरो वर्चस आ रभध्वं शुद्धा भवन्तुः
चयः पावकाः । इहेडया सप्रमादं मदन्तो ज्योक् परयेम सूर्यमुच्चरन्तम् ॥ ३ ॥

॥ ६३ ॥ यत् ते देवी निर्ऋतिरावन्ध दाम प्रीवास्वयिमोक्थं यत् ।
ते वि प्याम्यायुषे वर्चमे बलायादोमदमन्मपद्धि मसूतः ॥ १ ॥ नमोस्तु ते
ऋते तिग्मतेजो यस्मयान् वि चृता बन्धपाशान् । यमो मयं पुनरित् त्वां दह
तस्मै यमाय नमो अस्तु मृत्यवे ॥ २ ॥ अयस्मये ह्युपदे वैधिप इहाभिरितो
भिये सहस्रम् । यमेन त्वं पितृभिः संविज्ञान उच्यते नाकमार्धं रोहयेम ॥ ३ ॥
संसमिद् युवसे ह्युपजग्ने विश्वान्यर्य आ । इहस्पदे समिधमे सन्नो वमून्वा भर

॥ ६४ ॥ सं जानीध्वं सं पृच्यध्वं सं वो मनोसि जानताम् । देवा भूत
पूर्वं संजानाना उपसंते ॥ १ ॥ समानो मन्त्रः समितिः समानी समानं ब्रू
चित्तमेपाम् । समानेन वो हविषा जुहोमि समानं चेतो अभिसंविशन्वय ॥ २ ॥
समानो व आकूतिः समाना हृदयानि वः । समानमस्तु वो मनो यथा वः सु
संति ॥ ३ ॥

॥ ६५ ॥ अथ मन्थुरवायतावं ब्राह्म मनोयुजा । परोशर त्वं तेषां परोऽह
मर्षपाधा नो रुयिमा कृधि ॥ १ ॥ निर्हस्तेभ्यो नैर्हस्तं यं देवाः शत्रुमस्यय ।
शत्रूणां शत्रुनेन हविषाहम् ॥ २ ॥ इन्द्रश्चकार मयं नैर्हस्तमसुरेभ्यः ।
सत्यतः शरानो मम स्थिरेणेन्द्रेण मेदिना ॥ ३ ॥

देव इव ॥ १ ॥ निर्हस्तः शत्रुरभिदासन्नस्तु ये सेनाभिर्युधमायन्त्यस्मान् । सन्
१००० : अत्र प्राच्येयामपहारो विविधः ॥ १ ॥ आतन्वाना द्यापचक्षन्तः

ये च धावन् । निर्हस्ताः शभवः स्थनेन्द्रो बोध पराशरीत् ॥ २ ॥ निर्हस्ताः सन्तु
शत्रवोऽङ्गपा म्लापयामसि । अथैषामिन्द्र वेदांसि शतशो वि भजामहे ॥ ३ ॥

॥ ६७ ॥ परिवर्त्मानि सर्वत इन्द्रः पूषा च ससतुः । मुषन्त्वयामूः सेना
अभिन्नाणां परस्तराम् ॥ १ ॥ मूढा अभिन्नाश्चरताशीर्षाण इवाह्वयः । तेषां वो
अग्निर्पदानामिन्द्रो हन्तु चरैवरम् ॥ २ ॥ ऐषु न ह्यृषाभिर्न हरिणस्या भियं कृषि ।
पराहमित्र एपत्त्रर्वाची गौरुपेपतु ॥ ३ ॥

॥ ६८ ॥ आयमंगन्तसञ्चिता क्षुरेणोष्णेन वाय उदकेनेहि । आदित्या ह्यत्रा
संय उन्दन्तु सचेतसः सोमस्य राज्ञो वपत् सचेतसः ॥ १ ॥ अर्दितिः शमधु व-
त्त्वाप उन्दन्तु वर्चसा । चिकित्सतु मजार्पतिर्दीर्घायुत्वाय चक्षते ॥ २ ॥ येना-
वपत् साञ्चिता क्षुरेण सोमस्य राज्ञो वरुणस्य विद्वान् । तेन ब्रह्माणो वपतेदमस्य
गोमानश्ववानयमस्तु मजार्वान् ॥ ३ ॥

॥ ६९ ॥ गिरावहगराटेषु हिरण्ये गोषु यद् यशः । सुराणां सिच्यमाना-
यां क्षीलाले मधु तन्मयि ॥ १ ॥ अरिबना सारुषेण मा मधुनाङ्गं शुभस्पती ।
यथा भर्गस्वर्तो वार्यमावदानि जनां अनु ॥ २ ॥ मयि वचो अयो यशोथो यु-
हस्य यत् पर्यः । तन्मयि मजार्पतिर्विचि यामिह बहनु ॥ ३ ॥

॥ ७० ॥ यथा मातं यथा सुरा यथाक्षा आधिदेवने । यथा पुंसो वृषण्यत
स्त्रियां निहन्यते मनः । एवा ते अघ्न्ये मनोधि वृत्से नि हन्यताम् ॥ १ ॥
यथा हस्ती हस्तिन्याः एदेन एदमुद्युजे । यथा पुंसो ० । ० ॥ २ ॥ यथा मधि-
र्यथोऽधिर्यथा नभ्यं मधावधि । यथा पुंसो वृषण्यत स्त्रियां निहन्यते मनः ।
एवा ते अघ्न्ये मनोधि वृत्से नि हन्यताम् ॥ ३ ॥

॥ ७१ ॥ यदन्तमधि बहुधा विरूपं हिरण्यमश्वमुत गाम्नामविम् । यदेव किं
च प्रतिजग्रहाहमग्निष्टदोता सुहुतं कृणोतु ॥ १ ॥ यन्मा हुतमहुतमा जगाम वृक्षं
पितृभिरनुमतं मनुष्यैः । यस्मान्मे मन उर्दिब रारजीत्यग्निष्टदोता सुहुतं कृणोतु
॥ २ ॥ यदन्तमश्वघ्नतेन देवा दास्यन्नदास्यन्नुत संगृणामि । वैश्वानरस्य मरुतो
महिम्ना शिवं मष्टं मर्षमष्टस्त्वरीम् ॥ ३ ॥

॥ ७२ ॥ यथा॑मि॒तः प्र॒थये॑ते व॒शाँ अनु॑ व॒र्षेपि॑ कृ॒ण्वन्न॑सुर॒स्य मा॒यया॑ । ए॒ता
ते शे॒षः स॒हस्रा॑यम॒को॒शेना॒ङ्गं सं॑स॒मकं॑ कृ॒णोतु ॥ १ ॥ यथा॑ प॒सस्ता॒याद॑रं वा
तेन॑ स्थू॒लभं॑ कृ॒तम् । याव॑त् प॒रस्व॑तः प॒मस्ता॑व॒त् ते वर्ध॑तां प॒सः ॥ २ ॥ य
ज्ञी॒नं पा॑रस्व॒तं हा॑स्ति॒नं गा॑र्द॒भं च॑ यत् । याव॑द॒श्वस्य॑ अ॒ग्नि॒नस्ता॑व॒त् ते व
प॒सः ॥ ३ ॥

॥ इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

॥ ७३ ॥ एह॑ या॒तु व॒रु॒णः सोमो॑ अ॒ग्नि॒र्बृ॒हस्प॑तिर्व॒सुभि॑रेह॑ या॒तु । अ
श्रि॒यमु॑प॒संया॑तु॒ सर्वं॑ उ॒ग्रस्य॑ चे॒त्तुः सं॑म॒नसः॑ स॒जाताः ॥ १ ॥ यो वः॑ शु॒ष्मो
द॒येष्व॑न्तरा॒कूति॑र्या॒ वो म॑न॒सि भ॑र्वि॒ष्टा । ता॒न्त्सी॑व॒यामि॑ ह॒विषा॑ घृ॒तेन॑ म॒रिचः॑ ।
जा॒ता इ॒मर्ति॑र्वो अ॒स्तु ॥ २ ॥ इ॒हैव॑ स्तु मा॒र्य या॑ता॒ध्यस्म॑त् पू॒षा प॑र॒स्ताद॑र्प॒थं
कृ॒णोतु॑ । वा॒स्तो॒प्पति॑र॒नु वो जो॑ह॒वीतु॑ म॒रिचं॑ स॒जाता॑ इ॒मर्ति॑र्वो अ॒स्तु ॥ ३ ॥

॥ ७४ ॥ सं वः॑ पृ॒च्यन्तां॑ त॒न्वः सं म॑न॒सि स॒मु य॑ता । सं वो॒यं ब्र॑ह्म॒णस्प
ति॑र्भ॒गः सं वो॑ अजी॒गम॑त् ॥ १ ॥ सं॒ज्ञप॑नं वो म॒नसो॑थो॒ संज्ञ॑प॒नं हृ॒दः । अ॒थो भ॑
ग॒स्य य॑च्छा॒न्तं तेन॑ सं॒ज्ञप॑यामि वः ॥ २ ॥ यथा॑दि॒त्या व॑सु॒भिः सं॑व॒भूव॑र्मु॒रुद्रि॑ह्रा
अ॒ह॒णीय॑मानाः । ए॒वा त्रि॑णाम॒न्नह॑णीय॒मान इ॒मान् ज॒नान्त्सं॑म॒नस॑स्कृ॒षीह ॥ ३ ॥

॥ ७५ ॥ नि॒रमु॑तु॒तु ओ॒कसः॑ स॒पत्नो॑ यः पृ॒तन्या॑ति । नै॒र्घा॒ध्येन॑ ह॒विषे॑न्द्र ए॒नं
प॒राश॑रीत् ॥ १ ॥ प॒रमा॑ तं प॒राव॑त॒मिन्द्रो॑ नुद॒तु वृ॒त्रहा॑ । य॒तो न पु॑न॒राय॑ति श॒
श्व॒तीभ्यः॑ स॒माभ्यः॑ ॥ २ ॥ ए॒तु ति॑स्रः प॒राव॑त ए॒तु प॑ञ्च ज॒नो अ॑ति । ए॒तु ति॑
स्रो॒ति रो॑च॒ना य॒तो न पु॑न॒राय॑ति । श॒श्व॒तीभ्यः॑ स॒माभ्यो॑ याव॑त् सू॒र्यो अ॑सं
दि॒वि ॥ ३ ॥

॥ ७६ ॥ य ए॒नं प॑रि॒पी॒दन्ति॑ स॒माद॑धा॒ति च॑त्त॒से । सं॒मे॒द्धो अ॒ग्नि॒र्जि॒ह्वाभि॑
रु॒देतु॑ हृ॒दया॑दधि ॥ १ ॥ अ॒ग्नेः सा॑त॒प॒नस्या॑हमा॒युषे॑ प॒दमा॑ रंभे । अ॒द्याति॑र्य॒स्य
प॑र्य॒ति धूम॑मु॒द्यन्त॑मा॒स्यतः ॥ २ ॥ यो अ॑स्य स॒मिधं॑ वे॒दं च॒त्रिये॑ण॒ संमा॑र्हि॒ताम् ।
ना॒भि॒हो॒र ए॒दं नि॑ द॒धाति॑ स॒ मुत्य॑वै ॥ ३ ॥ ने॒नं घ्न॑न्ति प॒र्या॑पि॒णो न स॒न्नाँ अ॑व
ति । अ॒ग्नेर्यः॑ च॒त्रियो॑ वे॒दाभ्या॑म॒ गृह्णा॑त्या॒युषे ॥ ४ ॥

॥ ७७ ॥ अस्याद् यारस्यात् पृथिव्यस्याद् विश्वमिदं जगत् । आस्थाने पर्वता
 अस्य स्थान्यश्वौ अतिष्ठिपम् ॥ १ ॥ य उदानं प्रारयणं य उदानया यनम् ।
 आवर्तनं निवर्तनं यो गोपा अपि तं हुवे ॥ २ ॥ जातवेदो नि वर्तय शतं तं स-
 न्त्वावृतः । सहस्रं त उणावृतस्ताभिर्नः पुनरा कृधि ॥ ३ ॥

॥ ७८ ॥ तेन भूतेन हविषायमा प्यायतां पुनः । जायां यामस्मा आधा
 क्षुत्नां रसेनाभि वर्धताम् ॥ १ ॥ अभि वर्धतां पर्यम्नाभि राष्ट्रेणां वर्धताम् । रुच्या
 सहस्रवर्धमेवौ स्तामर्मुपक्षितौ ॥ २ ॥ त्वष्टा जायामजनयत् त्वष्टास्यै त्वां पतिम् ।
 त्वष्टा सहस्रमार्यपि दीर्घमायुः कृणोतु वाम् ॥ ३ ॥

॥ ७९ ॥ अथ नो नभसस्वर्तिः संस्फानो अभि रक्षतु । असमातिं गृहेषु नः
 ॥ १ ॥ त्वं नो नभसस्पतु ऊर्जं गृहेषु धारय । आ पुष्टमेत्वा वसु ॥ २ ॥ देवं सं-
 स्फान सदस्तापोपस्येशिषे । तस्य नो रास्य तस्य नो धेहि तस्य ते भक्तिवांसः
 स्याम ॥ ३ ॥

॥ ८० ॥ अन्तरिक्षेण पतति विश्वा भूतावचाकशत् । शुनो दिव्यस्य य-
 न्महस्तेना ते हविषा विधेम ॥ १ ॥ ये त्रयः कालक्राञ्जा विवि देवा इष धिताः ।
 तान्त्सर्वानह ऊतयेस्मा अद्रिष्टातये ॥ २ ॥ अप्सु ते जन्म दिवि तं सधस्यं स-
 मुद्रे अन्तर्मेहिमाते पृथिव्याम् । शुनो दिव्यस्य यन्महस्तेना ते हविषा विधेम ॥ ३ ॥

॥ ८१ ॥ यन्तामि यच्छसे हस्तावप रक्षांसि सेधसि । प्रजां धनं च गृह्णानः-
 परिहृस्तो अभूदयम् ॥ १ ॥ परिहस्त वि धारय योनिं गर्भाय धातवे । मर्यादे
 पुत्रमा धेहि तं त्वमा गर्भयागमे ॥ २ ॥ यं परिहस्तमर्बिधरदितिः पुत्रक्राम्या ।
 त्वष्टा तमस्या आ-वध्नाद् यथा पुत्रं जनादिति ॥ ३ ॥

॥ ८२ ॥ आगच्छेत् आगतस्य नाम गृह्णाम्यायतः । इन्द्रस्य वृत्रघ्नो धन्वे
 यामवस्य शतक्रतोः ॥ १ ॥ येन सूर्या सावित्रीमन्विनोहतुः पृथा । तेन मार्यव-
 वीद् भगो जायामा वर्हतादिति ॥ २ ॥ यस्तेन्द्रो वसुदानो बृहन्निन्द्र हिर-
 ण्ययः । तेना जनीयते जायां मशं धेहि शचीपते ॥ ३ ॥

॥ इति अष्टमोऽनुवाकः ॥

॥ ८३ ॥ अर्पचितः प्र पंतव सुपर्णो वंसतेरिव । सूर्यः कृणोतु भेषजं च
 न्द्रमा वोषोच्छतु ॥ १ ॥ अन्येका श्येन्येका कृष्णैका रोहिणी द्वे । सर्वसामग्र
 नामावीरघ्नीरपंतन ॥ २ ॥ अमृतिका रामायण्यपचित् प्र पतिष्यति । ग्लौहि
 प्र पतिष्यति स गलुन्तो नंशिष्यति ॥ ३ ॥ घ्रीहि स्वामार्हुति जुषाणो मन
 स्वाहा मनसा यदिदं जुहोमि ॥ ४ ॥

॥ ८४ ॥ यस्मास्त आसनि घोरे जुहोम्येषां ब्रह्मनामवसर्जनाय कम् ।
 मिरिति त्वाभिप्रमन्वते जना निश्चेतिरिति त्वाहं परि वेद स्रवते ॥ १ ॥ भू
 हविष्मती भवैष ते भागो यो अस्मासु । मुञ्चेयान्मूनेनसुः स्वाहा ॥ २ ॥ ए
 ष्वस्मभिर्धृते मेहा त्वमयस्मयान् वि चृता बन्धपाशान् । यमो मह्यं पुनरित्
 ददाति तस्मै यमाय नमो अस्तु मृत्यवे ॥ ३ ॥ अयस्मये हृषदे बधिप इहाभिर्
 मृत्यु भिर्ये सहस्रम् । यमेन त्वं पित्रभिः संविद्वान वत्तमं नाक्रमधि रोहयेमम् ॥ ४ ॥

॥ ८५ ॥ वृणो वारयाता अयं देवो वनस्पतिः । यक्ष्मो यो अस्मिन्ना
 ष्टुस्तमु देवा अवीवरन ॥ १ ॥ इन्द्रस्य वरुसावयं पित्रस्य वरुणस्य च । देवानां
 सर्वेषां वाचा यक्ष्मै ते वारयामहे ॥ २ ॥ यथा वृत्र इमा आपस्तुस्तस्मै विरवणो
 यतीः । एवा ते अग्निना यक्ष्मै वैरवानरेण वारये ॥ ३ ॥

॥ ८६ ॥ हृषेन्द्रस्य हृषा दिवो हृषा पृथिव्या अयम् । हृषा विरवस्य भूतस्य
 त्वमेकवृषो भव ॥ १ ॥ समुद्र ईशे अवताग्निः पृथिव्या वृशी । चन्द्रमा नक्ष
 त्राणामीशे त्वमेकवृषो भव ॥ २ ॥ सम्राडस्यसुराणां कुकुम्भप्याणाम् । देवा
 नामर्षभागस्मि त्वमेकवृषो भव ॥ ३ ॥

॥ ८७ ॥ आ त्वाहर्षमन्तरंभूर्ध्रुवस्तिष्ठारविचाचलत् । विशस्त्या सर्वा वा
 ङ्मन्तु मा त्वष्टाष्टमधि भूरात् ॥ १ ॥ इहैधि मार्प च्योष्ट्याः पर्वत इवारिचाच
 लत् । इन्द्रं इवेह ध्रुवस्तिष्ठेह शङ्खं धारय ॥ २ ॥ इन्द्रं एतमदीधरत् ध्रुवं ध्रुवेण
 हविषो । तस्मै सोमो अग्निं ध्रुवदयं च वरुणस्पतिः ॥ ३ ॥

॥ ८८ ॥ ध्रुवा द्यौर्ध्रुवा पृथिवी ध्रुवं विरवसिदं जगत् । ध्रुवान् पर्वता इमे
 ध्रुवो राजा विरामयम् ॥ १ ॥ ध्रुवं ते राजा वरुणो ध्रुवं देवो वृष्टस्पतिः । ध्रुवं
 तु इन्द्रश्चाग्निरर्षं शङ्खं धारयता ध्रुवम् ॥ २ ॥ ध्रुवोऽर्च्युतः प्र मृणीति शर्ष
 न्ध्रुव्युतो धरान् पादमस्व । सर्वो दिशः सोमनमः शुभीषीर्ध्रुवार्य ते सप्तमिनिः क
 ल्पताग्रि ॥ ३ ॥

॥ ८६ ॥ इदं यत् प्रेयः शिरो वृत्तं सोमेन वृष्ययेम् । ततः परि मज्जतेन
दादिं ते शोचयामसि ॥ १ ॥ शोचयामसि ते हार्दिं शोचयामसि ते मनः । वार्तं
धूम इव सधूः मा मेवान्वेत्ते ते मनः ॥ २ ॥ मह्यं त्वा मित्रावरुणी मह्यं देवी स-
रस्वती । मह्यं त्वा मध्ये भूम्पा उभावन्तौ सर्पस्पताम् ॥ ३ ॥

॥ ८७ ॥ यां ते रुद्र इषुमास्यदहेभ्यो हृदयाय च । इदं तामग्र त्यद् वृषं विपूर्वीं
विष्टहामसि ॥ १ ॥ यास्ते शनं धमनयोद्गान्यन्तु विष्टिताः । तासां ते सर्वासां वृषं
निर्विषाणि हयामसि ॥ २ ॥ नमस्ते रुद्रास्पते नमः । मतिहितार्ये । नमोऽत्रिमृज्य
मानार्ये नमो निपतिनार्ये ॥ ३ ॥

॥ ८८ ॥ इमं यदमष्टाग्रोगैः पंडग्रोगैर्भिरचर्कपुः । तेनां ते तन्त्रो रपो प्रा-
चीनमपेक्षये ॥ १ ॥ न्यग्र वातो वाति न्यग्र तपति सूर्यः । नीचीनमपेक्षया दुहे
न्यग्र भवतु ते रपः ॥ २ ॥ आप इद् वा उं भेषजीरापो अमीवृचातनीः । आपो
विश्वस्य भेषजीस्तास्ते कृण्वन्तु भेषजम् ॥ ३ ॥

॥ ८९ ॥ वार्तरंहा भव वाजिन् युज्यमान इन्द्रस्य याहि प्रमयेमनोजवाः ।
युज्यन्तु त्वा मरुतो विश्ववेदसु आ ते त्वष्टा पुंसु जवं दधातु ॥ १ ॥ जवस्ते
अर्जन् निर्हितो गुहा यः श्येने वार्तं जत योचंश्च परीक्षः । तेन त्वं वाजिन् व-
लंशान् बलंशानि जेषु सर्पने पारष्टिष्णुः ॥ २ ॥ तनूष्टं वाजिन् तनून् नपन्ती वा-
ममस्मभ्यं धार्यतु शर्म तुभ्यम् । अर्हन्तो मृहो धरुणां देवो दिव्यं वृज्योतिः स्वमा
मिमीयान् ॥ ३ ॥

॥ इति नवमोऽनुवाकः ॥

॥ ९० ॥ एषो मृत्युरपमरो निश्चयो वृष्टः श्रवोऽग्रा नीलोशिरपदः ।
नेत्रजनाः सेनपोतस्थि वांसस्ते अस्माकं परि वृज्यन्तु धरान् ॥ १ ॥ मनसा हो-
मैररिता धृतेन शर्वापास्त्रे जत राक्षे भवार्ये । नमस्तेभ्योनम एभ्यः कृणोभ्यन्यथा-
स्मदुपदिषा नयन्तु ॥ २ ॥ आर्यध्वं नो अयर्विवाभ्यो वृषाद् विभं देवा महतो
विश्ववेदसः । अग्नीषोमा वरुणः पुनर्दत्ता वाता वृज्यन्तपोः सुमर्ता स्वांम ॥ ३ ॥

॥ ९१ ॥ रां षो मनांसि सं वृता सप्तार्धनीर्नपासि । अनी ये विव्रता व्य-
मृता नृः सं नमयामसि ॥ १ ॥ इदं वृग्णांसि मनसा मनांसि मनं विव्रन्तु वि-

चोभिरेत । मम वशेषु हृदयानि नः कृणोमि मम यातमनुवर्तमान एत ॥ २ ॥ ओतं मे चाचोपधिषी ओता इवी सरस्वती । ओता म इन्द्रश्चाग्निरचर्यास्मिदं सरस्वति ॥ ३ ॥

॥ ६५ ॥ अश्वत्थो देवसर्दनस्तृतीयस्यामितो द्विवि । तत्रामृतस्य चक्षुषं देवाः कुष्ठमवन्वत ॥ १ ॥ हिरण्यपी नरैरचरुद्विरण्य चन्धना द्विवि । तत्रामृतस्य पुष्येयाः कुष्ठमवन्वत ॥ २ ॥ गर्भो अस्योगचीनां गर्भो द्विमयतामुत । गर्भो विश्वस्य भूतस्येमं मे अगदं कृधि ॥ ३ ॥

॥ ६६ ॥ या ओपपयः सोमराज्ञीर्द्वीः शतविचक्षणाः । बृहस्पतिं प्रमृतास्त नो मुञ्चन्त्वंहसः ॥ १ ॥ पुञ्चन्तु मा शण्ड्याद्भयो वरुणयावुत । अयो वृषस्य पद्वींशाद् विश्वेस्माद् देव किन्निष्पात् ॥ २ ॥ यच्चक्षुषा मनसा यस्य चाचोपधि जाग्रतो यत् सृपन्तः । सोमस्तानि स्वधया नः पुनातु ॥ ३ ॥

॥ ६७ ॥ अभिभूर्यज्ञो अभिभूरग्निरभिभूः सोमो अभि भूरिन्द्रः । अभ्यां विश्वाः पृतना यया सान्येवा विधेमाग्निहोत्रा इदं हविः ॥ १ ॥ स्वयासे मित्रावरुणा विपरिचिता म्नावत्तु तत्रं मधुनेह विन्वतम् । चापेयां दूरं निश्चीति पराचैः कृतं चिदेतः म मुमुक्त मस्मत् ॥ २ ॥ इमं वीरमनु हर्षध्वमुग्रमिन्द्रं सत्वायो अनु सं रभध्वम् । प्राग्रजितं गोजितं वज्रबाहुं जयन्तमजम् प्रमृणन्तमोजसा ॥ ३ ॥

॥ ६८ ॥ इन्द्रो जयाति न परां जयाता अधिराजो राजसु राजयाति । चर्कृत ईदृचो वन्द्यश्चोपसद्यो नमस्यो भवेह ॥ १ ॥ त्वमिन्द्राधिराजः श्रवस्युस्त्वं भूरभिः भूतिर्जनानाम् । त्वं देवीर्विश इमा वि राजायुष्मत् तत्रमजरं ते अस्तु ॥ २ ॥ प्राच्यां दिशस्त्वमिन्द्रासि राजतोदीच्यां दिशो हव्रहन्छुहोसि । यत्र यन्ति श्रोतास्तज्जितं ते दक्षिणतो वृषभ एषि हव्यः ॥ ३ ॥

॥ ६९ ॥ अभि त्वेन्द्र वरिमतः पुरा त्वांहृण्णादुवे । हृयोम्युग्रं चेतारं पुः रणामानमेकजम् ॥ १ ॥ यो अय सेन्यो वधो जिघांसन् न उदीरते । इन्द्रस्य तत्र बाहू संमन्तं परि दधः ॥ २ ॥ परि दध इन्द्रस्य बाहू संमन्तं ज्ञातुस्त्रायतो नः । देव सवितुः सोम राजन्सुमनसं मा कृणु स्वस्तये ॥ ३ ॥

॥ १०० ॥ देवा अदुः सूर्यो अत्राद् वीरंदात् पृथिव्यंदात् । तिस्रः सरस्वतीरदुः सविता विषद्वर्षणम् ॥ १ ॥ यद् वो देवा उपजीकृ आसिञ्चन् धन्वंतु-

द्वकम् । तेन देवर्षसूतेनेदं दूषयता विप्रम् ॥ २ ॥ असुराणां दुहितासि सा वे-
वानामसि स्वसा । दिवस्पृथिव्याः संभूता सा चैकर्यास्तं विप्रम् ॥ ३ ॥

॥ १०१ ॥ आ वृषायस्व भवसिद्धिं वर्षस्व प्रथयस्व च । यथाद्रं वर्षतां शेष-
स्तेन योषितमिज्जहि ॥ १ ॥ येन कुरुं राजयन्ति येन द्विन्वत्यातुरम् । तेना-
स्य ब्रह्मणस्पते धनुर्विवा तानया पसः ॥ २ ॥ आहं तनोमि ते पसो अधि ज्या-
मिन्धु धन्वनि । क्रमस्वर्श इव रोहितमनवग्लायता सदा ॥ ३ ॥

॥ १०२ ॥ यथायं वाहो अश्विना समैति सं च वर्तते । एवा मामभि ते
मनः समैतु सं च वर्तताम् ॥ १ ॥ आहं खिदामि ते मनो राजारवः पृष्ट्यामिव ।
रेप्सर्विद्धन्तं यथा हृणं पयि ते वेष्टतां मनः ॥ २ ॥ आञ्जनस्य मृदुर्घस्य कुष्ठस्य
नलदस्य च । तुरो भगस्य हस्ताभ्यामनुरोधन्मुञ्जरे ॥ ३ ॥

॥ इति दशमोऽनुवाकः ॥

॥ १०३ ॥ संदानं वो बृहस्पतिः संदानं सविता कर्तुम् । संदानं मित्रो अर्घ्य-
मा संदानं भगो अश्विना ॥ १ ॥ सं परमान्तसमवमानयो सं दामि मध्यमान ।
इन्द्रस्तान् पर्यहृदाम्ना तानमे सं द्या त्वम् ॥ २ ॥ अमी ये युधमायन्ति केतून्
कृत्वानीकशः । इन्द्रस्तान् पर्यहृदाम्ना तानमे सं द्या त्वम् ॥ ३ ॥

॥ १०४ ॥ आदानेन संदानेनामित्राना दामसि । अणाना ये दैवां प्राणा
अमुनामूत्समच्छिदन् ॥ १ ॥ इदं मादानमकरं तपसेन्द्रेण संशितम् । अमित्रा
येष नः सन्ति तानगन् आ द्या त्वम् ॥ २ ॥ ऐनान् यतामिन्द्राग्नी सोमो
राजा च मेदिनी । इन्द्रो मरुत्वानादानमभिर्भयः कृणोतु नः ॥ ३ ॥

॥ १०५ ॥ यथा मनो मनस्केनैः परापतत्पाशुमत् । एवा त्वं कामे म पतु
मनसोनु मवाप्यम् ॥ १ ॥ यथा बाणः सुसंशितः परापतत्पाशुमत् । एवा त्वं
कामे म पतं पृथिव्या अनुमवर्तम् ॥ २ ॥ यथा मूर्यस्य इरमयः परापतन्त्या-
शुमत् । एवा त्वं कामे म पतं समुद्रस्यानु विज्रम् ॥ ३ ॥

॥ १०६ ॥ आधने ते परायणे दूवां रोहन्तु पुष्पिलीः । उत्सोवा तत्र जा-
यतां हृदो वा पुण्डरीकरवान् ॥ १ ॥ अशामिदं न्ययनं समुद्रम्यं निवेगनम् । मध्ये

वृद्धस्य नो गृहाः परांचीना मुखं कृधि ॥ २ ॥ हिमस्य त्वा जरायुणा शले
परि व्ययामसि । शीत इवा हि नो भुवोग्निष्कृणोतु भेषजम् ॥ ३ ॥

॥ १०७ ॥ विश्वजित् त्रायमाणायै मा परि देहि । त्रायमाणे द्विपाच्च सर्व
नो रज्जु चतुष्पाद् यच्च नः स्वम् ॥ १ ॥ त्रायमाणे विश्वजिते मा परि देहि ।
विश्वजिद् द्विपाच्च ० ॥ २ ॥ विश्वजित् कल्याणायै मा परि देहि । कल्याणि द्वि-
पाच्च ० ॥ ३ ॥ कल्याणि सर्वविदे मा परि देहि । सर्वविद् द्विपाच्च सर्व नो
रज्जु चतुष्पाद् यच्च नः स्वम् ॥ ४ ॥

॥ १०८ ॥ त्वं नो मेधे मथमा गोभिरश्वेभिरा गंहि । त्वं सूर्यस्य रुश्मिभि-
स्त्वं नो असि युक्षिया ॥ १ ॥ मेधामहं मथमा ब्रह्मणवर्ता ब्रह्मजुतामृषिदुता
मपीतां ब्रह्मचारिभिर्देवानामवसे हुवे ॥ २ ॥ यां मेधामृभवो विदुर्या मेधाम-
विदुः । अथयो भद्रा मेधां यां विदुस्तां मय्या वेश्यामसि ॥ ३ ॥ यामृ-
भूतकृतो मेधां मेधाविनो विदुः । तथा मामद्य मेधयाम्ने मेधाविनं कृणु ॥ ४
मेधां त्वायं मेधां प्रातर्मेधां मध्यन्दिनं परि । मेधां सूर्यस्य रुश्मिभिर्वचसा वेश-
महे ॥ ५ ॥

॥ १०९ ॥ पिप्पली क्षिप्तभेषज्युतातिविद्धभेषजी । ता देवाः सम-
न्वयन्त्रियं जीवित्वा अलम् ॥ १ ॥ पिप्पल्यः समवदन्तायतीर्जननादधि-
यं जीव मश्ववांमहे न स रिप्याति पूरुषः ॥ २ ॥ अमुरास्त्वा न्यस्वनन देवास्त-
देवपुन पुनः । यातीकृतस्य भेषजीमयो क्षिप्तस्य भेषजीम् ॥ ३ ॥

॥ ११० ॥ मन्त्रो हि कपीड्यो अध्वरेषु मनाश्च होता नव्यश्च सति ।
चाग्ने तन्वं पित्रापस्वास्मभ्यं च सौभगमा यज्ञस्य ॥ १ ॥ ज्येष्ठघ्न्यांजातो हि
सौर्यमस्य मूलवर्हणात् परि पाद्वेनम् । अत्येनं नेपद् दुरितानि विश्वा दीर्घाणुन
शतशारदाय ॥ २ ॥ घ्राघ्नेन्द्रांजनिष्ठ शीरो नक्षत्रजा जायमानः सुवीरः । स
वधीत् पितरं वर्धमानो मा प्रातरं म मिनीज्जानित्रीम् ॥ ३ ॥

॥ १११ ॥ इमं मे अग्रे पुरं मे सुमुख्यं मे यो वृद्धः सुयंतो लालं पीति । अ-
धि मे कृणवद् भागधेयं यदानुन्मदितोसति ॥ १ ॥ अग्निष्टे नि शंमपुन परि
मत्त उरुणम् । कृणोति विद्वान् भेषजं यथानुन्मदितोर्जति ॥ २ ॥ देवेनामा

दितुं मुनेभ्यः रत्नसम्परि । कृणोमि विद्वान् भेषजं यदानुन्मदितोसंति ॥ ३ ॥
पुनस्त्वा दुरस्तरसः पुनरिन्द्रः पुनर्भगः । पुनस्त्वा दुर्विधे देवा यदानुन्मदितोसं-
सि ॥ ४ ॥

॥ ११२ ॥ मा ज्येष्ठं बंधीदयमग्न एषां मूलवर्हणात् परि पाह्नेनम् । स
ग्राह्याः पाशान् वि चृतं प्रजानन् तुभ्यं देवा अर्नु जानन्तु विश्वे ॥ १ ॥ उन्मु-
ञ्च पाशांस्त्वमग्न एषां त्रयस्त्रिभिस्तत्ता येभिरासन् । स ग्राह्याः पाशान्
वि चृतमजानन् पितापुत्रौ मातरं मुञ्च सर्वान् ॥ २ ॥ येभिः पाशैः परिविक्तो
विब्रह्मोक्ते अहं आपित उल्लसितरच । वि ते मुच्यन्तां त्रिमुचो हि सन्ति धूणाग्नि
पूपन् दुग्गितानि मृच्च ॥ ३ ॥

॥ ११३ ॥ त्रिते देवा अमृजतैतदेनस्त्रित एनन्मनुष्येषु ममृजे । ततो यदि त्वा
ग्राहिरानशे तां ते देवा ब्रह्मणा नाशयन्तु ॥ १ ॥ मरीचिर्धूमान् मन्विशानुं पा-
प्मन्नुदारान् गच्छोत वा नीहारान् । नदीनां फेनो अन्नु तान् वि नश्य धूणाग्नि
पूपन् दुग्गितानि मृच्च ॥ २ ॥ ब्राह्मणा निहितं त्रितस्पापमृष्टं मनुष्यैर्नृपानि ।
ततो यदि त्वा ग्राहिरानशे तां ते देवा ब्रह्मणा नाशयन्तु ॥ ३ ॥

॥ इति एकादशोऽनुवाकः ॥

॥ ११४ ॥ यद् देवा देवदेहं देवांसरचकृमा वपम् । आदित्यास्तस्मांनो
पृथपृतस्यतेनं मुञ्चत ॥ १ ॥ अतस्यतेनादित्या यजत्रा मुञ्चतेह नः । यज्ञं यद्
यज्ञवाहसः शिञ्जन्तो नोपशेक्षिम् ॥ २ ॥ मेदस्वता यजमानाः क्षुचाज्यानि जु-
ह्वतः । अक्रामा विश्वे वो देवाः शिञ्जन्तो नोप शेक्षिम् ॥ ३ ॥

॥ ११५ ॥ यद् विद्वांसो यदर्विद्वांस एनांसि चकृमा वपम् । यूपं तस्तस्मा-
न्मुञ्चत विश्वे देवाः सजोषसः ॥ १ ॥ यद्वि जाग्रद् यदि स्वप्नेन एनस्योर्कर-
म् । भूतं मा तस्माद् भर्ष्यं च हृष्टदादिव मुञ्चताम् ॥ २ ॥ हृष्टदादिव मुञ्चानः
स्त्रिभः स्नात्वा मलादिव । पूतं षवित्रेणैवाज्यं विश्वे शुग्मन्तु मेनसः ॥ ३ ॥

॥ ११६ ॥ यद् यामं चक्षुर्निसर्नन्तो अमे कार्षीवणा अग्रविदो न विप्रया ।
देवस्यते राजन्ति तज्जगतामप्यं यज्ञियं मधुमदस्तु नोर्नम् ॥ १ ॥ देवस्यतः कृणु-

चद् भागधेयं मधुभागो मधुना सं संजाति । मातुर्यदेन इषितं न आगन् यद् वा
 पितापराद्धो जिहीहे ॥ २ ॥ यद्दीदं मातुर्यदि वा पितुर्नः परि भ्रातुः पुत्रात्रे-
 तस् एन आगेन् । यार्चन्तो अस्मान् पितरः सचन्ते तेषां सर्वेषां शिवो अस्तु
 मन्युः ॥ ३ ॥

॥ ११७ ॥ अपमित्यमप्रतीक्षं यदस्मि यमस्य येन वलिना चरामि । इदं त-
 दग्ने अनृणो भवामि त्वं पाशान् विचृतं वेत्य् सर्वान् ॥ १ ॥ इहैव सन्तः प्रति
 दद्य एनज्जीवा जीवेभ्यो नि हराम एनत् । अपमित्यं धान्यं यज्जघमाहमिदं त-
 दग्ने अनृणो भवामि ॥ २ ॥ अनृणा अस्मिन्ननृणाः परस्मिन् तृतीयं लोके
 अनृणाः स्याम । ये देवयानाः पितृयाणांश्च लोकाः सर्वान् पयो अन्नृणा आ-
 क्षियेम ॥ ३ ॥

॥ ११८ ॥ यद्धस्ताभ्यां चक्रुम किन्विपाण्यक्षाणां मत्तुमुपलिप्तमा-
 नाः । उग्रपश्ये उग्रजितौ तदद्याप्सरमावतुं दत्तामृणं नः ॥ १ ॥ उग्रपश्ये रा-
 प्रभृत् किन्विपाणि यदक्षतृत्तमनुं दत्तं न एतत् । अणान्नो नर्णमत्समानो यम-
 स्य लोके अधिरज्जुरायत् ॥ २ ॥ यस्मा अणं यस्य जायामुपैमि यं यार्चमानं
 अभ्यैमि देवाः । ते वाचं वादिपुर्मोक्षरां महर्बपत्नी अप्सरमावधीतम् ॥ ३ ॥

॥ ११९ ॥ यददीव्यन्नृणमहं कृणोम्यदास्यन्नग्न उत सैगृणामि । वैश्वानरो नो
 अधिपा वसिष्ठ उदिन्नयाति सुकृतस्य लोकम् ॥ १ ॥ वैश्वानराय प्रति वेद-
 यामि यदृणं सैगुरो देवतासु । स एतान् पाशान् विचृतं वेदु सर्वानयं पकेन सा-
 सं भवेम ॥ २ ॥ वैश्वानरः पविता मो पुनातु यत् सैगुरमभिधावाम्याशाम् । अ-
 नोजानन् मनसा यार्चमानो यत् तन्नो अष्ट तत् सुवामि ॥ ३ ॥

॥ १२० ॥ यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिमिमि । अ-
 यं तस्माद् गार्हपत्यो नो अग्निरुदिन्नयाति सुकृतस्य लोकम् ॥ १ ॥ भूमिर्माता-
 दित्तिर्नो जनित्र आतान्तरिक्षमभिशस्त्या नः । द्यौर्नः पिता पित्र्याच्छं भवति
 जामिमृत्वां माव पत्ति लोकात् ॥ २ ॥ यत्रां सुहार्दः सुकृतो मर्दन्ति विहाय
 रोगं तन्वः स्वायाः । अश्लोणा अश्रुहृताः स्वर्गे तत्र पश्येम पितरौ च पुत्रान् ॥ ३ ॥

॥ १२१ ॥ विपाणा पाशान् विप्याध्यस्मद् य उक्षमा अथमा वारुणा ये ।
 दुष्वप्यं दुहितं निप्यास्मदयं गच्छेम सुकृतस्य लोकम् ॥ १ ॥ यद् दारुणि व-

अ० १३. सू० १२५ । २६८. पष्ठं काण्डम्

ध्यसे यथा रज्ज्वां यद् भूम्यां व्यस्यसे यथा वाचा । अयं तस्माद् गार्हपत्यो नो अ-
ग्निरुदिन्नयाति मुकृतस्य लोकम् ॥ २ ॥ उदगातां भगवती विवृतौ नाम तारके ।
मेहामर्तस्य यच्छतां मेतुं षट्कर्मोर्चनम् ॥ ३ ॥ वि जिहीष्व लोकं कृणु बन्धान्यु-
ञ्चामि षट्कम् । योन्या इव प्रच्युतो गर्भः पथः सर्वो अनुं क्षिय ॥ ४ ॥

॥ १२२ ॥ एनं भागं परिं ददामि विद्वान् विश्वकर्मन् प्रथमजा श्रुतस्य । अ-
स्माभिर्दत्तं जूरसः परस्तादादिदधं तन्तुमनु सं तेरेम ॥ १ ॥ तनं तन्तुमन्वेकं तर-
न्ति येषां दत्तं पित्र्यमायनेन । अन्वध्वेके ददतः प्रयच्छन्तो दातुं चेच्छिलान्तस-
स्वर्ग एव ॥ २ ॥ अन्वारभेधामनुसंभेधामेतं लोकं अदधानाः सचन्ते । यद् वा
एकं परिविष्टमर्गं तस्य गुप्तये दम्पती सं श्रेययाम् ॥ ३ ॥ यज्ञं यन्तं मनसा बृह-
न्तमन्वारोहामि तपसा सयोनिः । उपहृता अग्ने जूरसः परस्तात् तृतीये नाकं स-
धमादं मदेम ॥ ४ ॥ शुद्धाः पूता योषितो यज्ञिया इमा ब्रह्मणा इस्तेषु प्रपृथक्
सादयामि । यत्काम इदमभिपिञ्चामि वोहमिन्द्रो मरुत्वान्तस ददातु तन्मे ॥ ५ ॥

॥ १२३ ॥ एनं सधस्थाः परिं वो ददामि यं शैवधिमावहोज्जातवेदाः । अ-
न्वागन्ता यजमानः स्वस्ति तं स्म जानीत परमे व्योमन् ॥ १ ॥ जानीत स्मैनं
परमे व्योमन् देवाः सधस्था विद लोकमथ । अन्वागन्ता यजमानः स्वस्तीष्टा-
पूर्तं स्म कृणुताविरस्म ॥ २ ॥ देवाः पितरः पितरो देवाः । यो अस्मि सो
अस्मि ॥ ३ ॥ स पंचामि स ददामि स यज्ञे स दत्तान्मा यूपम् ॥ ४ ॥ नाकं राजन्
मतिं तिष्ठ तत्रतत् मतिं तिष्ठतु । विद्धि पूर्वस्य नो राजन्तस देव सुमेना भव ॥ ५ ॥

॥ १२४ ॥ द्विवो नु मां बृहतो अन्तरिक्षावपां स्तोको अभ्यपत्तु रसेन ।
समिन्द्रियेण पयसाहमग्ने छन्दोभिर्धैर्यैः मुकृतां कृतेन ॥ १ ॥ यदि वृत्तावभ्य-
पत्तु फलं तद् यदन्तरिक्षात् स उ वायुरेव । यत्रास्पृक्षत तन्वो ॥ यथा वासस आपो
मुदन्तु निश्च्येति पराचैः ॥ २ ॥ अभ्यञ्जनं सुरभि सा सधृद्धिर्हिरण्यं वर्चस्तदु
पृथिममेव । सर्वा प्रविश विवृताव्यस्मत् तन्मा तारीजिर्धैतिमो अरातिः ॥ ३ ॥

॥ इति द्वादशोऽनुवाकः ॥

॥ १२५ ॥ वनस्पते वीरुहो हि भूया अस्मत्सखां प्रतरणः सुवीरः । गोभिः
सर्नदो असि वीटयस्वास्थाता ते जयतु जेत्वानि ॥ १ ॥ द्विवस्पृथिव्याः पर्योत्र

ऊर्ध्वतं वनस्पतिभ्यः पर्याभृतं सहः । अपामोऽज्मानं परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य वज्रं
हविषा रथं यज ॥ २ ॥ इन्द्रस्यौजोऽमृततामनीकं मित्रस्य गर्भो वरुणस्य नाभिः ।
स इमां नो हव्यदाति जुषाणो देव रथं प्रति हव्या गृभाय ॥ ३ ॥

॥ १२६ ॥ उप रवासय पृथिवीमुत चां पुरुत्रा तं वन्वतां विष्टितं जगत् ।
स दुन्दुभे सज्जुरिन्द्रेण वेवैर्वूराद् दवीयो अर्प सेध शत्रून् ॥ १ ॥ आ क्रन्दय व-
ज्रमोजो न आ धो अभि धेन दुरिता धार्धमानः । अर्प सेध दुन्दुभे दुन्दुभिर्वावदीतु ।
इन्द्रस्य मुष्टिरसि वीहयस्व ॥ २ ॥ माधूं जयाभीधे जयन्तु केतुमद् दुन्दुभिर्वावदीतु ।
समश्वपर्णाः पतन्तु नो नरोऽस्माकमिन्द्र रुयिनो जयन्तु ॥ ३ ॥

॥ १२७ ॥ विद्वधस्यं शुलासस्य लोहितस्य वनस्पते । विसर्पकस्योषधे
मोक्षिष्यः पिशितं चन ॥ १ ॥ यो तं धत्तास्तिष्ठतः कर्त्तुं मुष्कावर्षभितौ । वे-
दाहं तस्य भेषजं वीपुष्टुरभिचक्ष्णम् ॥ २ ॥ यो अङ्गयो यः कण्यो यो अन्वो-
र्विसर्पकः । वि वृहामो विसर्पकं विद्वधं हृदयामयम् । पदा तमहातं यक्ष्म-
धराञ्चै सुवामसि ॥ ३ ॥

॥ १२८ ॥ शक्रधूमं नक्षत्राणि यद् राजानमकुर्वत । भद्राहमस्मै प्रायस्त्रिदं
राष्ट्रमसादिति ॥ १ ॥ भद्राहं नो मध्यान्दिने भद्राहं सायमस्तु नः । भद्राहं नो
अन्हो प्राता रात्री भद्राहमस्तु नः ॥ २ ॥ अहोरात्राभ्यां नक्षत्रेभ्यः सूर्या-
चन्द्रमसाभ्याम् । भद्राहमस्मभ्यं राजन्वक्रधूमं त्वं कृधि ॥ ३ ॥ यो नो भद्रा-
हमकरः सायं नक्तमथो दिवा । तस्मै ते नक्षत्रराज शक्रधूमं सदा नमः ॥ ४ ॥

॥ १२९ ॥ भगेन मा शांशपेन साकमिन्द्रेण मेदिना । कृणोमि भगिन् मा
द्वान्त्वरतयः ॥ १ ॥ येन वृक्षा अभ्यभेवो भगेन वर्चसा सह । तेन मा भगि-
कृणवपं द्वान्त्वरतयः ॥ २ ॥ यो अन्वो धः पुनःसरो भगो वृक्षेष्वाहितः
तेन मा भगिन् कृणवपं द्वान्त्वरतयः ॥ ३ ॥

॥ १३० ॥ रुयजितां रायजितेयीनामप्सरसां प्रयं स्मरः । देवाः प्र हिणुत
स्मरसौ मामनु शोचतु ॥ १ ॥ असौ मे स्मरतादिति म्रियो मे स्मरतादिति ।
देवाः ० ॥ २ ॥ यथा मम स्मरादसौ नापुष्याहं कदा चन । देवाः प्र हिणुत स्म-

स्मृमां मामनु शोचतु ॥ ३ ॥ उन्मादयन् मरुत उदन्नरित्त मादय । अत उ-
न्मादया त्वस्ममां मामनु शोचतु ॥ ४ ॥

॥ १३१ ॥ नि शीर्षिनो नि पत्तन आध्योनि निरामि ते । देवाः म हिणुत
स्मृमां मामनु शोचतु ॥ १ ॥ अनुमनेन्द्रिदं मन्यस्वाकृते समिदं नमः । देवाः
म हिणुत स्मृमां मामनु शोचतु ॥ २ ॥ यद् धारयति त्रियोज्जनं पञ्चपोज्जन मा-
दिवनम् । तनुस्त्वं पुनरायेसि पुत्राणां नो असः पिता ॥ ३ ॥

॥ १३२ ॥ यं देवाः स्मरमसिञ्चन्स्वन्तः शोशुचानं मुहाध्या । तं ते त-
पाग्नि वरुणस्य धर्मणा ॥ १ ॥ यं विश्वे देवाः स्मरमसिञ्चन्स्वन्तः ० । ०
॥ २ ॥ यमिन्द्राणी स्मरमसिञ्चन्स्वन्तः ० । ० ॥ ३ ॥ यमिन्द्राग्नी स्मरम-
सिञ्चनामस्वन्तः ० । ० ॥ ४ ॥ यं मित्रावरुणां स्मरमसिञ्चतामस्वन्तः
शोशुचानं मुहाध्या । तं ते तपाग्नि वरुणस्य धर्मणा ॥ ५ ॥

॥ १३३ ॥ य इमां देवो मेखेलापावन्धु यः संतुनाह य उ नो पुपोज ।
त्स्य देवस्य प्रशिषा चरामः स पारमिच्छात् स उ नो वि मुञ्चात् ॥ १ ॥ आ-
तास्यभिहुत श्रपीणामस्यायुधम् । पूर्वा मृतस्य प्रारत्नती वीरुघ्नी भव मेखले
॥ २ ॥ मृत्योर्हं प्रमच्चारी यदस्मि निर्याचन भूतात् पुरुषं युमायं । तमहं ब्रह्म-
जा तपसा श्रमेणानयैनं मेखलेया सिनामि ॥ ३ ॥ भुद्रार्पा दुहिता तपसोधि
हाना स्वम् श्रपीणां भूतकर्ता वभूव । सा नो मेखले प्रतिवा धेहि मेधामधो नो
येहि तप इन्द्रियं च ॥ ४ ॥ यां त्वा पूर्वं भूतकृत श्रपयः परिवेधिरे । सा त्वं परि-
वजस्तु मां दीर्घापुत्वार्य मेखले ॥ ५ ॥

॥ १३४ ॥ अयं यजस्तर्पयतामृतस्यावांस्य शप्पमपं हन्तु जीवितम् । शृणा-
तुं प्रीवाः म शृणानृप्णिहा वृत्रस्येव शचीपतिः ॥ १ ॥ अपरोधर उत्तरोध्यो
गूढः पृथिव्या मोत्स्यपत् । वज्रेणावहतः शयाम् ॥ २ ॥ यो जिनाति तमन्विच्छ
यो जिनाति तमिज्जहि । जिनातो वज्र त्वं मीमन्तमन्वच्छमनु पातय ॥ ३ ॥

॥ १३५ ॥ यदश्राग्निं धर्त्तं कुर्व इत्थं वज्रमा ददे । स्कन्धानमुप्यं शातयन्
वृत्रस्येव शचीपतिः ॥ १ ॥ यत् पिवाग्निं सं पिबामि समुद्र इव संपिबः । प्रा-
णानमुप्यं संपाय सं पिबामो अमुं वयम् ॥ २ ॥ यद् गिराग्निं सं निरामि समुद्र
इव संगिरः । प्राणानमुप्यं संगीर्य सं निरामो अमुं वयम् ॥ ३ ॥

॥ १३६ ॥ देयी वृन्व्यामधि जाता पृथिव्यामस्योपधे । तां त्वानितल्लि केशंभ्यो दृढेणाय खनामसि ॥ १ ॥ दृढं मृतान् जनयार्जान् जानान् वर्षीयस्सृधि ॥ २ ॥ यस्ते केशोऽप्यर्धते समूलो यश्च वृश्चते । इदं तं त्रिभैपज्याभिर्पिञ्चामि वीरुधा ॥ ३ ॥

॥ १३७ ॥ यां जमदग्निं रत्नं नदुद्विजे केशवर्धनीम् । तां धीतद्विष्य इभं उदासितस्य गृहेभ्यः ॥ १ ॥ अभीशुना मेयां आसन् व्यामेनानुमेयाः । केन नडा इव वर्धन्तां शीर्ष्णस्ते अमिताः परि ॥ २ ॥ दृढं मूलमाग्रं यच्छ विद्यामयीपधे । केशा नडा इव वर्धन्तां शीर्ष्णस्ते अमिताः परि ॥ ३ ॥

॥ १३८ ॥ त्वं वीरुधां श्रेष्ठतमापिश्रुतास्योपधे । इमं मे अद्य पूरुषं क्रीमोपशिनं कृधि ॥ १ ॥ क्रीवं कृध्योपशिनमथो कुरीरिणं कृधि । अयास्पेन्द्रो ग्रावभ्यामुधे भिनत्त्वाण्डयो ॥ २ ॥ क्रीवं क्रीवं त्वाकरं वध्रे वध्रे त्वाकरमरसा रसं त्वाकरम् । कुरीरमस्य शीर्ष्णि कुम्भं चाधिनिदध्मसि ॥ ३ ॥ ये ते नादौ देवकृते ययोऽस्तिप्रति वृष्यम् । ते ते भिनन्ति शर्मण्यामुष्या अधिमुष्कयोः ॥ ४ ॥ यथा नडं कृशिपुने स्त्रियो भिन्दन्त्यश्मना । एवा भिनन्ति ते शेषेमुष्या अधिमुष्कयोः ॥ ५ ॥

॥ १३९ ॥ न्यस्तिका रुरोहिथ सुभगं करुणी मम । शतं तव मतानाह्वयं स्त्रिशन्नितानाः । तथा सहस्रपूर्या हृदयं शोषयामि ते ॥ १ ॥ शुष्यतु मयि ते हृदयमथो शुष्यत्वास्यम् । अथो नि शुष्य मां कामेनाथो शुष्कास्या चर ॥ २ ॥ संवर्तनी समुष्यला वध्रु कल्याणि सं नुद । अमं च मां च सं नुद समानं हृदयं कृधि ॥ ३ ॥ ययोऽिकमर्पणपुण्यशुष्यत्यास्यम् । एवा नि शुष्य मां कामेनाथो शुष्कास्या चर ॥ ४ ॥ यथा नकुलो विच्छिद्यं संदधात्यहिं पुनः । एवा कर्मस्य विच्छिद्यं सं धेहि वीर्यावति ॥ ५ ॥

॥ १४० ॥ यौ व्याघ्राववरुदौ जियत्सतः पितरं मातरं च । तौ दन्तौ व्रमः शास्पते शिवौ कृणु जातवेदः ॥ १ ॥ श्रीहिमं च यवमल्लमथो मापमथो तिलम् । एष वां भागो निहितो रत्नधेयाय दन्तौ मा हिंसिष्टं पितरं मातरं च ॥ २ ॥ उपहूतौ सयुजौ स्योर्नो दन्तौ सुमग्नौ । अन्ये च वां घोरं तन्वः परंतु दन्तौ मा हिंसिष्टं पितरं मातरं च ॥ ३ ॥

॥ १४१ ॥ वायुरेनाः समाकुरुत् त्वष्टा पोषाय धियताम् । इन्द्र आभ्यो अग्निं
घवद् रुद्रो भूमे चिकित्सतु ॥ १ ॥ लोहितेन स्वधितिना मिथुनं कर्णयोः कृधि
। अर्केर्ताम्रभिना लक्ष्म तदेस्तु प्रजया बहु ॥ २ ॥ यथा चन्द्रदेवासुरा यथा मनु-
ष्या जत । एवा सहस्रपोषाय कृणुत लक्ष्माभिना ॥ ३ ॥

॥ १४२ ॥ उच्छ्रेयस्व वृद्धिर्भव स्वेन महसा यव । मृणीहि विभ्या पात्राणि
मा त्वा द्विष्याशनिर्वधीत् ॥ १ ॥ आशृण्वन्तं यव देवं यत्र त्वाच्छावदामसि ।
तदुच्छ्रेयस्व यारिं च सपुत्र ईवृध्याक्षितः ॥ २ ॥ अक्षितास्त उपसदोक्षिताः सन्तु
राशयः । पूणन्तो अक्षिताः सन्त्वत्तारः सन्त्वक्षिताः ॥ ३ ॥

॥ इति त्रयोदशोऽनुवाकः ॥

॥ षष्ठं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ सप्तमं काण्डम् ॥

॥ १ ॥ धीती वा ये अर्नयन् वाचो अग्रं मनसा वा येवदभूतानि । तृती-
येन ब्रह्मणा वावृष्टानास्तुरीयेणामन्वत् नाम धेनोः ॥ १ ॥ स वेद पुत्रः पितरं
स मातरं स सूनुर्भूवत् स भुवत् पुनर्मघः । स द्यामौर्लोहन्तारिक्षं स्वः स इन्द्रं
विरवमभवत् स आभेवत् ॥ २ ॥

॥ २ ॥ अथर्वाणं पितरं देवबन्धुं मातुर्गर्भं पितुरसुं युवानम् । य इमं यं
मनसा चिकेत म एतौ वोचस्तमिहेह ब्रवः ॥ १ ॥

॥ ३ ॥ अया विष्टा जनयन् कर्वराणि स हि घृणिरुर्वराय मातुः । स
म्रेत्युदैव धरुणं मध्वो अग्रं स्वयां तन्वां तन्वमैरयत् ॥ १ ॥

॥ ४ ॥ एकया च दशभिश्चा सुहुते द्वाभ्यामिष्टये विंशत्या च । तिसृभिश्च
वहसे त्रिंशता च त्रियुग्भिर्वाय इह ता वि मुञ्च ॥ १ ॥

॥ ५ ॥ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि मथमान्यासन् । ते ह नारकं
महिमानं सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥ १ ॥ यज्ञो बभूव स आर्ष-
भूव स म जग्ने स उ वावृष्टे पुनः । स देवानामार्धपतिर्बभूव सो अस्मासु श्रवि-
ण्मा दधातु ॥ २ ॥ यद् देवा देवान् हविषार्यजन्तामर्त्यान् मनसामर्त्येन । मयं
तत्र परमे व्योमन् पश्येम तदुदितौ सूर्यस्य ॥ ३ ॥ यत् पुरुषेण हविषो यज्ञं देवा
अर्तन्वत् । अस्ति नु तस्मादोर्जीयो यद् विहव्येनेजिरे ॥ ४ ॥ सुगन्धा देवा उत हुना-
यजन्तोत मोरक्षैः पुरुषार्यजन्त । य इमं यज्ञं मनसा चिकेत म एतौ वोचस्त-
मिहेह ब्रवः ॥ ५ ॥

॥ ६ ॥ आदितिर्धौरदितिन्तारिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः । विरवे देवा
आदितिः पञ्च जना आदितिर्जातमादितिर्नित्वम् ॥ १ ॥ महीम् पु मातरं सुवता-
नामृतस्य पत्नीमवेसे हवामहे । त्रुविचित्रासुनरन्तीमुरुचीं सुशर्मोऽणमदिति सुमणी-
॥ २ ॥ सुशर्मोऽणं पृथिवीं शार्वतेहमे सुशर्मोऽणमदिति सुमणीनिम् । दी-

नार्वे स्वरिग्रामनागसो अस्त्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ॥ ३ ॥ वाजस्ये नु प्रमवे प्रातरं
ग्रहीमदिति नाम वचसा करामहे । यस्या उपस्थं उर्वे ! न्तरिक्षं सा नः शर्म
त्रिवरुणे नि यच्छातु ॥ ४ ॥

॥ ७ ॥ दितेः पुत्राणामदितेरकारिषम्व देवानां बृहतामन्त्रमणाम् । तेषा
हि धाम गभिषवसंपुद्रियं नैजान् नमसा पुरो अस्ति करचन ॥ १ ॥

॥ ८ ॥ भद्रादधिभेयः मेहि बृहस्पतिः पुरपुना ते अस्तु । अयेममस्या य
था पृथिव्या आरेशभुं कृणुहि सर्ववीरम् ॥ १ ॥

॥ ६ ॥ प्रपये पथार्मजनिष्ट पूषा प्रपये दिवः प्रपये पृथिव्याः । उभे अभि प्रियतमे
मयस्थे आ च परां च चरति मज्जानन् ॥ १ ॥ पूषेमा आशा अनु वेद सर्वाः सो
अस्माँ अर्पयतमेन नेपत् । स्वस्तिदा आधृणिः सर्ववीरोऽप्युच्छन् पुर एतु मज्जा-
नन् ॥ २ ॥ पूषन् तव यते उयं न रिप्येम कदा चन । स्तोतारस्त इह स्मसि
॥ ३ ॥ परि पूषा परस्तादस्तं दधातु दक्षिणम् । पुनर्नो नष्टमार्जतु सं नष्टेन ग-
मेमहि ॥ ४ ॥

॥ १० ॥ यस्ते स्तनः शशयुर्यो मयोभूर्यः सुमन्युः सुहवो यः सुदत्रः । येन
विश्व पुष्पसि वार्योणि सरस्वति तमिह धातवे कः ॥ १ ॥

॥ ११ ॥ यस्ते पृथु स्तनयित्नुयं ऋष्वो देवः केतुर्विभ्रमाभूपतीदम् । मा
नो वर्षीर्विष्टता देव अस्य मोत वर्षी रुश्मिभिः सूर्यस्य ॥ १ ॥

॥ १२ ॥ सभा चे मा समितेरचावतां मजापतेर्दुहितरौ संविदाने । येना
मेगच्छा उष मा स शिञ्जाचारु वदानि पितरः सङ्गतेषु ॥ १ ॥ विद्यते सभे नाम
नरिष्ठा नाम वा अस्ति । ये ते के च सभासदस्ते मे सन्तु सर्वाचसः ॥ २ ॥ ए-
षामहं समासीनानां वचो विज्ञानमा ददे । अस्याः सर्वस्याः संसदो मामिन्द्र
भगिर्न कृणु ॥ ३ ॥ यद् वो मनः परागतं यद् वदमिह वेह वा । तद् व आ व-
र्तयामसि मयि वो रमतां मनः ॥ ४ ॥

॥ १३ ॥ यथा सूर्यो नक्षत्राणामुद्यंस्तेजास्याददे । एवा स्त्रीणां च पुंसां

च द्विपतां वर्च आ ददे ॥ १ ॥ यावन्तो मा सपत्नानामायन्तं प्रतिपश्यथ । उ-
द्यन्तमूर्य इव सुपत्नानां द्विपतां वर्च आ ददे ॥ २ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ १४ ॥ अग्निं त्वं देवं संवितारमोणयोः कुविक्रतुम् । अर्चामि सत्यसर्वं
रत्नधामभि प्रियं मतिम् ॥ १ ॥ ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भा अर्दिद्युतत् सवीमनि । हिरे-
यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपात् स्वः ॥ २ ॥ सात्रीहि देव प्रथमार्य पित्रे वृष्णा-
णमस्मै वरिमाणमस्मै । अथास्मभ्यं सवितर्वायाणि दिवोर्दिव आ सुवा भूरि प्र-
थ्वः ॥ ३ ॥ दर्पना देवः संविता वरेण्यो दधृद् रत्नं दत्तं पितृभ्य आर्यैषि । पि-
त्रात् सोमं ममर्ददेनमिष्टे परिज्मा चित् क्रमते अस्य धर्मणि ॥ ४ ॥

॥ १५ ॥ तां संवितः सत्यसर्वां सुचित्रामाहं वृणो सुमतिं विश्ववाराम् । या-
मस्य कण्वो अबुद्धत् प्रपीनां सहस्रधारां महिषो भगाय ॥ १ ॥

॥ १६ ॥ बृहस्पते संवितर्वर्धयैनं ज्योतयैनं महते सौभगाय । संशितं चि-
तन्तरं सं शिशाधि विश्वं एजमनु मदन्तु देवाः ॥ १ ॥

॥ १७ ॥ धाता दधातु नो रुयिमीशान्नो जगत्स्पतिः । स नः पूर्णेन य-
च्छतु ॥ १ ॥ धाता दधातु वाशुपे मार्ची जीवातुमक्षिताम् । वयं देवस्य धीम-
हि सुमतिं विश्वराधसः ॥ २ ॥ धाता विश्वा वार्या दधातु प्रजाकोमाय वाशुपे
दुरोणे । तस्मै देवा अमृतं सं व्ययन्तु विश्वे देवा अर्दितिः सजोपाः ॥ ३ ॥ धाता
रातिः संवितेदं जुषन्तां प्रजापतिर्निभिर्पतिर्नो अग्निः । त्वष्टा विष्णुः प्रजया सं-
रराणो यनमानाय द्रविणं दधातु ॥ ४ ॥

॥ १८ ॥ प्र नमस्व पृथिवि मिन्द्रोर्दं दिव्यं नभः । उद्वो दिव्यस्य नो
धातुरीशान्नो वि प्या हतिम् ॥ १ ॥ न ध्रस्वताप् न हियो जंघान् प्र नभनां पृ-
थिवी जीरदानुः । आपरिचदस्मै घृतमित् चरन्ति यत्र सोमः सदमित् तत्र भद्रम् ॥ २ ॥

॥ १९ ॥ प्रजापतिर्जनयति प्रजा इमा धाता दधातु सुमन्त्रस्यमानः । संश-
नाः संमनसः सयोनयो मार्थं पुष्टं पुष्टपतिर्दधातु ॥ १ ॥

॥ २० ॥ अन्त्यु नानुमन्त्रियेद्देवेषु मन्यताम् । अग्निश्च हव्यवाहने भवतां
 दातुये मम ॥ १ ॥ अन्विदनुमते त्वं मममे शं चं नस्तुधि । नृपस्य हव्यमाहुते
 मतां देवि ररास्य नः ॥ २ ॥ अने मन्यतामनुमन्यमानः प्रजावन्तं श्विमर्त्तापि
 माताम् । नम्यं वृषं देदमि मपि भूम मुमूर्द्धाके अम्य मुम्वौ स्याम ॥ ३ ॥ य-
 द्मे नार्यं मुखं सुवर्णानेनुमते अर्नुमते मुदानु । नेनो नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे
 इयि नो पंदि सुभगे सुवारेम् ॥ ४ ॥ मम यज्ञमनुमतिर्नाम मुजेन्नतोपै मुगीर-
 तां सुनानम् । भद्रास्तस्याः प्रयतिर्बुधु सेयं यज्ञमवत् देवगोपा ॥ ५ ॥ अनुम-
 तिः सर्वमिष्टं बभूव यत्तिष्ठति चरेति यदुं च विश्वमर्जति । तस्यास्ते देवि सुमतां
 स्यामानुमते अनु हि मंसते नः ॥ ६ ॥

॥ २१ ॥ ममेत विश्वे वर्चसा पतिं त्रिव एको विभूरतिथिर्जनानाम् । स
 पृष्णो नूतनमाविवासात् नं वेनेनिरनुं वाहन् एरुमिन् पुरु ॥ १ ॥

॥ २२ ॥ अयं महश्चमा नो दृशे कञ्चीनां प्रतिज्यातिविधमणि ॥ १ ॥ प्रभः
 समीचीनपसः समरयन् । अरेपसः सचेनमः स्मरे मनुमत्तमादिचने गोः ॥ २ ॥

॥ इति छिनीपोऽनुवाकः ॥

॥ २३ ॥ द्वाप्वप्यं दीर्गावित्यं रत्नो अभ्वमराण्यः । दुर्णाम्नीः सर्वा दुर्वाचस्त-
 अस्मन्नोशयामसि ॥ १ ॥

॥ २४ ॥ यत्त इन्द्रो अर्चतद् यदग्निर्विश्वं देवा मरुतो यत् स्वर्काः । तदस्म-
 भ्यं सविता सत्यधर्मा प्रजापतिरनुमतिर्नि यच्छात् ॥ १ ॥

॥ २५ ॥ यगेरोजसा स्कभिता रजोसि यौ वीर्यवीरतमा शविष्ठा । यौ
 पत्येने अर्चतीनां सहोभिर्विष्णुमग्नं वरुणं पूर्वहूतिः ॥ १ ॥ यस्येदं प्रदिशि यद्
 विरोचते प्र चानति वि च चष्टे शवीभिः । पुरा देवस्य धर्मेणा सहोभिर्विष्णुम-
 ग्नं वरुणं पूर्वहूतिः ॥ २ ॥

॥ २६ ॥ विष्णोर्नु कं मा वौचं वीर्याणि यः पार्थिवानि विप्रमे रजोसि ।
 यो अस्कमायदुत्तरं मधस्यं विचक्रमाणस्त्रेपोरुगायः ॥ १ ॥ प्र तद् विष्णुं स्त-
 वते वीर्याणि मृगो न भीमः कुचरो निविष्ठाः । प्रावत् आर्जमम्यात् परस्याः ॥ २ ॥
 यस्योऽपु त्रिषु विक्रमेण्यधिल्लियन्ति भुवनानि विश्वा । चरु विष्णो विक्रमस्योरु

क्षयाप नस्कृधि । घृतं घृतयोने पित्र प्रमं यज्ञपतिं तिरं ॥ ३ ॥ इदं विष्णुर्वि
चक्रमे ज्ञेया नि दधे पदा । समूढमस्य पांसुरे ॥ ४ ॥ श्रीणि पदा वि चक्रमे वि-
ष्णुर्गोपा अर्धाभ्यः । इतो धर्माणि प्रारयन् ॥ ५ ॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत
यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ६ ॥ तद् विष्णोः परमं प्रदं सदा
पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् ॥ ७ ॥ दिवो विष्ण उत वा पृथिव्या
महो विष्ण उरोऽन्तरिक्षात् । हस्तौ पृणस्व बहुभिर्वसन्यैराप्रयच्छ दक्षिणादोत
सज्यात् ॥ ८ ॥

॥ २७ ॥ इड्वास्मां अर्तु वस्तां मतेन यस्याः पुदे पुनते देवपन्तः । घृतप-
दी श्ववरी सोमपृष्ठोप यज्ञमस्थित वैश्वदेवी ॥ १ ॥

॥ २८ ॥ वेदः स्वस्तिर्दुधुणः स्वस्तिः पंशुर्वेदिः परशुर्नैः स्वस्ति । इष्टि-
तो यज्ञिया यज्ञकांमास्ते देवासो यज्ञमिमं जुपन्ताम् ॥ १ ॥

॥ २९ ॥ अग्नाविष्णु महि तद् वा महित्वं प्रायो घृतस्य गुह्यस्य नाम ।
मेदमे सप्त रत्ना दधानौ मतिं वा जिह्वा घृतमा चरयथात् ॥ १ ॥ अग्नौवि
महि धामे मियं वा वीथो घृतस्य गुह्या गुणायौ । दमेदमे सुष्टुत्या वाटप्रानौ
तिं वा जिह्वा घृतमुचरयथात् ॥ २ ॥

॥ ३० ॥ स्वाक्तं मे द्यावापृथिवी स्वाक्तं मित्रो अंकरयम् । स्वाक्तं मे ब्रा-
ह्मणस्पतिः स्वाक्तं सविता कर्तु ॥ १ ॥

॥ ३१ ॥ इन्द्रोतिभिर्वहुलाभिर्नो अथ यावच्छ्रेष्ठाभिर्मघवन्धूर जिह्व ।
नो द्वेष्टयधरः सस्पदीष्ट यमुं क्षिप्मस्तमुं प्राणो जहातु ॥ १ ॥

॥ ३२ ॥ उष मियं पनिमत्तं युवानमाहुतिर्धम् । अगन्म विभ्रतो नमो श्री
र्धमायुः कृणोतु मे ॥ १ ॥

॥ ३३ ॥ सं मां गिञ्चन्तु मरुतः सं पूषा सं बृहस्पतिः । सं प्रायमग्निः ति
अ मनया च धनेन च धीर्यमायुः कृणोतु मे ॥ १ ॥

॥ ३४ ॥ अग्नें ज्ञातान् प्र सुंदा मे स्रष्ट्रान् मत्यजातान् जातवेदो दु-
अधस्पदं कृणुष्व ये वृत्तन्यवोनागसस्ते यूपमर्दितये स्वाय ॥ १ ॥

॥ १४ ॥ अन्त्यान्त्यमन्त्रमन्त्रमन्त्रं मन्त्रं मन्त्रजानान् जाननेदो नृदसः ।
इदं शपुं दिव्यं मीमेक्षात् विश्वं पृथुमन्त्रं यदन्त्रं देवाः ॥ १ ॥ इमा यासन् श्रुते
दिवाः सुरसं घृमन्त्रं । नानां ते मन्त्राणामन्त्रमन्त्रं विलम्ब्यथाम् ॥ २ ॥ परं
येनेत्वं ने कृणोमि मा न्वा मृजाभि मृन्मोत्र मृनुः । अस्वैत्वाभजसं कृणोम्य
ममं ने अदिधानं कृणोमि ॥ ३ ॥

॥ १५ ॥ अचर्या नौ मरुमंकाशे अनीकं नौ समज्जनम् । अन्तः कृणुष्व मा-
हृदि मत् इर्मा मृतामनि ॥ १ ॥

॥ १७ ॥ अभि त्वा मनुजानेन दयापि मम वासंसा । यथामो मम केवलौ
नान्यासां कीर्तयाद्यन ॥ १ ॥

॥ १८ ॥ इदं खेनामि भेषजं मांशपर्यमभिरोक्षुदम् । पृथायतो निवर्तनमायतः
प्रतिनन्दनम् ॥ १ ॥ येनां निचक्र आंगुरीन्द्रं वेवेम्यस्परि । तेना नि कुर्ते त्वा-
महं यथा तेसन्ति सुभिषा ॥ २ ॥ प्रतीची सोममसि प्रतीच्युत सूर्यम् । प्रतीची
निष्वाणैवान् तां त्वाच्छावदामसि ॥ ३ ॥ अहं वदामि नेत्त्वं सभापामह त्वं वद ।
ममेदमस्त्यं केवलौ नान्यासां कीर्तयाद्यन ॥ ४ ॥ यष्टि वासि तिरोज्जनं यदि
वा नृधस्तिरः । इयं इ मत् त्वामोपधिर्देव न्यानयत् ॥ ५ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ १६ ॥ दिव्यं सुपर्णं पयसं बृहन्तमपां गर्भं वृषभमोपधीनाम् । अभीष्टो
वृष्ट्या तर्पयन्तुमा नो गोष्ठे रयिष्ठां स्थापयाति ॥ १ ॥

॥ ४० ॥ यस्य अतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य अत उंतिष्ठन्त आपः । यस्य
अते पुष्टतिर्निर्विष्टं सरस्वन्तमवसे हवामहे ॥ १ ॥ आ अत्यञ्चं दाशुपे दाशवं
सरस्वन्तं पुष्टतिं रयिष्ठाम् । रायस्पोपं अत्यसुं वसाना इह हुवेम सदनं रयी-
णाम् ॥ २ ॥

॥ ४१ ॥ अति धन्वान्यत्यपस्तर्दं श्येनो नृचक्षा अवसानदर्शः । तन्
विश्वान्यवरा रजांसीन्द्रेण सख्या शिव आ जगम्यात् ॥ १ ॥ श्येनो नृचक्षा
दिव्यः सुपर्णः सहस्रपाच्छतयोर्निर्वयोधाः । स नो नि यच्छाद् वसु यत् पराभृतम्-
स्मार्कमस्तु पितृषु स्वधावत् ॥ २ ॥

॥ ४२ ॥ सोमार्कद्रा वि हृहतं विपूचीमपीवा या नो गर्यमाविशेत् । वा-
धेयां दूरं निर्वृतिं पराचैः कृतं चिदेनः प्र मुमुक्षुमस्मत् ॥ १ ॥ सोमार्कद्रा युन-
मेतान्यस्मद् विश्वा तनूपं भेषजानि धत्तम् । अथ स्यतं मुञ्चतं यज्ञो असत् त-
नूपं वृद्धं कृतमेनो अस्मत् ॥ २ ॥

॥ ४३ ॥ शिवास्त एका अशिवास्त एकाः सर्वा विभापि सुमनस्यमानः । ति-
स्रो वाचो निर्दिता अन्तरस्मिन् तामामेका वि पञ्चातानु घोषम् ॥ १ ॥

॥ ४४ ॥ जुभा जिग्यधुर्न परा जयेये न परा जिग्ये कतरश्चनैनयोः । इन्द्रश्च
विष्णो यदपस्पृशेथां ज्रेथा सहस्रं वि तदैरयेथाम् ॥ १ ॥

॥ ४५ ॥ जनाद् विश्वजनीनात् सिन्धुतस्पर्या भृतम् । दूरात् त्वा मन्य उ-
द्धृतवीर्ज्याया नाम भेषजम् ॥ १ ॥ अग्नेरिवास्य दहतो दावस्य दहतः पृथक् ।
एतामेतस्येर्ष्यामुदनाग्निमिव शमय ॥ २ ॥

॥ ४६ ॥ सिनीवाल्लि पृथुंशुके या देवानामसि स्वसा । जुपस्वहन्यमाहुतं
प्रजां देवि दिदिदिह नः ॥ १ ॥ या सुश्राहुः स्वह्मगुरिः सुपूमा बहुसूचरी । तस्यै
विश्वपत्न्यै हविः सिनीवाल्ल्यै जुहोतन ॥ २ ॥ या विश्वपत्नीन्द्रमासि प्रतीचीं सह-
स्रस्तुकाभिपन्ती देवी । विष्णोः पत्नि तुभ्यै दाता हवींषि पतिं देवि राधसे चो-
दयस्व ॥ ३ ॥

॥ ४७ ॥ कुहू देवीं सुकृतं विष्णुनापसमस्मिन् यज्ञे सुहवा जोहवीमि । सा
नो रपि विश्ववार्ति नि यच्छाद् ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम् ॥ १ ॥ कुहू देवानां
ममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषो जुपेत् । शृणोतुं यज्ञमुशती नो अये-
रायस्पोषं चिकितुषी दधातु ॥ २ ॥

॥ ४८ ॥ राकामहं सुहवा सुपुती हुवे शृणोतु नः सुभगा वोधंतु त्मना । सी-
ध्यत्वपंः सूच्याच्छिद्यमानया ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम् ॥ १ ॥ यास्तं राके मु-
प्रतयेः सुपेशोसो याभिर्ददासि दाशुषे वसूनि । तार्भिर्नो अद्य सुमनो वृषागहि
सहस्राणोपं सुभगे रराणा ॥ २ ॥

॥ ४९ ॥ देवानां पत्नीं कशतीरवन्तु नः प्रारवन्तु नस्तुजये वार्जसा तपे ।
थैवासो या अपामपि अने ता नो देवीः सुहवाः शर्मयच्छन्तु ॥ १ ॥ उत

ना व्यन्तु देवपन्तारिन्द्राण्यग्नाय्यदिवनी राद । आरोदमी वरुणानी मृणोतु
व्यन्तु देवपि अतुर्नानाम् ॥ २ ॥

॥ ५० ॥ यया वृत्तमशनिर्विश्वाहा हन्त्यप्रति । एवाहमय किंतवान्नैवेध्या-
नमन्ति ॥ १ ॥ नुराणामतुराणां विशामवर्जुपीणाम् । समन्तं विश्वतो भगो अ-
नर्हसं कृतं मम ॥ २ ॥ इदं अग्निं स्वावमं नमोभिर्दिष्टं प्रसक्तो वि चयत् कृतं
नः । रथैरिव म भरे वाजयद्विः प्रदक्षिणं मरुतां स्तोममृध्याम् ॥ ३ ॥ वयं ज-
पेय त्वया युजा हतप्रस्मादमंशमुदवा भरेभरे । अस्मभ्यामिन्द्र वरीयः सुगं कृधि
म शर्जूणां मयवम् वृष्या रुज ॥ ४ ॥ अजपं त्वा संलिखितमजपमुत संरुधेम् ।
अवि वृको यया मयधेवा मय्यामि ते कृतम् ॥ ५ ॥ उत प्रहामतिदीवा जयति कृ-
तमिव स्वध्वनी वि चिनोति काले । यो देवकामो न धनं रुणद्धि समित् तं रायः
भ्रजति स्वधार्भिः ॥ ६ ॥ गोभिष्टरेमामति दुरेवां यवेन वा जुषं पुरुहूत विश्वे ।
वपं राजसु मयमा भनान्यरिष्टसो वृजनीभिर्जपेय ॥ ७ ॥ कृतं मे दक्षिणे हस्ते
जपो मे सव्य आर्हितः । गोभिद् भूयासमरुजिद् धनंजयो हिरण्यजित् ॥ ८ ॥
अज्ञाः फलवतीं युवं वृत्त गां क्षीरिणीमिव । सं मां कृतस्य धारया धनुः स्ना-
वेव नमन ॥ ९ ॥

॥ ५१ ॥ बृहस्पतिर्नः परि पातु पृश्चादुतोत्तरस्मादधरादद्यायोः । इन्द्रः पुर-
तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरीयः कृणोतु ॥ १ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ५२ ॥ संज्ञानं नः स्वेभिः संज्ञानमरणेभिः । संज्ञानमभिनो युवमिहास्मासु
नि यच्छतम् ॥ १ ॥ सं जानामहे मनसा सं चिक्त्वा मा युष्महि मनसा द-
धेन । मा घोषा उत स्फुर्वदुले विनिर्हते मेघः पण्डिन्द्रस्याह्न्यागने ॥ २ ॥

॥ ५३ ॥ अमुप्रभृताधि यद् यमस्य बृहस्पते गभिशंस्तेरमुञ्चः । मत्वाह-
ताप्रविना मृत्युमस्मद् देवानामग्ने श्रियज्ञा शर्वाभिः ॥ १ ॥ सं क्रापन्तं मा न-
दीतं शरीरं माणाणानां तं मयमाविह स्ताम् । जने जीव शरदो वर्षेमानोग्निधं
गोषा अग्निषा वसिष्ठः ॥ २ ॥ आपृषन् ते अनिहिनं पशुचरणानः शालः पुन-
रा भाविताम् । अग्निष्ठागानिष्ठाग्नेरुपस्थात् नदान्मनि पुनरा वेश्यामिने ॥ ३ ॥

वृष्णः सोमस्य वृष्ट्या वृषेयाम् । इदं वामन्ध्रः परिपिक्तमासद्यास्मिन् परिपि मा-
दयेयाम् ॥ २ ॥

॥ ५६ ॥ यो नः शणदशपतः शर्पतो यश्च नः शपात् । वृक्ष इव विप्रुता
इत आ मूलादनु शुष्यतु ॥ १ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ६० ॥ ऊर्जं विभ्रदमुचरिः सुमेधा अघोरेण वज्रुपा मित्रियेण । गृहानैमि
सुमना चन्द्रमातो रमध्वं मा विभीत मत् ॥ १ ॥ इमे गृहा मणोभुव ऊर्जस्वन्तः प-
यस्वन्तः । पूर्णा वामेन तिष्ठन्तस्ते नो जानन्त्वायतः ॥ २ ॥ येषामध्येति प्रवसन्
येषु सौमनसो वहुः । गृहानुप हयामहे ते नो जानन्त्वायतः ॥ ३ ॥ उपहृता भू-
रिधेनाः सखायः स्वावुसैमुदः । अजुध्या अतृप्या स्त गृहा मास्मद् विभीतन ॥ ४ ॥
उपहृता इह गाव उपहृता अजावयः । अथो अजस्य कालाल उपहृतो गृहेषु नः ॥ ५ ॥
मृततावन्तः सुभगा इरावन्तो इसामुदः । अतृप्या अजुध्या स्त गृहा मास्मद् विभी-
तन ॥ ६ ॥ इहैव स्त मानु गातु विश्वा रूपाणि पुष्यत । वेप्यामि भद्रेणा मुह भू-
यांसो भवता मया ॥ ७ ॥

॥ ६१ ॥ यदग्ने तपमा तप उपतप्पामहे तपः । मियाः धृतस्य भूयास्मा-
पुष्मन्तः सुमेधसः ॥ १ ॥ अग्ने तपस्तप्पामह उप तप्पामहे तपः । धुनार्नि गु-
यवन्तो वयमापुष्मन्तः सुमेधसः ॥ २ ॥

॥ ६२ ॥ अयमग्निः सत्यतिष्ठद्वृष्णो इधीव पृथीनेनयत् पुरोहितः । नाभां
पृथिण्या निरितो दविष्णुतदधस्पदं कृणुतां ये पृतन्यवः ॥ १ ॥

॥ ६३ ॥ पृतनाजितं सईमानमाग्निमुचरैवामहे पत्मात् सप्तस्यान् । रा-
नेः पर्यदति दुर्गाणि विस्वा क्षामद् देवोति दुग्तितामग्निः ॥ १ ॥

॥ ६४ ॥ इदं यत् कृष्णः शकुनिरीभिनिष्पतयपीपत् । आपो मा तस्यान्
सर्वस्माद् दुग्तितात् पान्तर्वहसः ॥ १ ॥ इदं यत् कृष्णः शकुनिस्वापृस्तभिर्भते ते
मुत्वेन । अग्निर्वा तस्यादेनेमो गार्हपत्यः प्र मुञ्चतु ॥ २ ॥

॥ ६५ ॥ इतीचीनफलो हि त्वमपरिमार्गं करोहिम । सर्वान् मरुत्पणान् आप्ति
वरीषो पावया इतः ॥ १ ॥ यद् वृष्टुर्न यश्चर्मलं यद् वा चोरिम प्रापया । न्वहा

मेमं प्राणो हामीन्मो अणानोवहाय परां गात् । सप्तर्षिभ्य एनं परि ददामि त
 एनं स्वस्ति जससे वहन्तु ॥ ४ ॥ य विंशतं प्राणापानावनद्वाहाविव मजम् । अ-
 यं जरिष्णः श्रेयधिररिष्ट इह वर्धताम् ॥ ५ ॥ आ ते प्राणं सुवामसि परा य-
 च्मै सुवामि ते । आयुर्नो विश्वतो दधद्भ्यमग्निर्वरेण्यः ॥ ६ ॥ उद वयं तमस-
 स्परि रोदन्तो नार्कमुत्तमम् । देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ ७ ॥

॥ ५४ ॥ अचं साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कुर्वते । एने सदसि राज-
 तो यज्ञं देवेषु यच्छतः ॥ १ ॥ अचं साम यदमांस्तं हविरोजो यजुर्धलम् । एष
 मा तस्मान्मा हिंसीद् वेदंः पृष्टः शचीपते ॥ ५ ॥

॥ ५५ ॥ ये ते पन्यानोर्व दिवो येभ्रिविश्वमैरयः । तेभिः सुमन्या धेहि नो
 वसो ॥ १ ॥

॥ ५६ ॥ तिरश्चिराजेरसितात् पृदाक्रोः परि संभृतम् । तत् कृद्धर्षणो विप-
 मियं वीरुदनीनशत् ॥ १ ॥ इयं वीरुन्मधुजाता मधुष्णुन्मधुला मधूः । सा विहु-
 तस्य भेषज्ययो मशकजम्भनी ॥ २ ॥ यतो वृष्टं यतो धीतं ततस्ते निर्हयामसि ।
 अर्भस्ये तमदृशिनो मशकेस्यासं विषम् ॥ ३ ॥ अयं यो वक्रो विपेद्वर्षेहोमुखा-
 नि वक्रा वृजिना कृणोषि । तानि त्वं व्रंक्ष्यस्वत इपीकामिव संनमः ॥ ४ ॥ अ-
 इसस्य शर्कोटस्य नीचीनस्योऽसर्पतः । विषं ह्यस्यादिष्यथो एनमजीजभम् ॥ ५ ॥
 न ते ब्राह्मोर्बलमस्ति न शीर्षे नोत मध्यतः । अथ किं पापयोमुया पुच्छे विभ-
 र्यर्भकम् ॥ ६ ॥ अदन्ति त्वा पिपीलिका वि वृश्चन्ति मयूर्यः । तवै भल व्रवाय
 शार्कोटमसं विषम् ॥ ७ ॥ य उभाभ्यां महरसि पुच्छेन चास्येन च । आस्ये-
 न ते विषं किमु ते पुच्छुधावसत् ॥ ८ ॥

॥ ५७ ॥ यदाशमा वदतो मे विबुधुभे यद् यार्चमानस्य चरतो जनां अनु ।
 यदात्मानि तन्वो मे विरिष्टं सरस्वती तदा पृणद् धृतेन ॥ १ ॥ सप्त चरन्ति शिशवे
 मरुत्वन्ते पित्रे पुत्रासो अप्यवीवृतभूतानि । उभे इदस्योभे अस्य राजत उभे मतेते
 उभे अस्य पुप्यतः ॥ २ ॥

॥ ५८ ॥ इन्द्रोवरुणा सुतपाविमं सुतं सोमं पिबतं मघं धृतमतौ । युवो रथो
 अश्वरो देववीतये प्रति स्वसरमुप यातु प्रीतये ॥ १ ॥ इन्द्रोवरुणा मधुमतमस्य

वृष्णः सोमस्य वृष्णा वृषेयाम् । इदं वामन्धः परितपिक्तमासद्यास्मिन् बर्हिषि मा-
दयेयाम् ॥ २ ॥

॥ ५६ ॥ यो नः शशादर्शयतः शर्पतो यश्च नः शपात् । वृक्ष इव विप्रतां
हन् आ मूलादनुं शुष्यतु ॥ १ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ६० ॥ ऊर्जं विभ्रज्यमुवर्निः सुमेधा अपोरिण चर्तुषा मित्रियेण । गृहानैमिं
सुमता बन्दमानो रमध्वं मा विभीत मत् ॥ १ ॥ इमे गृहा रम्योभुव ऊर्मस्यन्तः प-
यस्वन्तः । पूर्णा वामेन तिष्ठन्तस्ते नो जानन्त्वायतः ॥ २ ॥ येपामप्येति प्रवसन्
येषु सोमन्तसौ वृद्धः । गृहानुपं दयामहे ते नो जानन्त्वायतः ॥ ३ ॥ उपहृता भू-
रिधनाः सखायः स्वादुसंपुदः । अक्षुध्या अंतृप्या स्तु गृहा मास्मद् विभीतन ॥ ४ ॥
उपहृता इह गाव उपहृता अजावयः । अयो अर्जस्य कीलाल उपहृतो गृहेषु नः ॥ ५ ॥
मृतावन्तः सुभगा इरावन्तो इसामुदाः । अतृप्या अक्षुध्या स्तु गृहा मास्मद् विभी-
तन ॥ ६ ॥ इहैव स्तु मार्तु गाव विश्वा रूपाणि पुष्यत । देव्यामि भद्रेणा सह भू-
यांसो भवता मया ॥ ७ ॥

॥ ६१ ॥ यदग्ने तर्पसा तर्प उपतृप्यामहे तर्पः । म्रियाः धृतस्य भूयास्मा-
पुष्यन्तः सुमेधसः ॥ १ ॥ अग्ने तर्पस्तृप्यामहे उप तृप्यामहे तर्पः । धुनानि गु-
णवन्तो वयमापुष्यन्तः सुमेधसः ॥ २ ॥

॥ ६२ ॥ अयमग्निः सत्पतिर्दृढहृणो रूधीर्ब वृष्तीनेनयन् पुरोहितः । नाभां
पृथिव्या निहितो दर्विपुतदधस्पन्दं कृणुतां ये वृत्तन्यवः ॥ १ ॥

॥ ६३ ॥ वृत्तनाजितं सहमानमग्निमुवर्धेहैवामहे परमात्रं सप्रस्यात् । रा-
नेः पर्पदनिं दुर्गाणि विरवा साम्ब देवोतिं दुष्टिमान्पुग्निः ॥ १ ॥

॥ ६४ ॥ इदं यत् कृष्णः अशुनिरभिनिष्यन्नर्जपित् । आपो मा तम्यान्
सर्वस्माद् दुष्टितात् शान्तर्वांसः ॥ १ ॥ इदं यत् कृष्णः अशुनिरवाहृक्षभिर्धने मे
मुखेन । अग्निर्मा तस्मादेनेमो गार्हपत्यः अ मुञ्चतु ॥ २ ॥

॥ ६५ ॥ अतीचीनपत्नो हि स्वमर्षामार्गं दुरोहिंय । सर्वान् दक्षयज्ञां आग्निं
वरीषो पावया इतः ॥ १ ॥ यद् बुद्धं यद्वर्षं यद् वा योमि द्यावया । न्वदा

तद् विश्वतोमुत्तापामार्गापं मृज्महे ॥ २ ॥ श्यावदता कुनखिना वृण्डेन यत्
हासिम । अपामार्गं त्वया वयं सर्वं तदपं मृज्महे ॥ ३ ॥

॥ ६६ ॥ यद्यन्तरिक्षे यदि वात आसु यदि वृक्षेषु यदि वोल्गपेषु । यद्य
वन् पशवं वृक्षमानं तद् ब्राह्मणं पुनरस्मानुपैतुं ॥ १ ॥

॥ ६७ ॥ पुनर्मैत्रिविन्द्रियं पुनरात्मा द्रविणं ब्राह्मणं च । पुनरग्नयो धिष्ण्य
यथास्थाम कल्पयन्तामिहैव ॥ १ ॥

॥ ६८ ॥ सरस्वति प्रतेपुं ते विष्णुपुं देवि धामसु । जुषस्व हव्यमाहुतं प्रज
देवि ररास्व नः ॥ १ ॥ इदं ते हव्यं घृतवत् सरस्वतीदं पितृणां हविडास्य यत्
इमानि त उविता शतमानि तेभिर्वयं मधुमन्तः स्याम ॥ २ ॥ शिवानः शतमा भव
सुमृडीका सरस्वति । मा ते युयोम संदृशः ॥ ३ ॥

॥ ६९ ॥ शं नो वातो वातु शं नस्तपतु सूर्यः । अहानि शं भवन्तु नः शं
रात्री मतिं धीयतां शमुपा नो व्युच्छतु ॥ १ ॥

॥ ७० ॥ यत् किं चासौ मनसा यच्च वाचा यज्ञैर्जुहोति हविषा यजुषा । त
न्युत्पुना निश्चेतिः संविदाना पुरा सत्यादाहुतिं हन्त्वस्य ॥ १ ॥ यातुधाना नि
श्चेतिराहु रक्षस्ते अस्य घन्त्वन्वृतेन सत्यम् । इन्द्रोपिता देवा आज्यमस्य मधन्तु
मा तत् सं पादि यजुसौ जुहोति ॥ २ ॥ अजिषाधिराजौ श्येनौ संपातिनाविव ।
आज्यं पृतन्यतोर्हतां यो नः कथाभ्यग्रायति ॥ ३ ॥ अपाञ्चौ त उभौ ग्राह
अपि नक्षाम्यास्यम् । अग्नेर्देवस्य मनुना तेन तेवधिषं हविः ॥ ४ ॥ अपि नक्षामि
ते ग्राह अपि नक्षाम्यास्यम् । अग्नेर्घोरस्य मनुना तेन तेवधिषं हविः ॥ ५ ॥

॥ ७१ ॥ परिं त्वाग्ने पुरं वयं विमं सहस्य धीमहि । ध्रुपदं विवेदि
हन्तारं भद्रगुरावतः ॥ १ ॥

॥ ७२ ॥ उत् तिष्ठतां पश्यतेन्द्रस्य प्रागमृत्त्वियम् । यदि ध्यातं जुरोते
यद्यश्रुतं प्रमत्तं ॥ १ ॥ ध्यातं हविरो विन्द्र प्र याहि जगाम सूर्यो अर्जुनो नि
मर्ष्यम् । परिं त्वास्ते निधिभिः सखायः कुलपा न माजपनि चरन्तम् ॥ २ ॥ ध्यातं

मन्य ऊर्ध्वेति धातुमनौ सुमृतं मन्येत इतं नवीयः । माध्यन्दिनस्य सर्वनस्य दध्नः
पिबेन्द्र वज्रिन् पुरुकृष्टुषाणः ॥ ३ ॥

॥ ७३ ॥ सर्पिंदो अग्निर्दृष्टपणा रथी द्विनस्तप्तो घर्मो वृक्षते वामिपे मधु ।
वयं हि वां पुरुदमासो अरिचना हवामहे सधमादेपु कारवः ॥ १ ॥ सर्पिंदो
अग्निरग्निना तप्तो वां घर्म आ गंतम् । वृक्षन्ते नूनं दृष्टपणेह धेनवो दद्यां मर्दन्ति
वेधसः ॥ २ ॥ स्वादाकृतः शुचिर्देवेषु यज्ञो यो अरिचनोरचमसो देवपानः । तप्तु-
विश्वे अमृतासो जुषाणा गन्धर्वस्य प्रत्यासना रिहन्ति ॥ ३ ॥ यदुस्रियास्वा-
हुते घृतं पयोयं स वामग्निना भाग आ गंतम् । माध्वी धर्तारा विदधस्य सत्पती
तं घर्म पिबतं रोचने दिवः ॥ ४ ॥ तप्तो वां घर्मो नंसतु स्वहोता म वामध्वर्यु-
त्थरतु पर्यस्वान् । मधोर्दुग्धस्यारिचना तनायो धातं पातं पर्यस उस्रियायाः ॥ ५ ॥
उपं द्रव पर्यसा गोधुगोपमा घर्मे सिञ्च पर्य उस्रियायाः । वि नार्कमख्यत् सवि-
ता वरेण्योनुमयाणप्रपमो वि राजति ॥ ६ ॥ उपं हये सुदुषां धेनुमेतां सुहस्तो-
गोधुगुत दोहदेनाम् । श्रेष्ठं भवं संविता साविपन्नोभीदो घर्मस्तदु पु म वोचत्
॥ ७ ॥ हिङ्गुएवती वंसुपत्नी वर्मनां वस्तमिन्द्रन्ती मर्ममा न्यागमन् । बुहामरिव-
भ्यां पयो अच्येयं सा वर्धतां महते सांभगाय ॥ ८ ॥ जुष्टो दध्ना अतिथिर्दुरोण
इवं नो यज्जमुप याहि विद्वान् । विश्वा अग्ने अभियुजो विश्वस्य शत्रूयतामा भगा
भोजनानि ॥ ९ ॥ अग्ने शर्धं महते सांभगाय तव शुम्भान्पुत्तमानि सन्तु । सं
जास्पत्यं सुयममा कृणुष्व शत्रूयतामभि तिष्ठा महोसि ॥ १० ॥ मूयवसाद् भग-
वती हि भूया अर्धा वयं भगवन्तः स्याम । अद्धि तृणमघ्न्ये विश्वदानीं पिबं शु-
द्धमृक्कमाचरन्ती ॥ ११ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ ७४ ॥ अप्रचितां लोहिनीनां कृष्णा मानेति शुधुम् । मुनेर्देवस्य पूर्वेन
सर्वा विध्यामि ता अहम् ॥ १ ॥ विध्याम्यासां मध्यां विध्याम्युत मध्यमां ।
इदं जयन्त्यामासामा चित्नाग्निं स्तुकीमिव ॥ २ ॥ त्वाष्ट्रेणार्धं वर्चमा वि तं ह-
र्षाममोमदम् । अग्रे यो मनुष्ये पते नमु ने शमयाममि ॥ ३ ॥ मुनेने स्व
धृतपते समंको विश्वारा सुमना दीदिहीह । न त्वां वयं नागवेदः सर्पिदं मुजा-
वेन्त उपं सदेम सर्वे ॥ ४ ॥

॥ ७५ ॥ प्रजावतीः सूर्यवसे रुशन्तीः शुद्धा अपः सुमृषाणे पियन्तीः । मा
र्व स्तेन ईशत माघशमः परि वो रुद्रस्य हेतिर्दृष्टकृत् ॥ १ ॥ एवञ्चा स्य रम्यत
संहिता विश्वनाम्नीः । उप मा देवीर्वेभिरेत । इमं गोष्ठमिदं सद्यो वृतेनास्या
न्तसमुक्षत ॥ २ ॥

॥ ७६ ॥ आ सुससः सुससो असेतीभ्यो असत्तराः । सेहोरसतरा लव
णाद् विक्रेदीयसीः ॥ १ ॥ या ग्रैव्या अपचितोयो या उपपक्ष्याः । विजाम्नि या
अपचितः स्वयंससः ॥ २ ॥ यः कीकसाः प्रशृणोति तलीर्धमवृतिष्ठति । नि
र्हास्तं सर्वं जायान्यं यः करचं कुरुदिं धितः ॥ ३ ॥ एक्षी जायान्यः पतति स
आ विंशतिं पूरुषम् । तदार्जितस्य भेषजमुभयोः सुक्षतस्य च ॥ ४ ॥ विप्र वै तं
जायान्यं जानुं यतो जायान्यं जायसे । कुथं ह तन्न त्वं हनो यस्यं कुरामो हवि
र्गृहे ॥ ५ ॥ धृपत् पिब कुलशे सोममिन्द्र वृत्रहा शूर सपुरे वसूनाम् । माघ्य
न्दिने सर्वन् आ वृषस्व रयिष्ठानो रयिस्मामु धेहि ॥ ६ ॥

॥ ७७ ॥ सातपना इदं हविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन । अस्माकोती रिशदसः
॥ १ ॥ यो नो मर्तो मरुतो दुर्हणायुस्तिरश्चिच्चानि वसवो जिघांसति । दुह
पाशान् मर्तिं मुञ्चतां सस्तपिष्ठेन तर्पसा हन्तना तम् ॥ २ ॥ संवत्सरीणां
मरुतः स्वर्का वरुक्षणाः सर्गणा मानुपासः । ते अस्मत् पाराण् म सुञ्चन्त्वेनसः
सातपना मत्सुरा मादयिष्णव ॥ ३ ॥

॥ ७८ ॥ वि ते मुश्चामिरशनां वि योक्तुं वि नियोजनम् । इहैव त्वमजस
पृथग्ने ॥ १ ॥ अस्मै क्षत्राणि धारयन्तमग्ने युनाजिम त्वा व्रक्षणा दैव्येन । वीवि
कास्मभ्यं द्रविणोह मंत्रं मेम वौचो हविर्दी देवतासु ॥ २ ॥

॥ ७९ ॥ यत् ते देवा अकृण्वन् भागधेयममाधास्ये संवसन्तो महित्वा । ते
ना नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम् ॥ १ ॥ अहमेवास्वयं
माघास्या ॥ मामा वसन्ति मुकृतो । मयीमे मयि देवा लभये साध्याश्चेन्द्रज्येष्ठाः ।
समगच्छन्तु सर्वे ॥ २ ॥ आगुन् रात्रीं संगमन्ती वसूनामूर्जं पुष्टं वंसाविशपन्ती ।
अमावास्यायै हविषा विधेमोर्जं दुहाना पर्यसा न आमन् ॥ ३ ॥ अमावासे
न स्वदेतान्ग्रन्थो विश्वा रूपाणि पटिभूर्जं जान । यत्कांमास्ते जुष्टमस्तजो अस्तु
ययं स्वाश पतयो रयीणाम् ॥ ४ ॥

॥ ८० ॥ पूर्णा पुरचादुत पूर्णा पुरस्तादुन्मध्यतः पौर्णमासी जिगया ।
 स्यां देवैः संवसन्तो महित्वा नार्कस्य पृष्ठे समिषा भेदेम ॥ १ ॥ वृषभं वाजि-
 वयं पौर्णमासं यजामहे । स नो ददात्वार्चितां रुयिर्मुपदस्वतीम् ॥ २ ॥
 जापते न त्ववेतान्यन्यो विरवा रूपाणि परिभूर्जानान् । यत्कामास्ते जुहुमस्त-
 नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ३ ॥ पौर्णमासी प्रथमा युद्धिर्वासीदन्ता
 त्रीणामतिशब्देषु । ये त्वां युद्धिर्धृष्टिये अर्धयन्त्यमी ते नार्कं सुकृतः प्रवि-
 तः ॥ ४ ॥

॥ ८१ ॥ पूर्वापरं चरतो माययतां शिशू क्रीडन्तो परि यातोर्णवम् । विश्वा-
 यो भुवना विचष्टे अतर्दन्यो विदर्पग्जायसे नवः ॥ १ ॥ नवोनवो भवसि जा-
 मानोर्हा केतुरूपसमिष्यग्रम् । आगं देवेभ्यो वि दर्धास्यायन् प्र चन्द्रमस्तिरसे
 तिर्धमायुः ॥ २ ॥ सोमस्यांशो युधां पतेर्ननो नाम वा अंसि । अनूनं दर्श मा
 रुधि पूजया च धनेन च ॥ ३ ॥ दर्शोसि दर्शतोसि समप्रोसि समन्तः । समप्रः सम-
 तो भूयासं गोभिरर्धः प्रजयां पशुभिर्गृहधनेन ॥ ४ ॥ योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं
 द्वेष्मस्तस्य त्वं प्राणेना प्यायस्व । आ वयं प्याशिपीमहि गोभिरर्धः प्रजयां
 पशुभिर्गृहधनेन ॥ ५ ॥ यं देवा अंगुमाप्याययन्ति यमक्षितुमक्षिता भूक्षयन्ति ।
 तेनास्मानिन्द्रो वरुणो वृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥ ६ ॥

॥ इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

॥ ८२ ॥ अभ्यर्चत सुप्रतिं गव्यमाजिमस्मार्मु भद्रा द्रविणानि घक्ष ।
 इमं युक्तं नैषत् देवता नो घृतस्य घाता मधुमत् पवन्ताम् ॥ १ ॥ मत्पत्रं अग्निं घृ-
 त्नामि सुद क्षत्रेण पर्वसा बलेन । मयि प्रजां मय्यायुर्देधामि स्वाहा मय्यग्निम्
 ॥ २ ॥ इहेवाग्ने अर्धधारया रुयि मा त्वा नि क्रून् पूर्वचित्ता निरुारिणः ।
 क्षत्रेणोग्ने सुपर्ममस्तु तुभ्यमुपमुत्ता वर्धता ते अग्निघ्नः ॥ ३ ॥ अन्वग्निरुपमा
 मर्ममप्यदन्वहानि मय्यपो ज्ञातवेदाः । अनु सूर्य उपमो अनु रुरीनन् घावापृ-
 षिबी आ विवेश ॥ ४ ॥ मत्पग्निरुपसामग्रमप्यन् मत्पहानि मय्यपो ज्ञातवेदाः ।
 मति सूर्यस्य पुरुषा चं रुरीन मति घावापृषिबी आ नतान ॥ ५ ॥ पुनर्ते अग्ने
 दिभ्ये सुपस्ये पृतनु त्वां मनुष्या समिन्धे । पुनर्ते देवीर्नृप्य ऽ आ पान्नु पुनं
 तुभ्यं दुरता गायो अग्ने ॥ ६ ॥

॥ ८३ ॥ अप्सु ते राजन् वरुण गृहो हिंसेययौ मिथः । ततो धृतव्रतो त
जा सर्वा धामानि मुञ्चतु ॥ १ ॥ धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुण मुञ्च नः । य
पो अग्न्या इति वरुणेति यदूचिम ततो वरुण मुञ्च नः ॥ २ ॥ उदुत्तमे वरु
पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रयाय । अथो वयमादित्य व्रते तवानागसो आ
तये स्याम ॥ ३ ॥ मास्मत् पाशान् वरुण मुञ्च सर्वान् य उत्तमा अधमा व
णा ये । वृष्यन्त्यं दुरितं नि ध्यास्मदयं गच्छेम सुकृतस्य लोकम् ॥ ४ ॥

॥ ८४ ॥ अनाधृष्यो जातवेदा अमर्त्यो विराडग्रे क्षत्रभृद्दीदिहीह । विश्व
अमीवाः प्रमुञ्चन् मानुषीभिः शिवाभिरेव परि पाहि नो गर्यम् ॥ १ ॥ इन्द्रे वृ
त्रमभि वाममोजोजायथा वृषभ चर्षणीनाम् । अपानुहो जनमभिन्नायन्तमुरुं
वेभ्यो अकृणोरु लोकम् ॥ २ ॥ मृगो न भीमः कुक्षरो गिरिष्ठाः पुरावत आ
गम्यात् परस्याः । मृकं संशायं पविर्मिन्द्र तिग्मं विशत्रून्ताहि वि मृधो नुदस्व ॥ ३ ॥

॥ ८५ ॥ त्वम् पु वाजिनं देवजुतं सहोवानं तरुतारुं रथानाम् । अरिष्टनेमि
पृतनाजिमाशुं स्वस्तये तार्क्ष्यमिहा हुवेम ॥ १ ॥

॥ ८६ ॥ त्रातामिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् । हुवे तु शकं
पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति न इन्द्रो मधवान् कृणोतु ॥ १ ॥

॥ ८७ ॥ यो अग्नौ रुद्रो यो अप्स्यन्तर्य ओषधीर्वीरुधं आब्रिवेश । य इमा
विरवा भुवन्नानि चाक्षुषे तस्मै रुद्राय नमो अस्त्वमये ॥ १ ॥

॥ ८८ ॥ अपेक्षरिरेस्यद्विर्वा असि । विषे विषमपृक्था विषमिद वा अ
यथाः । अहिमेवाभ्यपेहि तं जहि ॥ १ ॥

॥ ८९ ॥ अपोविष्या अचायिषं रसेन समपृच्छमहि । पर्यस्याजम् आगमं त
मा सं मृज्ज वर्यसा ॥ १ ॥ सं माग्रे वर्यसा मृज्ज सं प्रजया समायुषा । विष्णुं अ
स्य देवा इन्द्रो विधात् सह अर्पिभिः ॥ २ ॥ इदमायः मवेहतायुधं च मर्ता व
यचाभिबुद्रोशार्हतं यद्य शेषे अभीरुणम् ॥ ३ ॥ पयोस्तेषिषीय सुमिदं
। तेर्जासि तेजो मयि धेहि ॥ ४ ॥

॥ ६० ॥ अपि हृदयपुराणवद् यन्तेरिव गुणितम् । ओजो वासस्य दम्भय
॥ १ ॥ वयं तदस्य संपृतं वस्विन्द्रेण वि भजामहे । म्नापयामि भुजः शिभ्रं वह-
णस्य मृतेन ते ॥ २ ॥ यथा शेषो अपायति स्त्रीषु चामदनावयाः । अन्त्यस्य
हृदीवनः शाङ्करस्य नितोदिनः । यदाततमव तर्तु यदुत्तं नि तर्तु ॥ ३ ॥

॥ इति अष्टमोऽनुवाकः ॥

॥ ६१ ॥ इन्द्रः सुप्रामा स्वर्वा अवोभिः सुमृष्टीको भवतु विश्ववेदाः । वा-
धता द्वेपो अर्भयं नः कृणोतु सुधीयस्य पतयः स्याम ॥ १ ॥

॥ ६२ ॥ स सुप्रामा स्वर्वा इन्द्रो अस्मदाराधित्वे द्वेपः सनुतर्पुषोतु । तस्य
धुवं सुमृतौ यक्षियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ १ ॥

॥ ६३ ॥ इन्द्रेण मनुना वयमभि प्याम पृतन्यतः । घनन्तो वृत्रापयमति ॥ १ ॥

॥ ६४ ॥ ध्रुवं ध्रुवेण हविषाव सोमं नयामसि । यथा न इन्द्रः केवलीयिणः
समेनमस्करत् ॥ १ ॥

॥ ६५ ॥ उदस्य यथावौ विधुरौ शृधौ धामिव पेततुः । उच्छोचनमशो-
चनावस्योच्छोचनौ हृदः ॥ १ ॥ अहमेनावुदतिष्ठिषं गावो श्रान्तसदाविव ।
कूर्कुराधिव कूर्जन्तावुदवन्तौ वृकाविव ॥ २ ॥ आतोदिनौ नितोदिनावथो
सतोदिनावुत । अपि नद्याम्यस्यमेदं य इतः स्त्री पुमान् जभार ॥ ३ ॥

॥ ६६ ॥ असदन् गाव सवनेपतव वसति वयः । आस्थाने पर्वता अस्थुः
स्यामि वृकावतिष्ठिषम् ॥ १ ॥

॥ ६७ ॥ यद्य त्वा मयति यज्ञे अस्मिन् होतरिचकित्वचट्टणीमहीह ।
धुवर्मयो धुवमुता शविष्ठ प्रविद्वान् यज्ञमुप याहि सोमम् ॥ १ ॥ सयिन्द्र नो मनसा-
नेष गोभिः सं सूरिभिर्हरिवन्तं स्वस्त्या । संव्रह्मणा देवहितं यदस्ति सं देवानां
सुमृतौ यक्षिर्यानाम् ॥ २ ॥ यानावह उग्रतो देव देवास्तान् भेरयस्वे अग्ने सधस्ये ।
जलिवासः पण्डिवासो मर्षन्यस्मै यच्च वसवो वसूनि ॥ ३ ॥ सुगावो देवाः सदर्ना
अकर्म य आजग्म सवने मा जुषाणाः । वदमाना भरमाणाः स्वा वसूनिवसुं धर्म-

दिवमा रोहतातु ॥ ४ ॥ यज्ञं यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ । स्वां योनिं गच्छ ॥ ५ ॥ एष ते यज्ञो यज्ञपते सहस्रकवाकः । सुवीर्यः स्वाहा ॥ ६ ॥ १५२३-
वपुडहुतेभ्यः । देवो गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुर्मित ॥ ७ ॥ मनसस्पत इमे
दिवि वेवेपु यज्ञम् । स्वाहा दिवि स्वाहा पृथिव्यां स्वाहान्तरिक्षे स्वाहा वाते ॥
स्वाहा ॥ ८ ॥

॥ ६८ ॥ सं वर्हिरुक्तं हविषा धृतेन समिन्द्रेण वसुना सं प्रहसिः । सं
वैर्विश्वदेवेभिरुक्मिन्द्रं गच्छतु हविः स्वाहा ॥ १ ॥

॥ ६९ ॥ परिं स्तृणीहि परिं धेहि वेदिं मा जामि मापीरमुया शर्मानम्
होतृपदं हारितं हिरण्ययं निष्का एते यजमानस्य लोके ॥ १ ॥

॥ १०० ॥ पर्यावर्ते कुप्नज्यात् पापात् स्वप्न्यादभूत्याः ।
कृण्वे पत्रा स्वर्गमुल्लाः शुचः ॥ १ ॥

॥ १०१ ॥ यत् स्वप्ने अर्धप्रशनामि न प्रातरभिगम्यते । सर्वं तदस्तु मे शि
नहि तद् इरपते दिवा ॥ १ ॥

॥ १०२ ॥ नमस्कृत्य द्यावापृथिवीभ्यामन्तरिक्षाय मृत्यवे । भेक्षाम्
ध्वस्तिष्ठन् मा मां हिसिपुरीश्वराः ॥ १ ॥

॥ इति नवमोऽनुवाकः ॥

॥ १०३ ॥ को अस्या नो हुहोवधवत्या उर्ध्वेप्यति क्षत्रियो वस्य इच्छन् ।
को यज्ञकामः क उ पूर्तिकामः को वेवेपु वनुते शीर्यमाणुः ॥ १ ॥

॥ १०४ ॥ कः पृश्नि धेनुं वर्हणेन वृक्षामर्थवणे सुकुषां नित्यवत्साम् । पृ-
स्पतिना मुख्यं जुषाणो यथावशं तन्वः कल्पयाति ॥ १ ॥

॥ १०५ ॥ अष्टक्रामन् पौरुषेयाद् वृणानो दैन्यं बर्चः । मणीतीरुभ्यावर्तते
विश्वेभिः सखिभिः सह ॥ १ ॥

॥ १०६ ॥ यदस्मृति चक्रम् किं पिदग्न् उपास्मि चरणे जातवेदः । तन-
पाहि त्वं नः प्रचेतः शुभे सखिभ्यो अमृतत्वमस्तु नः ॥ १ ॥

॥ १०७ ॥ अर्व विवस्तारयन्ति मृत सूर्यस्य उश्मयः । आपः समुद्रिडा पा-
शस्तास्ते शन्यमसिस्तसन् ॥ १ ॥

॥ १०८ ॥ यो नंस्तापद् दिप्सति यो नं आविः स्वो विद्वानरणो वा नो
अग्ने । प्रतीच्येत्वरणी वृत्तती तान् मैषामग्ने वास्तु भूमो अर्पत्यम् ॥ १ ॥ यो
नः सुप्तान् जाग्रतो वाभिदास्माद् तिष्ठतो वा चरतो जातवेदः । वैश्वानरेण सयुजो
सुजोऽस्तां प्रतीचो निर्दिह जातवेदः ॥ २ ॥

॥ १०९ ॥ इदमुशस्य वधवे नमो यो अक्षेपुतनूवशी । घृतेन कलिं शिक्तमि
स नो मृदातीदृशे ॥ १ ॥ घृतमप्सराम्यो बहु त्वमग्ने प्रामूनक्षेभ्यः सिकता अ-
परच । यथाभागं हव्यदाति जुषाणा मरुन्ति देवा उभयानि हव्या ॥ २ ॥ अ-
प्सरसः सधमादं मदन्ति हविर्धानमन्तरा सूर्य च । ता मे इस्तौ सं संजन्तु घृतेन
सपन्नं मे कित्तवं रन्धयन्तु ॥ ३ ॥ आदित्तवं प्रतिदीर्घं घृतेनास्मां अभि क्षर । वृ-
क्षमिवाश्रया जहि यो अस्मान् प्रतिदीर्घ्यति ॥ ४ ॥ यो नो घृवे धनमिदं च-
काट यो अक्षणा ग्लहन्तं शेषणं च । स नो देवो हविर्दि जुषाणो गन्धर्वेभिः
सधमादं मदेम ॥ ५ ॥ संवसव इति वो नामधेयमुग्रप्रया राष्ट्रभृतो ह्यक्षाः । तेभ्यो
व इन्द्रो हविषा विधेम वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ६ ॥ देवान् यन्नापितो हवे
प्रह्वचयं यदूषिम । अक्षान् यद् वधूनालमे ते नो मृदन्तीदृशे ॥ ७ ॥

॥ ११० ॥ अम् इन्द्रश्च षाशुषे इतो वृत्राख्यमिति । उभा हि वृत्रहन्तम् ॥ १ ॥
याम्यामर्जयन्त्स्वराग्र एव यायातस्थतुर्भुवनानि विरवा मर्चर्षणी वृषणा वज्र-
पाद् अग्निमिन्द्रं वृत्रहणां हवेहम् ॥ २ ॥ उप त्वा देवो अग्रभीचमसेन वृहस्पतिः ।
इन्द्रं ग्रीभिर्न आ विंश यजमानाय मुन्वते ॥ ३ ॥

॥ १११ ॥ इन्द्रस्य कुक्षिरसि सोमपानं आत्मा देवानामृत मानुषाणाम् ।
इह मना जैनय यास्तं आसु या अन्यत्रेह तास्तं रमन्ताम् ॥ १ ॥

॥ ११२ ॥ शुग्मन्ती धावापृथिवी अन्तिमुम्ने मरिषते । आपः सप्त सुदु-
र्ध्वेवीस्ता नो मुष्चन्तर्वरसः ॥ १ ॥ मुष्चन्तु मा शपथ्यादयो वरुणपादुन । अयो
यमस्य पदवीशाद् विश्वस्माद् देवकिन्विषात् ॥ २ ॥

॥ ११३ ॥ दृष्टिः दृष्टेवन्दन उषमं दिग्धि दृष्टिः । यया कृतशिशामोमुथं
श्रेय्यार्धते ॥ १ ॥ कृष्टासि दृष्टिका विषा विषातवयसि । परिदृष्टा ययासस्पृ-
भस्यं शरोर्ध ॥ २ ॥

॥ ११४ ॥ आ ते ददे वृक्षणाभ्य आ तेहं हृदयाद् ददे । आ ते मुखस्य सं
काशात् सर्वं ते वर्च आ ददे ॥ १ ॥ प्रेतोर्यन्तु व्याध्यः प्रानुभ्याः प्रो अशस्तथा
अग्नी रक्षस्विनीर्हन्तु सोमो हन्तु कुरस्यतीः ॥ २ ॥

॥ ११५ ॥ प्र पतेतः पापि लक्ष्मि नश्येतः प्रामुतः पत । अयस्मर्येनाहे
दिष्टे त्वा संजामसि ॥ १ ॥ या मां लक्ष्मीः पतयान्तरजुष्टाभिचस्कन्द
वृक्षम् । अन्यत्रास्मन् संवितस्ताम्रितो धा हिरण्यहस्तो वसु नो रराणः ॥ २ ॥ ए
कशतं लक्ष्म्योर्मर्त्यस्य साकं तन्वां जनुषोर्धि जाताः । तासां पापिष्टा निद्रि
प्र हिंमः शिवा अस्मभ्यं जातवेदो नि यच्छ ॥ ३ ॥ एता एनां व्याकरं विते
गा विष्टिता इव । रमेन्तां पुण्यां लक्ष्मीर्याः प्रापीस्ता अनीनशम् ॥ ४ ॥

॥ ११६ ॥ नमो कुराय च्यवनाय नोर्दनाय धृप्पवै । नमः शीतार्य पूर्व
काम कृत्वने ॥ १ ॥ यो अन्येष्टुरुभययुरभ्येतीमं मयदूकमभ्येत्वमतः ॥ २ ॥

॥ ११७ ॥ आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्ग्राहि मयूररोमभिः । मा त्वां के चिद् वि
षमन् वि न पाशिनोति भन्वेव तौ ईहि ॥ १ ॥

॥ ११८ ॥ मर्माणि ते वर्मेणा द्यादयाग्नि सोमस्त्वा राजामृतेनानु वस्ताम् ।
बुरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तं त्वानु वेवा मदन्तु ॥ १ ॥

॥ इति दशमोऽनुवाकः ॥

॥ सप्तमं काण्डं समाप्तम् ॥

अथाष्टमं काण्डम्

॥ १ ॥ अन्तर्काय मृत्यवे नमः प्राणा अणाना इह ते रमन्ताम् । इहाय-
 मस्तु पुरुषः महामुक्ता सूर्यस्य प्रागे अमृतस्य लोके ॥ १ ॥ उदेत्तु भगो अग्रभी-
 दुदेत्तु सोमो अग्रमान् । उदेत्तु मरुतो देवा उदिन्द्राग्नी स्वस्तये ॥ २ ॥ इह तेस्तु-
 रिह प्राण इहायुरिह ते मर्नः । उत् त्वा निर्ऋत्याः पार्श्वभ्यो दैव्यां वाचा भरा-
 मसि ॥ ३ ॥ उत् क्रामातः पुरुष माव पत्या मृत्योः पर्दाशमवमुञ्चमानः । मा
 चिद्वत्या अस्माज्जलोकादग्नेः सूर्यस्य संहर्शः ॥ ४ ॥ तुभ्यं वातः पवतां मातरिरिवा
 तुभ्यं वर्षन्त्वमृतान्यापः । सूर्यस्ते तन्त्र्यं तपाति त्वां मृत्युर्दयतां मा म मेघाः ॥ ५ ॥
 वृधानं ते पुरुष नावयानं जीवानं ते दक्षतातिं कृणोमि । आ हि रोहमममृतं सुखं
 रथमय जिर्विर्विदयमा वदासि ॥ ६ ॥ मा ते मनस्तत्र गान्मा तिरो भून्मा जी-
 वेभ्यः प्र मन्तो मातुं गाः प्रितृन् । विरवे देवा अभि रञ्चन्तु त्वेह ॥ ७ ॥ मा गुता-
 नामा दीधीया ये नयन्ति परावतम् । आ रौद्र तमसो ज्योतिरेषा ते हस्तौ र-
 भामहे ॥ ८ ॥ श्यामर्धं त्वा मा शबलंश्च मेपितां यमस्य यौ पथिरक्षी श्वानी ।
 अर्वाहेति मा वि दीध्येो मात्रं तिष्ठुः पराङ्मनाः ॥ ९ ॥ गतं पन्थामनुं गा भीम
 पुप येन पूर्वं नेयथ तं ब्रवीमि । तमं पतत् पुरुष मा प्र पन्था भ्यं परस्ता द-
 भयं ते अर्वाक् ॥ १० ॥ (१) रक्षन्तु त्वाग्नयो ये अप्स्वन्ता रक्षन्तु त्वा मनुष्याः
 यमिग्यते । वैश्वानरो रक्षन्तु ज्ञातेवेदा दिव्यस्त्वा मा म धाम विष्णुतां सह ॥ ११ ॥
 मा त्वां मृग्यादभि मस्तारात् संकंसुकाधर । रक्षन्तु त्वा द्यौ रक्षन्तु पृथिवी सूर्यश्च
 त्वा रक्षतां चन्द्रमाश्च । अन्तरिक्षं रक्षन्तु देवहेत्याः ॥ १२ ॥ गोपर्थं त्वा म-
 कीदोधरर्चं रक्षतामस्तुमर्थं त्वानवष्टाणर्थं रक्षताम् । गोपार्थं त्वा जायं विरच र-
 क्षताम् ॥ १३ ॥ ते त्वां रक्षन्तु ते त्वां गोपायन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ॥ १४ ॥
 जीवेभ्यस्त्वा समुदे धायुरिन्द्रो धाता दधातु सविता आर्यमाणः । मा त्वां प्राणो
 बलं हामीदमुं तेनुं द्यामसि ॥ १५ ॥ मा त्वां जम्भः संहनुर्मा तपो विदन्मा
 जिह्वा ग्रिहः ममृषुः कृपा स्योः । उत् त्वादित्या वसवो भगन्तूदिन्द्राग्नी स्वस्तये
 ॥ १६ ॥ उत् त्वा द्यौरुत् पृथिव्युत् प्रजापतिरग्रभीत् । उत् त्वां मृत्योरोपधयः
 सोमराक्षीरपीपरन् ॥ १७ ॥ अयं देवा इहेवास्तुयं माशुभं गाहितः । इमं स्रहसं

हेज्जमा वना वर्षसि केशराम्भु । शुभं मुखं मा न आयुः प्र मोषीः ॥ १७ ॥ शि-
 वा नै स्नां ग्रीहियन्तर्वत्नासार्वदोषधी । एतौ यत्नं वि बाधिते एतौ मुञ्चतो अं-
 हेमः ॥ १८ ॥ यद्वदनामि यत् पिबेसि धान्यं कृप्याः पर्यः । यदाद्यं यद्वदनाद्यं
 सर्वं ते अक्षयमत्रिं कृणोमि ॥ १९ ॥ अद्रे च त्वा राज्ञेयं चोभाभ्यां परि दधसि ।
 द्वागवैभ्यो जिघत्सुभ्यं इमं मे परि रक्षत ॥ २० ॥ (४) शतं तेयुतं हायनान् द्वे
 युगे प्रीणिं चत्वारिं कृणमः । इन्द्राग्नी विश्वं देवास्तेन मन्यन्तामहृणीय-
 मानाः ॥ २१ ॥ शरदे त्वा हेमन्ताय वसन्ताय प्रीप्साय परि दधसि । वर्षाणि
 तुभ्यं स्योनानि येषु वर्षेन्तु आपर्षधीः ॥ २२ ॥ मृत्युरीशे द्विपदां मृत्युरीशे चतु-
 पदाम् । तस्मात् त्वां मृत्योर्गोपितेरुर्भरामि स मा विभेः ॥ २३ ॥ सौरिष्ट न म-
 रिष्यसि न मरिष्यसि मा विभेः । न च तत्र प्रियन्ते नो र्यन्त्यधुमं तमः ॥ २४ ॥
 सर्वो च तत्र जीवति गौरभ्यः पुरुष पशुः । यत्रेदं ब्रह्म क्रियते पश्चिधिर्जीवनाय
 कम् ॥ २५ ॥ परि त्वा पातु सप्तानेभ्योभिन्नारात् सर्वन्धुभ्यः । अमग्निर्भ-
 वामृतोतिभीषो मा ते हासिपुरसंभुः शरीरम् ॥ २६ ॥ ये मृत्युवृत् एकंशतं या नाप्ता
 अतितार्याः । मुञ्चन्तु तस्मात् त्वां देवा अग्नेर्वैश्वानरादधि ॥ २७ ॥ अग्नेः
 शरीरमसि पारष्टिष्णु रक्षोहासि सपत्नहा । अयोअमीवृचार्तनः पूतदुर्नाम भे-
 षजम् ॥ २८ ॥ (५)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ १ ॥ इतोहर्षो वार्जितुमा जिघमिं प्रिन्नं प्रथिष्टपुषं यामिशर्म । शिशानो
 अग्निः क्रतुभिः समिद्धः स प्रो दिवा स रिपः पातु नक्तम् ॥ १ ॥ अयोदंष्ट्रो अ-
 पिपां यातुधानानुषं स्पृश जातवेदः समिद्धः । आग्निहोत्रं मूर्देवान् रभस्य कृ-
 ष्यादौ वृष्टापि पत्स्त्रासन् ॥ २ ॥ उभोर्भयाविष्टुषं धेहि दंष्ट्रीं हिंस्रः शिशानो बरुं
 परं च । उतान्तारिंक्षे परि याहग्रे जम्भैः सं धेह्यभि यातुधानान् ॥ ३ ॥ अग्ने
 त्वचं यातुधानस्य भिन्धि हिंसाशनिर्हरसा हन्त्वेनम् । प्र पर्वाणि जातवेदः शृ-
 णोहि कृप्यात् क्रविष्णुवि चिनोत्वेनम् ॥ ४ ॥ यत्रेदानीं पर्यासि जातवेदस्ति-
 ष्ठन्तमग्न उत ह्य चरन्तम् । उतान्तारिंक्षे पतन्तं यातुधानं तगस्ता विध्य शर्वा शि-
 शानः ॥ ५ ॥ यद्वरिषूः संनममानो अग्ने वाचा श्रुत्या अशनिभिर्दिहानः । ता-
 भिविध्य हृदये यातुधानान् मतीचो वाहून् प्रति भद्व्येषाम् ॥ ६ ॥ उतार्व्या-
 न्स्पृणुहि जातवेद उतारैर्भाणो अष्टिभिर्यातुधानान् । अग्ने पूर्वो नि जहि शो-
 शुषान आमावः चिब्रुस्तमवन्त्वेनीः ॥ ७ ॥ इह प्र ब्रूहि यतमः सो अग्ने या-

तुधानो य इदं कृणोति । तमारंभस्व समिधा यविष्ठ नृचक्षं मध्वक्षुपे रन्ध्रयै नमः ॥ ८ ॥
 तीक्ष्णेनाग्ने चक्षुषा रक्ष युष्मं प्राञ्चं वसुभ्यः प्रणयं प्रचेत । हिंसं रक्षांस्यभि शो-
 शुचानं मा त्वा दमन् यातुधाना नृचक्षः ॥ ९ ॥ नृचक्षाः रक्षः परि पश्य वि-
 तस्य श्रीणि प्रति शृणीष्या । तस्याग्ने पृष्टीर्हरंसा शृणीहि त्रेधा मूलं यातुधानस्य
 वृथ ॥ १० ॥ (६) त्रिर्यातुधानः प्रसितिं त एतत्तं यो अग्ने अर्चतेन हन्ति ।
 तमर्चिषा स्फूर्जयन् जातवेदः समजमेनं शृणते नि युद्धधिः ॥ ११ ॥ यदग्ने अयमि-
 धुना शपातो यद् वाचस्तुष्टं जनयन्त देवाः । मन्योर्मनसः शरव्याः जायते या-
 तया विध्य हृदये धातुधानान् ॥ १२ ॥ परां शृणीहि तपसा यातुधानान् पराग्ने
 रक्षो हरंसा शृणीहि । पराचिषा मूर्देवान् शृणीहि परासुवणः शशुचतः शृणीहि
 ॥ १३ ॥ पराद्य देवा हविर्नि शृणन्तु प्रत्यगेनं शपथां यन्तु सुधाः । वाचास्तेन
 शरवं अश्चन्तु मर्मन् विश्वस्यैतु प्रसितिं यातुधानः ॥ १४ ॥ यः पौरुषेण
 कृषिषा समङ्गे यो अरव्येन पशुना यातुधानः । यो अघ्न्याया भरति क्षीरमग्ने तर्पा-
 शीर्पाणि हरसायि वृथ ॥ १५ ॥ विषं गवां यातुधानां भरन्तामा वृश्चन्तामर्दि-
 तये दुरेवाः । परेणान् देवः संविता ददातु परां भागमोषधीनां जयन्ताम् ॥ १६ ॥
 संवत्सरीणां पर्य उस्त्रियां यास्तस्य माशीव यातुधानो नृचक्षः । पीयूषमग्ने यद्
 मस्ति तस्मात् तं प्रत्यञ्चं प्रचिषा विध्य मर्मणि ॥ १७ ॥ सुनादग्ने मृणसि
 तुधागान् न त्वा रक्षांसि पृतनासु जिग्युः । सहमूराननु दह कव्यादो मा ते हेत-
 मुक्षत दैव्यायाः ॥ १८ ॥ त्वं नो अग्ने अधरादुदक्तस्त्वं प्रचादुत रक्षा पुरस्ताद-
 प्रति त्वे ते अजरामस्तापिष्ठा अघशंसं शोशुचतो दहन्तु ॥ १९ ॥ प्रचात् पु-
 स्तादधरादुतोक्षरात् कविः काव्येन परि पाद्यग्ने । सखा सखायमजरं जग्म्ये
 अग्ने मर्ता अमर्त्यस्त्वं नः ॥ २० ॥ (७) तदग्ने अक्षुः प्रति धेहि त्रेभे शफारुजो येन
 पश्यसि यातुधानान् । अथर्ववक्ष्योतिषा दैव्येन सत्यं धूर्वन्तमचित्तं न्योष ॥ २१ ॥
 परि त्वान्ते पुरैवयं विप्रं सहस्य श्रीमाहि । धूपद्वर्णं द्विवेदिवे हन्तारं भद्रगुरावतः ॥ २२ ॥
 विप्रेण भद्रुरावतः प्रति स्म रक्षसो जहि । अग्ने त्रिमेन शोचिषा तपुस्याभिरविर्भिः
 ॥ २३ ॥ वि ऽव्योतिषा वृद्धता भात्यग्निगविर्विभ्यानि कृणुते महित्वा । आदेवाग्निषा
 संहते दुरेवाः शिशन्ति शृङ्गेर्यो म्यो विनिक्ष्वे ॥ २४ ॥ ये ते शृङ्गे अजरं जातवेदसि
 गमहेती व्रक्षसं शिते । ताभ्यां दुर्हर्दिमाभिदासन्तं किमीदिनं प्रत्यञ्चं प्रचिषा जात-
 वेदो वि निक्ष्वे ॥ २५ ॥ अग्नी रक्षांसि सेधाति शुक्रशोचिरमर्त्यः । शुचिः पाद-
 ईर्यः ॥ २६ ॥ (८)

॥ ४ ॥ इन्द्रासोमा तर्पणं रक्षं उज्जतं न्यर्पयतं वृषणा तमोदृषः । परां मृ-
 खीनमचिनो न्योपतं इतं नृदेयां नि शिधीतमृत्रिणः ॥ १ ॥ इन्द्रासोमा सम्य-
 र्शसमभ्यर्धं तर्पुर्पयस्तु चरुरग्निमां इव । मृद्धादिष्वे कृन्पादैर्घोरचक्षसे द्वेषो धत्तम-
 नवायं किंसीदिने ॥ २ ॥ इन्द्रासोमा दुष्कृतो ब्रूवे अन्तरनारम्भणे तमसि म विध्य-
 तम् । यतो नैषा पुनरेकस्मिन् नोदयत् तद् वामस्तु सहसे मन्युमच्छवः ॥ ३ ॥ इन्द्रा-
 सोमा वर्तयतं दिवो बधं सं पृथिव्या अघर्शसाय तर्हणम् । उत् तक्षतं स्वर्ग्यपर्वते-
 भ्यो येन रक्षो वाद्यथानं निजूर्वधः ॥ ४ ॥ इन्द्रासोमा वर्तयतं दिवस्पर्पग्निनृतेभिर्धु-
 वमरमहन्मभिः तर्पुर्वपेभिर्जरोभिर्गच्छिणो नि पर्शानि विध्यतं यन्तु निस्तरम् ॥ ५ ॥ इन्द्रा-
 सोमा परि वा भूत विश्वत इयं प्रतिः कृत्पाश्वेव वाजिना । यां वां होत्रां परिहिनो-
 मिषेधयेमा मृद्धाणि नृपती इव जिन्वतम् ॥ ६ ॥ प्रति स्मरेयां तुजर्पश्चिरेवैर्हंतं
 इहो रुक्षसो भद्रगुरावतः । इन्द्रासोमा दुष्कृते मा मुगं भूद् यो मा कृदा चिद-
 भिदासति द्रुहः ॥ ७ ॥ यो मा पाकेन मनसा चरन्तमभिचष्टे अन्तेभिर्वचोभिः ।
 आप इव क्वाशिना संगृभीता असंभ्रस्त्वासंत इन्द्र वृक्ता ॥ ८ ॥ ये पाकशंसं वि-
 हरन्त एवैये वा भद्रं द्रुपयन्ति स्युषार्धैः । अहये वा तान् मददातु सोम आ वा-
 दधानु निश्चिंतेरुपस्थे ॥ ९ ॥ यो नो रसं दिप्सति पित्वो अग्ने अरवानां गवां
 यस्तनूनाम् । रिपु स्तेन स्तेयकृद् दृभ्रभेतु नि प हीयतां तन्यातनां च ॥ १० ॥ (६)
 परः सो अस्तु तन्यातनां च तिस्रः पृथिवीरुधो अस्तु विश्वाः । प्रति शुष्यतु
 पशो अस्य देवा यो मा दिवा दिप्सति यश्च नक्तम् ॥ ११ ॥ मुषिज्ञानं चिक्रि-
 तुये जनाय सद्यासं धर्चसी पस्पृधाते । तयोर्पत् सत्यं यत्तरदजीयस्तदित् सो-
 मोवति हन्त्यासत् ॥ १२ ॥ न वाउ सोमो वृजिनं दिनोति न क्षत्रियं मिथुया
 धारयन्तम् । हन्ति रक्षो हन्त्यासद् वदन्तमुभाविन्द्रस्य मसिंती शयाते ॥ १३ ॥
 यदि वाहमनृतदेवो अस्मि मोर्षं वा देवां अप्युह्ये अग्ने । किमस्मभ्यं जातवेदो
 दृणीपे द्रोणवाचस्ते निश्चयं संचन्ताम् ॥ १४ ॥ अथा घुरीय यदि यातुधानो अस्मि
 यदि वायुस्ततप पूरपस्य । अथा स वीरैर्वशभिर्व यूषा यो मा मोघं यातुधानेत्याह
 ॥ १५ ॥ यो मायातुं यातुधानेत्याह यो वा रुक्षाः शुचिरु स्पीत्याह । इन्द्रस्तं
 हन्तु महता वधेन विश्वस्य जन्तोरेधमस्पदीष्ट ॥ १६ ॥ य या जिगाति स्वर्गलोव
 नक्षत्रं द्रुहस्तन्वागृहमाना । ब्रह्ममेनन्तमव सा पदीष्ट आवाणो घन्तु रुक्षसं
 उपन्दैः ॥ १७ ॥ वि तिष्ठध्वं मरुतो विज्वीच्छत मृषायतं रुक्षसः सं पिनष्टन ।
 धयो ये भूत्वा पतयन्ति नक्षत्रिये वा रिपो दधिरे वेवे अध्वरे ॥ १८ ॥

म वर्त्तय द्विवोश्मानमिन्द्र सोमशितं मघवन्त्सं शिश्राधि । प्राक्तो अणको अ-
 रावुवक्तो अभि जहि रुक्षसः पर्वतेन ॥ १६ ॥ एत उ त्वे पतयन्ति श्रयातु इतं
 दिप्सन्ति दिप्सवोदाभ्यम् । शिश्रिति शक्रः पिशुनेभ्यो वधं नूनं सृजवशनिं पा-
 तुमदभ्यः ॥ २० ॥ (१०) इन्द्रो यातूनामभवत् पराशरो हविर्मयीनामभ्या विवास्ताम्
 अभीदु शक्रः पशुर्यथा वनं पात्रेव भिन्दन्त्सुत एतु रुक्षसः ॥ २१ ॥ उतु-
 यातुं शुशुलूकयातुं जहि श्रयातुमुत कोकयातुम् । सुपर्णयातुमुत गृध्रयातुं इपे-
 म मृण रक्ष इन्द्र ॥ २२ ॥ मा नो रक्षो अभि नह यातुमावदपोच्छन्तु मिषा न
 किमिदिनः । पृथिवी नः पार्थिवात्पात्वंहसोन्तरिक्षं दिव्यात् पात्वस्मान् ॥ २३ ॥
 इन्द्र जहि पुमांसं यातुधानमुत स्त्रियं मायया शशदानाम् । विम्रीवासो मृदिना
 श्वदन्तु मा ते दृशन्त्सूर्यमुच्चरेन्तम् ॥ २४ ॥ मतिं चक्षु वि चक्षेन्द्रश्च सोम वा-
 शतम् । रक्षोभ्यो वधमस्पतमशनिं यातुमदभ्यः ॥ २५ ॥ (११)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ अये प्रतिमुरो मणिर्वीरो वीरार्यं वध्यते । धीर्यवान्त्सपत्न्या गृ-
 धीरः पतिपाणः सुमङ्गलः ॥ १ ॥ अयं मणिः सपत्न्या सुवीरः सहस्रान् वीरो
 सहमान उग्रः । मृत्युकृत्या वृष्यमेति वीरः ॥ २ ॥ अनेनेन्द्रो मणिर्ना वृष-
 हनेनासृगान् पराभावयन्मनीषी । अनेनाजयद् धावापृथिवी वृषे इये अनेना
 जयत् मृदिशश्चतस्रः ॥ ३ ॥ अयं छावत्यो मणिः प्रतीवर्तः प्रतिमुरः । ओनेस्तान्
 विमृधो वशी सो अस्मान् पातु सर्वतः ॥ ४ ॥ तदग्निराह तदु सोम आह
 हस्पतिः सविता तदिन्द्रः । ते मे देवाः पुरोहिताः मतीचीः कृत्याः प्रतिमुरो
 जन्तु ॥ ५ ॥ अन्तर्दधे धावापृथिवी उताहृत सूर्यम् । ते मे देवाः पुरोहिताः
 मतीचीः कृत्याः प्रतिमुरैरजन्तु ॥ ६ ॥ ये आकृत्यं मणिं जना वर्माणि कृण-
 तै । सूर्य इव दिवमाख्य वि कृत्या बाधते वशी ॥ ७ ॥ छावत्येन मणिर्न श्रि-
 येव मनीषिणा । अजैः सर्वाः पूतेना वि मृधो हन्मि रुक्षसः ॥ ८ ॥ याः कृ-
 त्या आद्रिःसीर्याः कृत्या आसुरीर्या कृत्याः स्वयंकृता या च घान्येभिरामृताः ।
 व्रभयीस्ताः परा यन्तु परायतो नवति नान्या ॥ अति ॥ ९ ॥ अस्मै मणिं व-
 षन्तु देवा इन्द्रो विष्णुः सविता इन्द्रो अग्निः । प्रजापतिः परमेष्ठी विराट् वैवा-
 नर अर्पयन् सर्वे ॥ १० ॥ (१२) उग्रमो अस्त्योर्पथीनामनुदान् जगतामिव ध्या-
 न्स्वर्पशमिषु । यमैः प्रायाविदाम् तं प्रतिस्पर्शन्मन्त्रितम् ॥ ११ ॥ ॥ इत्युक्तं

धेवत्ययो सिंहो अयो वृषा । अयो सपत्नकर्शेनो यो विभर्तीमं मणिम् ॥ १२ ॥
 मैत्रं घनन्त्यप्सरसो न गन्धर्वा न मर्त्याः । सर्वा दिशो विराजति यो विभर्तीमं म-
 णिम् ॥ १३ ॥ कुर्यपस्त्वार्मसृजत कुर्यपस्त्वा समैरयत् । अविभस्तेन्द्रो मा-
 नुषे विभ्रत् संश्रेणिजेजयत् । मणिं सहस्रवीर्यं वर्मं देवा अकृण्वत ॥ १४ ॥ य-
 स्त्वा कृत्याभिर्यस्त्वा दीक्षाभिर्यैर्यस्त्वा जिघांसति । प्रत्यक् त्वमिन्द्र तं जज्ञि व-
 ज्ञेय शतपर्वणा ॥ १५ ॥ अयमिद् वै भतीवर्त ओजस्वान् संजयो मणिः । प्रजां
 धर्मे च रक्षतु परिपाणेः सुमङ्गलः ॥ १६ ॥ असृत्तं नो अधरादसृत्तं न उत्त-
 रात् । इन्द्रासृत्तं नैः पृश्चाज्ज्योतिः शूर पुरस्कृषि ॥ १७ ॥ वर्मं मे पावापृ-
 षिर्वी वर्माद्वर्मं सूर्यः । वर्मं मे इन्द्रश्चाग्निश्च वर्मं धाता दधातु मे ॥ १८ ॥ ऐन्द्राग्नं
 वर्मं बहुलं यदुग्रं विश्वे देवा नाति विध्यन्ति सर्वे । तन्मे तन्वै प्रायतां सर्वतो घृ-
 ह्दायुष्मां जरदधिष्यासानि ॥ १९ ॥ आ मारुक्षद् देवमणिर्महा अरिष्टतातये ।
 इमं मेयिमभिसंविशध्वं तनूपानं श्रिवर्यमोजसे ॥ २० ॥ अस्मिन्निन्द्रो नि दधातु
 नृमणमिमं देवासो अभिसंविशध्वम् । दीर्घायुत्वाय शतशारदायामुष्मान् जरदधि-
 र्ययास्तत् ॥ २१ ॥ स्युस्तिदा विशां पतिर्दृष्ट्वा विमृषो वृशी । इन्द्रो वभ्रातु ते मणिं
 जिगीवा अपराजितः सोमपा अभयंकरो वृषा । स त्वा रक्षतु सर्वतो दिवा
 नक्तं च विद्वतः ॥ २२ ॥ (१३)

॥ ६ ॥ यौ ते मातोन्मार्जं जातायाः पतिवेदनौ । दुर्णामा तत्र मा वृषदृलिशं
 वृत् वृत्सर्पः ॥ १ ॥ पलालानुपलालां शर्कुं कोकं मलिम्लुचं पलीजकम् । आ-
 धेवं वृषिवासममृत्तग्रीवं ममीलिनम् ॥ २ ॥ मा सं वृत्तो मोषं सृप ऊरु मायं सृपो-
 न्तरा । कृणोम्यस्यै भेषजं वृजं दुर्णाम्प्रचातनम् ॥ ३ ॥ दुर्णामां च सुनामां चोभा
 संवृत्तमिच्छतः । अराणानपं हन्मः सुनामा स्त्रैर्यमिच्छताम् ॥ ४ ॥ यः कृष्णः कुर्य-
 शूर स्तम्यज उत हुण्दिर्दकः । अरायांनस्या युष्काभ्यां भंससोपं हन्मसि ॥ ५ ॥
 अनुजिघ्रं प्रमृशन्तं कृण्वदमुत रेरिहम् । अरायांश्चक्रिष्किणो वृजः पिद्रो अनी-
 मशत् ॥ ६ ॥ यस्त्वा स्यत्र निषर्धते भ्राता भूत्वा पितेवं च । वृजस्तान्त्संहतापितः
 श्रीवरूपांस्तिरीटिनः ॥ ७ ॥ यस्त्वा स्वपन्तीं त्सरन्ति यस्त्वा दिप्सन्ति जाग्रतीम् ।
 छायाभिर्वृ प्र तान्त्सूर्यैः पट्टिमाभं सनीनशत् ॥ ८ ॥ यः कृणोति मृतवंत्सामयन्तो-
 कामिमां स्त्रिषम् । समोषे त्वं नाशनास्याः कुमलेमञ्जिवम् ॥ ९ ॥ ये शालाः
 परिवृत्त्यन्ति स्यायं गर्दभनादिनः । कुमला ये च रुक्षिलाः वकुमाः कुरुमाः सिमाः ।
 तानोषे त्वं गन्पेन विपृषीनान् वि नाशय ॥ १० ॥ (१४) ये कृष्ण्याः कुहू-
 १९

धाः कृत्तीर्दृशोति विभ्रतेति । श्रीवा इव मृत्पत्यन्तो वसे ये कुर्वते धोषं तानितो नाशयामसि ॥ ११ ॥ ये सूर्यं न तितित्तिन्नन्त आतपन्तममुं दिवः । आरायान् वसुधासिनो दुर्गन्ध्रान्लोहितास्थान् मर्ककान् नाशयामसि ॥ १२ ॥ य आत्मानं तिम्रात्रमसं आधाय विभ्रति । खीणां श्रोणिमतोदिन इन्द्र रत्नांसि नाशय ॥ १३ ॥ ये पूर्वं वृध्वोऽयन्ति हस्ते शृङ्गोणि विभ्रतः । आणोकेष्ठाः महासिन् स्तम्बे ये कुर्वते ज्योतिस्तानितो नाशयामसि ॥ १४ ॥ येषां पृश्नात् प्रपदानि पुरः । पाप्मी पुरो मुखो । खलजाः शंकधूमजा उरुहटा ये च मटपटाः कुम्भमुष्का अग्राशः । तानस्या द्रव्यणस्पते मतीवोपेन नाशय ॥ १५ ॥ पर्यस्ताक्षा अर्धवद्वशा अर्धणा सेन्तु पण्डगाः । अर्ध भेषजपादयु य इमां संविहृतस्मृत्यपतिः स्वपतिं त्रिपम् ॥ १६ ॥ बुद्धिर्पिणं मुनिकेशं जम्भयन्तं मरीमृशम् । उपेपन्तमुदुम्बलं तुण्डेलं पुत शालुद्वम् । पुदा प्र विध्य पाप्मयीं स्थालीं गौरिव स्पन्दना ॥ १७ ॥ यस्ते गर्भे प्रतिपुशा कृजातं वा प्रर्याति ते । पित्रस्तमुग्रधन्वा कृणोतु हृदयाविधम् ॥ १८ ॥ ये स्मो जातान् मारयन्ति सूतिका अनुशेरते । स्त्रीभागान् पित्रो गन्धर्वान् बालान् अर्धमिवाजतु ॥ १९ ॥ परिस्पृष्टं धारयतु यद्वितं मार्वं पादितत् । गर्भे त बुध्नां रत्नां भेषजौ नीविधायौ ॥ २० ॥ (१९) एवीनसात् तद्गन्ध्वाच्छ्वायकावुत न ग्नकात् । प्रजायै पत्ये त्वा पित्रः परि पातु किमीदिनः ॥ २१ ॥ द्वयोस्पावतु ज्ञात् पञ्चपादादनङ्गुरेः । वृन्तादग्निं प्रसर्पतः परि पाहि वरीवृतात् ॥ २२ ॥ य आमं मोसमदन्ति पौरुषेयं च ये कृविः । गर्भान् स्वादन्ति केशवास्तानितो नाशयामसि ॥ २३ ॥ ये सूर्यात् परिसर्पन्ति स्तुपेव अशरादधि । बुजश्च तेषां पित्रश्च हवयेधि नि विध्यताम् ॥ २४ ॥ पित्र रज्ज् जार्यमानं मा पुमोसं त्रियं कन । आर्यडावो गर्भान्मा दमन् बाधस्वेतः किमीदिनः ॥ २५ ॥ अग्रजास्त्वं मार्तवत्समाद रोदमघमावयम् । वृत्तादिव स्रजं कृत्वाप्रिये मतिं मुञ्च तत् ॥ २६ ॥ (२६)

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ७ ॥ या वृध्वो यार्धं शुका रोहिणीरुत पृथ्वयः । असिंजीः कृष्णा मोपथीः सर्वा अञ्ज्वायदामसि ॥ १ ॥ त्रायन्तामिमं पुरुषं यदमाद देवोपितादधि । यामां चौष्णिता पृथिवी शता संपुत्रो मूलं वीरुषां वृध्वं ॥ २ ॥ आपो अग्रं विध्या ओषधयः । तास्ते यजममेनस्य मद्रादद्वादनीनशन् ॥ ३ ॥ प्रस्तुण्णती स्तम्भिनीरेकशुक्राः मतन्वतीरोपथीरा वदामि । अग्रमतीः कासिदनीयां विशां

हन्ति ने दीप्तो वैषदेवोद्गाः पुंशुजीवनीः ॥ ४ ॥ यद् नः महः महमाना श्री-
 दः । यद् नो जनेषु । तेनेनमुष्माद् यजमान पुरुषं मुञ्चन्तीपधीर्यां कृणोमि भेष-
 नम् ॥ ५ ॥ जीवन्ती नैवाग्निं जीवन्तीमोषधीमहम् । अरुन्तीपुष्पवन्तीं पुष्पां
 मधुमन्तीं हि हिन्वा अग्निनामये ॥ ६ ॥ इहा यन्तु मवेनमो मेदिनीर्वेवमो मम ।
 यद्येयं प्रारयांसि पुरुषं दुग्निनादधि ॥ ७ ॥ अग्नेर्लोमो अपां गर्भो या रोहीन्ति
 पुनर्नवाः । ध्रुवाः सहस्रान्मानीर्भेजनीः मन्वाभृताः ॥ ८ ॥ अक्कोन्वा उदकाः
 म्मान् ओषधयः । स्युपन्तु दुग्निं तीक्ष्णगृध्रयः ॥ ९ ॥ उन्मुञ्चन्तीर्विवरुणा
 दृष्टा या विन्दुपत्नीः । अयो वनात्मनार्शनीः कन्यादुपणीस्त्र यास्ना इहा म-
 न्वाभेयीः ॥ १० ॥ (१७) अरुन्तीनाः मदीयमीश्वीरुयो या अभिर्भुताः । आय-
 न्नामस्मिन् ग्रामे गामरुधं पुरुषं पुगुम् ॥ ११ ॥ मधुमन्मूले मधुमदग्रामो मधुमन्मभ्यं
 श्रीरुषां धम्व । मधुमन् पुणं मधुमन् पुण्यमार्गं मयोः संभक्ता हृष्टस्य भूतो पु-
 तमसं दुग्न्तां गोपुंगवम् ॥ १२ ॥ यावन्तोः किर्यनीशेमाः पृथिन्यामभ्योषधीः ।
 ता मा गहस्रशयो मृग्योर्मुञ्चन्वर्धमः ॥ १३ ॥ वैपाधो मृगिर्वीरुयां आयमाणो-
 भिशस्त्रियाः । अयीवाः मजो ज्ञातयप हन्वर्धि श्रमस्मन् ॥ १४ ॥ गिहस्येव
 स्तनयोः मं विजन्तेर्गन्विष विजन्तु आमृताभ्यः । गर्जं यक्षः पुरुषाणां वीर-
 श्चिरतिनुषां ज्ञाप्यो एतु श्रोण्याः ॥ १५ ॥ मुमुक्षाना ओषधयोग्नेर्वैश्वानरादधि ।
 मर्मि संतन्यनीरिदं यागं राजा यत्रस्पतिः ॥ १६ ॥ या रोहन्त्याद्विस्तीः पर्वनेषु
 मेषेषु य । ता नः पर्यस्वतीः शिवा ओषधीः सन्तु शं इदे ॥ १७ ॥ यारुहा
 वेदं वीरुषो यारु परयांसि चक्षुषा । अग्राता जानीमरु या यामु विद्म च सं-
 मृतम् ॥ १८ ॥ सर्वाः सप्रया ओषधीर्वोषन्तु यवंमो मम । यद्येयं प्रारयांसि
 पुरुषं दुग्निनादधि ॥ १९ ॥ अरुवत्यो वधो वीरुषां सोमो राजामृतं इयिः । मी-
 रिष्येवद भेषजां दिवस्प्राबमर्त्या ॥ २० ॥ (१८) उज्जिहदीध्वे स्तनयर्तपधि.
 अन्दरयोषधीः । यदा बः पृथिनमातरः पुन्यो रेतसावन्ति ॥ २१ ॥ तस्यामृतस्येयं
 वलं पुरुषं पाययामसि । अथो कृणोमि भेषजं यथासंछतहायनः ॥ २२ ॥ व-
 शो वेद वीरुषं नकुलो वेद भेषजीम् । सर्पा गन्धर्वा या विदुस्ता अस्मा अवंसे
 हुवे ॥ २३ ॥ याः सुपर्णा आद्विस्तीर्विन्वा या रुघर्तो विदुः । अपांसि हंसा
 या विदुर्पारुच सर्वे पतयिणः । मृगा या विदुरोपधीस्ता अस्मा अवंसे हुवे
 ॥ २४ ॥ यावन्तीनामोषधीनां गावः श्राश्रन्त्यध्व्या यावन्तीनामज्ञावयः । तावन्ती-
 न्मुभ्यमोषधीः शर्म यच्छन्वाभृताः ॥ २५ ॥ यावन्तीपु मनुष्या भेषजं शिपजो विदुः ।
 तावन्तीर्विश्वभेषजोरा भराणि त्वाग्नि ॥ २६ ॥ पुष्पवतीः प्रसूयतीः कुलिनीरफला

सुत । संघातरं इव दुष्टामस्मा अग्निपृतातये ॥ २७ ॥ उत् त्वाहार्प पञ्चशलादयो दश-
शलादुत । अथो यमस्य पद्वीशाद् विश्वस्माद् देवकिञ्चिपात् ॥ २८ ॥ (१६)

॥ ८ ॥ इन्द्रो मन्थतु मन्थिता शक्रः शूरः पुरंदरः । यथा हनाम सेनां अग्नि-
प्राणां सहस्रशः ॥ १ ॥ पृतिर्जुरुपध्यानी पूति सेनां कृणोत्वमूम् । धूममग्निं
पराहस्यामित्रा हृत्स्वा दधतां भयम् ॥ २ ॥ अमूर्ध्वत्य निः शृणीहि खाद्यामं
स्वदिराजिरम् । ताजद्रङ्ग इव भज्यन्तां हन्त्वेनान् वर्धको वधैः ॥ ३ ॥ पुरुषान्
मून् परुषाहः कृणोतु हन्त्वेनान् वर्धको वधैः । क्षिप्रं शूर इव भज्यन्तां बृहन्ना-
लेन संदिताः ॥ ४ ॥ अन्तरिक्षं जालमासीज्जालदृणदा दिशो महीः । तेनां
भिधाय दस्यूनां शक्रः सेनामर्षावपत् ॥ ५ ॥ बृहद्दि जालं बृहत्तः शक्रस्य वानि-
नीवतः । तेन शत्रून्तुभि सर्वांन् न्युञ्ज यथा न मुच्यते कतमश्चनैर्षाम् ॥ ६ ॥ बृहत्ते जालं
बृहत् इन्द्र शूर सहस्रार्यस्य शतवीर्यस्य । तेन शतं सहस्रमयुतं न्युञ्जुदं जपानं श-
क्रो दस्यूनामभिधाय सेनेया ॥ ७ ॥ अयं लोको जालमासीच्छक्रस्य मदतो म-
हान् । तेनाहभिन्द्रजालेनामूर्ध्वस्तमसाभि दधामि सर्वांन् ॥ ८ ॥ सेदिरुप्रा न्युञ्जि-
रार्तिश्चानपवाचना । अमस्तन्द्भीश्च मोहश्च तैरमून्तुभि दधामि सर्वांन् ॥ ९ ॥ मृ-
त्यवेमून् म यच्छामि मृत्युपाशेदमी सिताः । मृत्योर्ये अघला दूतास्तेभ्य एतान्
मतिं नयामि बृद्धा ॥ १० ॥ (२०) नयतामून् मृत्युदूता ययदूता अपोन्मत ।
प्रदःसहस्रा हन्यन्तां तुणेद्वेनान् मर्त्यं भवस्य ॥ ११ ॥ साध्या एकं जालदृण-
दृघत्यं यन्त्योर्जसा । रुद्रा एकं वसंश्च एकमादित्यैरेक उद्यतः ॥ १२ ॥ विश्वे देवा
सुपरिष्ठादुञ्जन्तो यन्त्वोर्जसा । मध्येन घन्तो यन्तु सेनामङ्गिरसो महीम् ॥ १३ ॥
वनस्पतीन् वानस्पत्यानोर्षधीरुत वीरुधैः । क्षिपाचतुष्पादिष्णामि यथा सेनामूर्ध्व
हनन् ॥ १४ ॥ गुन्धर्वाप्सरसः सर्पान् देवान् पुण्यजानान् पितॄन् । इष्टान्दृष्टान्
निष्णामि यथा सेनामूर्ध्व हनन् ॥ १५ ॥ इमं वृता मृत्युपाशा यानाक्रम्य न मृ-
च्यसे । अमुष्या हन्तु सेनाया इदं कर्तुं सहस्रशः ॥ १६ ॥ घर्मः सर्पिदो अग्नि-
न्नायं होमः सहस्रहः । अवश्च पृश्निबाहुश्च शर्व सेनामूर्ध्व हतम् ॥ १७ ॥ मृत्यो-
रापमा पद्यन्तां क्षुधं मेदि वधं भयम् । इन्द्रश्चाज्जालाभ्यां शर्व सेनामूर्ध्व हतम्
॥ १८ ॥ पराजिताः म त्रसतामित्रा जुता धावन् घडाणा । बृहस्पतिमपुत्तानां
यामीषा मोक्षि कश्चन ॥ १९ ॥ अवं पद्यन्तामेषामायुधानि मा शकन् मतिषा-
मिषुम् । अथैषां बृहु विश्वंतामिषवो घन्तु यमीणि ॥ २० ॥ सं क्रौशतामेतान्
समन्तरिक्तं सुद देवर्षिभिः । मा ज्ञातारं मा मतिष्ठां विदन्त मिषो

विघ्नानां उप यन्तु मृत्युम् ॥ २१ ॥ दिशश्चतस्रोभ्यतयो देवस्यस्य पुरोडाशाः
 शफा अन्तरिक्षमुदिः । घात्रापृथिवी पशसी श्रुतवोभीशवोन्तर्देशाः किंकुरा वाक्
 परिस्थम् ॥ २२ ॥ संवत्सरो रयः परिवत्सरो रथोमृष्यो विराडीपाग्नी र-
 थमुखम् । इन्द्रः सव्यपारञ्जन्द्रपाः सारथिः ॥ २३ ॥ इतो जयेतो वि जय सं
 जय जय स्वाहा । इये जयन्तु परामी जयन्तां स्वाहृभ्यो दुराहामीभ्यः । नीलि-
 लोहितेनामृतभ्यवतनोमि ॥ २४ ॥ (२१)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ कुतस्तौ ज्ञातौ केतुमः सो अर्थः कस्मान्लोकात् केतुमस्याः पृथिव्याः ।
 वृत्सौ विराजः सलिलाबुदैतां तौ त्वा पृच्छामि कतुरेणं बुधा ॥ १ ॥ यो अक्रन्द-
 यत् सलिलं मेहित्वा योनिं कृत्वा त्रिभुजं शयानः । वृत्सः कामदुघो विराजः स
 गुहा चक्रे तन्वंः पराचैः ॥ २ ॥ यानि श्रीर्णि बृहन्ति येषां चतुर्थं विष्णुनाक्ति वा-
 चम् । महीनेद् विष्ठात् तपसा विपश्चिद् यस्मिन्नेकं युज्यते यस्मिन्नेकम् ॥ ३ ॥ बृहतः
 परि सामानि पृष्ठात् पञ्चाधि निर्मिता । बृहद् बृहत्या निर्मितं कुतोधि बृहती मिता ॥ ४ ॥
 बृहती परि मात्राया मातुर्भात्राधि निर्मिता । माया ह जज्ञे मायायां मायाया मातन्ती
 परि ॥ ५ ॥ वैश्वानरस्य प्रतिमोपरि घोर्यावद् रोदसी विववाधे अग्निः । ततः
 पृष्ठादामुतो यन्ति स्तोमा उदितो यन्त्यधि पृष्ठमर्द्धः ॥ ६ ॥ यद् त्वा पृच्छाम
 अर्पयः करपेमे त्वं हि युक्तं युगुत्ते योग्यं च । विराजमाहुर्ब्रह्मणः पितरं तां नो
 वि घेहि यतिथा सखिभ्यः ॥ ७ ॥ यां प्रच्युतामनु यज्ञाः प्रच्यवन्त उपतिष्ठन्त
 उपतिष्ठमानाम् । यस्यां मृते प्रमवे यत्तमेजति सा विराडृपयः परमे व्योमन् ॥ ८ ॥
 अग्राणैति ग्राणेन ग्राणतीनां विराद् स्वरार्जप्रभ्येति प्रचात् । विश्वं मृशन्तीप्र-
 भिरुपां विराजं परयन्ति त्वे न त्वे परयन्त्येनाम् ॥ ९ ॥ को विराजो मियुनत्वं
 म् बेंद कश्चनून् क वृ कर्णमस्याः । क्रमान् को अस्याः कतिथा विदुग्धान् को
 अस्यां पामं कतिथा व्युप्टीः ॥ १० ॥ (२२) इयमेव सा या प्रथमा व्योच्छ-
 दास्वितरासु चरति प्रविष्टा । महान्तो अस्यां महिमानो अन्तर्घूर्जिगाय नवग
 ज्जनित्री ॥ ११ ॥ हृन्दः पक्षे उपसा पोषशाने सप्तानं योनिमनु सं चरेते ।
 सूर्यपत्नी सं चरेतः प्रजान्ती केतुमती अजरे भूरितसा ॥ १२ ॥ श्रुतस्य पन्था-
 मनु तिस्र आमुत्स्रयो पर्षा अनु रेतु आर्गुः । उजापेका जिन्वत्पूर्जमेकां राष्ट्रमेकां
 रचति देवयनाम् ॥ १३ ॥ अग्नीपोषावदध्यां तुरीयासीद् यज्ञस्य प्रसावपयः

कल्पयन्तः । गायत्रीं त्रिष्टुभं जगतीमनुष्टुभं बृहदकीं यजमानाय स्वराभरन्तीम् ॥ १४ ॥ पञ्च व्युष्टोरनु पञ्च दोहा गां पञ्चनाम्नीमृतबोनु पञ्च । पञ्च दिशः पञ्चदशेन कुमास्ता एकमूर्ध्नीरभि लोकमेकम् ॥ १५ ॥ पद जातं भूता प्रथमजर्तस्य पदु सामानि पदहं वेहन्ति । पृथ्योगं सीरमनु सामसा पढाहुर्वावापृथिवीः पदुर्वीः ॥ १६ ॥ पढाहुः शीतान् पदुः मास वृष्णानृतु मे मृत यतमोर्तिरिक्तः । सप्त सुपर्णाः कवयो नि पेदुः सप्त च्छन्दांस्यनु सप्त वीचा ॥ १७ ॥ सप्त होमाः समिधो ह सप्त मधूनि सप्तर्तवो ह सप्त । सप्तज्याति पि भूतमायन् ताः सप्तगृधा इति शुश्रुमा वयम् ॥ १८ ॥ सप्त च्छन्दांसि चतुरस्रा एयन्यो अन्यस्मिन्नध्यापितानि । कथं स्तोमाः प्रति तिष्ठन्ति तेषु तानि स्तोमेषु कथमापितानि ॥ १९ ॥ कथं गायत्री त्रिष्टुभं व्याप कथं त्रिष्टुप् पञ्चदशेन कल्पते । त्र्यष्टिंशेन जगती कथमनुष्टुप् कथमेकविंशः ॥ २० ॥ (२३) अथ जाता भूता प्रथमजर्तस्याष्टेन्द्रत्विजो देव्या ये । अष्टयोनिरादितिष्टपुत्राष्टमीं रात्रिमुपि हव्यमेति ॥ २१ ॥ इत्थं श्रेयो मन्यमानेदमागमं युष्माकं मुखे अहमेस्मि शेषा । समानजन्मा क्रतुरस्ति वः शिवः स वः सर्वाः सं चरति प्रजानन् ॥ २२ ॥ अष्टेन्द्रस्य पद यमस्य अष्टपीणां सप्त संतथा । अपो मनुष्याऽनोपधीस्तां वृ पञ्चादं सेचिरे ॥ २३ ॥ केवलीन्द्राय दुदुहे हि गृध्विर्वशं प्रीयुषं प्रथमं दुहाना । अपा तर्पयश्चतुर्दशतुर्धा देवान् मनुष्यांश्च असुरानुत अपीन् ॥ २४ ॥ को वृ गौः क एकश्चपिः किमु धाम का आशिपः । यत्तं पृथिव्यामेकवदेकर्तुः कर्तुमो वृ सः ॥ २५ ॥ एको गौरेक एकश्चपिरेकं धामैकधाशिपः । यत्तं पृथिव्यामेकवदेकर्तुर्नाति रिच्यते ॥ २६ ॥ (२४)

॥ १० ॥ (१) विराद् वा इदमग्र आसीत् तस्यां जातायाः सर्वमविभे-
दियमेवेदं भविष्यतीति ॥ १ ॥ सोदक्रामत् सा गार्हपत्ये न्यक्रामत् ॥ २ ॥ गृह-
पी गृहपतिर्भवति य एवं वेद ॥ ३ ॥ सोदक्रामत् सार्हवनीये न्यक्रामत् ॥ ४ ॥ य-
न्त्यस्य देवादेवर्तुति प्रियो देवानां भवति य एवं वेद ॥ ५ ॥ सोदक्रामत् सा द-
क्षिणामौ न्यक्रामत् ॥ ६ ॥ ग्रहर्तो दक्षिणीयो वासंतेयो भवति य एवं वेद ॥ ७ ॥
सोदक्रामत् सा सभायां न्यक्रामत् ॥ ८ ॥ यन्त्यस्य सभां सभ्यो भवति य एवं
वेद ॥ ९ ॥ सोदक्रामत् सा समितौ न्यक्रामत् ॥ १० ॥ यन्त्यस्य समिति
सामित्यो भवति य एवं वेद ॥ ११ ॥ सोदक्रामत् सामन्त्रणे न्यक्रामत् ॥ १२ ॥
यन्त्यस्यामन्त्रणसामन्त्रणीयो भवति य एवं वेद ॥ १३ ॥ (२५)

(२) सोदक्रामत् सान्तरिक्षे चतुर्धा विक्रान्तातिष्ठत् ॥ १ ॥ तां देवमनु-
 प्यां अमुवाक्षियमेव तद् वैव यदुभयं उपजीवेमेमाशुषं हयामहा इति ॥ २ ॥ ता-
 मुपाह्वयन्त ॥ ३ ॥ ऊर्जे एहि स्वध एहि सूरत एहीर्ष्यत्येहीति ॥ ४ ॥ त-
 स्या इन्द्रो वृत्स आसीद् गायत्र्यभिधान्यभ्रमूर्धः ॥ ५ ॥ बृहर्ष रथन्तरं च द्वा स्त-
 नीनास्तां यज्ञाण्येयं च वामदेव्यं च द्वौ ॥ ६ ॥ ओषधीरेव रथन्तरेण देवा अ-
 दुहन् व्यचो बृहता ॥ ७ ॥ अपो वामदेव्येन ग्रहं यज्ञाण्येयं ॥ ८ ॥ ओष-
 धीरेवास्यै रथन्तरं दुहे व्यचो बृहत् ॥ ९ ॥ अपो वामदेव्यं ग्रहं यज्ञाण्येयं य
 एवं वेद ॥ १० ॥ (२६)

(३) सोदक्रामत् सा वनस्पतीनागच्छत् तां वनस्पतयोघ्नत् सा संवत्सरे स-
 र्मभवत् ॥ १ ॥ तस्माद् वनस्पतीनां संवत्सरे बृक्षमपि रोहति वृश्चतेस्पात्रि-
 यो आर्तव्यो य एवं वेद ॥ २ ॥ सोदक्रामत् सा पितृनागच्छत् तां पितरोऽघ्नत्
 सा प्राप्तिं सर्मभवत् ॥ ३ ॥ तस्मात् पितृभ्यो मास्युषमाशुषं ददति म पिनुयाण-
 पन्यां जानाति य एवं वेद ॥ ४ ॥ सोदक्रामत् सा देवानागच्छत् तां देवा अघ्नत्
 सीधमासे सर्मभवत् ॥ ५ ॥ तस्माद् देवेभ्योऽधिमासे वर्षद् कुर्वन्ति म देवपानं
 पन्यां जानाति य एवं वेद ॥ ६ ॥ सोदक्रामत् सा मनुष्याः नागच्छत् तां म-
 नुष्यां अघ्नत् सा सद्यः सर्मभवत् ॥ ७ ॥ तस्मान्मनुष्येभ्य उभयपुरुषं हरन्त्यु-
 पास्य गृहे हरन्ति य एवं वेद ॥ ८ ॥ (२७)

(४) सोदक्रामत् सामुंरानागच्छत् ताममुंरा उपाह्वयन्त माय एहीति
 ॥ १ ॥ तस्या विरोचनः प्राहृदिर्वृत्स आसीदयस्यां पात्रम् ॥ २ ॥ तां द्विर्भृशत्स्वी-
 षोक् तां प्रायामेवार्थोक् ॥ ३ ॥ तां प्रायाममुंरा उप जीवन्त्युपजीवनीयो भवति
 य एवं वेद ॥ ४ ॥ सोदक्रामत् सा पितृनागच्छत् तां पितर उपाह्वयन्त स्वध ए-
 हीति ॥ ५ ॥ तस्यां यमो राजा वृत्स आसीद् रजतपात्रं पात्रम् ॥ ६ ॥ ताम-
 न्तको मार्त्यवोषोक् तां स्वधामेवार्थोक् ॥ ७ ॥ तां स्वधां पितर उप जीवन्त्यु-
 पजीवनीयो भवति य एवं वेद ॥ ८ ॥ सोदक्रामत् सा मनुष्याः नागच्छत् तां
 मनुष्याः उपाह्वयन्तेराग्नित्येहीति ॥ ९ ॥ तस्या मनुर्वैवस्वतो वृत्स आसीत् पृ-
 थिवी पात्रम् ॥ १० ॥ तां पृथीं वैत्योषोक् तां कृषिं च मस्यं चापोक् ॥ ११ ॥
 ते कृषिं च मस्यं च मनुष्याः उप जीवन्ति कृष्ट्राधिपजीवनीयो भवति य एवं
 वेद ॥ १२ ॥ सोदक्रामत् सा संजगृषीनागच्छत् तां संजगृष्य उपाह्वयन्त
 अक्षयवत्येहीति ॥ १३ ॥ तस्याः सोमो राजा वृत्स आसीच्छत्रः पात्रम् ॥ १४ ॥

तां बृहस्पतिराह्निरसोऽधोक् तां ब्रह्मं च तपश्चाधोक् ॥ १५ ॥ तद् ब्रह्मं च तपश्च
सप्तऋषय उप जीवन्ति ब्रह्मवर्चस्पृषजीवनीयो भवति य एवं वेद ॥ १६ ॥ (२८)

(५) सोदक्रामत् तं देवानागच्छत् तां देवा उपाहुयन्तोर्जे एहीति ॥ १ ॥
तस्या इन्द्रो वृत्स आसीन्वृत्सः पात्रम् ॥ २ ॥ तां देवाः सविताधोक् तामूर्जामेवाधोक्
॥ ३ ॥ तामूर्जा देवा उप जीवन्त्युपजीवनीयो भवति य एवं वेद ॥ ४ ॥ सोदक्रामत् ता
गन्धर्वाप्सरस आगच्छत् तां गन्धर्वाप्सरस उपाहुयन्त पुण्यगन्ध एहीति ॥ ५ ॥
तस्यांश्चित्ररथः सौर्यवर्चसो वृत्स आसीत् पुष्करवर्णं पात्रम् ॥ ६ ॥ तां वसुंश्विः
सौर्यवर्चसोऽधोक् तां पुण्यमेव गन्धर्मधोक् ॥ ७ ॥ तं पुण्यं गन्धं गन्धर्वाप्सरस
उप जीवन्ति पुण्यगन्धिरुपजीवनीयो भवति य एवं वेद ॥ ८ ॥ सोदक्रामत् से
तरजनानागच्छत् तामितरजना उपाहुयन्त तिर्रोध एहीति ॥ ९ ॥ तस्यां कुर्व
रो वैधवणो वृत्स आसीदामणात्रं पात्रम् ॥ १० ॥ तां रजतनोभिः कावेरको
धोक् तां तिर्रोधामेवाधोक् ॥ ११ ॥ तां तिर्रोधामितरजना उप जीवन्ति तिर्रो
धेत्ते सर्वे प्राप्मानमुपजीवनीयो भवति य एवं वेद ॥ १२ ॥ सोदक्रामत् ता
सूर्यानागच्छत् तां सूर्या उपाहुयन्त विषंवत्येहीति ॥ १३ ॥ तस्यांस्तत्रको वै
शाल्यो वृत्स आसीदलाबुणात्रं पात्रम् ॥ १४ ॥ तां धुतराष्ट्र ऐरावतोऽधोक् तां वि
षमेवाधोक् ॥ १५ ॥ तद् विषं सूर्या उप जीवन्त्युपजीवनीयो भवति य एवं
वेद ॥ १६ ॥ (२६)

(६) तद् यस्मा एवं विबुधेलाबुनाभिपिञ्चेत् प्रत्याह्न्यात् ॥ १ ॥ न
च प्रत्याह्न्यान्मनसा त्वा प्रत्याह्नमीति प्रत्याह्न्यात् ॥ २ ॥ पद् प्रत्याह्निति
विषमेव तद् प्रत्याह्निति ॥ ३ ॥ विषमेवास्याभिष्टं भातव्यमनुविपिन्यते य एवं
वेदः ॥ ४ ॥ (१०)

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ अष्टमे काण्डे सप्तासम् ॥

अथ नवमं काण्डम्

७

॥ १ ॥ दिवस्पृथिव्या अन्तरिक्षात् समुद्रादुपेर्वातान्मधुकुशा हि जज्ञे । तां
चाषित्वामृतं वसानां हृद्भिः प्रजाः प्रीतिं नन्दन्ति सर्वाः ॥ १ ॥ महत् पयो वि-
श्वरूपमस्याः समुद्रस्य स्त्रोतरेत आहुः । यतु ऐति मधुकुशा रराणा तत् प्राणस्तद-
मृतं निविष्टम् ॥ २ ॥ पश्यन्त्यस्याश्चरितं पृथिव्यां पृथङ्दुरौ बहुधा मीमांसमानाः ।
अमेर्वातान्मधुकुशा हि जज्ञे मृतामुग्रा नृतिः ॥ ३ ॥ मातादित्यानां दुहिता वसूनां
प्राणः प्रजानाममृतस्य नाभिः । हिरण्यवर्णा मधुकुशा घृताची महान् भर्गश्चरति
मर्त्येषु ॥ ४ ॥ मधोः कशमजनयन्त देवास्तस्या गर्भो अभवद् विश्वरूपः । तं
जातं तरुणं पिपति माता स जातो बिम्बा भुवना वि चष्टे ॥ ५ ॥ कस्तं प्र वेङ्क
व तं चिकेत यो अस्या हृदः कलशः सोमपानो अक्षितः । ग्रामा सुमेधाः सो
अस्मिन् मदेत ॥ ६ ॥ स तौ प्र वेङ्क स व तौ चिकेत पायस्याः स्तनौ सहस्रपादा-
वक्षिर्ता । ऊर्जं दुहाते अनपस्फुरन्ता ॥ ७ ॥ हिङ्गारिक्रती श्रुती वयोधा ब्रह्मर्षीषा-
भ्येति या वृतम् । श्रीन् घर्मानभि बावशाना मिमांति प्रायुं पर्यते पयोभिः ॥ ८ ॥
यामापीनामुपसीदन्त्यार्यः शाकुरा हृषभा ये स्वराजः । ते वर्पन्ति ते वर्ष-
यन्ति तद्विष्टे काममूर्जेमार्यः ॥ ९ ॥ स्तनयिब्रुस्ते वाक् प्रजापते वृषाशुर्व्यं क्षिपमि
भूम्यामभि अमेर्वातान्मधुकुशा हि जज्ञे मृतामुग्रा नृतिः ॥ १० ॥ (१)
यथा सोमः मातःसवने अभिनोर्भवति म्रियः । एवा मे अभिना वर्यं आत्मनि
धियताम् ॥ ११ ॥ यथा सोमो द्वितीये सवने इन्द्राग्न्योर्भवति म्रियः । एवा
मे इन्द्राग्नी वर्यं आत्मनि धियताम् ॥ १२ ॥ यथा सोममृतीये सवने अमृणां
भवति म्रियः । एवा मे अभिनो वर्यं आत्मनि धियताम् ॥ १३ ॥ मधुं जनिषीष्ट
मधुं वंशिषीष्ट । पर्यस्वानग्न आगमे तं मा सं सृज वर्यमा ॥ १४ ॥ सं माग्ने वर्यमा
सृज सं प्रमया सभायुषा । विष्टुमै अस्य देवा इन्द्रो वियात् सृष्ट अरिभिः ॥ १५ ॥
यथा मधुं मधुर्नतः संभरन्ति मयावधि । एवामै अभिना वर्यं आत्मनि धियताम्
॥ १६ ॥ यथा मया इदं मधुं न्यजन्ति मयावधि । एवामै अभिना वर्यस्नेहो बल-

मोजेध प्रियताम् ॥ १७ ॥ यद् गिरिषु पर्वतेषु नोप्यश्वेषु यन्मधु । सुराणां नि
 र्यमानाणां यन् तत्र भयु तन्नयि ॥ १८ ॥ अभिना सारधेर्ण मा मधुनाहं शुभ
 स्पती । यथा यक्षस्वर्तो वाचमावदन्ति जनीं अनु ॥ १९ ॥ स्तनश्चिबुस्ते वाक् वे
 जापते वृषा शुष्यं क्षिपामि भूम्यां शिनि । तां पुरात्र उपे जीवन्ति सर्वे तेतो से
 मूर्जे विपति ॥ २० ॥ पृथिवी वृषटोऽन्तारिक्षं गर्भी र्धाः कशां विपुत्र मङ्गरो
 दिरेण्ययो शिन्दुः ॥ २१ ॥ यो वै कशायाः सप्त मधुनि वेद मधुमान् भवति । श
 ङ्खणश्च राजा च धेनुश्चानुदाथ श्रीदिश्व यवश्च मधुं सप्तमम् ॥ २२ ॥ मधुमा
 भयति मधुमदस्याहार्यं भवति । मधुमतो लोकान् जयति य एवं वेदे ॥ २३ ॥
 यद् वीधे स्तनयति मजापतिरेव तत् मजाभ्यः प्रादुर्भवति । तस्मात् प्राचीनो
 धीतस्तिष्ठे मजापतेतु मा शुध्यस्वेति अन्वेनं मजा अनु मजापतिर्बुध्यते य एवं
 वेद ॥ २४ ॥ (२)

॥ २ ॥ सप्तनहनमृषभं घृतेन कामं शिञ्चामि हविषाज्येन । त्रीचैः स
 पत्नान् मम पादय त्वमभिष्टुतो महता धीर्येण ॥ १ ॥ यन्मे मनसो न मिये न
 चक्षुषो यन्मे वभस्ति नाभिनन्दति । तद् वृष्यज्यं प्रति मुञ्चामि सप्तले कामं
 स्तुत्वोदहं भिदेयम् ॥ २ ॥ वृष्यज्यं कामं दुरितं च कामामृजस्तोमस्वगतामव
 तिम् । उग्र ईशानः प्रति मुञ्च तस्मिन् यो अस्मभ्यमहूरणा चिकित्सात् ॥ ३ ॥
 नुदस्व कामं मृणुदस्व कामार्थं यन्तु मम ये सप्तनाः । तेषां तुचानामधमा
 तमांस्यमे वास्तूनि निर्देह त्वम् ॥ ४ ॥ सा ते कामं दुहिता धेनुरुच्यते वाग्भु
 र्वाचं कुवयो विराजम् । तथा सप्तान् परि वृद्धि ये मम पर्येनान् प्राणः पुरा
 जीवंनं वृणक्तु ॥ ५ ॥ कामस्येन्द्रस्य वरुणस्य राज्ञो विष्णोर्वल्लेन सवितुः सर्वे
 अमेहोत्रेण मृणुदे सप्तान् लम्बीव नार्वमुदकेषु धीरः ॥ ६ ॥ अध्येज्ञो राजा
 मम कामं उग्रः कृणोतु महामसप्तनमेव । विश्वे देवा मम नाथं भवन्तु सर्वे देवा
 हवमा यन्तु म इमम् ॥ ७ ॥ इदमाज्यं घृतवज्रपाणाः कामज्येष्ठा इह मादध
 ध्वम् । कुएवन्तो महामसप्तनमेव ॥ ८ ॥ इन्द्रासी कामं सरथं हि भूत्वा त्रीचैः
 सप्तान् मम पादयायः । तेषां पुत्रानामधमा तमांस्यमे वास्तून्यनुनिर्देह त्वम्
 ॥ ९ ॥ ग्रहि त्वं कामं मम ये सप्तना अन्धा तमांस्येव पादयैनान् । निरिन्द्रिया
 अरसाः सन्तु सर्वे मा ते जीविषुः कतमच्छनाहः ॥ १० ॥ (३) अर्वाभी
 कामो मम ये सप्तना वरुं लोकमकर्ममन्त्रमेधुनुम् । मयै नमन्ता प्रदिशश्चतस्रो महं

पदुर्वीर्णतमा बहन्तु ॥ ११ ॥ ते धराञ्चः प्रप्लवन्तां द्विवा नौरिव धन्धनात् ।
न सार्यकमणुत्तानां पुनरस्ति निवर्तनम् ॥ १२ ॥ अग्निर्यवइन्द्रो यवः सोमो यवः ।
यवयावानो देवा यावयन्त्वेनम् ॥ १३ ॥ अर्सेर्ववीरश्चरतु प्रणुतो द्वेष्टो मित्राणां
परिवर्ग्यः स्वानाम् । उत पृथिव्यामवे स्यन्ति विद्युते उग्रो वो देवः प्रमृणत् स-
पत्नान् ॥ १४ ॥ च्युता चेयं बृहत्यच्युता च विद्युद् विभर्ति स्तनपितृरश्च सर्वान् ।
उग्रघ्नादित्यो द्रविणेत तेजसा नीचैः सपत्नान् नुदतां मे सहस्वान् ॥ १५ ॥ यत् ते काम
शर्म त्रिवर्ह्यमुद्गु ब्रह्म वर्म विरेतमनतिव्याध्यं कृतम् । तेन सपत्नान् परि वृहथि ये मम
पर्येनान् प्राणः पश्यो जीवन्तं वृणक्तु ॥ १६ ॥ येन देवा असुरान् प्राणदन्तु येनेन्द्रो द-
स्पूनधमं तमो जिनाय । तेन त्वं काष्म मम ये सपत्नास्तान् स्माल्लोकात् प्रणुदस्व-
दूरम् ॥ १७ ॥ यथा देवा असुरान् प्राणदन्तु येनेन्द्रो दस्पूनधमं तमो यशुधे । तथा
त्वं काष्म मम ये सपत्नास्तान् स्माल्लोकात् प्रणुदस्व दूरम् ॥ १८ ॥ कामो जज्ञे म-
यमो नैनं देवा आधुः पितरो न मर्याः । ततस्तनमसि ज्यायान् विश्वहा प्रहांस्तस्मै
ते काम नम इत् कृणोमि ॥ १९ ॥ यावन्ती यावापृथिवी वद्विष्णा यावद्रापः सिष्य-
दुर्यावदग्निः । ततस्त्वम् ॥ २० ॥ (४) यावन्तीर्दिशः प्रदिशो विपृञ्जीयावन्तीरा-
शा अभिचक्षणा दिवः । ततस्त्वम् ॥ २१ ॥ यावन्तीर्भृङ्गा जत्वंः कुरुग्यो यावन्तीर्वेधा
वृक्षस्यो यधुः । ततस्त्वम् ॥ २२ ॥ ज्यायान् निमिषतोमि तिष्ठतो ज्यायान्स-
मुद्रादसि काम मन्यो । ततस्त्वम् ॥ २३ ॥ न वै वातेरञ्चन काममाप्नोति नाग्निः सू-
यो नोत चन्द्रमाः । ततस्त्वमसि ज्यायान् विश्वहा प्रहांस्तस्मै ते काम नम इत् कृणो-
मि ॥ २४ ॥ यास्ते शिवास्तन्वंः काम भद्रा याभिः सत्यं भवन्ति यद् वृणीषे ।
ताभिष्टुमस्मौ अभिसंविशस्वान्यत्र प्रापीरपे वेश्या धियः ॥ २५ ॥ (५)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ १ ॥ उग्रमितां प्रतिमितामर्धो परिमितामृत । शालाया विश्ववाराया
मुद्रानि वि चृतामसि ॥ १ ॥ यत् ते नृदं विश्ववारे पाशो मन्थिरश्च यः कृतः ।
वृहस्पतिरिवाहं वलं याचा वि स्रमयासि नत् ॥ २ ॥ आ ययांसं सं वधं प्रन्या-
रपेकार ते वृदान् । परसि विद्रां वन्तेवेन्द्रेण वि चृतामसि ॥ ३ ॥ वृदानां ते
नर्दनानां प्राणादस्य तृणस्य च । वृक्षाणां विश्ववारे ते मुद्रानि वि चृतामसि ॥ ४ ॥
संदेशानां पल्लवानां परिष्वज्जन्यस्य च । इदं मानस्य पन्था मुद्रानि वि चृता-
मसि ॥ ५ ॥ यानि तेनतः शिरसान्यावेत् स्पर्शाप कम् । न ते नानि चृतामसि

शिवा मानस्य पत्नी न उद्धिता तन्वे भव ॥ ६ ॥ इविधानमग्निशालं पत्नीं सदे-
 नं सदेः । सदे देवानामसि देवि शाले ॥ ७ ॥ अक्षमोपशं विततं सहस्रानं रि-
 वति । अथेनद्धमभिहितं ब्रह्मणा वि चृतामसि ॥ ८ ॥ यस्त्वा शाले प्रतिगुरणा-
 येन चासि मिता त्वम् । उभौ मानस्य पत्नि तौ जीवतां जरदष्टी ॥ ९ ॥ अमुष्येन
 मेच्छताद् दृढा नृद्धा परिष्कृता । यस्यास्ते विचृतामस्यद्वेमङ्गं परेप्पहः ॥ १० ॥ (१)
 यस्त्वा शाले निमिषाय संजभार वनस्पतीन् । प्रजायै चक्रे त्वा शाले परेष्टी
 जापेतिः ॥ ११ ॥ नमस्तस्मै नमो द्वात्रे शालोपतये च कृणमः । नमो नमैर्वा
 पुरेपाय च ते नमः ॥ १२ ॥ गोभ्यो अश्वेभ्यो नमो यच्छालायां विजापेते । वि-
 जावति प्रजावति वि ते पाशाश्चृतामसि ॥ १३ ॥ अग्निमुन्तरद्वादपमि दुर्वा-
 पशुभिः सह । विजावति प्रजावति वि ते पाशाश्चृतामसि ॥ १४ ॥ अन्तरा द-
 चे पृथिवी च यद् व्यचस्तेन शालां प्रति गृह्णामि त इमाम् । यदन्तरिक्षं रते-
 विमानं तद् ऊर्ध्वेह मुदरं शेवधिभ्यः । तेन शालां प्रति गृह्णामि तस्मै ॥ १५ ॥
 ऊर्जस्वती पर्यस्वती पृथिव्यां निमिता मिता । विश्वाक्षं विभ्रंती शाले मा रिमी-
 प्रतिगृह्णतः ॥ १६ ॥ वृष्टैरावृता पल्लवान् वसोन्ना रात्रीश्च शाला जगते नि-
 रानी । मिता पृथिव्यां तिष्ठसि हस्तिनीव पृथ्वी ॥ १७ ॥ इदस्य ते वि चृताम-
 पिनद्धमपोर्ध्वन् । वरुणेन समुञ्जितां मिषः प्रातर्व्युञ्जतु ॥ १८ ॥ ब्रह्मेणा शाला
 निमिता कृविधिनिमिता मिताम् । इन्द्राग्नी रक्षतां शालाममूर्तां मोम्यं सदेः ॥ १९ ॥
 कुलापेधि कुलायं कोशे कोशः समुञ्जितः । तत्र मर्ते वि जापेते यस्माद् विश्वं इ-
 जापेते ॥ २० ॥ (७) या द्विपञ्चा चतुष्पञ्चा पदपञ्चा या निमीयते । अशांता
 दर्शपञ्चा शालां मानस्य पत्नीमग्निगर्भे इवा शये ॥ २१ ॥ प्रतीची त्वा प्र-
 चीनः शाले प्रम्यदिसतीम् । अग्निर्वा न्निरापश्चरस्य प्रथमा द्वाः ॥ २२ ॥ इ-
 आपः प्र भेराभ्ययुक्ष्मा येक्ष्मनाशेनीः । गृहानुष म सीद्राम्यमूर्तेन गृहशनिनी ॥ २३ ॥
 मा नः पाशं प्रति मुचो गुरुर्भारो लघुर्भारः । बभूविष त्वा शाले यप्रतापं भावयि-
 ॥ २४ ॥ माच्यां दिशः शालाया नमो मरिम्ने स्वारा देवेभ्यः स्वातेभ्यः ॥ २५ ॥
 दक्षिणाया दिशः ० ॥ २६ ॥ प्रतीच्या दिशः ० ॥ २७ ॥ उदीच्या दिशः ० ॥ २८ ॥
 भुजाया दिशः ० ॥ २९ ॥ ऊर्वाया दिशः ० ॥ ३० ॥ दिशो दिशः मानस्य
 नमो मरिम्ने स्वारा देवेभ्यः स्वातेभ्यः ॥ ३१ ॥ (८)

॥ ४ ॥ माग्नेयेन श्रेष्ठमः परमं मानसि विश्वां रूपानि पृथगाणि रिच-
 ५ शये पतेमानाशु शिलेन पारिपुन्य उविपुन्यमानानि ॥ १ ॥ अशां को प्री

मतिमा वृषां वृषः सर्वेभ्यः पृथिवीषु देवी । पिता वृत्मानां पतिरुच्यमानो सा-
हमे पोषे अपि नः कृणोतु ॥ २ ॥ पुमानन्तर्धान्तस्यविंशः पर्यस्थान् वमोः कवन्ध-
रूपभो विभक्ति । नमिन्द्राय पृथिवीर्देवयानैर्दृतमग्निर्वहतु ज्ञातवेदाः ॥ ३ ॥ पि-
ता वृत्मानां पतिरुच्यमानामर्थो पिता महतां गर्गराणाम् । वृन्मो जरायु मतिशुक्
प्रायुषं आमिक्षा घृतं तद् वस्य रेतः ॥ ४ ॥ देवानां भाग उपनाह एषोऽपां रस
ओषधीनां घृतस्य । सोमस्य भूतमवृणीत शक्रो बृहन्नद्रिरभवद् यच्चदरीरम् ॥ ५ ॥
सोमेन पूर्णं कलशं विभक्तिं त्वष्टा रूपाणां जनिता पशूनाम् । शिवास्ते सन्तु प्रज-
न्त इह या इमा न्यःस्मभ्यै स्वधिते यच्छ या अमूः ॥ ६ ॥ आज्यं विभक्तिं घृ-
तमस्य रेतः साहस्रः पोषस्तमुं यज्ञमाहुः । इन्द्रस्य रूपमृषभो वसान्तः सो अस्मान्
देवाः शिव एतु वृत्ताः ॥ ७ ॥ इन्द्रस्योजो वरुणस्य बाहू अश्विनोरंसी मरुतामियं
ककुत् । बृहस्पतिं संप्रुतमेनमाहुयं धीरांसः कवयो ये मनीषिणः ॥ ८ ॥ देवी
विंशः पर्यस्थाना तनोषि त्वामिन्द्रं त्वां सरस्वन्तमाहुः । सहस्रं स एकमुखा
ददाति यो ब्राह्मण ऋषभमानुहोति ॥ ९ ॥ बृहस्पतिः सविता ते वयो दधौ त्व-
ष्टावयोः पर्यात्मा त आभूतः । अन्तरिक्षे मनसा त्वा जुहोमि वहिष्ठे द्यावापृथिवी
उभे स्ताम् ॥ १० ॥ (९) य इन्द्र इव देवेषु गोष्ठेति विवावदत् । तस्य ऋ-
षभस्याह्निनि मृगा सं स्तौतु भद्रया ॥ ११ ॥ पार्श्वे आस्तामनुमत्या भगस्या-
स्तामनूजौ । अग्नीवन्तावग्रवीन्मित्रो ममेतौ केवलाविति ॥ १२ ॥ असदासी-
दादित्यानां ओर्णी आस्तां बृहस्पतेः । पुच्छं वातस्य देवस्य तेन धृतोस्योषधीः ॥ १३ ॥
गुदा आसन्तिसनीवाल्याः सूर्याणास्त्वर्चममुवन् । उत्थातुरमुवन् पद ऋषभं य-
दकल्पयन् ॥ १४ ॥ क्रोड आसीज्जामिशंसस्य सोमस्य कलशो धृतः । देवाः सं-
गत्य यत् सर्वं ऋषभं व्यकल्पयन् ॥ १५ ॥ ते कुण्डिकाः सरमायै कुर्येभ्यो अदधुः
शफान् । ऊर्ध्वमस्य क्रीटेभ्यः श्वर्तेभ्यो आधारयन् ॥ १६ ॥ स्रक्त्राभ्यां रक्तं
ऋषत्पर्वति हन्ति वज्रपा । शृणोति भद्रं कर्णीभ्यां गवां यः पतिरुच्यः ॥ १७ ॥
शतयाजं स यजते नैनं दुन्वन्त्यग्नयः । जिन्वन्ति विरवे तं देवा यो ब्राह्मण ऋ-
षभमानुहोति ॥ १८ ॥ ब्राह्मणेभ्य ऋषभं दत्त्वा वरीयः कृणुते मनः । पुष्टिं
सो अच्यमानां स्वे गोष्ठेर्व परयते ॥ १९ ॥ गावः सन्तु प्रजाः सुन्त्वधो अस्तु
तनूवल्म । तत् सर्वमनु मन्यन्तां देवा ऋषभदायिनं ॥ २० ॥ अयं पिपात इन्द्र
इद् रयिं दधातु चेतनीम् । अयं धेनुं मुदुषां नित्यवत्सां वशं दुहां विपरिचते
परो दिवः ॥ २१ ॥ पिशङ्गरूपो नभसो वयोधा ऐन्द्रः शुष्मो विश्वरूपो न आ-

गन् । आयुस्मभ्यं दधत् प्रजां च रायश्च पोषैरुभि नः सचताम् ॥ २२ ॥ उ-
पेहोपपर्वतास्मिन् गोष्ठ उपे पृञ्च नः । उपे अयमस्य यद् रेत उपेन्द्र त्वं वीर्यम्
॥ २३ ॥ एतं वो युवानं प्रति दध्मो अत्र तेन क्रीडन्तीरचरत वशां अर्तु । मानो-
हासिष्ट जुनुषो सुभागा रायश्च पोषैरुभि नः सचध्वम् ॥ २४ ॥ (१०)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ (१) आ नयैतमा रभस्व सुकृतां लोकमपि गच्छतु मंजानन् । त्रीर्षा-
तमोसि बहुधा महान्त्यजो नाक्रमा क्रमतां तृतीयम् ॥ १ ॥ इन्द्राय भागं परित्वा
नयाम्यस्मिन् यज्ञे यजमानाय सूरिम् । ये नो द्विपन्त्यनु तान् रभस्वानांगमो यज्ञ-
मानस्य वीराः ॥ २ ॥ य प्रदोषं नेनिग्धि दुरचरितं यच्चचारं शुद्धैः शक्रैरा क्रमतां
मंजानन् । त्रीर्षा तमोसि बहुधा विपर्ययजो नाक्रमा क्रमतां तृतीयम् ॥ ३ ॥
अर्तु च्छद्य श्यामेन त्वचमेतां विशस्तर्यथापूर्वसिन्ना माभि मस्थाः । माभि दुरः
परुशः कल्पयैनं तृतीये नाके आधि वि श्रयैनम् ॥ ४ ॥ अत्रा कुम्भीमध्यागौ
श्रयाम्या सिञ्चोदकमव धेह्येनम् । पर्याधत्ताग्निनां शमितारः शृतो गच्छतु सु-
कृतां यत्र लोकः ॥ ५ ॥ उत्क्रामातः परि चेदतप्तस्तप्ताश्चरोरधि नाकं तृतीयम् ।
अग्नेरग्निरधि सं बभूविद्य ज्योतिष्मन्तमभि लोकं जयैतम् ॥ ६ ॥ अजो अग्निर्जग-
ज्योतिराहुरजं जीवता ब्रह्मणं देयमाहुः । अजस्तमोऽस्यप हन्ति दूरमस्मिन्लोके अ-
धानेन वृत्तः ॥ ७ ॥ पञ्चौदनः पञ्चधा वि क्रमतामाक्रंस्यमानस्त्रीणि ज्योतींषि ।
ईजानानां सुकृतां मेहि मध्यं तृतीये नाके आधि वि श्रयस्व ॥ ८ ॥ अजो रौर-
सुकृतां यत्र लोकः शरभो न च्छोति दुर्गाण्येषः । पञ्चौदनो ब्रह्मणं दीयमानः स
दातारं तृप्त्या तर्पयाति ॥ ९ ॥ अजस्त्रिनाके त्रिदिवे त्रिपृष्ठे नाकस्य पृष्ठे दक्षिणं
दधाति । पञ्चौदनो ब्रह्मणं दीयमानो विश्वरूपा धेनुः कामदुद्यास्येका ॥ १० ॥
(११) एतद् वो ज्योतिः पितरस्तृतीयं पञ्चौदनं ब्रह्मणोजं ददाति । अजस्तमोऽस्यप
हन्ति दूरमस्मिन्लोके अर्धधानेन वृत्तः ॥ ११ ॥ ईजानानां सुकृतां लोकमीप्सन्
पञ्चौदनं ब्रह्मणोजं ददाति । स व्याप्तिमभि लोकं जयैतं शिवोऽस्मभ्यं प्रतिष्ठितो
अस्तु ॥ १२ ॥ अजो ह्यग्नेरजनिष्ठ शोकाद् विप्रो विमस्य सहसो विपरिवत् ।
इष्टं पूर्तमभिपूर्तं वपदकृतं तद् देवा अर्तुशः कल्पयन्तु ॥ १३ ॥ अमोतं
वासो दद्याद्विरण्यमपि दक्षिणम् । तथा लोकान्तस्मान्नोति ये दिव्या ये
स पाथिवाः ॥ १४ ॥ एतास्त्राजोप यन्तु धाराः मोम्या देवीधृतपृष्ठा मधु-

रचतः । स्तभान् पृथिवीमृतं चां नाकस्य पृष्ठेऽपि सप्तर्षमौ ॥ १५ ॥ अजोऽ-
 स्यजं स्वर्गोऽसि त्वया लोकमाह्विरसः प्राजानन् । तं लोकं पुण्यं प्र ज्ञेयम् ॥ १६ ॥
 येनां महश्चं चहसि येनाग्ने सर्ववेदसम् । तेनेमं यज्ञं नो वह स्वर्गवेपु गन्तवे ॥ १७ ॥
 अजः एकः स्वर्गे लोके दधाति पञ्चोदितो निर्ऋतिं वार्षमानः । तेन लोकान्त्सू-
 र्यवतो जयेम ॥ १८ ॥ यं ब्राह्मणे निदधे यं च विदुः या विप्रुषं श्रोतृनामां-
 जस्यं । सर्वं तदग्ने सुकृतस्य लोके जानीतामः संगमने पथीनाम् ॥ १९ ॥ अजो
 वा इदमग्ने व्यक्रमत तस्योर इयमभवद्वधौः पृष्ठम् । अन्तरिक्षं मध्यं दिशः पारवं
 समुद्रौ कुक्षी ॥ २० ॥ (१२) सत्यं धृतिं च चक्षुषी विश्वं सत्यं धृद्धा प्राणो
 विश्वादि शिरः । एष वा अपरिमितो यज्ञो यदजः पञ्चोदितः ॥ २१ ॥ अपरि-
 मितमेव यज्ञप्राप्तोत्यपरिमितं लोकमयं रुन्दे । योऽजं पञ्चोदितं दक्षिणाज्योतिषं
 ददाति ॥ २२ ॥ नास्यास्थीनि भिन्ध्यान् मज्जो निर्धयेत् । सर्वमेतं समादायेद-
 मिदं प्र वंशयेत् ॥ २३ ॥ इदमिदमेवास्य रूपं भवति तेनैतं सं गमयति । इदं
 मह ऊर्जमस्मै दहे योऽजं पञ्चोदितं दक्षिणाज्योतिषं ददाति ॥ २४ ॥ पञ्चं
 रुक्मा पञ्च नवानि वस्त्रा पञ्चास्मधेनवः कामदुषा भवन्ति । योऽजं पञ्चोदितं
 दक्षिणाज्योतिषं ददाति ॥ २५ ॥ पञ्चं रुक्मा ज्योतिरस्मै भवन्ति वर्म वा-
 सांसि तन्वे भवन्ति । स्यर्गं लोकमरनुते योऽजं पञ्चोदितं दक्षिणाज्योतिषं द-
 दाति ॥ २६ ॥ या पूर्वं पतिं वित्त्वाधान्यं विन्दतेपरम् । पञ्चोदितं च तावजं
 ददातो न वि योपतः ॥ २७ ॥ समानलोको भवति पुनर्भुवापदः पतिः । योऽजं
 पञ्चोदितं दक्षिणाज्योतिषं ददाति ॥ २८ ॥ अनुपूर्ववत्सां धेनुमेतद्वाहमुपय-
 णम् । वामो हिरण्यं दत्त्वा ते यन्ति दिवंमुत्तमाम् ॥ २९ ॥ आत्मानं पितरं पुत्रं
 पौत्रं पितामहम् । जायां जानित्रीं मानरं ये श्रियास्तानुपे ह्वये ॥ ३० ॥ (१३)
 यो वै नदाप्यं नामर्तु वेदं । एष वै नदाप्यो नामर्तुर्वदजः पञ्चोदितः । निरेवा-
 प्रियस्य भ्रातृव्यस्य श्रियं ददाति भवत्यात्मना । योऽजं पञ्चोदितं दक्षिणाज्यो-
 तिषं ददाति ॥ ३१ ॥ यो वै कुर्वन्तं नामर्तु वेदं । कुर्वन्तीकुर्वतीमेवाभियस्य भ्रा-
 तृव्यस्य श्रियमा ददेत् । एष वै कुर्वन्नामर्तुर्वदजः ॥ ३२ ॥ यो वै
 संयन्तं नामर्तु वेदं । संयन्तीसंयतीमेवाभियस्य भ्रातृव्यस्य श्रियमा ददेत् ।
 एष वै संयन्नामर्तुर्वदजः ॥ ३३ ॥ यो वै पिबन्तं नामर्तु वेदं । पिबन्तीपि-
 बन्तीमेवाभियस्य भ्रातृव्यस्य श्रियमा ददेत् । एष वै पिबन्नामर्तुर्वदजः ॥ ३४ ॥
 यो वा उच्यन्तं नामर्तु वेदं । उच्यन्तीमुच्यतीमेवाभियस्य भ्रातृव्यस्य श्रियमा ददेत् । एष
 वा उच्यन्नामर्तुर्वदजः ॥ ३५ ॥ यो वा अभिमुचं नामर्तु वेदं । अभिमुचन्तीमभिमवन्ती-

गन् । आयुरस्मभ्यं दयत् प्रजां च रायश्च पोषैरभि नः सचताम् ॥ २२ ॥ ज-
पेहोपपर्वनास्मिन् गोष्ठ उर्प पृश्च नः । उर्प अपभस्य यद् रेत् उपेन्द्र त्वं वीर्यम्
॥ २३ ॥ एतं वो युवानं प्रति दध्मो अत्र तेन क्रीडन्तीरचरत वशां अनु । मानो-
हासिष्ट जनुषा सुभागा रायश्च पोषैरभि नः सचध्वम् ॥ २४ ॥ (१०)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ (१) आ नयैतमा रभस्व सुकृतां लोकमपि गच्छतु प्रजानन् । तृती-
तमांसि बहुधा महान्त्यजो नाकृमा क्रमतां तृतीयम् ॥ १ ॥ इन्द्राय भागं परित्व
नयाम्यस्मिन् यज्ञे यजमानाय सूरिम् । ये नो विपन्त्यनु तान् रभस्वानागसो यज-
मानस्य वीराः ॥ २ ॥ म पदोषं नेनिग्धि दुश्चरितं यश्चचार शुद्धैः शफैरा क्रमतां
प्रजानन् । तृतीर्वा तमांसि बहुधा विपर्ययजो नाकृमा क्रमतां तृतीयम् ॥ ३ ॥
अनु च्छद्य श्यामेन त्वचमेतां विश्वस्तर्पथापूर्वसिन्ना माभि मस्थाः । माभि दुहः
पुरुशः कल्पयैनं तृतीये नाके अधि वि श्रयैनम् ॥ ४ ॥ अत्रा कुम्भीमध्यगौ
श्रयाम्या सिञ्चोवकमव धेहोनम् । पर्याधत्ताग्निना शमितारः श्रुतो गच्छतु सु-
कृतां यत्र लोकः ॥ ५ ॥ उत्क्रामातः परि चेदत्तप्तस्तप्ताश्चरोराधि नाकं तृतीयम् ।
अग्नेरग्निराधि सं बभूविद्यज्योतिष्मन्तमभि लोकं जयैतम् ॥ ६ ॥ अजो अग्निरजमु-
ज्योतिराहुरज जीवता ब्रह्मणे देवमाहुः । अजस्तमांस्यप हन्ति दूरमस्मिन्लोके धा-
धानेन दत्तः ॥ ७ ॥ पञ्चौदनः पञ्चधा वि क्रमतामाक्रंस्यमानस्त्रीणि ज्योतींषि ।
इजानानां सुकृतां मेहि मध्यं तृतीये नाके अधि वि श्रयस्व ॥ ८ ॥ अजा रौद्र-
सुकृतां यत्र लोकः शरभो न च्छोति दुर्गाण्येषः । पञ्चौदनो ब्रह्मणो दीयमानः स
दाताः तृप्त्या तर्पयाति ॥ ९ ॥ अजस्त्रिनाके त्रिदिवे त्रिपृष्ठे नार्कस्य पृष्ठे ददितारं
दधाति । पञ्चौदनो ब्रह्मणो दीयमानो विश्वरूपा धेनुः कामदुद्यास्येका ॥ १० ॥
(११) एतद् वो ज्योतिः पितरस्तृतीयं पञ्चौदनं ब्रह्मणोजं ददाति । अजस्तमांस्यप
हन्ति दूरमस्मिन्लोके अर्धधानेन दत्तः ॥ ११ ॥ इजानानां सुकृतां लोकमप्यनु-
पञ्चौदनं ब्रह्मणोजं ददाति । स व्याप्तिमभि लोकं जयैतं शिवो रस्मभ्यं प्रतिष्ठहीनो
मस्तु ॥ १२ ॥ अजो ह्यग्नेरजनिष्ठ शोकाद् विप्रो विप्रस्य सहसो विप्रश्चिद ।
एषं पूतमभिपूतं वर्षद्रुतं तद् देवा ऋतुशः कल्पयन्तु ॥ १३ ॥ अगो-
वासो दद्याद्विरण्यमपि दक्षिणाम् । तया लोकान्त्समाप्नोति ये
पार्थिवाः ॥ १४ ॥

देवीर्धृतपृष्ठा

विजमानेन विक्रमेन य उपहरति ॥ १२ ॥ योनिर्धानां स आहवनीयो यो वेदमणि
म गार्हपत्यो यस्मिन् पर्वन्ति स दक्षिणाग्निः ॥ १३ ॥ (१६)

(३) इष्टं च वा एष पूर्नं च गृहाणामरुनानि यः पूर्वोक्तिथरुनानि ॥ १ ॥
पयेद्य वा एष रमं च० ॥ २ ॥ ऊर्जा च वा एष स्फुरति च० ॥ ३ ॥ प्रजां च
वा एष पुनरुचं ॥ ४ ॥ क्षीतिं च वा एष यशश्च० ॥ ५ ॥ श्रियं च वा एष
सुविदं च गृहाणामरुनानि यः पूर्वोक्तिथरुनानि ॥ ६ ॥ एष वा अतिश्रियच्छ्रोत्रिषु-
स्तस्मान् पूर्वो नारनीयात् ॥ ७ ॥ अग्निनावृत्यतिथावदनीयाद् यज्ञस्य सात्त्वत्वाय
यज्ञस्याविच्छेदाय तद् प्रतम् ॥ ८ ॥ एतद् वा तु स्वार्दीयो यदधिगुवं क्षीरं वा
मांसं वा तदेव नारनीयात् ॥ ९ ॥ (१७)

(४) स य एवं विद्वान् क्षीरमुपसिच्योपहरति ॥ १ ॥ यावदग्निप्रोमेने-
ष्टा मुसंमृदेनावरुन्दे तावदेनेनावरुन्दे ॥ २ ॥ स य एवं विद्वान्सुपिकृपसि-
च्योपहरति ॥ ३ ॥ यावदग्निराप्रोष्टा० ॥ ४ ॥ स य एवं विद्वान् मधूपसिच्यो-
पहरति ॥ ५ ॥ यावत् मत्स्यसर्धेनेष्टा० ॥ ६ ॥ स य एवं विद्वान् मांसमुपसिच्यो-
पहरति ॥ ७ ॥ यावद् द्वादशाहेनेष्टा मुसंमृदेनावरुन्दे तावदेनेनावरुन्दे ॥ ८ ॥ स य
एवं विद्वानुदकमुपसिच्योपहरति ॥ ९ ॥ प्रजानां प्रजननाय गच्छति प्रतिष्ठां प्रियः
प्रजानां भवति य एवं विद्वानुदकमुपसिच्योपहरति ॥ १० ॥ (१८)

(५) तस्मा उपोऽहिदकुणोति सविता प्र स्तौति ॥ १ ॥ बृहस्पतिरूर्जयो-
द्गोपति त्वष्टा पुष्टा मतिं हरति विश्वे देवा निधनम् ॥ २ ॥ निधनं भूत्याः प्र-
जायाः पशूनां भवति य एवं वेदं ॥ ३ ॥ तस्मा उपन्मूर्यो हिदकुणोति संग्रहः
प्र स्तौति ॥ ४ ॥ मध्यन्दिन उद्गोयत्यपराह्णः मतिं हरत्यस्तंयनिधनम् । निधनं०
॥ ५ ॥ तस्मा अस्त्रो भयन् हिदकुणोति स्तनयन् प्र स्तौति ॥ ६ ॥ विद्योतमानः
मतिं हरति वर्षन्नुद्गोयत्युद्गहन् निधनम् । निधनं० ॥ ७ ॥ अतिथीन् मतिं
पश्यति हिदकुणोत्यभि यदाति प्र स्तौत्युदकं याचतुष्टोयति ॥ ८ ॥ उप हरति मतिं
हृत्युच्छिष्टं निधनम् ॥ ९ ॥ निधनं भूत्याः प्रजायाः पशूनां भवति य एवं वेदं
॥ १० ॥ (१९)

(६) यत् क्षुत्तारं हृत्या श्रावयत्येव तत् ॥ १ ॥ यत् प्रतिशृणोति
प्रत्याश्रावयत्येव तत् ॥ २ ॥ यत् परिवेषाः पार्श्वस्ताः पूर्वे चापरे च प्रपश्यन्ते

मेवाग्निमस्य भ्रातृव्यस्य श्रियमादत्ते । एष वा अभिभूनामर्तुयद्वजः पञ्चौदनः ।
 निरेवाग्निमस्य भ्रातृव्यस्य श्रियं ददाति भवंत्यात्मना । योजं पञ्चौदनं दक्षिणा-
 ज्योतिषं ददाति ॥ ३६ ॥ अजं च पचत पच्यं चोदनान् । सर्वा दिशः संपनसः
 सुग्रीचीः सान्तर्देशाः प्रति गृह्णन्तु त एतम् ॥ ३७ ॥ तास्तं रक्षन्तु तव तुभ्यं-
 मेतं ताभ्य आज्यं हविरिदं जुहोमि ॥ ३८ ॥ (१४)

॥ ६ ॥ (१) यो विद्याद् ब्रह्म प्रत्यक्षं परं पि यस्य संभारा अचो यस्यानूवयेत्
 ॥ १ ॥ सामानि यस्य लोमानि यजुर्हृदयमुच्यते परिस्तरणमिद्धविः ॥ २ ॥ य
 वा अतिथिपतिरतिथीन् प्रतिपरयति देवयजनं प्रेक्षते ॥ ३ ॥ यदभिवदति शी-
 क्षामुपैति यद्वक्त्रं याचत्यपः प्र खेयति ॥ ४ ॥ या एव यज्ञ आपः प्रणीयन्ते ता
 एव ताः ॥ ५ ॥ यत् तर्पणमाहरन्ति य एवाग्नीषोमीयः पशुर्बध्यते ॥ एव सः
 ॥ ६ ॥ यदावसधान् कल्पयन्ति सदोहविर्धानान्येव तत् कल्पयन्ति ॥ ७ ॥ य-
 दुपस्तृणन्ति वह्निरेव तत् ॥ ८ ॥ यदुपरिशयनमाहरन्ति स्वर्गमेव तेन लोकम-
 रुन्दे ॥ ९ ॥ यत् कशिपूपवर्हणमाहरन्ति परिधय एव ते ॥ १० ॥ यदाग्न-
 नाभ्यञ्जनमाहरन्त्याज्यमेव तत् ॥ ११ ॥ यत् पुरा परिबिषात् स्वादमाहरन्ति
 पुरोडाशावेव तौ ॥ १२ ॥ यदशनकृतं हरन्ति हविष्कृतमेव तद्धयन्ति ॥ १३ ॥
 ये ग्रीह्यो यवा निरुप्यन्तेशव एव ते ॥ १४ ॥ यान्युत्खलमुम्लानि श्रावी-
 ण एव ते ॥ १५ ॥ शूर्पं पवित्रं तुषां अग्नीषाभिपवणीरारपः ॥ १६ ॥ सुग-
 विर्नेक्षणापवर्नं द्रोणकलशाः कुम्भ्यो वायव्यानि पात्राणीयमेव कृष्णाग्निम्
 ॥ १७ ॥ (१५)

(२) यजमानाद्याह्णं वा एतदतिथिपतिः कुरुते यदाह्वर्याणि प्रेक्षत इदं
 भूया इदाशमिति ॥ १ ॥ यदाह भूय उद्धरेति प्राणमेव तेन वर्षीपांसं कुरु-
 ते ॥ २ ॥ अपं हरति हवीष्या सादयति ॥ ३ ॥ तेषामासं आनामतिथिपतिस्तन् मु-
 होति ॥ ४ ॥ सुवा हस्तेन प्राणे यूपं सुकारेण वषट्कारेण ॥ ५ ॥ एते वै वि-
 याधामिषाश्चत्विजः स्वर्गं लोकं गमयन्ति यदतिथयः ॥ ६ ॥ स य एवं विप्र-
 न द्विपद्मश्रीपात्र द्विपतोद्यमश्रीपात्र मीमांसितस्य न मीमांसमानस्य ॥ ७ ॥ स-
 र्वो वा एष जगधर्पाप्सा यस्याधर्मश्चान्ति ॥ ८ ॥ सर्वो वा एषोर्जगधपाप्सा यस्याध-
 नारनन्ति ॥ ९ ॥ सर्वदा वा एष युक्तप्रावारपवित्रो विर्तताध्वत् आहृतयज्जग-
 ध्वरति ॥ १० ॥ प्राणपत्यो वा एतस्य यज्ञो विर्ततो य वषट्हरति ॥ ११ ॥ प्रजान्तेरा एव

विक्रमानेन विक्रमते य उग्रहरति ॥ १२ ॥ योतिर्योनां स आहवनीयो यो वेश्मनि
॥ गार्हपत्यो यस्मिन् पचन्ति स दक्षिणाग्निः ॥ १३ ॥ (१६)

(३) इष्टं च वा एष पूर्तं च गृहाणां मरणाति यः पूर्वोतिथेऽरुनाति ॥ १ ॥

पर्यध्य वा एष रसं च० ॥ २ ॥ ऊर्जा च वा एष स्फूर्तिं च० ॥ ३ ॥ प्रजा च
वा एष पञ्चरश्च ॥ ४ ॥ कीर्तिं च वा एष यशश्च० ॥ ५ ॥ श्रियं च वा एष
संविदं च गृहाणां मरणाति यः पूर्वोतिथेऽरुनाति ॥ ६ ॥ एष वा अतिथिर्यच्छ्रोत्रिण-
स्तस्मात् पूर्वो नारनीयात् ॥ ७ ॥ अशितावृत्यतिथावशीयाद् यज्ञस्य सात्त्वताय
यज्ञस्पर्धिच्छेदाय तद् मृतम् ॥ ८ ॥ एतद् वा उ स्वादीयो यदधिगवं क्षीरं वा
मांसं वा तत्रैव नारनीयात् ॥ ९ ॥ (१७)

(४) स य एवं विद्वान् क्षीरमुपसिच्योऽग्रहरति ॥ १ ॥ यावदग्निष्टोमेने-
ष्टा सुसंमृदेनावरुन्दे तावदेनेनावरुन्दे ॥ २ ॥ ॥ य एवं विद्वान्सर्पिरुपसि-
च्योऽग्रहरति ॥ ३ ॥ यावदतिरात्रेणैष्टा० ॥ ४ ॥ स य एवं विद्वान् मर्षुपसिच्यो-
ऽग्रहरति ॥ ५ ॥ यावत् सप्तसपेनेष्टा० ॥ ६ ॥ स य एवं विद्वान् मांसमुपसिच्यो-
ऽग्रहरति ॥ ७ ॥ यावद् द्वादशाहेनेष्टा सुसंमृदेनावरुन्दे तावदेनेनावरुन्दे ॥ ८ ॥ स य
एवं विद्वान्मुकुमुपसिच्योऽग्रहरति ॥ ९ ॥ प्रजानां प्रजननाय गच्छति मन्त्रिणां प्रियः
प्रजानां भवति य एवं विद्वान्मुकुमुपसिच्योऽग्रहरति ॥ १० ॥ (१८)

(५) तस्मा उपाः हिदकुणोनि सविना प्र स्तीति ॥ १ ॥ बृहस्पतिर्ऋजयो-
र्द्वापति त्वष्टा पुष्ट्या मतिं हरति विश्वे देवा निधनम् ॥ २ ॥ निधनं भूत्याः प्र-
जायाः पशूनां भवति य एवं वेद ॥ ३ ॥ तस्मा उच्यन्मूयो हिदकुणोनि संग्रहः
प्र स्तीति ॥ ४ ॥ मध्यन्दिन उर्द्वायत्यपराह्णः मतिं हरत्यस्तंयनिधनम् । निधनं०
॥ ५ ॥ तस्मा अथो भयन् हिदकुणोनि स्तनयन् प्र स्तीति ॥ ६ ॥ त्रियोनमानः
मतिं हरति वर्षन्तुर्द्वायत्युद्गान् निधनम् । निधनं० ॥ ७ ॥ अर्निधानं मतिं
पश्यति हिदकुणोत्पथि गदति प्र स्तीत्युदकं याच्यन्तुर्द्वापनि ॥ ८ ॥ उप हरति मतिं
हरत्युच्छिष्टं निधनम् ॥ ९ ॥ निधनं भूत्याः प्रजायाः पशूनां भवति य एवं वेद
॥ १० ॥ (१९)

(६) यत् क्षुचार्द्रं दृष्ट्या धावपत्येव तत् ॥ १ ॥ यत् मन्त्रिणोति
प्रत्याधावपत्येव तत् ॥ २ ॥ यत् परिब्रष्टाः पात्रहस्ताः पूर्वो चापरे च प्रजनने

मेवाग्निमस्य भानृग्यस्य भियमादत्त । एष वा अभिभूनामने
 निरेवाग्निमस्य भानृग्यस्य भियं ददति भवेत्यात्मना । योऽने
 ज्योतिषं ददाति ॥ १६ ॥ अने च पचन् पचन् पातनान् ।
 मधीजीः सान्तेर्देशाः प्रति एरण्णु त एनम् ॥ १७ ॥ ता
 येन ताभ्य आन्यं हविर्दिं जुहोमि ॥ १८ ॥ (१४)

॥६॥ (१) यो विधाद् अक्षं मृत्युञ्जं परुषि यस्य सभाः
 ॥ १ ॥ सामानि यस्य लोमानि यनुर्द्वेगमुच्यते परिस्तरण
 वा अतिथिपतिरतिथीन मतिपर्येति देवयज्ञेन मेज्जते ॥ २
 क्षामुपति यदुक्तं यार्चयुषः म लपति ॥ ४ ॥ या एव युः
 एव ताः ॥ ५ ॥ यत् सपेणमाहरन्ति य एवाग्नीषोमीयः प
 ॥ ६ ॥ यदावगुधान् कृष्णयन्ति सदाहविर्धानान्येव तत्
 दुपस्तृणन्ति घृष्टेय तत् ॥ ८ ॥ यदुपरिशयनमाहरन्ति
 रुन्दे ॥ ९ ॥ यत् कशिपुपर्वणमाहरन्ति पदिष्य एव ते
 नाभ्यञ्जनमाहन्त्याज्यमेव तत् ॥ ११ ॥ यत् पुरा र्षी
 पुरोदाशाद्येव ता ॥ १२ ॥ यदेशानकृतं दयन्ति हविष्कृतं
 ये मीरयो यवा निरुप्यन्तेत्येव एव ते ॥ १४ ॥ यान्यु
 एव ते ॥ १५ ॥ र्षे एविष्टं तुषा अतीषामिपर्वणी
 विनेत्तणमायर्वनं द्रोणकलशाः कुरुभ्यो वायव्यानि पा
 ॥ १७ ॥ (१५)

(२) यज्ञमात्राष्टाणं वा पतदतिथिपतिः कुरुते :
 मूपा? इदा?मिति ॥ १ ॥ यदाह भूय अरुरेति प्राण
 ते ॥ २ ॥ वर्ष हरति हवीप्या सोदयति ॥ ३ ॥ तेषामा
 होति ॥ ४ ॥ शुचा हस्तेन प्राणे र्षे शुक्लारेण वपद्
 याधामिषाष्टाविजः स्वर्गे लोकं गमयन्ति यदतिथयः
 न द्विषन्मश्रीयाश्च द्विषतोन्मश्रीयाश्च मीमांसितस्य न :
 यो वा एष जग्धर्षाप्सा यस्यान्मभ्रान्ति ॥ ८ ॥ सखो
 नाशनन्ति ॥ ९ ॥ सर्वदा वा एष युक्तावावर्षविश्वो
 उपहरति ॥ १० ॥

॥ ८ ॥ शीर्षेति शीर्षामयं कर्णशूलं विलोहितम् । सर्वं शीर्षेण्यं ते रोगं
वृहिर्निर्मन्त्रयामहे ॥ १ ॥ कर्णाभ्यां ते कटुकूपेभ्यः कर्णशूलं विसर्पकम् ।
सर्वं ॥ २ ॥ यस्य हेतोः प्रच्यवते यक्ष्मः कर्णत आस्यतः । सर्वं ॥ ३ ॥
यः कृणोति प्रमोतमन्धं कृणोति पूरुषम् । सर्वं ॥ ४ ॥ अङ्गामेदमङ्गज्वरं
विश्वार्द्रचं विसर्पकम् । सर्वं शीर्षेण्यं ते रोगं वृहिर्निर्मन्त्रयामहे ॥ ५ ॥ यस्य
भीमः प्रतीकाश उद्वेपयति पूरुषम् । त्वमानं विश्वशारदं वृहि० ॥ ६ ॥
य ऊरु अनुसर्पत्यथो एति ग्वानिके । यक्ष्मं ते अन्तरङ्गेभ्यो वृहि० ॥ ७ ॥ यत्रि
कामादपक्वामावृदयाज्जायते परि । हृदो वृत्तासमङ्गेभ्यो वृहि० ॥ ८ ॥ हृदि-
मायं ते अङ्गेभ्योऽध्वमन्तरोदरात् । यक्ष्मोऽध्वमन्तरात्मनो वृहिर्निर्मन्त्रयामहे ॥ ९ ॥
आसौ वृत्तासो भवतु मूर्ध्नं भवत्यामयत् । यक्ष्माणां सर्वेषां विषं निरवोचमहं
त्वत् ॥ १० ॥ (२२) वृहिविलं निर्द्वन्तु काहावाहं तत्रोदरात् । यक्ष्माणां
॥ ११ ॥ उदरात् ते ओम्नो नाभ्या हृदयादयि । यक्ष्माणां सर्वेषां विषं निरवो-
चमहं त्वत् ॥ १२ ॥ याः स्त्रीमानं विरुजन्ति मूर्धानं प्रत्यर्पणीः । अहिंसन्तीर-
नामया निर्द्वन्तु वृहिविलम् ॥ १३ ॥ या हृदयमुपपन्त्यनुतन्वन्ति कीकसाः ।
अहि० ॥ १४ ॥ याः पार्श्वे उपपन्त्यनुनिक्षन्ति पृथ्वीः । अहि० ॥ १५ ॥ या-
स्तुरधीरुपपन्त्यर्पणीर्विच्छाणामु ते । अहि० ॥ १६ ॥ या गुदा अनुसर्पन्त्या-
न्त्राणि मोहयन्ति च । अहि० ॥ १७ ॥ या मृज्जो निर्धयन्ति पर्यापि विरुजन्ति
च । अहिंसन्तीरनामया निर्द्वन्तु वृहिविलम् ॥ १८ ॥ ये अङ्गानि मृदयन्ति
यक्ष्मासो रोपणास्तव । यक्ष्माणां सर्वेषां विषं निरवोचमहं त्वत् ॥ १९ ॥
विसर्पस्य विद्वधस्य वातीकारस्य बाल्लजेः । यक्ष्माणां सर्वेषां विषं निरवोच-
महं त्वत् ॥ २० ॥ पादाभ्यां ते जानुभ्यां श्रोणिभ्यां पत्रि भंससः । अनूकाद-
र्पणीरुष्णिहाभ्यः शीष्णो रोगमनीनशम् ॥ २१ ॥ सं ते शीष्णः कृपालान्ति
हृदयस्य च यो विषुः । उद्यन्नादिस्य इतिभिः शीष्णो रोगमनीनशोऽप्रेदमरी
शमः ॥ २२ ॥ (२३)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ अस्थं वामस्य पलितस्य होतुस्तस्य भ्राता मध्यमो अस्थपन्नः ।
तृतीयो भ्राता घृतपृष्ठो अस्याधोपदयं विरपति समर्पुषम् ॥ १ ॥ सम यु-
ञ्जन्ति रथमेवैवमेवो अरवो बहति सप्तर्षाया । त्रिनाभिं चक्रमजरमनुवं यमेमा
विदवा भुवनाधि तस्युः ॥ २ ॥ इमं रथमधि ये सम तस्युः समर्पकं सन् वद-

चमसाध्वर्यय एव ते ॥ ३ ॥ तेषां न कश्चनाहोता ॥ ४ ॥ यद् वा अतिथिपति-
रतिथीन् परिविष्ये गृहानुषेदैत्यवृथयेन तदुपावैति ॥ ५ ॥ यत् सभागयति द-
क्षिणाः सभागयति यदन्तर्धत्त उदवस्यत्येव तत् ॥ ६ ॥ स उपहूतः पृथिव्यां
भक्षयत्युपहूतस्तस्मिन् यत् पृथिव्यां विश्वरूपम् ॥ ७ ॥ स उपहूतोन्तरिक्षे
भक्षयत्युपहूतस्तस्मिन् यदन्तरिक्षे विश्वरूपम् ॥ ८ ॥ स उपहूतो दिवि भक्षयत्युप-
हूतस्तस्मिन् यद् दिवि विश्वरूपम् ॥ ९ ॥ स उपहूतो देवेषु भक्षयत्युपहूतस्त-
स्मिन् यद् देवेषु विश्वरूपम् ॥ १० ॥ स उपहूतो लोकेषु भक्षयत्युपहूतस्तस्मिन्
यद् लोकेषु विश्वरूपम् ॥ ११ ॥ स उपहूत उपहूतः ॥ १२ ॥ आमोतीर्म लोकान्
मोत्यमुम् ॥ १३ ॥ ज्योतिष्मतो लोकान् जयति य एवं वेद ॥ १४ ॥ (२०)

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ७ ॥ प्रजापतिश्च परमेष्ठी च मृद्भ्यो इन्द्रः शिरोऽग्निर्जलादं धूमः
कृकाटम् ॥ १ ॥ सोमो राजा मस्तिष्को घौरुत्तरहनुः पृथिव्यधरहनुः ॥ २
विद्युज्जिह्वा मरुतो दन्ता रेवतीर्ग्रीवाः कृत्तिका स्कन्धा धर्मो वहः ॥ ३ ॥ विश्व-
धायुः स्वर्गो लोकः कृष्णद्रं विधरणी निवेप्यः ॥ ४ ॥ श्येनः क्रोडोऽन्तरिक्षं प-
ञ्चस्य वृहस्पतिः क्रुक् वृहतीः कीकसाः ॥ ५ ॥ वेवानां पत्नीः पृष्य उपसद-
पशवः ॥ ६ ॥ मित्रश्च वरुणश्चांसौ त्वष्टा चार्यमा च शोषणी महादेवो वा-
॥ ७ ॥ इन्द्राणी भ्रसद् वायुः पुच्छं पर्वमानोवालाः ॥ ८ ॥ ब्रह्मं च जत्रं च भो-
णी बलमूरु ॥ ९ ॥ धाता च सविता चाधीवन्ती जह्या गन्धर्वा अप्सरसः कु-
ण्डिका अदितिः शफाः ॥ १० ॥ चेतो हृदयं यकृन्मेधा मृतं पुरीतत् ॥ ११ ॥
जुत् कुक्षिरिरा वज्रिष्ठुः पर्वताः प्लाशयः ॥ १२ ॥ क्रोधो वृक्षौ मनुष्याद-
प्रजा शेषः ॥ १३ ॥ नदी सूत्री वर्षस्य पतय स्तना स्तनयित्पुरुषः ॥ १४ ॥
विश्वव्यचाश्चर्मोपधयो लोमाति नक्षत्राणि रूपम् ॥ १५ ॥ देवजना गुदा म-
नुष्या आन्त्राण्यत्रा उदरम् ॥ १६ ॥ रक्षांसि लोहितमितरजना उर्ध्वम् ॥ १७ ॥
अश्वं पीवो मृजा निधनम् ॥ १८ ॥ अग्निरासीन् उत्थितोश्विना ॥ १९ ॥ इन्द्रः
माह तिष्ठन् दक्षिणा तिष्ठन् धूमः ॥ २० ॥ मृत्युर्ह तिष्ठन् धातोदह तिष्ठन्तसजिता
॥ २१ ॥ तृणानि प्राणः सोमो राजा ॥ २२ ॥ मित्र ईक्षमाण आर्ह्य आनुद्-
॥ २३ ॥ युज्यमानो वैश्वदेवो युक्तः प्रजापतिर्विष्णुः सर्वम् ॥ २४ ॥ एतद् वै
विश्वरूपं सर्वरूपं गोरूपम् ॥ २५ ॥ उपैनं विश्वरूपाः सर्वरूपाः प्रशवंतिष्ठन्ति
य एवं वेद ॥ २६ ॥ (२१)

॥ ८ ॥ शीर्षेति शीर्षामयं कर्णशूलं विलोहितम् । सर्वं शीर्षेयं ते रोगं
 घृदिनिर्मन्त्रयामहे ॥ १ ॥ कर्णाभ्यां ते कङ्कूपेभ्यः कर्णशूलं विसर्पकम् ।
 सर्वं ॥ २ ॥ यस्य हेनोः मूत्र्यवति यक्ष्मः कर्णत आस्यतः । सर्वं ॥ ३ ॥
 ॥ कृणोति म्रमोतमन्धं कृणोति पूरुषम् । सर्वं ॥ ४ ॥ अहगभेदमद्भञ्जरं
 श्म्याद्भयं विसर्पकम् । सर्वं शीर्षेयं ते रोगं घृदिनिर्मन्त्रयामहे ॥ ५ ॥ यस्य
 रोगः प्रतीक्राश उद्वेपयति पूरुषम् । त्वमानं विरवशारदं घृदि ॥ ६ ॥
 ॥ कृणु अनुसर्पत्यथो एति गृवीनिके । यक्ष्मं ते अन्तरङ्गेभ्यो घृदि ॥ ७ ॥ यवि
 त्मादपक्रामाद्दृष्टयाज्जायते परि । हृदो वृत्तासमद्भेभ्यो घृदि ॥ ८ ॥ हृदि-
 त्मां ते अद्भेभ्योऽवामन्तरादरात् । यक्ष्मोऽवामन्तरात्मनो घृदिनिर्मन्त्रयामहे ॥ ९ ॥
 रासो वृत्तासो भवतु मूत्रं भवत्वामयत् । यक्ष्माणां सर्वेषां त्रिपं निरवोचमहं
 त्वत् ॥ १० ॥ (२२) घृदिर्विलं निर्द्वन्तु कार्हावाहं तत्रोदरात् । यक्ष्माणां
 ॥ ११ ॥ उदरात् ते क्रोमो नाभ्या हृदयादधि । यक्ष्माणां सर्वेषां त्रिपं निरवो-
 चमहं त्वत् ॥ १२ ॥ याः स्त्रीमानं विरुजन्ति मूर्धानं मर्त्यर्पणीः । अहिंसन्तीर-
 नामया निर्द्वन्तु घृदिर्विलम् ॥ १३ ॥ या हृदयमुपपन्त्यनुतन्वन्ति कीकसाः ।
 घृदि ॥ १४ ॥ याः प्रार्षे उपपन्त्यनुनिक्षन्ति पृष्ठीः । अहिं ॥ १५ ॥ या-
 स्तेरधीरुपपन्त्यर्पणीर्विक्तासु ते । अहिं ॥ १६ ॥ या गुदा अनुसर्पन्त्या-
 न्वाणि मोहयन्ति च । अहिं ॥ १७ ॥ या मूत्रो निर्धयन्ति पक्ष्मि विरुजन्ति
 च । अहिंसन्तीरनामया निर्द्वन्तु घृदिर्विलम् ॥ १८ ॥ ये अङ्गानि मृदयन्ति
 पक्ष्मासो रोपणास्तव । यक्ष्माणां सर्वेषां त्रिपं निरवोचमहं त्वत् ॥ १९ ॥
 विसर्पस्य विद्वस्य वातीकारस्य बाल्लजेः । यक्ष्माणां सर्वेषां त्रिपं निरवोच-
 महं त्वत् ॥ २० ॥ पादाभ्यां ते जानुभ्यां श्रोणिभ्यां परि भंससः । अनूकाद-
 र्पणीरुष्णिहाभ्यः शीष्णो रोगमनीनशम् ॥ २१ ॥ सं ते शीष्णः कृपालानि
 हृदयस्य च यो त्रिषुः । उद्यन्नादिस्य रुश्मिभिः शीष्णो रोगमनीनशोऽहमेदमशी
 शम् ॥ २२ ॥ (२३)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ अस्य ग्रामस्य पलितस्य होतुस्तस्य भ्राता मध्यमो अस्त्यर्भः ।
 तृतीयो भ्राता घृतपृष्ठो अस्यात्रापरयं विरपति सप्तपुत्रम् ॥ १ ॥ सप्त पु-
 ङ्जन्ति रथमेकचक्रमेको अरवो वहति सप्तनामा । त्रिनाभि चक्रमजरमनर्व यत्रेमा
 विरवा भुवनार्थि तस्युः ॥ २ ॥ इमं रथमपि ये सप्त तस्युः सप्तचक्रं सप्तं वह-

न्त्यरवाः । सप्त स्वसारो अभि सं नवन्त यत्र गवां निहिता सप्त नामा ॥ ३ ॥
 को ददर्श प्रथमं जायमानमस्थन्वन्तं यदन्स्था विभक्तिं । भूम्या अमुरसृगात्मा
 कं सित् को विद्वांसमुपे गात् मधुमेतत् ॥ ४ ॥ इह ब्रवीतु य ईमङ्ग वेदास्य वापस्य
 निहितं पदं वेः । शीर्ष्णः क्षीरं दुहते गावो अस्य वामि वसना उदकं पदाङ्गुः
 ॥ ५ ॥ पाकः पृच्छामि मनसाविजानन् देवानमिना निहिता पदानि । वत्से वृ-
 ष्कयेधि सप्त तन्तून वि तन्तिरे कुवय ओतवा उ ॥ ६ ॥ अविक्तित्वारिच-
 क्तितुर्परिचदन्न कुवीन् पृच्छामि विद्वतो न विद्वान् । वि यस्तस्तम्भ पट्टिमा रत्नो-
 स्यजस्य रूपे किमपि सिद्धेकम् ॥ ७ ॥ माता पितरंमृत आ वभाज धीत्यमे म-
 नसा सं हि जग्मे । सा वीभत्सुर्गर्भरसा नविद्धा नमस्वन्त इदुपवाकर्मायुः ॥ ८ ॥
 युक्ता मातासीदुरि दक्षिणाया अतिष्ठत् गर्भो वृजनीप्सन्तः । अमीमेद् वत्सो अ-
 नु गामपश्यद् विश्वरूप्यं त्रिषु योजनेषु ॥ ९ ॥ तिस्रो मातृक्षीन् पितृन् विश्वेकं
 ऊर्ध्वस्तस्थौ नेमव ग्लापयन्त । मन्त्रयन्ते द्विवो अमुष्यं पृष्ठे विश्वविश्वो वाच्यवि-
 श्वविश्वाम् ॥ १० ॥ (२४) पञ्चारे चक्रे परिवर्तमाने यस्मिन्नातृस्थुर्भुवनानि
 विश्वा । तस्य नाक्षस्तप्यते भूरिभारः सनावेव न च्छिद्यते सनाभिः ॥ ११ ॥
 पञ्चपादं पितरं द्वादशाकृतिं विव आहुः परे अर्धे पुरीषिणम् । अयेमे अन्य उपे
 विचक्षणे सप्तचक्रं पडर आहुरोपेतम् ॥ १२ ॥ द्वादशारं नृहि तज्जरापु वधति
 चक्रं परि द्यामृतस्य । आ पुत्रा अमे मिथुनासो अत्र सप्त शतानि विशतिरव-
 तस्थुः ॥ १३ ॥ सनेमि चक्रमज्जरं वि यावत् उत्तानायां दश युक्ता वहन्ति ।
 सूर्यस्य चक्षु रजमैत्यावृत्तं यस्मिन्नातृस्थुर्भुवनानि विश्वा ॥ १४ ॥ क्षिर्यः सती-
 स्तां उ मे पुंस आहुः पश्यदक्ष्णवान्न वि चेतदन्धः । कुविर्यः पुत्रः स ईमा वि-
 केतु यस्ता विज्ञानात् स पितुष्पितासत् ॥ १५ ॥ साकंजानो सप्तधमादुरेकं प-
 ढिद्यमा अष्टपयो देवजा इति । तेषामिष्टानि विहितानि धामश स्थाने रजन्ते विह-
 तानि रूपशः ॥ १६ ॥ अवः परेण पर एनावरेण पदा वत्सं विव्रती गौर-
 स्यात् । सा कुद्रीक्षी कं सिद्धे परागात् कं सित् मूते नृदि यूथे अस्मिन् ॥ १७ ॥
 अवः परेण पितरं यो अस्य वेदावः परेण पर एनावरेण । कुवीयमानः क इह
 म वोचद् देवं मनुः कुतो अधि प्रजातम् ॥ १८ ॥ ये अर्वाञ्चस्तां उ पराव
 आहुर्ये पराञ्चस्तां उ अर्वाच आहुः । इन्द्रश्च या चक्रयुः सोम तानि पुरा न
 युक्ता रजसो वहन्ति ॥ १९ ॥ वा सुपर्णा सयुजा सखाया समानं वृक्षं परि प-
 स्वजाते । तयोऽन्यः पिप्पलं स्वाद्वत्त्यनर्ननधन्यो अभि चाकशीति ॥ २० ॥
 मन् वृक्षे मध्वदः सुपर्णा निविशन्ते सुवते चाग्नि विश्वे । तस्य यदाहुः पि

पलं स्वाद्ये तन्नोन्नयः पितरं न वेद ॥ २१ ॥ यत्रा सुपर्णा अमृतस्य भ-
क्षमनिमेषं विदधाभिस्वरन्ति । एना विश्वस्य भुवनस्य गोपाः स प्रा धीरः पा-
कमत्रा विवेश ॥ २२ ॥ (२५)

॥ १० ॥ यद् गांयत्रे अयिं गायत्रमाहितं त्रैष्टुभं वा त्रैष्टुभाभिरतस्तत ।
यद्वा जगज्जगत्याहितं पदं य इत् यद् विदुस्ते अमृतत्वमानशुः ॥ १ ॥ गांयत्रेण
प्रति मिमीते अर्कमर्केण साम त्रैष्टुभेन वाकम् । वाकेन वाकं द्विपदा चतुष्पदा-
क्षरेण मिमेने सप्त वाणीः ॥ २ ॥ जगता सिन्धुं दिव्यस्कभायद् रथतरे सूर्य
पर्यपरयत् । गायत्रस्य समिधस्तिस्र आहुस्ततो मद्रा म रिरिचे महित्वा ॥ ३ ॥
उप द्वये सुदुषा धेनुमेतां सुहस्तो गोधुगुत दोहदेनाम् । श्रेष्ठं स्रवं संविता सावि-
पन्नोभीद्धो घर्मस्तद्गु पु म वीचत् ॥ ४ ॥ हिङ्कृण्वती वमुपत्री घर्मनां घृत्समि-
च्छन्ती सनसाभ्यागात् । दुहामशिवभ्यां पयो अघ्नयेयं सा वर्धता महते सौम-
गाय ॥ ५ ॥ गौरभीमेदुभि वृत्तं मिपन्तं मूर्धानं हिङ्कृणोन्मातृवा उ । स-
मणं घर्ममभि वावशाना मिमांति प्रायुं पर्यते पयोभिः ॥ ६ ॥ अयं स शिङ्-
के येन गौरभीवृत्ता मिमांति प्रायुं धृसनावधि धृता । सा चित्तिभिनि हि चकार
रत्यान् विदुम्वन्ती प्रति वृमिमौहत ॥ ७ ॥ अनच्छये तुरगांतु जीवमेजद् धुवं
रथ्य आ वृत्तानाम् । जीवो मृतस्य चरति स्वधाभिरमृग्यो मर्त्येना सयोनिः
॥ ८ ॥ विधुं दंष्ट्राणं संलिलस्य पृष्ठे युवानं सन्तं पलितो जंगार देवस्य परय
काव्यं महित्वा घा ममार स एः समान ॥ ९ ॥ य ई चकार न सो अस्य
वेद य ई इदं हिङ्गिष्ठु तस्मात् । स मातुर्योना परिवीतो अन्तर्बहुमजा नि-
र्घृतिरा विवेश ॥ १० ॥ (२६) अपश्यं गोपामनिपर्धमानमा च परो च प-
थिभिधरन्तम् । स सुधीवीः स विपुवीर्वसान् आ वरीवलि भुवनेज्जुनः ॥ ११ ॥
घानैः पिता जेनिता नाभिरन्न वन्धुर्नो माता पृथिवी मदीयम् । ज्ञानयोरनु-
म्योऽयोनिर्गन्तरयो पिता दुष्टिर्गर्भमापात् ॥ १२ ॥ पृच्छामि न्या परमन्तं पृ-
थिव्याः पृच्छामि वृष्णो अरवंस्य रेतः । पृच्छामि विरवंस्य भुवनस्य नाभिं पृ-
थ्व्यामि वाचः परमं प्योम ॥ १३ ॥ इयं वदिः परो अन्नः पृथिव्या अयं मोमो
वृष्णो अरवंस्य रेतः । अयं यज्ञो विरवंस्य भुवनस्य नाभिर्गर्भमायं वाचः परमं प्योम
॥ १४ ॥ न वि जानामि यदिदमास्मि निएयः सनंज्ञो सनमा चगामि । यद्वा
मार्गन् मयमजा श्रुतस्यादिद् वाचो अरजुवे भागमुस्याः ॥ १५ ॥ अगाद् मादति
स्वपयां वृभीतोमर्त्यो मर्त्येना सयोनिः । ता शश्वन्ता विपुवीनां विपन्ता न्य-
न्यं विवपुर्न नि विवपुन्यम् ॥ १६ ॥ सगर्भेगर्भा भुवनस्य रेतो विप्योऽग्निवृ-

अथ दशमं काण्डम्

॥ १ ॥ यां कल्पयन्ति बहवो वधूर्मिव विश्वरूपं हस्तकृतां चिकित्सवः ।
सारादेत्स्वपं नुदाम एनाम् ॥ १ ॥ शीर्षवतीं नृस्वतीं कृष्णिनीं कृत्याकृता सं-
भृता विश्वरूपा । सारादेत्स्वपं नुदाम एनाम् ॥ २ ॥ शूद्रकृता रामकृता स्त्रीकृता
मृत्वाभिः कृता । ज्ञाया पत्या नृत्तेवं कृतां घन्धृच्छतु ॥ ३ ॥ अनयाहमोप-
ध्या सर्वाः कृत्या अद्दुपम् । यां क्षेत्रे घमुर्या गोषु यां वां ते पुरुषेषु ॥ ४ ॥
अथमस्त्वयकृतं शपथः शपथीयते । प्रत्यक् प्रतिग्रहिणो यथा कृत्याकृतं हनत्
॥ ५ ॥ मृतीचीनं आहिरसोर्ध्वतो नः पुरोहितः । मृतीचीः कृत्या आकृत्यामून्
कृत्याकृतो जहि ॥ ६ ॥ यस्त्वोवाच परेहीति मतिकूलमुशार्यम् । तं कृत्येभि-
निर्वर्तस्व मास्मानिच्छे अनागतः ॥ ७ ॥ यस्ते पर्यपि सेवधौ रथस्तेर्वधुर्धिया ।
तं गच्छ तप्त तेपनमहातस्तेयं जनः ॥ ८ ॥ ये त्वा कृत्वालोभिरे विद्वला अभि-
चारिणः । शम्बी दं कृत्यादूषणं प्रतिवर्त्तु पुनःसरं तेन त्वा स्नपयामसि ॥ ९ ॥
यद् दुर्भगां मस्नपितां मृतवत्सामुपेक्षिम । अपैतु सर्वं मत प्रापं द्रविणं मोषं तिष्ठतु
॥ १० ॥ (१) यत् तं वितृभ्यो ददतो गृहे वा नामे जगृहुः । संवेरयातु
सर्वस्मात् प्रापादिमा मुञ्चन्तु स्वापेधीः ॥ ११ ॥ वेवैनसात् पिश्याभामप्राहात्
संदेस्पदभिनिष्कृतात् । मुञ्चन्तु त्वा वीर्यो वीर्येण ब्रह्मण ऋग्भिः पर्यस् अ-
पीणाम् ॥ १२ ॥ यथा वानरच्यावयति भूम्या रेणुयन्तारिज्ञाच्छात्रम् । एवा मत्
सर्वं दुर्भूतं ब्रह्मनुत्तमपायति ॥ १३ ॥ अपं काष्ण नानंदती विनंदा गर्वभीवं ।
कर्तुन् नैतस्येतो नृत्ता ब्रह्मणा वीर्यावता ॥ १४ ॥ अयं पन्याः कृत्येति त्वा
नयामोभिग्रहितां प्रति त्वा प्र हिणमः । तेनाभि याहि भञ्जत्यनस्वतीव वाहिनीं
विश्वरूपां कुरुटिनीं ॥ १५ ॥ पराङ् ते ज्योतिरपथं ते अर्वाग्न्यत्रास्मदयना
कृण्व्य । परेणेहि नयति नान्याः अति दुर्गाः श्रोत्या मा क्षणिमाः परेहि ॥ १६ ॥
वान इव वृत्तान् नि मृणीहि पादय मा गामरवं पुरुषप्रदं एषाम् । कर्तुन्
नि हत्येतः कृत्येप्रज्ञास्त्वायं बोधय ॥ १७ ॥ यां तं बहिषि यां रथशाने

क्षेत्रे कृत्यां वलंगं वा निचखुः । अग्नौ वा त्वा गार्हपत्येऽभिचेरुः पाकं सन्तं
धीरंतरा अज्ञागसम् ॥ १८ ॥ उपाहृतमनुबुद्धं निखातं वैरं त्सार्यन्वविदाम क-
र्त्तम् । तदेतु यत् आभृतं तत्रारवं इव वि वर्ततां हन्तुं कृत्याकृतः प्रजाम् ॥ १९ ॥
स्वायसा असयः सन्ति नो गृहे विद्या तं कृत्ये यतिधा परूपि । उत्तिष्ठैव परे-
हीतोज्ञाते किषिहेच्छसि ॥ २० ॥ (२) ग्रीवास्ते कृत्ये पादौ चापि कत्स्पा-
मि निर्द्रव । इन्द्राग्नी अस्मान् रक्षतां यौ प्रजानां प्रजावती ॥ २१ ॥ सोमो
राजाधिपा मृडिता च भूतस्य नः पतयो मृडयन्तु ॥ २२ ॥ भवाशर्वावस्यतां
पापकृते कृत्याकृते दुष्कृते विद्युते देवहेतिम् ॥ २३ ॥ यद्येयं द्विपदी चतुष्पदी
कृत्याकृता संभृता विश्वरूपा । सेतोऽष्टापदी भूत्वा पुनः परेहिदुच्छने ॥ २४ ॥
अभ्यक्ताक्ता स्वरंकृता सर्वं भरन्ती दुरितं परेहि जानीहि कृत्ये कृतां दुरितं
पितरं स्वम् ॥ २५ ॥ परेहि कृत्ये मा तिष्ठो विदस्येव पदं नय । मृगः स मृग-
युस्त्वं न त्वा निकर्तुमर्हति ॥ २६ ॥ उत हन्ति पूर्वासिनं मत्स्यादापापं इवा ।
उत पूर्वस्य निघ्नतो नि हन्त्यपरः प्रति ॥ २७ ॥ एतद्धि शुणु मे वचोयेहि ये
एयथ । यस्त्वा चकार तं प्रति ॥ २८ ॥ अज्ञागोहृत्या वै भीमा कृत्ये मा नो गा-
मयं पुरुषं वधीः । यत्रयत्रासि निर्हिता ततस्त्वोत्थापयामसि पूर्णान्तर्यामिनी
भव ॥ २९ ॥ यदि स्थ तमसाहता जालेनाभिहिता इव । सर्वाः संलुप्येव
कृत्याः पुनः कुर्वे म हिमसि ॥ ३० ॥ कृत्याकृतो बलगिनोभिनिकारिणः प्र-
जाम् । मृणीहि कृत्ये मोक्षिणोमून् कृत्याकृतो जहि ॥ ३१ ॥ यथा सूर्यो दु-
च्यते तमसस्पदि रात्रिं जहात्युपसंरच केतून् । एवाहं सर्वं दुर्भृतं कर्त्तुं कृत्याकृता
कृतं हस्तीव रजो दुरितं जहामि ॥ ३२ ॥ (३)

॥ २ ॥ केन पाप्मणि आभृते पूरुषस्य केन मांसं संभृतं केन गुल्फा । केना-
स्त्रालीः पेशनीः केन खानि केनोच्छ्रुद्धा मध्यतः कः मंतिप्राम् ॥ १ ॥ क-
स्मान्नु गुल्फावधरावकृण्वप्रणीवन्ता वुत्तरो पूरुषस्य । जह्ये निश्च्यत्य न्येदः
कः स्थिजानुनोः मुन्धी क उ तर्धिकेत ॥ २ ॥ चतुष्टयं युज्यते संहितान्त्रं तान्
भ्यामूर्ध्वं शिपिरं कवन्धम् । श्रोणी यदूरु क उ तर्ज्जान् याभ्यां कुसिन्धुं मुनिं
धुर्ध्वं ॥ ३ ॥ कर्त्ति देवाः कर्त्तमे त आसन् य उरो ग्रीवारिचययुः पूरुषस्य ।
कर्त्ति स्तनी प्येदपुः कः कण्ठोर्ध्वं कर्त्ति स्तुन्यान् कर्त्ति पृष्टीरन्विनन् ॥ ४ ॥ सो
मेस्य शास्त्रं ममभरद् वीर्यं करुणादिनि । अर्मा को अस्य नद् देवः कुर्मिन्धुं म-
ध्यादर्धा ॥ ५ ॥ कः श्वा स्याति वि तर्दं ग्रीपणि कर्णां विमो नामिन्धुं चतुर्-

मुत्तम् । येषां पुरुषा विज्ञयस्य महानि चतुष्पादो द्विपदो यन्ति यामम् ॥ ६ ॥
 हन्वोर्हि जिहामदधात् पुरुचीमथा महीमधि शिश्राय वार्वम् । स आ वरीवति भु-
 वनेष्वन्तरूपो वसानः क च तर्चिकेत ॥ ७ ॥ अस्तिष्कमस्य यत्प्रो ललाटे कृका-
 टिकां प्रथमो यः कृपालम् । चित्वा चित्यं हन्वोः पूरुषस्य दिवं रुरोह कतमः
 स देवः ॥ ८ ॥ प्रियाप्रियाणि बहुला स्वर्मे संवाधतन्द्रयः । आनन्दानुग्रो न-
 न्दार्च कस्माद् वहति पूरुषः ॥ ९ ॥ आतिरवर्तिर्निर्गतिः कुतो नु पुन्यमतिः ।
 राक्षिः समुद्धिरवृद्धिर्प्रतिकर्दितयः कुतः ॥ १० ॥ (४) को अस्मिन्नापो व्य-
 दधाद् विपृवृतः पुरुवृतः सिन्धुस्त्याय जाताः । तीष्ठा अरुणा लोहिनीस्ताम्र-
 धूमा ऊर्ध्वा अवाचीः पूरुषे तिररचीः ॥ ११ ॥ को अस्मिन् रूपमदधात् को म-
 हानं च नाम च । गातुं को अस्मिन् कः केतुं करचरित्राणि पूरुषे ॥ १२ ॥ को
 अस्मिन् प्राणमवयत् को अशनं व्यानम् । ममानमस्मिन् को देवोधि शिश्राय
 पूरुषे ॥ १३ ॥ को अस्मिन् यज्ञमदधादेको देवोधि पूरुषे । को अस्मिन्सत्यं को-
 नृतं कुतो मृत्युः कुतोमृतम् ॥ १४ ॥ को अस्मै वासः पर्यदधात् को अस्यायुर-
 कल्पयत् । बलं को अस्मै प्रार्यच्छत् को अस्याकल्पयज्जवम् ॥ १५ ॥ केनापो
 अन्वतनुत् केनाईरकरोद् रुचे । उपमं केनान्वेन्दु केन सायंभवं ददे ॥ १६ ॥
 को अस्मिन् रेतो न्यदधात् तन्तुरा तांयतामिति । मेधां को अस्मिन्ध्याहृत् को
 घ्राणं को नृतो दधौ ॥ १७ ॥ केनेमां भूमिर्माणोत् केन पर्यंभवद् दिवंम् । केनाभि
 मन्हा पर्वतान् केन कर्माणि पूरुषः ॥ १८ ॥ केन पर्जन्यमन्वेति केन सोमं विच-
 क्षणम् । केन यज्ञं च अद्वा च केनास्मिन् निर्हितं मनः ॥ १९ ॥ केन श्रोत्रियमा-
 मोति केनेमं परमेष्ठिनम् । केनेममग्निं पूरुषः केन संवत्सरं मेमे ॥ २० ॥ (५)
 ब्रह्म श्रोत्रियमामोति ब्रह्मेमं परमेष्ठिनम् । ब्रह्मेममग्निं पूरुषो ब्रह्म संवत्सरं मेमे ॥ २१ ॥
 केन देवां अनु सियति केन दैवजनीर्विशः । केनेदमन्यन्नक्षत्रं केन सत् क्षत्रमुच्यते
 ॥ २२ ॥ ब्रह्म देवां अनु सियति ब्रह्म दैवजनीर्विशः । ब्रह्मेदमन्यन्नक्षत्रं ब्रह्म सत्
 क्षत्रमुच्यते ॥ २३ ॥ केनेयं भूमिर्विहिता केन द्यौरुत्तरा हिता । केनेदमूर्ध्वं तिर्यक्
 चान्तरिक्षं व्यचो हितम् ॥ २४ ॥ ब्रह्मणा भूमिर्विहिता ब्रह्म द्यौरुत्तरा हिता ।
 ब्रह्मेदमूर्ध्वं तिर्यक् चान्तरिक्षं व्यचो हितम् ॥ २५ ॥ मूर्धानमस्य संसीन्यार्ध्वं
 हृदयं च यत् । अस्तिष्कादूर्ध्वः प्रैरयत् पर्वणानोधि शीर्षतः ॥ २६ ॥ तद् वा अ-
 र्ध्वेणः शिरो देवकोशः समुज्जितः । तत् प्राणो अभि रक्षति शिरो अन्नमपो
 मनः ॥ २७ ॥ ऊर्ध्वो नु मृष्टा स्तिर्यङ् नु मृष्टाः सर्वा दिशः पूरुष आ वभूर्वा ॥

पुरं यो ब्रह्मणो वेदं यस्याः पुरुष उच्यते ॥ २८ ॥ यो वै तां ब्रह्मणो वे-
दामृतेनावृतां पुरम् । तस्मै ब्रह्म च ब्राह्मण्यं चक्षुः प्राणं पूजां ददुः ॥ २९ ॥ न
वै तं चक्षुर्जहाति न प्राणो जरसः पुरा । पुरं यो ब्रह्मणो वेदं यस्याः पुरुष उ-
च्यते ॥ ३० ॥ अष्टचक्रा नवद्वारा देवानां पूरयोध्या । तस्यां हिरण्यः कोशः
स्वर्गो ज्योतिषावृतः ॥ ३१ ॥ तस्मिन् हिरण्यये कोशे त्र्यरे त्रिपतिष्ठिते । तस्मिन्
यद् यज्ञमात्मन्वत् तद् वै ब्रह्मविदो विदुः ॥ ३२ ॥ प्रभ्राजमानां हरिणीं यशसा
संपरीयताम् । पुरं हिरण्ययीं ब्रह्म विवेशार्पराजिताम् ॥ ३३ ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ३ ॥ अयं मे वरुणो मणिः संपन्नसर्वणो वृषा । तेना रभस्व त्वं शत्रून् म-
मृणीहि वुरस्यतः ॥ १ ॥ म्रैणान्धृणीहि म मृणा रभस्व मणिस्तै अस्तु पुरस्ता-
पुरस्तात् । अवारयन्त वरणेन देवा अभ्याचारमर्चुराणां श्वःश्वः ॥ २ ॥ अयं
मणिर्वरुणो विश्वभेषजः सहस्राक्षो हरितो हिरण्ययः । स ते शत्रून् धरान् पाद-
याति पूर्वस्तान् दंभुहि ये त्वां द्विपन्ति ॥ ३ ॥ अयं ते कृत्यां विततां पौरिया-
दयं भयात् । अयं त्वा सर्वस्मात् पापाद् वरुणो वारयिष्यते ॥ ४ ॥ वरुणो वा-
रयाता अयं देवो वनस्पतिः । यत्तमो यो अस्मिन्नाविष्टस्तमु देवा अवीवरन् ॥ ५ ॥
स्वमै सुप्त्वा यद्वि परयासि पापं मृगः सृतिं यति धावाद्दनुष्टाम् । पुरिञ्चवाच्छकुनेः
पापवादादयं मणिर्वरुणो वारयिष्यते ॥ ६ ॥ अरात्यास्त्वा निर्धत्या अभिवा-
रादर्थो भयात् । मृत्योरोजीयसो वधाद् वरुणो वारयिष्यते ॥ ७ ॥ यन्मे प्राता य-
न्मे पिता भ्रातरौ यच्च मे स्वा यदेनश्चक्रुमा वयम् । ततो नो वारयिष्यतेयं देवो
वनस्पतिः ॥ ८ ॥ वरणेन प्रव्यथिता भ्रातृव्या मे सबन्धवः । अमूर्ते रजो अयं
गुप्ते यन्त्वधमं तमः ॥ ९ ॥ अरिष्टोहपरिष्टिगुरायुष्मान्सर्वपूरुषः । तं प्रायं वरु-
णो मणिः परि पातु दिशोर्दिशः ॥ १० ॥ (७) अयं मे वरुण उरसि राजा
देवो वनस्पतिः । स मे शत्रून् वि बाधतामिन्द्रो दस्यून्निबामुरान् ॥ ११ ॥ इमं वि-
भमिं वरुणमायुष्मान् जतशरैदः । समै राष्ट्रं च चित्रं च पशून्गोर्जश च मे दधत् ॥ १२ ॥
यथा वातो वनस्पतीन् वृक्षान् भनक्त्योजंसा । एवा सपत्नान् मे भङ्गिष्य पूर्वां
जातौ जतांपरान् वरणस्त्वाभि रंसतु ॥ १३ ॥ यथा वातश्चाग्निरचं वृक्षान्
प्लातो वनस्पतीन् । एवा सपत्नान् मे प्लाहि पूर्वां ० ॥ १४ ॥ यथा वातं
प्रक्षीणा वृक्षाः शेरे न्यपिताः । एवा सपत्नान्स्त्वं मम म क्षिणीहि न्यर्पय पूर्वां

जातो ज्ञतापरां वरुणस्तत्राभि रंक्षतु ॥ १५ ॥ तांस्त्वं प्र च्छिन्दि वरुण पुरा
 विष्ट्यान् पुरायुषः । य एनं पशुषु दिप्सन्ति ये चास्य राष्ट्रदिप्सवः ॥ १६ ॥ यथा
 सूर्यो अतिभाति यथास्मिन् तेज आर्हितम् । एवा मे वरुणो मणिः कीर्ति भूति
 नि यच्छतु तेजसा मा समुक्षतु यशसा समनक्तु मा ॥ १७ ॥ यथा यशश्चन्द्रम-
 स्यादित्ये च नृचक्षसि । एवा मे ० ॥ १८ ॥ यथा यशः पृथिव्यां यथास्मिन् जा-
 तवेदसि । एवा ० ॥ १९ ॥ यथा यशः कन्यायां यथास्मिन्संभूते रथे । एवा ०
 ॥ २० ॥ (८) यथा यशः सोमणीये मधुपर्के यथा यशः । एवा ० ॥ २१ ॥
 यथा यशोग्निहोत्रे वपस्कारे यथा यशः । एवा ० ॥ २२ ॥ यथा यशो यजमाने
 यथास्मिन् यज्ञ आर्हितम् । एवा ० ॥ २३ ॥ यथा यशः प्रजापतौ यथास्मिन् प-
 रमेष्ठिनि । एवा ० ॥ २४ ॥ यथा देवेभ्यमृतं यथेषु सत्यमाहितम् । एवा मे वरुणो
 मणिः कीर्ति भूति नि यच्छतु तेजसा मा समुक्षतु यशसा समनक्तु मा ॥ २५ ॥ (९)

॥ ४ ॥ इन्द्रस्य प्रथमो रथो देवानामर्षो रथो वरुणस्य तृतीय इत् । अही-
 नामपमा रथं स्थाणुमारुदथार्षत् ॥ १ ॥ दुर्भः शोचिस्तूरुणकुमरवस्य वारः परु-
 पस्य वारः । रथस्य वन्धुरम् ॥ २ ॥ अर्धं रथेन पदा जहि पूर्वेषु चार्परेण च ।
 बुद्धिमान्मित्रं दार्वहीनामरुसं विषं वारुग्रम् ॥ ३ ॥ अरुघुपो निमज्जोन्मज्ज पुन-
 रग्रवीत् । बुद्धिमान्मित्रं दार्वहीनामरुसं विषं वारुग्रम् ॥ ४ ॥ पैदो हन्ति कस-
 र्णालं पैदः शिवत्रपुतासितम् । पैदो रघुर्याः शिरः सं विभेद पृदाकाः ॥ ५ ॥
 पैद मेहि प्रथमोनु त्वा वयमेमसि । अहीन् व्यस्यतात् एयो येन स्मा वयमेमसि
 ॥ ६ ॥ इदं पैदो अजायतेदमस्य परारणम् । इमान्यवतः पदाद्विघ्नो वाजिनी-
 वतः ॥ ७ ॥ संयतं न विपर्यद् व्यातं न सं यमत् । अस्मिन् क्षेत्रे द्वावही स्त्री
 च पुमारश्च तावुभारुसा ॥ ८ ॥ अरुसासं इहाहयो ये अन्ति ये च दूरके । पु-
 नेन हन्मि वरिचक्रमहिं दण्डेनागतम् ॥ ९ ॥ अघारवस्येदं भेषजमुभयोः स्वजस्य
 च । इन्द्रो मेहिमयापन्तमहिं पैदो अरन्धयत् ॥ १० ॥ (१०) पैदस्य मन्महे
 वयं स्थिरस्य स्थिरधाम्नः । इमे प्रचा पृदाकवः प्रदीप्यत आसते ॥ ११ ॥ नृ-
 प्तासवो नृपविपा हता इन्द्रेण वाजिणां । जघानेन्द्रो जघ्निमा वयम् ॥ १२ ॥
 हतास्तिरश्चिराजयो निर्पिष्टासः पृदाकवः । दर्विं करिक्तं शिवं दुर्भेषमितं जहि
 ॥ १३ ॥ कैरातिका कुमाटिका मका खनति भेषजम् । हिरण्ययीधिरभिभिर्गिरी-
 णामुप सानुषु ॥ १४ ॥ आयमगन् युवा भिषक
 जस्य जम्भेन उभयोर्ह

पुं यो मर्त्यलो वेद यस्याः पुंस्य नृन्यने ॥ २८ ॥ यो वै तं प्रमो
 शामुनेनार्त्ततो पुंस्य । तस्यै मर्त्ये च मात्मानं यमुः प्राणं पुनो दंदुः ॥ २९
 ये तं पशुनेशानि न मातो जग्यः पुनः । पुं यो मर्त्यलो वेद यस्याः पु
 ण्यने ॥ ३० ॥ अष्टमंका नवेदारा देवानां पूर्वोत्था । तस्यां हिण्यप्यः
 स्वर्गो ज्योतिषार्त्तनः ॥ ३१ ॥ तस्मिन् हिमयये कोमे अये त्रिदितिष्टे
 गद् मुक्षमोन्मन् नद् मे मक्षविदो निदुः ॥ ३२ ॥ मुभ्रानमानां हर्ति
 तंपरीरुताम् । पुं हिमययीं द्रव्य विविशारसामिताम् ॥ ३३ ॥ (८

॥ इति मयमोज्जुवाकः ॥

॥ ३ ॥ अये मे पणो मणिः सपत्रसर्पणो वृषा । तेना
 मृणीदि दुरस्यतः ॥ १ ॥ मणोन्मृणीदि म मृणा रंपस्व मणि
 पुरस्तान् । अयोरयन्न वरणेन देवा अभ्याचारममृताणां यः
 मणिर्वरणो विश्वभंपनः सदभ्यान्तां हरिना हिण्यप्यः । स
 याति पूर्वस्तान् दंभुदि ये त्वां द्विपन्ति ॥ ३ ॥ अयं ते प
 द्यं भयात् । अयं त्वा सर्वस्मान् प्रापाद् वरणो वीरयिष्य
 रयाता अयं देवो वनस्पतिः । यद्यो यो अस्मिन्निष्टस्त
 स्वमे सुप्त्वा यद्वि पदमांसि प्रापं मृगः मृति यति धावाद्
 पापवादादयं मणिर्वरणो वीरयिष्यते ॥ ६ ॥ अरत्त्या
 रादयो भयात् । मृत्योरोजीयसो वधाद् वरणो वीरयि
 न्मे पिता भ्रातरौ यजं मे स्वा यदेनश्चकुमा वयम् ।
 वनस्पतिः ॥ ८ ॥ वरणेन मय्यंयिता भ्रातृव्या मे
 गुस्ते यन्त्वधुमं तमः ॥ ९ ॥ अरिष्टोहमरिष्यगुराणं
 यो मणिः परि पातु दिशोर्दिशः ॥ १० ॥ (७
 देवो वनस्पतिः । स मे शत्रून् वि बांधतामिन्द्रो
 भमि वरणमायुष्मान् हतशरिदः । समे राधूं च ह
 यया वातो वनस्पतीन् वृक्षान् अनक्तधोर्जसा
 जातो वृतापरान् वरणस्त्वाभि रंसतु ॥ ११
 प्सातो वनस्पतीन् । पवा म त प्सा
 मक्षीणा वृक्षाः

वयं द्विष्मः । तं वधेयं तं स्तृपीयानेन ब्रह्मणानेन कर्मणानया मेन्या ॥ १५ ॥
 यो व आपोपामूर्मिप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १६ ॥ यो व आपोपां वत्सो-
 प्सु ० । ० । ० । ० ॥ १७ ॥ यो व आपोपां वृषभोप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १८ ॥
 यो व आपोपां हिरण्यभोप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १९ ॥ यो व आपोपाम-
 र्मा पृश्निदिव्योप्सु ० । ० । ० । ० ॥ २० ॥ (१४) ये व आपोपामग्नयोप्स्वान्त-
 र्यजुष्यां देवयजेनाः । इदं तानति मृजाणि तान् माभ्यवनिक्षि । तैस्तमभ्यति-
 मृजाप्रो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मः । तं वधेयं तं स्तृपीयानेन ब्रह्मणानेन कर्मणानया
 मेन्या ॥ २१ ॥ यद्वर्वाचीनं ब्रह्मण्यणादवृत्तं किं चोदिम । आपो मा तस्मात् सर्वस्माद्
 दुरितात् प्रान्त्वहंसः ॥ २२ ॥ समुद्रं वः म हिणोमि स्वां योनिमपीतन । अ-
 रिष्टाः सर्वदायसो मा च नः किं चनार्पमत् ॥ २३ ॥ अग्निमा आपो अपरि प्रम-
 स्मत् । मास्मदनो दुरितं सुमतीकाः म दुष्वज्यं म मर्तं वहन्तु ॥ २४ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहा पृथिवीसंशितोग्नितेजाः । पृथिवीमनु वि क्रमेहं पृथिव्यास्तं नि-
 र्भजामो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मः । स मा जीवीत तं प्राणो जहातु ॥ २५ ॥
 विष्णोः क्रमोसि सपत्नहान्तरिक्षसंशितो वायुतेजाः । अन्तरिक्षमनु वि क्रमेहम-
 न्तरिक्षात् तं निर्भजामो ० । ० ॥ २६ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा धीसंशितः सू-
 र्यतेजाः । दिवमनु वि क्रमेहं दिवस्तं ० । ० ॥ २७ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा
 दिवसंशितो मनस्तेजाः । दिशोनु वि क्रमेहं दिग्भ्यस्तं ० । ० ॥ २८ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहाशांसंशितो धाततेजाः । आशा अनु वि क्रमेहमाशाभ्यस्तं ० । ०
 ॥ २९ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा श्वसंशितः सामतेजाः । श्वचोनु वि क्रमे-
 हमुग्भ्यस्तं ० । ० ॥ ३० ॥ (१५) विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा युधसंशितो ब्रह्म-
 तेजाः । युधमनु वि क्रमेहं युधान्तं ० । ० ॥ ३१ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा र्षी-
 संशितः सोमतेजाः । ओषधीरनु वि क्रमेहमोषधीभ्यस्तं ० । ० ॥ ३२ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहाप्सुसंशितो वरुणतेजाः । अपोनु वि क्रमेहमपसस्तं ० । ० ॥ ३३ ॥
 विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा वृषिसंशितो र्षतेजा । वृषिमनु वि क्रमेहं कृष्यास्तं
 ० । ० ॥ ३४ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा प्राणसंशितः पुरुषतेजाः । प्राणमनु
 वि क्रमेहं प्राणात् तं निर्भजामो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मः । स मा जीवीत तं
 प्राणो जहातु ॥ ३५ ॥ जितमस्माकमुज्जिष्मस्माकमभ्यन्तं विश्वाः पृथगा अरा-
 तीः । इदमरमाप्स्याणस्यामुष्याः पुत्रस्य वर्चस्तेजः प्राणमापूनि वंद्यामीद-
 मेनमधुरार्थं पादयामि ॥ ३६ ॥ सुर्वेष्णाहृतं न्वा वंते दक्षिणापन्नाहृतम् । सा
 मे इविणं यच्छतु सा मे व्याघ्रणवर्चसम् ॥ ३७ ॥ दिशो ज्योतिष्मतीभ्यः-

वातापर्जन्योऽथा ॥ १६ ॥ इन्द्रो मेहिमरन्धयत् पृदाकुं च पृदाकम् । स्त्रजं विर-
 शिचराजि कसर्णीलं दशोनसिम् ॥ १७ ॥ इन्द्रो जघान मथ्यं जन्तितारमे तरे ।
 तेषामु तृह्यमाणानां कः स्त्रित् तेषामसद् रसः ॥ १८ ॥ सं हि श्रीर्पाण्यग्रं पौ-
 ङ्जिष्ठ इव कर्बुरम् । सिन्धोर्मध्यं परेत्य व्यनिजमहेर्विषम् ॥ १९ ॥ अहीनां सर्वेषां
 विषं परां वहन्तु सिन्धवः । हतास्तिरश्चिराजयो निर्विष्टासः पृदाकवः ॥ २० ॥
 (११) ओषधीनामहं वृणु उर्वरींश्च साधुया । नयाम्यर्वतींश्चोहे निरैतु ते
 विषम् ॥ २१ ॥ यदग्नीं सूर्यं विषं पृथिव्यामोषधीषु यत् । कान्दाविषं कनकं
 निरैतु ते विषम् ॥ २२ ॥ ये अग्निजा ओषधिजा अहीनां ये अंशुजा विष्णु-
 आवभूतुः । येषां ज्ञातानि बहुधा महान्ति तेभ्यः सर्वेभ्यो नमसा विधेम ॥ २३ ॥
 तौही नामांसि कन्यां घृताची नाम वा अंसि । अथस्पदेन ते पदमा देदे विष्णु-
 पणम् ॥ २४ ॥ अद्वादद्वात् मच्यावय हृदयं परि वर्जय । अधो विपस्य यत् तेतो-
 वाचीनं तदेतु ते ॥ २५ ॥ ह्यारे अभूद् विषमरौद् विषे विषमम्रागपि । अग्नि-
 विषमहेनिरंधात् सोमो निरणयीत् । वृष्टारमन्वगाव् विषमहिरसूत ॥ २६ ॥ (१२)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ इन्द्रस्यौजः स्येन्द्रस्य सह स्येन्द्रस्य बलं स्येन्द्रस्य वीर्यं । स्येन्द्रस्य
 नृमणं स्थं । जिष्णवे योगाय ब्रह्मयोगैर्वो युनजिम ॥ १ ॥ इन्द्रस्यौजः । जिष्णवे
 योगाय ब्रह्मयोगैर्वो युनजिम ॥ २ ॥ इन्द्रस्यौजः । जिष्णवे योगायिन्द्रयोगैर्वो युन-
 जिम ॥ ३ ॥ इन्द्रस्यौजः । जिष्णवे योगाय सोमयोगैर्वो युनजिम ॥ ४ ॥ इन्द्र-
 स्यौजः । जिष्णवे योगायाप्सुयोगैर्वो युनजिम ॥ ५ ॥ इन्द्रस्यौजः स्येन्द्रस्य मा-
 स्येन्द्रस्य बलं स्येन्द्रस्य वीर्यं । स्येन्द्रस्य नृमणं स्थं । जिष्णवे योगाय विरवानि वा
 भूतान्युप तिष्ठन्तु युक्ता म आप स्थ ॥ ६ ॥ अग्नेर्भाग स्थ । अषां शुक्रमापो
 देवीर्वचो अस्माभु घत् । प्रजापतेर्वो धाम्नास्मै लोकार्य सादये ॥ ७ ॥ इन्द्रस्य
 भाग स्थ । ० । ० ॥ ८ ॥ सोमस्य भाग स्थ । ० । ० ॥ ९ ॥ वरुणस्य भाग स्थ
 । ० । ० ॥ १० ॥ (१३) मित्रावरुणयोर्भाग स्थ । ० । ० ॥ ११ ॥ यमस्य
 भाग स्थ । ० । ० ॥ १२ ॥ विवृणां भाग स्थ । ० । ० ॥ १३ ॥ देवस्य म-
 विवृणां भाग स्थ । अषां शुक्रमापो देवीर्वचो अस्माभु घत् । प्रजापतेर्वो धाम्नास्मै
 लोकार्य सादये ॥ १४ ॥ यो र्व आपोषां भागोऽप्यन्त्यैर्नृप्यो देवपतेनः ।
 इदं नमति यज्ञाणि सं माभ्यवनिधि । तेन तपस्यनिष्ठनामो योऽस्मान् वेदि ॥

वयं द्विप्यः । तं वधेयं तं स्तृपीयानेन ब्रह्मणानेन कर्मणानया मे न्या ॥ १५ ॥
 यो व आपोपामृषिंप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १६ ॥ यो व आपोपां वत्सोऽ-
 प्सु ० । ० । ० । ० ॥ १७ ॥ यो व आपोपां वृषभोऽप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १८ ॥
 यो व आपोपां हिरण्यगर्भोऽप्सु ० । ० । ० । ० ॥ १९ ॥ यो व आपोपाम-
 र्श्या पृश्निर्विज्योऽप्सु ० । ० । ० । ० ॥ २० ॥ (१४) ये व आपोपामग्नयोऽप्सु न्त-
 र्यजुष्या देवयजेनाः । इदं तानति मृजामि तान् माभ्यवनिक्षि । तंस्तमभ्यति-
 मृजामो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विप्यः । तं वधेयं तं स्तृपीयानेन ब्रह्मणानेन कर्मणानया
 मे न्या ॥ २१ ॥ यद्वर्वाचीनं ब्रह्मणानादृतं किं चोद्विम । आपो मा तस्मात् सर्वस्माद्
 दुरितात् प्रान्त्यंहसः ॥ २२ ॥ समुद्रं वः म ह्रिणोमि स्वां योनिमपीतन । अ-
 रिष्टाः सर्वदायमो मा च नः किं चनामपत् ॥ २३ ॥ अग्निमा आपो अपति मम-
 स्मत् । मास्मदेनो दुरितं सुमतीक्षाः म दुष्वज्यं म मर्तं वहन्तु ॥ २४ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहा पृथिवीसंशितोऽग्निर्तेजाः । पृथिवीमनु वि क्रमेहं पृथिव्यास्तं नि-
 र्भेजामो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विप्यः । स मा जीवीतु तं प्राणो जहातु ॥ २५ ॥
 विष्णोः क्रमोसि सपत्नहान्तरिक्षसंशितो वायुर्तेजाः । अन्तरिक्षमनु वि क्रमेहम-
 न्तरिक्षात् तं निर्भेजामो ० । ० ॥ २६ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा द्यौसंशितः सूर्य-
 र्तेजाः । दिवमनु वि क्रमेहं दिवस्तं ० । ० ॥ २७ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा
 दिवसंशितो मनस्तेजाः । दिशोनु वि क्रमेहं दिग्भ्यस्तं ० । ० ॥ २८ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहाशांसंशितो वार्ततेजाः । आशा अनु वि क्रमेहमाशाभ्यस्तं ० । ०
 ॥ २९ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा श्रवसंशितः सार्वतेजाः । श्रवोनु वि क्रमे-
 हद्रुग्भ्यस्तं ० । ० ॥ ३० ॥ (१५) विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा यज्ञसंशितो यज्ञ-
 र्तेजाः । यज्ञमनु वि क्रमेहं यज्ञात्तं ० । ० ॥ ३१ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहापथी-
 संशितः सोमतेजाः । ओषधीरनु वि क्रमेहमोषधीभ्यस्तं ० । ० ॥ ३२ ॥ विष्णोः
 क्रमोसि सपत्नहाप्सुसंशितो वरुणतेजाः । अपोनु वि क्रमेहमप्सुभ्यस्तं ० । ० ॥ ३३ ॥
 विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा वृषिसंशितोऽर्धतेजा । वृषिमनु वि क्रमेहं वृष्यास्तं
 ० । ० ॥ ३४ ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा प्राणसंशितः पुरंधतेजाः । प्राणमनु
 वि क्रमेहं प्राणात्तं निर्भेजामो योऽस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विप्यः । स मा जीवीतु तं
 प्राणो जहातु ॥ ३५ ॥ जितप्रस्मादमुजिघ्रप्रस्मादमभ्यर्त्ता विभ्याः पृत्तना अरा-
 सीः । इदमहमापुष्पापुष्पापुष्पाः पुष्यस्य बर्चस्तेजः प्राणमापुनि वंदयाद्दीद-
 वैनमपराधं पादयामि ॥ ३६ ॥ सूर्येऽस्मिन् हन्तुं बन्तुं ददित्वा मन्त्राद्वत् । सा
 मे द्रविणं यच्छतु सा मे प्राण्यवर्चसम् ॥ ३७ ॥ दिशो व्योर्निष्पन्तीभ्या-

वर्ते । ता मे द्रविणं यच्छन्तु ता मे ब्राह्मणवर्चसम् ॥ ३८ ॥ सप्तशृषीभ्या-
 वर्ते । ते मे द्रविणं यच्छन्तु ते मे ब्राह्मणवर्चसम् ॥ ३९ ॥ ब्रह्माभ्यावर्ते । तन्मे
 द्रविणं यच्छन्तु तन्मे ब्राह्मणवर्चसम् ॥ ४० ॥ (१६) ब्राह्मणां अभ्यावर्ते । ते मे
 द्रविणं यच्छन्तु ते मे ब्राह्मणवर्चसम् ॥ ४१ ॥ यं वयं मृगयामहे तं वयं स्तृणवा-
 महे । व्यात्ते परमेष्ठिनो ब्रह्मणापीपदाम तम् ॥ ४२ ॥ वृश्चानरस्य दंष्ट्राभ्यां हे-
 तिस्तं समधादधि । इयं तं प्सात्वाहुतिः समिद् देवी सहीयसि ॥ ४३ ॥ राशो
 वरुणस्य वृन्धोसि । सोऽमुमापुष्यायणमपुष्याः पुत्रमन्वे प्राणे वधान ॥ ४४ ॥ यत्
 ते अन्नं भुवस्पत आज्ञियति पृथिवीमनु । तस्य नस्त्वं भुवस्पते समयच्छ प्रजापते
 ॥ ४५ ॥ अपो दिव्या अचायिपं रसेन समपृचमहि । पर्यस्वानग्न आगमं तं प्रा
 सं सृज वर्चसा ॥ ४६ ॥ सं माग्ने वर्चसा सृज सं प्रजया समायुपा । त्रिषुर्मे
 अस्य देवा इन्द्रो विद्यात् सह ऋषिभिः ॥ ४७ ॥ यदग्ने अद्य मिथुना शशातो
 यद्वाचस्तुष्टं जनयन्त रेभाः । मन्योर्मनसः शरण्याजायते या तया विष्णु इ-
 दये यातुधानान् ॥ ४८ ॥ परां शृणीहि तपसा यातुधानान् पराग्ने रजो हस्ता
 शृणीहि । परार्चिषा मरुदेवां क्षृणीहि परासुतपः शोशुचतः शृणीहि ॥ ४९ ॥
 अपामस्मै वज्रं प्र हरामि चतुर्भृष्टिं शीर्षेभिर्द्याय विद्वान् । सो अस्याज्ञानि म मृणा
 सर्वा तन्मे देवा अनु जानन्तु विरवे ॥ ५० ॥ (१७)

॥ ६ ॥ अरातीयोर्भ्रातृव्यस्य दुर्हादौ द्विपतः शिरः । अपि वृश्चाम्पो-
 जसा ॥ १ ॥ वर्म मद्यम्यं मणिः फालाज्जातः करिष्यति । पूर्णो मन्वेन मार्गम्
 रसेन सह वर्चसा ॥ २ ॥ यत् त्वां शिकुः परावधीत् तज्जा हस्तेन वास्या । आपस्त-
 तस्माज्जीवलाः पुनन्तु शुचियः शुचिम् ॥ ३ ॥ हिरण्यस्रग्यं मणिः अर्द्धां यज्ञं मद्यो
 दधत् । गृहे वसतु नोतिथिः ॥ ४ ॥ तस्मै घृतं सुरां मध्वजमन्नं जदामहे । स
 नः पितेर्व पुत्रेभ्यः श्रेयः श्रेयश्चिकित्सतु भूयोभूयः श्वःश्वो देवेभ्यो
 शिरेत्य ॥ ५ ॥ यमवध्नाद् बृहस्पतिर्मणिं फालं घृतश्चतुर्भृष्टं खदिरमोजसे । त
 मग्निः प्रत्यमुञ्चत सो अस्मै दुह आज्यं भूयोभूयः श्वःश्वस्तेन त्वं द्विपतो जी-
 ॥ ६ ॥ यमवध्नाद् बृहस्पतिर्मणिं ० । तमिन्द्रः प्रत्यमुञ्चतौजसे वीर्याय कम् । सो
 अस्मै वलामिद् दुहे भूयोभूयः ० ॥ ७ ॥ यमव० । तं सोमः प्रत्यमुञ्चत महे ओ-
 जाय चर्त्तसे । सो अस्मै वर्च इद् दुहे भूयो ० ॥ ८ ॥ यमव० । तं सूर्यः प्रत्यमु-
 ञ्चत तेनेमा अजयद् दिशः । सो अस्मै भूतिमिद् दुहे भूयो ० ॥ ९ ॥ यमवध्नाद्
 बृहस्पतिर्मणिं फालं घृतश्चतुर्भृष्टं खदिरमोजसे । तं विश्वश्चन्द्रमा मणिममुराणां

एतमिधं समार्हितं जुषाणो अग्ने प्रति हव्यं होमैः । तस्मिन् विदेम सुमतिं स्यति
प्रजां चतुः पशून्सार्पिदे जातवेदसि ब्रह्मणा ॥ ३५ ॥ (२१) .

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ७ ॥ कस्मिन्नह्ने तपो अस्याधि तिष्ठति कस्मिन्नह्ने अतमस्याध्याहितं
कुं वृत्तं कुं भ्रुदास्यं तिष्ठति कस्मिन्नह्ने सत्यमस्य प्रतिष्ठितम् ॥ १ ॥ कस्म
द्वा दीप्यते अग्निरस्य कस्मादङ्गात् पवते मातुरिरवा । कस्मादङ्गाद्वि मिमांते
चन्द्रमा सह स्कम्भस्य मिमानो अङ्गम् ॥ २ ॥ कस्मिन्नह्ने तिष्ठति भूमिरस्य
स्मिन्नह्ने तिष्ठत्यन्तरिक्षम् । कस्मिन्नह्ने तिष्ठत्याहिता द्यौः कस्मिन्नह्ने तिष्ठ
त्तरं दिवः ॥ ३ ॥ कुं प्रेप्सन् दीप्यत ऊर्ध्वो अग्निः कुं प्रेप्सन् पवते मातुरिरव
यत्र प्रेप्सन्तीरभियन्त्यावृतः स्कम्भं तं ग्रही कतमः स्विदेव सः ॥ ४ ॥ कौर्ध्रपासाः
यन्ति मासाः संवत्सरेण सह संविद्वानाः । यत्र यन्त्युतयो यथार्तवाः स्कम्भं तं
॥ ५ ॥ कुं प्रेप्सन्ती युवती विरूपे अहोरात्रे द्रवतः संविद्वाने । यत्र प्रेप्सन्ती
भियन्त्यार्पः स्कम्भं तं ॥ ६ ॥ यस्मिन्स्तब्ध्वा प्रजापतिलोकान्तर्द्धां अथ
रयत् । स्कम्भं तं ग्रही कतमः स्विदेव सः ॥ ७ ॥ यत् परममेवमं यच्च मध्य
प्रजापतिः ससृजे विरवरूपम् । किर्यता स्कम्भः प्र विवेश तत्र यन्न प्राविशत् कि
यत् तद् बभूव ॥ ८ ॥ किर्यता स्कम्भः प्र विवेश भूतं किर्यद् भविष्यदन्वाशये
स्य । एकं यदङ्गमकृणोत् सहस्रधा किर्यता स्कम्भः प्र विवेश तत्र ॥ ९ ॥
यत्र लोकाश्च कोशाश्चापो ब्रह्म जनां विदुः । असंश्च यत्र सञ्चान्त स्कम्भं तं
ग्रही कतमः स्विदेव सः ॥ १० ॥ (२२) यत्र तपः पराक्रम्य वृत्तं धारयत्युच
रम् । अतं च यत्र भ्रुदा चापो ब्रह्म समार्हिताः स्कम्भं तं ॥ ११ ॥ यस्मिन्
भूमिरन्तरिक्षं द्यौर्यस्मिन्नाध्याहिता । यत्राग्निरचन्द्रमाः सूर्यो वातस्तिष्ठन्त्यापिताः
स्कम्भं तं ॥ १२ ॥ यस्य त्रयस्त्रिंशद् देवा अह्ने सर्वे समार्हिताः । स्कम्भं तं
॥ १३ ॥ यत्र ऋषयः प्रथमजा अचः साम यजुर्मदी । एकार्षिर्यस्मिन्नापिताः स्कु
म्भं तं ॥ १४ ॥ यत्रामृतं च मृत्युश्च पुरुषेधि समार्हिते । समुद्रो यस्य नादयः
पुरुषेधि समार्हिताः स्कम्भं तं ॥ १५ ॥ यस्य चतस्रः प्रदिशो नादयः स्ति
ष्ठन्ति प्रथमाः । यज्ञो यत्र पराक्रान्तः स्कम्भं तं ग्रही कतमः स्विदेव सः ॥ १६ ॥
ये पुरुषे ब्रह्म विदुस्ते विदुः परमेष्ठिनम् । यो वेदं परमेष्ठिनं यश्च वेदं प्रजापतिम् ।
ज्येष्ठं ये ब्राह्मणं विदुस्ते स्कम्भमनुसंविदुः ॥ १७ ॥ यस्य शिरो वैश्वानरव

चुरादिमोर्भवन् । अत्रानि यस्य घातवः स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्विदेव सः ॥ १८ ॥
 यस्य घातं घृग्यंशुहृतिदां मधुकुशापुन । विराजपूयो यस्यादुः स्कम्भं तं ॥ १९ ॥
 यस्यादौ अयानंजन् यजुष्यस्मात्पाकपन् । सामानि यस्य लोमान्यथर्वादि-
 रस्यो मुर्व स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्विदेव सः ॥ २० ॥ (२३) अस्मच्छाखा प्र-
 निष्टेन्तो पर्यामिव जनो विदुः । उतो सन्मन्यन्तेनरे ये ते शाखांमुपासते ॥ २१ ॥
 यत्रादिन्यादच रुद्राश्च यमवदन ममारिनाः । भूतं च यत्र भव्यं च सर्वं लोकाः
 प्रतिष्ठिताः स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्विदेव सः ॥ २२ ॥ यस्य अयस्त्रिशद् देवा
 निधिं रक्षन्ति सर्वदा । निधिं तमद्य को वेद यं देवा अभिरक्ष्य ॥ २३ ॥ यत्र
 देवा ब्रह्मविदो ब्रह्म ज्येष्ठपुपासते । यो वै तान् विद्यात् प्रत्यक्षं स ब्रह्मा वेदित्वा
 स्यात् ॥ २४ ॥ बृहन्तो नाम ते देवा येसंतः परि जज्ञिरे । एकं तद्वर्गं स्कम्भस्या-
 संदाहुः पुरो जनाः ॥ २५ ॥ यत्र स्कम्भः प्रजनयन् पुराणं व्यवर्तयत् । एकं त-
 द्वर्गं स्कम्भस्य पुराणमनुसंविदुः ॥ २६ ॥ यस्य अयस्त्रिशद् देवा अहणे गात्रा
 विभेजिरे । तान वै अपस्विप्रशुदेवानेकं ब्रह्मविदो विदुः ॥ २७ ॥ द्विरण्यगर्भं
 परमर्षनत्पुत्रं जनां विदुः । स्कम्भस्तदग्रे मासिञ्चक्षिदिरण्यं लोके अन्तरा ॥ २८ ॥
 स्कम्भे लोकाः स्कम्भे तपः स्कम्भेभ्युत्तमारहितम् । स्कम्भं त्वा वेद प्रत्यक्षमिन्द्रे
 र्षे ममारितम् ॥ २९ ॥ इन्द्रे लोका इन्द्रे तप इन्द्रेभ्युत्तमारहितम् । इन्द्रे त्या वेद
 प्रत्यक्षं स्कम्भे सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ ३० ॥ (२४) नाम नाम्ना जोहवीति पुरा
 मूर्पात् पुरोपसः । यजुजः मध्यं सैवभूय स इ तत् स्वराज्यमियाय यस्मान्नान्यत्
 पश्यसि भूतम् ॥ ३१ ॥ यस्य भूमिः प्रमान्तरितपुतोदरम् । दिवं यश्चक्रे मूर्धातुं
 तस्मै ज्येष्ठाय ब्रह्मणे नमः ॥ ३२ ॥ यस्य सूर्यश्चतुरचन्द्रमारच पुनर्णवः । अ-
 ग्निं यश्चक्र आस्यं तस्मै ज्येष्ठाय ब्रह्मणे नमः ॥ ३३ ॥ यस्य वातः प्राणा-
 पानां चचुरादिसोर्भवन् । दिशो यश्चक्रे प्रज्ञानीस्तस्मै ज्येष्ठाय ब्रह्मणे नमः
 ॥ ३४ ॥ स्कम्भो दाधार द्यावापृथिवी जुषे इमे स्कम्भो दाधारोर्वान्तरिक्षम् ।
 स्कम्भो दाधार मदिशः पडुर्वाः स्कम्भ इदं विश्वं भुवनमा विवेश ॥ ३५ ॥ यः
 अत्रात् तपसो जातो लोकान्तस्वीन्तसमानशे । सोमं यश्चक्रे केवलं तस्मै ज्येष्ठाय
 ब्रह्मणे नमः ॥ ३६ ॥ अयं वातो नेलपति कथं न रमते मनः । किपापः सत्यं मेप्सन्तीने-
 लयन्ति कदाचन ॥ ३७ ॥ मुह्यत्ययं भुवनस्य मध्ये तपसि क्कान्तं संलिलस्य पृष्ठे ।
 तस्मिन् द्रूपन्ते य उ के च देवा वृक्षस्य स्कन्धः परित इव शाखाः ॥ ३८ ॥ य-
 स्मै हस्ताभ्यां पादाभ्यां वाचा श्रोत्रेण चक्षुषा । यस्मै देवाः सदा बलिं प्रयच्छ-
 न्ति विप्रितेर्मितं स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्विदेव सः ॥ ३९ ॥ अयं तस्य हनं त-

सोऽयं नार्मिष्टे ये मृत्ने ये च नैर्लिताः । आमिर्त्ताः ॥ १४ ॥ यन् ते होमा
यन् दंये पुंरातनु मरुर्वसिका । आमिर्त्ताः ॥ १५ ॥ यन् ते यद्दु ये मतेस्ते
यद्दन्ने यद्वे ते मृताः । आमिर्त्ताः ॥ १६ ॥ यन्ने प्लाशिर्यो वनिष्ठुर्या कुञ्जी
यन् चये ते । आमिर्त्ताः ॥ १७ ॥ यन् ते मज्जा यदस्थि यन्मांसं यन् लोहितम् ।
आमिर्त्ताः ॥ १८ ॥ यो न शूद्र ये द्रोपणी यावन्मां या च ते कुरुत् । आ-
मिर्त्ताः ॥ १९ ॥ याम्ने धीवा ये स्कन्धा याः पृष्टीर्यान्व परीवः । आमिर्त्ताः
॥ २० ॥ (११) यो न ऊरु अंष्टीवन्मां ये ओणी या च ते भ्रसन् । आमिर्त्ताः
॥ २१ ॥ यन् ते पुच्छं ये ते बाला यद्दूधो ये च ते स्तनाः । आमिर्त्ताः ॥ २२ ॥
याम्ने अह्नया याः कुष्ठिका अश्चद्वा ये च ते शफाः । आमिर्त्ताः ॥ २३ ॥ यन् ते
चर्म शर्मादन्ते यानि लोमान्यध्वे । आमिर्त्ताः दुद्रतां दात्रे क्षीरं मपिरधो मधु ॥ २४ ॥
श्रोत्रा ते स्नां पुरोडाग्रावाग्येनाभिधारिता । ता पर्त्ता देवि कृत्वा सा पक्ताः
दिवं वह ॥ २५ ॥ उरुखले मुसले यरुच चर्मणि यो वा शूर्पं तण्डुलः क-
णः । यं वा घातो मातरिदृश पर्वमानो ममाग्राग्निध्वतो मा सुदुतं कृणोतु ॥ २६ ॥
अपो देवीर्मधुमतीर्धृतरुतो मद्गणां हस्तेषु मपृथक् सादयामि । यत्काम इदमभि-
पिञ्चामि वोहं तन्मे सर्वं सं पद्यतां वयं स्वामि पनयो रयीणाम् ॥ २७ ॥ (१२)

॥ १० ॥ नमस्ते ज्ञापमानायै ज्ञाताया उत ते नमः । बालेभ्यः शफेभ्यो
रुपापाध्वे ते नमः ॥ १ ॥ यो विद्यात् सप्त प्रवतः सप्त विद्यात् परावतः । शिरो
यज्ञस्य यो विद्यात् स वशां प्रति गृह्णीयात् ॥ २ ॥ वेदाहं सप्त प्रवतः सप्त वेद परा-
वतः । शिरो यज्ञस्याहं वेद सोमं चास्यां विचक्षणम् ॥ ३ ॥ यया धौर्यया पृथिवी
ययापो गुप्तिता इमाः । वशां महसंधारां ब्रह्मणाच्छावदामसि ॥ ४ ॥ शतं कंसाः शतं
होम्हारः शतं गोत्तारो अर्धे पृष्ठे अस्याः । ये देवास्तस्यां प्राणन्ति ते वशां विदुरेकधा
॥ ५ ॥ यज्ञपदीराक्षीरा स्थधामाणा मदीर्लुका । वशा पर्जन्यपत्नी देवो अल्पेति ब्रह्म-
णा ॥ ६ ॥ अन्ते त्वाग्निः प्राविशदनु सोमो वशे त्वा । ऊर्ध्वस्ते भद्रे पर्जन्यो
विद्युतस्ते स्तना वशे ॥ ७ ॥ अपस्त्वं धुक्ते प्रथमा उर्वरा अपरा वशे । तृतीयं
उष्ट्रं धुक्ते क्षीरं वशे त्वम् ॥ ८ ॥ यदादित्यैर्द्वयमानोपातिष्ठ अतावरि । इ-
न्द्रः मद्गन्धं पात्रान्तोमं त्वापाययद् वशे ॥ ९ ॥ यदनुचीन्द्रमैरात् त्वं अपभो-
हयत् । तस्मात् ते वृत्रहा पर्यः क्षीरं कुक्षोहरद् वशे ॥ १० ॥ (१३) यन्
ते कुक्षो धनपातिरा क्षीरमहरद् वशे । इदं तदद्य नार्कस्त्रिषु पात्रेषु रजति ॥ ११ ॥
त्रिषु पात्रेषु तं सोममा देव्यहरद् वशा । अथर्वी यत्र दीक्षितो बर्हिष्यास्त हि-

क्षीणं महत् ॥ ३७ ॥ वेदाहं गृहं वितन्ते यस्मिन्मोताः प्रजा इमाः । सूत्रं मू-
 प्रस्थाहं वेदाथो यद् द्राक्ष्यं महत् ॥ ३८ ॥ यदन्तरा द्यावापृथिवी अग्निरत-
 प्रदहन् विभक्त्यर्थः । यत्रातिष्ठन्नेकपत्नीः परस्तात् केवासीन्मातरिश्वा तदानीम्
 ॥ ३९ ॥ अस्वासीन्मातरिरश्वा भविष्यः भविष्य देवाः संलिलान्वासन् । बृहन् ई-
 तस्यो रजसो विमानः पवमानो हरित आ विवेश ॥ ४० ॥ उत्तरेणैव गायत्री-
 मृष्टेधि वि चक्रमे । साम्ना ये सामं संविदुरजस्तद् ददृशे कं ॥ ४१ ॥ निवेशनाः
 संगमनो वर्मणां देव इव सञ्चिता सत्यधर्मा । इन्द्रो न तस्यां समरे धर्मानाम्
 ॥ ४२ ॥ पुण्डरीकं नवद्वारं त्रिभिर्गुणैश्चिरार्हतम् । तस्मिन् यद् यत्तमात्मनश्च
 तद् वै ब्रह्मविदो विदुः ॥ ४३ ॥ अक्रामो धीरो अमृतः स्वयम्भू रसेन तूषो न कु-
 श्नोर्नः । तमेव विद्वान् न विभाय मृत्योरात्मानं धीरमजरं युवानम् ॥ ४४ ॥ (२६)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ अग्रायतामपि नद्या मुखानि सपत्रेषु वज्रमर्पयेत्तम् । इन्द्रेण इत्या-
 ग्रथमा शतौदना भ्रातृव्यघ्नी यजमानस्य गातुः ॥ १ ॥ वेदिष्ठे चर्म भवतु वरि-
 लोमान्ति यानि ते । एषा त्वा रशनाग्रभीद् आवा त्वैपोधि वृत्पतु ॥ २ ॥ वा-
 लास्ते मोक्षणीः सन्तु जिह्वा सं मार्षुघ्न्ये । शुद्धा त्वं एहिषा भूत्वा दिवं मेहि
 शतौदने ॥ ३ ॥ यः शतौदनां पचति काममेण ॥ कल्पते । प्रीता हंस्यन्ति-
 सर्वे यन्ति यथायथम् ॥ ४ ॥ स स्वर्गमा रोहति यज्ञादह्निदिवं दिवः । अपूप-
 नाभि कृत्वा यो ददाति शतौदनाम् ॥ ५ ॥ स तान् लोकान्त्समाप्नोति ये दिव्या
 ये च पार्थिवाः । हिरण्यज्योतिषं कृत्वा यो ददाति शतौदनाम् ॥ ६ ॥ ये ते
 देवि शमितारः एतारो ये च ते जनाः । ते त्वा सर्वे गोप्स्यन्ति मैत्र्यो मैत्री-
 शतौदने ॥ ७ ॥ वसवस्त्वा दक्षिणत उचिरान्मरुतस्त्वा । आदित्याः पश्चाद्
 गोप्स्यन्ति सार्गिष्टोममतिं द्रव ॥ ८ ॥ देवाः पितरो मनुष्या गन्धर्वाप्सरसश्च
 ये । ते त्वा सर्वे गोप्स्यन्ति सार्गिष्टोममतिं द्रव ॥ ९ ॥ अन्तरिक्षं दिवं भूमिमा-
 दित्यान् मरुतो दिशः । लोकान्त्स सर्वानामोति यो ददाति शतौदनाम् ॥ १० ॥
 (३०) घृतं मोक्षन्तीं सुमगां देवी देवान् गमिष्यति । एतारमघ्न्ये मा हिंसी-
 दिवं मेहि शतौदने ॥ ११ ॥ ये देवा दिविपदो अन्तरिक्षसदरश्च ये ये चेमे भू-
 म्यामधि । तेभ्यस्त्वं धृक्च सर्वदा क्षीरं सर्पिरथो मयुः ॥ १२ ॥ यत्ते शिरो यत्ते मुखं
 यो कर्णो ये च ते हन् । आमिक्षां दुग्तां दधि क्षीरं सर्पिरथो मयुः ॥ १३ ॥ यी त

मोर्षा ये नार्पिते ये मृद्वे ये च नेक्षिणी । अमित्रा० ॥ १४ ॥ यन् ने क्रोमा
 यन्नेये दुर्गत्युत्तरवर्त्तिनका । अमित्रा० ॥ १५ ॥ यन् ने यद्गु ये पत्स्ते
 यद्गन्ने यद्गन्ने ते मुदाः । अमित्रा० ॥ १६ ॥ यस्ते प्लाशिणी वन्निपुणां कुत्ती
 यद्गन्ने ते । अमित्रा० ॥ १७ ॥ यन् ने मृज्जा यद्गन्ने यन्नामं यद्गन्ने लोहितम् ।
 अमित्रा० ॥ १८ ॥ यां ने वाद्गन्ने यद्गन्ने यावन्मां या च ते कुक्कुत् । अ-
 मित्रा० ॥ १९ ॥ यास्ते मीवा ये स्तन्वा याः पृष्ठीयाश्च पशेवः । अमित्रा०
 ॥ २० ॥ (२१) यां ते ऊरु अंघ्रिवन्नाये श्रोणी या च ते भ्रसन् । अमित्रा०
 ॥ २२ ॥ यन् ने पुच्छं ये ने घाला यद्गन्ने ये च ते स्तनाः । अमित्रा० ॥ २३ ॥
 यास्ते जह्नु याः कुष्ठिका अक्ष्वा ये च ते शफाः । अमित्रा० ॥ २४ ॥ यत् ते
 चर्मं शर्मदन्ने यान्ति लोपान्पन्थ्ये । अमित्रा० दुहतां दात्रे क्षीरं संपिण्धो मधु ॥ २५ ॥
 मोर्षा ने स्नां पुनोदाश्रावाज्येनाभिपारिता । तां पर्जा देवि कृत्वा सा एक्कारं
 दिवं बह ॥ २६ ॥ उरुस्वले मुसले यश्च चर्मणि यो वा शर्पे तपद्गन्ने क-
 णेः । यं वा वातो मातरिश्वा पर्वमानो ममाग्निष्टोता मुहुतं कणोतु ॥ २७ ॥
 अपो देवीर्मधुमतीर्धृतरुतो म्हाणां हस्तेषु मपृथक् सादयामि । यत्काम इदमभि-
 पिश्वामि वोहं तन्मे सर्वं सं पद्यतां वयं स्याम पतयो रणीणाम् ॥ २८ ॥ (३२)

॥ १० ॥ नमस्ते जार्यमानाय जाताया उत ते नमः । चालेभ्यः शफेभ्यो
 ज्वापाभ्ये ते नमः ॥ १ ॥ यो विद्यात् सुप्त प्रवतः सुप्त विद्यात् पुरावतः । शिरो
 हस्त्य यो विद्यात् स वशां प्रति शृणीयात् ॥ २ ॥ वेदाहं सुप्त प्रवतः सुप्त वेद पुरा-
 तः । शिरो यज्ञस्याहं वेद सोमं चास्यां विचक्षुण्म् ॥ ३ ॥ यया द्यौर्यया पृथिवी
 यापो गुपिता इमाः । वशां महर्षभारां ब्रह्मणाच्छावदामसि ॥ ४ ॥ शतं कंसाः शतं
 त्रेम्वारः शतं गोत्पादो अधि पृष्ठे अस्याः । ये देवास्तस्यां प्राणन्ति ते वशां विदुरेकधा
 ॥ ५ ॥ यज्ञपदारीक्षीरा स्वधामाणा महीलुका । वशा पर्जन्यपत्नी देवा अप्येति ब्रह्म-
 णा ॥ ६ ॥ अनु त्वाग्निः प्राविशदनु सोमो वशे त्वा । ऊपस्ते भद्रे पर्जन्यो
 वेद्युतस्ते स्तना वशे ॥ ७ ॥ अपस्त्वं युक्ते मथया उर्वरा अपरा वशे । तृतीयं
 पादं धुत्तेवै क्षीरं वशे त्वम् ॥ ८ ॥ यदादित्यैर्यमनोपातिष्ठ अतावारि । इ-
 न्द्रः सहस्रं पात्रान्तसोमं त्वापाययद् वशे ॥ ९ ॥ यदनुचीन्द्रमैरात् त्वं अपभो-
 दयत् । तस्मात् ते वृत्रहा पर्यः क्षीरं कुब्जोहरद् वशे ॥ १० ॥ (३३) यत्
 ते कुब्जो घनपात्रिना क्षीरमहरद् वशे । इदं तद्य नार्कश्चिपु पात्रेषु रक्षति ॥ ११ ॥
 त्रिषु पात्रेषु तं सोममा देव्यहरद् वशा । अर्थर्षा यत्र दीक्षितो

एयये ॥ १२ ॥ सं हि संप्रेनागत् समु सर्वेण पट्वता । वशा संपुद्रमध्यंवाद् ग-
 न्धर्वः कुलिभिः सह ॥ १३ ॥ सं हि वातेनागत् समु सर्वैः पतुत्रिभिः । वशा
 संपुद्रे मानृत्यद्वयः सामानि विभ्रती ॥ १४ ॥ सं हि सूर्येणगत् समु सर्वेण
 चक्षुषा । वशा संपुद्रमत्यख्यद् भद्रा ज्योतीषि विभ्रती ॥ १५ ॥ अग्नीष्टा हि-
 रण्येन यदतिष्ठ अतावरि । अश्वः संपुद्रो भूत्वाध्यस्कन्दद् वशे त्वा ॥ १६ ॥
 तद् भद्राः समगच्छन्त वशा देष्टव्यो स्था । अयं यत्र दीजितो बहिष्यात्
 हिरण्यये ॥ १७ ॥ वशा माता राजन्यस्य वशा माता स्तंभे तव । वशायां या
 आयुधं ततश्चित्तमजायत ॥ १८ ॥ ऊर्ध्वो विन्दुरुदचरद् ब्रह्मणः ककुदादि
 ततस्त्वं जज्ञिषे वशे ततो होताजायत ॥ १९ ॥ आसन्स्ते माया अभवन्पिपा-
 भ्यो बलं वशे । राजस्याजज्ञे युज स्तनेभ्यो इरमयस्तव ॥ २० ॥ (१४) इ-
 माभ्यामर्पनं जातं सार्वभ्यां च वशे तव । आग्नेभ्यो जज्ञिरे अत्रा बुदादा
 वीरुधः ॥ २१ ॥ यदुदं बरुणस्यानुमाविशथा वशे । ततस्त्वा ब्रह्मोदहपत्
 हि नेत्रमधेत् तव ॥ २२ ॥ सर्वे गर्भादवेपन्त जायमानादमूर्खः । समुद्र हि ता
 माहुर्वशेति ब्रह्मभिः कृत्तः स तस्या वन्दुः ॥ २३ ॥ युध एकः सं संजति योम-
 स्या एक इद् वशी । तरांसि युज्ञा अभवन् तरसां चक्षुरभवद् वशा ॥ २४ ॥ वशा
 युज्ञ मर्त्यगृहाद् वशा सूर्यमधारयत् । वशायां प्रन्तरविशदोदनो ब्रह्मणा सह ॥ २५ ॥
 वशामेवाभृतमाहुर्वशां भृत्यमुपासते । वशेदं सर्वमभवद् देवा मनुष्या अमुरा-
 पितः अर्पयः ॥ २६ ॥ य एवं विद्यात् स वशां मतिं गृहीयात् । तथा हि युज्ञः
 सर्वपाद् दुहे वृत्रेनपस्फुरन् ॥ २७ ॥ तिस्रो जिह्वा बरुणस्यान्तर्दीधत्यासति ।
 तासां या मध्ये राजति सा वशा दुष्प्रतिग्रहा ॥ २८ ॥ वतुर्धो रेतो अभवद्
 शयाः । आपस्तुरीयममृतं तुरीयं युज्ञस्तुरीयं वशवस्तुरीयम् ॥ २९ ॥ वशा
 धौर्वशा पृथिवी वशा विष्णुः प्रजापतिः । वशायां दुग्धमपिबन्त्साध्या वसवश्च
 ये ॥ ३० ॥ वशायां दुग्धं पीत्वा साध्या वसवश्च ये । ते वै ब्रध्नस्यं विष्टपि यो
 अस्या उपासते ॥ ३१ ॥ सोममेत्रामेकं दुहे घृतमेक उपासते । य एवं विदुषं वशां
 वदुस्ते गतास्त्रिदिवं दिवः ॥ ३२ ॥ ब्राह्मणेभ्यो वशां दत्त्वा सर्वांल्लोकान्
 मरुते । अतं हस्यामार्पितमपि ब्रह्मायो तपः ॥ ३३ ॥ वशां देवा उपजीवन्ति
 वशां मनुष्या उत । वशेदं सर्वमभवद् यावत् सूर्यो विपर्ययति ॥ ३४ ॥ (१५

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ दशमं काण्डं समाप्तम् ॥

अथैकादशं काण्डम्

॥ १ ॥ अग्ने जायन्वादिनिर्वाग्निनेयं व्रजोद्वनं पंचनि पुत्रकोमा । सप्तश्र-
पयो भूतकृतस्ते त्वा मन्थन्तु प्रजयो महेद ॥ १ ॥ कृणुत धूमं वृषणाः सखायो-
द्रोधाविना वायमच्छ । अयमग्निः पृथनापाद् सुवीरो येन देवा असेहन्त दस्यून्
॥ २ ॥ अग्नेर्ननिष्ठा मग्ने वीर्याय व्रजोद्वनाय पक्षये जानवेदः । सप्तश्रपयो
भूतकृतस्ते रवाजीजनन्तस्यै रयिं सर्ववीरं नि यच्छ ॥ ३ ॥ समिद्धो अग्ने समि-
धा समिध्यस्व विद्वान् देवान् यज्ञियाँ एह वंक्षः । तेभ्यो हविः ध्रुपयं जातवेद
उत्तमं नाकमधि रोहयेमम् ॥ ४ ॥ श्रेषा भागो निर्हितो यः पुरा वो देवानां पि-
नृणां मर्त्यानाम् । अशान् जानीध्वं वि भ्रजामि तान् वो यो देवानां स इमां पा-
र्याति ॥ ५ ॥ अग्ने सहंस्वानभिभूभीदसिं नीचो न्युञ्ज विपुतः सपत्नान् ।
इयं मात्रा मीयमाना मित्रा च सजातास्ते यत्किद्वतः कृणोतु ॥ ६ ॥ साकं सं-
जातैः पर्यसा महद्भ्युर्दुर्जनां मग्ने वीर्याय । ऊर्ध्वो नाकस्याधि रोह विष्टपं स्वर्गो
लोक इति यं वदन्ति ॥ ७ ॥ इयं मही प्रति गृह्णातु चर्मं पृथिवी देवी सुमन्-
स्यमाना । अथ गच्छेम सुकृतस्य लोकम् ॥ ८ ॥ एतौ ग्रावाणौ सपुजा युहविधं चर्मणि
निर्भिन्ध्यशून् यजमानाय साधु । अक्वन्तुती नि र्हि ॥ इमां पृतन्यव ऊर्ध्वं प्रजामुज-
न्त्युर्ह ॥ ९ ॥ गृहाण ग्रावाणौ सकृतां वीर हस्त आ तं देवा यज्ञिया यज्ञम-
गुः । प्रयो वरा यतमास्त्वं वृणीषे तास्ते समृद्धीरिह राधयामि ॥ १० ॥ (१)
इयं तं धीतिदिदुं ते जनित्रं गृह्णातु त्वापदितिः शूरपुत्रा । परा पुनीहि य इमां पृ-
तन्यवोस्यै रयिं सर्ववीरं नि यच्छ ॥ ११ ॥ उपभ्यसे द्रुवयं सीदता यूयं वि वि-
च्यध्वं यज्ञिपासस्तुपैः । श्रिया सम्मानानति सर्वान्त्स्यामाधस्पदं द्विपतस्पादयामि
॥ १२ ॥ परेहि नारि पुनरेहि क्षिप्रमपां त्वा गोष्ठोर्ध्वरुद्धद् भराय । तासौ गृ-
हीताद् यतमा यज्ञिया असेन् विभाज्यं धीरीतरा जहीतात् ॥ १३ ॥ एमा अगु-
योपितः शुम्भमाना चक्षिष्ठ नारि त्वसं रथस्व । सुपत्नी पत्या प्रजया प्रजावत्या
त्वागन् यज्ञः प्रति कुम्भं गृभाय ॥ १४ ॥ ऊर्ध्वो भागो निर्हितो यः पुरा व अपि मशि-
धाप आ भरेताः । अयं यज्ञो गां विद्राणवित् प्रजाविद्वशः पशुविद् वीरविद् वो

धस्तु ॥ १५ ॥ अग्नें चरुर्ग्रन्थिप्रस्त्वाध्यंरुज्ज्वलुचिस्तर्पिप्रस्तर्पसा तर्पेनम् । अग्ने
 या देवा अभिमह्यं भागमिमं तर्पिष्ठा अनुभिस्तपन्तु ॥ १६ ॥ शुद्धाः पूता यो
 पितो यज्ञिया इमा आपश्चक्षुषं सर्पन्तु शुभ्राः । अर्तुः प्रजां बहूनां पशून् नः
 कौटनस्य सुकृतामेतु लोकम् ॥ १७ ॥ ब्रह्मणा शुद्धा उत पूता घृतेन सोमस्य
 शर्वस्तण्डुला यज्ञिया इमे । अपः प्र विशतं प्रति गृह्णातु वध्यहरिं पक्वा सु
 तामेत लोकम् ॥ १८ ॥ उरुः प्रथस्व महता महिम्ना सहस्रशृङ्गः सुकृतस्य लोके
 पितामहाः पितरः प्रजोपजाहं पक्वा पञ्चदशस्तै अस्मि ॥ १९ ॥ सहस्रशृङ्गः श
 धानो अक्षितो ब्रह्मौदनो देवयानः स्वर्गः । अप्सुस्त आ दधामि प्रजया रेपयन्ता
 षलिहाराय मृदतान्मह्यमेव ॥ २० ॥ (२) उदेहि वेदिं प्रजया वर्षयन्तां तुदा
 रक्षः प्रतरं धेनेनाम् । श्रिया समानानति सर्वान्त्स्यामाधस्पदं द्विपतस्यादया
 ॥ २१ ॥ अम्भार्वर्तस्व पशुभिः सहैनां प्रत्यङ्केनां देवताभिः सहैधि । मा त्वा म
 पच्छपयो माभिचारः स्वे क्षेत्रे अनमीवा वि राज ॥ २२ ॥ अन्तेन त्वा मनस
 द्वितीया ब्रह्मौदनस्य विहिता वेदिरग्रे । अंसद्रीं शुद्धामुपधेहि नारि तत्रौदनं सोम
 य देवानाम् ॥ २३ ॥ अदितेर्हस्तां सुवमेतां द्वितीयां सप्तश्रुपयो धूतकृतो याम
 कृण्वन् । सा गात्राणि त्रिदुष्यौदनस्य दर्विर्वेद्यामध्येनं चिनोतु ॥ २४ ॥ शु
 त्वा हव्यमुप सीदन्तु देवा निः स्रष्ट्याग्नेः पुनरेतान् प्र सीद । सोमेन पूतो ज्वरे सी
 द्ब्रह्मणा मापेयास्ते मा रिपन् प्राशितारः ॥ २५ ॥ सोमं राजन्तस्त्रातमा वप
 भ्यः सुव्राद्मणा यत्मे त्वोपसीदान् । अर्पिनापेयांस्तपसोधि जातान् ब्रह्मौदने सु
 वा जोहयामि ॥ २६ ॥ शुद्धाः पूता योपितो यज्ञिया इमा ब्रह्मणा हस्तेषु प्रपृथक् सीद
 यामि । यत्काम इदमेभिषिञ्चामि बोहमिन्द्रो मरुत्वान्त्स दंदाद्विदं मे ॥ २७ ॥
 इदं मे ज्योतिरुत्तं हिरण्यं पुनं क्षेत्रात् कामदुर्या म प्रपा । इदं भानं नि दधे प्रा
 क्षणेपुं कृण्वे पन्थां पितृषु यः स्वर्गः ॥ २८ ॥ अग्नौ तुष्टाना वप जातवेदसि पु
 रः कुम्बूका अपे मृददि दूरम् । एतं शुश्रुम गृहराजस्य भागयथो विष्ट निश्चितेभ्यो
 गुपेयम् ॥ २९ ॥ आर्म्यतुः पचतो विद्धि सुन्वतः पन्थां स्वर्गमग्निं रोहयन्म्
 येन रोहात् परमापद्य यद् वयं उत्तमं नार्कं परमं व्योम ॥ ३० ॥ (३) वप्रे
 रव्ययो मुखमेतद् वि मृदव्याज्याय लोकं कृण्वहि मविद्वान् । घृतेन गात्रान् स
 यो वि मृददि कृण्वे पन्थां पितृषु यः स्वर्गः ॥ ३१ ॥ वस्त्रे रसः समदुमा वप्रेभ्यो
 यत्मे त्वोपसीदान् । पुरीषिणः प्रथमानाः पुरस्तादापेयास्ते मा रिपन्
 ॥ ३२ ॥ अपेयिषु नि दधे ओदनं त्वा नानापेयाणापप्यस्त्वन् ।

अग्निमे गोमा मरुतं च सर्वं विश्वे देवा अभि रक्षन्तु एकम् ॥ ३३ ॥ यज्ञं दुष्टानं स-
न्मिन् प्रथितं पुमानं येन सदेन स्थीणाम् । प्रजामृतत्वमुन दीर्घमायुं रायञ्च पोष-
त्य त्वा मदेय ॥ ३४ ॥ वृषभोसि स्वर्गे अर्षीनार्षेयान गच्छ । सुकृत्वां लोके
सीद नत्र नो मंस्कृतम् ॥ ३५ ॥ समाचिनुष्वानुमंप्रयातग्ने एवः कल्पय देव-
यानान् । एनः सुकृत्नरु गच्छेम यज्ञं नाके निष्ठन्तमधि समरर्षेण ॥ ३६ ॥ येन
देवा ज्योतिषा चापुद्गयेन ब्रह्मादनं एका सुकृतस्य लोकम् । तेन मेष्म सुकृत-
स्य लोकं स्वर्गारोहन्तो अभि नार्कमुत्तमम् ॥ ३७ ॥ (४)

॥ २ ॥ यवारावां मृदुतं माभि यातं मृतपती पशुपती नमो वाम् । प्रतिहि-
तामार्यतां मा वि स्वाष्टं मा नो हिसिष्टं हिपदो मा चतुष्पदः ॥ १ ॥ शुने क्रोष्टे मा
शरीराणि कर्तृप्रलिकेवेभ्यो शूत्रेभ्यो ये च कृष्णा अत्रिप्यवः । मत्सिकास्ते पशु-
पते वपौमि ते विश्वे मा विदन्त ॥ २ ॥ क्रन्दाय ते प्राणाय यार्धं ते भव रो-
पयः । नमस्ते रुद्र कृष्णः सहस्राक्षार्यामर्त्य ॥ ३ ॥ पुरस्तात् ते नमः कृष्णः उ-
त्तरार्द्धाद्भुत । अग्नीवर्गाद् दिवस्पृन्तरिक्षाय ते नमः ॥ ४ ॥ मुखाय ते प-
शुपते यात्रि चतूषि ते भव । त्वचे रुपायं सदृशं प्रतीचीनाय ते नमः ॥ ५ ॥
अग्नेभ्यस्त बुद्धराय जिह्वायां आस्थाय ते । बुद्धयो गुन्धाय ते नमः ॥ ६ ॥
अत्रा नीलशिखण्डेन सहस्राक्षेणानिना । रुद्रेणार्धक्यातिना तेन मा समरा-
माहि ॥ ७ ॥ स नो भवः परिं वृणक्तु विश्वत् आप इवाग्निः परिं वृणक्तु नो भ-
वः । मा नोभि मास्तु नमो अस्त्वस्मै ॥ ८ ॥ चतुर्नमो अष्टकृत्वो भवाय दश
कृत्वः पशुपते नमस्ते । त्वेमे पञ्च पशवो विभक्ता गावो अशवाः पुरुषा अजाव-
यः ॥ ९ ॥ तव चतस्रः प्रदिशस्तव चौस्तव पृथिवी तवेदमुग्रोर्वन्तरिक्षम् ।
तवेदं सर्वमात्मन्वद् यत्प्राणत् पृथिवीमनु ॥ १० ॥ (५) ब्रुः कोशो वसु-
धानस्तवायं यस्मिन्निमा विश्वा भुवनान्यन्तः । स नो मृद पशुपते नमस्ते परः
श्रोष्ठारो अभिभाः श्वानः परो यन्त्वयुरुदौ विकेश्यः ॥ ११ ॥ धनुर्विभपिं हरितं
हिष्णययं सहस्रग्नि शतवधं शिखण्डिन् । रुद्रस्येपुश्चरति देवहेतिस्तस्यै नमो
यतमस्यां दिशीतः ॥ १२ ॥ योऽभिधातो नितयते त्वां रुद्र निचिकीर्षति ।
पश्चादनुप्रयुहते तं विदस्य पदनीरिव ॥ १३ ॥ भवारुद्रौ मयुजां संविदानाहु-
भावुग्रां चरतो वीर्याय । ताभ्यां नमो यतमस्यां दिशीतः ॥ १४ ॥ नमस्ते-
स्त्वायते नमो अस्तु परायते । नमस्ते रुद्र तिष्ठतु आसीनायोत ते नमः ॥ १५ ॥
नमः स्नायं नमः शतर्तमो रात्र्या नमो दिवा । भवार्यं च शर्वाय चोभाभ्यामकरं

नमः ॥ १६ ॥ सहस्राक्षं मेति पुरस्तद् रुद्रमस्यन्ते बहुधा विप्रश्चितम् । मो-
 पाराम जिह्वयेयमानम् ॥ १७ ॥ श्यावाश्वं कृष्णमासितं मृणन्तं भीमं रयं वे-
 शिनः प्रादयन्तम् । पूर्वे प्रतीमो नमो अस्त्वस्मै ॥ १८ ॥ मा नोभि स्या मृत्यं दे-
 वहेति मा नः क्रुधः पशुपते नमस्ते । अन्यत्रास्मद् दिव्यां शाखां वि पूनु ॥ १९ ॥
 मा नो हिंसीरधि नो ग्रहि परि स्यो वृद्धि मा क्रुधः । मा त्वया समराम-
 हि ॥ २० ॥ (६) मा नो गोषु पुरुषेषु मा गृधो नो अजाविषु । अन्यत्रो-
 वि वर्तेषु पिषारूणां प्रजां जहि ॥ २१ ॥ यस्य त्वमा कांसिका हेतिरेकमश्व-
 स्येव वृषणः क्रन्द एति । अभिपूर्वं निर्णयेते नमो अस्त्वस्मै ॥ २२ ॥ घोन्तरि-
 तिष्ठति विष्टभितो यज्वनः प्रयणन् देवपीयून् । तस्मै नमो वशभिः शकरीभिः ॥ २३ ॥
 तुभ्यमावुययाः पशवो मृगा वने हिता हंसाः सुपुष्पाः शकुना वपांसि । त-
 वं पशुपते अस्वन्तस्तुभ्यं क्षरन्ति दिव्या आपो वृषे ॥ २४ ॥ शिशुमारा-
 अजगराः पुरीकया जपा मत्स्या रजसा येभ्यो अस्यांसि । न ते वरं न परि-
 ष्ठास्ति ते भव स्रयः सर्वान परि पश्यसि भूमि पूर्वस्माद्धस्युत्तरस्मिन् सप्रे-
 ॥ २५ ॥ मा नो रुद्र त्वमन्ता मा विषेण मा नः सं स्या दिव्येनाग्निना । अ-
 न्यत्रास्मद् विपुतं पातयेताम् ॥ २६ ॥ भवो दिवो भव ईशि पृथिव्या भव आ प-
 र्वन्तरिक्षम् । तस्मै नमो यतमस्यां दिशीतः ॥ २७ ॥ भवं राजन् यजमानाय वृ-
 पशूनां हि पशुपतिर्वभूय । यः अदधाति सन्ति देवा इति चतुष्पदे द्विपदेस्य वृ-
 ॥ २८ ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मानो वर्हन्तमुत मा नो वक्ष्यतः । मा नो
 हिंसीः पितरं मातरं च स्वां त्वं रुद्र मा रीरिपो नः ॥ २९ ॥ रुद्रस्यैवका-
 रेभ्यो संसूक्तगिरेभ्यः । इदं महास्येभ्यः श्वेभ्यो अकुरं नमः ॥ ३० ॥ नमस्ते
 घोषिणीभ्यो नमस्ते केशिनीभ्यः । नमो नमस्कृताभ्यो नमः सम्भुञ्जतीभ्यः ।
 नमस्ते देव सेनाभ्यः स्वास्ति नो अर्भके च नः ॥ ३१ ॥ (७)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ३॥ (१) तस्यौदनस्य वृहस्पतिः शिरो ब्रह्ममुखम् ॥ १ ॥ द्यावापृथिवी ओ-
 मूर्याचन्द्रमसावर्क्षिणी सप्तश्रुपयः माणाणानाः ॥ २ ॥ चतुर्मुखं कामं उत्तरी-
 लम् ॥ ३ ॥ दितिः शूर्पमदितिः शूर्पग्राही वातोपाविनक् ॥ ४ ॥ अरवाः कणा-
 गावस्तण्डुला मशकास्तुषाः ॥ ५ ॥ कर्म फलीकरणाः शरोध्रम् ॥ ६ ॥ श्याम-
 मयोस्य मांसानि लोहितमस्य लोहितम् ॥ ७ ॥ अप्र भस्म हरितं वर्णः पुष्करमस्य

गन्धः ॥ ८ ॥ खलः पात्रं स्फयावंसांवीषे अर्नवये ॥ ९ ॥ आन्त्राणि जत्रो गुदा
 वज्राः ॥ १० ॥ इयमेव पृथिवी कुम्भी भवति राघ्यमानस्यौदनस्य धौरपिधा-
 नेम् ॥ ११ ॥ सीताः पर्शवः सिकता ऊर्ध्वम् ॥ १२ ॥ अतं हस्तावनेर्जनं
 कुल्पोपसेचनम् ॥ १३ ॥ अचा कुम्भ्यधिहितात्विज्येन प्रेषिता ॥ १४ ॥ घ-
 र्हाणा परिगृहीता साम्ना पर्युदा ॥ १५ ॥ बृहदायवेन रयन्तरं दर्विः ॥ १६ ॥
 अतवेः प्रकारं आर्तवाः समिन्धते ॥ १७ ॥ चरुं पञ्चविलमुखं शुभ्रोभीन्धे
 ॥ १८ ॥ ओदनेन यज्ञचः सर्वे लोकाः समाप्योः ॥ १९ ॥ यस्मिन्समुद्रो
 धौर्धमिस्त्रयो वरपुं धिताः ॥ २० ॥ यस्य देवा अकल्पन्तोर्विष्टे पडशीतयः
 ॥ २१ ॥ तं त्वौदनस्य पृच्छामि यो अस्य महिमा मुह्यन् ॥ २२ ॥ स य
 ओदनस्य महिमानं विद्यात् ॥ २३ ॥ नाल्प इति मूयान्नामुपसेचन इति नेदं च
 किं चेति ॥ २४ ॥ यावद् दाताभिर्मनुस्येत तन्नाति वदेत् ॥ २५ ॥ प्रज्ञादिनो
 वदन्ति पराञ्चमोदनं प्राशीः प्रत्यञ्चापिति ॥ २६ ॥ त्वमोदनं प्राशी-
 स्त्वामोदना इति ॥ २७ ॥ पराञ्चं चैतं प्राशीः प्राणास्त्वा हास्यन्तीत्येन-
 माह ॥ २८ ॥ प्रत्यञ्चं चैतं प्राशीरपानास्त्वा हास्यन्तीत्येनमाह ॥ २९ ॥
 नैवाहमोदनं न मामोदनः ॥ ३० ॥ ओदन एवोदनं प्राशीत् ॥ ३१ ॥ (८)

(२) तत्तर्चनमन्येन शीर्ष्णा प्राशीर्येन चैतं पूर्वं अर्पणः प्रार्थनम् । ज्येष्ठतस्ते
 प्रजा मरिष्यतीत्येनमाह । तं वा अहं नार्वाञ्चं न पराञ्चं न प्रत्यञ्चम् । बृह-
 स्पतिना शीर्ष्णा । तेनैतं प्राशिषं तेनैवमजीगमम् । एष वा ओदनः सर्वोदः
 सर्वपहुः सर्वतनुः । सर्वोद् एव सर्वपहुः सर्वतनुः सं भवति य एवं वेद ॥ ३२ ॥
 तत्तर्चनमन्याभ्यां श्रोत्राभ्यां प्राशीर्पाभ्यां चैतं पूर्वं अर्पणः प्रार्थनम् ।
 शिरो भविष्यतीत्येनमाह । तं वा० । चाक्षीपृथिवीभ्यां श्रोत्राभ्याम् ।
 ताभ्यामेतं प्राशिषं ताभ्यामेवमजीगमम् । एष वा० । ० ॥ ३३ ॥
 तत्तर्चनमन्याभ्यामक्षीभ्यां प्राशीर्पाभ्यां चैतं पूर्वं अर्पणः प्रार्थनम् । अन्धो भ-
 विष्यतीत्येनमाह । तं वा० । सूर्याचन्द्रग्रसाभ्यामक्षीभ्याम् । ताभ्यामेतं ०।०।०
 ॥ ३४ ॥ तत्तर्चनमन्येन मुखेन प्राशीर्येन चैतं पूर्वं अर्पणः प्रार्थनम् । मुखेनस्ते
 प्रजा मरिष्यतीत्येनमाह । तं वा० । ग्रहाणां मुखेन । तेनैतं प्राशिषं तेनैवमजी-
 गमम् । एष वा० । ० ॥ ३५ ॥ तत्तर्चनमन्यां जिह्वा प्राशीर्यया चैतं पूर्वं
 अर्पणः प्रार्थनम् । जिह्वा ते मरिष्यतीत्येनमाह । तं वा० । अग्नेजिह्वा । तर्पेन
 प्राशिषं तर्पेनमजीगमम् । एष वा० । ० ॥ ३६ ॥ तत्तर्चनमन्येनान्तः प्राशी-
 र्येन पूर्वं अर्पणः प्रार्थनम् । दन्तास्ते शस्यन्तीत्येनमाह । तं वा० । अनुमि-

देनैः । तेनैः प्राशिषं तेनैः मजीगमम् । एष वा० । ० ॥ ३७ ॥ ततश्चैनमन्यैः प्राणापानैः प्राशीर्यैश्चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । प्राणापानास्त्वा हास्यन्तीत्येनमाह । तं वा० । सप्तपिभिः प्राणापानैः । तेनैः० । ० । ० ॥ ३८ ॥ ततश्चैनमन्येन व्यचंसा प्राशीर्येन चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । राजयन्मस्त्वा ह निप्यतीत्येनमाह । तं वा० । अन्तरिक्षेण व्यचंसा । तेनैः प्राशिषं तेनैः मजीगमम् । एष वा० । ० ॥ ३९ ॥ ततश्चैनमन्येन पृष्ठेन प्राशीर्येन चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । विद्युत् त्वा ह निप्यतीत्येनमाह । तं वा० । दिवा पृष्ठेन । तेनैः० । ० । ० ॥ ४० ॥ ततश्चैनमन्येनोदरेण प्राशीर्येन चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । कृप्या न रत्स्यसीत्येनमाह । तं वा० । पृथिव्योदरेण । तेनैः० । ० । ० ॥ ४१ ॥ ततश्चैनमन्येनोदरेण प्राशीर्येन चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । उदरवारस्त्वा ह निप्यतीत्येनमाह । तं वा० । सत्येनोदरेण । तेनैः० । ० । ० ॥ ४२ ॥ ततश्चैनमन्येन वस्तिना प्राशीर्येन चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । अप्सु मरिष्यसीत्येनमाह । तं वा० । समुद्रेण वस्तिना । तेनैः० । ० । ० ॥ ४३ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यामृष्यां प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । ऊरू तै मरिष्यन्त इत्येनमाह । तं वा० । मित्रावरुणयोरूरूभ्याम् । ताभ्यामितेन प्राशिषं ताभ्यामिनमजीगमम् । एष वा० । ० ॥ ४४ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यामपृष्टीवद्भ्यां प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । आमो भविष्यसीत्येनमाह । तं वा० । त्वष्टुरपृष्टीवद्भ्याम् । ताभ्यामितेन० । ० । ० ॥ ४५ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यां पादाभ्यां प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । बहुचारी भविष्यसीत्येनमाह । तं वा० । अरिबन्धोः पादाभ्याम् । ताभ्यामितेन० । ० । ० ॥ ४६ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यां मर्पदाभ्यां प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । मर्पस्तं ह निप्यतीत्येनमाह । तं वा० । सवितुः मर्पदाभ्याम् । ताभ्यामितेन० । ० । ० ॥ ४७ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यां हस्ताभ्यां प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । शारमणं ह निप्यसीत्येनमाह । तं वा० । अतस्य हस्ताभ्याम् । ताभ्यामितेन० । ० । ० ॥ ४८ ॥ ततश्चैनमन्याभ्यां प्रतिष्ठया प्राशीर्याभ्यां चैतं पूर्वं ऋषयः प्रारनन् । अप्रतिष्ठानां नाप्यनो मरिष्यसीत्येनमाह । तं वा० । अहं नार्वाञ्चं न पराञ्चं न पृत्यञ्चम् । सत्यं प्रतिष्ठार्य । तयैः प्राशिषं तयैः मजीगमम् । एष वा० । ओदनः सर्वाह्नाः सर्वपण्डः सर्वतनूः । सर्वाह् एव सर्वपण्डः सर्वतनूः सं भवति य एवं वेद ॥ ४९ ॥ (६)

(३) एतद् च मन्त्रस्य विष्टं यदोदनः ॥ ५० ॥ मन्त्रलोको भवति मन्त्रस्य विष्टिं यपेत् य एवं वेद ॥ ५१ ॥ एतस्माद् वा ओदनात् प्रयसिरां

लोकान् निर्दिशति पूजार्पतिः ॥ ५२ ॥ तेषां पूजानां यद्भस्मसृजतः ॥ ५३ ॥ स
य एवं विदुषं उपद्रष्टा भवति पूरणं कृणुहि ॥ ५४ ॥ न च पूरणं कृणुहि स-
र्वज्यानि जीयते ॥ ५५ ॥ न च सर्वज्यानि जीयते पुरेनं जलसः पाणो जहावि
॥ ५६ ॥ (१०)

॥ ४ ॥ प्राणाय नमो यस्य सर्वमिदं वशं । यो भूतः सर्वस्येश्वरो यस्मि-
न्तसर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ १ ॥ नमस्ते प्राण क्रन्दाय नमस्ते स्तनयिष्ववे । नमस्ते प्राण
विद्युते नमस्ते प्राण वर्षते ॥ २ ॥ यत् प्राण स्तनयितुर्नाभिक्रन्दत्योर्षधीः ।
प्र वीर्यन्ते गर्भान् दधतेथो वृद्धीर्वा जायन्ते ॥ ३ ॥ यत् प्राण मृतावागतेभिक्र-
न्दत्योर्षधीः । सर्वं तदा प्र मोदते यत् किं च भूम्यामपि ॥ ४ ॥ यदा प्राणो
अभ्यवर्षाद् वर्षेण पृथिवीं महीम् । पशवस्तत् प्र मोदन्ते महो वै नो भविष्यति
॥ ५ ॥ अभिवृष्टा ओषधयः प्राणेन समवादिरन् । आयुर्वं नः प्रातीतरः सर्वा
नः सुधीरकः ॥ ६ ॥ नमस्ते अस्त्वायते नमो अस्तु परायते । नमस्ते प्राण
तिष्ठत आसीनायोत ते नमः ॥ ७ ॥ नमस्ते प्राण प्राणते नमो अस्त्वपानते ।
पराचीनाय ते नमः प्रतीचीनाय ते नमः सर्वस्मै त इदं नमः ॥ ८ ॥ या ते प्राण
प्रिया तनूयो ते प्राण मेयसी । अथो यद् वर्षेण तव तस्य नो वेदि जीवसे ॥ ९ ॥
प्राणः प्रजा अर्जु वस्ते पिता पुत्रमिव प्रियम् । प्राणो ह सर्वस्येश्वरो यश्च
प्राणति यच्च न ॥ १० ॥ (११) प्राणो मृत्युः प्राणस्तवमा प्राणं देवा
उपासते । प्राणो ह सत्यवादिनेमुत्तमे लोक था देधन् ॥ ११ ॥ प्राणो विराद्
प्राणो देही प्राणं सर्वं उपासते । प्राणो ह सूर्यश्चन्द्रमाः प्राणमाहुः पूजार्पतिम्
॥ १२ ॥ पूणापानां मीहिवावर्नद्वान् पूण उच्यते । यवे ह पूण आर्द्रतो-
पानो मीहिरेच्यते ॥ १३ ॥ अर्पानति प्राणति पुरुषो गर्भे अन्तरा । यदा त्वं
प्राणं निवृत्स्य स जायते पुनः ॥ १४ ॥ पूणमाहुर्मातस्त्रिवां न वानो ह पूण
उच्यते । पूणे ह भूतं भव्यं च पूणे सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ १५ ॥ आयुर्वर्णीरा-
द्विर्सादिर्वीर्यनुप्यजा व्रत । ओषधयः प्र जायन्ते यदा त्वं प्राणं निवृत्सि ॥ १६ ॥
यदा पूणो अभ्यवर्षाद् वर्षेण पृथिवीं महीम् । ओषधयः प्र जायन्तेथो याः
कारचं वीर्यः ॥ १७ ॥ यस्ते प्राणेदं वेद यस्मिन्वाग्निं प्रतिष्ठितः । सर्वं तस्मै
शलिं हरानमुष्मिन्लोक उच्यते ॥ १८ ॥ यया प्राण बलिहृतमुभ्यं सर्वाः पूजा
इमाः । एवा तस्मै शलिं हरान् यस्त्वा गृणवेन् सुधवः ॥ १९ ॥ अन्नमभिरच-
रति देवतास्वाभूतो भूतः स च जायते पुनः । स भूतो भव्यं भविष्यन् पिता पुत्रं

प्र विवेशा शचीभिः ॥ २० ॥ (१२) एकं पादं नोर्त्विदति सलिलाक्षस उ
 धरन् । यदुक्त्वा स तप्रेत्विजदेवैवाद्य न श्वः स्यान्न रात्री नाहः स्यान्न व्युच्छेत् कु
 च्चन ॥ २१ ॥ अष्टार्चक्रं वर्तत एकनेमि सहस्राक्षं प्र पुरो नि पुरचा । अर्धे
 विश्वं भुवं जज्ञान यदस्यार्धं कंतमः स केतुः ॥ २२ ॥ यो अस्य विश्वजन्मः
 ईशो विश्वस्य चेष्टतः । अन्येषु क्षिप्रधन्वने तस्मै प्राण नमोस्तु ते ॥ २३ ॥ य
 अस्य सर्वजन्मत ईशो सर्वस्य चेष्टतः । अतन्द्रो ब्रह्मणा धीरः प्राणो मानु तिष्ठ
 ॥ २४ ॥ ऊर्ध्वः सुतेषु जागारन्नु तिर्यङ् नि पद्यते । न सुतमस्य सुतेष्वनु श्मश्रु
 कश्चन ॥ २५ ॥ प्राण मा मत् पर्याहृतो न मदन्यो भविष्यति । अपां गर्भमि
 जीवसे प्राणं वृध्नामि त्वा मयि ॥ २६ ॥ (१३)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ ब्रह्मचारीष्णंश्चरति रोदसी जुभे तस्मिन् देवाः संमेनसो भवन्ति ।
 स दाधार पृथिवीं दिवं च स आचार्योऽतपसा पिपति ॥ १ ॥ ब्रह्मचारिणं
 पितरो देवजनाः पृथग् देवा अनुसंयन्ति सर्वे । गन्धर्वा एनमन्वायन् वर्षतिशत
 त्रिंशताः पदसहस्राः सर्वान्स देवांस्तपसा पिपति ॥ २ ॥ आचार्यं उपनयमा
 नो ब्रह्मचारिणं कृणुते गर्भमन्तः । तं रात्रींस्तिस्र उदरे विभति तं जातं द्रष्टुं
 भिसंयन्ति देवाः ॥ ३ ॥ इयं समित् पृथिवी द्यौर्द्वितीयोत्तान्तरिक्षं समिधा
 णाति । ब्रह्मचारी समिधा मेखलया श्रमेण लोकांस्तपसा पिपति ॥ ४ ॥ पूर्वं
 जातो ब्रह्मणो ब्रह्मचारी धर्मं वसानस्त्वपसोदतिष्ठत् । तस्माज्जातं ब्राह्मेण ब्रह्म व्ये
 ष्टं देवाश्च सर्वे अमृतेन साकम् ॥ ५ ॥ ब्रह्मचार्येति समिधा समिद्धः काष्ठी व
 सानो दीक्षितो दीर्घश्मश्रुः । स सद्य एति पूर्वस्मादुत्तरे समुद्रे लोकान्तसंग्रभ्य भु
 हुंराचरिक्त् ॥ ६ ॥ ब्रह्मचारी जनयन् ब्रह्मणो लोकं पूजार्पति परमेष्ठिर्न विरा
 णम् । गर्भो भूत्वामृतस्य योनाविन्द्रो ह भूत्वासुरांस्ततर्ह ॥ ७ ॥ आचार्यस्तत्र
 नमसी जुभे इमे ऊर्वा गम्भीरे पृथिवीं दिवं च । ते रक्षति तपसा ब्रह्मचारी तस्मिन्
 देवाः संमेनसो भवन्ति ॥ ८ ॥ इमां भूमिं पृथिवीं ब्रह्मचारी भिक्षामा जमार
 प्रथमो दिवं च । ते कृत्वा समिधावुपास्ते तयोरार्पिता भुवनानि विश्वा ॥ ९ ॥
 अर्वाग्न्यः पुरो अन्यो द्विस्पृष्टाद्गुहां तिषी निहितौ ब्राह्मणस्य । तौ रक्षति व
 पसा ब्रह्मचारी तत् केवलं कृणुते ब्रह्मविद्वान् ॥ १० ॥ (१४) अर्वाग्न्यः
 अन्यः पृथिव्या अग्नी ममेतो नमसी अन्तरेमे । तयोः अयन्ते इशमयोर्नि

इडास्तानां तिष्ठति तपसा ब्रह्मचारी ॥ ११ ॥ अभिक्रन्देन स्तनयन्नरुणः शितिङ्गो
 बृहच्छेपोनू भूमौ जभार । ब्रह्मचारी सिञ्चति सानौ रेतः पृथिव्यां तेन जीवन्ति
 पृदिशश्चतस्रः ॥ १२ ॥ अग्नौ सूर्ये चन्द्रमसि मातरिभ्यन् ब्रह्मचार्येषु समि-
 धमा दधाति । तासां प्रचींषि पृथग्ध्रे चरन्ति तामामाज्यं पुरुषो वर्पमार्यः ॥ १३ ॥
 आचार्यो मृत्युर्वरुणः सोम ओषधयः पयः । जीमूता आसन्तस्तत्त्वानस्तैरिदं स्वः-
 राभृतम् ॥ १४ ॥ अमा घृतं कुरुणे केवलमाचार्यो भूत्वा वरुणो यद्यदैच्छेत् पूजा-
 पतो । तद् ब्रह्मचारी मार्यच्छत् स्वान् मित्रो अध्यात्मनः ॥ १५ ॥ आचार्यो ब्र-
 ह्मचारी ब्रह्मचारी पूजापतिः । पूजापतिर्वि राजति विराडिन्द्रो भवद् वशी ॥ १६ ॥
 ब्रह्मचर्येण तपसा राजा राष्ट्रं वि रञ्जति । आचार्यो ब्रह्मचर्येण ब्रह्मचारिण-
 मिच्छते ॥ १७ ॥ ब्रह्मचर्येण कन्याऽयुवानं विन्दते पतिम् । अनङ्गान् ब्रह्म-
 चर्येणाश्वो घ्रासं जिगीषति ॥ १८ ॥ ब्रह्मचर्येण तपसा देवा मृत्युमपाञ्जत ।
 इन्द्रो ह ब्रह्मचर्येण देवेभ्यः स्वराभरत् ॥ १९ ॥ ओषधयो भूतप्रव्यमहोरात्रे
 वनस्पतिः । संवत्सरः सहर्तुभिस्ते जाता ब्रह्मचारिणः ॥ २० ॥ (१५)
 पार्थिवा दिव्याः पशव आरुण्या प्राभ्याश्च ये । अपुच्छाः पत्तिर्णश्च ये ते जाता
 ब्रह्मचारिणः ॥ २१ ॥ पृथक् सर्वे प्राजापत्याः पाणानात्मसु विभ्रति । तान्स-
 र्वान् ब्रह्म रक्षति ब्रह्मचारिण्याभृतम् ॥ २२ ॥ देवानामेतत् परिपूतमनभ्यारुढं
 चरति रोचमानम् । तस्माज्जातं ब्राह्मणं ब्रह्म ज्येष्ठं देवारच सर्वे अमृतेन साकम्
 ॥ २३ ॥ ब्रह्मचारी ब्रह्म आजग् विभर्ति तस्मिन् देवा अधि विश्वे समोताः ।
 पाणापानौ जनयन्नाद् व्यानं वाचं मनो हृदयं ब्रह्ममेधाम् ॥ २४ ॥ चक्षुः श्रोत्रं
 यशो अस्मासु धेक्षन् रेतो लोहितमुदरम् ॥ २५ ॥ तानि कल्पेद् ब्रह्मचारी सं-
 लिलस्ये पृष्ठे तपोतिष्ठत् तप्यमानः समुद्रे । स स्नातो बभुः पिहलः पृथिव्यां
 बभु रोचते ॥ २६ ॥ (१६)

॥ ६ ॥ अग्निं धूमो वनस्पतीनां पथीकृतवीरुधः । इन्द्रं बृहस्पतिं सूर्यं ते नो मुञ्च-
 न्त्वं हंसः ॥ १ ॥ धूमो राजानं वरुणं पित्रं विष्णुमयो भगम् । अंशं विवस्वन्तं धूम-
 स्ते नो ॥ २ ॥ धूमो देवं संवितारं घातारमुत पूषणम् । त्वष्टारमभियं धूमस्ते नो ॥
 ३ ॥ गन्धर्वाप्सरसो धूमो अश्विना ब्रह्मणस्पतिम् । अयमा नाम यो देवस्ते नो ॥
 ४ ॥ अहोरात्रे इदं धूमः सूर्याचन्द्रमसांबुधा । विश्वानादित्यान् धूमस्ते नो ॥
 ५ ॥ वारं धूमः पर्जन्यमन्तरिक्षमयो दिशः । आशाश्च सर्वा धूमस्ते नो मुञ्च-
 न्त्वं हंसः ॥ ६ ॥ मुञ्चन्तु मा शण्ड्यादहोरात्रे अयो वषाः । सोमो मा देवो मु-

अग्निहोमस्तदध्वरः । अर्कोऽध्वमेधावुच्छिद्ये जीववर्हिर्दिन्दितमः ॥ ७ ॥ अग्न्याधेयम-
यो होता काण्डमदत्तमा सह । उत्सवा यत्राः सत्ताण्युच्छिद्येधि समाहिताः ॥ ८ ॥
अग्निहोत्रं च धृदा च वपटारो यतं तपः । दक्षिणेष्टे पूर्णं चोच्छिद्येधि समाहि-
ताः ॥ ९ ॥ एकरात्रो द्विरात्रः संप्रःक्रीः पृकीरुवर्धयः । ओतं निहितमुच्छिद्ये
यदस्याणुनि विद्यया ॥ १० ॥ (१६) चतुरात्रः पञ्चरात्रः षड्रावरत्रोभयः
सह । षोडशी मन्तरात्रश्चोच्छिद्यज्जहिरे सर्वे येष्टा अमृतं हिताः ॥ ११ ॥ पू-
र्वाहारो निधनं विश्वजिघांभिजिघ यः । सान्द्रानिषात्रावुच्छिद्ये द्वादशाहोपि त-
न्मयि ॥ १२ ॥ मृशता संनेतिः सैमः स्वधोर्जामृतं सहः । उच्छिद्ये सर्वे पृथ-
क्चः कामाः कामेन तातपुः ॥ १३ ॥ नव भूमीः सप्तद्रा उच्छिद्येधि श्रिता दिव्यः ।
आ मूयो भ्रास्युच्छिद्येहोरात्रे अष्टिः तन्मयि ॥ १४ ॥ उपहव्यं विपूवन्तं ये च
यथा मुह्यं हिताः । विमर्तिं प्रतां विश्वस्योच्छिद्ये जनिनुः पिता ॥ १५ ॥ पिता
जनिनुश्चिद्योमोः पात्रः पितामहः । स जियति विश्वस्येशानो वृषा भूम्यामति-
ध्वयः ॥ १६ ॥ श्रुतं मृत्यं तपो राष्ट्रं यमो धर्मश्च कर्म च । भूतं भविष्यदुच्छिद्ये
धीर्षं लक्ष्मीर्धनं यत्नं ॥ १७ ॥ समृद्धिरोज आकूतिः क्षत्रं राष्ट्रं पदुर्व्यः । संव-
त्सरोप्युच्छिद्ये इदां पूषा ग्रहा इविः ॥ १८ ॥ चतुर्होतार आमिषंध्यातुर्मास्यानि
जीविदः । उच्छिद्ये यथा होत्राः पशुवन्धास्तदिष्टयः ॥ १९ ॥ अर्धमासाश्च मासा-
श्चार्त्तवा ऋतुभिः सह । उच्छिद्ये घोषिणीरापः स्तनयित्तुः धुतिर्मही ॥ २० ॥
(२०) शक्रेणः सिकता अरमान् औपधयो वीरुधस्वणा । अन्ध्राणि विद्युतो गु-
र्पमुच्छिद्ये संश्रिता धिता ॥ २१ ॥ राक्षिः प्राप्तिः समाप्तिर्व्याप्तिर्महं पथतुः । अ-
त्यातिहच्छिद्ये भूतिरचाहिता निर्दिता हिता ॥ २२ ॥ यद्यं पूणतिं प्राणेन यच्च
परयति चक्षुषा । उच्छिद्यज्जहिरे सर्वे दिवि देवा दिविश्रितः ॥ २३ ॥ ऋचः सा-
मानि छन्दांसि पुराणं यज्ञपा सह । उच्छिद्यज्जहिरे ० ॥ २४ ॥ पूणाणानां
चक्षुः श्रोत्रमक्षितिरश्च क्षितिरश्च या । उच्छिद्य ० ॥ २५ ॥ आनन्दा मोदाः पू-
मुदोमीमोदमुदरश्च ये । उच्छिद्य ० ॥ २६ ॥ देवाः पितरो मनुष्या गन्धर्वाप्स-
रसरश्च ये । उच्छिद्यज्जहिरे सर्वे दिवि देवा दिविश्रितः ॥ २७ ॥ (२१)

॥ ८ ॥ यन्मन्युर्जायामावहत् संकल्पस्य गृहादधि । क आसं जन्याः के वराः
क उज्येष्ठवरो भवत् ॥ १ ॥ तर्पश्चैवास्तां कर्म चान्तर्महत्सर्णवे । त आसं जन्यास्ते
वरा ग्रहा ज्येष्ठवरो भवत् ॥ २ ॥ दशं साकर्मज्रायन्त देवा देवेभ्यः पुरा ।
यो वै तान् विद्यात् पूत्यन्नं त वा अद्य महद् वदेत् ॥ ३ ॥ पूणाणानां चक्षुः

श्रोत्रमक्षितिरश्च क्षितिरश्च या । व्यालोदानां वाद् मनस्ते वा आकृतिमार्विशन् ॥ ४ ॥ अजाता आसन्नृतवोर्था धाता बृहस्पतिः । इन्द्राग्नी अश्विना तर्हि
 कं ते ज्येष्ठमुपासत ॥ ५ ॥ तर्पश्चैवास्तां कर्म चान्तर्महर्षणवे । तपो ह ज्येष्ठ
 कर्मणस्तत् ते ज्येष्ठमुपासत ॥ ६ ॥ येत आसीद् भूमिः पूर्वा यामेक्षातय इद्विदुः
 यो वै तां विद्यान्तामथा स मन्येत पुराणवित् ॥ ७ ॥ कुत इन्द्रः कुतः सोमः
 कुतो अग्निरजायत । कुतस्त्वष्टा समभवत् कुतो धाताजायत ॥ ८ ॥ इन्द्रादिन्द्रः
 सोमात् सोमो अग्नेरग्निरजायत । त्वष्टा ह जज्ञे त्वष्टुर्धातुर्धाताजायत ॥ ९ ॥ येत
 आसन् दर्श जाता देवा देवेभ्यः पुरा । पुरेभ्यो लोकं वृत्त्वा कस्मिंस्ते लोक आ-
 सते ॥ १० ॥ (२२) यदा केशानस्थि स्नावं मांसं मज्जानमाभरत् । शरीरं कृत्वा
 पादवत् कं लोकमनु मार्विशत् ॥ ११ ॥ कुतः केशान् कुतः स्नाव कुतो अस्थीन्या-
 भरत् । अङ्गुष्ठा पर्वाणि मज्जानं को मांसं कुत आभरत् ॥ १२ ॥ संसिञ्चो नाम
 ते देवा ये संप्रारान्तमभरन् । सर्वं संसिञ्च्य मर्त्यं देवाः पुरुषमार्विशन् ॥ १३ ॥
 ऊरु पादावष्टीवन्तौ शिरो हस्तावथो मुखम् । पृष्टीर्वर्जुषे पार्श्वे कस्वत् समदश-
 दपिः ॥ १४ ॥ शिरो हस्तावथो मुखं जिह्वां ग्रीवाश्च कीर्कसाः । खचा प्रावृत्त्य सर्वं
 तत् संधा समदधानमही ॥ १५ ॥ यत्तच्छरीरमशपत् संधया संहितं गृहत् । येनै-
 दमथ रोचते को अस्मिन् वर्णमाभरत् ॥ १६ ॥ सर्वे देवा उपाशिञ्चन् तदेता-
 नाद् बभूव सती । ईशा वशस्य या ज्ञाया सास्मिन् वर्णमाभरत् ॥ १७ ॥ यदा
 त्वष्टा व्यवृणत् पिता त्वष्टुर्य उत्तरः । गृहं कृत्वा मर्त्यं देवाः पुरुषमार्विशन् ॥ १८ ॥
 स्वप्नो वै तन्द्रीर्निश्च्येतिः प्राप्मानो नाम देवताः । जरा खालत्वं पालित्वं शरी-
 मनु मार्विशन् ॥ १९ ॥ स्तेयं दुष्कृतं वृजिनं सत्यं यज्ञो यशो गृहत् । बलं च वृ-
 त्रमोजश्च शरीरमनु मार्विशन् ॥ २० ॥ (२३) भूतिश्च वा अर्भूतिश्च शतपो-
 रीतयश्च याः । क्षुर्धश्च सर्वास्तृष्णाश्च शरीरमनु मार्विशन् ॥ २१ ॥ निन्दाश्च
 वा अनिन्दाश्च यश्च हन्तेति नेति च । शरीरं श्रद्धा दक्षिणाश्रेष्ठा चानु मार्विशन्
 ॥ २२ ॥ विद्यारश्च वा अविद्यारश्च यश्चान्यदुपदेर्यम् । शरीरं व्रतं मार्विश-
 णः सामाथो यजुः ॥ २३ ॥ आनन्दा मोदाः प्रमुदोमीमोदमुदश्च ये । हसो लीलो
 नृत्तानि स्मनु मार्विशन् ॥ २४ ॥ आलापारश्च मलापारश्च भीलापलपश्च ये । श-
 यजुः प्रयुजो यजुः ॥ २५ ॥ प्राणापानौ चक्षुः श्रोत्रमक्षितिरश्च वि-
 ओदानौ वाद्मनः शरीरिण त इयन्ते ॥ २६ ॥ आशिर्परश्च
 ॥ विशिर्परश्च याः । त्रिषानि सर्वे संकृपाः शरीरमनु मार्विशन्
 आस्तेयीरश्च वास्तेयीरश्च स्वरणाः कृण्वणश्च याः । गुग्माः गुग्मा स्म

ता अप्स्ता वीधित्सावसादयन् ॥ २८ ॥ अरिष्य कृत्वा मयिषं तदृशापों असा-
 र्पन् । रेतः कृत्वाज्यं देवाः पुरुषमार्विशन् ॥ २९ ॥ या आपो याश्च देवता
 या विराद ग्रामणा सह । शरीरं प्रह्य मार्विशच्छरीरेषि पूजापतिः ॥ ३० ॥ मू-
 र्धचक्षुर्वीतः पृणं पुरुषस्य वि भेजिरे । अथास्येतरमात्मानं देवाः प्रायच्छन्-
 न्ये ॥ ३१ ॥ तस्माद् वै विद्वान् पुरुषमिदं ब्रह्मेति मन्यते । सर्वा रस्मिन् दे-
 वता गावो गोष्ठे दृषासते ॥ ३२ ॥ प्रथमेनं प्रपारेणं श्रेष्ठा वि पृथ्वि गच्छति ।
 अद् एकेन गच्छत्यद् एकेन गच्छतीदंकेन नि पवते ॥ ३३ ॥ अप्सु स्तीमामु
 बृद्धाम् शरीरमन्तरा द्रितम् । तस्मिं छवोर्ध्वन्तरा तस्माच्छयोर्ध्व्युच्यते ॥ ३४ ॥ (२४)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ ये ब्राह्मो या इष्यो धन्वनां वीर्याणि च । असीन् परशूनायुधं वि-
 चाकृतं च यद्वृदि । सर्वं तद्वृदे त्वममित्रेभ्यो दूरो कुरुदारांश्च प दर्शय ॥ १ ॥
 उत्तिष्ठत्वं सं नराध्वं मित्रा देवजना यूयम् । संदृष्ट्वा गुप्ता बः सन्तु या नो मित्रा-
 र्यवृदे ॥ २ ॥ उत्तिष्ठत्वा रभेयामादानसंज्ञानाभ्याम् । अमित्राणां सेनां अभि-
 धत्तमवृदे ॥ ३ ॥ अर्बुद्विर्नाम्न यो देव ईरानरश्च न्यवृदिः । याभ्यामन्तरिक्षमा-
 हृतमियं चं पृथिवी मही । ताभ्यामिन्द्रमेदिभ्यामहं जितमन्वेषि सेनया ॥ ४ ॥ उ-
 त्तिष्ठत्वं देवजनार्थं सेनया सह । प्रजन्ममित्राणां सेनां भोगेभिः परि वारय
 ॥ ५ ॥ सप्त जातान् न्यवृद उदाराणां समीक्षयन् । तेभिर्प्राज्ये हुते सर्वं रक्षित्व
 सेनया ॥ ६ ॥ प्रतिघ्नानाधुमुखी कृधुकर्णी च क्रोशतु । विक्रेशी पुरुषे हुते रवि-
 र्यवृदे तव ॥ ७ ॥ संकर्षन्ती कुरुकर्तृ मर्नसा पुत्रमिच्छन्ती । पतिं आर्तरमात्स्वान्
 ते अर्बुदे तव ॥ ८ ॥ अलिङ्ग्या जाष्कमदा गृध्राः श्येनाः पतत्रिणः । ध्वाङ्क्षाः
 नपस्तृप्पन्त्वमित्रेषु समीक्षयन् रक्षिते अर्बुदे तव ॥ ९ ॥ अथो सर्वं श्वापहं
 तका तृप्यतु किमिः । पौरुषेयेषि कुलपे रक्षिते अर्बुदे तव ॥ १० ॥ (२५)
 गृहीतं सं बृहत् प्राणापानान् न्यवृदे । निवाशा घोषाः सं यन्त्वमित्रेषु समी-
 क्षन् रक्षिते अर्बुदे तव ॥ ११ ॥ उद् वैष्य सं विजन्तां प्रियामित्रान्तं
 ॥ उरुमार्हर्वाहैर्विघ्न्यामिवान् न्यवृदे ॥ १२ ॥ मुहन्त्वेपां ब्राह्मंश्चिन्ताकृतं
 यद्वृदि । मेपापुच्छेषि किं चन रक्षिते अर्बुदे तव ॥ १३ ॥ प्रतिघ्नानाः सं धा-
 तूरः पटूरावाघ्नानाः । अघारिणीर्विक्रेश्यो रुदत्यः । पुरुषे हुते रक्षिते अर्बुदे
 ॥ १४ ॥ श्वन्वतीरप्सरसो रूपका उतावृदे । अन्तः पात्रे रोरिहतीं दिशां दु-
 र्हितपिणीम् । सर्वास्ता अर्बुदे त्वममित्रेभ्यो दूरो कुरुदारांश्च प दर्शयः ॥ १५ ॥

श्रोत्रमर्चितिरश्च क्षितिश्च या । व्यानोदानो वाद् मनस्ते वा आकृतिमार्विशन् ॥ ४ ॥ अजाता आसन्नूतवोथो धाता बृहस्पतिः । इन्द्राग्नी अश्विना तर्हि कं ते ज्येष्ठमुपासन ॥ ५ ॥ तर्पश्चैवास्तां कर्म चान्तर्महर्त्यणीवे । तपो ह जज्ञे कर्मणस्तन् ते ज्येष्ठमुपासत ॥ ६ ॥ येत आसीद् भूमिः पूर्वा पार्श्वं चातप इन्द्रिः । यो वै तां विद्यान्नामथा स मन्येत पुराणवित् ॥ ७ ॥ कुत इन्द्रः कुतः सोमः कुतो अमिरजायत । कुतस्त्वष्टा समभवत् कुतो धाताजायत ॥ ८ ॥ इन्द्रादिन्द्रः सोमात् सोमो अग्नेरग्निर्जायत । त्वष्टा ह जज्ञे त्वष्टुर्धातुर्धाताजायत ॥ ९ ॥ येत आसन् दर्श जाता देवा देवेभ्यः पुरा । पुत्रेभ्यो लोकं दत्त्वा कस्मिंस्ते लोक आसते ॥ १० ॥ (२२) यदा केशानस्थि स्नात्वा मांसं मज्जान्माभरत् । शरीरं कृत्वा पार्दवत् कं लोकमनु मार्विशत् ॥ ११ ॥ कुतः केशान् कुतः स्नात्वा कुतो अस्थीन्याभरत् । अङ्गान् पर्वणि मज्जान् को मांसं कुत आभरत् ॥ १२ ॥ संसिचो नाप ते देवा ये संप्रारान्तमभरन् । सर्वं संसिच्य मर्त्य देवाः पुष्टं पमार्विशन् ॥ १३ ॥ ऊरु पार्दावग्नीवन्तौ शिरो हस्तावथो मुखम् । पृष्टीर्वर्जस्थे पार्श्वे कस्तव समदग्धर्षिः ॥ १४ ॥ शिरो हस्तावथो मुखं जिह्वां ग्रीवाश्च कीकसाः । त्वचा ग्राह्य सर्वं तव मंधा समदधान्मही ॥ १५ ॥ यत्तच्छरीरमशयत् मंधया संहितं प्रहत् । येन दमय रोचते को अस्मिन् वर्णमाभरत् ॥ १६ ॥ सर्वे देवा उपाशित्व तदङ्गानाद् बुधूः सुतो । ईशा वशस्थ या ज्ञाया सास्मिन् वर्णमाभरत् ॥ १७ ॥ यदा त्वष्टा व्यवृणत् पिता त्वष्टुर्ष उचरतः । गृहं कृत्वा मर्त्य देवाः पुष्टं पमार्विशन् ॥ १८ ॥ स्वमो वै तन्दीर्घनिर्घृतिः प्राप्मानो नार्म देवताः । जरा स्वात्तत्वं पालित्यं शरीरमनु मार्विशन् ॥ १९ ॥ स्तेयं दुष्कृतं द्यौजिनं सत्यं यज्ञो यशो ब्रह्म । वलं च वृषप्रमोर्जश्च शरीरमनु मार्विशन् ॥ २० ॥ (२१) भूतिश्च वा अभूतिश्च दातव्यो रीतयश्च याः । क्षुर्यश्च सर्वास्तृष्णाश्च शरीरमनु मार्विशन् ॥ २१ ॥ निन्दाश्च वा अनिन्दाश्च यश्च हन्तेति नेति च । शरीरं धृत्वा दन्त्रिणाश्रया धातु मार्विशन् ॥ २२ ॥ विधारश्च वा अविधारश्च यष्टान्यदुपदेश्यम् । शरीरं ध्रुव मार्विशश्चः सामाथो युजुः ॥ २३ ॥ आनन्दा मोदाः प्रमुदो भीमोऽमुदश्च ये । हसो त्रीर्श नृत्तानि शरीरमनु मार्विशन् ॥ २४ ॥ आन्तापारच मन्तापारच भीताप्लवश्च ये । शरीरं सर्वं मार्विशश्चायुजः प्रयुजो युजः ॥ २५ ॥ प्राणापानी चक्षुः श्रोत्रमर्चितिरश्च क्षितिश्च या । व्यानोदानो वाद् मनः शरीरेण त ईयन्ते ॥ २६ ॥ आशिर्षश्च प्रशिर्षश्च संशिपो विशिर्षश्च याः । निष्ठानि रथे संकृष्याः शरीरमनु मार्विशन् ॥ २७ ॥ आस्नेयीरश्च वास्नेयीरश्च त्वष्टाः कृष्टाश्च याः । गुताः गुदाश्च

ना कृत्वा रीतिमात्रमादयन् ॥ २८ ॥ अरिं कृत्वा मयि नष्टायां शमा-
दयन् । तेनः कृत्वायं देवाः पुण्यमाविशन् ॥ २९ ॥ या आगे गार्ध्वं देवता
या विना प्रयत्ना गृह । शरीरं प्रयत्नं मार्तिगच्छतिरिति पृथग्विनिः ॥ ३० ॥ म-
न्दयद्वर्तनः पृथग्विनिः पुण्यं वि भेतिरे । अष्टास्येनगम्यान्मार्तं देवाः प्राप्यन्त्य-
न्त्यं ॥ ३१ ॥ तस्याद् वै विद्वान् पुण्यमिदं ब्रह्मार्ति मन्थने । सर्वो मस्मिन् दे-
वता गार्ध्वं गृह्णन्ति ॥ ३२ ॥ मयमेनं प्रगारेणं ब्रह्मा वि पृथु वि मन्थति ।
अद एवेनं मन्थन्त्यद एवेनं मन्थन्तीरितेन नि पर्वने ॥ ३३ ॥ अस्तु स्त्रीमामु
ब्रह्मामु शरीरमन्तुग त्रितम् । तस्मिं छवोर्ध्वन्तरा नष्टाच्छवोर्ध्वन्तरे ॥ ३४ ॥ (२४)

॥ अने चतुर्षोऽनुवाकः ॥

॥ ६ ॥ ये वारतो या उपशो धनंनो वीर्योति च । असीन् पंगुनापुंषि वि-
पादन् च यदृदि । सर्वं तद्वेदे त्वमिमेभ्यो दृशे कुरुदाराश्च प दर्शय ॥ १ ॥
वसिष्ठन् स नष्टं मिष्टा देवजना ययम् । महेष्टा गुप्ता बः मन्तु या नो मिष्टा-
एववेदे ॥ २ ॥ उचिष्ठन्मा रंभयामादानमद्वानाभ्याम् । अभिषाणां सेना अभि-
षमवेदे ॥ ३ ॥ अर्धुदिनां यो देव इगानश्च न्यवेदिः । याभ्यामन्तरिक्षमा-
हन्मिषं च पृथिवी मृदी । ताभ्यामिन्द्रेदिभ्यामहं जिनमन्नेमि सेनया ॥ ४ ॥ उ-
चिष्ठ त्वं देवजनार्थं सेनया गृह । मज्जन्ममिषाणां सेना भोगेभिः परि वारय
॥ ५ ॥ मज्ज ज्ञानान् न्यवेद उदागणां समीपयेन् । तेभिष्माज्ये हुते सर्वकृतिषु
सेनया ॥ ६ ॥ प्रतिघ्नानाधुमयी कृष्णकृष्णी च प्रोशन् । विरुशी पुरुषे हुते रक्षि-
ते अर्धुदे तव ॥ ७ ॥ गवर्पन्ती कुरुर्न मनसा पुत्रमिच्छन्ती । पतिं भ्रातरमात्मान्
रक्षिते अर्धुदे तव ॥ ८ ॥ अलिग्रन्वा जाप्यमदा वृधोः श्येनाः पतत्रिणः । आहृताः
शकुनयस्तप्यन्त्वमिमेषु समीक्षयेन् रक्षिते अर्धुदे तव ॥ ९ ॥ अथो सर्वे श्वापर्वं
मत्तिका वृष्यन्तु मिमिः । पौरुषेयेषु कुलपे रक्षिते अर्धुदे तव ॥ १० ॥ (२५)
आ गृहीतं सं वृहत् प्राणानान् न्यवेदे । त्रिंशश घोषाः सं यन्त्वमिमेषु समी-
क्षयेन् रक्षिते अर्धुदे तव ॥ ११ ॥ उद् वेपथ सं विजन्ता भियामिश्रान्तं
संज । उरुमारेयां दृष्ट्विध्यामिमान् न्यवेदे ॥ १२ ॥ मुहन्त्वेपां ग्राहवंशिवत्ताकृतं
च यदृदि । मैत्रामुच्छेषि किं चन रक्षिते अर्धुदे तव ॥ १३ ॥ प्रतिघ्नानाः सं धा-
वन्तः पदूरावाघ्नानाः । अणारिणीर्विकेशयो वदत्यः । पुरुषे हुते रक्षिते अर्धुदे
तव ॥ १४ ॥ श्वेन्तीरप्सरसो रूपका उतावेदे । अन्तः पात्रे रेरिहतीं दिशां दु-
र्गिहतिपिणीम् । सर्वास्ता अर्धुदे त्वमिमेभ्यो दृशे कुरुदाराश्च प दर्शयः ॥ १५ ॥

खदूरेधिचङ्कमां खर्विकां खर्ववासिनीम् । यज्जदारा अन्तर्हिता गन्धर्वाप्सरसरश्च ये ।
 सर्पा इतरजना रत्नांसि ॥ १६ ॥ चतुर्दंष्ट्राव्यावदेतः कुम्भमुष्कां असह्यमुत्तानं । स-
 भ्यसा ये चोद्भ्यसाः ॥ १७ ॥ उद् वेपथ त्वमर्बुदेमित्राणामप्रूः सिचः ॥ जयाश्च वि-
 प्पुश्चामित्रां जयतामिन्द्रमेदिनौ ॥ १८ ॥ मल्लीनो मृदितः शर्पा इतो मित्रां न्यवेद ।
 अग्निजिह्वा धूमशिखा जयन्तीर्यन्तु सेनया ॥ १९ ॥ तयावुदे प्रणुत्तानामिन्द्रो ह-
 वरवरम् । अमित्राणां शचीपतिर्मामीषां मोक्षि करचन ॥ २० ॥ (२६) उत्क-
 सन्तु हृदयान्यर्ध्वः प्राण उदीपतु । शौष्कास्यमनु वर्तताममित्रान् मोक्ष मित्रिणः ।
 ॥ २१ ॥ ये च धीरा ये चार्थीराः पराञ्जो अधिराश्च ये । तमसा ये च तूष्णा
 अथो वस्ताभिवांसिनः । सर्वोस्तां अर्बुदे त्वममित्रेभ्यो इशे कुरुदाराश्च म दर्श-
 य ॥ २२ ॥ अर्बुदिश्च त्रिपन्थिरचामित्रान् नो वि विध्यताम् । यैषामिन्द्र ब्र-
 ह्मन् हनाम शचीपतेमित्राणां सहस्रशः ॥ २३ ॥ वनस्पतीन् वानस्पत्यानोपेयी-
 कृत वीरुधः । गन्धर्वाप्सरसः सर्पान् देवान् पुण्यजनान् पितॄन् । सर्वोस्तां अर्बुदे
 त्वममित्रेभ्यो इशे कुरुदाराश्च म दर्शय ॥ २४ ॥ ईशां वो मरुतो देव आदितो
 ब्रह्मणस्पतिः । ईशां व इन्द्रश्चाग्निश्च धाता मित्रः प्रजापतिः । ईशां व अ-
 प्यश्चक्रममित्रेषु समीक्षयन् रविते अर्बुदे तव ॥ २५ ॥ तेषां सर्वेषामिशां व-
 त्तिष्ठत सं नक्षत्रं मित्रा देवजना यूयम् । इमं सैम्यमं संजित्य यथालोकं वि ति-
 ष्ठध्वम् ॥ २६ ॥ (२७)

॥ १० ॥ उत्तिष्ठत सं नक्षत्रमुदाराः केतुभिः सह । सर्पा इतरजना रत्ना-
 ण्यमित्राननु धावत ॥ १ ॥ ईशां वो वेद राज्ये त्रिपन्थे अरुणोः केतुभिः सह ।
 ये अन्तरिक्षे ये दिवि पृथिव्यां ये च मानवाः । त्रिपन्थेस्ते चेतसि दुर्णामान् व-
 पासताम् ॥ २ ॥ अयोमुखाः सूचीमुखा अथो विकङ्कतीमुखाः । क्रव्यादो वार-
 हस्र आ संजन्तमित्रान् वज्रेण त्रिपन्थिना ॥ ३ ॥ अन्तर्धेहि जातवेद आदित्य
 कुर्णवं वहु । त्रिपन्थेरियं सेना सुहितास्तु मे वशे ॥ ४ ॥ उत्तिष्ठ त्वं देवजना
 सेनया सह । अयं वलिर्व आहुतमिपन्थेराहुतिः मिया ॥ ५ ॥ शितिपदी सं-
 घतु शरभ्योऽयं चतुष्पदी । कृत्येमित्रेभ्यो भव त्रिपन्थेः सह सेनया ॥ ६ ॥
 धूमाक्षी सं पततु कृध्कृणी च क्रोशतु । त्रिपन्थेः सेनया जिते अरुणाः सन्तु के-
 तवः ॥ ७ ॥ अवायन्तां एतिष्ठो ये वयांस्यन्तरिक्षे दिवि ये चरेन्ति । स्वार्थो
 पतिष्ठाः सं रभन्तामामात्रो रुद्राः कुर्णपे रदन्ताम् ॥ ८ ॥ यामिन्द्रेण मर्षो मयम-
 यमणा च पृरस्पते । तयाश्मिन्द्रमंषया सर्वान् देवानिह भुव इतो नोपत मातुः

॥६॥ बृहस्पतिराद्विस्स ऋषयो ब्रह्मसंशिताः । अमुरक्षर्यणं वधं त्रिपन्थि दिव्याश्र-
यन् ॥ १० ॥ (२८) येनासौ गुप्त आदित्य उभाविन्द्रश्च तिष्ठतः । त्रिपन्थि देवा
श्रमजन्तौजसे च वलाय च ॥ ११ ॥ सर्वाहोकात्समर्पयन् देवा आहुत्पानया ।
बृहस्पतिराद्विस्सो वज्रं यमसिञ्चतामुरक्षर्यणं वधम् ॥ १२ ॥ बृहस्पतिराद्वि-
स्सो वज्रं यमसिञ्चतामुरक्षर्यणं वधम् । तेनाहमूर्धं सेनां नि लिम्पामि
बृहस्पतेमित्रान् हन्म्योजसा ॥ १३ ॥ सर्वे देवा अत्यार्यन्ति ये अश्रन्ति वपद् कृ-
तम् । इमां जुषध्वमाहुतिमित्रो जयत मामुतैः ॥ १४ ॥ सर्वे देवा अत्यार्यन्तु त्रि-
पन्थेराहुतिः प्रिया । संधां महतीं रक्षत ययामे अमुरा जिताः ॥ १५ ॥ वायुरमि-
त्राणामिष्वग्राण्याञ्चतु । इन्द्र एषां वाहन् प्रति भनक्तु मा शंकन् प्रतिधामिषुम् ।
आदित्य पंपामस्त्रं वि नाशयतु चन्द्रमा युतामर्गतस्य पन्थ्याम् ॥ १६ ॥ यदि मे-
युदेवपुरा ब्रह्म वर्माणि चकिरे । तनूपानं परिपार्णं कृण्वाना यदुपोचिरे सर्वे तदह-
सं कृधि ॥ १७ ॥ कृष्यादानुवर्तयन् मृत्युनां च पुराहितम् । त्रिपन्थे मेहि सेनया
जयामित्रान् म पंथस्व ॥ १८ ॥ त्रिपन्थे तमसा त्वममित्रान् परि वारय । पृषुवा-
ज्यमेषुत्तानां मामीषां मोचि कथ्यन् ॥ १९ ॥ शितिपदी सं पतत्वमित्राणाममूः
सिचः । युधन्त्वयामूः सेनां अमित्राणां न्यर्षुदे ॥ २० ॥ (२६) मृदा अमि-
त्रो न्यर्षुदे जह्येष्वां वरैवरम् । अनयां जहि सेनया ॥ २१ ॥ यक्षं कवची यक्षा-
कवचोऽमित्रो यथाज्मनि । ज्वाणशैः कवचणशैरज्मनाभिहतः शयाम् ॥ २२ ॥ ये
यमिणो येवर्माणो अमित्रा ये च वर्मिणः । सर्वास्तां अर्षुदे हताह्वानोदन्तु भू-
म्याम् ॥ २३ ॥ ये रुधिनो ये अरथा असादा ये च सादिनः । सर्वानदन्तु तान्
हतान् गृध्राः श्येनाः पंतत्रिणाः ॥ २४ ॥ सुहस्रकुण्ठा शेतामामित्री सेनां समरे
वधानाम् । विविद्धा ककुजाकृता ॥ २५ ॥ मर्षाविधं रोहवतं सुपर्णैरदन्तु बुधितमृद्वितं
शयानम् । य इमां प्रतीचीमाहुतिमित्रो नो युयुत्सति ॥ २६ ॥ यां देवा अनुति-
ष्ठन्ति यस्या नास्ति विराधनम् । तथेन्द्रो हन्तु वृत्रहा वज्रेण त्रिपन्थिना ॥ २७ ॥ (३०)

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ एकादशं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ द्वादश काण्डम्

॥ १ ॥ सत्यं बृहदृतमुग्रं वीक्षा तपो धर्मं यज्ञः पृथिवीं धारयन्ति । सा
नो भूतस्य भव्यस्य पत्न्युरुं लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥ १ ॥ असंवाधं वस्यो
मानवानां यस्या उद्धतः प्रवर्तः समं बहु । नानावीर्या ओपधीर्या विभर्ति पृथिवी
नः प्रयतां राध्यतां नः ॥ २ ॥ यस्यां समुद्रजत सिन्धुरापो यस्यामर्षं कृष्टयः संव-
भूवुः । यस्यामिदं जिन्वति प्राणदेजत् सा नो भूमिः पूर्वपथे दधातु ॥ ३ ॥ य-
स्याध्वतसः प्रदिशः पृथिव्या यस्यामर्षं कृष्टयः संवभूवुः । या विभर्ति वसुधा
प्राणदेजत् सा नो भूमिर्गोप्ययने दधातु ॥ ४ ॥ यस्यां पूर्वं पूर्वजना विचक्षि-
यस्यां देवा अमुं रातभ्यवर्तयन् । गवामश्वानां वयसश्च विष्टा भगं वचैः पृथिवी
नो दधातु ॥ ५ ॥ विश्वंभरा वसुधानीं प्रतिष्ठा हिरण्यवह्ना जगतो निवेशनी ।
वैश्वानरं विश्वती भूमिर्ऽग्निमिन्द्रश्च पथा द्रविणे नो दधातु ॥ ६ ॥ या रत्नस्य
स्वमा विश्वदानीं देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम् । सा नो मधु मियं दुहामथो उ-
चतु वचैसा ॥ ७ ॥ यार्णवोधिं सलिलमग्न आसीद् या मायाभिर्ऽन्यधरा
नीपिणः । यस्या हृदयं परमे व्योमन्सत्येनाहृतममृतं पृथिव्याः । सा नो पृथि-
स्त्विधिं बलं राधे दधातु क्षमे ॥ ८ ॥ यस्यामार्यः परिचराः समानीरहोरात्रे अ-
मयाहं चरन्ति । सा नो भूमिर्भूरिधाता पयो दुहामथो उचतु वचैसा ॥ ९ ॥ या
प्रविबन्नावर्षिमातां विष्णुर्यस्यां विचक्रमे । इन्द्रो यां चक्र आत्मनेनमिषां र-
क्षीपतिः । सा नो भूमिर्वि सृजतां माता पुत्राय मे पर्यः ॥ १० ॥ (१) हि
यस्ते पर्वता त्रिमण्यन्तोरण्यं ते पृथिवि स्थोनमस्तु । वसुं कृष्णां रोहिणीं शिर-
रूपां ध्रुवां भूमिं पृथिवीमिन्द्रशुक्लाम् । अजितोहंतो अजितोध्यक्षां पृथिवीमहम् ॥ ११ ॥
यत् ते मध्यं पृथिवि यत् नभ्यं यास्य ऊर्जस्तन्वः संवभूवुः । तानुं नो वेदते
नः पवस्य माता भूमिः पुत्रो अहं पृथिव्याः । पुर्जन्यः पिता स दे नः तितु
॥ यस्यां वेदिं परिगृह्णन्ति भूम्यां यस्यां यज्ञं तन्वते विश्वकर्मानः । व-
स्तरवः पृथिव्यामूर्ध्वाः शुक्रा आहुत्याः पुरस्तात् । सा नो भूमिः
॥ १२ ॥ यो नो वेपन् पृथिवि यः पृतन्याद् योऽभिदाग्रायन्ते

यो नृधेन । ते नो भूमे रन्वप पूर्वहृत्वरि ॥ १४ ॥ त्वज्जातास्त्वपि चरन्ति म-
 त्पृथक् विभक्तिं द्विपदस्त्वं चतुष्पदः । तवेमे पृथिवि पञ्च यान्त्रा येभ्यो ज्योति-
 र्भूतं मर्त्येभ्य उग्रन्त्युर्वी रुदिमभिराननोति ॥ १५ ॥ ता नः प्रजाः सं कुश्रतां स-
 समग्रा वाचो मनु पृथिवि धेहि मर्त्यम् ॥ १६ ॥ विश्वस्व मावत्सोपधीना ध्रुवां
 भूमि पृथिवी धर्मणा धृताम् । शिवां स्योनामनु चरेम विश्वहा ॥ १७ ॥ महत् स-
 पश्य मही वभविष मृदान् वेगं एजयुर्विपृष्टे । महांस्त्वेन्द्रो रक्षत्यमेमादम् । सा
 नो भूमे प्र रोचय हिरण्यस्पेव मंदशि मा नो दित्तु कश्चन ॥ १८ ॥ अग्निर्मृग्या-
 मोपधीन्मग्निमापो विश्रत्पन्निरश्मसु । अग्निरन्तःपुरुषेषु गोप्स्वरबेध्मनयः ॥ १९ ॥
 अग्निर्दिव आ तपत्यग्नेर्वस्वोर्वन्तारिक्षम् । अग्निं मर्तास इन्धते हव्यबाह्वं धृ-
 त्मिषम् ॥ २० ॥ (२) अग्निर्वासाः पृथिव्यसिततृप्स्विपीमन्तं संशितं मा कृ-
 णोतु ॥ २१ ॥ भूम्यां देवेभ्यो ददति यज्ञं हव्यमर्कृतम् । भूम्यां मनुष्या जी-
 वन्ति स्वपयाभेन मर्त्याः । सा नो भूमिः प्राणमार्युर्दधातु जरदष्टिं मा पृथिवी कृ-
 णोतु ॥ २२ ॥ यस्ते गन्धः पृथिवि संवध्वं यं विघ्नत्योपधयो यमापः । यं गन्धर्व-
 अश्वरसश्च भेजिरे तेन मा सुरभिं कृणु मा नो दित्तु करचन ॥ २३ ॥ यस्ते
 गन्धः पुष्करमादिवेशं यं सैजसुः सूर्यापो विश्वदे । अमर्त्याः पृथिवि गन्धममे ते-
 न मा सुरभिं कृणु मा नो दित्तु करचन ॥ २४ ॥ यस्ते गन्धः पुरुषेषु त्वीषु
 पुंसु भगो रुचिः । यो अश्वेषु वीरेषु यो मृगेषु हस्तिषु । कन्याषां वचो यद् भू-
 मे तेनास्मां अपि सं सृज मा नो दित्तु करचन ॥ २५ ॥ शिला भूमिररमा पां-
 सुः सा भूमिः संपृता धृता । तस्य हिरण्यवत्तसे पृथिव्या अकरं नमः ॥ २६ ॥
 यस्यां धृता वानस्पत्या ध्रुवास्तिष्ठन्ति विश्वहा । पृथिवी विश्वधायसं धृतामृच्छा-
 वंदामसि ॥ २७ ॥ उदीराणां उतासीनास्तिष्ठन्तः प्रक्रामन्तः । पृथ्यां दक्षिणस-
 व्याभ्यां मार्ग्ययिष्महि भूम्याम् ॥ २८ ॥ विमृश्वरीं पृथिवीमा वंदामि ज्ञमां भू-
 मिं वक्षणा वाटशानाम् । ऊर्जं पुष्टं विश्रतीमन्नभागं धृतं त्वाभि नि पीदेम भूमे
 ॥ २९ ॥ शुद्धा न आपस्तन्वे चरन्तु यो नः सेदुरभिषु तं नि दध्मः । पवित्रेण
 पृथिवि मोत् पुतामि ॥ ३० ॥ (३) यास्ते मार्चीः प्रदिशो या उदीचीर्यस्ते
 भूमे अश्वराश्च यारश्च पश्चात् । स्योनास्ता महां चरते भवन्तु मा नि पतं धुवने शि-
 भ्रियाणः ॥ ३१ ॥ या नः पश्चान्मा पुरस्ताद्भुदिष्टा मोक्षरादधरादुत । स्वस्ति
 भूमे नो भव मा विंदन् परिण्यतो वरीयो यावया वधम् ॥ ३२ ॥ यावत् तेभि
 विपश्यामि भूमे सूर्येण धेदिना । तार्वन्मे चक्षुर्मा मेष्टोचरायुत्तरां समां ॥ ३३ ॥
 यच्छयानः पर्यावर्ते दक्षिणं मज्यमभि भूमे पारवम् । सत्तानास्त्वा प्रतीचीं यत्

पृथ्वीभिराग्निशर्महे । मा हिंसीस्त्र नो भूमे सर्वस्य प्रतिशीवरी ॥ ३४ ॥ यत् ते
 भूमे विस्वनामि क्षिप्रं तदपि रोहतु । मा ते मर्षं विमृश्वरि मा ते हृदयमर्पयन्
 ॥ ३५ ॥ ग्रीष्मस्ते भूमे वर्षाणि शरद्धमन्तः शिशिरो वसन्तः । श्रुतवस्ते ति-
 हिता हायनीरहोरात्रे पृथिवि नो दुहाताम् ॥ ३६ ॥ याप सपे विजमाना वि-
 र्वरी यस्यामासंभ्रमयो ये अस्वान्तः । पशू दस्यून ददती देवप्रीयुनिन्द्रं दृणाना
 पृथिवी न वृत्रम् । शक्राय दधे वृषभाय वृष्णे ॥ ३७ ॥ यस्यां सदोहविर्णे प
 प्रो यस्यां निधीयते । ब्रह्माणो यस्यामर्चन्त्यग्निमः साम्नां यजुर्विदः । युज्यन्ते य-
 स्यामृत्विजः सोममिन्द्राय पातवे ॥ ३८ ॥ यस्यां पूर्वे भूतकृतं श्रपयो गा उदा-
 नृचुः । सप्त सत्त्वेण वेधसो यज्ञेन तपसा सह ॥ ३९ ॥ सा नो भूमिरा विशतु य-
 ज्ञेन कामयामहे । भगो अनुमयुक्कामिन्द्रं एतु पुरोगवः ॥ ४० ॥ (४) यस्यां
 गार्पन्ति वृत्पन्ति भूम्यां मर्त्या व्यैलवाः । युध्यन्ते यस्यामाक्रन्दो यस्यां वदति
 बुद्धुभिः । सा नो भूमिः प्र गुदतां सपत्नानसपत्नं मा पृथिवी कृणोतु ॥ ४१ ॥
 यस्यामर्चं ग्रीह्यवो यस्यां इमाः पञ्च कृष्टयः । भूम्यै पर्जन्यपत्न्यै नमोस्तु वर्षे
 दसे ॥ ४२ ॥ यस्याः पुरो देवकृताः क्षेत्रे यस्यां विकुर्वते । प्रजापतिः पृथिवी
 विश्वगर्भामाशांमाशां रययां नः कृणोतु ॥ ४३ ॥ निधिं विभ्रती बहुधा गुहा वसुं
 मृणिं हिरण्यं पृथिवी ददातु मे । वसूनि नो वसुदा रासमाना देवी दधानु सुप-
 नस्यमाना ॥ ४४ ॥ जनं विभ्रती बहुधा विवाचसं नानाधर्माणं पृथिवी वर्षाद-
 सम् । सहस्रं धारा द्रविणस्य मे दुहां ध्रुवेवं धेनुरनपस्फुरन्ती ॥ ४५ ॥ यत्ने म-
 पो दृष्टिचकस्तृप्दरमा हेमन्तजन्धो भूमलो गुहा शयै । किमिजिन्वत् पृथिवि य
 ददेजति प्रावृषि तन्नः सर्पमोषं स्पृष्ट् यच्छिवं तेन नो मृद ॥ ४६ ॥ ये ते पत्न्या नो
 ब्रह्मो जनापना रयस्य वर्तमानसश्च यातवे । यैः संचरन्त्युभये भद्रशपास्तं पत्न्यां
 न जयेमानमित्रमत्स्वरं यच्छिवं तेन नो मृद ॥ ४७ ॥ मृत्वं विभ्रती गुरुभृद् भद्रश-
 स्य निधनं तित्तिचुः । ब्राह्मेण पृथिवी संविशना सूक्राय वि निहीने मृगा
 ॥ ४८ ॥ ये त आरण्याः पशवो मृगा वने हिताः सिंहा व्याघ्राः पुंष्याभ्यां
 न्ति । ब्रह्मं दृक् पृथिवि दुश्चलुनामित श्रुतीकां रक्षो अप वाधशस्मत् ॥ ४९ ॥ ये गन्तव्यं
 अम्बरसो ये चारायाः किष्पीदिनः । पिशान्तसर्वा रक्षांसि नानस्मद् भवे याव
 ॥ ५० ॥ (५) या विषादः पृथिव्याः संपतन्ति हंसाः सुपर्णाः शकुना वर्षाणि ।
 यस्यां पातो मातरिरवेयते रजांसि कृष्णं रच्यावप्यं वृजान् । वारस्य मृगः
 वामनु गायुर्निः ॥ ५१ ॥ यस्यां कृष्णमर्कणं च संदिने अहोरात्रे विरिं प
 स्यामर्चि । वर्षेण भूमिः पृथिवी वृतावृता सा नो दधानु भद्रया शिवे गार्पनिग

मनि ॥ ५२ ॥ सौरचं य इदं पृथिवी चान्तरिक्षं च मे व्यनः । अग्निः सूर्य आ-
पो मेघा विरेव देवाश्च सं देवुः ॥ ५३ ॥ अहमस्मि सद्मान उत्तरो माम् भू-
म्याम् । अमीषादस्मि विस्वाषाढाशामां विषामहिः ॥ ५४ ॥ अदो यद् देवि
मयमाना पुरस्ताद् देवैरुक्ता व्यसर्पो महित्वम् । आ त्वां सुभूतमविशत् तदानी-
मर्कल्पयथाः प्रदिशश्चनेसः ॥ ५५ ॥ ये ग्रामा यदरेणं याः सभा अधि भूम्याम् ।
ये संप्रामाः समितयस्नेषु चारुं यदेम ते ॥ ५६ ॥ अरवं इव रजो दुधुवे वि-
सान् जनान् य आक्षियन् पृथिवीं यादजायत । मन्द्राभेत्वंरी भुवनस्य गोपा व-
नस्पतीनां वृधिरौपधीनाम् ॥ ५७ ॥ यद् वदामि मधुपत् तद् वदामि यदीजे तद्
चनन्ति मा । त्विषीमानस्मि जूतिमानवाग्यान् ईन्मि दोषतः ॥ ५८ ॥ शन्ति-
घा सुग्भिः स्योना कृलालोधी पर्यस्वती । भूमिरधि व्रवीतु मे पृथिवी पर्यसा
मह ॥ ५९ ॥ यामन्वैर्चजविषा विश्वकर्मान्तरणवे रजसि प्रविष्टाम् । भुजिष्यं-
पात्रं निर्हितं गुहा यदाविभोगे अभवन्मातृमन्त्रयः ॥ ६० ॥ त्वमस्यावपत्नी
जनान्नामदितिः कामदुषा पप्रथाना । यत् तं ऊनं तत् त आ पूरयाति प्रजापतिः
प्रथमजा अतस्य ॥ ६१ ॥ उपस्थास्ते अनपीवा अयक्ष्मा अस्मभ्यं सन्तु पृथिवि
ममृताः । क्षीर्य न आयुः प्रतिबुध्यमाना वयं तुभ्यं बलिहृतः स्याम ॥ ६२ ॥
भूमे मातुर्नि धेहि मा भद्रया सुमतिष्ठितम् । संविदाना दिवा कवे धियां मा
धेहि भूत्याम् ॥ ६३ ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ २ ॥ नृदमा रोह न ते अत्र लोक इदं सीसं भागधेयं त एहि । यो गोपु
यक्ष्मः पुरुषेषु यक्ष्मस्तेन त्वं साकर्मधराह परेहि ॥ १ ॥ अग्रशंसदुः शंसाभ्यां
कुरेणानुकुरेण च । यक्ष्मं च सर्वं तेनेतो मृत्युं च निरंजामसि ॥ २ ॥ निरितो
मृत्युं निर्यति निररातिमजामसि । यो नो द्वेष्टि तमद्वयग्ने अक्रव्याद् यमुं द्वि-
प्मस्तमुं ते प्र सुवामसि ॥ ३ ॥ यद्यग्निः क्रव्याद् यदि वा व्याघ्र इमं गोष्ठं
प्रविशेऽन्योकाः । तं मापाज्यं कृत्वा प्र हिणोमि दूरं स गच्छत्वसुपदोप्यग्नीन्
॥ ४ ॥ यत् त्वां क्रुद्धाः प्रचकुर्मन्युना पुरुषे मृते । सुकल्पमग्ने तत् त्वया पुन-
स्त्वोदीपयामसि ॥ ५ ॥ पुनस्त्वादित्या रुद्रा वसवः पुनर्वृक्षा वसुनीतिरग्ने । पु-
नस्त्वा ब्रह्मणस्पतिराथाद् दीर्घायुत्वाय शतशारदाय ॥ ६ ॥ यो अग्निः क्र-
व्यात् प्रविशेशं नो गृहमिमं पश्यन्तिरं जातवैदसम् । तं हरामि पितृयज्ञाय दूरं स

धर्ममिन्धां परमे सधस्ये ॥ ७ ॥ क्रव्यादमग्निं प्र हिणोमि दूरं यमराज्ञो गच्छतु
 रिमवाहः । इहायमितरो ज्ञातवेदा देवो देवेभ्यो हव्यं बहनु प्रजानन् ॥ ८ ॥ क्रव्याद-
 मग्निमिपितो हेरामि जनान् दृढन्तं वज्रेण मृत्युम् । नि तं शास्मि गार्हपत्येन वि-
 द्वान् पितॄणां लोकेपि प्रागो अस्तु ॥ ९ ॥ क्रव्यादमग्निं शशमानमुक्थ्यं प्र हि-
 णोमि पथिभिः पितृयार्षेः । मा देवयानैः पुनरा गा अर्ध्वैर्वधि पितॄणुजागृहि ॥
 ॥ १० ॥ (७) समिन्धते संकसुके स्वस्तये शुद्धा भवन्तः शुचयः पावकाः
 जहाति रिमत्येन एति समिद्धो अग्निः सुपुना पुनाति ॥ ११ ॥ देवो अग्नि
 संकसुको विवस्पृष्टान्यारुहन् । मुच्यमानो निरेणसोमोग्रस्मौ अशस्त्याः ॥ १२ ॥
 अस्मिन् वयं संकसुके अग्नौ रिप्राणि मृज्महे । अभूम युज्ञियाः शुद्धाः प्र एण गा
 यैपि तारिपत् ॥ १३ ॥ संकसुको विकसुको निश्च्रयो यदच निस्त्रः । ते त्रेयच
 सवेदसो दूराद् दूरमेनीनशन् ॥ १४ ॥ यो नो अरवेषु वीरेषु यो नो गोर्ध्वजा
 विपु । क्रव्यादं निर्णोदामसि यो अग्निर्जन्तयोपनः ॥ १५ ॥ अन्येभ्यस्त्वा पुं
 पेभ्यो गोभ्यो अरवेभ्यस्त्वा । निः क्रव्यादं नुदामसि यो अग्निर्जीवितुयोपनः
 ॥ १६ ॥ यस्मिन् देवा अमृजन् यस्मिन् मनुष्या उत । तस्मिन् घृतस्तावो मृष्टा
 स्वमग्ने दिवं रुह ॥ १७ ॥ समिद्धो अग्न आहुत स नो माभ्यर्पकमीः । अत्रैव दीदिति
 घवि ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥ १८ ॥ सीसें मृहदं नुढे मृहदुमनौ संकसुके च पत् ।
 अथो अव्यां रामायां शीर्षक्तिमुपवर्हणे ॥ १९ ॥ सीसे मलं सादयित्वा शीर्ष-
 क्तिमुपवर्हणे । अव्यामसिक्न्यां मृष्टा शुद्धा भवन्त युज्ञियाः ॥ २० ॥ (८) परं मृत्यो
 अनु परेहि पन्थां यस्त एप इतरो देवयानात् । चक्षुष्मते मृण्वते ते मवीमोहेमे वीरा
 ब्रह्मो भवन्तु ॥ २१ ॥ इमे जीवा वि मृतैरावष्टत्रभूद भद्रा देवदूतिनां अय ।
 माञ्चो अगाम नृतये हसाय सुवीरोसो विदथमा वंदेम ॥ २२ ॥ इमं जीवेभ्यः
 परिधिं दधामि मेपां नु गादपरो अर्थमेतम् । शतं जीवन्तः शरदः पुरुचीक्षितो
 मृत्युं दधतां पर्वतेन ॥ २३ ॥ आ रोहतायुर्जरसं वृणाना अनुपूर्वं यतमाना प-
 ति स्य । तान् वस्त्वष्टां मुजनिमा मुजोषाः सर्वमायुर्नयतु जीवनाय ॥ २४ ॥
 यथाहान्यनुपूर्वं भवन्ति यथर्तव अतुभिर्यन्ति साकम् । यथा न पूर्वमपरो जा-
 त्येवा धातरायैपि कल्पयैषाम् ॥ २५ ॥ अरमन्वती रीयते सं रमध्वं वीरयध्वं प्र
 तंरता सखायः । अत्रो जहीत ये असन् दुरेवा अनमीवानुत्तरेमाभि वार्जान् ॥ २६ ॥
 उत्तिष्ठता प्र तंरता सखायोश्मन्वती नदी स्वन्दत इयम् । अत्रो जहीत ये अस्म-
 न्निवाः शिवान्त्स्योनानुत्तरेमाभि वार्जान् ॥ २७ ॥ वैश्वदेवो वर्चम आ रमन्
 शुद्धा भवन्तः शुचयः पावकाः । अतिक्रामन्तो दुरिता पदानि शतं हिमाः सर्व-

वीरा मदेम ॥ २८ ॥ ज्जदीचीनैः पथिभिर्वायुमद्भिरतिक्रामन्तोर्वरान् परंभिः ।
 त्रिः सप्त कृत्व अर्पयः परंता मृत्युं मृत्योर्हन् पदयोपेनेन ॥ २९ ॥ मृत्योः पदं
 योपपन्त एत द्रार्थीय आयुः मतरं दर्धानाः । आसीना मृत्युं नुदता सधस्थेयं जीवा-
 सो विदधमा वदेम ॥ ३० ॥ (६) इमा नारीरविधवाः सुपत्नीराज्जनेन सर्पि-
 षा सं स्पृशन्ताम् । अनुभवो अनमीवाः सुरत्ना आ रोहन्तु जनयो योनिम-
 त्रे ॥ ३१ ॥ व्याकरोमि हविषाहमेतौ तौ ब्रह्मणा व्यहं कल्पयामि । स्वधां
 पितृभ्यो अमरां कृणोमि दीर्घेणायुषा सप्रिमान्तर्जामि ॥ ३२ ॥ यो नो अग्निः
 पितरो हृत्स्वन्तराविवेशामृतो मर्त्येषु । मय्यहं सं परि गृह्णामि देवं मा सो
 अस्मान् द्विचत मा जयं तम् ॥ ३३ ॥ अवाहृत्य गार्हपत्यात् क्रव्यादा मेतं दाक्षि-
 ण्य । म्रियं पितृभ्य आत्मने प्रथम्यः कृणुता प्रियम् ॥ ३४ ॥ विभागधनमा-
 दाय प्र क्षिणात्यवर्त्या । अग्निः पुत्रस्य ज्येष्ठस्य यः क्रव्यादनिर्वाहितः ॥ ३५ ॥
 यत् कृपते यद् वनुते यच्च वस्नेन विन्दते । सर्वं मर्त्यस्य तन्नास्ति क्रव्यादेर्दनि-
 राहितः ॥ ३६ ॥ अप्रमियो हतवर्चा भवति ननेन हविरर्चवे । छिनत्ति कृप्या गो-
 र्धनाद् यं क्रव्यादनुवर्तते ॥ ३७ ॥ पुद्गृध्र्यः प्र वदत्याति मर्त्यो नीत्य । क्रव्याद्
 यान्गिरन्तिकार्दनुविद्वान् वितार्चति ॥ ३८ ॥ ग्रायां गृहाः सं सृज्यन्ते स्त्रिया
 यन्निवते पतिः । प्रथमं विद्वानेप्यो यः क्रव्यादं निरादधत् ॥ ३९ ॥ यद् रिपं
 शमलं चकृम यच्च दुष्कृतम् । आपो मा तस्माच्छुम्भन्त्वग्नेः संकमुकाश्च यत् ॥ ४० ॥
 (१०) ता अग्रादुदीचीराववृत्रन् प्रजान्तीः पथिभिर्देवयानैः । पर्वतस्य वृष-
 भस्यापि पृष्ठे नवाधरन्ति सरितः पुशाणीः ॥ ४१ ॥ अग्ने अक्रव्यान्निः क्रव्यादं
 नुदा देवपजनं वह ॥ ४२ ॥ इमं क्रव्यादा विवेशाय क्रव्यादमन्वगात् । द्याग्री
 कृत्वा नानानं सं हरामि शिवाग्रम् ॥ ४३ ॥ अन्तर्धिर्वानां परिधिर्मनुष्याणाम-
 ग्निर्गार्हपत्यं जभयानन्तरा धितः ॥ ४४ ॥ जीवानामायुः प्र तिर्त्यमेने पितृ-
 णां लोकमपि गच्छन्तु ये मृताः । सुगार्हपत्यो वितप्रभरानिपुणायुषां धेपसां धे-
 हस्य ॥ ४५ ॥ सर्वाग्ने सहमानः सपत्नान्प्राम्नीं द्रियिस्सामुं पोरि ॥ ४६ ॥
 इममिन्द्रं बन्धिषमिन्वारमध्वं स वो निर्वेक्षद् दुष्टिनादवद्यात् । नेनापं हत शकृष्ण-
 पतन्तं तेन रुद्रस्य परि पातास्ताम् ॥ ४७ ॥ अनृदार्हं प्रवमन्वारमध्वं स वो
 निर्वेक्षद् दुष्टिनादवद्यात् । आ रोहत सविनुर्नारंभेणां प्रहभिर्द्वीधिरमति नरेम ॥ ४८ ॥
 अगोराधे अन्वेष्टि विधेन् च्छेप्पास्तिष्ठन् मतरंयः सुवारः । अनानुरान्मुमनसस्त-
 न्य विप्रज्जयोगेव नः पुरुषगन्धिरेधि ॥ ४९ ॥ मे देवेभ्य आ वृधन्ते प्रापं श्री-
 षन्ति सर्वदा । क्रव्याद् यान्गिरन्तिवादध्वं श्वानुवर्ति नृदम् ॥ ५० ॥ (११)

ये ध्रुवा धनक्राम्या क्रव्यादा मासंते । ते वा अन्येषां कुम्भीं पर्यादिधति सा
 दा ॥ ५१ ॥ प्रेवं पिपतिपाति मनसा मुहुरा वर्तते पुनः । क्रव्याद् यान्गिरन्ति
 देनुविमान् वितावन्ति ॥ ५२ ॥ अविः कृष्ण भागधेयं पशूनां सीसं क्रव्यादां
 चन्द्रं तं आहुः । मापाः पिष्टा भागधेयं तं हव्यमेरण्यान्वा गह्वरं सचस्य ॥ ५३ ॥
 इपीक्षां जरतीमिष्टा त्रिन्पिञ्जं दण्डनं नडम् । तमिन्द्रं हव्यं कृत्वा यमस्थानं
 निरादधौ ॥ ५४ ॥ प्रत्यक्षं प्रत्यर्पयित्वा प्रविद्वान् पत्यां वि धाविवेश ॥
 शमीषाममृन् विदेशं दीर्घेणार्युण सप्तिमान्त्संजामि ॥ ५५ ॥ (१२)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ३ ॥ पुमान् पुंसोर्धिं तिष्ठ चर्मोद्दि तत्र हयस्व यतुमा प्रिया तं । यार्वन्तं
 ययै सधुधं संभेयपुस्तद् वां वयों यमराज्ये सप्तानम् ॥ १ ॥ तावद् वां चतुस्तानि
 श्रीर्षाणि तावद् तेजस्तनुधा वार्जिनानि । अग्निः शरीरं सचते यदैधोधां प्रकामि-
 धुता सं भवायः ॥ २ ॥ तर्पस्मिल्लोके समुं देवयाने सं स्मां समेतं यमराज्येषु ।
 पूतौ पुत्रिष्वैष्य तज्ञयेषां यमर रेतो अर्धे वां संवभूर्व ॥ ३ ॥ आपस्पुत्रातो अभि
 सं धिराभधिरं जीवं जीवपन्थाः समेत्यं । तासां भजध्वममृतं यमाहुर्यमोदुनं पर्वति
 शो अनिशी ॥ ४ ॥ यं वां विता पर्वति यंच माता प्रिमाभिर्मुक्तयै शर्मलाघवाचः ।
 सा ओदुनः शतभारः स्वर्गं उभे व्याप नभसी महित्वा ॥ ५ ॥ उभे नभसी वा
 मौरय लोकान् ये यज्वनामभिर्जिताः स्वर्गाः । तेषां ज्योतिष्मान् मरुमान् यं
 अभे तस्मिन् पुत्रैर्जरमि सं भवेयाम् ॥ ६ ॥ प्राचीं प्राचीं प्रदिश्यां रभेयावेन
 लोकं भ्रूषाणां सचन्ते । यद् वां एकं परिविष्टमग्नौ तस्य गुप्तये दंयती सं भवे-
 यास ॥ ७ ॥ दक्षिणां दिशंमभि नक्षत्राणौ पर्यावर्तयामभि पात्रमेतद् । तस्मिन्
 वां यमः प्रिदभिः संविद्वानः प्रकाय शर्मं बहुलं नि यच्छात् ॥ ८ ॥ प्रतीचीं दि-
 शामिषमिद् वरं यस्यां सोमो अघिषा मृडिता च । तस्यां अयेयां मुकृतः सवे-
 क्षामर्षा प्रकामिद्युता सं भवायः ॥ ९ ॥ उत्तरं राष्टं प्रजयोत्तरावद् दिशामुदीची
 (११) ध्रुवेयं विराटनमो अस्त्वस्यै शिवा पुत्रेभ्यं उत मर्मास्तु । सा नो देव्य-
 श्मिने इयं इव गोपा अभि रक्ष एकम् ॥ ११ ॥ प्रितेव पुत्रानभि सं
 नो वाता इह वांनु भूमौ । यमोदुनं पर्वतो देवते इह तं नृप-
 ॥ १२ ॥ ययव कृष्णः शकुन पदं गत्वा त्सरन् विपक्षं तिलं
 द्वास्यार्द्रिहस्ता संयज्ञं उलूखलं मुसलं शुम्भतापः ॥ १३ ॥ अयं

ग्रावा पृथुर्धनो वयोधाः पूतः पवित्रैरपि हन्तु रक्षः । आ रोह चर्म महि शर्म यच्छ मा
 दंपती पौत्रमयं नि गाताम् ॥ १४ ॥ वनस्पतिः सह देवैर्न आगन् रक्षः पिशाचाँ
 श्रेष्ठाधेमानः । स उच्छ्रेयाते प्र वंदाति वाचं तेन लोकौ अभि सर्वान् जयेम
 ॥ १५ ॥ सप्त मेघान् पशवः पर्यगृह्णन् य एषाँ ज्योतिष्माँ व्रत यरक्षकरी । त्रय-
 स्त्रिंशद् देवतास्तान्संचन्ते स नः स्वर्गप्रभि नैष लोकम् ॥ १६ ॥ स्वर्गं लोकम्-
 भि नो नयामि सं जायया सह पुत्रैः स्याम । गृह्णामि हस्तमनु मैत्रव्र मा नस्तामी-
 निश्च्येतिमो अरातिः ॥ १७ ॥ ग्राहिँ प्रप्यान्मति ताँ श्रयाम तमो व्यस्य प्र वंदा-
 सि ब्रह्म । वानस्पत्य उच्यते मा जिहिँसीर्मा तएदुलं वि शरीर्देवयन्तम् ॥ १८ ॥
 विश्वव्यचा घृतपृष्ठो भविष्यन्तसयोनिर्लोकमुप याहोतम् । वर्षष्टुमुप यच्छ शूर्प
 तुपे पलावानप तद् विनक्तु ॥ १९ ॥ त्रयो लोकाः संमिता द्वाद्वाष्टेन द्यौरेवासौ
 पृथिव्यन्तरिक्षम् । अंशन् शृभीत्वान्वारभेष्टमा प्यायन्तां पुनरा यन्तु शूर्पम्
 ॥ २० ॥ (१४) पृथ्वीपालि बहुधा पशूनपेकरूपो भवसि सं समृद्ध्या । एतां
 त्वचं लोहिनीं तां लुदस्व ग्रावा शुम्भाति मलग ईव वस्त्रा ॥ २१ ॥ पृथिवीं त्वा
 पृथिव्यामा वेशयामि तनूः संश्रानि विरुता त एषा । यद्यद् घृत्तं लिखितमर्पणेन
 तेन मा मुञ्चोर्ग्रहणापि तद् वषामि ॥ २२ ॥ जनित्रीव प्रति हर्षासि मूनुं सं त्वा
 दयामि पृथिवीं पृथिव्या । व्रता कुम्भी वेष्टां मा व्यथिष्ठा यज्ञायुधराज्येनार्तिपक्ता
 ॥ २३ ॥ अग्निः पचन् रसतु त्वा पुरस्तादिन्द्रो रसतु दक्षिणतो मरुत्वान् । व-
 र्कणस्त्वा दंहाङ्गरुणे पृथीच्या उत्तरात् त्वा सोमः संददाते ॥ २४ ॥ पूताः पवित्रैः
 पवन्ते अभ्राद् दिवं च यन्ति पृथिवीं च लोकान् । ता जीवन्ता जीवधन्याः प्रतिष्ठाः पात्र
 आसिक्ताः पर्यग्निरिन्धाम् ॥ २५ ॥ आ यन्ति दिवः पृथिवीं संचन्ते भूम्याः सचन्ते
 अथ्यन्तरिक्षम् । शुद्धाः सुवीस्ता व्र शुम्भन्त एव ता नः स्वर्गप्रभि लोकं नयन्तु ॥ २६ ॥
 वृतेषु प्रन्वीकृत संमितास व्रत शुक्राः शुचयश्चामृतासः । ता ओइनं दंपतिभ्यां
 प्रशिष्टा आपः शिचन्तीः पचता मुनाथाः ॥ २७ ॥ संख्याता स्तोकाः पृथि-
 वीं संचन्ते माणाणानः संमिता ओषधीभिः । असंख्याता ओष्यमानाः सुवर्णाः
 सर्वे व्यापुः शुचयः शुचित्वम् ॥ २८ ॥ उद्योधन्त्यभि चल्गन्ति तृप्ताः फेनमस्य-
 न्ति यहलारचं विन्दून् । योपेव दृष्ट्वा पतिमृत्विषयायैतैस्तएदुलैर्भवता समापः
 ॥ २९ ॥ उत्थापयः सीदतो बुध्न पनानद्दिगात्मानमभि सं स्पृशन्ताम् । अमा-
 मि पात्रैरुद्रकं यदेतन्मितास्तएदुलाः प्रदिशो यज्ञीमाः ॥ ३० ॥ (१५) म य-
 च्छ पशु त्वरया ह्यौषमाहंसन्त ओषधीर्दान् पर्वन् । यामाँ सोमः पारि राजवं व-
 भूवामन्पुता नो वीरुषो भवन्तु ॥ ३१ ॥ नवै वरिरोइनायै स्तृणीत शिषं दृद-

रचक्षुषो वल्गुस्तु । तस्मिन् देवाः सह देवीर्विशन्तिव्यमं प्राश्नन्त्वृतुभिर्निर्णयं ॥३२॥
 वनस्पते स्तीर्णमा सीद उहिरग्निष्टोमः समितो देवताभिः । त्वष्ट्रेण रूपं मुह्ये
 स्वाधित्यैना एहाः पति पात्रे ददथाम् ॥ ३३ ॥ पुष्ट्यां शरत्सु निधिषा अभी-
 च्छात् स्वः पुक्वेनाभ्यर्चनवाते । उपेनं जीवान् पितरश्च पुत्रा एतं स्युर्ग गंध्या-
 न्तमग्नेः ॥ ३४ ॥ धृता धिपस्व धुरुणं पृथिव्या अच्युतं त्वा देवतो रच्यावन्तु ।
 ते त्वा देपती जीवन्तो जीवपुत्राबुद् वासयातुः पर्यग्निधानात् ॥ ३५ ॥ सर्वा-
 न्त्समागा अभिजित्य लोकान यावन्तुः कामाः समतीतपस्तान् । वि गीह्यामा-
 यवने च दक्षिरेकस्मिन् पात्रे अभ्युदरेनम् ॥ ३६ ॥ उपं स्तृणीहि पृथयं पुरस्ताद्
 धृतेन पात्रमभि धारयैतत् । वाश्रेवोस्ता तरुणं स्तनस्पृशिमं देवासो अभिहिदं कुपोत
 ॥ ३७ ॥ उपास्तरीरकरो लोकमेतयुरुः मयतामसमः स्वर्गः । तस्मिं द्रूयाते मङ्गि-
 पः सुपुर्णो देवा एनं देवताभ्यः प्र यच्छान् ॥ ३८ ॥ यद्यज्जग्या पचति त्वत्
 पुरःपरः पतिर्वा जाये त्वत् तिरः । सं तत् संजेया सह वां तदस्तु संपादयन्तौ
 सह लोकमेकम् ॥ ३९ ॥ यावन्तो अस्याः पृथिवीं सचन्ते अस्मत् पुत्राः पति ये
 सैवभूवुः । सर्वास्तां उप पात्रे हयेथां नाभिं जालानाः शिशवः समापान् ॥४०॥
 (१६) वसोर्या धारा मधुना मपीना धृतेन मिथा अमृतस्य नाभयः । सर्वास्ता
 अत्र हन्धे स्वर्गः पुष्ट्यां शरत्सु निधिषा अभीच्छात् ॥ ४१ ॥ निधिं निधिषा
 अभ्येनमिच्छादनीश्वरा अभितः सन्तु येन्ये । अस्माभिर्वेत्तो निहितः स्युर्गिरि-
 भिः काण्डैस्त्रीमस्तुर्गानरुचत् ॥ ४२ ॥ अग्नी रक्षस्तपतु यद् विदेवं कृण्वत् वि-
 शाच इह मा प्र पास्त । नुदाम एनमपे ह्यो अस्मदावित्या एतमत्रिरसः सच-
 न्ताम् ॥ ४३ ॥ आदित्येभ्यो अङ्गिरोभ्यो मध्विदं धृतेन मिथं प्रेति वेदयामि ।
 शुद्धहस्तौ ब्राह्मणस्यानिहत्यैतं स्वर्गं सुकृतावपीतम् ॥ ४४ ॥ इदं मर्षमुत्तमं
 काण्डमस्य यस्मान्लोकात् परमेष्ठी समापे । आ सिञ्च सर्पिर्धृतवत् समहृद्येप
 भागो अङ्गिरसो लो अत्र ॥ ४५ ॥ सत्पार्यं च तपसे देवताभ्यो निधिं शेषाधि
 परि दद्य एतम् । मा नो धृतेव गान्मा समित्यां मा स्थान्यस्मा उत्सृजता पुराम्
 ॥ ४६ ॥ अहं पंचाम्यहं दंदाग्नि ममेदु कर्मेन कुरुणेधि ज्ञाया । कामारो लोको
 अजनिष्ट पुत्रोऽन्वारभेथां वये उत्तरावत् ॥ ४७ ॥ न किन्विषमत्र नाशरो अ-
 स्ति न यन्मित्रैः समयेमान् प्रति । अनूनं पात्रं निहितं न एतत् प्रकारं एकः पु-
 त्रा विशाति ॥ ४८ ॥ पियं पिवाणां कृणवाप्त तपस्ते यन्तु यत्तमे द्विपति ।
 येनुरेनङ्गान् वयोवय आयदेव पीरपेपमपे मृत्युं नृदन्तु ॥ ४९ ॥ समग्नयो विदुरन्यो
 यथोपधीः सचेते यश्च सिन्धून् । यावन्तो देवा विद्यातपन्ति हिरण्यं

व्योतिः पर्वनो बभूव ॥ ५० ॥ (१७) एषा त्वचां पुरुषे सं बभूवानग्न्याः सर्वे प-
शवो ये अन्ये । जुज्रेणात्मानं परिं घापयाथोमोतं वासो मुखमोहनस्य ॥ ५१ ॥
यदक्षेष्टं वदन् यत् समित्यां यद्वा वदन् अनृतं वित्तकाम्या । समानं त-
न्मुमभि मंत्रसार्ता तस्मिन्त्सर्वं शमलं सादयायः ॥ ५२ ॥ वर्षं वेनुष्वार्षि
गच्छ देवास्त्वचो धूमं पर्युत्पातयासि । विश्वव्यचा घृतपृष्ठो भविष्यन्त्सर्षो-
निलोकमुप याहोतम् ॥ ५३ ॥ त्वर्चं स्वर्गो वदुषा वि चक्रे यथा विद् आत्मघ्न-
न्यवर्णाम् । अयानिह कृष्णां रुशतीं पुनानो या लोहिनी तां ते अग्नौ जुहोमि
॥ ५४ ॥ प्राच्यं त्वा दिशेभ्यन्येधिपतयेमितायं रत्नित्र आदित्यायेपुमते । एतं
परिं दक्षस्तं नो गोपायनास्माकर्मतोः । दिष्टं नो अत्र जरसे नि नैपज्जरा मृत्य-
वे परिं एषो ददात्वथं एकेन सह सं भवेम ॥ ५५ ॥ दक्षिणाये त्वा दिशे इन्द्रा-
यार्धिपतये तिरश्चिराजये रत्नित्रे यमायेपुमते । एतं ०।० ॥ ५६ ॥ मृतीच्यं त्वा दि-
शे वरुणायार्धिपतये पृदाकवे रत्नित्रेभ्रायेपुमते । एतं ०।० ॥ ५७ ॥ उदीच्यं त्वा
दिशे सोमायार्धिपतये स्वजायं रत्नित्रेशन्या इपुमत्यै । एतं ०।० ॥ ५८ ॥ ध्रुवा-
यं त्वा दिशे विष्णवेधिपतये कुन्मापेग्रीवाय रत्नित्र ओषधीभ्य इपुमतीभ्यः । एतं ०
। ० ॥ ५९ ॥ ऊर्ध्वायं त्वा दिशे बृहस्पतयेधिपतये भिषाये रत्नित्रे वर्षायेपुमते ।
एतं परिं दक्षस्तं नो गोपायनास्माकर्मतोः । दिष्टं नो अत्र जरसे नि नैपज्जरा
मृत्यवे परिं एषो ददात्वथं एकेन सह सं भवेम ॥ ६० ॥ (१८)

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ४ ॥ ददामीत्येव मूणदनुं चैनामधुत्सत । वशां गृह्णभ्यो पार्चन्नयस्तत्
मजावदपत्यवत् ॥ १ ॥ मजया स वि क्रीणीते पशुभिरचोपं दस्यति । य आर्वि-
येभ्यो पार्चन्नयो देवानां गां न दित्सति ॥ २ ॥ कूटपांस्यं सं शीर्यन्ते श्लोण-
यो काटमर्दति । वण्टयो दधन्ते गृहाः काणयो दीयते स्वम् ॥ ३ ॥ विलोहितो
अधिष्ठानाच्छन्नो विन्दति गोपतिम् । तथा वशायाः संविद्यं दुरदभ्ना ह्युच्यसे
॥ ४ ॥ पदोरस्या अधिष्ठानाद् विजिन्नुर्नार्यं विन्दति । अनामनात् सं शीर्यन्ते
या मुखेनोमजिघ्रंति ॥ ५ ॥ यो अस्याः कर्णीवास्कृनोत्या स देवेषु वृश्चते । ल-
क्ष्मं कुर्व इति मन्यते कनीयः कृणुते स्वम् ॥ ६ ॥ यदस्याः कस्मै चिद् भोगाय
बालान् करिचत् प्रकृन्तति । ततः किशोरा भ्रियन्ते वत्सारश्च घातुको धृक् ॥ ७ ॥
यदस्या गोपती मत्पा लोम ध्वाह्यो अजीहिहत् । ततः कुमारो भ्रियन्ते यक्ष्मो
विन्दत्यनामनात् ॥ ८ ॥ यदस्याः पल्पलनं शकृद् दासी समस्यति । ततोपर्यं

जायते तस्मादग्नेष्वेदेनसः ॥ ६ ॥ जायमानाभि जायते देवान्सत्राव्रणान्
 वृशा । तस्माद् ब्रह्मभ्यो देवेषा तदाहुः स्वस्य गोपनम् ॥ १० ॥ (१६) य ए-
 नां वनिष्ठावन्ति तेषां देवकृता वृशा । ब्रह्मज्येयं तदमुक्त्वा य एनां निमिषावै-
 ॥ ११ ॥ य आप्रियेभ्यो याचन्नथो देवानां गां न दित्सति । आ स देवेषु वृष-
 ते ब्राह्मणानां च मन्यवै ॥ १२ ॥ यो अस्म्य स्याद् वृशाभोगो ह्यन्यामिच्छे-
 तर्हि सः । हिंस्ते अर्देत्ता पुरुषं याचितां च न दित्सति ॥ १३ ॥ यथा शेखिनि-
 र्हितो ब्राह्मणानां तथा वृशा । तामेतदृच्छार्पन्ति यस्मिन् कस्मिंश्च जायते ॥ १४ ॥
 स्वमेतदृच्छार्पन्ति यद् वृशां ब्राह्मणा अभि । यथैतानान्यस्मिन् जिनीयादेवासां
 निरोपनम् ॥ १५ ॥ चरेदेवा ब्रह्मणोदविंशतगदा सती । वृशां च
 विधासार्द ब्राह्मणास्तर्ह्येषाः ॥ १६ ॥ य एनामवशमाह देवानां नि-
 र्हितं निधिम् । कुभौ तस्मै भवाश्चौ पटिकम्पेषुमस्यतः ॥ १७ ॥ यो अस्मा
 ऊपो न वेदार्थो अस्यास्तनानुत । कुभयेनैवास्मै कुहे दातुं चेदशकद् वृशाम् ॥ १८ ॥
 पुरप्रभेतुमा शये याचितां च न दित्सति । नास्मै काष्ठाः समृध्यन्ते यामदेवा
 गितीर्पति ॥ १९ ॥ देवा वृशामयाचन् मुखं कृत्वा ब्राह्मणम् । तेषां सर्वेषामर्द-
 पुष्येह न्येति मानुषः ॥ २० ॥ (२०) हेह पशूनां न्येति ब्राह्मणेभ्योर्ददद् वृ-
 शाम् । वेवानां निर्हितं भागं मर्त्यश्चेक्षिप्रियायते ॥ २१ ॥ यदुन्ये ज्ञते याच-
 न्नुसीमाणा गोपति वृशाम् । अथैनां देवा अकुवन्नेवं ह विदुषो वृशा ॥ २२ ॥
 य एषे विदुषेदत्त्वाथान्येभ्यो ददद् वृशाम् । दुर्गा तस्मा अधिष्ठाने पृथिवी मा-
 देवता ॥ २३ ॥ देवा वृशामयाचन् यस्मिन्ने अजायत । तामेतां विष्ठावार्दः
 शह देवैर्द्विजत ॥ २४ ॥ अनपत्यमन्यपशुं वृशा कृणोति पुरुषम् । ब्राह्मणैश्च या-
 मितामथैनां निमिषायते ॥ २५ ॥ अग्नीषोमाभ्यां कार्पाय मित्राय वरेणाय च ।
 तैर्भ्यो याचन्ति ब्राह्मणास्तेष्व्वा वृश्चतेर्ददत् ॥ २६ ॥ यावदस्या गोपतिर्नोप-
 ष्ठापादचः स्वयम् । चरेदस्य तावद् गोषु नास्य श्रुत्वा गृहे वसेत् ॥ २७ ॥ यो
 अस्या अर्च उपश्रुत्याथ गोष्वचीचरत् आयुश्च तस्य भूतिं च देवा वृश्चन्ति शी-
 दिताः ॥ २८ ॥ वृशा चरन्ती बहुधा देवानां निर्हितो निधिः । आविष्कृणुव
 रुपाणि यदा स्याम निर्घासति ॥ २९ ॥ आविरात्मानं कृणुते यदा स्याम नि-
 र्घासति । ॥ ह ब्रह्मभ्यो वृशा याञ्च्यार्य कृणुते मर्नः ॥ ३० ॥ (२१) मर्नमा

॥ आप्रियं गच्छति । ततो ह ब्रह्मणो वृशापुण्यमयन्ति याचिषु-
 पितृभ्यो यज्ञेन देवताभ्यः । दानेन राज्ञ्यो वृशाणां प्रा-
 ॥ ३२ ॥ वृशा माता राज्ञ्यस्य तथा संभूतममराः । तस्यां आ

रत्नैर्लेप्यं यद् ग्रन्थभ्यः प्रदीयते ॥ ३३ ॥ यथाज्यं प्रष्टुं प्रीतमान्मुग्धेभ्यः सूचोऽथ-
 ग्नये । एवा हं ग्रन्थभ्यो वशाप्रमथ आ वृश्चनेर्ददन् ॥ ३४ ॥ पुनोऽप्येतत्ता-
 मृदुयां लोकेस्मा उप तिष्ठति । तस्मै सर्वान् कामान् वशा प्रददुपै दुहे ॥ ३५ ॥
 सर्वान् कामान् यमराज्ये वशा प्रददुपै दुहे । अथाहुर्नारकं लोकं निगन्धानस्य या-
 चिनाम् ॥ ३६ ॥ प्रतीयमाना चरति क्रुद्धा गोपतये वशा । वेहतं मा मन्यमानो
 मृग्योः पार्श्वे यथ्यताम् ॥ ३७ ॥ यो वेहतं मन्यमानोमा च पचते वशाम् । अ-
 प्यस्य पुत्रान् पौत्राश्च याचयते बृहस्पतिः ॥ ३८ ॥ बृहदेपाव तपति चरन्ती गोपु-
 नारवि । अयो ह गोपतये वशाददुपे विपं दुहे ॥ ३९ ॥ प्रियं पशूनां भवति
 यद् ग्रन्थभ्यः प्रदीयते । अथो वशायास्तत् प्रियं यद् देवैश्च हविः स्यात् ॥ ४० ॥
 (२२) या वशा बुदकं न्ययन् देवा यज्ञादुदेत्य । तासां विलिप्त्यं भीमा-
 मुद्राकुलं नादः ॥ ४१ ॥ तां देवा अमीमांसन्त वशेयाश्मवशेति ।
 ताम्रव्रीणाद एषा वशानां वशतमेति ॥ ४२ ॥ कति तु वशा नारद यास्त्वं
 वेत्यं मनुष्यजाः । तास्वा पृच्छामि विद्यां कस्या नाश्रीयादव्रात्मणः ॥ ४३ ॥
 विलिप्त्या बृहस्पते या च मृतवशा वशा । तस्या नाश्रीयादव्रात्मणो य आशंस-
 त भूत्याम् ॥ ४४ ॥ नमस्ते अस्तु नारदानुष्ठु विदुपै वशा । कृतमासां भीमर्तमा
 यामदेत्त्वा पराभवेत् ॥ ४५ ॥ विलिप्ती या बृहस्पतेयो मृतवशा वशा । तस्या
 नाश्रीयादव्रात्मणो य आशंसन्त भूत्याम् ॥ ४६ ॥ त्रीणि वै वंशजानां विलि-
 प्ती मृतवशा वशा । ताः प्र यच्छेद् ग्रन्थभ्यः सौनामस्कः प्रजापतौ ॥ ४७ ॥
 एनद् वो व्रात्मणा हविरिति मन्वीत याचितः । वशां चेदेतं याचैपुर्वा भीमाददु-
 पो दुहे ॥ ४८ ॥ देवा वशां पर्यवदन् न नोदादिति हीहिताः । एताभिर्मृगिभ-
 र्भेदं तस्माद् वै स पराभवत् ॥ ४९ ॥ जूतैर्ना भेदो नादेदाद् वशामिन्द्रेण याचितः ।
 तस्माद् तं देवा आगसोर्दृश्चब्रह्ममुचरे ॥ ५० ॥ ये वशाया अदानाय वदन्ति परि-
 शपिणः । इन्द्रस्य ग्रन्थवै ज्ञान्मा आ वृश्चन्ते अचित्त्वा ॥ ५१ ॥ ये गोपतिं प-
 राणीपायादुर्मा ददा इति । रुद्रस्यास्तां ते हेति परि ग्रन्थचित्त्वा ॥ ५२ ॥
 यदि हुतां यद्यहुताममा च पचते वशाम् । देवान्त्सव्रात्मणानृत्वा जिहो लोका-
 द्निर्मच्छति ॥ ५३ ॥ (२३)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ५ ॥ (१) अमेण तपसा मृगा ग्रहाणा वित्तं धिता ॥ १ ॥ मृत्ये-
 नाहता धिया प्रार्हता यशसा परीहिता ॥ २ ॥ स्वयया परिहिता अद्भ्या पर्यदा

दीक्षया गुप्ता यज्ञे प्रतिष्ठिता लोको नियनम् ॥ १ ॥ ब्रह्म पदवायं ब्राह्मणोति-
पतिः ॥ ४ ॥ ताम्राददानस्य ब्रह्मगुर्वी जित्तो ब्राह्मणं क्षत्रियस्य ॥ ५ ॥ भो
कामति सूनृता वीर्यं पुण्यां लक्ष्मीः ॥ ६ ॥ (२४)

(२) ओजश्च तेजश्च सहश्च बलं च वाक् चैन्द्रियं च श्रीश्च परमं ॥ १ ॥
ब्रह्म च क्षत्रं च राष्ट्रं च विशश्च त्विषिश्च यशश्च वर्चश्च द्रविणं च ॥ २ ॥
आयुश्च रूपं च नामं च क्रीर्तिश्च शाणश्चाणनश्च चक्षुश्च धौर्वं च ॥ ६ ॥
पर्यश्च रस्त्रश्चाक्षं चान्नाथं चर्तं च सत्यं चेष्टं च पूर्तं च मजा च पुरा-
श्च ॥ १० ॥ तानि सर्वाण्यपं कामन्ति ब्रह्मगुर्वी ताम्राददानस्य जित्तो ब्राह्मणं
क्षत्रियस्य ॥ ११ ॥ (२५)

(३) सैषा भीमा ब्रह्मगुर्वी धर्षिषा साक्षात् कृत्या कूर्बन्ममाहता ॥ १२ ॥
सर्वाण्यस्यां शोराणि सर्वे च मृत्यवः ॥ १३ ॥ सर्वाण्यस्यां मूराणि सर्वे पुरु-
षाः ॥ १४ ॥ सा ब्रह्मज्यं देवपुं ब्रह्मगुर्वी दीयमाना मृत्योः पदवींश्च भाषति
॥ १५ ॥ मेनिः शतवैश्व हि सा ब्रह्मज्यस्य क्षितिर्हि सा ॥ १६ ॥ तस्मात् सै
ब्राह्मणानां गौर्दुग्धाधर्षा विजानता ॥ १७ ॥ वस्रो पार्वन्ती वैश्वानुर उर्वीता ॥ १८ ॥
हेतिः शफानुत्थिदन्ती महादेवोपि च माणा ॥ १९ ॥ क्षुत्पश्चिराक्षमाणा वारयमा-
नाभि स्फूर्जति ॥ २० ॥ मृत्योर्दिद्वयवत्पुंगो देवः पुच्छं व्यस्यन्ती ॥ २१ ॥
सर्वज्यानिः कण्ठी वरीवर्जयन्ती राजेष्टमो मेहन्ती ॥ २२ ॥ मेनिर्दुग्धमाणा शीर्ष-
क्तिर्दुग्धा ॥ २३ ॥ मेदिर्गुणितुन्ती मिथोषोषः परापृष्टा ॥ २४ ॥ शरपृष्टा पुंगो-
पितृवर्मात्र श्रुतिर्द्विषमाणा ॥ २५ ॥ अयविषा निपतन्ती तप्तो निपतिता ॥ २६ ॥
अनुगच्छन्ती प्राणानुषं दासयति ब्रह्मगुर्वी ब्रह्मज्यस्य ॥ २७ ॥ (२६)

(४) वरं विदुषमाणा पौषाद्यं विभ्राज्यमाना ॥ २८ ॥ वेष्टेतिर्द्विषमाणा
पृथ्दिहता ॥ २९ ॥ प्राप्माधिर्दीयमाना पार्थक्यमधीयमाना ॥ ३० ॥ शिपेष्टमाणा
न्ती तत्रमा प्रपेम्ना ॥ ३१ ॥ अयं पृथ्यमाना दुष्टरप्यं पृष्टा ॥ ३२ ॥ मृत्पृथ्वी
पपीथिषमाणा क्षितिः पृथीहता ॥ ३३ ॥ असीर्षा मृन्धेत्तु शुभुर्द्विषमाणा गीर्षि-
वहेता ॥ ३४ ॥ अर्धनिर्द्विषमाणा परामृत्तिरुहता ॥ ३५ ॥ शरीः पुनः
शिरपमाणा शिर्षिदा पिग्निता ॥ ३६ ॥ अर्धनिर्द्विषमाणा निर्ध्वनिर्दिग्निता ॥ ३७ ॥
अग्निता लोकादिनपि ब्रह्मगुर्वी ब्रह्मज्यममाणा मुन्माथ ॥ ३८ ॥ (२७)

(५) तस्यां आरनं कृत्या मेनिशुग्मनं यत्नम् अर्धयम् ॥ ३९ ॥ अर्ध-
मया परिहृता ॥ ४० ॥ अग्निः कृत्या मृन्मा ब्रह्मगुर्वी ब्रह्मज्यं शरीरमाणा

॥ ४१ ॥ मर्वास्याद्वा पर्वो मृतानि वृश्चति ॥ ४२ ॥ हिनत्यस्य पितृव्यं परा
 मानयति मातृव्यं ॥ ४३ ॥ विवाहां प्रातीन्सर्वानपि क्षापयति ब्रह्मगवी ब्रह्म
 व्यस्यं क्षत्रियेणापुनर्दायमाना ॥ ४४ ॥ अत्रास्तुमेनमस्वर्गमर्जसं करोत्यपराप
 रणो भवति क्षीयते ॥ ४५ ॥ य एवं विदुषो ब्राह्मणस्य क्षत्रियो गामादुत्ते
 ॥ ४६ ॥ (२८)

(६) क्षिप्रं वै तस्याहनने रुधाः कुर्वत ऐलवम् ॥ ४७ ॥ क्षिप्रं वै तस्यादहनं
 परि नृत्यन्ति केशिनीराघ्नानाः पाणिनोरसि कुर्वाणाः पापमैलवम् ॥ ४८ ॥
 क्षिप्रं वै तस्य वास्तुषु वृकाः कुर्वत ऐलवम् ॥ ४९ ॥ क्षिप्रं वै तस्य पृच्छन्ति यत्
 तदासीद्विदं नु तादृशं ॥ ५० ॥ छिन्ध्या छिन्धि म छिन्ध्यापि क्षापय क्षापय
 ॥ ५१ ॥ आददानमादिरसि ब्रह्मज्यमुपं दासय ॥ ५२ ॥ वैश्वदेवी तु च्यसे
 कृत्या कृत्स्नमावृता ॥ ५३ ॥ ओपन्ती समोपन्ती ब्रह्मणो वज्रः ॥ ५४ ॥ सुरपवि-
 र्मुत्पुभूत्वा वि पात्र त्वम् ॥ ५५ ॥ आ दत्से जिततां वचंष्टं पूर्तं चाशिरः ॥ ५६ ॥
 आदायं जीतं जीतायं लोकेऽमुष्मिन् म यच्छसि ॥ ५७ ॥ अघ्न्ये पद्वीर्भव ब्रा-
 ह्मणस्याभिर्शस्त्या ॥ ५८ ॥ मेनिः शृग्व्या भवाघावधविपा भव ॥ ५९ ॥
 अघ्न्ये म शिरो जहि ब्रह्मज्यस्य कृतागंसो देवर्षीयोरंराधसः ॥ ६० ॥ त्वया
 प्रमूर्णं मुदितमग्निर्देहतु इरिचतम् ॥ ६१ ॥ (२९)

(७) वृश्च म वृश्च सं वृश्च दह म दह सं दह ॥ ६२ ॥ ब्रह्मज्यं देव्य-
 ष्य आ मूर्तादिनुसंदह ॥ ६३ ॥ यथायाद् यमसादनात् पापलोकान् परावर्तः ॥ ६४ ॥
 एवा त्वं देव्यघ्न्ये ब्रह्मज्यस्य कृतागंसो देवर्षीयोरंराधसः ॥ ६५ ॥ वज्रेण शत-
 पर्वणा तीक्ष्णेन क्षुरभृष्टिना ॥ ६६ ॥ म स्कन्धान् म शिरो जहि ॥ ६७ ॥
 लोमान्यस्य सं छिन्धि त्वचमस्य वि वेष्टय ॥ ६८ ॥ मांसान्यस्य शतय स्नावा-
 न्यस्य सं दह ॥ ६९ ॥ अस्थीन्यस्य पीडय मज्जानमस्य निर्जहि ॥ ७० ॥ स-
 र्वास्याद्वा पर्वाणि वि श्रेयय ॥ ७१ ॥ अग्निरेनं क्रव्यात् पृथिव्या रुदतामुदीपतु
 शयुन्तारिक्तान्महतो वरिष्णः ॥ ७२ ॥ सूर्य एनं विचः म एदता न्योपतु
 ॥ ७३ ॥ (३०)

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ द्वादश काण्डं समाप्तम् ॥

अथ त्रयोदशं काण्डम्

॥ १ ॥ उदेहिं वाजिनं यो अस्त्वन्तमिदं गुप्यं प्र विशं मूढतावत् । यं
 रोहितो विश्वमिदं जजान स त्वां राष्ट्राय सुभृतं विभर्तु ॥ १ ॥ उद्वाज आ गु-
 यो अस्त्वन्तविश आ रोह त्वद्योनयो याः । सोमं दधानोप ओषधीर्गा-
 र्वचतुष्पदो विपद् आ वंशयेह ॥ २ ॥ यूयमुग्रा मरुतः पृथिमातर इन्द्रेण युजा प्र
 मृणीतु शत्रून् । आ वो रोहितः शृणवत् सुदानवस्त्रिपसासो मरुतः स्वादुसमुदः ॥ ३ ॥
 रुहो रुरोह रोहित आ रुरोह गभो जनीनां जनुर्पापुपस्थम् । ताभिः संरब्धमन्व-
 विन्दन् पदुर्वीर्गातुं प्रपश्यन्निह राष्ट्रमाहाः ॥ ४ ॥ आ ते राष्ट्रमिह रोहितोहार्यं द-
 व्यास्थन्मृधो अभयं ते अभूत् । तस्मै ते धावापृथिवी रेवतीभिः कार्यं बुहाया-
 मिह शकरीभिः ॥ ५ ॥ रोहितो धावापृथिवी जजान तत्र तन्तुं परमेष्ठी ततान ।
 तत्रे शिश्रियेज एकपादोदेहद् धावापृथिवी बलेन ॥ ६ ॥ रोहितो धावापृथिवी
 अदेहत् तेन स्व स्तभितं तेन नाकः । तेनान्तरिक्षं विमिता रजांसि तेन देवा अ-
 मृतमन्वविन्दन् ॥ ७ ॥ वि रोहितो अमृशद् विश्वरूपं समाकुर्वाणः मरुतो रुह-
 श्च । दिवं रुद्धा मंहता माहिम्ना सं ते राष्ट्रमनकु पर्यसा घृतेन ॥ ८ ॥ यास्ते
 रुहः मरुतो यास्ते आरुहो याभिरापृणासि दिवमन्तरिक्षम् । तासां ब्रह्मेणा प-
 यसा घावृणानो विशि राष्ट्रे जाग्रहि रोहितस्य ॥ ९ ॥ यास्ते विशस्तपसाः संव-
 भूयुर्वत्सं गाव्यत्रीमनु ता इहागुः । तास्त्वा विशन्तु मनसा शिवेन संपाता वत्सो
 अभ्येतु रोहितः ॥ १० ॥ (१) ऊर्ध्वो रोहितो अधि नाकं अस्थाद् विश्वा रु-
 पाणि जनयन् युवां कविः । तिग्मेनाग्निज्योतिषा वि भाति तृतीयैः चक्रे रजसि
 प्रियाणि ॥ ११ ॥ सहस्रशृङ्गो वृषभो जातवेदा घृताहुतः सोमपृष्ठः सुवीरः ।
 मा मां हासीन्नाथितो नेत् त्वा जहांनि गोपोपं च मे वीरणोपं च धेहि ॥ १२ ॥
 रोहितो युजस्यं जनिता मुखं च रोहिताय वाचा ओत्रेण मनसा जुहोमि । रोहि-
 तं देवा यन्ति सुमनस्यमाना स मा रोहैः सामित्यै रोहयतु ॥ १३ ॥ रोहितो युजं
 व्यदधाद् विश्वकर्मणे तस्मात् तेजोऽस्युर्प्रेमान्यागुः । वोचेयं ते नाभिं भुवन्स्या-
 धिं मज्मनि ॥ १४ ॥ आ त्वां रुरोह वृहत्युत प्रक्षिरा ककुब् वचसा जातवेदः ।

आ न्वां करोहोष्णिहान्नरो वषट्कार आ त्वां करोह रोहितो रेतमा सह ॥ १५ ॥
 अयं वस्ते गर्भं पृथिव्या दिवं वस्तेयमन्तरिक्षम् । अयं ग्रन्थस्य त्रिष्वि स्तल्लोकान्
 प्यानरो ॥ १६ ॥ वाचस्पते पृथिवी नः स्योना स्योना योनिस्तन्वा नः सुरेश्वर । इहैव
 प्राणः स्रुये नो अस्तु तं त्वां परमेष्ठिन् पर्यग्निरायुषा वर्चसा दधातु ॥ १७ ॥
 वाचस्पत अतवः पञ्च ये नो वैश्वकर्माणाः परि ये सर्वभूवुः । इहैव प्राणः स्रुये
 नो अस्तु तं त्वां परमेष्ठिन् परि रोहित आयुषा वर्चसा दधातु ॥ १८ ॥ वाचस्पते
 सौमनसं मनश्च गोष्ठे नो गा जनय योनिषु प्रजाः । इहैव प्राणः स्रुये नो अस्तु
 तं त्वां परमेष्ठिन् पर्यहमायुषा वर्चसा दधामि ॥ १९ ॥ परित्वा धातुसञ्चिता देवो
 ऽग्निर्वर्चसा मित्रावरुणावुभि त्वां । सर्वा अरातीरवक्रामभेदीदं राष्ट्रमकरः सृष्ट-
 षत् ॥ २० ॥ (२) यं त्वा पूर्णं रये मध्विर्वहति रोहित । शुभा यासि त्रिणभयः ॥ २१ ॥
 तुव्रता रोहिणी रोहितस्य सूरिः सुवर्णा बृहती सुवर्चाः । तथा वाजान् वि-
 रूपां जयेत् तथा विश्वाः पृतेना अभि प्यामि ॥ २२ ॥ इदं सहो रोहिणी रो-
 हितासौ पन्थाः पूर्णं येन धाति । तां गन्धर्वाः कुरयता उन्नयन्ति तां रक्षन्ति
 वयोममादम् ॥ २३ ॥ सूर्यस्याख्या हरयः केतुमन्तः सदा वहन्त्यभृताः सुखं
 यम् । घृतपात्रा रोहितो आजमानो दिवं देवः पूर्णं मा विवेश ॥ २४ ॥ यो रो-
 हितो हृषभस्तिग्मशृङ्ग पर्यग्निं परि सूर्यं ब्रूव । यो विष्टुन्नाति पृथिवीं दिवं च
 स्माद् देवा अधि सृष्टीः सृजन्ते ॥ २५ ॥ रोहितो दिवमारुहन्महतः पर्यर्णवात् ।
 र्वां करोह रोहितो रुहः ॥ २६ ॥ वि मिमीष्व पर्यस्वतीं घृताचीं देवानां धेनु-
 नस्पृशेपा । इन्द्रः सोमं पिबतु क्षेमो अस्तवग्निः प्र स्तोतु विमृधो नुदस्व ॥ २७ ॥
 मिमिदो अग्निः समिधानो घृतवृद्धो घृताहुतः । अभीषाद् विश्वापाङ्गिः सपत्नान्
 न्तु ये मम ॥ २८ ॥ हन्तेनान् प्र दहत्वारियो नः पृतन्यति । कृष्यावाग्निना
 ये सपत्नान् प्र दहामसि ॥ २९ ॥ अवाचीनानव जहीन्द्र वजेण बाहुमान् ।
 रथा सपत्नान् मामकान्गनेस्तेजोभिरादिपि ॥ ३० ॥ (३) अग्ने सपत्नानध-
 न् पादयास्मद् व्ययथा सजातमुत्पिपानं बृहस्पते । इन्द्राग्नी मित्रावरुणावधरे
 धन्तामप्रतिमन्यूयमानाः ॥ ३१ ॥ उद्यंस्त्वं देव सूर्य सपत्नानव मे जहि । अ-
 न्तिनर्मना जहि ते यन्त्वधमं तपः ॥ ३२ ॥ वृत्सो विराजो हृषभो मंतीनामा रु-
 रोह शुक्रपृष्ठेन्तरिक्षम् ॥ घृतेनार्कमध्यर्चन्ति वृत्सं ग्रह्य सन्तं ग्रह्मणा वर्धयन्ति
 । ३३ ॥ दिवं च रोह पृथिवीं च रोह राष्ट्रं च रोह द्रविणं च रोह । पूजां च
 रोहामृतं च रोह रोहितेन त्वं । सं स्पृशस्व ॥ ३४ ॥ ये देवा राष्ट्रभृतोभितो
 ऽन्ति सूर्यम् । तष्टे रोहितः संविदानो राष्ट्रं दधातु सुमनस्यमानः ॥ ३५ ॥ उत

त्वां यज्ञा ब्रह्मपूता वहन्त्यध्वगतो हरयस्त्वा वहन्ति । तिरः समुद्रमतिं रोचसेर्ष-
चम् ॥ ३६ ॥ रोहिते द्यावापृथिवी अर्धे अत्रि ते वसुजिति गोजिति संधनार्जिति ।
सहस्रं यस्य जनिमानि सप्त च वोचेयं ते नाभिं भुवनस्याधि मज्जनि ॥ ३७ ॥
यशा यासि पृदिशो दिशश्च यशाः पशूनामुत चर्षणीनाम् । यशाः पृथिव्याश्च-
दित्या उपस्थेहं भूयासं सवितेव चारुः ॥ ३८ ॥ अमुत्र सन्निह वेत्थेतः संस्तार्नि
परयसि । इतः परयन्ति रोचनं दिवि सूर्यं विपरिचतम् ॥ ३९ ॥ देवो देवान् म-
र्चयस्पन्तश्चरस्पणवे । समानमग्निमिन्धते तं विदुः श्रवयः परे ॥ ४० ॥ (४)
अवः परेण पर एनावरेण पदा वत्सं विभ्रती गौरुदस्थात् । साकृद्रीची कं स्वि-
दर्थं परागात् कं स्वित् सूते नहि यूथे अस्मिन् ॥ ४१ ॥ एकपदी द्विपदी सा च-
तुष्पद्यष्टापदी नवपदी दधुवुषी । सहस्राक्षरा भुवनस्य प्रक्षिस्तस्याः समुद्रा अधि-
वि क्षरन्ति ॥ ४२ ॥ आरोहन् धाममूनः भावं मे वचः । उत त्वां यज्ञा ब्रह्मपूता
वहन्त्यध्वगतो हरयस्त्वा वहन्ति ॥ ४३ ॥ वेदतत् ते अमर्त्ययन् ते आक्रमणं विवि ।
यत् ते सधस्थं परमे व्योमन् ॥ ४४ ॥ सूर्यो द्यां सूर्यः पृथिवीं सूर्य आपोति प-
श्यति । सूर्यो भूतस्यैकं चक्षुरा रुरोह दिवं महीम् ॥ ४५ ॥ उर्वोरासन् परिधयो-
वेदिभूमिरकल्पत । तत्रैतावग्नी आर्धत्त हिमं घ्नसं च रोहितः ॥ ४६ ॥ हिमं घ्न-
सं चाधाय यूपान् कृत्वा पर्वतान् । वर्षाज्यावग्नी ईजाते रोहितस्य स्वविदः ॥ ४७ ॥
स्वविदो रोहितस्य ब्रह्मणाग्निः समिध्यते । तस्माद् घ्नसस्तस्माद्धिमस्तस्माद् यज्ञा जा-
यत ॥ ४८ ॥ ब्रह्मणाग्नी वावृथानौ ब्रह्मदृष्टौ ब्रह्माहुतौ । ब्रह्मेदावग्नी ईजाते रोहि-
तस्य स्वविदः ॥ ४९ ॥ सत्ये अन्यः समाहितोऽप्यन्यः समिध्यते । ब्रह्मेदावग्नी ईजाते
रोहितस्य स्वविदः ॥ ५० ॥ (५) यं वातः पटि शुम्भति यं वेन्द्रो ब्रह्मणस्प-
तिः । ब्रह्मेदावग्नी ईजाते रोहितस्य स्वविदः ॥ ५१ ॥ वेदं भूमिं कल्पयित्वा
दिवं कृत्वा दक्षिणाम् । घ्नसं तदग्निं कृत्वा चकार विम्बमात्मन्वद् वर्षणाज्येन
रोहितः ॥ ५२ ॥ वर्षमाज्यं घ्नसो अग्निर्वेदिभूमिरकल्पत । तत्रैतान् पर्वतान्ग्नि-
र्गोभिर्दूर्ध्वा अकल्पयत् ॥ ५३ ॥ गोभिर्दूर्ध्वान् कल्पयित्वा रोहितो भूमिमववीत् ।
त्वयीदं सर्वं जायतां यद् भूतं यच्च धान्यम् ॥ ५४ ॥ स यज्ञः प्रथमो भूतो भव्यो
अजायत । तस्माद् जज्ञ इदं सर्वं यत् किं चेदं विरोचते रोहितेन अपिणामृतम्
॥ ५५ ॥ यश्च गां पदा स्फुरति प्रत्यह् सूर्यं च मेहति । तस्य वृश्चामि ते मूलं
न च्छायां कं वोपरम् ॥ ५६ ॥ यो माभिश्चायप्रत्येपि मां चाग्निं चान्तरा । त-
वृश्चामि ते मूलं न च्छायां कं वोपरम् ॥ ५७ ॥ यो अय देव-सूर्य त्वां च
चान्तरायति । दुष्पज्यं तस्मिन्मूलं दुर्गितानि च मृज्महे ॥ ५८ ॥ मा म

मां पयो वयं वा एतादिन्द्र सोमिनः । मान्त स्युर्नो अरातयः ॥ ५६ ॥ यो य-
द्भ्यं प्रसार्यन्स्मन्नुद्वेष्ट्यातेनः । तमाहुतमशीमहि ॥ ६० ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ २ ॥ उदस्य केनवो दिवि शुक्रा भ्राजन्त ईरते । आदित्यस्य नृचक्षसो म-
हिष्यन्त्य ग्रीधुर्यः ॥ १ ॥ दिशां प्रज्ञानां स्वर्यन्तमर्षिषां सुपुत्रमाशुं एतयन्तम-
र्षिवे । स्वर्वाप सूर्य भुवनस्य गोपां यो हरिमभिर्दिशे आभाति सर्वाः ॥ २ ॥
यत् प्राह पृथग् स्वयया यामि शीघ्रं नानारूपे अहनी कर्षि मायया । तदादि-
त्य महि तत् ते महि श्रोत्रो यदेको विभ्यं परि भूम जायसे ॥ ३ ॥ त्रिपथितं त-
रणि भ्राजमानं वहन्ति यं हरितं सप्त वृद्धीः । क्षुताद् यमत्रिर्दिवमुभिनायुतं त्वां
पश्यन्ति परियान्तमाजिम् ॥ ४ ॥ मा त्वां दधन् परियान्तमाजिं स्वस्ति कुर्मो
अतिं याहि शीर्षम् । दिवं च सूर्य पृथिवीं च देवीर्महोरगत्रे विमिमानो यदेर्षि
॥ ५ ॥ स्वस्ति ते सूर्य चरते रथोय येनोभावन्तीं परियासि सद्यः । यं ते वह-
न्ति हरितो वहिष्ठाः शतमश्वा यदि वा सप्त वृद्धीः ॥ ६ ॥ सुखं सूर्य रथमशु-
मन्तं स्योनं सुवह्मिभिं तिष्ठ प्राजिनम् । यं ते वहन्ति हरितो वहिष्ठाः शतमश्वा
यदि वा सप्त वृद्धीः ॥ ७ ॥ सप्त सूर्यो हरितो यातवे रथे हिरण्यत्वचसो वृ-
हतीर्युक्त । अमोवि शुक्रो रजसः परस्ताद् विधूय देवस्तमो दिवमारुहत् ॥ ८ ॥
उत् केतुना बृहता वेव आगन्नाषावृक् तमोभि ज्योतिरश्रैत् । दिव्यः सुप्रणः स ग्री-
रो व्यख्युदक्षितेः पुत्रो भुवनानि विश्वा ॥ ९ ॥ उद्यन् इरमीना तनुपे विरवां कृपाणि
पुप्यसि । उभा समुद्रीं क्रतेना वि भांसि सवींल्लोकान् परिभ्रूभ्राजमानः ॥ १० ॥ (७)
पृष्ठापरं चरतो माययती शिशू क्रीडन्तीं परि यातोर्णवम् । विश्वान्यो भुवना वि-
चष्टे हिरण्यैरन्यं हरितो वहन्ति ॥ ११ ॥ दिवि त्वात्तिरधारयत् सूर्या मासाय कर्तवे ।
श एषि सुधृतस्तपन् विश्वा भूतावुचार्कशत् ॥ १२ ॥ उभावन्तीं समर्पसि वृत्तः स-
मातराविब्र । नन्वेतदितः पुरा ब्रह्म देवा अमी विदुः ॥ १३ ॥ यत्समुद्रमनुं श्रितं
तत् सिंपासति सूर्यः । अर्घ्वांस्य विततो महान् पूर्वध्यापेरध्वयः ॥ १४ ॥ तं समाप्नोति
जृतिभिस्ततो नाथ चिकित्सति । तेनामृतस्य भक्षं देवानां नाथं रुन्धते ॥ १५ ॥
उद् त्वं ज्ञातवन्दसं देवं वहन्ति क्रतवः । इशे विरवाय सूर्यम् ॥ १६ ॥ अथ त्वे
हायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यकुर्भिः । सूर्याय विरवचक्षसे ॥ १७ ॥ अदश्रन्नस्य
केतवो वि इरमयो जनां अर्तु । भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ १८ ॥ तरणिर्विश्व-
दर्शतो ज्योतिष्कदसि सूर्य । विश्वमा भांसि रोचन ॥ १९ ॥ प्रत्यह देवानां

विशः प्रत्यङ्मुहोऽपि मानुषीः । प्रत्यङ् विश्वं स्पर्धेति ॥ २० ॥ (८) येना पा-
 वकृ चक्षेसा भुरग्यन्तं जनां अन्तु । त्वं वरुण पर्यसि ॥ २१ ॥ वि द्यामैषि
 रजस्पृध्वहर्मिमानो अकुभिः । पश्यन् जन्मानि सूर्य ॥ २२ ॥ सप्त त्वा हरितो
 रये वहन्ति देव सूर्य । शोचिष्केशं विचक्षणम् ॥ २३ ॥ अयुक्त सप्त शुन्युवः
 सूर्यो रथस्य नपत्यः । ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः ॥ २४ ॥ रोहितो दिवमार्कहृत् न-
 पसा तपस्वी । स योनिमेति स उ जायते पुनः स देवानामधिपतिर्वभूव ॥ २५ ॥
 विश्वचर्षणिहृत विश्वतोमुखो यो विश्वतस्पाणिहृत विश्वतस्पृथः । स वाहुभ-
 भरति सं पतत्रैर्द्यावापृथिवी जनयन् देव एकः ॥ २६ ॥ एकपाद् द्विपदो भूयो ।
 चक्रमे द्विपात् त्रिपादमुभ्येति पश्चात् । द्विपाद् पदपदो भूयो वि चक्रमे त एक-
 दस्तन्वं समासते ॥ २७ ॥ अतन्द्रो यास्यन् हरितो यदास्याद् द्वे रूपे कृणुते रोचमानः
 केतुमानुघन्तसहमानो रजांसि विश्वा आदित्य प्रवतो वि भांसि ॥ २८ ॥ वरुण
 असि सूर्य बडादित्य मुहो असि । मुहांस्ते महतो मंहिमा त्वमादित्य मुहो असि
 ॥ २९ ॥ रोचसे दिनि रोचसे अन्तरिक्षे पतत्र पृथिव्यां रोचसे रोचसे अप्सवान्तः ।
 उभा संमुद्रौ रुच्या व्यापिथ देवो देवासि महिपः स्वर्जित् ॥ ३० ॥ (९) अर्वाद् प्र-
 स्तात् प्रयतो व्यध्व आशुर्विपृश्नित् प्रतयन् पतत्रः । विष्णुर्विचित्रः शर्वसाधिति-
 घ्न म केतुना सहते विश्वमेजत् ॥ ३१ ॥ चित्रश्चिकित्वान् महिपः सुपर्ण आ-
 रोचयन् रोदसी अन्तरिक्षम् । अहोरात्रे परि सूर्य वसाने मास्य विश्वा तिरतो धी-
 र्याणि ॥ ३२ ॥ तिग्मो विश्राजन् तन्वं । शिशानोरंगमासः प्रवतो रराणः ।
 ज्योतिष्मान् पृथ्वी महिपो वंगोधा विश्वा आस्थात् प्रदिशः कल्पमानः ॥ ३३ ॥
 चित्रं देवानां केतुरनीकं ज्योतिष्मान् प्रदिशः सूर्य उद्यन् । विवाकुरोति घुम्नैस्त-
 मांसि विश्वातारीद् दुहितानि शुक्रः ॥ ३४ ॥ चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुषि-
 तस्य वरुणस्याग्नेः । आमाद् द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगत्स्तस्युपसव
 ॥ ३५ ॥ उद्या पतन्तमरुणं सुपर्णं मध्ये दिवस्तरणि आजमानम् । पर्याम त्वा
 सवितारं यमाहुरजस्रं ज्योतिर्यदविन्ददत्विः ॥ ३६ ॥ दिवस्पृष्टे धावमानं सुपर्णम-
 दित्याः पुत्रं नायकाम उप यामि भीतः । स नः सूर्य म तिर दीर्घमायुर्मा रिपाम
 समतौ ते स्याम ॥ ३७ ॥ सहस्राहुचं विर्यतावस्य पृथ्वी हरेहसस्य पततः स्वर्गम् ।
 स देवान्त्सर्वा नुरस्युपदद्यं संपश्यन् याति भुव्नानि विश्वा ॥ ३८ ॥ रोहितः कालो
 अभवद् रोहितोऽग्रे प्रजापतिः । रोहितो यज्ञानां मुखं रोहितः स्वराभरत् ॥ ३९ ॥
 रोहितो लोको अभवद् रोहितोऽत्यतपद् दिवम् । रोहितो सुशभिर्भूमिं समुद्रमनु सं
 चरत् ॥ ४० ॥ (१०) सर्वा दिशः समंचरद् रोहितोऽधिपतिर्विवः । दिवः समुद्रमा

भूमिं सर्वं भूतं वि रक्षति ॥ ४१ ॥ आरोहन्नुक्रो बृहतीरतन्द्रो षे रूपे कृष्ण-
ते रोचमानः । चित्ररिचकित्वान् महिषो वार्तमाया यावतो लोकात्रभि यद् वि-
भार्ति ॥ ४२ ॥ अर्ध्यान्त्यदेति पर्यन्यदस्यतेहोरात्राभ्यां महिषः कल्पमानः । सूर्य
वयं रजसि क्षियन्तं गात्रविदै हवामहे नार्धमानः ॥ ४३ ॥ पृथिवीमो महिषो नार्ध-
मानस्य गात्रदन्धचक्षुः परि विश्वं ध्रुवं । विरवं संपर्यन्तसुविदत्रो यजत्र इदं शृणोतु
यद्दं वधीमि ॥ ४४ ॥ पर्यस्य महिषा पृथिवीं समुद्रे ज्योतिषा विभ्राजन् परि व्याप्तन्ति-
क्षम् । सर्वं संपर्यन्तसुविदत्रो यजत्र इदं शृणोतु यद्दं वधीमि ॥ ४५ ॥ अबोध्यग्निः
समिधा जनानां मतिं धेनुर्मिवायतीमुपासम् । यद्वा इव म वयामुज्जिहान्ताः म धा-
नवः सिस्रते नाकमर्ध ॥ ४६ ॥ (११)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ३ ॥ य इमे धावापृथिवी जजान यो द्रापि कृत्वा भुवनानि वसेत् । य-
स्मिन् क्षियन्ति प्रदिशः पदुर्वार्याः पंतुद्रो अतुं विचाकशीति । तस्य देवस्य क्रु-
द्धस्यैतदागो य एवं विद्वांसं ब्राह्मणं जिनाति । उद् वैपय रोहित म क्षिणीहि म-
न्यस्य मतिं मुञ्च पाशान् ॥ १ ॥ यस्माद् वाता अतुथा पवंन्ते यस्मात् समुद्रा अ-
विक्षरन्ति । तस्य देवस्य ॥ ० । ० ॥ २ ॥ यो मारयति प्राणयति यस्मात्
णन्ति भुवनानि विश्वा । तस्य ॥ ३ ॥ यः प्राणेन धावापृथिवी तर्पयत्युषा-
ने समुद्रस्य जठरं यः पिपति । तस्य ॥ ४ ॥ यस्मिन् विगाद् परमेष्ठी पुनर्प-
तुग्निर्विभ्राजतः सह पृथ्व्या धितः । यः परस्य पाणं परमस्य तेजं आनुदे ।
स्य ॥ ५ ॥ यस्मिन् पदुर्वार्याः पञ्च दिशो अपि धिताश्चतस्र आपो यज्ञस्य
लोत्तराः । यो अन्तरा रोदसी क्रुद्धश्चक्षुर्पसत । तस्य ॥ ६ ॥ यो अन्नादो
मधपतिर्विभुव मर्षाणस्पतिरुत यः । भूतो भविष्यद् भुवनस्य यस्पतिः । तस्य ॥
७ ॥ अगोत्राविविधितं विशदं त्रयोदशं मासं यो निमिषीते । तस्य ॥ ८ ॥
पुण्यं त्रियात् हरयः मुष्णी अपो वमाना दिवमुन् पनन्ति । त आर्षतृन्मद-
तादस्य ॥ तस्य ॥ ९ ॥ यत् तं चन्द्रं करपय रोचनाद् यत् मतिं पुष्पन्ति चि-
ग्धानि । यस्मिन्मूर्धा आपिताः सप्त माकम् । तस्य ॥ १० ॥ (१२)
गृहदेनमन्तं वसेत् पुरस्ताद् रथन्तरं मतिं सृष्टानि पुरवान् । ज्योतिर्वेमाति सनुमर्ममा-
म् । तस्य ॥ ११ ॥ बृहद्वन्यतः एत आसीद् रथन्तरमन्यतः मर्वने सृष्टीर्वा ।
पद् रोहितमर्जनपन्न देवाः । तस्य ॥ १२ ॥ स वरुणः सापसग्निर्मवति म विप्रो
मवति पातप्यन् । स सविता भुवनान्तिक्षेप्य धाति म इन्द्रो भुन्वा नवति माय-

तो दिवम् । तस्य० ॥ १३ ॥ सहस्राहुं वियंतावस्य ऐंक्षी हरैर्हंसस्य पतंतः स्त-
 र्गम् । स देवान्सर्वानुरस्युपदधं संपरयन् याति भुवनानि विश्वा । तस्य० ॥ १४ ॥
 अयं स देवो अस्त्वन्तः सहस्रमूलः पुरुषाक्रो अर्चिः । य इदं विश्वं भुवनं ज्ञानम् ।
 तस्य० ॥ १५ ॥ शुक्रं वहन्ति हरयो रघुप्यदो देवं द्विवि वर्चसा भ्राजमानम् । य-
 स्योर्ध्वा दिवं तन्व । स्तपन्त्यर्वाहः सुवर्णैः पटुरैर्वि भाति । तस्य० ॥ १६ ॥ येना-
 दित्यान् हरितः संवहन्ति येन यज्ञेन बहवो यान्ति प्रज्ञानन्तः । यदेकं ज्योतिर्वद्भुवा
 विभाति । तस्य० ॥ १७ ॥ सप्त युञ्जन्ति रथमेकचक्रमेको अश्वो वहति सप्तनामा ।
 विनाभिं चक्रमजरं मनर्वं यत्रेमा विश्वा भुवनाधिं तस्युः । तस्य० ॥ १८ ॥ अपृथा
 युक्तो वहति बन्धिरुग्रः पिता देवानां जनिता मंत्रीनाम् । श्रुतस्य तन्तुं मनसा
 मिमानः सर्वा दिशः पवते मातरिश्वा । तस्य० ॥ १९ ॥ सम्यञ्च तन्तुं पृदिशोनु सर्वा
 अन्तर्गायत्र्याममृतस्य गर्भे । तस्य० ॥ २० ॥ (१३) तिस्रचस्तिस्त्रो व्युपो ह
 तिस्रस्त्रीणि रजांसि दिवो अङ्ग तिस्रः । विषा तै अग्ने वेधा जनित्र वेधा देवानां ज-
 निमानि विश्व । तस्य० ॥ २१ ॥ वि य और्णोत् पृथिवीं जार्यमान आ समुद्रमर्धावन्त-
 रिजे । तस्य० ॥ २२ ॥ त्वमग्ने क्रतुभिः केतुर्भिर्हितोर्कः समिद्ध उदरोचया द्विवि ।
 किमभ्यार्विन्मरुतः पृथिमातरो यद् रोहितमजं नयन्त देवाः । तस्य० ॥ २३ ॥ य आसुदा
 र्वलदा यस्य विश्वं उपासते प्रणिपुं यस्य देवाः । योऽस्येशे द्विपदो यश्चतुष्पदः । त-
 स्य० ॥ २४ ॥ एकपाद द्विपदो भूयो वि चक्रमे द्विपात् त्रिपादमभ्येति पुरचात् । चतुष्पा-
 द्चक्रे द्विपदामभिस्वरे संपरयन् पङ्क्तिमुपतिष्ठमानः तस्य देवस्य । कुदस्यैतदागो य एवं
 विद्वंसं ब्राह्मणं जिनाति । उद् वैषय रोहित प्रक्षिणीहि ब्रह्मज्यस्य प्रति पुञ्च
 प्राशान् ॥ २५ ॥ कृष्णायाः पुत्रो अर्जुनो रात्र्या वत्सो जायत । स ह धामधि
 रोहति कहां करोद् रोहितः ॥ २६ ॥ (१४)

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ४ ॥ (१) ॥ स एति सविता स्वर्दिवस्पृष्टेव चार्कशत् ॥ १ ॥ इतिमभि-
 नेभ आभृतं महेन्द्र एत्यावृतः ॥ २ ॥ स धाता स विधर्ता स वायुर्नेभ उच्छ्रितम् ॥
 ॥ ३ ॥ सौर्येमा स वरुणः ॥ रुद्रः समहादेवः । ० ॥ ४ ॥ सो अग्निः स उ सूर्यः ।
 स उ एव महायमः । ० ॥ ५ ॥ तं वत्सा उर्यं तिष्ठन्त्येकशीर्षाणो युता दश । ० ॥ ६ ॥
 पुरचात् माञ्च आ तन्वान्ति यदुदेति वि भासति । ० ॥ ७ ॥ तस्यैव मरुतो गणः स
 एति शिक्वावृतः ॥ ८ ॥ इतिमभिर्नेभ आभृतं महेन्द्र एत्यावृतः ॥ ९ ॥ तस्येमे
 नेव कोशो विष्टम्भा नेवधा हिताः ॥ १० ॥ स प्रजाभ्यो वि परयति यच्च प्राणति यच्च

न ॥ ११ ॥ तमिदं निर्गतं सहः स एष एकं एकहृदेकं एव ॥१२॥ एते अस्मिन्
देवा एकहृतो भवन्ति ॥ १३ ॥ (१५)

(२) कीर्तिश्च यशश्चाम्भरश्च नभश्च ब्राह्मणवर्चसं चान्नं चान्नार्थं च ॥१४॥
ए एतं देवमेकहृतं वेदं ॥ १५ ॥ न द्वितीयो न तृतीयश्चतुर्थो नाप्युच्यते । ० ॥ १६ ॥
न पञ्चमो न षष्ठः सप्तमो नाप्युच्यते । ० ॥ १७ ॥ नाष्टमो न नवमो दशमो नाप्युच्य-
ते । ० ॥ १८ ॥ स सर्वस्मै विपर्ययति यच्च ग्राणति यश्च न । ० ॥ १९ ॥ तमिदं नि-
र्गतं सहः स एष एकं एकहृदेकं एव । ० ॥ २० ॥ सर्वे अस्मिन् देवा एकहृतो भव-
न्ति । ० ॥ २१ ॥ (१६)

(३) प्रथमं च तपश्च कीर्तिश्च यशश्चाम्भरश्च नभश्च ब्राह्मणवर्चसं चान्नं
चान्नार्थं च ॥२२॥ भूतं च भव्यं च अद्भ्यश्च रुचिरश्च स्वर्गरश्च स्वर्गा च ॥२३॥
ए एतं देवमेकहृतं वेदं ॥२४॥ स एव मृत्युः सोऽमृतं सोऽर्ध्वं । स रक्षः ॥ २५ ॥
स हृद्रो र्वसुवर्निर्वसुदेयं नमोऽशके र्वपद्रुरोनु संहितः ॥ २६ ॥ तस्येमे सर्वे
यातव उर्य मृशिपमासते ॥ २७ ॥ तस्याम् सर्वा नक्षत्रा वर्यो चन्द्रमसा मूढ
॥ २८ ॥ (१७)

(४) स वा अहोर्जायत तस्मादहोर्जायत ॥ २९ ॥ स वै रात्र्या अजा-
यत तस्माद् रात्रिरजायत ॥ ३० ॥ स वा अन्तरिक्षादजायत तस्मादन्तरिक्षम-
जायत ॥ ३१ ॥ स वै वायोर्जायत तस्माद् वायुर्जायत ॥ ३२ ॥ स वै दिवो-
जायत तस्माद् द्यौरर्ध्वजायत ॥ ३३ ॥ स वै दिग्भ्योर्जायत तस्माद् दिशो जा-
यन्त ॥ ३४ ॥ स वै भूमिर्जायत तस्माद् भूमिर्जायत ॥ ३५ ॥ स वा अग्ने-
र्जायत तस्माद् अग्निर्जायत ॥ ३६ ॥ स वा अर्योर्जायत तस्मादापो जाय-
न्त ॥ ३७ ॥ स वा अर्योर्जायत तस्मादहोर्जायन्त ॥ ३८ ॥ स वै यज्ञा-
दजायत तस्माद् यज्ञो जायत ॥ ३९ ॥ स यज्ञस्तस्यं यज्ञः स यज्ञस्य शिरंश्चतुर्भु-
जः ॥ ४० ॥ स स्तनयति स वि घ्नति स उ अरमानमुपनि ॥ ४१ ॥ प्रापार्थं
या भद्रार्थं वा पुष्टं यायामुराय वा ॥ ४२ ॥ यज्ञा कृणोत्योषं गोपंता वर्षाणि मद्रया
यज्ञा ज्ञान्यमर्वादिषः ॥ ४३ ॥ तावांस्ते मधवन् महिमोर्षो ने तन्वः शतम् ॥ ४४ ॥
एषो ते यज्ञे यद्वानि यद्दि वासि न्यवुदम् ॥ ४५ ॥ (१८)

(५) भूयानिन्द्रो नमुराद् भूयानिन्द्रामि दन्वुर्भ्यः ॥ ४६ ॥ भूयान-
रात्याः शत्याः पतिस्त्वमिन्द्रासि विभूः प्रभूरिति त्वोर्वास्तिरे वयम् ॥ ४७ ॥ नय-

स्ते अस्तु पश्यतु पर्य मा पश्यत ॥ ४८ ॥ अन्नार्धेन यशसा तेजसा ब्राह्मणवर्चसेन ॥ ४९ ॥ अम्भो अमो महः सह इति त्वोपास्महे वयम् । ० । ० ॥ ५० ॥ अम्भो अरुणं रजतं रजः सह इति त्वोपास्महे वयम् । ० । ० ॥ ५१ ॥ (१६)

(६) उरुः पृथुः सुभूर्भुव इति त्वोपास्महे वयम् । ० । ० ॥ ५२ ॥ मथो वगे व्यचो लोक इति त्वोपास्महे वयम् । ० । ० ॥ ५३ ॥ मर्वदसुर्दिद्वंसुः संयद्वंसुरायद्वंसुरिति त्वोपास्महे वयम् ॥ ५४ ॥ नमस्ते अस्तु पश्यतु पर्य मा पश्यत ॥ ५५ ॥ अन्नार्धेन यशसा तेजसा ब्राह्मणवर्चसेन ॥ ५६ ॥ (२०)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥
॥ त्रयोदशं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ चतुर्दशं काण्डम्

॥ १ ॥ मृत्येनोत्संभिता भूमिः सूर्येणोत्संभिता द्यौः । श्रुतेनादित्यास्तिष्ठन्ति
 दिवि सोमो अग्निं धितः ॥ १ ॥ सोमेनादित्या वलितः सोमेन पृथिवी मही ।
 अयो नक्षत्राणामेपापुपस्ये सोम आर्हितः ॥ २ ॥ सोमं मन्यते पण्डितान् यत् सै-
 पिपन्त्योषधिम् । सोमं यं ब्रूमाणां विदुर्न तस्यारनाति पार्थिवः ॥ ३ ॥ यत् स्वा
 सोमं पूषिर्वन्ति तत् आ प्यापसे पुनः । बापुः सोमस्य रजिता समानां भाम्
 आकृतिः ॥ ४ ॥ आच्छद्विधानैर्गुपितो वर्हितः सोम रजितः । प्राणामिच्छुषवन्
 तिष्ठन्ति न ते अरनाति पार्थिवः ॥ ५ ॥ चित्तिरा उपवर्हणं चक्षुरा अभ्यञ्ज-
 नम् । यौर्भूमिः कोशं आसीद् यदयात् सूर्या पतिम् ॥ ६ ॥ रैभ्यासीदनुदेयी भार-
 श्रुसी न्योर्वनी । सूर्याया भद्रमिद् वासो गार्थयेति परिष्कृता ॥ ७ ॥ स्तोमा
 आसन् प्रतिधयः कुरीरं छन्द ओपशः । सूर्याया अरिबनां वराग्निरासीत् पुरो-
 गवः ॥ ८ ॥ सोमो वधूपुरं भवदरिबनांस्तामुभा वरा । सूर्या यत् पत्ये शंसन्ती म-
 नेसा सविताददात् ॥ ९ ॥ मनो अस्या अनं आसीद् यौरासीदुत च्युदिः ।
 शुक्रावन्द्वाहावास्तां यदयात् सूर्या पतिम् ॥ १० ॥ (१) श्रवसामाभ्यामु-
 भिहितौ गावौ ते सामनावैताम् । ओत्रे ते चक्रे आस्तां दिविपन्थाधराचरः ॥ ११ ॥
 शुचीं ते चक्रे पात्या ध्यानो अज्ज आर्हतः । अनो मनस्मयं सूर्यारोहत् प्रपती प-
 तिम् ॥ १२ ॥ सूर्याया बहनुः प्रागात् सविता यमवामृजत् । मघासु हन्यन्ते गावः
 फल्गुनीषु व्युद्यते ॥ १३ ॥ यदंभिना पृच्छमानावयातं त्रिचक्रेण बहनुं सूर्यायाः ।
 कृकं चक्रं वामासीत् कं देष्टार्यं तस्यधुः ॥ १४ ॥ यदयातं शुभस्पती परेयं सूर्या-
 मुप । विश्वं देवा अन्नु तद् वामजानन् पुत्रः पितरमवृणोत पूषा ॥ १५ ॥ द्वे तं
 चक्रे सूर्ये मक्षणां शत्रुया विदुः । अथेकं चक्रं यद् गुहा तदंजातय इद् विदुः ॥ १६ ॥
 अर्यमणं यजामहे सुवन्धुं पतिर्वेदनम् । उर्वारुकमिव बन्धनात् मेतो मुञ्चयामि ना-
 मुतः ॥ १७ ॥ मेतो मुञ्चामि नामुतः सुवदासमुतस्करम् । ययेपमिन्द्र मीद्वः
 सुपुत्रा मुभगासन्ति ॥ १८ ॥ म त्वां मुञ्चामि वरुणस्य पाशाद् येन स्वावन्तात्
 सविता भूशेवाः । श्रुतस्य योनौ मुकृतस्य लोके स्थोनं ते अस्तु मृहसंमलापे
 ॥ १९ ॥ स्त्वेतो नेपथु हस्तयुष्माभिना त्वा म वरुणां रयेम । गृहान् गच्छ

गृहपत्नी यथासौ यशिनी त्वं विदधमा वंदासि ॥ २० ॥ (२) इह प्रियं प्र-
जायै ते समृध्यतामस्मिन् गृहे गार्हपत्याय जाग्रहि । एना पत्या तन्वं सं स्पृश-
स्वाथ जिर्विदधमा वंदासि ॥ २१ ॥ इहैव स्तं मा वि यौष्टं विश्वमायुर्व्यश्रु-
तम् । क्रीडन्तो पुत्रैर्नमृभिर्मोदमानौ स्वस्तकौ ॥ २२ ॥ पूर्वापरं चरतो माययेतो
शिशू क्रीडन्तो परि यातोर्णवम् । विश्वान्यो भुवना विचष्टे श्रुतून्त्यो विदधजा-
यसे नवः ॥ २३ ॥ नवोनवो भवसि जायमानोद्गौ केतुरूपसामेप्यग्रम् । भागं वे-
वेभ्यो वि दधास्यायन् प्र चन्द्रमस्तिरसे दीर्घमायुः ॥ २४ ॥ परां देहि शाम्भुर्न
ब्रह्मभ्यो वि भञ्जा वसु । कृत्यैषा पद्वती भूत्वा जाया विशते पतिम् ॥ २५ ॥
नीललोहितं भवति कृत्यासक्तिर्व्यज्यते । एधन्ते अस्या ज्ञातयः पतिर्वन्धेषु वध्य-
ते ॥ २६ ॥ अरलीला तन्र्भवति रुशती पापयामुया । पतिर्यद् वध्वोऽं वाससः
स्वमङ्गमभ्युणुते ॥ २७ ॥ आशसनं विशसनमयो अधिविकर्तनम् । सूर्यापाः प-
श्य रूपाणि तानि ब्रह्मोत शुम्भति ॥ २८ ॥ तुष्टमेतत् कर्दुकमपाष्टवद् विपुलै-
तदत्तैवे । सूर्या यो ब्रह्मा वेद स इद् वायूयमहति ॥ २९ ॥ स इत् तत् स्थोनं ई-
रति ब्रह्मा वासः सुप्रहलम् । मायैधत्ति यो अध्येति येन जाया न रिप्यति ॥ ३० ॥
(३) युवं भगं सं भरतं समृद्धमृतं वदन्तावृतोद्येषु । ब्रह्मणस्पते पतिमस्यै रोचय
चार्यं संभलो वदतु वार्यमेताम् ॥ ३१ ॥ इहदसाथ न पुरो गमायेम गावः प्रज-
या वर्षयाथ । शुभं यतीरुसिषाः सोमवर्चसो विश्वे देवाः क्रशिह वो मनांसि ॥ ३२ ॥
इमं गावः प्रजया सं विशाथायं देवानां न मिनाति भागम् । अस्मै वः पूषा मरुतश्च सर्वे
अस्मै वो धाता संविता सुवाति ॥ ३३ ॥ अनुत्तरा श्रुजवः सन्तु पन्थानो येभिः सत्ता-
प्रो यन्ति नो वरेयम् । सं भगेन समर्थ्यम्णा सं धाता मुंजतु वर्चसा ॥ ३४ ॥ पशु-
वर्चो अर्चेषु सुरायां च यदाहितम् । यद् गोप्त्राविता वर्चस्तेनेमां वर्चसावतम् ॥ ३५ ॥
यिनं महानुध्या जघनमरिर्वता येन वा सुरा । येनात्ता अभ्यपिच्यन्त तेनेमां
वर्चसावतम् ॥ ३६ ॥ यो अग्निभ्यो दीदयं दुष्स्वः स्तय विमाम ईदते अचरेषु ।
अपां नष्टान्मधुमतीरुपो वा याभिरिन्द्रो वावृधे वीर्यावान् ॥ ३७ ॥ इदमृ-
शन्तं प्राभं तनूदृषिमपोहामि । यो भद्रो रौचनस्तमुदंचामि ॥ ३८ ॥ आस्यं प्रा-
क्षणाः स्तर्पनीहन्त्ववीरघ्नीरुदंजन्त्वापः । अर्यम्णो अग्निं पयंतु पूषन् प्रता-
क्षन्ते श्वशुरो देवरक्ष ॥ ३९ ॥ शं ते हिरण्यं शम्भुं मन्त्वापः शं मेधिर्मवतु शं
युगस्य तमे । शं तु आपः शतपवित्रा भवन्तु शम्भु पत्या तन्वं सं स्पृशत
॥ ४० ॥ (४) खे रयस्य खेनसः खे युगस्य शतक्रतो । अपालामिन्त्र प्रिन्वा-
रुणोः सूर्यत्वचम् ॥ ४१ ॥ आशासाना सोमनसं प्रजा सोमाग्यं श्रियम् । १

त्वरन्नुग्रता भृन्वा सं नैतस्त्रामनाय कम् ॥ ४२ ॥ यथा सिन्धुर्नदीनां साम्राज्यं
 मुपवे दृषां । एवा त्वं सम्राड्येषि पत्युरस्ते परेत्य ॥ ४३ ॥ सम्राड्येषि स्व-
 शेरषु सम्राड्युत देह्ये । ननान्दुः सम्राड्येषि सम्राड्युत स्वध्याः ॥ ४४ ॥
 पा अहन्नुन्नयन् याश्च तन्निरे या देवीरन्तां अभितोर्ददन्त । तास्त्वा जुरसे सं
 ध्येयं त्वायुष्मतीदं परि धत्स्व वासः ॥ ४५ ॥ जीवं रुदन्ति वि नयन्त्यध्वरं
 दीर्घामनु प्रसिति दीधुर्नरः । नार्म पितृभ्यो य इदं संपीरिरे मयः पतिभ्यो ज-
 नये पतिष्वजे ॥ ४६ ॥ स्योनं ध्रुवं प्रजायै धारयामि तेरमानं देव्याः पृथिव्या
 वृषथे । तमा तिष्ठानुमादयो सुवर्चा दीर्घे तु आयुः सविता कृणोतु ॥ ४७ ॥
 येनाग्निरस्या भूम्या हस्ते जग्राह दक्षिणम् । तेन गृह्णामि ते हस्तं मा व्यथिष्ठा
 मया सह प्रजया च धनेन च ॥ ४८ ॥ देवस्ते सविता हस्ते गृह्णातु सोमो राजा
 सुपूजसे कृणोतु । अग्निः सुभगां जातवेदाः पत्ये पत्नीं जुरदंष्टि कृणोतु ॥ ४९ ॥
 गृह्णामि ते सौभगत्वाय हस्तं मया पत्यां जुरदंष्ट्रियासः । भगो अर्यमा सविता
 पुरंधिर्मह्यं त्वाद्गर्हापत्याय देवाः ॥ ५० ॥ (५) भगस्ते हस्तमग्रहीत् सविता हस्तम-
 ग्रहीत् । पत्नी त्वमसि धर्मणाहं गृहर्पतिस्तव ॥ ५१ ॥ ममेयमस्तु पोष्यामहं त्वा-
 वाद् बृहस्पतिः । मया पत्यां प्रजावति सं जीव शरदः शतम् ॥ ५२ ॥ त्वष्टा
 वासो व्यदधाच्छुभे कं बृहस्पतेः प्रशिषां कवीनाम् । तेनेमां नारीं सविता भगश्च
 सूर्यामिह परि धत्तां प्रजयां ॥ ५३ ॥ इन्द्राग्नी द्यावापृथिवी मातरिश्वा मित्रा-
 वहणा भगो अश्विनोभा । बृहस्पतिर्प्ररुतो ब्रह्म सोम इमां नारीं पूजया वर्धयन्तु
 ॥ ५४ ॥ बृहस्पतिः प्रथमः सूर्यायाः शीर्षे केशौ अकल्पयत् । तेनेमामश्विनो
 नारीं पत्ये सं शोभयामसि ॥ ५५ ॥ इदं तद्रूपं यदवस्तु योषां जायां जिज्ञासे
 मनसा चरन्तीम् । तामन्वर्तिष्ये सखिभिर्नवगैः क इमान् विद्वान् वि चर्तु पा-
 शान् ॥ ५६ ॥ अहं वि प्यामि मयि रूपमस्या वेदित परयन् मनसः कुलार्यम् ।
 न स्तेषमग्नि मनसोर्दधुच्ये स्वयं श्रेष्ठानो बहणस्य पाशान् ॥ ५७ ॥ म त्वां सु-
 ज्ञामि बहणस्य पाशाद् येन त्वावध्नात् सविता सुशेवाः । उठं लोकं सुगमत्र
 पन्थां कृणोमि तुभ्यं सहपेत्यै बहु ॥ ५८ ॥ उयच्छध्वमप रत्तो हनायेमां
 नारीं सुकृते दधात । धाता विंशरिचत् पतिप्रस्ये विवेद भगो राजा पुर पंतु म
 ज्ञानम् ॥ ५९ ॥ भगस्ततश्च चतुरः पादान् भगस्ततश्च चत्वार्युपलानि । त्वष्टा पि-
 पेश मध्यतोनु वर्धन्तसा नो अस्तु सुमहगंती ॥ ६० ॥ सुकिंशुकं बहंतु विरय-
 रूपं हिरण्यवर्णं मुवृते मुचक्रम् । आ रोह सूर्ये अमृतस्य लोकं स्योनं पतिभ्यो
 बहंतु कृणु त्वम् ॥ ६१ ॥ अभ्रातृर्घ्नी बह्णार्पशुर्घ्नी बृहस्पते । इन्द्रार्पतिर्घ्नी

पुत्रिणीमास्मभ्यै सवितर्वह ॥ ६२ ॥ मा हिंसिष्टं कुमार्यैः स्थूलं देवकृते पृथि ।
शालाया देव्या द्वारं स्योनं कृणुमो वधूपथम् ॥ ६३ ॥ ब्रह्मापरं युज्यतां ब्रह्म
पूर्वं ब्रह्मान्ततो मध्यतो ब्रह्म सर्वतः । अत्राव्याधां देवपुरां प्रपद्य शिवा स्योना
पतिलोके वि रंज ॥ ६४ ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ २ ॥ तुभ्यमग्रे पर्यवहन्तसूर्या बहनुना सह । स नः पतिभ्यो जायां दा
धग्ने प्रजया सह ॥ १ ॥ पुनः पत्नीमग्निरवादार्युपा सह वर्धसा । वीर्याधुरस्या
यः पतिर्जीवाति शरदः शतम् ॥ २ ॥ सोमस्य जाया ग्रथं गन्धर्वस्तेपरः पतिः ।
मृतीयो अग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥ ३ ॥ सोमो ददद् गन्धर्वाय गन्धर्वो
ददद्गनये । रुचिं च पुत्रांश्चादावग्निर्मह्यमथो इमाम् ॥ ४ ॥ आ वामगन्तु-
मतिर्वाजिनीवसू न्यश्विना हृत्सु कामा अरंसत । अभूतं गोपा मिथुना शुभस्प-
ती म्रिया अर्पणो दुर्या अशीमहि ॥ ५ ॥ सा मन्दमाना मनसा शिवेने रुचिं
धेहि सर्ववीरं वचस्पम् । सुगं तीर्थं सुप्रपाणं शुभस्पती स्थाणुं पथिष्ठापं
दुर्मतिं हतम् ॥ ६ ॥ या ओषधयो या नृद्योः यानि चेत्रोणि या वना । तास्त्वो
वधु प्रजावर्ती पत्ये रक्षन्तु रक्षसः ॥ ७ ॥ एमं पन्थामरुक्ताम सुगं स्तुतिवार्ह-
नम् । यस्मिन् वीरो न रिप्यत्यन्येषां विन्दते वसु ॥ ८ ॥ इदं सु मे नरः शृणुत
ययाशिषा दंपती वाममश्रुतः । ये गन्धर्वा अप्सरसरश्च देवीरेषु वानस्पत्येषु येषि
तस्युः । स्योनास्ते अस्यै वध्वै भवन्तु मा हिंसिषुर्वहतुमूहमोनम् ॥ ९ ॥ ये
वध्वश्चन्द्रं बहंतु यक्ष्मा यन्ति जनां अनु । पुनस्तान् यज्ञिया देवा नयन्तु यत् आ-
गताः ॥ १० ॥ (७) मा विदन् परिपन्थितो य आसीदन्ति दंपती । सुगेन दुर्गम-
तीतामपं द्रान्त्वरारतयः ॥ ११ ॥ सं काशयामि बहंतु ब्रह्मणा गृहैरघोरिण व-
क्षुपा मित्रियेण । पर्याणद्धं विश्वरूपं यदस्ति स्योनं पतिभ्यः सविता तत् कृ-
णोतु ॥ १२ ॥ शिवा नारीयमस्तमार्गमिमां धाता लोकमस्ये दिदेश । तामर्यमा भगो
अश्विनोभा प्रजापतिः प्रजया वर्धयन्तु ॥ १३ ॥ आत्मन्वत्पूर्वरा नारीयमागन्त-
स्पां नरो वपत् वीजमस्याम् । सा वः प्रजां जनयद् वक्षणाभ्यो विभ्रती दुग्धमृ-
भस्य रेतः ॥ १४ ॥ अतिं तिष्ठ विषादमि विष्णुरिवेह सरस्वति । सिनीवानि
म जायता भगस्य सुप्रतावसत् ॥ १५ ॥ उद् व ऊर्मिः शम्या हन्वाणो यो-
नोणि मुञ्चत । मादुष्कृतां न्येनसावज्यावशुनमारताम् ॥ १६ ॥ अपोरवन्तः

पंक्तिः -

॥ सुशेवा सुयमां गृहेभ्यः । धीमसूदृष्टकांसां सं त्वयैधिपीम-

॥ १७ ॥ अद्वैतवृक्ष्यपतिघ्नीद्वेषिं शिवा पशुभ्यः सुयमां सुव-

सूदृष्टकांसां स्थोनेममग्निं गर्हपत्यं सपर्य ॥ १८ ॥ उत्तिष्ठेतः कि-

अहं त्वेदे अभिभूः स्वाद् गृहात् । गृह्यपी निश्रुते याजमन्धो-

येह रैस्याः ॥ १९ ॥ यदा गर्हपत्यमसंपर्यत् पूर्वमग्निं वधूरि-

त्यं नारि पितृभ्यश्च नमस्कुरु ॥ २० ॥ (८) शर्मषमेतदा हरा-

सिनीवालि म जायतां भगस्य सुमंतावसत् ॥ २१ ॥ ये ये

नोपस्तृणीयन् । तदा रोहन् सुमजा या कन्या विन्दते पतिम्

॥ हि वल्यजमधि चर्मणि रोहिते । तत्रोपविश्य सुमजा इमम्-

॥ आ रोह चर्मोप सीताग्निमेष देवो इन्ति रक्षांसि सर्वा ।

इह मजा ॥ २२ ॥ अस्मै सुज्येष्ठो भवत् पुत्रस्तं पुषः ॥ २३ ॥ वि तिष्ठ-

न्तां प्रातुरस्या उपस्थाभानारुपाः पशवो जायमानाः । सुमङ्गल्युषं सीत्रेममग्नि

संपत्नी मतिं भूषेह देवान् ॥ २४ ॥ सुमङ्गली प्रतरणी गृहाणां सुशेवा पत्ये भ-

शुराय शंभूः । स्थोना भवै म गृहान् विशेषान् ॥ २५ ॥ स्थोना भवत् शशैरभ्यः

स्थोना पत्ये गृहेभ्यः । स्थोनास्य सर्वस्य विशेषे स्थोना पुष्ट्यैषां भव ॥ २६ ॥

सुमङ्गलीरियं वधूरिमां समेत परयत । सौभाग्यमस्य वत्सा दाभीपैविपरेतन

॥ २७ ॥ या वृहदीं युवतयो यांश्चेह जरतीरपि । वर्यो न्वाम्ये सं वत्साधास्तं

विपरेतन ॥ २८ ॥ रुक्मप्रस्तरणं वधं विरवां रूपाणि विभ्रतम् । आरोहन्

सूर्या सावित्री बृहते सौभाग्याय कम् ॥ २९ ॥ (९) आ रोह तन्यं सुमनस्यमानेह प्रजां

जनय पत्ये अस्मै । इन्द्राणीव सुबुधा बुध्यमाना ज्योतिरग्रा उपसः मतिं जा-

गरासि ॥ ३० ॥ देवा अग्ने न्यपयन्तु पत्नीः समस्पृशन्त तन्वन्तनुभिः ।

सूर्येवं नारि विश्वरूपा महित्वा प्रजावती पत्या सं भवेह ॥ ३१ ॥ उत्तिष्ठेतो वि-

शवावसो नमसेदामहे त्वा । जामिषिच्छ पितृपत्रं न्यक्तां स ते भागो जुनुषा तस्य

विद्धि ॥ ३२ ॥ अप्सरसः सधमादं भदन्ति हविर्धानमन्तरा सूर्यं च । तास्तं ज-

नित्रमभि ताः परेहि नमस्ते गन्धर्वतुनां कृणोमि ॥ ३३ ॥ नमो गन्धर्वस्य नमसे

नमो भार्माय चक्षुषे च कृणमः । विश्वावसो ब्रह्मणा ते नमोभि जाया अप्सरसः

परेहि ॥ ३४ ॥ राया ययं सुमनसः स्यामोदितो गन्धर्वमार्वावृताय । अतन्म देवः

परमं सधममगन्म यत्र पतिरन्तु आयुः ॥ ३५ ॥ सं पितराणां त्वये मृतेषां माता

पिता च रेतसो भवाथः । मर्य इव योषामधिरोहयन्तां प्रजां कृणवायामिह पुण्यं

रयिम् ॥ ३६ ॥ तां पृथं द्विजन्तमामेरयस्व यस्यां बीजं मनुष्या उपपन्ति । या न ऊरु उगता

विश्रयोति यस्यापुशन्तः ग्रहेरेष शेषः ॥ ३८ ॥ आं रोहोऋषं यस्त्व हस्तं परि
 प्वजस्व जायां सुमनस्पमानः । प्रजां कृणवाधामिह मोदमानौ द्वीर्घं वामायुः सवि-
 ता कृणोतु ॥ ३९ ॥ आ वां प्रजां जनयतु प्रजापतिरहोरात्राभ्यां समनकुरु-
 मा । अदुर्मेद्वली पतिलोकमा विशेमंशं नो भवद्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ४० ॥ (१०)
 देवैरेतं मनुना साकमेतद् वार्ष्यं वासो वध्वश्च वस्त्रम् । यो ग्राम्ये विस्त्रिषे
 ददाति स इदं रक्षांसि तन्पाणि हन्ति ॥ ४१ ॥ यं मे दत्तो वंशभागं वेष्यो-
 वार्ष्यं वासो वध्वश्च वस्त्रम् । युवं ग्राम्येणुमन्यमानौ बृहस्पते साकमिन्द्रम्
 दत्तम् ॥ ४२ ॥ स्योनाद्योनेरधि बुध्यमानौ हसामुदौ महसा मोदमानौ । सु-
 गृ सुपुत्रौ सुगृहौ तेरायो जीवावुपसौ विधातीः ॥ ४३ ॥ नवं वसानः सुग्भिः
 सुवासो वृद्धां जीव उपसौ विधातीः । आरुडात् पतन्नीर्वाभुक्षि विरवस्मादेन-
 सस्परि ॥ ४४ ॥ शुम्भन्ती धावापृथिवी अन्तिसुम्ने महिजते । आपं मृत
 सुखुर्व्वीस्ता नो पुञ्चन्वहेसः ॥ ४५ ॥ सूर्यायै देवेभ्यो मित्राय वरुणाय च ।
 ये भूतस्य प्रचेतसस्तेभ्य इदमकुरु नमः ॥ ४६ ॥ य अन्ते चिदाभिधिपः पुरा
 जमुभ्य आवृदः । संधाता मेधिं मुयवा पुरुवमुनिष्कृतो विदुतं पुनः ॥ ४७ ॥
 अपास्मत् तम उच्छतु नीलं पिशङ्गमुत लोहितं यत् । निर्व्वहनी या पृषातृक्प-
 स्मिन् तां स्याणावध्या संजामि ॥ ४८ ॥ यावतीः कृत्या उग्रवासते यावन्तो
 राज्ञो वरुणस्य पाशाः । व्यृद्धयो या असमृद्धयो या अस्मिन् ता स्याणावधि
 सादयामि ॥ ४९ ॥ या मे प्रियतमा तनूः सा मे विभाय वासंसः । तस्याष्टे तं
 वनस्पते नीवि कृणुष्व मा वयं रिपाम ॥ ५० ॥ (११) ये अन्ता यावतीः सियो य
 ओतवो ये च तन्तवः । वासो यत् पत्नीभिरुतं तन्नः रथेनपुर्णं स्पृशात् ॥ ५१ ॥
 वृशतीः कृत्या इमाः पितृलोकात् पतिं यतीः । अर्बुतापमृशतु स्वाहा ॥ ५२ ॥
 बृहस्पतिनावृष्ट्यां विश्वे देवा अन्वारयन् । वचो गोषु प्रविष्टं यत् तेनेमां सं शेजामसि
 ॥ ५३ ॥ बृहस्पतिना० । तेजो गोषु प्रविष्टं यत् तेन० ॥ ५४ ॥ बृहस्पतिना० ।
 भगो गोषु प्रविष्टो यस्तेन० ॥ ५५ ॥ बृहस्पतिना० । यशो गोषु प्रविष्टं यत् तेन०
 ॥ ५६ ॥ बृहस्पतिना० । पयो गोषु प्रविष्टं यत् तेन० ॥ ५७ ॥ बृहस्पति-
 नावृष्ट्यां विश्वे देवा अन्वारयन् । रमो गोषु प्रविष्टो यस्तेनेमां सं शेजामसि
 ॥ ५८ ॥ यत्रीमे केरिणो जनां गृहे तं समनर्तिष्व रौदेन कण्वन्तोऽपम् ।
 अग्निष्ठा तस्यादेनसः सविता च मे मुञ्चताम् ॥ ५९ ॥ यद्दीपं दुहितं
 तत्र विरेरयकृद्द गृहे रौदेन कण्वन्तोऽपम् । अग्निष्ठा ० ॥ ६० ॥ (१२)
 यजामसो यष्टुवयो गृहे तं समनर्तिष्व रौदेन कण्वन्तोऽपम् । अग्निष्ठा ० ॥ ६१ ॥

यन् ते प्रजायां पशुषु यद्वा गृहेषु निष्ठितमप्युच्छिद्यं कृतम् । अग्निष्टा तस्मादेन-
 सः सविता च प्र युञ्जताम् ॥ ६२ ॥ इयं नार्युषं घ्ने पूर्यान्यावपान्तिका । श्री-
 र्पायुरस्तु मे पतिर्जीवाति श्रद्धः शतम् ॥ ६३ ॥ इहेमाविन्द्र सं नुद चक्रवाकेषु
 दंपती । प्रजयन्तां स्वस्तकां विश्वमायुर्व्यञ्जताम् ॥ ६४ ॥ यदासन्त्यामुपधाते
 यद् बाणवासेन कृतम् । विव्रोह कृत्यां यां चक्रास्तान्ते तां नि दधमसि ॥ ६५ ॥
 यद् दुष्कृते यन्छर्षले विशोदे बहर्ता च यन् । तत् संप्रलस्य कम्बले मृज्महे कु-
 रितं वयम् ॥ ६६ ॥ संप्रले मलं सादयित्वा कम्बले कुरितं वयम् । अर्धम् एति-
 याः शुद्धाः प्र रा आर्यपि तारिषत् ॥ ६७ ॥ कृत्रिमः कण्टकः शतहन् य एषः ।
 स्याः केरुं मलमप्यं शीर्षण्यं लिखात् ॥ ६८ ॥ अद्वाद्वाद् वयमस्या अपु-
 न्नि दधमसि । तन्मा प्रापत् पृथिवीं मोत देवान् दिवं मा प्रापदुर्वान्त-
 वम् । अपो मा प्राण्मलमेनदग्ने शुभं मा प्रापत् पितृंश्च सर्वान् ॥ ६९ ॥
 सं त्वा नद्यामि पर्यसा पृथिव्याः सं त्वा नद्यामि पयसोपधीनाम् । सं त्वा न-
 द्यामि प्रजया धनेन सा संनद्धा मुनुहि वाज्रमेवम् ॥ ७० ॥ (१३) अपोहर्मस्मि सा
 स्वं साम्राहमस्मृक्तं घोरं पृथिवी त्वम् । ताविह सं भवाव प्रजामा जनयावहे
 ॥ ७१ ॥ जन्तिपन्ति नावग्रवः पुत्रियन्ति सुदानवः । अरिष्टासू सचेवहि बृहते
 बाज्रसावये ॥ ७२ ॥ ये पितरो बधूदृशी इमे बहनुमार्गमन् । ते अस्यै बध्वै सं-
 पत्न्यं प्रजावृद्धये यच्छन्तु ॥ ७३ ॥ येदं पूर्वागन् रशनायमाना प्रजामस्यै द्रविणं
 चेह इत्त्वा । तां बहन्त्वर्गतस्यानु पन्थीं विराडियं मुपूजा अत्यजेयीत् ॥ ७४ ॥
 प्र बुध्यस्व मुबुधा बुध्यमाना दीर्घायुस्वायं शतशरिदाय । गृहान् गर्भं गृहपत्नी
 पयासो दीर्घं न आयुः सविता कृणोतु ॥ ७५ ॥ (१४)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ चतुर्दशं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ पञ्चदशकाण्डम्

॥ १ ॥ आत्यं आसीदीयेमान एव स प्रजापतिं समैरयत् ॥ १ ॥ स प्रजापतिः
सुवर्णमात्मन्नेपश्यत् तत् प्राज्ञेनयत् ॥ २ ॥ तदेकमभवत् तल्लालामभवत् तन्म-
हदभवत् तज्ज्येष्ठमभवत् तद् ब्रह्माभवत् तत् तपोभवत् तत् सत्यमभवत् तेन प्र-
जायत ॥ ३ ॥ सोमवर्धत् स महानभवत् स महादेवोभवत् ॥ ४ ॥ स देवानामिशां
पयैत् स इशानोभवत् ॥ ५ ॥ स एकमात्पोभवत् स धनुरादत्त तदेवेन्द्रधनुः ॥ ६ ॥
नीलमस्त्रोदरं लोहितं पृष्ठम् ॥ ७ ॥ नीलेनैवाग्निं ब्राह्मणं प्रोणीति लोहितेन
हिपन्तं विधृतीति ब्रह्मवादिनो वदन्ति ॥ ८ ॥

॥ २ ॥ स उदतिष्ठत् स प्राचीं दिशमनु व्यचलत् ॥ १ ॥ तं बृहच्च रथन्तरं चादि-
त्याश्च विश्वे च देवा अनुव्यचलन् ॥ २ ॥ बृहते च वै सरथन्तरायं चादित्येभ्य-
श्च विश्वेभ्यश्च देवेभ्य आ वृश्चते य एवं विद्वांसं आत्यमुपवदति ॥ ३ ॥ बृहतरश्च वै
स रथन्तरस्य चादित्यानां च विश्वेषां च देवानां प्रियं धाम भवति तस्य प्राच्यां दिशि
॥ ४ ॥ अद्धा पुंश्चुली मित्रो माग्धो विज्ञानं वासोहरुष्णीपं रात्री केशा हरितौ प्रवृता
कन्मलिर्मणिः ॥ ५ ॥ भूतं च भविष्यच्च परिष्कुन्दौ मनो विप्रथम् ॥ ६ ॥ मातरिरवा च
पर्वमानश्च विपथवाहौ वातः सारयी रेष्मा प्रतोदः ॥ ७ ॥ क्रीतिरश्च यशश्च पुरः सरावतै
क्रीर्तिर्गच्छत्या यशो गच्छति य एवं वेद ॥ ८ ॥ स उदतिष्ठत् स दक्षिणां दि-
शमनु व्यचलत् ॥ ९ ॥ तं यज्ञायज्ञियं च वामदेव्यं च यज्ञश्च यजमानश्च पशवश्चा-
नुव्यचलन् ॥ १० ॥ यज्ञायज्ञियाय च वै स वामदेव्याय च यज्ञाय च यजमानाय च
पशुभ्यश्चा वृश्चते य एवं विद्वांसं आत्यमुपवदति ॥ ११ ॥ यज्ञायज्ञियस्य च वै स वाम-
देव्यस्य च यज्ञस्य च यजमानस्य च पशूनां च प्रियं धाम भवति तस्य दक्षिणायां
दिशि ॥ १२ ॥ उपाः पुंश्चुली मन्त्रो माग्धो विज्ञानं मणिः ॥ १३ ॥ अयावास्याः
च पाणमासी च परिष्कुन्दौ मनो ॥ १४ ॥ स उदतिष्ठत् स प्रतीचीं दिशमनु
व्यचलत् ॥ १५ ॥ तं वैरूपं च वैराजं चापश्च वरुणश्च राजानुव्यचलन् ॥ १६ ॥
वैरूपाय च वै स वैराजाय चापश्च वरुणाय च राज्ञ आ वृश्चते य एवं विद्वांसं
आत्यमुपवदति ॥ १७ ॥ वैरूपस्य च वै स वैराजस्य चापां च वरुणस्य च राज्ञः

प्रियं धाम भवति तस्य प्रतीच्यां दिशि ॥ १८ ॥ इरा पुंश्चली हसो मागधो
 विज्ञानं० मणिः ॥ १९ ॥ अहश्च रात्री च परिष्कन्दौ मनो० ॥ २० ॥ स
 उदीतिष्ठत् स उदीर्चां दिशमनु व्यचलत् ॥ २१ ॥ तं श्येतं च नौधसं च सप्त-
 पर्षश्च सोमश्च राजानुव्यचलन् ॥ २२ ॥ श्येतायं च वै स नौधसायं च सप्त-
 पर्षिभ्यश्च सोमोयं च राज्ञ आ वृश्चते य एवं विद्वांसं यात्यमुपवदति ॥ २३ ॥
 श्येतस्यं च वै स नौधसस्यं च सप्तर्षीणां च सोमस्य च राज्ञः प्रियं धाम भवति
 तस्योदीच्यां दिशि ॥ २४ ॥ विधुत् पुंश्चली स्तनयितुर्मागधो विज्ञानं वासोहे-
 ष्ठीषु रात्री केशा हरिती मवृत्तोऽकम्पतिर्षणिः ॥ २५ ॥ धृतं च विधृतं च परि-
 ष्कन्दौ मनो विषयम् ॥ २६ ॥ मातरिरवा च पर्वमानश्च विषयवाहौ वातः सारथी
 रेष्मा प्रतोदः ॥ २७ ॥ कीर्तिश्च यशश्च पुरः सरावैर्न कीर्तिर्मेच्छत्या यशो
 गच्छति य एवं वेद ॥ २८ ॥

॥ ३ ॥ स सैवत्सरमूर्ध्वोतिष्ठत् तं वेवा अमुवन् यात्य किं नु तिष्ठसीति
 ॥ १ ॥ सौम्रवीदामन्दीं मे सं भरन्तिवति ॥ २ ॥ तस्मै यात्योपासन्दीं समभरन्
 ॥ ३ ॥ तस्या प्रीप्मश्च वसन्तरश्च द्वौ पात्रावास्तौ शरश्च वर्षाश्च द्वौ ॥ ४ ॥
 घृहश्च रथन्तरं चानुष्टातारौ ॥ ५ ॥ यज्ञाग्रक्षिप्यं च वामदेव्यं च तिरुच्ये ॥ ६ ॥ अक्षुः
 माञ्चस्तन्तरो यज्ञेषु तिर्यञ्चः ॥ ७ ॥ वेदं आस्तरणं ब्रह्मोपवर्हणम् ॥ ८ ॥
 सामांसाद उद्गीषोपधयः ॥ ९ ॥ तामासन्दीं यात्य आरोहत् ॥ १० ॥ तस्य देव-
 जनाः परिष्कन्दा आसन्तस्कृन्पाः भद्राया विश्वानि भूतान्युपसदः ॥ ११ ॥
 विश्वान्येवास्य भूतान्युपसदो भवन्ति य एवं वेद ॥ १२ ॥

॥ ४ ॥ तस्मै प्राच्यां दिशः ॥ १ ॥ वामन्तौ मासौ गोप्ताश्वकुर्वन् घृहश्च रथ-
 न्तरं चानुष्टातारौ ॥ २ ॥ वामन्तावेनं मासौ प्राच्यां दिशो गोपायतो घृहश्च रथन्तरं
 चानु तिष्ठतो य एवं वेद ॥ ३ ॥ तस्मै दक्षिणाया दिशः ॥ ४ ॥ अग्नौ मासौ गो-
 प्ताश्वकुर्वन् यज्ञाग्रक्षिप्यं च वामदेव्यं चानुष्टातारौ ॥ ५ ॥ अग्नौ मासौ दक्षिणाया
 दिशो गोपायतो यज्ञाग्रक्षिप्यं च वामदेव्यं चानु तिष्ठतो य एवं वेद ॥ ६ ॥ त-
 स्मै पूतीच्यां दिशः ॥ ७ ॥ वार्षिकं मासौ गोप्ताश्वकुर्वन् वैरूपं च वैराजं चानुष्टा-
 तारौ ॥ ८ ॥ वार्षिकावेनं मासौ पूतीच्यां दिशो गोपायतो वैरूपं च वैराजं चानु तिष्ठतो
 य एवं वेद ॥ ९ ॥ तस्मा उदीच्यां दिशः ॥ १० ॥ शातदौ मासौ गोप्ताश्वकुर्वन् श्येतं
 च नौधसं चानुष्टातारौ ॥ ११ ॥ शातदावेनं मासावुदीच्यां दिशो गोपायतः श्येतं

पुत्रिणीमास्मभ्यै सवितर्वह ॥ ६२ ॥ मा हिंसिष्टं कुमार्यौ स्थूलौ वे
 शालाया देव्या द्वारं स्थोनं कृण्वो बधूयम् ॥ ६३ ॥ ब्रह्मापरं पु
 पूर्वं ब्रह्मान्ततो मध्यतो ब्रह्म सर्वतः । अनाव्याधां देवपूरां प्रपद्ये हि
 पतिलोके वि राज ॥ ६४ ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ २ ॥ तुभ्यमग्रे पर्यवहन्तसूर्या बहनुना सह । स नः प
 अग्ने प्रजया सह ॥ १ ॥ पुनः पत्नीमग्निरवादार्युपा सह वर्धस
 यः पतिर्जीवाति शरदः शतम् ॥ २ ॥ सोमस्य ज्ञाया प्रथमं गन्धर्वान्
 तृतीयो अग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥ ३ ॥ सोमो ददद् गन्धर्वीयं गन्धर्वो
 ददद्गनये । इयिं च पुत्रारचादादग्निर्महामयो इमाम् ॥ ४ ॥ आ वामगन्तु-
 प्रतिर्वाजिनीवसू न्यारिवना ह्रस्वु कामा अरंसत । अभूतं गोपा मिथुना शुभस्प-
 ती प्रिया अर्धमणो दुर्वी अशीमहि ॥ ५ ॥ सा मन्दसाना मनसा शिवेन इयिं
 धेहि सर्ववीरं वक्षस्यम् । सुगं तीर्थं सुमण्डलं शुभस्पती स्यालुं पथिष्टामप
 दुर्मतिं हतम् ॥ ६ ॥ या ओषधयो या नद्यो यानि क्षेत्राणि या वना । तास्त्वो
 बधु प्रजावर्ती परये रक्षन्तु उत्तमः ॥ ७ ॥ एयं पन्थामरुताम सुगं स्थितिवाह-
 नम् । यस्मिन् धीरो न रिष्यत्यन्येषां बिन्दते वसु ॥ ८ ॥ इदं सु मे नरः शृणुत
 ययाशिषा दंपती वाममश्रुतः । ये गन्धर्वा अप्सुरसरश्च देवीरेषु वानस्पत्येषु येषि
 तस्युः । स्थोनास्ते अस्यै बध्वै भवन्तु मा हिंसिषुर्वहतुमुद्यमानम् ॥ ९ ॥ ये
 बध्वरश्चन्द्रं बहतुं यक्ष्मा यन्ति जनां अनु । पुनस्तान् यज्ञिया देवा नयन्तु यत् आ-
 गताः ॥ १० ॥ (७) मा विदन् परिप्रन्थितो य आसीदन्ति दंपती । सुगेन दुर्गम-
 तीतामपं द्रान्त्वरातयः ॥ ११ ॥ सं काशयामि बहतुं ब्रह्मणा गृहैरघोरिण च-
 क्षुपा मित्रियेण । पर्याणद्धं विश्वरूपं यदस्ति स्थोनं पतिभ्यः सविता तद् कृ-
 णोतु ॥ १२ ॥ शिवा नारीयमस्तमागजिमं धाता लोकयस्यै दिदेश । तामर्यमा भगो
 अरिवनोभा तः प्रजया वर्धयन्तु ॥ १३ ॥ आत्मन्वत्युर्वरा नारीयमागन्त-

। सा वः प्रजां जनयद् वक्षणाभ्यो विभ्रती दुग्धपृ-
 तिं तिष्ठ विराडसि विष्णुरिवेह सरस्वति । सिर्निवालि
 सत् ॥ १५ ॥ उद् वं ऊर्मिः शम्या हन्वापो यो-
 नसावध्यावशुतमारताम् ॥ १६ ॥ अघोरचक्र-

शृङ्गी दिशमनु व्यचलत् ॥ १० ॥ तमिनिहासश्च पुण्यं च गार्ग्यश्च नाराशं
 मारिचानु व्यचलत् ॥ ११ ॥ इतिशमस्य च वै स पुण्यस्य च गार्ग्यानां च ना-
 गानुसीनां च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ १२ ॥ स परमां दिशमनु व्यचलत्
 ॥ १३ ॥ नमोहवनीयश्च गार्हपत्यश्च दक्षिणाग्निर्यश्च यज्ञश्च यज्ञमानश्च पशवश्चा-
 नु व्यचलत् ॥ १४ ॥ आहवनीयस्य च वै स गार्हपत्यस्य च दक्षिणाग्निर्यश्च यज्ञस्य
 च यज्ञमानस्य च पशूनां च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ १५ ॥ सोनादिष्टां
 दिशमनु व्यचलत् ॥ १६ ॥ तमृतवर्चार्तिवारश्च लोकारश्च लोकायाश्च मासाश्चार्थ-
 मासाश्चाहोरात्रे चानु व्यचलत् ॥ १७ ॥ श्रुतूनां च वै स अर्तिवानां च लोकानां
 च लोकानां च मासानां चार्थमासानां चाहोरात्रयोश्च म्रियं धाम भवति य एवं
 वेद ॥ १८ ॥ सोनादिष्टां दिशमनु व्यचलत् ततो नावृत्त्यैर्मन्यत ॥ १९ ॥ तं
 दितिरचादितिरचेहो चेन्द्राणी चानु व्यचलत् ॥ २० ॥ दितेश्च वै सोदितेश्चे-
 हायारचेन्द्राण्यारश्च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २१ ॥ स दिशानु व्यच-
 लत् तं विराडनु व्यचलत् सर्वे च देवाः सर्वाश्च देवताः ॥ २२ ॥ विराजश्च वै
 स सर्वेषां च देवानां सर्वासां च देवतानां म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २३ ॥
 स सर्वानन्तर्हृशाननु व्यचलत् ॥ २४ ॥ तं प्रजापतिश्च परमेष्ठी च पिता च पिता-
 महरचानु व्यचलत् ॥ २५ ॥ प्रजापतिश्च वै स परमेष्ठिनश्च पितुश्च पितामहस्य
 च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २६ ॥

॥ ७ ॥ स मद्रिमा सद्भुत्वान्तं पृथिव्या अगच्छत् स समुद्रोभवत् ॥ १ ॥ तं
 प्रजापतिश्च परमेष्ठी च पिता च पितामहरचापश्च अद्वा च वर्षभूत्वानु व्यवर्तय-
 न्त ॥ २ ॥ ऐतमापो गच्छत्येनं अद्वा गच्छत्येनं वर्षं गच्छति य एवं वेद ॥ ३ ॥
 तं अद्वा च यज्ञश्च लोकरचाग्नी चाग्नीश्च भूत्वाभिपर्यावर्तन्त ॥ ४ ॥ ऐनं
 अद्वा गच्छत्येनं यज्ञो गच्छत्येनं लोको गच्छत्येनमग्ने गच्छत्येनमग्नौ गच्छति
 य एवं वेद ॥ ५ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ८ ॥ सौरज्यत् ततो राजन्मो जायत ॥ १ ॥ ॥ विशः सर्वन्धूतमृन्ना-
 थं प्रभुर्दतिष्ठत् ॥ २ ॥ विशां च वै स सर्वन्धूतां चान्नस्य आन्नाद्यस्य च म्रियं
 धाम भवति य एवं वेद ॥ ३ ॥

च नोऽसं चानु तिष्ठतो य एवं वेद ॥ १२ ॥ तस्मै ध्रुवाया दिशः ॥ १३ ॥
 इमना मासो गोप्तावकुर्वन् भूमिं चाग्निं चानुष्ठातारौ ॥ १४ ॥ इमनावेनं मासो
 ध्रुवाया दिशो गोपायतो भूमिश्चाग्निध्वानु तिष्ठतो य एवं वेद ॥ १५ ॥
 तस्मा ऊर्ध्वाया दिशः ॥ १६ ॥ शैशिरी मासो गोप्तावकुर्वन् दिवं चादित्यं
 चानुष्ठातारौ ॥ १७ ॥ शैशिरावेनं मासावूर्ध्वाया दिशो गोपायतो द्यौरवादि-
 त्यश्चानु तिष्ठतो य एवं वेद ॥ १८ ॥

॥ ५ ॥ तस्मै प्राच्या दिशो अन्तर्देशाद् भूमिं प्वासमनुष्ठातारमकुर्वन् ॥ १ ॥
 भव एनमिप्वासः प्राच्या दिशो अन्तर्देशादनुष्ठातानु तिष्ठति नैनं श्रवो न भवो नेशा-
 नः ॥ २ ॥ नास्यं पृथुन् न समानान् हि नस्ति य एवं वेद ॥ ३ ॥ तस्मै दक्षिणाया
 दिशो अन्तर्देशाच्छर्वमिप्वासमनुष्ठातारमकुर्वन् ॥ ४ ॥ शर्वेनमिप्वासो दक्षिणाया
 दिशो अन्तर्देशादनुष्ठातानु तिष्ठति नैनं ॥ ५ ॥ तस्मै प्रतीच्या दिशो अन्तर्देशात्
 पशुपतिमिप्वासमनुष्ठातारम कुर्वन् ॥ ६ ॥ पशुपतिरेनमिप्वासः प्रतीच्या दिशो अ-
 न्तर्देशादनु ॥ ७ ॥ तस्मा उदीच्या दिशो अन्तर्देशादुग्रं देवमिप्वा समनुष्ठातार-
 मकुर्वन् ॥ ८ ॥ उग्र एनं देव इप्वास उदीच्या दिशो अन्तर्देशादनु ॥ ९ ॥ तस्मै
 ध्रुवाया दिशो अन्तर्देशाद् रुद्रमिप्वासमनुष्ठातारमकुर्वन् ॥ १० ॥ रुद्र एनमिप्वासो
 ध्रुवाया दिशो अन्तर्देशादनु ॥ ११ ॥ तस्मा ऊर्ध्वाया दिशो अन्तर्देशान्महादेव-
 मिप्वासमनुष्ठातारमकुर्वन् ॥ १२ ॥ महादेव एनमिप्वास ऊर्ध्वाया दिशो अन्तर्देशा-
 दनु ॥ १३ ॥ तस्मै सर्वेभ्यो अन्तर्देशेभ्य ईशानमिप्वासमनुष्ठातारमकुर्वन् ॥ १४ ॥
 ईशान एनमिप्वासः सर्वेभ्यो अन्तर्देशेभ्योऽनुष्ठातानु तिष्ठति नैनं श्रवो न भवो नेशानः
 ॥ १५ ॥ नास्यं पृथुन् न समानान् हि नस्ति य एवं वेद ॥ १६ ॥

॥ ६ ॥ स ध्रुवा दिशमनु व्यंचलत् ॥ १ ॥ तं भूमिश्चाग्निर्धौपधयश्च वनस्प-
 तयश्च वानस्पत्यारचं वीरुषश्चानुव्यंचलन् ॥ २ ॥ भूमैरचं वै सोऽग्नेरर्चापधीनां
 च वनस्पतीनां च वानस्पत्यानां च वीरुषां च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ ३ ॥
 स ऊर्ध्वा दिशमनु व्यंचलत् ॥ ४ ॥ तमृतं च सत्यं च सूर्यैरच चन्द्रैश्च नक्षत्रा-
 णि चानुव्यंचलन् ॥ ५ ॥ श्रुतस्य च वै स सत्यस्य च सूर्यस्य च चन्द्रस्य च
 नक्षत्राणां च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ ६ ॥ स जेष्ठां दिशमनु व्यंचलत्
 ॥ ७ ॥ तमूर्ध्वं च सामानि च यज्ञेषु च ब्रह्म चानुव्यंचलन् ॥ ८ ॥ श्रुतां च
 स सामानां च यज्ञेषु च ब्रह्मणश्च म्रियं धाम भवति य एवं वेद ॥ ९ ॥ स

ईशानं दिग्गमनुव्यचलन् ॥ १० ॥ तमिनिग्रामस्य च पुण्यं च गार्गाश्च नारायणं
 सोरचांनुव्यचलन् ॥ ११ ॥ इतिग्रामस्य च वै स पुण्यस्य च गार्गानां च ना-
 गार्गानां च मियं धाम भवति य एवं वेद ॥ १२ ॥ स परमां दिग्गमनु व्यचलत्
 ॥ १३ ॥ नमोऽहनीयस्य च गार्हपत्यस्य दक्षिणाग्नेश्च यज्ञश्च यजमानश्च पशुवधा-
 नुव्यचलन् ॥ १४ ॥ आहनीयस्य च वै स गार्हपत्यस्य च दक्षिणाग्नेश्च यज्ञस्य
 च यजमानस्य च पशूनां च मियं धाम भवति य एवं वेद ॥ १५ ॥ सोनादिष्टां
 दिग्गमनु व्यचलत् ॥ १६ ॥ तपूतवेरचार्तिवारश्च लोकारश्च लोकायाश्च मासाश्चार्थि-
 मासाधाहोरात्रे चानुव्यचलन् ॥ १७ ॥ अतूनां च वै स अर्तिवानां च लोकानां
 च लोकायानां च मासानां चार्थिमासानां चाहोरात्रयोश्च मियं धाम भवति य एवं
 वेद ॥ १८ ॥ सोनादृष्टां दिग्गमनु व्यचलत् ततो नावत्स्यैश्चमन्यत ॥ १९ ॥ तं
 दितिश्चादिदितिरवेदां चेन्द्राणी चानुव्यचलन् ॥ २० ॥ दितेश्च वै सोदिनेश्चे-
 दायाश्चेन्द्राण्यारश्च मियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २१ ॥ स दिशानु व्यच-
 लत् तं विराडनु व्यचलत् सर्वं च देवाः सर्वाश्च देवताः ॥ २२ ॥ विराजश्च वै
 स सर्वेषां च देवानां सर्वासां च देवतानां मियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २३ ॥
 स सर्वानन्तर्हृशाननु व्यचलत् ॥ २४ ॥ तं प्रजापतिश्च परमेष्ठी च पिता च पिता-
 महरचानुव्यचलन् ॥ २५ ॥ प्रजापतिश्च वै स परमेष्ठिर्नरश्च पितुरश्च पितामहस्य
 च मियं धाम भवति य एवं वेद ॥ २६ ॥

॥ ७ ॥ स मर्दिषा सद्रुभूत्वान्तं पृथिव्या अगच्छत् स संमुद्रोभवत् ॥ १ ॥ तं
 प्रजापतिश्च परमेष्ठी च पिता च पितामहरचापश्च धृद्धा च वर्षभूत्वानुव्यवर्तय-
 न्त ॥ २ ॥ ऐनमापो गच्छत्यैनं धृद्धा गच्छत्यैनं वर्षं गच्छति य एवं वेद ॥ ३ ॥
 तं धृद्धा च यज्ञश्च लोकश्चाथै चामाथै च भूत्वाभिर्पुर्वावर्तन्त ॥ ४ ॥ ऐनं
 धृद्धा गच्छत्यैनं यज्ञो गच्छत्यैनं लोको गच्छत्यैनमथै गच्छत्यैनमथै गच्छति
 य एवं वेद ॥ ५ ॥

॥ इति

॥ ६ ॥ स विशोनु व्यचलत् ॥ १ ॥ तं मभा च समितिरच सेना च सुरा
चानुव्यचलत् ॥ २ ॥ मभायाश्च वै स समितेश्च सेनायाश्च सुरायाश्च प्रियं
धाम भवति य एवं वेद ॥ ३ ॥

॥ १० ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्म्यो राज्ञोर्तिथिर्गृहानागच्छेत् ॥ १ ॥ अ-
यांसमेनमात्मनो मानयेत् तथा जुषाय ना वृश्चते तथा राष्ठाय ना वृश्चते ॥ २ ॥
अतो वै ब्रह्मं च जुषं चोदतिष्ठतां ते अमृतां कं प्र विशावेति ॥ ३ ॥ अतो वै
बृहस्पतिमेव ब्रह्मं प्र विशात्विन्द्रं जुषं तथा वा इति ॥ ४ ॥ अतो वै बृहस्पति-
मेव ब्रह्मं प्राविशदिन्द्रं क्षत्रम् ॥ ५ ॥ इयं वा उं पृथिवी बृहस्पतिर्यौरेवेन्द्रः ॥ ६ ॥
अयं वा उं अग्निर्ब्रह्मासाचादित्यः क्षत्रम् ॥ ७ ॥ ऐनं ब्रह्मं गच्छति ब्रह्मवर्चसी
भवति ॥ ८ ॥ यः पृथिवीं बृहस्पतिमग्निं ब्रह्म वेद ॥ ९ ॥ ऐनमिन्द्रियं गच्छ-
तीन्द्रियवान् भवति ॥ १० ॥ य आदित्यं जुषं दिवमिन्द्रं वेद ॥ ११ ॥

॥ ११ ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्म्योर्तिथिर्गृहानागच्छेत् ॥ १ ॥ स्वयमेन-
मभ्युदेत्यं भूयाद् ब्राह्म्यं क्वावात्मीर्यत्योवकं ब्राह्म्यं तर्पयन्तु ब्राह्म्यं यथा ते प्रियं
तथास्तु ब्राह्म्यं यथा ते वशस्तथास्तु ब्राह्म्यं यथा ते निकामस्तथास्त्विति ॥ २ ॥
यदेनमाह ब्राह्म्यं क्वावात्मीरिति पृथ एव तेन देवयानानवर्हन्ते ॥ ३ ॥ यदेनमाह
ब्राह्म्योवकमित्यप एव तेनार्वं रुन्दे ॥ ४ ॥ यदेनमाह ब्राह्म्यं तर्पयन्त्विति पूर्ण-
मेव तेन वर्षीयांसं कुरुते ॥ ५ ॥ यदेनमाह ब्राह्म्यं यथा ते प्रियं तथास्त्विति पि-
यमेव तेनार्वं रुन्दे ॥ ६ ॥ ऐनं प्रियं गच्छति प्रियः प्रियस्य भवति य एवं वेद
॥ ७ ॥ यदेनमाह ब्राह्म्यं यथा ते वशस्तथास्त्विति वशमेव तेनार्वं रुन्दे ॥ ८ ॥
ऐनं वशी गच्छति वशी वशिनी भवति य एवं वेद ॥ ९ ॥ यदेनमाह ब्राह्म्यं यथा
ते निकामस्तथास्त्विति निकाममेव तेनार्वं रुन्दे ॥ १० ॥ ऐनं निकामो गच्छति
निकामे निकामस्य भवति य एवं वेद ॥ ११ ॥

॥ १२ ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्म्यं उदृतेष्वग्निप्वर्धिश्रितेग्निहोत्रेतिथिर्गृह-
ानागच्छेत् ॥ १ ॥ स्वयमेनमभ्युदेत्यं भूयाद् ब्राह्म्यं सृज ह्योप्यामीति ॥ २ ॥
स चातिमृजेज्जुहुयाच्च चातिमृजेज्जुहुयात् ॥ ३ ॥ स य एवं विदुषा ब्राह्म्येना-
तिष्ठत्यो जुहोति ॥ ४ ॥ प्र पितृपाणं पत्न्यां जानाति प्र देवयानम् ॥ ५ ॥ न ह-
वेत्या वृश्चते हुतमस्य भवति ॥ ६ ॥ पर्यस्यास्मिन्नोक आयतनं शिष्यते य एवं
विदुषा ब्राह्म्येनातिष्ठत्यो जुहोति ॥ ७ ॥ अथ य एवं विदुषा ब्राह्म्येनानतिमृत्यो

जुहोति ॥ ८ ॥ न पितृयाणं पन्थां जानाति न देवयानम् ॥ ९ ॥ आ देवेषु वृश्चते
अहुतमस्य भवति ॥ १० ॥ नास्यास्मिन्नोक आयतनं शिष्यते य एवं विदुषा प्रा-
त्येनानतिष्ठत्यो जुहोति ॥ ११ ॥

॥ १३ ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्मणं एकां रात्रिमतिथिर्गृहे वसति ॥ १ ॥ ये पृ-
थिव्यां पुण्यां लोकास्तानेव तेनार्चं रुन्दे ॥ २ ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्मणं द्वि-
तीयां रात्रिमतिथिर्गृहे वसति ॥ ३ ॥ येऽन्तरिक्षे पुण्यां लोकास्तानेव तेनार्चं रुन्दे ॥ ४ ॥
तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्मणं तृतीयां रात्रिमतिथिर्गृहे वसति ॥ ५ ॥ ये दिवि पुण्यां लो-
कास्तानेव तेनार्चं रुन्दे ॥ ६ ॥ तद् यस्यैवं विद्वान् ब्राह्मणं चतुर्थी रात्रिमतिथिर्गृहे
वसति ॥ ७ ॥ ये पुण्यान्नां पुण्यां लोकास्तानेव तेनार्चं रुन्दे ॥ ८ ॥ तद् यस्यैवं वि-
द्वान् ब्राह्मणं परिमिता रात्रीरतिथिर्गृहे वसति ॥ ९ ॥ य एव परिमिताः पुण्यां लोका-
स्तानेव तेनार्चं रुन्दे ॥ १० ॥ अथ यस्याब्राह्मणो ब्राह्मण्युक्तो नामविभक्त्यतिथिर्गृहानाग-
च्छेत् ॥ ११ ॥ कर्पेदेनं न चैनं कर्पेत् ॥ १२ ॥ अस्यै देवताया उक्तं याचामीमां देवतां
वासय इमाग्निमां देवतां परि वेवेष्मीत्येनं परि वेविष्यात् ॥ १३ ॥ तस्याग्निवास्य तद्
देवतायां हृतं भवति य एवं वेद ॥ १४ ॥

॥ १४ ॥ स यत् प्राचीं दिशमनु व्यचलन्मार्कं शर्षो भूत्वानुव्यचल-
न्मनोऽप्रादं कृत्वा ॥ १ ॥ मनसाप्रादेनाग्निमसि य एवं वेद ॥ २ ॥ स यद् दक्षिणां
दिशमनु व्यचलन्दिन्द्रो भूत्वानुव्यचलद् बलमप्रादं कृत्वा ॥ ३ ॥ बलेनाप्रादेनाग्निमसि
य एवं वेद ॥ ४ ॥ स यत् प्रतीर्षीं दिशमनु व्यचलद् बरुणो राजा भूत्वानुव्य-
चलद्दक्षिणादीः कृत्वा ॥ ५ ॥ अग्निर्दक्षिणादीभिरग्निमसि य एवं वेद ॥ ६ ॥ स यद् द-
क्षिणीं दिशमनु व्यचलत् सोमो राजा भूत्वानुव्यचलत् समधिभिर्भूत आहुतिम-
प्रादीं कृत्वा ॥ ७ ॥ आहुत्यान्नाद्याग्निमसि य एवं वेद ॥ ८ ॥ स यद् धृवां दिशमनु
व्यचलद् विष्णुर्भूत्वानुव्यचलद् विराजमन्नादीं कृत्वा ॥ ९ ॥ विराजोऽन्नाद्याग्निमसि
य एवं वेद ॥ १० ॥ स यत् पृथ्वीं दिशमनु व्यचलद् भूमिर्भूत्वानुव्यचलद् भवो राजा
भूत्वानुव्यचलद् पृथ्वीं कृत्वा ॥ ११ ॥ अपर्यादीभिरप्रादीभिरग्निमसि य एवं वेद ॥ १२ ॥ स यद् दिव्यमनु व्य-
चलद् एवो राजा भूत्वानुव्यचलत् स्वपाङ्कारमप्रादं कृत्वा ॥ १३ ॥ स्वपाङ्कारमप्रा-
देनाग्निमसि य एवं वेद ॥ १४ ॥ स यन्मरुत्यान्मरुतं व्यचलद् अग्निर्भूत्वानुव्यच-
लत् स्वाहाप्रादं कृत्वा ॥ १५ ॥ स्वाहाप्रादं कृत्वा देनाग्निमसि य एवं वेद ॥ १६ ॥ स
यद् ईशानं दिशमनु व्यचलद् ईशानं भूत्वानुव्यचलद् स्वाहाप्रादं कृत्वा ॥ १७ ॥
स्वाहाप्रादं कृत्वा देनाग्निमसि य एवं वेद ॥ १८ ॥ स यद् देवाननु व्यचलद्

शानो भूत्वानुव्यचलन्मन्युर्मन्नादं कृत्वा ॥ १६ ॥ मन्युर्नान्नादेनान्नमस्ति य-
वेद ॥ २० ॥ स यत् प्रजा अनु व्यचलत् प्रजापतिर्भूत्वानुव्यचलत् प्राणमन्-
कृत्वा ॥ २१ ॥ प्राणेनान्नादेनान्नमस्ति य एवं वेद ॥ २२ ॥ स यत् सर्वानन्-
र्वेशाननु व्यचलत् परमेष्ठी भूत्वानुव्यचलत् अक्षाम्नादं कृत्वा ॥ २३ ॥ अक्षणा-
द्वादेनान्नमस्ति य एवं वेद ॥ २४ ॥

॥ १५ ॥ तस्य व्रात्यस्य ॥ १ ॥ सप्त पूणाः सप्ताणामाः सप्त व्यानाः
॥ २ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य प्रथमः पूण ऊर्ध्वो नामायं सो अग्निः ॥ ३ ॥
तस्य व्रात्यस्य । योस्य द्वितीयः प्राणः प्रौढो नामासौ स आदित्यः ॥ ४ ॥
तस्य व्रात्यस्य । योस्य तृतीयः पूणोऽभ्युदो नामासौ स चन्द्रमाः ॥ ५ ॥ तस्य
व्रात्यस्य । योस्य चतुर्थः प्राणो विभूर्नामायं स पर्वमानः ॥ ६ ॥ तस्य व्रात्यस्य ।
योस्य पञ्चमः पूणो योनिर्नाम ता इमा आर्षः ॥ ७ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य
षष्ठः पूणः म्रियो नाम त इमे पशवः ॥ ८ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य सप्तमः
पूणोपरिमितो नाम ता इमाः प्रजाः ॥ ९ ॥

॥ १६ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य प्रथमोऽणः सा पौर्णमासी ॥ १ ॥ तस्य
व्रात्यस्य । योस्य द्वितीयोऽणः साष्टका ॥ २ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य तृतीयो-
ऽणः सामाघास्या ॥ ३ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य चतुर्थोऽणः सा ध्रुवा ॥ ४ ॥
तस्य व्रात्यस्य । योस्य पञ्चमोऽणः सा वीक्षा ॥ ५ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य
षष्ठोऽणः सयज्ञः ॥ ६ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य सप्तमोऽणस्तद्वा दक्षिणाः ॥ ७ ॥

॥ १७ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य प्रथमो व्यानः सेयं भूमिः ॥ १ ॥ तस्य
व्रात्यस्य । योस्य द्वितीयो व्यानस्तदन्तरिक्षम् ॥ २ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य
तृतीयो व्यानः सा द्यौः ॥ ३ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य चतुर्थो व्यानस्तान्नि-
वर्जवाणि ॥ ४ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य पञ्चमो व्यानस्तः अतवः ॥ ५ ॥
तस्य व्रात्यस्य । योस्य षष्ठो व्यानस्त अर्तिवाः ॥ ६ ॥ तस्य व्रात्यस्य । योस्य
सप्तमो व्यानः स सैवत्सरः ॥ ७ ॥ तस्य व्रात्यस्य । समानमर्थं परि यान्ति देवाः
भेदं विशन्त्येवावास्यां चैव तत्पौर्णमासी च ॥ ८ ॥ तस्य व्रात्यस्य । यदादित्यम-
ममित्याहुतिरेव ॥ १० ॥

॥ १८ ॥ तस्य व्रात्यस्य ॥ १ ॥ यदस्य दक्षिणमक्ष्यसौ स आदित्यो य-
स्यमक्ष्यसौ स चन्द्रमाः ॥ २ ॥ योस्य दक्षिणः कर्णोयं सो अग्नियो-

•

•

•

•

शानो भूत्वानुव्यचलन्मुपेन्नादं कृत्वा ॥ १६ ॥ मुन्युर्नान्नादेनार्धमसि य एवं वेद ॥ २० ॥ स यत् प्रजा अनु व्यचलत् प्रजार्पतिभूत्वानुव्यचलत् प्राणमन्नादं कृत्वा ॥ २१ ॥ प्राणेनान्नादेनार्धमसि य एवं वेद ॥ २२ ॥ स यत् सर्वानन्तर्ब्रह्माननु व्यचलत् परमेष्ठी भूत्वानुव्यचलत् ब्रह्माध्यादं कृत्वा ॥ २३ ॥ ब्रह्मणा ध्यादेनार्धमसि य एवं वेद ॥ २४ ॥

॥ १५ ॥ तस्य वात्यस्य ॥ १ ॥ सप्त पूणाः सप्ताशमाः सप्त व्यानाः ॥ २ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य प्रथमः पूण ऊर्ध्वो नामायं सो अग्निः ॥ ३ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य द्वितीयः प्राणः भौद्रोः नामासौ स आदित्यः ॥ ४ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य तृतीयः पूणोऽभ्युदो नामासौ स चन्द्रमाः ॥ ५ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य चतुर्थः प्राणो विभूर्नामायं स पर्वमानः ॥ ६ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य पञ्चमः पूणो योजिर्नाम ता इमा आर्यः ॥ ७ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य षष्ठः पूणः प्रियो नाम त इमे पशवः ॥ ८ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य सप्तमः पूणोपरिमितो नाम ता इमाः प्रजाः ॥ ९ ॥

॥ १६ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य प्रथमोऽपानः सा पौर्णमासी ॥ १ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य द्वितीयोऽपानः साष्टका ॥ २ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य तृतीयोऽपानः सामावास्या ॥ ३ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य चतुर्थोऽपानः सा भुद्रा ॥ ४ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य पञ्चमोऽपानः सा वीक्षा ॥ ५ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य षष्ठोऽपानः स गृहः ॥ ६ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य सप्तमोऽपानस्ता इमा दक्षिणाः ॥ ७ ॥

॥ १७ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य प्रथमो व्यानः सधं भूमिः ॥ १ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य द्वितीयो व्यानस्तदन्तरिक्षम् ॥ २ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य तृतीयो व्यानः सा द्यौः ॥ ३ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य चतुर्थो व्यानस्तानि नक्षत्राणि ॥ ४ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य पञ्चमो व्यानस्तः श्रुतवः ॥ ५ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य षष्ठो व्यानस्त आर्तिवाः ॥ ६ ॥ तस्य वात्यस्य । योस्य सप्तमो व्यानः स सैवत्सरः ॥ ७ ॥ तस्य वात्यस्य । समानमर्थं परि यान्ति देवाः सैवत्सरं वा एतद्वतवनुपरि यान्ति वात्यं च ॥ ८ ॥ तस्य वात्यस्य । यदादित्यमभि संविशन्त्येवावास्यां चैव तत्पौर्णमासी च ॥ ९ ॥ तस्य वात्यस्य । एतदेवामयत

तिरेव ॥ १० ॥

॥ तस्य वात्यस्य ॥ १ ॥ यदेस्य दक्षिणमक्षसौ स आदित्यो य-
स चन्द्रमाः ॥ २ ॥ योस्य दक्षिणः कर्णोयं सो अग्नियो-

अथ षोडशं काण्डम्

॥ १ ॥ अतिसृष्टो अथां वृषभोतिसृष्टा अग्नयो दिव्याः ॥ १ ॥ रुजन् परि-
रुजन् मृणन् भ्रमृणन् ॥ २ ॥ श्लोको मन्त्रोहा खनो निर्दोह आत्मदूर्पिस्तनूदूर्पिः ॥ ३ ॥
इदं तमर्ति सृजामि तं माभ्यर्चयन्निक्षि ॥ ४ ॥ तेन तमभ्यर्तिसृजामो योऽस्मान्
द्वेष्टि यं वयं द्विष्मः ॥ ५ ॥ अपामग्रमसि समुद्रं वोभ्यर्चयामि ॥ ६ ॥ योऽस्व-
ग्निरति तं सृजामि श्लोकं खनिं तनूदूर्पिम् ॥ ७ ॥ यो व आपोग्निराग्निरेश स
एष यद् वो घोरं तद्वेत्तत् ॥ ८ ॥ इन्द्रस्य व इन्द्रियेणाभि पिञ्चेत् ॥ ९ ॥ अ-
ग्निमा आपो अर्प त्रिप्रमस्मत् ॥ १० ॥ मास्मदेनो वहन्तु प्रदुष्वप्स्यं वहन्तु ॥ ११ ॥
शिवेन मा चक्षुषा पश्यतापः शिवया तन्वोप स्पृशत त्वचं मे ॥ १२ ॥ शिवा-
नग्नीनप्सुपदो हवामहे मयि क्षत्रं वर्च आ पंच देवीः ॥ १३ ॥

॥ २ ॥ निर्वुर्मर्त्य ऊर्जा मधुमती वाक् ॥ १ ॥ मधुमती स्य मधुमती वा-
चमुदेयम् ॥ २ ॥ उर्वहूतो मे गोपा उर्वहूतो गोपीयः ॥ ३ ॥ सुभ्रुतौ कर्णौ भृ-
भ्रुतौ कर्णौ भृद्रं श्लोकं भूयासम् ॥ ४ ॥ सुभ्रुतिश्च मोर्षभ्रुतिश्च मा हासिष्ठां सौ-
पर्णं चक्षुरजं व्योतिः ॥ ५ ॥ अर्पीणां प्रस्तरोसि नमोस्तु देवाय प्रस्तराय ॥ ६ ॥

॥ ३ ॥ मूर्धाहं रंणीणां मूर्धा संप्रानानां भूयासम् ॥ १ ॥ रुजश्च मा वेनश्च
मा हासिष्ठां मूर्धा च मा विधर्मो च मा हासिष्ठाम् ॥ २ ॥ उर्वश्च मा चयसश्च
मा हासिष्ठां धृता च मा धरुणश्च मा हासिष्ठाम् ॥ ३ ॥ विप्रोकरश्च भार्द्रपविश्च
मा हासिष्ठाम् भार्द्रदानुश्च मा मानुरिश्वा च मा हासिष्ठाम् ॥ ४ ॥ बृहस्पतिर्मे आ-
त्मा नृमणा नाम हव्यः ॥ ५ ॥ असंतापं मे हृदयपूर्वा गव्यूतिः समुद्रो अस्मि वि-
धर्मणा ॥ ६ ॥

॥ ४ ॥ नाभिःहं रंणीणां नाभिः संप्रानानां भूयासम् ॥ १ ॥ स्वासदसि
अपतो मर्त्येष्वा ॥ २ ॥ मा मा प्राणो हास्तीन्मो अग्नोऽवहाय परां गां

॥ १ ॥ मृगो माष्टः पाञ्चगिनः दृष्टिग्या वाञ्छन्तरिज्ञाद् यमो मनुष्येभ्यः स-
मर्त्तुः पार्थिवेभ्यः ॥ ४ ॥ मातापार्ता मा मां हामिष्टं मा जने प्र मेभि ॥ ५ ॥
स्यस्यः प्रोपमो द्रोपमेदन् मर्षं आयः सर्वगणो अर्थाय ॥ ६ ॥ शकरी स्य
प्रशो मोरं स्पेष्टुमिवावर्गर्भा मे प्रापाणानावृग्निर्मे दर्शं दधानु ॥ ७ ॥

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ ४ ॥ विप्र तं स्वप्न जनित्रं प्रायाः पुत्रोसि यमस्य करणः ॥ १ ॥ अन्तको-
मि मृत्युरसि ॥ २ ॥ तं त्वा स्वप्न तथा सं विप्र स नः स्वप्न दुष्वप्यात् पाहि ॥ ३ ॥
विप्र तं स्वप्न जनित्रं निर्भृग्याः पुत्रोसि यमस्य करणः ॥ १० ॥ ४ ॥ विप्र
तं स्वप्न जनित्रमभूत्याः पुत्रोसि ॥ १० ॥ ५ ॥ विप्र तं स्वप्न जनित्रं नि-
र्भृग्याः पुत्रोसि ॥ १० ॥ ६ ॥ विप्र तं स्वप्न जनित्रं पराभूत्याः पुत्रो-
सि ॥ १० ॥ ७ ॥ विप्र तं स्वप्न जनित्रं देवजामीनां पुत्रोसि यमस्य करणः ॥ ८ ॥
अन्तकोसि मृत्युरसि ॥ ९ ॥ तं त्वा स्वप्न तथा सं विप्र स नः स्वप्न दुष्वप्यात्
पाहि ॥ १० ॥

॥ ६ ॥ अजैष्ठाद्यास्तनाश्रया भूमानांसो वयम् ॥ १ ॥ उपो यस्माद् दु-
ष्वप्यादभैष्ठाष तर्दुच्छतु ॥ २ ॥ द्विपते तत् परा वह शयते तत् परा वह ॥ ३ ॥
यं द्विप्मो यद्य नो द्वेष्टि तस्मा एनद् गमयापः ॥ ४ ॥ वृषा देवी वाचा संविदाना
वाग् देव्युपसा संविदाना ॥ ५ ॥ वृषस्पतिर्वाचस्पतिना संविदानो वाचस्पति-
रुपस्पतिना संविदानः ॥ ६ ॥ तेऽमुष्मि परा वहन्त्वरायान् दुर्णाम्नः सुदान्वाः ॥ ७ ॥
कुम्भीका दूषीकाः पीर्यकान् ॥ ८ ॥ जाग्रदुष्वप्यं स्वप्नेदुष्वप्यम् ॥ ९ ॥ अर्ना-
गमिष्यतो वृक्षानर्वित्तेः संकल्पानर्मुच्या द्रुहः पाशान् ॥ १० ॥ तदमुष्मा अग्ने
देवाः परा वहन्तु वधिर्ययासद् विष्टो न माधुः ॥ ११ ॥

॥ ७ ॥ तेनैनं विध्याम्यभूत्यैनं विध्यामि निर्भूत्यैनं विध्यामि पराभूत्यैनं विध्यामि
प्रायेनं विध्यामि तर्पसनं विध्यामि ॥ १ ॥ देवानामेनं घोरैः क्रूरैः प्रैरैरभिप्रेष्यामि
॥ २ ॥ वृश्चान्नरस्यैतं दंष्ट्रघोरारिं दधामि ॥ ३ ॥ एवानेवाव सा गरत् ॥ ४ ॥ योऽस्मान्
द्वेष्टि तस्मात्मा द्वेष्टुं यं वयं द्विष्मः स आत्मानं द्वेष्टु ॥ ५ ॥ निर्दिपन्तं द्विवो निः
पृथिग्या निस्तन्तरिज्ञाद् भजाम ॥ ६ ॥ सुर्यामरचाक्षुष ॥ ७ ॥

यण्डेमुप्याः पुत्रे ह्रस्वप्यं मृजे ॥ ८ ॥ यद्दोश्चदो अभ्यर्गच्छन् यद् दोषा यत्
पूर्वा रात्रिम् ॥ ९ ॥ यजामद् यत् सुप्तो यद् दिश यन्नक्तम् ॥ १० ॥ यद्दहह-
रभिगच्छोपि तस्मादेनमर्च दये ॥ ११ ॥ तं जहि तेन मन्दस्य तस्य पृथीरपि
मृणीहि ॥ १२ ॥ स मा जीवीत तं प्राणो जहातु ॥ १३ ॥

॥ ८ ॥ जितप्रस्माकृर्मुद्रिभप्रस्माकंमृतप्रस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वर्-
स्माकं यज्ञोस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ॥ १ ॥ तस्मादुमु
निर्भेजाप्रोमुमापुप्यायणममुप्याः पुत्रमसौ यः ॥ २ ॥ स ग्राह्याः पाशान्मा मोचि ॥ ३ ॥
तस्येदं वर्चस्तेजः पाणमायुर्नि वेष्टपाप्मीदमेनमधराञ्च पादयामि ॥ ४ ॥ जितम्
० । ० । स निर्भूत्याः पाशान्मा मोचि । ० ॥ ५ ॥ जितम् ० । ० । सोभूत्याः
पाशान्मा मोचि । ० ॥ ६ ॥ जितम् ० । ० । स निर्भूत्याः पाशान्मा मोचि । ० ॥ ७ ॥
जितम् ० । ० । स पराभूत्याः पाशान्मा मोचि । ० ॥ ८ ॥ जितम् ० । ० ।
स देवजामीनां पाशान्मा मोचि । ० ॥ ९ ॥ जितम् ० । ० । स बृहस्पतेः पा-
शान्मा मोचि । ० ॥ १० ॥ जितम् ० । ० । स प्रजापतेः पाशान्मा मोचि । ०
॥ ११ ॥ जितम् ० । ० । स ऋषीणां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १२ ॥ जितम्
० । ० । स आप्येयानां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १३ ॥ जितम् ० । ० । सो-
हिरमां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १४ ॥ जितम् ० । ० । स अङ्गिरसानां पाशा-
मा मोचि । ० ॥ १५ ॥ जितम् ० । ० । सोथर्वणां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १६ ॥
जितम् ० । ० । स आयर्वृणानां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १७ ॥ जितम् ० । ० ।
स वनस्पतीनां पाशान्मा मोचि । ० ॥ १८ ॥ जितम् ० । ० । स वानस्पत्यानां
पाशान्मा मोचि । ० ॥ १९ ॥ जितम् ० । ० । स ऋतूनां पाशान्मा मोचि । ०
॥ २० ॥ जितम् ० । ० । स अर्तिवानां पाशान्मा मोचि । ० ॥ २१ ॥ जितम्
० । ० । स मासानां पाशान्मा मोचि । ० ॥ २२ ॥ जितम् ० । ० । सोधि-
शासानां पाशान्मा मोचि । ० ॥ २३ ॥ जितम् ० । ० । सोहोरात्रयोः पाशान्मा
मोचि । ० ॥ २४ ॥ जितम् ० । ० । सोद्वोः संयतो पाशान्मा मोचि । ०
॥ २५ ॥ जितम् ० । ० । स द्यावापृथिव्योः पाशान्मा मोचि । ० ॥ २६ ॥ जि-
तम् ० । ० । स इन्द्राग्न्योः पाशान्मा मोचि । ० ॥ २७ ॥ जितम् ० । ० । स
० । ० । पाशान्मा मोचि । ० ॥ २८ ॥ जितम् ० । ० । स राज्ञो वरुणस्य
मोचि । ० ॥ २९ ॥ जितप्रस्माकृर्मुद्रिभप्रस्माकंमृतप्रस्माकं तेजोस्माकं
स्वर्स्माकं यज्ञोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम्

॥ ३० ॥ तस्मादमुं निवेनालोप्योदयायुगप्रमुखाः पुत्रसमी यः ॥ ३१ ॥ त
 त्वोः पदं गान् दास्यान्ना मोचि ॥ ३२ ॥ तस्मैदं बर्चस्तेनः प्राणमायुनि वे-
 त्पार्श्वमेनमपराश्च पादयामे ॥ ३३ ॥

॥ ६ ॥ त्रिप्रम्याकृष्टाष्टप्रम्याकृष्टप्रम्या विद्वः पृथगा अरतीः ॥ १ ॥
 त्रिगिराह नदु मोमं व्याह पृथा र्था घातु मुकृतस्य लोके ॥ २ ॥ अगन्तु स्वः
 त्रिरागन्तु मे सूर्यस्य ज्योतिर्भागन्म ॥ ३ ॥ वृष्टोऽधूपाय वसुमान् युष्टो वसु वंशि-
 पीय वसुमान् धूपासं वसु मयि धेहि ॥ ४ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ षोडशं काण्डं समाप्तम् ॥

अथ सप्तदशं काण्डम्

॥ १ ॥ विष्णुसहिं सहमानं सासद्मानं सदीयांसम् । सहमानं सहोजितं स्व-
जितं गोजितं संधनानितम् । ईदृशं नाम ह इन्द्रमारुण्यमान् भूयासम् ॥ १ ॥ वि-
ष्णुसहिं ॥ ०।० ह इन्द्रं प्रियं देवानां भूयासम् ॥ २ ॥ विष्णुसहिं ॥ ०।० ह
इन्द्रं प्रियः पूजानां भूयासम् ॥ ३ ॥ विष्णुसहिं ॥ ०।० ह इन्द्रं प्रियः पशूनां भू-
यासम् ॥ ४ ॥ विष्णुसहिं सहमानं सासद्मानं सदीयांसम् । सहमानं सहोजितं स्वजितं
गोजितं संधनानितम् । ईदृशं नाम ह इन्द्रं प्रियः संग्रामानां भूयासम् ॥ ५ ॥ उदि-
ष्टुर्दिहि सूर्यं वर्चसा माभ्युर्दिहि । विपंश्च महं रर्ध्वतु मा चाहं विपते रधम् त-
वेद् विष्णो वहुषा वीर्याणि । त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सुधायां मा घेहि
परमे व्योमन् ॥ ६ ॥ उदिष्टुर्दिहि सूर्यं वर्चसा माभ्युर्दिहि । यांश्च परयासि पांश्च
न तेषु मा सुमतिं कृधि तवे ॥ ७ ॥ मा त्वा दभन्तस्त्रिलो अप्स्वन्तर्ये ण-
शिने उपतिष्ठन्त्यत्र । हित्वाशस्ति दिवमारुह्य एतां स नो मृद सुमतौ ते स्याम
तवे ॥ ८ ॥ त्वं न इन्द्र महते सौमगायादग्नेभिः परि पाण्डुभिः तवे ॥ ९ ॥
त्वं न इन्द्रोतिभिः शिवाभिः शतमो भव । आरोहंस्त्रिदिवं त्रिवो गृणानः सोम-
पीतये प्रियधामा स्वस्तये तवे ॥ १० ॥ (१) त्वमिन्द्रासि विश्वजित् सर्व-
वित् पुरुहूतस्त्वमिन्द्र । त्वमिन्द्रेमं सुहवं स्तोममेरयस्व स नो मृद सुमतौ ते स्याम
तवे ॥ ११ ॥ अदग्नेतु दिवि पृथिव्याभुतासि न त आपुर्महिमानमन्तरिक्षे ।
अदग्नेतु ब्रह्मणा वाटधानः स त्वं न इन्द्र दिवि पंछमे यच्छ तवे ॥ १२ ॥
या त इन्द्र तनूस्सु या पृथिव्यां यान्तरुग्ना या त इन्द्र पर्वमानेः स्वर्दिदि । यपेन्द्र
तन्वान्तरिक्षं व्यापिय तया न इन्द्र तन्वा शर्म यच्छ तवे ॥ १३ ॥ त्वमिन्द्र ब्र-
ह्मणा वर्धयन्तः सत्त्वं निपेदुर्ध्वपयो नार्धमानास्तवे ॥ १४ ॥ त्वं नृत् त्वं पर्येषुत्सं सु-
हसंधारं विदधं स्वर्दिदं तवे ॥ १५ ॥ त्वं रक्षसे प्रदिशश्चतस्रस्त्वं शोचिषा नभेमी
वि । वसिषा विश्वा भुवनानुं तिष्ठस ऋतस्य पन्थामन्त्रेण विद्वांस्तवे ॥
१६ ॥ तपस्येकयावार्कशस्तिमेपि सुदिने वार्धमानस्तवे ॥ १७ ॥ त्व-
लोकस्त्वं प्रजापतिः तुभ्यं यज्ञो वि तापते तुभ्यं जुहति जुहति

स्वये०॥१॥२॥ अस्मिन् सत् प्रतिष्ठितं मति भूतं प्रतिष्ठितम् । भूतं ह्यभ्युपगच्छति भव्यं
 भूते प्रतिष्ठितं तवेद् विष्णो बहुधा वीर्याणि । त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः सु-
 धार्या मा धेहि पश्ये व्योमन् ॥१६॥ शुक्रोसि भ्राजोसि । स यथा त्वं भ्राजता
 भ्राजोस्येवाहं भ्राजता आज्यासम् ॥ २० ॥ (२) रुचिरसि रोचोसि । स यथा
 त्वं रुच्या रोचोस्येवाहं पशुभिश्च ब्राह्मणवर्चसेन च रुचिपीय ॥ २१ ॥ उच्यते
 नम उदायते नम उदिताय नमः । विराजे नमः स्वराजे नमः स्रग्नाजे नमः ॥२२॥
 अस्तंयते नमोस्तमेप्यते नमोस्तमिताय नमः । विराजे नमः स्वराजे नमः स्रग्नाजे
 नमः ॥ २३ ॥ उदगादयमादित्यो विश्वेन तर्पसा सह । सपत्नान् मह्यं रुधिरम्
 मा चाहं द्विपते रथं तवेद् विष्णो बहुधा वीर्याणि । त्वं नः पृणीहि पशुभिर्विश्वरूपैः
 सुधार्या मा धेहि पश्ये व्योमन् ॥ २४ ॥ आदित्य नावमारुहः शतारित्रां स्व-
 स्तये । अहर्मात्यपीपरो रात्रिं स्रज्जातिं पारय ॥ २५ ॥ सूर्य नावमारुहः शता-
 रित्रां स्वस्तये । रात्रिं मात्यपीपरोहः स्रज्जातिं पारय ॥ २६ ॥ पूजापतेराष्टतो ब्र-
 ह्मेणा वर्मेणाहं कुर्यपस्य ज्योतिषा वर्चसा च । ज्वरदष्टिः कृतवीर्यो विहायाः स-
 हसोयुः सुकृतधरेयम् ॥ २७ ॥ परीहितो ब्रह्मेणा वर्मेणाहं कुर्यपस्य ज्योतिषा
 वर्चसा च । मा मा मापुमिपेदे देव्या या मा मानुषीरवसृष्टा बभूव ॥ २८ ॥ अ-
 तेन गुप्तं श्रुतुभिश्च सर्वभूतेन गुप्तो भव्येन चारम् । मा मा मापेत् प्राप्त्वा मोत
 मृत्युन्तर्द्वेहं संल्लिलेन वाचः ॥ २९ ॥ अग्निर्मा गोप्ता परि पातु विश्वेन वृष-
 ण्मूर्षो नृदतां मृत्युप्राशान् । व्युच्छन्तीरुपमः पर्वता ध्रुवाः सहस्रं प्राणा मर्या यम-
 न्ताम् ॥ ३० ॥ (३)

॥ सप्तदश काण्डं समाप्तम् ॥

अथाष्टादशं काण्डम् ॥

॥ १ ॥ ओ चित् सखायं सुखं वा वदत्यां तिरः पुरुर्विद-
 णितुर्नपातमा दधीत वेधा अधि समि मतरं दीर्घानः ॥ १ ॥ न-
 यष्टेत्तत्सलक्ष्मा यद्विप्रेक्ष्य भवति । महस्वनासो असुरस्य
 उर्विया परि ख्यन् ॥ २ ॥ उशन्ति या ते अमृतास एतदेकस्य
 मर्त्यस्य । नि ते मनो मनसि धाम्यस्मे जन्तुः पतिस्तन्वामा
 न यत् पुरा चक्रुमा कर्दं नूनमृतं यदन्तो अर्दतं रपेम । गन्धर्वो-
 सा नौ नाभिः परमं जामि तन्नौ ॥ ४ ॥ गर्भे नु नौ जनिता
 सविता विश्वरूपः । नकिरस्य प्र पिनन्ति प्रतानि वेदं नावस्य
 यौः ॥ ५ ॥ को अद्य युङ्क्ते धुरि गा श्रुतस्य शिषीवतो अभिनी
 आसन्निपून् हस्तसौ मयोभून् यत्पां भृत्यामृणयत् स जीवात् ॥ ६
 वेदं प्रथमस्याहुः क ई ददर्श क इह प्र वोचत् । बृहन्मित्रस्य वरुणस्य
 आहतो वाच्यो नृन् ॥ ७ ॥ यमस्य मा यम्पं काम आगन्तस्मान्मे योनौ
 ज्ञायेत् पत्यं तन्वं रिरिच्यां विचिद् बृहव रथेव चक्रा ॥ ८ ॥ न तिष्ठन्ति
 न्येते देवानां स्पर्श इह ये चरन्ति । अन्येत्त मदाहनो याहि त्वं तेन नि
 चक्रा ॥ ९ ॥ रात्रीभिरस्मा अहभिर्दशस्येत् सूर्यस्य चक्षुर्मुहुर्निर्ममीयात् ।
 व्या मिथुना सर्वन्धू यमीर्यमस्य विष्टहादजामि ॥ १० ॥ (१) आ
 नुत्तरा युगानि यत्र जामयः कृणवन्नजामि । उपं वर्द्धि वृषभाय
 सुभगे पति मत् ॥ ११ ॥ किं आतामद् यदनायं भवति किमु स्वमा
 तिर्लिगच्छात् । काममृता बृहे तद् रंषामि तन्वां मे तन्वां सं पिपूषि
 न ते नायं यम्यन्नाहमस्मि न ते तन्तुं तन्वां सं पृच्छाम् । अन्येत्त म-
 यस्तु न ते आता सुभगे वष्टेत्त ॥ १२ ॥ न वा उ ते तन्तुं तन्वां
 णपमादुर्यः स्वसारं निगच्छात् । असंयदेतन्मनसो हृदो मे आता
 यच्छेयीय ॥ १४ ॥ वृत्तो यतासि यम नेव ते मनो हृदयं चाविदाय ।
 ए न्वां कृण्वेव युक्तं परि प्वजाते लिङ्गमेव वृत्तम् ॥ १५ ॥ अन्य-

दुर्मन्त्वन्नामृतस्य नाम सलक्ष्मा यद् विपुरुषा भवति । यमस्य यो मनवते सुमन्त्व-
 ग्ने तमृष्व पाह्यमृष्युच्छन् ॥ ३४ ॥ यस्मिन् देवा विदथे मादयन्ते विवस्वतः सदेने
 धारयन्ते । सूर्येज्योतिरदधुर्मास्य । कून् परि द्योतनि चरतो अजंघा ॥ ३५ ॥ यस्मिन्
 देवा मन्मानि संचरेन्त्यपीच्ये न वयमस्य विष । मित्रो नो अत्रादितिरनागा-
 न्तसविता देवो वरुणाय वोचत् ॥ ३६ ॥ सखाय आ शिषामहे ब्रह्मेन्द्राय व-
 ज्रिणे । स्तुप ऊषु वृत्तमाय धृष्णवे ॥ ३७ ॥ शर्षसा हसि धृतो वृत्रहत्येन वृ-
 त्त्रहा । मधैर्मघोतो अति शूर दाशसि ॥ ३८ ॥ स्तेगो न क्षामत्येपि पृथिवीं मही
 नो वाता इह वान्तु भूयौ । मित्रो नो अत्र वरुणो गुज्यमानो अग्निवते न
 व्यसृष्ट शोकम् ॥ ३९ ॥ स्तुहि ध्रुवं गर्तसदं जनानां राजानं भीममुपहत्तुप्रभम् ।
 मृदा जस्त्रिरे रुद्र स्तवानो अन्यमस्मत्ते नि वपन्तु सन्यम् ॥ ४० ॥ (४) सरस्वतीं दे-
 वयन्तो हवन्ते सरस्वतीमध्वरे तायमाने । सरस्वतीं सुकृतो हवन्ते सरस्वती दाशुषे वार्य
 दात् ॥ ४१ ॥ सरस्वतीं पितरो हवन्ते दक्षिणा यज्ञमग्निक्षमाणाः । आसद्या-
 स्मिन् बर्हिषि मादयध्वमनमीवा इष आ धेहस्मे ॥ ४२ ॥ सरस्वति या सरथं
 ययाधोवधैः स्वधाभिर्देवि पितृभिर्मदन्ती । सहस्रार्थमिदो अत्र भागं रायस्पोषं
 यजेमानाय धेहि ॥ ४३ ॥ उदीरतामवंर उत परां उन्मध्यमाः पितरः सोम्या-
 सः । असुं य ईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नोवन्तु पितरो हवेषु ॥ ४४ ॥ आहं पितृ-
 न्तुविदवो अविस्मि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः । बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य
 भजन्त पित्वस्त इहागमिष्ठाः ॥ ४५ ॥ इदं पितृभ्यो नमो अस्तु य ये पूर्वोमो
 ये अपरास ईयुः । ये पार्थिवे रजस्या निपत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु विष्णु ॥ ४६ ॥
 मातर्ली कुव्येयमो अक्षिरोभिर्वृहस्पतिर्ऋकंभिर्वावृधानः । याश्च देवा वावृधुयं
 च देवास्ते नोवन्तु पितरो हवेषु ॥ ४७ ॥ स्वादुष्किलायं मधुमां उताय तीव्रः
 किलायं रसवां उतायम् । उतो न्वस्य पण्डिवांसमिन्द्रं न करचन संहत आह्वेषु
 ॥ ४८ ॥ परेयिवासं प्रवतो महीरिति बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम् । वेवस्वतं सं-
 गमनं जनानां यमं राजानं हविषा सपर्यत ॥ ४९ ॥ यमो नो गानुं प्रथमो वि-
 वेद नैषा गव्योतिरपभर्त्तवा च । यत्रा नः पूर्वं पितरः परेता पुना जज्ञानाः पृथ्या-
 अनु स्ताः ॥ ५० ॥ (५) बर्हिषदः पितर उत्यार्वागिमा वो हव्या चक्रमा जु-
 पध्वम् । त आ-गुतावमा शंतमेनावा नः शं योररपो दधात ॥ ५१ ॥ आच्या
 जानुं दक्षिणतो निपद्येदं नो हविरभि गृणन्तु विश्वे । वा हिंसिष्ट पितरः
 यद् व आगः पुरुषता कराम ॥ ५२ ॥ त्वष्टा बृहिरे वरुणं कृणोति
 भुवनं समेति । यमस्य माता पर्ययमाना मरो जाया विवस्वतो

ननाम् ॥ ५३ ॥ मेहि मेहि पृथिविभिः पृथोऽर्पयन्तां ते पूर्वे पित्रः परंताः । उभा
गङ्गां नो मृषया मदेन्तां यमं पदयामि वर्कणं च देवम् ॥ ५४ ॥ अपेतु वीत वि
चं सपुनानांम्या पुनं पितरौ लोकमक्रम् । अहोभिर्गच्छन्नुभिर्व्यक्तं यमो ददात्य-
वमानमस्य ॥ ५५ ॥ उशन्स्त्वेधीमशुशन्तः सर्मिधीमहि । उशन्शुशन् आ बह
पितृन् इविषे अत्तेवे ॥ ५६ ॥ शुमन्तस्त्वेधीमहि शुमन्तः सर्मिधीमहि । शुमान्
शुमन् आ बह पितृन् इविषे अत्तेवे ॥ ५७ ॥ अर्द्धिरो नः पितरौ नवगवा अ-
र्धर्वाणो भूमेवः सोम्यामः । तेषां वयं सुमतां यज्ञियांनामपि भूद्रे सौमन्से स्याम
॥ ५८ ॥ अर्द्धिरोभिर्यज्ञिपरा गङ्गीह यमं वरुणरिह मादयस्व । विवस्वन्तं हुवे यः
पिता तेस्मिन् यद्विष्या निषये ॥ ५९ ॥ इमं यमप्रस्तुमा हि रोहार्द्धिरोभिः प्रिवृभिः
संविद्वानः । आ त्वा मन्त्राः कविशस्ता बहन्त्वेना राजन् इविषो मादयस्व
॥ ६० ॥ इत एन उदारुहन् दिवस्पृजान्यारुहन् । म भूर्जयो यथा पथा घाम-
र्द्धिरो ययुः ॥ ६१ ॥ (६)

॥ इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

॥ २ ॥ यमाय सोमः पवते यमयं कियते इविः । यमं ह यज्ञो गच्छत्यग्नि-
दूतो अरकृतः ॥ १ ॥ यमाय मधुमत्तमं जुहोता म च तिष्ठत । इदं नम अर्पिभ्यः
पूर्वजेभ्यः पूर्वैभ्यः पथिकुद्रयः ॥ २ ॥ यमाय घृतवत् पयो राज्ञे इविर्मुहोतन । स
नो जीवेष्वा यमेदीर्यमायुः म जीवसे ॥ ३ ॥ मेनमग्ने वि दहो माभि गृशुघो
मास्य त्वचं चित्तिषो मा शरीरम् । शृतं यदा करसि जातवेदोयेमभेनं म हिणु-
तात् पितृरुपं ॥ ४ ॥ यदा शृतं कृणवो जातवेदोयेमभेनं परं दत्तात् पितृभ्यः ।
यदो गच्छात्यमुनीतिमेतामर्थं देवानां वशनीर्भवाति ॥ ५ ॥ त्रिकंशुकभिः पवते
पहुर्वीरकुमिद् दृष्ट । त्रिषुर् गांयत्री ह्यन्दांसि सर्वा ता यम आपिता ॥ ६ ॥
मूर्धं चतुर्पा गच्छ वार्तमात्मना दिवं च गच्छं पृथिवीं च धर्मभिः । अपो वा गच्छ
यदि तत्र ते हितमोर्पधीषु मतिं तिष्ठ्या शरीरैः ॥ ७ ॥ अजो भ्रागस्तर्पसस्तं तं-
पस्व तं तं शोचिस्तं पतु तं तं अर्धिः । यास्ते शिवास्तन्वो जातवेदस्ताभिर्वहेनं स-
कृतापु लोकम् ॥ ८ ॥ यास्ते शोचयो रंरपो जातवेदो याभिरापृणांसि दिवमं-
न्तरिक्षम् । अजं यन्तमनु ताः समृण्वतामयेतराभिः शिवतमाभिः शृतं कृधि ॥ ९ ॥
अवं सज्ज पुनरग्ने पितृभ्यो यस्त आर्हुतश्चरति स्थावान् । आयुर्वसान् उप यातु
शेषः सं गच्छतां तन्वा सुवचोः ॥ १० ॥ (७) अति द्रुत रवानां सारमेयो सं-
तुत्तौ शबलीं साधुना पथा । अवा पितृन्मुविद्वान् अपीहि यमेन ये संयमाहं म-

दन्ति ॥ ११ ॥ यौ ते भानौ यम रजितारौ चतुरक्षौ पथिपदी नृचक्षसा । ता-
 भ्यां राजन् परि धेद्येन स्वस्त्यस्मा अनमीवे च धेहि ॥ १२ ॥ उरूणसावेसुतपो-
 बुदुम्बलौ यमस्य दूतौ चरतो जनां अनु । तावस्मभ्यं दृश्ये सूर्याय पुनर्दातामसु-
 मयेह भद्रम् ॥ १३ ॥ सोम एकैभ्यः पवते घृतमेक उपासते । येभ्यो मधु प्रषावति
 तारिचदेवार्पि गच्छतात् ॥ १४ ॥ ये चित् पूर्वं श्रुतसाता श्रुतजाता श्रुतावृधः ।
 श्रुतीन् तर्पस्थतो यम तपोजां अपि गच्छतात् ॥ १५ ॥ तर्पसा ये अनाधृत्या-
 स्तर्पसा ये स्वर्ग्ययुः । तपो ये चकिरे महस्तांरिचदेवार्पि गच्छतात् ॥ १६ ॥ ये
 युध्यन्ते प्रधनेषु शूरांसो ये तनूत्यजः । ये वा महसंदक्षिणास्तांरिचदेवार्पि ग-
 च्छतात् ॥ १७ ॥ महसंणीथाः कुवयो ये गोपायन्ति सूर्यम् । श्रुतीन् तर्पस्वतो
 यम तपोजां अपि गच्छतात् ॥ १८ ॥ स्योनास्मै भव पृथिव्यवृज्जरा निवेशनी ।
 यच्छास्मै शर्प मप्रथाः ॥ १९ ॥ अमंघाधे पृथिव्या उरौ लोके नि धीयस्य ।
 स्यधा यादचकूपे जीवन् तास्ते सन्तु मधुरचुतः ॥ २० ॥ (८) हुयामिते मनसा
 मन इहेमान् गृह्णोर्ष जुहुषाण एहि । सं गच्छस्य पितृभिः सं यमेन स्योनास्त्वा
 वाता उर्ष वान्तु शग्माः ॥ २१ ॥ उत् त्वा वहन्तु मरुत उदवाहा उदमुतः । अ-
 जेन कृण्वन्तेः शीते वर्षेणोक्षन्तु वालिति ॥ २२ ॥ उदद्गमायुरायुषे क्रत्वे दक्षाय
 जीवसे । स्वान् गच्छतु ते मनो अपां पितृरूपं द्रव ॥ २३ ॥ मा ते मनो मासोर्मा-
 ज्ञाज्ञां मा रसस्य ते । मा ते हास्त तन्वाः किं चनेह ॥ २४ ॥ मा त्वा वृक्षः सं वा-
 धिष्ट मा देवी पृथिवी मही । लोकं पितृषु वित्त्वैधस्व यमराजसु ॥ २५ ॥ यत् ते
 अहमितिहितं पराचरं प्राणः प्राणो य उ वा ते परेतः । तत् ते संगत्य पितरः सनीहा प्रा-
 साद् घासं पुनरावेशयन्तु ॥ २६ ॥ अप्रेमं जीवा अरुधन् गृहेभ्यस्तं निवेदत पटिग्रामो-
 वितः । मृत्युर्यमस्यासीद् दूतः मचेता अमून् पितृभ्यां गम्यां चकार ॥ २७ ॥ ये द-
 स्यवः पितृषु मविष्टा क्षातिमुखा अद्भुताश्चरन्ति । पुरापुरो निपुरो ये भरन्तप्राणि-
 णान्स्मात् न धमाति यज्ञात् ॥ २८ ॥ सं विशन्तिह पितरः स्वा नः स्योनं कृण्व-
 न्तः प्रतिरन्त आयुः । तेभ्यः शक्येद्विषा नर्त्तमाणा ज्योग् जीवन्तः शरदः पुष्ट-
 घोः ॥ २९ ॥ यां ते धेनुं निपूणामि यमुं ते क्षीर औदनम् । तेना जनेस्पासो
 भर्ता योप्राप्तदजीवनः ॥ ३० ॥ (९) अथावर्त्ता म तद् या गुरोश्चार्त्तकं वा म-
 त्तरं नवीयः । यस्त्वा जघान वध्यः सो अस्तु मा सो अन्यद् विदत भागपेयम्
 ॥ ३१ ॥ यमः परोवरो विवस्मान् सतः परं नार्ति परपाणि किं घ्न । यमं
 अश्नोरो अपि मे निर्विघ्नो भुवो विवशान्वाततान ॥ ३२ ॥ अपागृहप्रमृतां म-
 त्पेभ्यः फुत्वा सर्वणीमदप्रविष्यते । उवाशिनोवमरुद् मन् नदामीदृशद् हा

मिथुना संरह्यः ॥ ३३ ॥ ये निखाता ये परोहा ये दग्धा ये चोद्धिताः । स-
 र्वास्तानिगन्तु आ वह पितृन् हविषे अर्चये ॥ ३४ ॥ ये अग्निदग्धा ये अग्निद-
 ग्धा मध्ये द्विवः स्थया मादर्यन्ते । त्वं तान् वेत्य यद्वि ते जातवेदः स्थया
 एतं स्थितिं जुपन्ताम् ॥ ३५ ॥ शं तेषु मातिं तपो अग्ने मा तन्वंतपः । वनेषु
 शुष्यो अस्तु ते पृथिन्यामस्तु यद्धरः ॥ ३६ ॥ ददाम्यस्मा अत्रसानेमेतद् य एष
 आगन् मम चेदभूद्विह । युमभिहित्वान् मत्पेतदोह ममेष शाय उप तिष्ठता-
 मिह ॥ ३७ ॥ इमां मात्रां मिमीमहे यथापतं न मासाति । शते शरत्सु नो पु-
 रा ॥ ३८ ॥ मेमां मात्रां ० । ० ॥ ३९ ॥ अपेमां मात्रां ० । ० ॥ ४० ॥ (१०)
 बीमां मात्रां ० । ० ॥ ४१ ॥ निदिमां मात्रां ० । ० ॥ ४२ ॥ उदिमां मा-
 त्रां ० । ० ॥ ४३ ॥ समिमां मात्रां मिमीमहे यथापतं न मासाति । शते शरत्सु नो पु-
 रा ॥ ४४ ॥ अमां मि मात्रां स्वरगामायुष्मान् भूयासम् । यथापतं न मासाति
 शते शरत्सु नो पुरा ॥ ४५ ॥ माणो अणानो व्यान आयुरचक्षुर्दृशये सूर्याय ।
 अपरिपरेण पथा यमराक्षः पितृन् गच्छ ॥ ४६ ॥ ये अग्रवः शशमानाः परियुष्टि-
 त्वा केषांस्त्यनपत्यवन्तः । ते चापूदित्याविदन्त लोकं नार्कस्य पृष्ठे अग्नि दीध्या-
 नाः ॥ ४७ ॥ उद्वन्तुती चोद्वमा धीनुमतीनिमथ्यमा । तृतीया इ प्रथारिति
 यस्यां पितर आसते ॥ ४८ ॥ ये नः पितुः पितरो ये पितामहा य आविष्टिशु-
 र्बान्तरिक्षम् । य आलियन्ति पृथिवीमुत चां तेभ्यः पितृभ्यो नमसा विधेम
 ॥ ४९ ॥ इदमिद् वा उ नापरं द्विवि पश्यामि सूर्यम् । माता पुत्रे यया मिचा-
 भ्येनं भूम ऊर्णुहि ॥ ५० ॥ (११) इदमिद् वा उ नापरं नरस्यन्वदितोपरम् ।
 ज्ञाया पतिमिद् वामग्राभ्येनं भूम ऊर्णुहि ॥ ५१ ॥ अग्नि त्वोर्णोमि पृथि-
 ध्या मातुर्वरेण भद्रया । जीवेपु भद्रं तन्मयि स्तथा पितृषु सा त्वयि ॥ ५२ ॥ अ-
 ग्नीषोमा पथिकृता स्थोनं देवेभ्यो रत्नं दधयुर्वि न्नोरम् । उप मेत्यन्नं पूषणं यो
 वरात्यभ्योपानः पृथिभिस्तथ गच्छतम् ॥ ५३ ॥ पूषा स्तेनरस्यावपतु मग्निदा-
 ननष्टपशुर्धनस्य गोपाः । त्वेभ्यः पारं ददन् पितृभ्योऽग्निदेवेभ्यः सुविद-
 धिभ्यः ॥ ५४ ॥ आयुर्विश्वापुः पारं पानु त्वा पूषा त्वां पानु मयि पुरस्तात् ।
 यवामेते सुकृतो यष्ट त इयुस्तत्र स्वा देवः संविता दधानु ॥ ५५ ॥ इमां युनक्ति
 ते वृद्धी अमुनीताप बोद्धवे । ताभ्यां युवस्य सार्द्धे सविताधावे गच्छतान् ॥ ५६ ॥
 एतन् स्वा वातेः मयमं न्वाणस्युनद्धं यद्विहारिमः पूषा । ५७ ॥ इमां युनक्ति
 ते वृद्धी अमुनीताप बोद्धवे । ताभ्यां युवस्य सार्द्धे सविताधावे गच्छतान् ॥ ५८ ॥
 एतन् स्वा वातेः मयमं न्वाणस्युनद्धं यद्विहारिमः पूषा । ५९ ॥ इमां युनक्ति
 ते वृद्धी अमुनीताप बोद्धवे । ताभ्यां युवस्य सार्द्धे सविताधावे गच्छतान् ॥ ६० ॥

याति ॥ ५८ ॥ इण्डं हस्ताद्वाददानो गृतासोः सह श्रोत्रेण वर्चसा बलेन । अत्रैव
त्वमिह वयं सुवीरा निरत्रा मृधो अभिमातीर्जयेम ॥ ५९ ॥ धनुर्हस्ताद्वाददानो
मृतस्य सह छत्रेण वर्चसा बलेन । समार्यभाय वसु भूरिं पुष्टमर्वाह त्वमेष्टुप जी-
वलोकम् ॥ ६० ॥ (१२)

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ ३ ॥ इयं नारी पतिर्लोकं वृणाना नि पद्यत उप त्वा मर्त्यं प्रेतम् । धां
पुराणमनुपालयन्ती तस्यै पूजां द्रविणं चेह धेहि ॥ १ ॥ उदीर्ष्व नार्यभि जी
वलोकं गतामुपेतमुपं शेष एहि । इस्तत्रामस्य दक्षिणोस्तत्रेदं पत्युर्जनित्वमभि १
वंधूध ॥ २ ॥ अपश्यं मुवति नीयमानां जीवां मृतेभ्यः परिणीयमानाम् । अग्नेः
यत् तमसा मावृतासीत् पाक्तो अपाचीयनयं तदेनाम् ॥ ३ ॥ पूजान्त्यघ्नये जी
वलोकं देवानां पन्थामनुसंवरन्ती । अयं ते गोपतिस्तं जुपस्व स्वर्गं लोकमभि
रोहयैनम् ॥ ४ ॥ उप धामुषं वेतसमंचतरो नदीनाम् । अग्नें पितृमपामसि ॥ ५ ॥
यं त्वमग्ने समर्द्धहस्तमु निर्वापया पुनः । क्याम्बूरत्र रोहतुं शण्डवूर्वा व्यल्कशा
॥ ६ ॥ इदं तु एकं पुर ऊं तु एकं तुतीयं तु ज्योतिषा सं विशस्व । संवेशने तु-
न्वाः चार्हरेभि पिप्यो देवानां परमे सधस्थे ॥ ७ ॥ उत्तिष्ठ प्रेहि म इवौकः क-
ण्णव सलिले सधस्थे । तत्र त्वं पितृभिः संविदानः सं सोमैतु मर्दस्व सं स्वधाभिः
॥ ८ ॥ म व्यवस्व तुन्यः सं भरस्व मा ते गात्रा वि हाप्ति मो शरीरम् । मनो
निर्विष्टमनु संविशस्व यत्र भूमेर्जुपसे तत्रे गच्छ ॥ ९ ॥ वर्चसा मां शिवरः सो-
म्यासो अञ्जन्तु देवा मधुना घृतेन । चक्षुषे मा प्रहरं तारयन्तो जुरसे मा जर-
दंष्टि वर्धन्तु ॥ १० ॥ (१३) वर्चसा मां सर्मनकृग्निर्मेधां मे विष्णुर्गम्य नृणा-
सन् । रयि मे विश्वे नि यच्छन्तु देवाः स्थोना मापः पर्वनैः पुनन्तु ॥ ११ ॥
मित्रावरुणा परि मामधातामादित्या मा स्वरवो वर्षयन्तु । वचो म इन्द्रो न्यनक्तु
हस्तयोर्जरदंष्टि मा सविता कृणोतु ॥ १२ ॥ यो ममारं प्रथमो मर्त्यानां यः प्रे-
यार्य प्रथमो लोकमेतम् । वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं राजानं हविषा सपर्यत
॥ १३ ॥ परा यात पितर आ च यातायं वो यज्ञो मधुना सर्मक्तः । वृत्तो अ-
स्मभ्यं द्रविणेह भद्रं रयि च नः सर्ववीरं दधात ॥ १४ ॥ कण्वः कुक्षीवान् पु-
रुमीदो अगस्त्यः शण्वास्वः सोम्यर्चुजानाः । विश्वामित्रोयं जयदग्निरात्रिर्वन्तु
नः कश्यपो वामदेवः ॥ १५ ॥ विश्वामित्र जयदग्ने वसिष्ठ भरद्वाज गोतम वा-
पदेव । शर्दिनो अत्रिग्रभीअयोधिः सुसैरामः पिनेरो मृदतो नः ॥ १६ ॥

स्ये मृजाना अति यन्ति रिप्रमायुर्दधानाः प्रतरं नवीयः । आप्यार्यमानाः पूजया
 निनार्यं स्वाम सुखयो गृहेषु ॥ १७ ॥ अञ्जते व्यञ्जते समञ्जते कर्तुं रिहन्ति
 पुनाभ्यञ्जते । सिन्धोरुच्छासे प्रत्यन्तपुच्छं हिरण्यपावाः पशुमांसु गृह्णते ॥ १८ ॥
 यद् वा मुद्रं पितरः सोम्यं च तेनो सचध्वं स्वयंशसो हि भूत । ते अर्वाणः कवय
 आ ऋणोत मुष्टिआ विदधे दूयमानाः ॥ १९ ॥ ये अत्रयो अङ्गिरसो नवंवा
 प्यावन्तो रातिपात्रो दधानाः । दक्षिणावन्तः सुकृतो य उ स्यासद्यास्मिन् वृ-
 ह्दिपि मादयध्वम् ॥ २० ॥ (१४) अथा यथा नः पितरः परांसः पूनासो अग्न अत-
 मोशानाः । शुचीदयन् दीर्घत उवयशासः क्षामा भिन्दन्तो अरुणार्यं वन् ॥ २१ ॥
 सुकर्मणः सुकृतो देवयन्तो अयो न देवा जनिमा धमन्तः । शुचन्तो अग्निं वा-
 वृधन्त इन्द्रमुर्वी गव्यां परिपदं नो अकन् ॥ २२ ॥ आ यूथेव क्षमति पृथो अ-
 लपद् देवानां जनिमान्पुत्रः । मतोसरिचदुर्वशीरकृपन् वृधे चिश्ये उपरस्यायोः
 ॥ २३ ॥ अकर्म ते स्वयंसो अभूम अतमवस्रपुपसो बिभ्रातीः । विरवं तद् भद्रं
 यदवन्ति देवा वृहद् बंदेम विदधे सुवीराः ॥ २४ ॥ इन्द्रो मा प्रकृत्वान् माच्या
 दिशः पातु वाहुच्युतां पृथिवी धामिषोपरि । लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये
 देवानां हुतभागा इह स्थ ॥ २५ ॥ धृता मा निर्ऋत्या दक्षिणाया दिशः पातु
 वाहु० । ० ॥ २६ ॥ अदितिर्मादित्यैः प्रतोच्या दिशः पातु वाहु० । ० ॥ २७ ॥
 सोमो मा विश्वैर्वरुदीच्या दिशः पातु वाहु० । ० ॥ २८ ॥ धृता इ त्वा धृ-
 र्णो धारयाता ऊर्ध्वं भानुं संविता धामिषोपरि । लोककृतः ० ॥ २९ ॥ माच्या
 त्वा दिशि पुरा संवृतः स्थायामा दधामि वाहु० । ० ॥ ३० ॥ (१५) दक्षि-
 णायां त्वा दिशि पुरा ० । ० ॥ ३१ ॥ प्रतीच्यां त्वा दिशि पुरा ० । ० ॥ ३२ ॥
 उदीच्यां त्वा दिशि पुरा ० । ० ॥ ३३ ॥ ध्रुवायां त्वा दिशि पुरा ० । ० ॥ ३४ ॥ ऊर्ध्वायां
 त्वा दिशि पुरा संवृतः स्थायामा दधामि वाहुच्युतां पृथिवी धामिषोपरि । लोककृतः
 पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्थ ॥ ३५ ॥ धृतासि धरुणोसि वंसंगोसि
 ॥ ३६ ॥ उदपूर्सि मधुपूर्सि वातपूर्सि ॥ ३७ ॥ इतरचं मामुतरचावतां यमे इव यत-
 माने यवैतम् । म वा भट्न् मानुषा देवयन्तो आ सोदतां स्वमुलोकं विदन्ति ॥ ३८ ॥
 स्वासंस्थे भवतमिन्दवे नो युजे वां वर्यं पूर्य नमोभिः । वि रलोक एति पृथ्वेव
 सूरिः शृण्वन्तु विरवे अमृतांस एतत् ॥ ३९ ॥ त्रीणि प्रदानि रूपो अन्वरो-
 ह्यनुष्पष्टीमन्वैतद्वृतेन । अचरेण प्रतिमितीते अकर्मृतस्य नामावभि सं पुनाति
 ॥ ४० ॥ (१६) देवभ्यः कर्मवृणीत मृत्युं पूजायै किममृतं नावृणीत । वृहस्प-
 तिर्गृहमेतनुत अर्पिः पित्रा यमस्तन्वा मा रिरेच ॥ ४१ ॥ स्वयं गन् ॥

वाह्नुष्मानि सुरभीणि कृत्वा । प्रादाः पितृभ्यः स्वपद्या ते अन्नन्तद्धि तं
 देव प्रयता हवींषि ॥ ४२ ॥ आसीनासो अरुणीनामुपस्थे रयि पत्त दाशुषे
 मर्त्याय । पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य वसुः प्र यच्छत त इहोर्जं दधात ॥ ४३ ॥ अग्नि-
 ष्वात्ताः पितर एह गच्छत सदेःसदः सदत सुप्रणीतयः । अतो हवींषि प्रयतानि
 घृहिंषि रयि च नः सर्ववीरं दधात ॥ ४४ ॥ उपहृता नः पितरः सोम्यासो वाहि-
 ष्येषु निधिर्पुत्रियेषु । तथा गमन्तु त इह अन्नन्तार्थं सुवन्तु तैवन्तुस्मान् ॥ ४५ ॥ ये
 नः पितुः पितरो ये पितामहा अन्नूजहिरे सोमणीयं वसिष्ठाः । तेभिर्येमः संरराणो ह-
 वींष्यशन्तुशदिः प्रतिक्राममंतु ॥ ४६ ॥ ये तातृपुंर्देवत्रा जेहमाना होत्राविद् स्तो-
 मतप्यासो अर्केः । आग्नें याहि सहस्रं देववन्देः सस्यैः कृतिभिर्धर्मिभिर्धर्मसज्भिः
 ॥ ४७ ॥ ये सत्पासो हविरदो हविष्पा इन्द्रेण देवैः सुर्यं तुरेण । आग्नें याहि
 सुविदत्रेभिर्वाह परैः पूर्वैर्धर्मिभिर्धर्मसज्भिः ॥ ४८ ॥ उप सर्प मातरं भूमिमेतामृ-
 व्यर्चसं पृथिवीं सुशेवांश्च । ऊर्णम्रदाः पृथिवीं दक्षिणावत एषा त्वा पातु प्रपं
 पुरस्तात् ॥ ४९ ॥ उच्छृञ्चस्व पृथिवि मा नि वांयथाः सृषायासास्मै भव स-
 पसर्पणा । माता पुत्रं यथा सिचाभ्येनं भूम ऊर्णहि ॥ ५० ॥ (१७) उच्छृञ्च-
 माना पृथिवी सु तिष्ठतु सुरर्धं भित् उप हि अर्पन्ताम् । ते गुहासो घृतश्चतः स्यो-
 ना विरवाहास्मै शरणाः सन्त्वन्नं ॥ ५१ ॥ उत्तं स्तभ्नामि पृथिवीं त्वत्परीमं
 लोगं निदधन्मो अहं रिपम् । एतां स्थूणां पितरो धारयन्ति ते तत्र यमः सादनाते
 कृणोतु ॥ ५२ ॥ इममग्ने चमसं मा वि जिहरः प्रियो देवानामृत सोम्यानाम् ।
 अयं यश्चमसो देवपानस्तस्मिन् देवा अमृतां मादयन्ताम् ॥ ५३ ॥ अर्पवा पूर्णं
 चमसं यमिन्द्रायाविभर्ताजिनीवते । तस्मिन् कृणोति सुकृतस्यं भुक्तं तस्मिन्
 न्तुः पवते विश्वदानीम् ॥ ५४ ॥ यत् ते कृष्णः शकुन आतुतोदं पिपीलः सुर्प
 व्रत वा श्वार्पदः । अग्निष्टद् विश्वार्दगदं कृणोतु सोमश्च यो ब्राह्मणो आविने-
 श ॥ ५५ ॥ पर्यस्वतीरोपययुः पर्यस्वन्मात्रकं पर्यः । अर्पां पर्यसो यत् पयस्तेन
 मा सह शुम्भतु ॥ ५६ ॥ इमा नारीरविप्रवाः सुपञ्चरीराञ्जनेन सर्पिषा । से-
 र्पशन्ताम् । अन्नश्रवीं अनमीवाः सुरत्मा आ रोहन्तुं जनयो योनिमग्रे ॥ ५७ ॥
 सं गच्छस्व पितृभिः सं योमेनेषापूर्तेन परमे व्योमन् । हित्वावचं पुनरस्तमेहि सं
 गच्छतां तन्वां सुवचीं ॥ ५८ ॥ ये नः पितुः पितरो ये पितामहा य आविशि-
 र्ध्वन्तरिक्षम् । तेभ्यः स्मरादसुनीतिर्नो अयं मयावशं तन्वः कल्पयाति ॥ ५९ ॥
 शं ते नीहारो भवतु शं ते मुष्वाव शीयताम् । शीतिक्के शीतिकावति होदिक्के
 ह्रौदकावीत । मयद्रुण्यंशु शं सुव इमे स्वर्गिण शीमय ॥ ६० ॥ (१८)

त्स्वान् नो अभयं कृणोतु यः सुत्रामां जीवदानुः सुदानुः । इहेमे श्रीरा यद्भवो
 न्तु गोमृदश्वन्मर्यास्तु पुष्टम् ॥ ६१ ॥ त्रिवस्वान् नो अमृतत्वे दधातु परैतु
 गुरमृतं न ऐतु । इमान् रक्षतु पुष्टानां जग्मिषो मो ज्वेपाससवो यमं गुः ॥ ६२ ॥
 दध्रे अन्तरिक्षे न मृदा पितृणां कृविः प्रमर्तिर्मतीनाम् । तमर्चत विश्वमित्रा
 र्षिभिः स नो ययः प्रतरं जीवसे धातु ॥ ६३ ॥ आ रोहित दिवंमुत्तमामृषयो
 विभीतन । सोमपाः सोमपायिन इदं वः क्रियते हविरगम्य ज्योतिरुत्तमम्
 ६४ ॥ य केतुना बृहता भात्यग्निरा रोदसी वृषभो रोस्वीति । त्रिवश्चि-
 ताहुषमामुदानहुषामुपस्थे महिषो ववर्ध ॥ ६५ ॥ नार्कं सुपर्णमुष यत् पतन्तं
 । वेनन्तो अभ्यवञ्चत त्वा । हिरण्यपत्नं वरुणस्य दूतं यमस्य योनीं शकुनं
 ययुम् ॥ ६६ ॥ इन्द्रं कर्तुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यया । शिक्ता णो अस्मिन्
 दूतं यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ ६७ ॥ अपूपार्पितान् कुम्भान् यास्ते
 । अपारयन् । ते ते सन्तु स्वधार्वन्तो मधुमन्तो घृतश्नुतः ॥ ६८ ॥ यास्ते
 ना अनुक्रिरामि तिलामित्राः स्वधार्वतीः । तास्ते सन्तु विश्वीः प्रभ्वीस्तास्ते
 । राजानुं मन्यताम् ॥ ६९ ॥ पुनर्देहि वनस्पते य पुष निर्हितस्त्वयि । यया
 स्य सादन्न आसीति विदथा वदन् ॥ ७० ॥ आ रभस्व जातयेदस्मेजस्यद्ध-
 । अस्तु ते । शरीरमस्य सं दृढार्धेन धेहि मुकृतां लोके ॥ ७१ ॥ ये ते पूर्व
 तागता अपरे पितरश्च ये । तेभ्यो घृतस्य कुन्पेतु शतधारा व्युन्दती ॥ ७२ ॥
 तदा रोह वयं उन्मृजानः स्वा इह बृहद् दीदयन्ते । अभि मेहि मध्यतो मापं
 स्याः पितृणां लोकं प्रथमो यो अत्र ॥ ७३ ॥ (१६)

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ४ ॥ आ रोहतु जनित्रीं जातवेदसः पितृयार्णः सं व आ रोहयामि । अ-
 । इदं ज्येष्ठितो ह्यपुत्रा ईजानं युक्ताः मुकृतां यत् लोके ॥ १ ॥ देवा यद्रमृतं
 लपयन्ति हविः पुष्टोदाशं पुचो यंशायुधानि । तैर्भिर्यादि पृथिभिर्देवयार्णैर्षरीजानाः
 र्गं यन्ति लोकम् ॥ २ ॥ श्रुतस्य पन्थामनुं परय साध्वार्द्रिरमः मुह्यतो येन यन्ति ।
 भिर्यादि पृथिभिः स्वर्गं यत्रादित्या मधु अक्षयं नि नृनीये नारुः अधि वि श्रयस्व
 । ३ ॥ अयः सुपर्णा उर्परस्य मापू नाकस्य पृष्ठे अवि विश्वं धिताः । स्यान्
 गोका अमृतेन विष्टा इषमूर्जं यजमानाय दुहाम् ॥ ४ ॥ नृदोषारं यामुंश्मृदन्-
 रंसे ध्रुवा दोषार पृथिवीं प्रेतिष्ठाम् । मतीमां लोका घृतदृष्टाः स्वर्गाः वामेतामं यत्र-

मानायं दुहाम् ॥५॥ ध्रुव आ रोह पृथिवीं विश्वभोजसमन्तरिक्षमुपभृदा क्रमस्व ।
 जुहु र्या गच्छ यजेमानेन साकं सुवेणं वृत्सेन दिशः प्रपीताः सर्वा ध्रुव्वाहणी-
 यमानः ॥ ६ ॥ तीर्थैस्तरन्ति प्रवर्तो महीरिति यज्ञकृतः सुकृतो येन यन्ति । अ-
 त्रादधुर्यजमानाय लोकं दिशो भूतानि यदकल्पयन्त ॥ ७ ॥ अद्विरसामयन्
 पूर्वा अग्निरादित्यानामयन् गार्हपत्यो दक्षिणाणामयन् दक्षिणाग्निः । महिमा-
 नमग्नेर्विहितस्य ब्रह्मणा समह्नाः सर्व उप याहि शम्यः ॥ ८ ॥ पूर्वा अग्निर्घ्ना
 तपतु शं पुरस्ताच्छं पश्चात् तपतु गार्हपत्यः । दक्षिणाग्निष्टे तपतु शर्म वर्मात्तरतो
 मध्यतो अन्तरिक्षाद् दिशोदिशो अग्ने परि पाहि धारात् ॥ ९ ॥ ययमग्ने शंतमा-
 भिस्तनूभिरीजानमभि लोकं स्वर्गम् । अरवा भूत्वा पृष्टिवाहो बहाय यज देवैः सं-
 धमादं मदन्ति ॥ १० ॥ (२०) शमग्ने पश्चात् तप शं पुरस्ताच्छमुत्तराच्छमं
 धरात् तपैनम् । एकलोधा विहितो जातवेदः सम्यगेन धेहि सुकृतासु लोके ॥ ११ ॥
 शमग्नयः समिद्धा आ रभन्तां प्राजापत्यं मेध्यं जातवेदसः । शृतं कृण्वन्त इह
 मावं चिक्षिपन् ॥ १२ ॥ यज्ञ एति विततः कल्पमान ईजानमभि लोकं स्वर्गम् ।
 तमग्नयः सर्वहुतं जुपन्तां प्राजापत्यं मेध्यं जातवेदसः । शृतं कृण्वन्त इह मावं चि-
 क्षिपन् ॥ १३ ॥ ईजानश्चित्तमार्कत्तदग्निं नाकस्य पृष्ठाद् दिवमुत्पतिष्यन् । त-
 स्मै प्र भाति नभसो ज्योतिषीमान्स्वर्गः पन्थाः सुकृते देवयानः ॥ १४ ॥ अ-
 ग्निर्होताध्वर्युष्टे बृहस्पतिरिन्द्रो ब्रह्मा दक्षिणतस्ते अस्तु । हुतोयं संस्थितो यज्ञ
 एति यत्र पूर्वमयं हुतानाम् ॥ १५ ॥ अपूपवान् क्षीरवाश्चरुरेह सीदतु । लो-
 ककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्थ ॥ १६ ॥ अपूपवान् दधि-
 वाश्चरुरेह ॥ १७ ॥ अपूपवान् द्रव्यवाश्चरुरेह ॥ १८ ॥ अपूपवान् घृत-
 वाश्चरुरेह ॥ १९ ॥ अपूपवान् मांसवाश्चरुरेह ॥ २० ॥ (२१)
 अपूपवान् नर्ववाश्चरुरेह ॥ २१ ॥ अपूपवान् मधुमाश्चरुरेह ॥ २२ ॥
 अपूपवान् रसवाश्चरुरेह ॥ २३ ॥ अपूपवान् पर्ववाश्च-
 रुरेह सीदतु । लोककृतः पथिकृतो यजामहे ये देवानां हुतभागा इह स्थ
 ॥ २४ ॥ अपूपवर्षितान् कुम्भान् यास्ते देवा अर्षारयन् । ते ते सन्तु
 स्वधावन्तो मधुमन्तो घृतश्चूतः ॥ २५ ॥ यास्ते धाना अनुक्रियामि तिलमिश्राः
 । तास्ते सन्तुष्टीः प्रभ्वीस्तास्ते यमो राजातु मन्यताम् ॥ २६ ॥ अक्षिति-
 म् ॥ २७ ॥ द्रव्यश्चस्कन्द पृथिवीमनु घाप्तिं च योनिमनु यश्च पूर्वं । म-
 योनिमनु संचरन्तं द्रव्यं जुहोम्यनु सप्त दोषाः ॥ २८ ॥ शतधरं वायुमर्कं
 विदं नृचक्षंसस्ते अभि चक्षते रुमिम् । ये पृणन्ति म च यच्छन्ति सार्द्धा ते दृष्टान्ते

दक्षिणां मन्त्रमोचयत् ॥ २६ ॥ कोऽर्हो दुहन्ति कुलशं चतुर्विलमिदो धेनुं मधुमतीं
मन्त्रये । ऊर्जं यदन्तीमदिनि जनेष्वग्ने मा हिमीः परमे ज्योमन् ॥ ३० ॥ (२२)
एतन् न देवः मञ्जिता वामो ददामि भर्तवे । तत् त्वं यमस्य राज्ये वसानस्ता-
प्यं चर ॥ ३१ ॥ धाना धेनुरभवद् वत्सो अस्यास्तिलोभवत् । तां वै यमस्य
राज्ये अक्षितामुप जीवति ॥ ३२ ॥ एतास्ते असौ धेनवः कामदुषा भवन्तु । ए-
नीः श्येनीः सर्मण विरूपास्तिलवत्सु उर्पं तिष्ठन्तु त्वात्र ॥ ३३ ॥ एनीर्धना
हारिणीः श्येनीरस्य कृष्णा धाना रोहिणीर्धेनवस्ते । तिलवत्सु ऊर्जमस्मै दुहा-
ना विश्वाहा मन्त्रवन्पस्फुरन्तीः ॥ ३४ ॥ ब्रह्मानरे हविरिदं जुहोमि साहसं श-
तधारायुत्सम् । स विभर्ति पितरं पितामहान् मपितामहान् विभर्ति पित्र्यमानः ॥ ३५ ॥
सहस्रधारं शतधारायुत्समक्षितं व्यच्यमानं सलिलस्यं पृष्ठे । ऊर्जं दुहानमनपस्फु-
रन्मुपासते पितरः स्वधाभिः ॥ ३६ ॥ इदं कर्त्ताम्बु चयनेन चितं तत् संजाता
अव परयतेत । मर्त्योयममृतत्वमेति तस्मै गृहान् कृणुत यावत्सर्वन्धु ॥ ३७ ॥
इहैर्वधिं यत्नसनिहिद्विर्धत्त इहर्भतुः । इहैर्वि वीर्यवचरो वयोधा अपराहतः ॥ ३८ ॥
पुत्रं पौत्रमभितर्पयन्तीरापो मधुमतीरिमाः । स्वधां पितृभ्यो अमृतं दुहाना आपो
देवीरुभयोस्तर्पयन्तु ॥ ३९ ॥ आपो अग्निं प्र हिणुत पितृरूपेण यस्तं पितरो मे
जुषन्ताम् । आसीनानामृतेषु ये सचन्ते ते नो रयिं सर्ववीरुं नि यच्छान् ॥ ४० ॥
(२३) समिन्धते अमर्त्यं हव्यवाहं मृतमियम् । स वेदं निर्हितान् निधीन् पितृन्
परावतो गुतान् ॥ ४१ ॥ यं ते मन्थं यमोदने यन्मांसं निपूणामि ते । ते ते स-
न्तु स्वधार्चन्तो मधुमन्तो पृतश्चतः ॥ ४२ ॥ यास्ते धाना अनुक्रिरामि तिलमि-
थाः स्वधार्चताः । तास्ते सन्तुष्टीः प्रभ्वीस्तास्ते यमो राजानं मन्यताम् ॥ ४३ ॥
इदं पूर्वमपरं त्रियानु येना ते पूर्वं पितरः परेताः । पुत्रेणवा ये अभिशार्चो अस्य ते त्वा
बहन्ति सुकृतांस्तु लोकम् ॥ ४४ ॥ सरस्वतीं देवयन्तो हवन्ते सरस्वतीमध्वरे त्रा-
यमाने । सरस्वतीं सुकृतो हवन्ते सरस्वतीं वायुषे वयि दातु ॥ ४५ ॥ सरस्वतीं
पितरो हवन्ते दक्षिणा यज्ञमग्निजंभाणाः । आसद्यास्मिन् अहिं पि मादयध्वमन-
मीवा इष आ धेहस्मे ॥ ४६ ॥ सरस्वति या सरयं यथाथोक्थैः स्वधाभिर्देवि
पितृभिर्मदन्ती । स्रष्टार्यमिदो अत्र भागं शायस्योपं यजमानाय धेहि ॥ ४७ ॥
पृथिवीं त्वा पृथिव्यामा वंशयामि देवो नो धाता प्र तिगत्पायुः । परापरैता व-
सुविद् वो अस्त्वधा मृताः पितृषु सं भवन्तु ॥ ४८ ॥ आ प्र चर्बवेणामप तन्यजे-
थां यद् वामभिमा अत्रोचुः । अस्मादेतमध्वयौ तद् वशीयो दातुः पितृष्विहभो-
जो मम ॥ ४९ ॥ एयमग्नं दक्षिणा भद्रतो नो अनेन उक्ता मुदयो वयोवाः ।

यौर्वेने जीवानुपपृञ्चती जरा पितृभ्यः उपसंपराण्यादिमान् ॥ ५० ॥ (२४)
 इदं पितृभ्यः म भरामि वहिर्जीवं देवेभ्य उच्चरं स्तुणामि । तदा रोह पुरुष मे-
 ध्यो भवन् प्रति त्वा जानन्तु पितरः परेतम् ॥ ५१ ॥ एदं वहिरेसदो मेध्योभूः
 प्रति त्वा जानन्तु पितरः परेतम् । यथापरु त्वन् सं भरस्व गात्राणि ते ब्रह्म-
 णा कल्पयामि ॥ ५२ ॥ पुरो राजाप्रिधानं चरुणामूर्जो बलं सह ओजो न आगन् ।
 आयुर्जीवेभ्यो विदधद् दीर्घायुत्वाय शतशारदाय ॥ ५३ ॥ ऊर्जो भागो य इमं जजा-
 नारमात्रो जामाधिपत्यं जगाम । तमर्चत विश्वमित्रा हविभिः स नो यमः प्रतुरं जीवसे
 धात् ॥ ५४ ॥ यथा यमाय हर्म्यमवपन् पञ्च मानवाः । एवा वपामि हर्म्यं यथा मे भूरयो-
 संत ॥ ५५ ॥ इदं हिरण्यं विभृहि यत् ते पिताभिः पुरा । स्वर्गं यतः पितुर्हस्तं निर्मदहि
 दक्षिणम् ॥ ५६ ॥ ये च जीवा ये च मृता ये जाता ये च यज्ञियाः । तेभ्यो घृतस्य कृत्स्नं
 तु मधुधारा व्युन्दती ॥ ५७ ॥ वृषा महीनां पवते विचक्षणः सूर्यो अद्वा प्रतरीतोपसा
 दिवः । प्राणः सिन्धूनां कुलशो अचिक्रवदिन्द्रस्य हार्दिमाविशन्मनीषया ॥ ५८ ॥
 त्वेपस्ते धूम ऊर्णोतु विवि पंडुक आततः । सूर्यो न हि घृता त्वं कृपा पारु रो-
 चसे ॥ ५९ ॥ म वा एतीन्द्रुरिन्द्रस्य निष्कृतिं सखा सख्युर्न प्रमिनाति संगिरः ।
 मयं इव योषाः समर्पसे सोमः कुलशे शतयामना एषा ॥ ६० ॥ (२५)
 अल्लक्ष्मीमदन्तु हव प्रियां अधूपत । अस्तोपतु स्वभानवो विप्रा यविष्ठा ईमहे
 ॥ ६१ ॥ आ यात पितरः सोम्यासो गम्भीरैः पृथिभिः पितृयाणैः । आयुः-
 स्मभ्यं दधतः प्रजां च रायश्च पोषैरभि नः सचञ्चम् ॥ ६२ ॥ परा यात पि-
 तरः सोम्यासो गम्भीरैः पृथिभिः पूर्णाणैः । अथा मासि पुनरा यात नो गृहान्
 हविरत्तु सुमजसः सुवीराः ॥ ६३ ॥ यद् वो अग्निरजहादेकमङ्गं पितृलोकं ग-
 मयं जातवेदाः । तद् व एतत् पुनरा प्याययामि माताः स्वर्गे पितरो मादयध्वम्
 ॥ ६४ ॥ अभूद् द्रुतः प्रहितो जातवेदाः मायं न्यद् उपवन्तो नृभिः । प्रादाः
 पितृभ्यः स्वधया ते अञ्जत्रदि त्वं देव प्रमता हवीर्यि ॥ ६५ ॥ असा हा इह ते
 मनः कर्कुत्सलमिव जामयः । अभ्येनं भूम ऊर्णहि ॥ ६६ ॥ शुष्मेन्तां लोकाः
 पितृपदनाः पितृपदने त्वा लोक आसादयामि ॥ ६७ ॥ येऽस्माकं पितरस्तेषां वरि-
 रसि ॥ ६८ ॥ उर्ध्वं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मेध्यमं अथाय । अथा वयमादि-
 त्य वृते तवानागमो अदितये स्याम ॥ ६९ ॥ आस्मत् पाशान् वरुण मुञ्च स-
 र्वान् येः संप्रमे ष्यते येऽप्यामे । अथा जीवेम श्रुदं शतानि त्वया राजन् गु-
 पिता रक्षमाणाः ॥ ७० ॥ (२६) अग्नये कव्यवार्दनाय स्वया नमः ॥ ७१ ॥
 सोमाय पितृमने स्वया नमः ॥ ७२ ॥ पितृभ्यः सोमवमयः स्वया नमः ॥ ७३ ॥

यमायै पितृभ्यो नमः ॥ ७४ ॥ एतत् ते ततामह स्वधा ये च त्वाम
 ॥ ७५ ॥ एतत् ते ततामह स्वधा ये च त्वामनु ॥ ७६ ॥ एतत् ते तत स्वधा
 ॥ ७७ ॥ स्वधा पितृभ्यः पृथिविषद्भ्यः ॥ ७८ ॥ स्वधा पितृभ्यो अन्तरिक्षसद्भ्यः
 ॥ ७९ ॥ स्वधा पितृभ्यो दिविषद्भ्यः ॥ ८० ॥ (२७) नमो वः पितर उ
 ॥ ८१ ॥ नमो वः पितरो रसाय ॥ ८२ ॥ नमो वः पितरो भामागु नमो वः पितरो
 ॥ ८३ ॥ नमो वः पितरो यद् घोरं तस्मै नमो वः पितरो यत् फूरं तस्मै
 ॥ ८४ ॥ नमो वः पितरो यच्छिवं तस्मै नमो वः पितरो यत् स्थोने तस्मै ॥ ८५
 ॥ ८६ ॥ नमो वः पितरः स्वधा वः पितरः ॥ ८७ ॥ येत्रे पितरः पितरो येत्रे यूयं स्थ यू
 ॥ ८८ ॥ यद् यद् पितरो ज्ञीया इह यूयं स्मः
 ॥ ८९ ॥ अस्मास्तेनु यूयं तेषां श्रेष्ठो भूयास्य ॥ ९० ॥ यद् यद् पितरो ज्ञीया इह यूयं स्मः
 ॥ ९१ ॥ अस्मास्तेनु यूयं तेषां श्रेष्ठो भूयास्य ॥ ९२ ॥ आ स्वाग्न इधीमहि घुमन्तं देवाजरम्
 ॥ ९३ ॥ यद् यद् सा तेषानीयसी सुमिद् वीदयति धर्षि । इयं स्तोत्रभ्यु आ भर ॥ ९४ ॥ च
 ॥ ९५ ॥ न्द्रमा अप्स्यन्तरा मुष्णो धावते शिवि । न वो हिरण्यमेमयः पद्मं बिन्दन्ति
 ॥ ९६ ॥ विष्णो विचं मे अस्य रोदसी ॥ ९७ ॥ (२८)

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ अष्टादश काण्डं समाप्तम् ॥

अथैकोनविंशं काण्डम् ॥

॥ १ ॥ सं सं स्रवन्तु नद्यः सं वाताः सं पतन्निष्ठाः । यज्ञमिमं वर्धयता गिरः
संस्त्राव्येण हविषा जुहोमि ॥ १ ॥ इमं होमां यज्ञमवतेमं संस्त्रावणा जुत । य-
ज्ञमिमं वर्धयता गिरः संस्त्राव्येण हविषा जुहोमि ॥ २ ॥ रूपंरूपं वयोवयः सं-
भ्यैतं परि प्वजे । यज्ञमिमं चतस्रः प्रदिशो वर्धयन्तु संस्त्राव्येण हविषा जुहोमि ॥ ३ ॥

॥ २ ॥ शं त आपो हैमवतीः शर्म ते सन्तुत्स्याः । शं ते सन्निप्यदा आपः
शर्म ते सन्तु वृष्याः ॥ १ ॥ शं त आपो धन्वन्त्याः शं ते सन्तुवन्त्याः । शं ते
खानिनिष्ठा आपः शं याः कुम्भेभिराभृताः ॥ २ ॥ अतश्चयः खनमाना धिषा ग-
म्भीरे अपसः । भिषग्भ्यो भिषक्तरा आपो अच्छा वदामसि ॥ ३ ॥ अपामहं
दिव्यानामुषां स्रोतस्यानाम् । अपामहं प्रणेजनेश्वा भवय वाजिनः ॥ ४ ॥ ता
अपः शिवा अपोयस्मंकरणीरुपः । यथैव तृप्यते मयस्तास्तु आ दुत्त भेषजीः ॥ ५ ॥

॥ ३ ॥ द्विस्पर्शिन्याः पर्यन्तरिक्षाद् वनस्पतिभ्यो अर्च्योपधीभ्यः । यज्ञ-
यज्ञ विभृतो जातवेदास्ततः स्तुतो जुपमाणो न एहि ॥ १ ॥ यस्ते अप्सु मेहिमा
यो वनेषु य ओपधीषु पशुष्वप्स्वान्तः । अग्ने सर्वास्तन्वाः संरभस्य ताभिर्न ए-
हि द्विणिषोदा अजस्रः ॥ २ ॥ यस्ते देवेषु महिमा स्वर्गो या ते तनूः पितृष्वोदि-
वेश । पुष्टिर्या ते मनुष्येषु पप्रधेग्ने तया इयिस्मस्मासु पेहि ॥ ३ ॥ भुक्तर्णोप
कवधे वेद्याय वचोभिर्वाकैरुप यामि श्रतिम् । यतो अयमभयं तन्नो अस्त्वयं देवा-
नो यज्ञ देवो अग्ने ॥ ४ ॥

॥ ४ ॥ यामार्हुतिं प्रथमामथैवा या जाता या हव्यमर्कणोऽज्ञातवेदाः । तां
तं एतां प्रथमो जोहवीमि ताभिर्होतो बहनु हव्यमग्निग्नये स्वाहा ॥ १ ॥ आर्हुतिं देवो
पुरो दधे चित्तस्य जाता सुहवा नो अस्तु । यामाशार्यमि केवली ता मे
विदंयमेतां मनमि मर्विप्याम् ॥ २ ॥ आर्हुत्या नो शस्वत आर्हुत्या न

उपा गंदि । अग्रे भगस्य नो धेहयो नः सुहयो भव ॥ ३ ॥ बृहस्पतिर्भि आकू-
तिमाक्षिरसः प्रति जानातु वार्षमेताम् । यस्य देवा देवताः संवभूतुः स सुप्रणी-
ताः कामो अन्वेत्स्मान् ॥ ४ ॥

॥ ५ ॥ इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विपुरुषं यदस्ति । ततो ददाति
हाशुपे वसूनि चोद्दराध उपस्तुतश्चिद्वर्षाक् ॥ १ ॥

॥ ६ ॥ सहस्रबाहुः पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वास्त-
तिष्ठद् दशाह्णुलम् ॥ १ ॥ त्रिभिः पृथिव्यामरोहत् पार्दस्येहामेवत् पुनः । तथा
चक्रामद् विष्वङ्शनानशने अन्तु ॥ २ ॥ तार्वन्तो अस्य महिमानस्ततो ज्या-
योदच पुरुषः । पादौस्य विश्वा भूतानि त्रिपार्दस्यामृतं दिवि ॥ ३ ॥ पुरुषं प्रवेदं
तर्ह्य यद् भूतं यद्य भ्राव्यम् । जतामृतस्वस्येश्वरो यद्व्येनाभवत् सह ॥ ४ ॥ यत्
पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् । मुखं किमस्य किं शूहू किमूहू पादां व्यपेते
॥ ५ ॥ ब्राह्मणोस्य मुखमासीद् शूहू राजन्योभवत् । भयं तदस्य यद् वैश्यः
पृथ्वा शूद्रो अजायत ॥ ६ ॥ चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षुः सूर्यो अजायत । मु-
खादिन्द्रश्चाग्निश्च पाणाद् वायुरजायत ॥ ७ ॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शी-
ष्णो घाः समवर्तत । पृथ्वा भूमिर्दिशः ओशत् तथा लोकौ अकल्पयन् ॥ ८ ॥
विराडमे समभवद् विराजो अग्निं पुरुषः । स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद् भूमि-
मघो पुरः ॥ ९ ॥ यत् पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमर्त्नवत् वसन्तो अस्यामीदाज्यं
भीष्म इध्मः शरङ्गविः ॥ १० ॥ तं यज्ञं प्रावृषा मौक्षन् पुरुषं जातमग्नयः । तेन
देवा अयजन्त माध्या वसंवश्च ये ॥ ११ ॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये च के चो-
भपादतः । गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः ॥ १२ ॥ तस्माद् य-
ज्ञात् सर्वहुत श्रद्धः सामानि जज्ञिरे । छन्दो ह जज्ञिरे तस्माद् यजुस्तस्मादजायत
॥ १३ ॥ तस्माद् यज्ञात् सर्वहुतः सभृतं पृथ्वाज्यम् । पशून्तारचक्रे वायव्यानाह-
रया प्राम्याश्च ये ॥ १४ ॥ सप्तास्यासन् परिधयग्निः सप्त समिधः कुताः ।
देवा यद् यज्ञं तन्वाना अवधन् पुरुषं पशुम् ॥ १५ ॥ मध्वो देवस्य बृहतो अंशवः
सप्त सप्ततीः । रात्रः सोमस्याजायन्त जातस्य पुरुषादग्निं ॥ १६ ॥

॥ ७ ॥ चित्राणि माकं दिवि रञ्जनानि सरीमुपालि भुवने जवानि । तु-
मिरी सुमतिमिच्छमानो वहानि गीभिः संप्र्यामि नाकम् ॥ १ ॥ सुहवमग्ने कृ-
तिंश रोहिणी चास्तुं मद्रं मृगशिरः शमर्द्रा । पुनर्वसू सूत्रता चारु पुष्यो भानु-

राश्लेषा अयेन मघामे ॥२॥ पुण्यं पूर्वा फल्गुन्यौ चात्र हस्तरिचित्रा शिवा स्वाति
सुखो मे अस्तु । राधे विशाखे सुहवानुराधा ज्येष्ठा मुनक्तत्रमरिष्ट मूलम् ॥ ३ ॥
अश्विं पूर्वा रासतां मे अपादा ऊर्जं देव्युत्तरा आ बहन्तु । अधिजिन्मे रासतां पु
ण्यमेव श्रवणः श्रविष्ठाः कुर्वतां सुपुष्टिम् ॥ ४ ॥ आ मे ग्रहच्छतभिषग् वरीय आ
मे द्रुया मोष्वपदा सुशर्म । आ रेवतीं चाश्वयुजौ भर्ग म आ मे रुयि भरण्य
बहन्तु ॥ ५ ॥

॥ ८ ॥ यानि नक्षत्राणि विष्यन्तरिक्षे अप्सु भूमौ यानि नगेषु विष्णु ।
मकल्पयश्चन्द्रमायान्येति सर्वाणि ययैतानि शिवानि सन्तु ॥ १ ॥ अपाविशानि शि
वानि शम्मानि सह योगै भजन्तु मे । योगं म पश्ये क्षेमं च क्षेमं म पश्ये योगं च
नमोहोरात्राभ्यामस्तु ॥ २ ॥ स्वस्तितं मे सुप्रतः सुसायं सुविवं सुमगं सुशकुनं मे
अस्तु । सुहवमग्ने स्वस्त्यमर्त्यं गत्वा पुनरायाभिनन्दन् ॥ ३ ॥ अतुहवं परिहवं
परिवादं परिलवम् । सर्वमे रित्तकुम्भान् परा तान्तर्भवितः सुव ॥ ४ ॥ अप
पापं परिलवं पुण्यं भक्षीमहि क्षवम् । शिवा ते पाप नासिकां पुण्यगङ्गाभि मे
हताम् ॥ ५ ॥ इमा या व्रक्षणस्पते विपूचीवर्त ईरते । सध्रीचीरिन्द्र ताः कृत्वा
मघं शिवतमास्कृधि ॥ ६ ॥ स्तुति नो अस्त्वभयं नो अस्तु नमोहोरात्राभ्या
मस्तु ॥ ७ ॥

॥ ६ ॥ शान्ता धौः शान्ता पृथिवी शान्तमिदमुर्वन्तरिक्षम् । शान्ता उर्व
न्वतीरापः शान्ता नः सन्त्वोपधीः ॥ १ ॥ शान्तानि पूर्वरूपाणि शान्तं नो अ
स्तु कृताकृतम् । शान्तं भूतं च भव्यं च सर्वमेव शमस्तु नः ॥ २ ॥ इयं या प
रमेष्ठिनी वाग् देवी ब्रह्मसंशिता । ययैव संसृजे घोरं तेनैव शान्तिरस्तु नः ॥ ३ ॥
इदं यत् परमेष्ठिनं मनो वा ब्रह्मसंशितम् । येनैव संसृजे घोरं तेनैव शान्तिरस्तु
नः ॥ ४ ॥ इमानि यानि पञ्चैन्द्रियाणि मनःपट्टानि मे हृदि ब्रह्मणा संशि
तानि । यैरेव संसृजे घोरं तेनैव शान्तिरस्तु नः ॥ ५ ॥ शं नो मित्रः शं वरुणः
शं विष्णुः शं प्रजापतिः । शं न इन्द्रो बृहस्पतिः शं नो भवत्वर्पमा ॥ ६ ॥ शं नो
मित्रः शं वरुणः शं त्रिवस्त्रांलपन्तकः । उत्पाताः पार्थिवान्तरिक्षाः शं नो दिविर्
रा ग्रहाः ॥ ७ ॥ शं नो भूमिर्वेणस्पाना शम्बुका निर्हतं च यत् । शं गात्रो लो
हितसीमाः शं भूमिरिव तीर्थीः ॥ ८ ॥ नक्षत्रशम्बुकाभिर्हतं शमस्तु नः शं नो
भिचारः शम्बु सन्तु कृत्याः । शं नो निखातां वृन्गाः शम्बुका देशोपमर्गाः
शम्बु नो भवन्तु ॥ ९ ॥ शं नो ग्रहाश्चान्द्रमसाः शमादित्यश्च राहुणा । शं नो

पृथुर्धूमकेतुः शं रुद्रास्तिग्मतेजसः ॥ १० ॥ शं रुद्राः शं वसवः शमादित्याः श-
मन्नयः । शं नो महर्षयो देवाः शं देवाः शं बृहस्पतिः ॥ ११ ॥ ब्रह्म प्रजापति-
र्धाता लोका देदाः सप्तधूपयोग्नयः । तैर्मैकृतं स्वस्त्ययनमिन्द्रो मे शर्म यच्छतु ब्रह्मा
मे शर्म यच्छतु । विश्वे मे देवाः शर्म यच्छन्तु सर्वे मे देवाः शर्म यच्छन्तु ॥ १२ ॥
यानि कानि चिच्छान्तानि लोके सप्तधूपयो विदुः । सर्वाणि शं भवन्तु मे शं
मे अस्त्वभयं मे अस्तु ॥ १३ ॥ पृथिवी शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिर्योः शान्तिरावः
शान्तिरोपधयः शान्तिर्वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे मे देवाः शान्तिः सर्वे मे देवाः शा-
न्तिः शान्तिः शान्तिः शान्तिभिः । ताभिः शान्तिभिः सर्वे शान्तिभिः शर्मया-
मोहं यदिह पोरं यदिह कूरं यदिह प्रापं तच्छान्तं तच्छिवं सर्वमेव शर्मस्तु नः ॥ १४ ॥

॥ इति मथमोऽनुवाकः ॥

॥ १० ॥ शं न इन्द्राग्नी भवतामवोभिः शं न इन्द्रावरुणा दातव्या ।
शमिन्द्रासोमो सुविताय शं योः शं न इन्द्रापुण्या वाजसातो ॥ १ ॥ शं नो
भगः शम् नः शंसो अस्तु शं नः पुरंधिः शम् सन्तु रावः । शं नः सत्यस्य सु-
यमस्य शंसः शं नो अर्षमा पुरुजातो अस्तु ॥ २ ॥ शं नो धाता शम् धृता
नो अस्तु शं न उरुची भवतु स्वधाभिः । शं रोदसी बृहती शं नो अग्निः शं
नो देवानो मुह्वानि सन्तु ॥ ३ ॥ शं नो अग्निज्योतिरनीको अस्तु शं नो मि-
त्रावरुणावशिवना शम् । शं नः मुहतां सुकृतानि सन्तु शं न इषिरो अभि वातु
घातः ॥ ४ ॥ शं नो धावापृथिवी पूर्वहृता शमन्तरिक्षं दृशये नो अस्तु । शं न
ओषधीर्वनिनो भवन्तु शं नो रजमस्पतिरस्तु जिष्णुः ॥ ५ ॥ शं न इन्द्रो व-
सुभिर्देवो अस्तु शमादित्येभिर्वरुणः सुशंसः । शं नो रुद्रो रुद्रेभिर्जलावः शं न
स्त्वष्टा ग्नाभिर्दिह गृणोतु ॥ ६ ॥ शं नः सोमो भवतु बभ्रु शं नः शं नो धारा
णः शम् सन्तु प्रहाः । शं नः स्वर्धनां मित्रयो भवन्तु शं नः प्ररुः शम्वेसु वे-
दिः ॥ ७ ॥ शं नः सूर्य उरुचक्षा उदेतु शं नो भवन्तु मदिशारचरघः । शं नः
पथेना ध्रुवयो भवन्तु शं नः सिन्धवः शम् सन्न्वारः ॥ ८ ॥ शं नो अदिनिभे-
षतु प्रोभिः शं नो भवन्तु प्ररुतः स्वर्वाः । शं नो विष्णुः शम् पूषा नो अस्तु
शं नो भुविबं शम्वेसु हापुः ॥ ९ ॥ शं नो देवः मग्निना वायवाणः शं नो म-
यन्तृपसो विभ्राताः । शं नः पुर्जन्यो भवतु प्रजाम्युः शं नः सेवस्य परिम्यु
शंभुः ॥ १० ॥

॥ ११ ॥ शं नः सत्यस्य पतयो भवन्तु शं नो अर्वन्तुः शम्भुं सन्तु गार्गः ।
 शं नं अभयः सुकृतः सुहस्ताः शं नो भवन्तु पितरो हवेषु ॥ १ ॥ शं नो देवा
 विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिरेस्तु । शर्मभिषाचः शम्भुं रात्रिषाचः शं नो
 दिव्याः पार्थिव्याः शं नो अर्षाः ॥ २ ॥ शं नो अज एकपाद् देवो अस्तु शर्महिं
 ध्वः । शं संभुद्रः । शं नो अर्षा नपात् पेरुरस्तु शं नः पृथिव्यवतु देवगोपा ॥ ३ ॥
 आदित्या रुद्रा वसवो जुषन्तामिदं धर्मा क्रियमाणं नवीयः । शृण्वन्तु नो दिव्याः
 पार्थिवास्तो गोजाता व्रत ये यज्ञियांसः ॥ ४ ॥ ये देवानामृत्विजो यज्ञियांसो म-
 नोर्पन्नत्रा अमृता अतृणाः । ते नो रासन्तामुरुगाय मद्य यूयं पत स्वस्तिभिः सदा
 नः ॥ ५ ॥ तदस्तु मित्रावरुणा तदग्ने शं योरस्मभ्यमिदमस्तु शस्तम् । अग्नी-
 महिं प्राधपुत प्रतिष्ठां नमो दिवे बृहते सार्दनाय ॥ ६ ॥

॥ १२ ॥ वृषा अप स्वसुस्तमः सं वर्तेपति वर्तेनि मुञ्जातता । अया वार्ग
 देवर्हितं सनेम मदम शतहिमाः सुवीर्यः ॥ १ ॥

॥ १३ ॥ इन्द्रस्य शत्रू स्यविरो वृषाणौ चित्रा इमा वृषभौ पारयिष्य ।
 तौ योक्ते प्रथमो योग आगते याभ्यां जितपसेराणां स्वर्पेत ॥ १ ॥ आशुः शि-
 शानो वृषभो न श्रीमो घनायनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् । संक्रन्दनो निमिष एकवीरः
 शतं सेना अजयत् साकमिन्द्रः ॥ २ ॥ संक्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना योध्येन
 कुरच्यवनेन धृष्णुना । तदिन्द्रेण जयत् तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा
 ॥ ३ ॥ स इषुहस्तेः स निष्ठाभिर्विश्री संघंष्ट स युध इन्द्रो गुणेन । संमृष्टजित्
 सोमपा बोहुशर्षुः प्रघन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥ ४ ॥ बलविज्ञायः स्यविरो
 प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान वृग्रः । अभिवीरो अभिपत्वा सहोजिज्मै-
 र्जमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोविदन ॥ ५ ॥ इमं वीरमनु हर्षध्वमुग्रमिन्द्रं सखायो अ-
 नु सं रभध्वम् । प्रामजितं गोजितं वज्रबाहुं जयन्तमजयं प्रमृणन्तमोजसा ॥ ६ ॥
 अभि गोवाणि सहसा गार्हमानोदाय वृग्रः शतमन्युरिन्द्रः । कुरच्यवतः पृतना-
 पादयोऽध्वोऽस्माकं सेना अवतु प्र युत्सु ॥ ७ ॥ बृहस्पते परि दीया रथेन रजो-
 हामित्री अपवार्यमानः । प्रभञ्जं बभूव प्रमृणन्तमित्रानस्माकमेध्यविता तनूनाम्
 ॥ ८ ॥ इन्द्रोऽर्षा नेता बृहस्पतिर्दिक्षिणा यज्ञः पुर पृथु सोमः । देवसेनानामभि-
 यञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्तु मध्ये ॥ ९ ॥ इन्द्रस्य वृष्णो पर्वणस्य राह
 आदित्यानां मरुतां शर्षं वृग्रम् । महामनसा भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयता-

मुदंस्थान् ॥ १० ॥ अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इपयस्ता जयन्तु ।
अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मान् देवासोवता हवेषु ॥ ११ ॥

॥ १४ ॥ इदमुच्छ्रेयोवसानमार्गां शिवे मे धावापृथिवी अभूताम् । अम-
पत्नाः प्रदिशो मे भवन्तु न वै त्वां द्विष्यो अभयं नो अस्तु ॥ १ ॥

॥ १५ ॥ यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मय्यंल्लग्नि तव त्वं न
जुतिभिर्वि द्विषो वि मृषो जहि ॥ १ ॥ इन्द्रै वयमनूराधं हवाग्रहेन राध्यास्म द्विपदा
चतुष्पदा । मा नः सेना अरुणीरुपं गुर्विपूचीरिन्द्र मुहो वि नाशय ॥ २ ॥
इन्द्रस्त्रातोत वृत्रहा परस्फानो वरेण्यः । स रक्षिता चरमतः समध्यतः स पुरचात्
स पुरस्तान्नो अस्तु ॥ ३ ॥ वरुं नो लोकमनु नेपि विद्वान्स्वर्ग्यज्ज्योतिरभयं
स्वस्ति । उग्रा ते इन्द्र स्यविरस्य वाद् उप ज्ञेयम शरणा वृहन्ता ॥ ४ ॥ अभयं
नः करत्यन्तरिक्षमभयं धावापृथिवी उभे इमे । अभयं पुरचादभयं पुरस्तादुत्त-
रादधरादभयं नो अस्तु ॥ ५ ॥ अभयं मित्रादभयममित्रादभयं ज्ञातादभयं पुरो
यः । अभयं नक्तमभयं दिवा नः सर्वा आशा मम मित्रं भवन्तु ॥ ६ ॥

॥ १६ ॥ अमपत्नं पुरस्तात् पुरचान्नो अभयं कृतम् । सविता मां दक्षि-
णात् उत्तरान्मा शचीपतिः ॥ १ ॥ दिवो मादित्या रक्षन्तु भूम्या रक्षन्त्वग्नयः ।
इन्द्राग्नी रक्षतां मा पुरस्तादग्निवनाविभितः शर्म यच्छताम् । तिरश्चीतध्या
रक्षतु ज्ञातवेदा भूतकृता मे सर्वतः सन्तु वर्म ॥ २ ॥

॥ १७ ॥ अग्निर्मां पातु वसुभिः पुरस्तात् तस्मिन् क्रमे तस्मिंल्लये तां पुं
मैमि । स मां रक्षतु स मां गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥ १ ॥ वा-
युर्मन्तरिक्षेणतस्यां दिशः पातु तस्मिन् क्रमे ० १० ॥ २ ॥ सोमो मा कुद्रेर्दक्षि-
णाया दिशः पातु ० १० ॥ ३ ॥ वरुणो मादित्येतेतस्यां दिशः पातु ० १० ॥ ४ ॥
सूर्यो मा धावापृथिवीभ्यां मृतीच्यां दिशः पातु ० १० ॥ ५ ॥ आपो मौपधीम-
तीतेतस्यां दिशः पातु तासु क्रमे तासु अये तां पुं मैमि । तामां रक्षन्तु ता मां
गोपायन्तु ताभ्य आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥ ६ ॥ विश्वकर्मा मा सप्तश्रुपि-
भिरुदीच्या दिशः पातु तस्मिन् क्रमे ० १० ॥ ७ ॥ इन्द्रो मा मरुत्वानेतस्यां
दिशः पातु ० १० ॥ ८ ॥ मज्जापतिर्मा मजननवान्त्सह प्रतिष्ठाया ध्रुवाया दिशः
पातु ० १० ॥ ९ ॥ बृहस्पतिर्मा विश्वेदेवैरूर्वायां दिशः पातु तस्मिन् क्रमे तस्मिं-
ल्लये तां पुं मैमि । स मां रक्षतु स मां गोपायतु तस्मा आत्मानं परि ददे स्वाहा ॥ १० ॥

॥ १८ ॥ अग्निं ते वसुवन्तमृच्छन्तु । ये माघायवः माच्यो दिशोभिदासात् ॥ ११ ॥
 वायुं तेऽन्तरिक्षवन्तमृच्छन्तु । ये माघायवः एतस्या दिशोभिदासात् ॥ १२ ॥ सोमं ते रुद्र-
 वन्तमृच्छन्तु । ये माघायवो दक्षिणाया दिशोभिदासात् ॥ १३ ॥ वरुणं त आदित्यवन्तमृ-
 च्छन्तु । ये माघायवः एतस्या दिशोभिदासात् ॥ १४ ॥ सूर्यं ते धावापृथिवीवन्तमृच्छन्तु ।
 ये माघायवः मतीच्यो दिशोभिदासात् ॥ ५ ॥ अपस्त ओषधीमतीश्चच्छन्तु ।
 ये माघायवः एतस्या दिशोभिदासात् ॥ ६ ॥ विश्वकर्माणं ते सप्तऋषिवन्तमृ-
 च्छन्तु । ये माघायव उदीच्या दिशोभिदासात् ॥ ७ ॥ इन्द्रं ते मरुतवन्तमृ-
 च्छन्तु । ये माघायवः एतस्या दिशोभिदासात् ॥ ८ ॥ मृजार्पतिं ते मृजनवन्त-
 मृच्छन्तु । ये माघायवो ध्रुवाया दिशोभिदासात् ॥ ९ ॥ बृहस्पतिं ते विश्वदेव-
 वन्तमृच्छन्तु । ये माघायव ऊर्वाया दिशोभिदासात् ॥ १० ॥

॥ १६ ॥ मित्रः पृथिव्योर्दक्रामत् तां पुरं म रणयामि वः । तामा विशत
 तां म विशत सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥ १ ॥ वायुस्तर्हिणेर्दक्रामत्
 तां०१० ॥ २ ॥ सूर्यो दिवोर्दक्रामत् तां०१० ॥ ३ ॥ चन्द्रमा नक्षत्रैर्दक्रामत् तां
 ०१० ॥ ४ ॥ सोम ओषधीभिरुदक्रामत् तां०१० ॥ ५ ॥ यमो दक्षिणाभिरुदक्रा-
 मत् तां०१० ॥ ६ ॥ समुद्रो नदीभिरुदक्रामत् तां०१० ॥ ७ ॥ ब्रह्म ब्रह्मचारिभिः
 रुदक्रामत् तां०१० ॥ ८ ॥ इन्द्रो वीर्येणोर्दक्रामत् तां०१० ॥ ९ ॥ देवा अपृ-
 तेनोर्दक्रामस्तां०१० ॥ १० ॥ मृजार्पतिः मृजाभिरुदक्रामत् तां पुरं म रणयामि वः ।
 तामा विशत तां म विशत सा वः शर्मं च वर्मं च यच्छतु ॥ ११ ॥

॥ २० ॥ अप न्यघ्नः पौरुषेयं वधं यमिन्द्राग्नी धाता संविता बृहस्पतिः ।
 सोमो राजा वरुणो अश्विना यमः पूषास्मान् परि पातु मृत्योः ॥ १ ॥ यानि
 चकार भुवनस्य यस्पतिः मृजार्पतिर्मतिरिखा मृजाभ्यः । अदिशो यानि वसुते दि-
 शश्च तानि मे वर्माणि बहुलानि सन्तु ॥ २ ॥ यत् ते तनूष्वनघन्त देवा पुरा-
 जयो देहिर्नः । इन्द्रो यश्चक्रे वर्मं तदस्मान् पातु विरवतः ॥ ३ ॥ वर्मं मे धावाः
 पृथिवी वर्माहवर्मं सूर्यः । वर्मं मे विरवं देवाः क्रुन् मा मा मारुतं मतीचिका ॥ ४ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

॥ २१ ॥ गायत्र्युः षिगंनुषुव बृहती अदिक्स्त्रिषुव जगत्यै ॥ १ ॥

॥ २२ ॥ आङ्गिरसानामाद्यैः पञ्चानुशकैः स्वाहा ॥ १ ॥ षष्ठाय स्वाहा ॥ २ ॥ सप्तमाष्टमाभ्यां स्वाहा ॥ ३ ॥ नीलनखेभ्यः स्वाहा ॥ ४ ॥ हरितेभ्यः स्वाहा ॥ ५ ॥ धुद्रेभ्यः स्वाहा ॥ ६ ॥ पर्णायिकेभ्यः स्वाहा ॥ ७ ॥ प्रथमेभ्यः शङ्गेभ्यः स्वाहा ॥ ८ ॥ द्वितीयेभ्यः शङ्गेभ्यः स्वाहा ॥ ९ ॥ तृतीयेभ्यः शङ्गेभ्यः स्वाहा ॥ १० ॥ उपोत्तमेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥ उत्तमेभ्यः स्वाहा ॥ १२ ॥ उत्तरेभ्यः स्वाहा ॥ १३ ॥ अपिभ्यः स्वाहा ॥ १४ ॥ शिखिभ्यः स्वाहा ॥ १५ ॥ गलेभ्यः स्वाहा ॥ १६ ॥ महागणेभ्यः स्वाहा ॥ १७ ॥ सर्वेभ्योर्ङिरोभ्यो विदग्गणेभ्यः स्वाहा ॥ १८ ॥ पृथक्सहस्राभ्यां स्वाहा ॥ १९ ॥ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ २० ॥ ब्रह्मज्येष्ठो संभृता वीर्याणि ब्रह्मन् ज्येष्ठं दिवमा ततान । भूतानां ब्रह्मा मध्यमोत जज्ञे तेनार्हति ब्रह्मणा स्पर्धितुं कः ॥ २१ ॥

॥ २३ ॥ आथर्वणानां चतुर्भवेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥ पञ्चवेभ्यः स्वाहा ॥ २॥ षड्वेभ्यः स्वाहा ॥ ३ ॥ सप्तवेभ्यः स्वाहा ॥ ४ ॥ अष्टवेभ्यः स्वाहा ॥ ५ ॥ नववेभ्यः स्वाहा ॥ ६ ॥ दशवेभ्यः स्वाहा ॥ ७ ॥ एकादशवेभ्यः स्वाहा ॥ ८ ॥ द्वादशवेभ्यः स्वाहा ॥ ९ ॥ त्रयोदशवेभ्यः स्वाहा ॥ १० ॥ चतुर्दशवेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥ पञ्चदशवेभ्यः स्वाहा ॥ १२ ॥ षोडशवेभ्यः स्वाहा ॥ १३ ॥ सप्तदशवेभ्यः स्वाहा ॥ १४ ॥ अष्टादशवेभ्यः स्वाहा ॥ १५ ॥ एकोनविंशतिः स्वाहा ॥ १६ ॥ विंशतिः स्वाहा ॥ १७ ॥ ब्रह्मकाण्डाय स्वाहा ॥ १८ ॥ तुचेभ्यः स्वाहा ॥ १९ ॥ एकवेभ्यः स्वाहा ॥ २० ॥ क्षुद्रेभ्यः स्वाहा ॥ २१ ॥ एकांशवेभ्यः स्वाहा ॥ २२ ॥ शोहितेभ्यः स्वाहा ॥ २३ ॥ सूर्याभ्यां स्वाहा ॥ २४ ॥ मात्याभ्यां स्वाहा ॥ २५ ॥ मात्राप्रत्याभ्यां स्वाहा ॥ २६ ॥ विषासह्य स्वाहा ॥ २७ ॥ ब्रह्मालिकेभ्यः स्वाहा ॥ २८ ॥ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ २९ ॥ ब्रह्मज्येष्ठो संभृता वीर्याणि ब्रह्मन् ज्येष्ठं दिवमा ततान । भूतानां ब्रह्मा मध्यमोत जज्ञे तेनार्हति ब्रह्मणा स्पर्धितुं कः ॥ ३० ॥

॥ २४ ॥ येन देवं संवितारं परि देवा अचारयन् । तेनेमं ब्रह्मणस्पते परि राष्ट्राय धत्तन ॥ १ ॥ परीममिन्द्रमार्युषे महे क्षत्राय धत्तन । यथैनं जरसें न्याज्योक् क्षत्रेधि जागरत् ॥ २ ॥ परीमं सोममार्युषे महे श्रोत्राय धत्तन । यथैनं जरसें न्याज्योक् श्रोत्रेधि जागरत् ॥ ३ ॥ परि धत्त धत्त नो वर्चमेमं जरामृत्युं कणुत दीर्यमार्युः । बृहस्पतिः प्रायच्छद् वासं एतत् सोमाय राज्ञे परिधातवा उ

॥ ४ ॥ जरां सु गच्छ परि वत्स्व वासो भवां वृष्टीनामभिशस्तिपा उ । शतं च जीवं शरदः पुरुची रायश्च पोषमुपसंन्ययस्व ॥ ५ ॥ परीदं वासो अधिधाः स्वस्तयेभूर्वापीनामभिशस्तिपा उ । शतं च जीवं शरदः पुरुचीर्वसूनि चारुवि भजासि जीवन् ॥ ६ ॥ योगेयोगे त्वस्तेरं वाजेवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमृतये ॥ ७ ॥ हिरण्यवर्णो अजरः सुवीरो जरामृत्युः भजया सं विशस्व । तद्ग्निराह तद् सोम आह बृहस्पतिः सविता तदिन्द्रः ॥ ८ ॥

॥ २५ ॥ अथान्तस्य त्वा मनसा युजिष्ये प्रथमस्य च । उत्कूलमुब्रूहो भवोदुह्य मतिं धावतात् ॥ १ ॥

॥ २६ ॥ अग्नेः प्रजातिं परि यद्विरण्यममृतं वध्रे अधि मर्त्येषु । य एनद् वेद स इदेनमर्हति जरामृत्युर्भवति यो विभर्ति ॥ १ ॥ यद्विरण्यं सूर्येण सुवर्णं प्रजावन्तो मनवः पूर्वं ईषिरे । तत् त्वां चन्द्रं वर्चसा सं संजात्यायुष्मान् भवति यो विभर्ति ॥ २ ॥ आयुषे त्वा वर्चसे त्वौजसे च बलाय च । यथा हिरण्यतेजसा विभासांसि जनां अनु ॥ ३ ॥ यद् वेद राजा वरुणो वेद देवो बृहस्पतिः । इन्द्रो यद् वृत्रहा वेद तत् तं आयुष्यं भुवत् तत् तं वर्चस्यं भुवत् ॥ ४ ॥

॥ इति तृतीयोऽनुशकः ॥

॥ २७ ॥ गोभिर्घ्ना पात्स्वभो वृषां त्वा पातु वाजिभिः । श्रायुषा ब्रह्मणा पात्विन्द्रस्त्वा पात्विन्द्रियैः ॥ १ ॥ सोमस्त्वा पात्वोपधीभिर्नक्षत्रैः पातु सूर्यः । प्राञ्च्यस्त्वा चन्द्रो वृत्रहा वार्तः प्राणेन रक्षतु ॥ २ ॥ तिस्रो दिवंस्तिष्ठः पृथिवीस्त्रीण्यन्तरिक्षाणि चतुरः समुद्रान् । त्रिवृतं स्तोमं त्रिवृतं आपं आहुस्तास्त्वा रक्षन्तु त्रिवृता त्रिवृद्धिः ॥ ३ ॥ श्रीनाकांजीन् संमुद्रांजीन् घृणांजीन् वैष्णान् । श्रीन् मातरिरवन्खीन्सूर्यान् गोमृन् कल्पयामि ते ॥ ४ ॥ घृतेन त्वा समुज्जाम्यन् आज्येन वर्धयन् । अग्नेश्चन्द्रस्य सूर्यस्य मा प्राणं प्रायिनो दधन् ॥ ५ ॥ मा वः प्राणं मा वोषानं मा हरो प्रायिनो दधन् । आर्जन्तो विश्वेदसो देवा दैव्येन धावत ॥ ६ ॥ प्राणेनाग्निं सं संजति वार्तः प्राणेन संहितः । प्राणेन विश्वतोमुखं सूर्यं देवा अर्जनयन् ॥ ७ ॥ आयुषायुःकृता जीवायुष्मान् जीव मा मृयाः । प्राणेनात्मन्वतां जीव मा मृत्योर्दृष्ट्वा परां ॥ ८ ॥ देवानां निरितं निधिं यमिन्द्रोन्वविन्दत् प्रथिभिर्देवयानैः । आशो हिरण्यं जगृधिरष्टास्तिस्त्वा

रक्षन्तु त्रिवृता त्रिवृद्भिः ॥ ६ ॥ त्रयस्त्रिंशद् देवतास्त्रीणि च त्रयीणी मियायमा-
णा जुगुपुरस्त्वन्तः । अस्मिंश्चन्द्रे अधि यद्विरण्य तेनायं कृणवद् त्रयीणि
॥ १० ॥ ये देवा द्विव्येकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥ ११ ॥ ये
देवा अन्तरिक्ष एकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥ १२ ॥ ये देवाः पृ-
थिव्यामेकादश स्य ते देवासो हविरिदं जुषध्वम् ॥ १३ ॥ असप्तत्नं पुरस्तात् प-
ञ्चाग्नौ अभयं कृतम् । सुविता मा दक्षिणत उत्तरान्मा शचीपतिः ॥ १४ ॥ विवो
माद्रित्या रक्षन्तु भूम्या रक्षन्त्वग्नयः । इन्द्राग्नी रक्षतां मा पुरस्ताद्भविनाव-
भितः शर्म यच्छताम् । तिरश्चीमग्न्या रक्षतु ज्ञातवेदा भूतकृतो मे सर्वतः सन्तु
धर्म ॥ १५ ॥

॥ २८ ॥ इमं वध्यामि ते मणि दीर्घायुखाय तेजसे । कृषं सप्तसुदमर्धनं द्वि-
पुतस्तपनं हृदः ॥ १ ॥ द्विपुतस्तापयन् हृदः शर्वणां तापयन् मनः । दुर्हर्षः
सर्वस्त्वं दर्भं धर्मं ईवाभीन्सैतापयन् ॥ २ ॥ धर्मं ईवाभितपन् दर्भं द्विपुतो नि-
तपन् मणे । हृदः सप्तत्नानां भिन्द्दीन्द्र इव विरुजं बलम् ॥ ३ ॥ भिन्दि दर्भं
सप्तत्नानां हृदयं द्विपुतो मणे । जघन् त्वर्चमिव भूम्याः शिरं एषां वि पातय
॥ ४ ॥ भिन्दि दर्भं सप्तत्नान् मे भिन्दि मे पृतनायतः । भिन्दि मे सर्वान् दु-
र्हर्षो भिन्दि मे द्विपुतो मणे ॥ ५ ॥ छिन्दि दर्भं ० । ० ॥ ६ ॥ वृश्च दर्भं
० । ० ॥ ७ ॥ कुन्त दर्भं ० । ० ॥ ८ ॥ पिंश दर्भं ० । ० ॥ ९ ॥ विध्य-
दर्भं सप्तत्नान् मे विध्य मे पृतनायतः । विध्य मे सर्वान् दुर्हर्षो विध्य मे द्विपुतो
मणे ॥ १० ॥

॥ २९ ॥ निक्षं दर्भं सप्तत्नान् मे निक्षं मे पृतनायतः । निक्षं मे सर्वान् दु-
र्हर्षो निक्षं मे द्विपुतो मणे ॥ ११ ॥ रुन्दि दर्भं ० । ० ॥ १२ ॥ रुन्दि दर्भं ० । ० ॥ ३ ॥
मुण दर्भं ० । ० ॥ ४ ॥ मय्यं दर्भं ० । ० ॥ ५ ॥ विण्दि दर्भं ० । ० ॥ ६ ॥
ओषं दर्भं ० । ० ॥ ७ ॥ दहं दर्भं ० । ० ॥ ८ ॥ जहि दर्भं सप्तत्नान् मे जहि मे
पृतनायतः । जहि मे सर्वान् दुर्हर्षो जहि मे द्विपुतो मणे ॥ ९ ॥

॥ ३० ॥ यत् ते दर्भं जरामृत्युः शतं वर्मसु वर्मं ते । तेनेमं वर्मिणं कृत्वा
सप्तत्रां जहि वीर्यैः ॥ १ ॥ शतं ते दर्भं वर्माणि सहस्रं वीर्याणि ते । तमस्मै विश्वे
त्वा देवा जस्मे भर्तवा अद्भुः ॥ २ ॥ त्वामाहुर्देववर्मं त्वां दर्भं ब्रह्मणस्पतिम् ।
त्वामिन्द्रस्याह्वर्मं त्वं शृष्टाणि रक्षसि ॥ ३ ॥ सप्तवृक्षयणं दर्भं द्विपुतस्तपनं

हृदः । मणिं क्षत्रस्य वर्षेनं तनूपानं कृणोमि ते ॥ ४ ॥ यत् समुद्रो अभ्यक्रन्दत्
पर्जन्यो विद्युता सह । ततो हिरण्ययो विन्दुस्ततो दुर्भो अजायत ॥ ५ ॥

॥ ३१ ॥ औदुम्बरेण मणिना पुष्टिकामाय वेधसा । पशूनां सर्वेषां स्फातिं
गोष्ठे मे सविता करत् ॥ १ ॥ यो नो अग्निर्गार्हित्यः पशूनामधिपा असत् । औदु-
म्बरो वृषां प्राणिः स मां सृजतु पुष्टया ॥ २ ॥ कुरीपिणीं फलेवतीं स्वधामिरां
च नो गृहे । औदुम्बरस्य तेजसा धाता पुष्टिं दधातु मे ॥ ३ ॥ यद् द्विपाञ्च चतु-
ष्पाञ्च यान्यन्नानि ये रसोः । गृह्णोऽहं त्वेषां भूमानं विभूदौदुम्बरं मणिम् ॥ ४ ॥
पुष्टिं पशूनां परिं जग्रध्राहं चतुष्पदां द्विपदां यच्च धान्यम् । पयः पशूनां रसमो-
पधीनां बृहस्पतिः सविता मे नि यच्छात् ॥ ५ ॥ अहं पशूनामधिपा असानि म-
रिं पुष्टं पुष्टपतिर्दधातु । मह्यमौदुम्बरो मणिर्द्रविणानि नि यच्छतु ॥ ६ ॥ वृष-
मौदुम्बरो मणिः प्रजयां च धनेन च । इन्द्रेण जित्वितो मणिरा मागन्तुह वर्ष-
सा ॥ ७ ॥ देवो मणिः संपन्नहा धनसा धनसातये । पशोरन्नस्य भूमानं गवां
स्फातिं नि यच्छतु ॥ ८ ॥ यथाग्रे त्वं वनस्पते पुष्टया सह जज्ञिषे । एवा धने-
स्य मे स्फातिमा दधातु सरस्वती ॥ ९ ॥ आ मे धनं सरस्वती पर्यस्फातिं च धा-
न्यम् । सिन्धुवाङ्मयुषां बहावयं त्वौदुम्बरो मणिः ॥ १० ॥ त्वं मण्णीनामधिपा वृषोऽसि
त्वयि पुष्टं पुष्टपतिर्जजान । त्वयिमे वाजा द्रविणानि सर्वौदुम्बरः स त्वमस्मत्
सहस्रारादरातिममस्ति क्षुधं च ॥ ११ ॥ ग्रामणीरसि ग्रामणीकृत्याग्राभिर्पि-
कोभि मां सिञ्च वर्षसा । तेजोऽसि तेजो मयि धान्याधि इयिरसि इयि मे
धेहि ॥ १२ ॥ पुष्टिरसि पुष्ट्या मां समदग्धि गृहमेधी गृहपतिं मा कृणु । औदु-
म्बरः स त्वमस्मासु धेहि इयि च नः सर्ववीरं नि यच्छ रायस्पोषाय प्रति मुञ्चे
अहं त्वाम् ॥ १३ ॥ अयमौदुम्बरो मणिर्वीरो वीराय वध्यते । स नः सनि मधु-
मतीं कृणोतु इयि च नः सर्ववीरं नि यच्छात् ॥ १४ ॥

॥ ३२ ॥ शतकाण्डो दुरच्यवनः सहस्रपर्ण जलिरः । दुर्भो य उग्र ओष-
धिसं ते वधाम्यायुषे ॥ १ ॥ नास्य केशान् प्र वर्षन्ति नोरसि तादृमा धनं ।
यस्मा अच्चिन्नपर्णेन दुर्भेण कर्म यच्छति ॥ २ ॥ द्विवि ते तूल्मोपधे पृथिव्या
मसि निर्धितः । त्वयो सहस्रकाण्डेनायुः प्र वर्षयामहे ॥ ३ ॥ तिस्रो दिवो अ-
त्यन्तत् तिस्र इमाः पृथिवीकृत । त्वयाहं दूर्हादीं जिह्वां नि वर्णमि वर्चांसि ॥ ४ ॥
त्वमसि सहमानोहमसि सहस्वान् । दुर्भो सहस्वन्तो भूत्वा सप्तनान् सप्तपी-
पहि ॥ ५ ॥ सहस्र नो अभिमानि सहस्र पृथनायनः । सहस्र सर्वान् दूर्हादेः

सुहादौ मे ब्रून् कृषि ॥ ६ ॥ दुर्भेण देवजातेन द्विवि पृम्भेन शरवदित् । ते-
 अहं शरवतो जनां असनं सनवानि च ॥ ७ ॥ प्रियं मां दुर्भे कृणु ब्रह्मरान्त्याभ्यां
 गूढाय चार्याय च । यस्मै च कामयामहे सर्वस्मै च विपरयते ॥ ८ ॥ यो जायं-
 मानः पृथिवीमर्हद् यो अस्तभ्नादन्तरिक्षं दिवं च । यं विभ्रतं ननु प्राप्मा वि-
 वेद स नोयं दुर्भो वरुणो दिवा कः ॥ ९ ॥ सपत्नहा शतकाण्डः सह-
 स्थानोपधीनां मथुमः सं बभूव । स नोयं दुर्भः परि पातु विश्वतस्तेन सान्नीय
 पृतनाः पृतन्यतः ॥ १० ॥

॥ ३३ ॥ सप्तह्यार्यः शतकाण्डः पर्यस्वान्पामग्निर्योर्यो राजसूर्यम् । स नो-
 यं दुर्भः परि पातु विश्वतो देवो मणिरार्युषो सं सृजाति नः ॥ १ ॥ घृताकुल्लुप्तो
 मधुमान पर्यस्वान् भूमिर्होच्युतरच्यावधिष्णुः । नुदन्तमपत्नानर्धराश्च कृण्वन्
 दुर्भो रोह महतामिन्द्रियेण ॥ २ ॥ त्वं भूमिमत्येभ्यो जस्रा त्वं वेद्यां सीदमि चारु-
 ध्वरे । त्वां प्रविशमृषयो भरन्त त्वं पुनीहि दुरितान्यस्मत् ॥ ३ ॥ तीक्ष्णो राजा
 विपासही रज्जोहा विश्वचर्पणिः । ओजो देवानां बलमृषमेतत् तं तं यन्नामि
 जरसे स्तुस्तये ॥ ४ ॥ दुर्भेण त्वं कृणवद् वीर्याणि दुर्भे विभ्रद्वात्मना मा व्य-
 धिष्ठाः । अतिष्ठाय चर्षसायान्यान्तसूर्यं इवा भाहि मदिशरचर्षः ॥ ५ ॥

॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

॥ ३४ ॥ जङ्घिदोसि जङ्घिदो रक्षितासि जङ्घिदः । शिपायनुत्पातस्माकं
 सर्वं रक्षतु जङ्घिदः ॥ १ ॥ या वृत्स्पस्त्रिपञ्चाशीः शनं कृत्याकृतं रणं मे । सर्वान्
 विनक्तु ते जसोरसां जह्गिदस्करत् ॥ २ ॥ अरमे कृत्रियं नादमेरमाः सप्त विंशतः ।
 अपेनो जह्गिदामिति मपुमस्तेन शानय ॥ ३ ॥ कृत्यादपणं पृषापमयो अरात्रि-
 दूर्पणः । अपे सप्तस्वाञ्जङ्घिदः म ण आर्येणि तारिपत् ॥ ४ ॥ म जङ्घिदस्य
 मणिमा परि णः पातु विश्वतः । विष्केन्धं येन सागह संस्कन्त्यमोत्त ओमेगा ॥ ५ ॥
 त्रिष्टां देवा अंजनयन् निर्धुतं भूम्यामधि । तपु त्वादिष्टा इति प्राप्ताः पृथ्या
 विदुः ॥ ६ ॥ न त्वा पूर्वा ओषधयो न त्वा मरन्ति या नवाः । त्रिषां व उग्रो
 जह्गिदः पतिपाणः सुमन्त्रः ॥ ७ ॥ अयो पदान भगवो जह्गिदामि-
 तवीर्य । पुरा ते उग्रा ब्रंसन् उपेन्द्रो वीर्यं ददा ॥ ८ ॥ उग्र इन् न वनपत इन्द्र
 ओजमानमा देवा । अदीवाः सर्वाश्चातये जहि रसांस्योपये ॥ ९ ॥ आर्गोर्गं
 विशंरीकं बलासं पृष्टपापम् । त्वमानं विश्वशारदमर्मां जह्गिदमर्मां ॥ १० ॥

॥ ३५ ॥ इन्द्रस्य नाम गृह्णन्त ऋषयो जज्ञिदं ददुः । देवा यं चक्रुर्भेषज-
मग्रे विष्कन्धदूर्पणम् ॥ १ ॥ स नो रक्षतु जज्ञिदो धनं पालो धनेव । देवा यं
चक्रुर्ध्वीक्षणाः परिपालं परातिहम् ॥ २ ॥ दुर्हर्दः संघोरं चक्षुः पाणकुत्वान-
भागमम् । तांस्त्वं सहस्रचक्षो मतीवोधेन नाशय परिपाणोसि जह्मिदः ॥ ३ ॥
परि मा दिवः परि मा पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् परि मा वीरुद्धयः । परि मा भू-
तात् परि मोत भव्याद् दिशोदिशो जह्मिदः पात्वस्मान् ॥ ४ ॥ य ऋष्यवो दे-
वकृता य उतो ववृतेन्यः । सर्वोस्तान् विश्वभेषजोरुसां जह्मिदस्करत् ॥ ५ ॥

॥ ३६ ॥ शतवारो अनीनशब्द यक्ष्मान् रक्षोसि तेजसा । आरोहन् वर्चसा
सह मणिर्दुर्णाम्चातेनः ॥ १ ॥ शृङ्गोभ्यां रक्षो नुदते मूलेन यातुधान्यः । म-
ध्येन यक्ष्मं बाधते नैनं प्राप्नोति तत्रति ॥ २ ॥ ये यक्ष्मासो अर्भका महान्तो ये
व शब्दिनः । सर्वा दुर्णामहा मणिः शतवारो अनीनशत् ॥ ३ ॥ शतं वीरानेज-
नयच्छतं यक्ष्मानपावपत् । दुर्णाम्नः सर्वां हत्वा रक्षोसि धूमते ॥ ४ ॥ हि-
रण्यशृङ्ग ऋषभः शतवारो अयं मणिः । दुर्णाम्नः सर्वास्तृद्वा रक्षोस्यकमीत्
॥ ५ ॥ शतमहं दुर्णाम्नीनां गन्धर्वाप्सरसां शतम् । शतं शश्वन्वतीनां शतवा-
रेण वारये ॥ ६ ॥

॥ ३७ ॥ इदं वर्चो अग्निना इत्तमागन् मग्नो यशः सह ओजो वयो बलम् ।
अयं शिखिश्च यानि च वीर्याणि तान्मग्निः म दंदात् मे ॥ १ ॥ वर्च आ धेहि
मे तन्वाः सह ओजो वयो बलम् । इन्द्रियाय त्वा कर्मणे वीर्येण प्रति घृह्णामि
शतशारदाय ॥ २ ॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वीजं मे सहसे त्वा । अभिभूयाय त्वा
राष्ट्रभूत्याय पर्यूहामि शतशारदाय ॥ ३ ॥ शत्रुभ्योऽप्रातृवेभ्यो प्रादभ्यः सैवत्स-
रेभ्यः । धात्रे विधात्रे समृधे भूतस्य पतये यजे ॥ ४ ॥

॥ ३८ ॥ न तं यक्ष्मा अरुन्धते नैनं शपयो अरनुते । यं भेषजस्य गुण्गुलोः
सुरभिर्गन्धो अरनुते ॥ १ ॥ विष्वञ्चस्तस्माद् यक्ष्मा मृगा अश्वा इवेरते ।
यद् गुण्गुलु सैन्धवं यद् बाप्यासि समृद्रिपम् ॥ २ ॥ उभयोरग्रं नामास्मा अति-
ष्टतातेये ॥ ३ ॥

॥ ३९ ॥ ऐतु देवस्त्रायमाणः कुष्ठो हिमवत्स्परि । त्वमानं सर्वं नारण स-
यातुधान्यः ॥ १ ॥ श्रीर्णि ते कुष्ठ नामानि नद्यमारो नृचारिणः । नृप्रायं
पो रिपत् । मरुं पटिवीमि त्वा सायंमातृग्यो दिवा ॥ २ ॥ ज्रीडता

नामै ते मृता जीवन्तो नामै ते पिता । नद्यायं पु० । ० ॥ ३ ॥ उक्तमो अस्यो-
पंजीनामनुद्धान् जगतामिव घ्राघ्नः स्वर्षदामिव । नद्यायं पुरुषो रिपत् । यस्मै
परिग्रवीमि त्वा मायंमातरस्यो दिवा ॥ ४ ॥ त्रिः शाम्नुभ्यो अग्निरेभ्यस्त्रिरादि-
त्येभ्यस्परि । त्रिर्जनो विश्वदेवेभ्यः । स कुष्ठो विश्वभेषजः । माकं सोमेन ति-
ष्ठति । त्वमानं सर्वं नाशय सर्वाश्च यातुधान्यः ॥ ५ ॥ अश्वत्थो देवसर्दनस्तृ-
तीयस्याग्निनो विवि । तन्नामृतस्य चक्षुणं ततः कुष्ठो अजायत ॥ ६ ॥ हिरण्ययी
नारचपुष्टिरण्यबन्धना विवि । तन्नामृतस्य चक्षुणं ततः कुष्ठो अजायत ॥ ७ ॥
यत्र नावमुभ्रंशं यत्र हिमवतुः शिरः । तन्नामृतस्य चक्षुणं ततः कुष्ठो अजायत ।
स कुष्ठो विश्वभेषजः माकं सोमेन तिष्ठति । त्वमानं सर्वं नाशय सर्वाश्च या-
तुधान्यः ॥ ८ ॥ यं त्वा वेद पूर्वं इक्ष्वाक्यो यं वा त्वा कुष्ठ काम्यः । यं वा
वसो यमात्स्यस्तेनासि विश्वभेषजः ॥ ९ ॥ शीर्षलोकं तृतीयकं सवन्दिर्यरच
दायनः । त्वमानं विश्वधावीर्याधराञ्च परां सुव ॥ १० ॥

॥ ४० ॥ यन्मे हिद्रं मनसो यषं वाचः सरस्वती मनुमन्तं जगाम । वि-
श्वस्तद् देवः सह संविदानः सं दधातु बृहस्पतिः ॥ १ ॥ मा न आपो मेधां मा
ग्रहं म माधिष्ठन । शृण्वदा यूयं स्यन्दध्वमुपद्रुतोहं सुमेधां वर्चस्वी ॥ २ ॥ मा
नो मेधां मा नो वीक्षां मा नो हिसिष्टं यत् तपः । शिवा नः शं सन्त्वायुषे शिवा
भवन्तु मातरः ॥ ३ ॥ या नः पीपरद्विभिना ज्योतिष्मती तपस्तिरः । ताम्रस्मे रा-
सतामिषम् ॥ ४ ॥

॥ ४१ ॥ अद्रमिच्छन्तु अर्पयः स्वर्विदुस्तपो वीक्षामुपनिषदुरग्रे । ततोऽर्घं
नमोर्जरच जातं तदस्मै देवा जपुसंनमन्तु ॥ १ ॥

॥ ४२ ॥ ग्रहं होता ब्रह्म यज्ञा ब्रह्मणा स्वरवो मिताः । अध्वर्युर्ब्रह्मणो जातो
ब्रह्मणोन्तर्दितं हविः ॥ १ ॥ ब्रह्म सृचो धृतवतीर्ब्रह्मणा वेदिरुदिता । ब्रह्म यज्ञस्य
तत्त्वं च अत्विजो ये हविष्कृतः । श्रुतिषु स्वाहा ॥ २ ॥ अहोमुचे म भरे मनी-
षामा मुवाच्ये सुप्रतिमाह्वानः । इयमिन्द्र प्रति हव्यं रूपाय सत्याः संतु यज-
मानस्य कामाः ॥ ३ ॥ अहोमुचै वृषभं यज्ञिणानां विराजन्तं प्रथममध्वराणाम् । अपां
नपातप्रश्निना हवे धियं इन्द्रियेण त इन्द्रियं दत्तमोर्जः ॥ ४ ॥

॥ ४३ ॥ यत्र ब्रह्मविदो यान्ति वीक्षया तपसा सह । अग्निर्मा तत्र नय-
त्वग्निर्मेधा दधातु मे । अग्नये स्वाहा ॥ १ ॥ यत्र ० । वायुर्मा तत्र नयतु वायुः

॥ ३५ ॥ इन्द्रस्य नामं गृह्णन् ऋषयो जह्निदं दंढुः । देवा यं चक्रुर्भेषज-
मग्रे विष्कन्धद्रूपणम् ॥ १ ॥ स नो रक्षतु जह्निदो धनं पालो धनेव । देवा यं
चक्रुर्ध्राक्षणाः परिपाणमरातिहम् ॥ २ ॥ दुर्हर्दुः संघोरं चक्षुः पापकृत्वान-
मागमम् । तास्त्वं सहस्रचक्षो मतीवोधेन नाशय परिपाणोसि जह्निदः ॥ ३ ॥
परि मा दिवः परि मा पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् परि मा वीरुद्धयः । परि मा भू-
तात् परि मोत भव्याद् दिशोदिशो जह्निदः पात्वस्मान् ॥ ४ ॥ य ऋष्णवो दे-
वकृता य उतो वयुतेन्यः । सर्वोस्तान् विश्वेभेषजोऽसां जह्निदस्करत् ॥ ५ ॥

॥ ३६ ॥ शतवारो अनीनशद् यक्ष्मान् रक्षोसि तेजसा । आरोहन् वर्षता
सह मणिर्दुर्णाम् चार्तनः ॥ १ ॥ शृङ्गाभ्यां रक्षो नुदते मूलेन यातुधान्यः । म-
ध्येन यक्ष्मै वापते नैनं प्राप्पाति तत्रति ॥ २ ॥ ये यक्ष्मासो अभिका महान्तो ये
चे शब्दिनः । सर्वा दुर्णामहा मणिः शतवारो अनीनशत् ॥ ३ ॥ शतं वीरानेज-
नयच्छतं यक्ष्मानपावपत् । दुर्णाम्नः सर्वा न हत्वाव रक्षोसि धूमते ॥ ४ ॥ हि-
रेण्यशृङ्ग ऋषभः शतवारो अयं मणिः । दुर्णाम्नः सर्वास्तुद्धाव रक्षोस्यक्रमीत्
॥ ५ ॥ शतमहं दुर्णाम्नीनां गन्धर्वाप्सरसां शतम् । शतं शश्वन्वतीनां शतवा-
रेण वारये ॥ ६ ॥

॥ ३७ ॥ इदं वचो अग्निना वृत्तमागन् भगो यशः सह ओजो वयो बलम् ।
अपस्विशद् यानि च वीर्याणि तान्पुग्निः म दंदात् मे ॥ १ ॥ वर्च आ धेहि
मे तन्वाः सह ओजो वयो बलम् । इन्द्रियाय त्वा कर्मणे वीर्याय मतिं दृष्टामि
शतशारदाय ॥ २ ॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वौजसे सहसे त्वा । अभिभूयाय त्वा
शत्रुभृत्याय पर्यहामि शतशारदाय ॥ ३ ॥ अतुभ्यंघ्राते मादभ्यः संवल-
रेभ्यः । धात्रे विधात्रे समृधे भूतस्य पतये यजे ॥ ४ ॥

॥ ३८ ॥ न तं यक्ष्मा अरुन्धते नैनं शपये
सुरभिर्गन्धो अरनुते ॥ १ ॥ विष्वञ्चस्तस्य
यद् गुंङ्गलु सैन्धवं यद् वाप्यासि समृदि
एतातये ॥ ३ ॥

॥ ३९ ॥ ऐतु देवस्त्राय
वीर्यं यातुधान्यः ॥
पुरुषो रिपत् ।

सोमो मा सौम्येनावतु० ॥ ८ ॥ भगो मा भगेनावतु० ॥ ९ ॥ मृतो मा मृणैर-
वन्तु पृणायोपानाययुषे वर्चस ओर्जसे तेजसे स्वस्तये सुभूतये स्वाहा ॥ १० ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ४६ ॥ प्रजापतिष्ठा घघ्रात् प्रथममस्तृतं वीर्याय कम् । तत् ते वध्नाभ्यायुषे
वर्चस ओर्जसे च बलाय चास्तृतस्त्वाभि रक्षतु ॥ १ ॥ ऊर्ध्वस्तिष्ठतुरक्षन्नप्रमा-
दमस्तृतेयं मा त्वा दधन् पणयो यातुधानाः । इन्द्र इव दस्यूनव धूनुष्व पृतन्यतः
सर्वाद्यन्नं वि पदस्वास्तृतस्त्वा० ॥ २ ॥ शतं च न ग्रहरन्तो निघ्नन्तो न त-
स्तिरे । तस्मिन्निन्द्रः पर्यदत्त चक्षुः प्राणमथो बलमस्तृत० ॥ ३ ॥ इन्द्रस्य त्वा
धर्मणा परि धापयामो यो देवानामधिराजो बभूव । पुनस्त्वा देवाः प्र णयन्तु सर्वे-
स्तृत० ॥ ४ ॥ अस्मिन् प्रणावेकंशतं वीर्याणि सहस्रं प्राणा अस्मिन्नस्तृते ।
ध्याघ्नः शत्रून्भि तिष्ठु सर्वान् यस्त्वा पृतन्यादधरः सो अस्त्वस्तृत० ॥ ५ ॥
घृतादुल्लुप्तो मधुमान् पर्यस्वान्तसहस्रप्राणः शतयोनिर्वयोधाः । शंभूधं मयो-
भूभोर्जस्वारच पर्यस्वाध्या स्तृत० ॥ ६ ॥ यथा त्वमुत्तरोसो असपत्नः सपत्नहा ।
सजातानामसद् वशी तथा त्वा सविता कन्दस्तृतस्त्वाभि रक्षतु ॥ ७ ॥

॥ ४७ ॥ आ रात्रि पार्थिवं रजः पितुरप्राप्ति धार्मभिः । विवः सदांसि
पृहती वि तिष्ठसु आ स्वेपं वर्तते तमः ॥ १ ॥ न यस्याः प्रारं ददशे न योयु-
ष्टद्विश्वमस्यां नि विशते यदेजति । अरिप्टासस्त उर्वि तमस्वति रात्रि प्रारम-
शीमहि भद्रे प्रारमशीमहि ॥ २ ॥ ये ते रात्रि नृचक्षंसो द्रष्टारो नवतिर्नव । अ-
शीतिः सन्त्यष्टा व्रतो तं सुप्त संस्रतिः ॥ ३ ॥ प्रष्टिरत्र पदं च रेवति पञ्चाशत्
पञ्चं सुम्नयि । चत्वारंदचत्वारिंशश्च त्रयस्त्रिंशच्च वाजिनि ॥ ४ ॥ द्वौ च ते वि-
शीतिश्च ते रात्र्येकादशावमाः । तेभिर्नो अथ प्रायुभिर्नो पादि दुहितदिवः ॥ ५ ॥
रक्षा मार्किनो अयशंस ईशत मा नो दुःशंस ईशत । मा नो अथ गवां स्तेनो
मार्वीनां वृक ईशत ॥ ६ ॥ मार्वीनां भद्रे तस्करो मा नृणां यातुघ्नान्यः । परमे-
भिः पृथिभि स्तेनो पावतु तस्करः । परेण इत्वती रज्जुः परेणायायुरर्षतु ॥ ७ ॥
अथ रात्रि तृष्टधूममशीपाणमहि कृणु । हनू वृकस्य जम्भयास्तेन तं वृष्टदे जहि
॥ ८ ॥ त्वयि रात्रि वसामसि स्वपिप्यामसि जागृहि । गोभ्यो नः शर्म
युद्धाभ्येभ्यः पुरषेभ्यः ॥ ९ ॥

प्राणान् दधातु मे । वायवे स्वाहा ॥ २ ॥ यत्र० । सूर्यो मा तत्र नयतु चक्षुः सूर्यो
 दधातु मे । सूर्याय स्वाहा ॥ ३ ॥ यत्र० । चन्द्रो मा तत्र नयतु मनश्चन्द्रो दधातु
 मे । चन्द्राय स्वाहा ॥ ४ ॥ यत्र० । सोमो मा तत्र नयतु पयः सोमो दधातु मे ।
 सोमाय स्वाहा ॥ ५ ॥ यत्र० । इन्द्रो मा तत्र नयतु बलमिन्द्रो दधातु मे । इन्द्राय
 स्वाहा ॥ ६ ॥ यत्र० । आपो मा तत्र नयतु मृतं मोर्षतिष्ठतु । अद्भ्यः स्वाहा ॥ ७ ॥
 यत्र ब्रह्मविदो यान्ति दीक्षया तपसा सह । ब्रह्मा मा तत्र नयतु ब्रह्मा ब्रह्म दधातु
 मे । ब्रह्मणे स्वाहा ॥ ८ ॥

॥ ४४ ॥ आयुषोसि प्रतरणं विप्रं भेषजमुच्यसे । तदाञ्जनं त्वं शतंते
 शमापो अभयं कृतम् ॥ १ ॥ यो हस्तिमा जायान्यो हभेदो विसन्वकः । सर्वं ते प-
 चममङ्गैर्भ्यो वहिर्निर्हन्त्वाञ्जनम् ॥ २ ॥ आञ्जनं पृथिव्यां जातं भद्रं पुरुषजीवे-
 नम् । कृणोत्वप्रमायुकं रथजूतिमनागसम् ॥ ३ ॥ प्राणं प्राणं त्रायस्वासो असवे
 मृड । निश्चैते निश्चैत्या नः पार्श्वेभ्यो मुञ्च ॥ ४ ॥ सिन्धोर्गेर्भोसि विद्युतां पु-
 ष्पम् । वार्तः प्राणः सूर्यश्चक्षुर्विस्पर्शः ॥ ५ ॥ देवाञ्जनं वैर्ककुब् परि मा पादि
 विश्वतः । न त्वां तरन्त्योर्पथ्यो वाहोः पर्वतीषां उत ॥ ६ ॥ वी३दं मध्यमवाक्पद
 रज्जोहामीवचातनः । अमीवाः सर्वाश्चातयन् नाशयदभिभा इतः ॥ ७ ॥ व३वी३दं
 राजन् वरुणानृतमाह पूरुषः । तस्मात् सहस्रवीर्यं मुञ्च नः पर्यहंसः ॥ ८ ॥ य-
 दापो अञ्ज्या इति वरुणेति यदूचिम । तस्मात् सहस्रवीर्यं मुञ्च नः पर्यहंसः ॥ ९ ॥
 मित्रश्च त्वा वरुणश्चानुभेयं नुराञ्जन । तौ त्वानुगत्य दूरं भोगाय पुनरोहतुः ॥ १० ॥

॥ ४५ ॥ शृणाहृणमिव संनयन् कृत्यां कृत्याकृतौ गृहम् । चतुर्भ्यस्त्रय
 दुर्हादः पृथीरपि शृणाञ्जन ॥ १ ॥ यवस्मासुं कुप्स्वप्स्यं यद् गोषु यद्यं नो गृहे ।
 अनामगस्तं च दुर्हादः प्रियः प्रति मुञ्चताम् ॥ २ ॥ श्रुपामूर्जं ओजसो वाट-
 धानमग्नेर्जातमधि जातवेदसः । चतुर्वीरं पर्वतीषां यदाञ्जनं दिशः प्रदिशः करदिच्छि-
 वास्ते ॥ ३ ॥ चतुर्वीरं वध्यत आञ्जनं ते सर्वा दिशो अभ्यवास्ते भवन्तु । ध्रुव-
 स्तिप्यासि सविते च चार्यं इमा विशो अभि रन्तु ते प्लिमि ॥ ४ ॥ आर्क्षते
 प्रणिमेकं कृणुष्व स्ताप्येना पिबेकमेवाम् । चतुर्वीरं नैश्चनेभ्यश्चतुर्भ्यो ग्राह्यं श-
 न्धेभ्यः परि पात्वस्मान् ॥ ५ ॥ अग्निर्गोमिनागु शृणायां शृणायापुंये पर्वां ओ-
 जमे तेजसे स्वस्तये शुभ्रतये स्वाहा ॥ ६ ॥ इन्द्रो मेन्द्रियेणावतु शृणायां ॥ ७ ॥

सोमो मा सौम्येनावतु० ॥ ८ ॥ भर्गो मा भर्गेनावतु० ॥ ९ ॥ मरुतो मा गुणैर-
वन्तु पाणायानायायुषे वर्चस ओजसे तेजसे स्वस्तये सुभृतये स्वाहा ॥ १० ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ४६ ॥ प्रजापतिष्ठा वध्नात् प्रथममस्तुतं वीर्याणि कम् । तत् ते वध्नाभ्यायुषे
वर्चस ओजसे च बलाय चास्तुतस्त्वाभि रक्षतु ॥ १ ॥ ऊर्ध्वस्तिष्ठतुरक्षन्नममा-
द्यमस्तुतेषां मा त्वा दधन् पणयो यातुधानाः । इन्द्र इव दस्यूनव धूनुष्व पृतन्युतः
सर्वास्त्रभूत वि पदस्वास्तुतस्त्वा० ॥ २ ॥ शतं च न ग्रहरन्तो निघ्नन्तो न त-
स्तिनरे । तस्मिन्निन्द्रः पर्यदक्ष चक्षुः प्राणमथो बलमस्तुत० ॥ ३ ॥ इन्द्रस्य त्वा
वर्मणा परि धापयामो यो देवानामपिश्रजो वभूव । पुनस्त्वा देवाः प्र णयन्तु सर्वे-
स्तुत० ॥ ४ ॥ अस्मिन् मृणावेकशतं वीर्याणि सहस्रं प्राणा अस्मिन्नस्तुते ।
व्याघ्रः शश्रूतभि तिष्ठ सर्वान् यस्त्वा पृतन्यादधरः सो अस्तुवस्तुत० ॥ ५ ॥
पृतादुल्लुप्तो मधुमान् पर्यस्वान्तमहस्रमाणः शतयोनिर्वयोधाः । शंभूश्च मयो-
भूथोर्जस्वाश्च पर्यस्वाश्वास्तुत० ॥ ६ ॥ यथा त्वमुत्तरोसो असपत्नः सपत्नहा ।
सजातानामसद् वशी तथा त्वा सविता कन्दस्तुतस्त्वाभि रक्षतु ॥ ७ ॥

॥ ४७ ॥ आ रात्रि पार्थिवं रजः पितुराणि धामभिः । द्विवः सदांसि
पृहती वि तिष्ठस आ त्वेषं वर्तते तमः ॥ १ ॥ न यस्याः प्रारं ददशे न योयु-
यद् विश्वमस्यां नि विंशते यदेजति । अरिप्टासस्त उर्वि तमस्वति रात्रि प्रारम-
शीमहि भद्रे प्रारमशीमहि ॥ २ ॥ ये ते रात्रि नृचक्षंसो द्रष्टारो नवतिर्नव । अ-
शीतिः सन्त्यष्टा ब्रतो ते सम संवतिः ॥ ३ ॥ पृष्टिश्च पद् च रेवति पञ्चाशत्
पञ्च सुम्नयि । चत्वारश्चत्वारिंशश्च त्रयस्त्रिंशश्च चात्रिणि ॥ ४ ॥ द्वौ च ते वि-
ंशतिश्च ते रात्र्येकादशावुभाः । तेभिर्नो अथ प्रायुभिर्नो पाहि दुहितर्दिवः ॥ ५ ॥
उक्ता मार्किनो अथशंस ईशत मा नो दुःशंस ईशत । मा नो अथ गवां स्तेनो
मार्वातां वृक ईशत ॥ ६ ॥ माभ्वानां भद्रे तस्करो मा नृणां यातुधान्यः । प्रमे-
भिः पृथिभि स्तेनो पावतु तस्करः । परेण इत्वती रज्जुः परेणाप्रापुरर्षतु ॥ ७ ॥
अथ रात्रि तृष्टधूममशीर्षाणामहि कृणु । हनू वृकस्य जम्भयास्तेनं तं मुपदे जहि
॥ ८ ॥ त्वयि रात्रि वसापसि स्वपिष्यामसि जागृहि । गोभ्यो नः शर्म
युक्ताभ्येभ्यः पुरुषेभ्यः ॥ ९ ॥

॥ ४८ ॥ अथो यानि च यस्मा ह यानि चान्तः परीणहि । तानि ते परि
दधासि ॥ १ ॥ रात्रि मातरूपसे नः परि देहि । उपा नो अह्ने परि ददात्वहस्तुभ्यं
विभावरि ॥ २ ॥ यत् किं चेदं प्रतयाति यत् किं चेदं सरीसृपम् । यत् किं च पर्व-
तायासत्वं तस्मात् त्वं रात्रिपाहिनः ॥ ३ ॥ सा पुरचात् पाहि सा पुरः सोत्तरादधरा-
दुत् । गोपाय नो विभावरि स्तोतारस्त इह स्मसि ॥ ४ ॥ ये रात्रिमनुतिष्ठन्ति ये च
भूतेषु जाग्रति । पशून् ये सर्वान् रक्षन्ति ते न आत्मसु जाग्रति ते नः पशुपुं जा-
ग्रति ॥ ५ ॥ वेद वै रात्रि ते नाम घृताची नाम वा अंसि । तां त्वां भरद्वाजो
वेद सा नो वित्तेधि जाग्रति ॥ ६ ॥

॥ ४९ ॥ इषिरा योषा युवतिर्दमन्ता रात्री देवस्य सवितुर्भगस्य । अश्वत्थभा
सुहृवा संभृतधीरा पशौ धावापृथिवी महित्वा ॥ १ ॥ अति विश्वान्यरुहद् ग-
म्भीरो वर्षिष्ठमरुहन्तु अविष्टाः । उशती रात्र्यनु सा भद्राभि तिष्ठते मित्र ईव
स्वधाभिः ॥ २ ॥ वर्ये वन्दे सुभगे सुजात आर्जमन् रात्रि सुमना इह स्याम् । अ-
स्मांजायस्व नयीणि जाता अथो यानि गन्थानि पुष्टया ॥ ३ ॥ सिंहस्य रा-
ज्युशती प्रीपस्य व्याघ्रस्य ह्रीपिनो वर्च आ ददे । अश्वस्य दध्नं पुरुषस्य प्रापुं
पुरु रूपाणि कृणुषे विभ्राती ॥ ४ ॥ शिवां रात्रिमनुसूर्यं च हिमस्य प्राता सुहवा
नो अस्तु । अस्य स्तोमस्य सुभगे नि बौध येन त्वा वन्दे विश्वासु विदुः ॥ ५ ॥
स्तोमस्य नो विभावरि रात्रि राजैव जोषसे । अस्मा सर्ववीरा भवाम् सर्ववेदसो
ज्युच्छन्तीरनूपसः ॥ ६ ॥ शम्या ह नाम दधिषे मम दिप्सन्ति ये धना । रात्री
इह तानमुतपा य स्तेनो न विद्यते यत् पुनर्न विद्यते ॥ ७ ॥ भद्रासि रात्रि चमसो
न विष्टो विश्वं गोरूपं युवतिर्विभर्षि । चक्षुष्मती मे उशती वर्ष्षि मति त्वं हि-
क्या न क्षाममुक्थाः ॥ ८ ॥ यो अद्य स्तेन आर्यस्य गायुर्मर्त्यो रिपुः । रात्री तस्य
मतीत्य म ग्रीवाः म शिरोऽहनत् ॥ ९ ॥ म पादौ न यथारयति म हस्तौ न यथा
शिपत् । यो मलिम्लुरुपायति स संपिष्टो अपायति । अपायति स्वपायति शुक्लं
स्थाणावपायति ॥ १० ॥

॥ ५० ॥ अथ रात्रि तृष्टधूमशीर्षाणमहि कृणु । अक्षौ वृकस्य निर्जला-
स्तेन ते धूपदे भहि ॥ १ ॥ ये ते रात्र्यनुह्राहस्तीक्ष्णश्रवाः स्वाशर्वः । तेभिर्नो
अथ पाट्याति दुर्गाणि विश्वहा ॥ २ ॥ रात्रिरात्रिमरिप्यन्तस्तरेभ तन्वा वृषम् ।
गम्भीरमर्षवा इव न तेरेपुररतियः ॥ ३ ॥ यथा श्यामार्कः । मपतत्र्यवान् नातु-

विद्यते । एवा रात्रि म पातय यो अस्माँ अभ्यग्रायति ॥ ४ ॥ अपं स्तेनं वासो
 गोअजमुत तस्करम् । अथो यो अवेतः शिरोभिधाय निनीपति ॥ ५ ॥ यद्या
 रात्रि सुभगे विभजन्त्ययो वसु । यदेतदस्मान् भोजय यथेव्यानुपायसि ॥ ६ ॥
 उषसे नः परि देहि सर्वान् रात्र्यनागसः । उषा नो अद्भे आ भजादहस्तुभ्यं वि-
 भावरि ॥ ७ ॥

॥ ५१ ॥ अयुतोहमयुतो म आत्मायुतं मे चक्षुरयुतं मे श्रोत्रमयुतो मे प्रा-
 णोयुतो मेष्ठानोयुतो मे ध्यानोयुतोहं सर्वः ॥ १ ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रमवे-
 श्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रमूत आ रभे ॥ २ ॥

॥ ५२ ॥ कामस्तदमे समवर्तत मनसो रेतः मथमं यदासीत् । स काम का-
 मेन वृहता सयौनी शयस्पोषं यजमानाय धेहि ॥ १ ॥ त्वं काम सहसासि मति-
 ष्ठितो विभुर्विभावा सख आ संखीयते । त्वमुग्रः पृतनासु सामुहिः सह ओजो
 यजमानाय धेहि ॥ २ ॥ दुराधकमानाय मतिणाणायाक्षये । आस्मा अशृण्वन्ना-
 शाः कामेनाजनयन्स्त्वः ॥ ३ ॥ कामेन सा काम आगन् हृदयाद्दृढं परि । य-
 दमीषामदो मनस्तदैतूष मामिह ॥ ४ ॥ यत्काम कामयमाना इदं कृण्वसि ते ह-
 विः । तद्यः सर्वं समृध्यतामयैतस्य हविषो वीहि स्वार्हा ॥ ५ ॥

॥ ५३ ॥ कालो अभो बहति सप्तारिभः सहस्राक्षो अजरो भूरिरेताः । त-
 मा रोहन्ति कुवयो विप्रश्चितस्तस्य चक्रा भुव्नानि विरवा ॥ १ ॥ सप्त चक्रान्
 बहति काल एष सप्तास्य नाभीरमृतं न्वक्षः । स इमा विभ्या भुवनान्यञ्जत् कालः
 स ईयते मथमो नु देवः ॥ २ ॥ पूर्णः कुम्भोऽपि काल आर्हितस्त्रं वै परयापो व-
 द्दुषा नु सन्तः । स इमा विरवा भुवनानि म्रत्युह्मालं तयादुः परमे व्योमन् ॥ ३ ॥
 स एव सं भुवनान्यामरत् स एव सं भुवनानि पर्येत् । पिना सममवत् पूष प-
 षां तस्माद् वै नान्यत् परमस्ति तेजः ॥ ४ ॥ कालोऽपि दिवमजनयत् काल इ-
 माः पृथिवीरुत । काले ई भूतं धव्यं खेपिन् ह वि तिष्ठने ॥ ५ ॥ कालो म-
 तिर्मसृजत काले तपति सूर्यः । काले ह विरवा मृतानि काले यत्तुर्वि परय-
 ति ॥ ६ ॥ काले मनः काले मणः कामे नार्य सप्ताईतम् । कालेन सर्वा म-
 न्नुन्त्यागतेन प्रजा इमाः ॥ ७ ॥ काले तपः काले ज्येष्ठं काले प्रथमं सप्ताई-
 तम् । कालो ह सर्वेस्परहरो यः पितासीन् प्रजापतेः ॥ ८ ॥ तेनैपिन् तेन ज्ञानं

तद्वु तस्मिन् प्रतिष्ठितम् । कालो ह ब्रह्म भूत्वा विभर्ति परमेष्ठिनम् ॥ ६ ॥ कालः प्रजा अञ्जनतः कालो अग्रे प्रजापतिम् । स्वयंभूः कश्यपः कालात् तपः कालोर्दिजायत ॥ १० ॥

॥ ५४ ॥ कालादायः समभवन् कालाद् ब्रह्म तपो दिशः । कालेनोदेति सूर्यः काले नि विशते पुनः ॥ १ ॥ कालेन वातः पवते कालेन पृथिवी मही । पौष्पही कालं आर्दितो ॥ २ ॥ कालो ह भूतं भव्यं च पुत्रो अञ्जनयत् पुरा । कालाच्चः समभवन् यजुः कालोर्दिजायत ॥ ३ ॥ कालो यज्ञं समैरयदेवेभ्यो आगमसितम् । काले गन्धर्वाप्सरसः काले लोकाः प्रतिष्ठिताः ॥ ४ ॥ कालेयमङ्गिरा देवोर्धर्वा चार्थे तिष्ठतः । इमं च लोकं परमं च लोकं पुण्यादच लोकान् विष्टीरन् पुण्याः । सर्वाल्लोकान्भिजित्य अहर्षणा कालः स ईयते पश्यो नु देव ॥ ५ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ ५५ ॥ रात्रिरात्रिमप्रयातं भरन्तोर्वायिव तिष्ठते प्रासप्रस्यै । रायस्पोषेण समिषा मदन्तो या ते अग्ने प्रतिवेशा रिपाम ॥ १ ॥ या ते वसोर्वात इषुः सा ते एषा तया नो मृड । रायस्पोषेण समिषा मदन्तो या ते अग्ने प्रतिवेशा रिपाम ॥ २ ॥ सार्यसायं गृहपतिर्नो अग्निः प्रातःप्रातः सौमन्तस्य वाता । वसोर्वसोर्वसुदानं एधि वयं त्वेन्धानास्तन्वं पुषेम ॥ ३ ॥ प्रातःप्रातःगृहपतिर्नो अग्निः सार्यसायं सौमन्तस्य वाता । वसोर्वसोर्वसुदानं एधीन्धानास्त्वा शतं हिमा अथेम ॥ ४ ॥ अपरंचा वृग्धावस्य भूयांसम् । अत्रादायावपतये रुद्राय नमो अग्नये । सभ्यः सभां ये पाहि ये च सभ्याः सभासदे ॥ ५ ॥ स्वर्गिन्द्रो पुण्ड्रं चिरं मायुर्व्यरनवत् । अहरहर्वलिमिचे हरन्तोर्वायिव तिष्ठते प्रासप्रस्ये ॥ ६ ॥

॥ ५६ ॥ प्रमस्यं लोकादध्या वैभूविष्यं प्रमदां यन्त्युनः य धुनन्ति घोरः । एकाकिनी सरथं यासि विद्वान्स्वप्नं मियांनो अमुस्स्य योनी ॥ १ ॥ चन्द्रस्त्वोप्रे विष्वेवयो अपरयत् पुरा रात्र्यां जनितास्ते अग्निः । ततः स्वप्तेदमध्या वैभूविष्यं प्रियंभ्यो रूपमेणुहमानः ॥ २ ॥ बृहद्रावांसुरेभ्योर्धि देवातुषावर्तत महिमानमिच्छन् । तस्मै स्वप्नाय दधुरार्थिपत्यं त्रयस्त्रिंशत् स्वर्गानशानाः ॥ ३ ॥ नैतां विदुः पितरो नीतं देवां येषां जन्मिष्वरन्त्यन्तोदेम । त्रिते स्वप्नमदधुराप्त्ये नतं

आदित्यासो वरुणेनानुशिष्टाः ॥ ४ ॥ यस्य क्रूरमभजन्त दुष्कृतोऽस्यन्तं सुकृतः
पुण्यमार्युः । स्वर्मदसि परमेणं बन्धुना तप्यमानस्य मनसोर्धिं जज्ञिषे ॥ ५ ॥
विद्य ते सर्वाः परिजाः पुरस्ताद् विद्य स्वप्न यो अघिषा इहा ते । यशस्विनो
नो यशसेह पाह्याराद् द्विषेभिरपि याहि दूरम् ॥ ६ ॥

॥ ५७ ॥ यथा कृतां यथा शफं यथर्णं संनयन्ति । एवा दुष्कृत्यं सर्वमभि-
ये सं नयामसि ॥ १ ॥ सं राजानो अगुः समृणान्यगुः सं कुठा अगुः सं कृता
अगुः । समस्मासु यदुष्कृत्यं निर्दिष्टतेदुष्कृत्यं सुवाम ॥ २ ॥ देवानां पत्नीनां गर्भे
यमस्य कटु यो भद्रः स्वप्न । समस्य यः पापस्तद्विपते ग्रहिणमः । मा तृष्टानामसि
कृष्णशकुनेर्मुखम् ॥ ३ ॥ तं त्वां स्वप्न तथा सं विद्म स त्वं स्वप्नाश्व इव
क्रायमरव इव नीनाहम् । अनास्माकं देवपीयुं पिपाकं वप यदस्मासु दु-
ष्कृत्यं यद् गोषु यच्च नो गृहे ॥ ४ ॥ अनास्माकस्तद् देवपीयुः पिपाकस्त्रिष्क-
मिव प्रति मुञ्चताम् । नवाऽपत्नीनपमया अस्माकं ततः परि । दुष्कृत्यं सर्वं द्विपते
निर्दयामसि ॥ ५ ॥

॥ ५८ ॥ घृतस्य जूतिः समन्ता सदेवा संवरसुरं हविषा वर्धयन्ती । श्रोत्रं
चक्षुः प्राणोऽर्द्धिच्छन्नो नो ह्यस्त्वर्द्धिच्छन्ना व्रयमार्युषो वर्धसः ॥ १ ॥ वपास्मान्
प्राणो हृयतामुषं व्रयं प्राणं इवामहे । वर्चो जग्राह पृथिव्यन्तरिक्षं वर्धः सोमो
बृहस्पतिर्विधत्ता ॥ २ ॥ वर्धसो द्यावापृथिवी संग्रहणी बभूवर्धुर्वर्चो गृहीत्वा पृ-
थिवीमनु सं चरेम । यशमं गात्रो गोपतिमुषं तिष्ठन्त्यायतीर्यशो गृहीत्वा पृथिवी-
मनु सं चरेम ॥ ३ ॥ मजं कृणुध्वं स हि वो नृपाणो वमो सीव्यध्वं वज्रला मृ-
धूनि । पुरः कृणुध्वमार्पसीरधृष्टा मा वः सुसोचमसो दहता तम् ॥ ४ ॥ यज्ञस्य
चक्षुः भर्तृतिर्मुखं च वाचा श्रोत्रेण मनसा जुहोमि । इमं यज्ञं विततं विरवर्कमुणा
देवा यन्तु सुमनस्यमानाः ॥ ५ ॥ ये देवानामुत्विजो ये च यज्ञिया येभ्यो हव्यं
क्रियते भागधेयम् । इमं यज्ञं सह पत्नीभिरेत्युयावन्तो देवास्तद्विषा मादयन्ताम् ॥ ६ ॥

॥ ५९ ॥ त्वय्यग्ने मृतपा अंसि देव आ मय्येष्वा । त्वं यज्ञेष्वाहयः ॥ १ ॥
यद् वो व्रयं प्रमिनाम ब्रूतानि विदुषां देवा अर्विदुष्टरासः । अग्निष्टद् विरवाद्वा
पृणान् विद्वान्तसोमस्य यो ब्राह्मणो अविवेश ॥ २ ॥ आ देवानामपि पन्थाप-
गन्धं अष्टहव्याम । तदनुप्रबोदुम् । अग्निर्विद्वान्स रत्नान् स इदोता सोध्वरान्म
अतून कल्पयाति ॥ ३ ॥

॥ ६० ॥ वाह्म आसन्नसोः पाणश्चक्षुरक्ष्णोः श्रोत्रं कर्णयोः । अपलिताः
 केशा अशोणा दन्ता वहु बाहोर्वलम् ॥ १ ॥ ऊर्वोरोजो जङ्घयोर्जवः पादयोः ।
 प्रतिष्ठा अरिष्टानि मे सर्वात्मानिभृष्टः ॥ २ ॥

॥ ६१ ॥ तनूस्तन्वा मे सहे इतः सर्वमार्युरशीय । स्योनं मे सदि पुरुः पूणस्व
 पर्वमानः स्वर्गे ॥ १ ॥

॥ ६२ ॥ पियं मा कणु देवेषु पियं राजसु मा कणु । पियं सर्वस्य परपत
 उत शुद्र उतार्ये ॥ १ ॥

॥ ६३ ॥ उत तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवान् युजेन बोधय । आर्युः पाणं पूजां पशून्
 कीर्तिं यजमानं च वर्धय ॥ १ ॥

॥ ६४ ॥ अग्ने समिधमाहर्षि बृहते जातवेदसे । स मे शुद्धां च मेधां च
 जातवेदाः प्र यच्छतु ॥ १ ॥ इध्मेन त्वा जातवेदः समिधा वर्धयामसि । तथा त्व-
 मस्मान् वर्धय पूजया च धनेन च ॥ २ ॥ यदग्ने यानि कार्नि विदा ते दारुणि
 दधमसि । सर्वे तदस्तु मे शिवं तज्जुपस्व यविष्ठय ॥ ३ ॥ पुतास्ते अग्ने समिध-
 इत्वमिदः समिधं भव । आर्युरस्मासु धेनुमृतत्वमाचार्याय ॥ ४ ॥

॥ ६५ ॥ हरिः सुष्णो दिवमारुहोर्विषा ये त्वा दिप्सन्ति दिवमुत्पतन्तम् ।
 अब्र तां जहि हरसा जातवेदोर्विभ्यद्रुगोर्विषा दिवमा रोह सूर्य ॥ १ ॥

॥ ६६ ॥ अर्योजाला अमुंरा आयिनोऽस्मयैः पारोऽद्रिजो ये चरन्ति ।
 तांस्ते रन्धयामि हरसा जातवेदः सहस्रशृष्टिः सप्तलोन् प्रमृणन् पाहि वज्रः ॥ १ ॥

॥ ६७ ॥ परयेम शरदः शतम् ॥ १ ॥ जीवेम शरदः शतम् ॥ २ ॥ कुयेम श-
 रदः शतम् ॥ ३ ॥ रोहेम शरदः शतम् ॥ ४ ॥ पूयेम शरदः शतम् ॥ ५ ॥ भवेम
 शरदः शतम् ॥ ६ ॥ भूयेम शरदः शतम् ॥ ७ ॥ भूर्यसीः शरदः शतात् ॥ ८ ॥

॥ ६८ ॥ अन्येसरस्व ध्यवसरस्व बिलं वि प्यामि प्रापया । ताभ्यामुदृत्य
 कर्मीणि कृपये ॥ १ ॥

॥ ६६ ॥ जीवा स्थ जीव्यासं सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥ १ ॥ उपजीवा स्थोप
जीव्यासं सर्व० ॥ २ ॥ संजीवा स्थ संजीव्यासं सर्व० ॥ ३ ॥ जीवला स्थ जीव्यासं
सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥ ४ ॥

॥ ७० ॥ इन्द्र जीव मूर्ध जीव देवा जीवा जीव्यासं ग्रहम् । सर्वमायुर्जीव्यासम् ॥ १ ॥

॥ ७१ ॥ स्तुता मया वरदा वेदमाता म चोदयन्ता पावमानी द्विजानाम् ।
आयुः प्राणं प्रजां पशुं कीर्तिं द्रविणं ब्रह्मवर्चसम् । मत्तं वत्त्वा व्रजत प्रकालोकम् ॥ १ ॥

॥ ७२ ॥ यस्मात् कोशाद्बुद्धभराम् वेदं तस्मिन्प्रन्तरव दध्म एनम् । कृतमिष्टं
महर्षणो वीर्येण तेन मा देवास्तर्पसाधतेह ॥ १ ॥

॥ इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

॥ एकोनविंशं काण्डं समाप्तम् ॥

॥ ११ ॥ इन्द्रः पूर्भिदातिष्द् दासप्रकैर्विदद्रुर्दयमानो विशत्रून् । ब्रह्मजुतस्त-
न्वो वावृधानो भूरिदात्र आपृणद् रोदसी जुमे ॥ १ ॥ मुखस्य ते तविपस्य म
जुतिमिष्यिं वार्षमपृताय भूरपन् । इन्द्रं चितीनार्यसि मानुपीणां विशां देवीना-
मृत पूर्वयावा ॥ २ ॥ इन्द्रो वृत्रमवृणोच्चर्धनीतिः म प्रापिनाममिताद् वर्षणीतिः ।
अहन् व्यसमुशधग् वनेप्त्राविधेना अकृणोक् शम्पाणाम् ॥ ३ ॥ इन्द्रः स्वर्पा ज-
नयन्नहानि जिगाणोशिभिः पृतना अभिष्टिः । मारोचयन्मनवे केतुमद्भामविन्-
ज्जयोतिर्वृहते रणाय ॥ ४ ॥ इन्द्रस्तुजो ब्रह्मणा आ विवेश नृवद् दधानो नर्या पु-
रुणि । अचेतयद् धियं इमा जेष्टिरे मेमं वर्णीमतिरच्छ्रुक्रमांसाम् ॥ ५ ॥ महो महानि
पनयन्त्यस्येन्द्रस्य कर्म सुकृता पुरुणि । वृजनेन वृजिनान्तसं पिपेपमायाभिर्दस्यु-
रभिभूत्योजाः ॥ ६ ॥ युधेन्द्रो मद्वा वरिवश्रकार देवेभ्यः सत्यतिशय-
शिवाः । विवस्वतः सदेने अस्य तानि विशां वृकथेभिः क्रवर्षो वृणन्ति ॥ ७ ॥
सत्रासाहं वरेण्यं सहोदां संसवांसं स्वर्पदचं देवीः । ससान यः पृथिवीं यामु-
तेमामिन्द्रं मदन्त्यनु धीरणासः ॥ ८ ॥ ससानात्यौ जत मूर्यं ससानेन्द्रः ससान
पुरुभोजसं गाम् । द्विण्यययमुतभोमं ससान हस्वी दस्युन् मार्यं वर्णीमावत् ॥ ९ ॥
इन्द्र ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीरसनोदन्तारिक्षम् । विभेदं वलं तुनुदे विश-
चोर्धामवद् दमिताभिक्रतूनाम् ॥ १० ॥ शुनं हुवेम मयवान्मिन्द्रमस्मिन् भरे नृ-
तमं वार्जसातौ । शुण्वन्तमुग्रमृतये समत्सु धन्तं वृत्राणि संजितं धनानाम् ॥ ११ ॥

॥ १२ ॥ उडु ब्रह्माण्यैरत भवस्तेन्द्रं सप्र्ये महया वसिष्ठ । आ यो विदवा-
नि शर्वमा ततानोपथोता म ईर्वतो वचांसि ॥ १ ॥ अर्यामि घोष इन्द्र
देवनामिरिज्यन्त यच्छ्रुथो विवाचि । नहि स्वमार्युधिकिने जनेषु तानीदंशोस्य-
ति पर्यस्मान् ॥ २ ॥ मुने रथं गवेपणं हरिभ्यामुष ब्रह्माणि जुगुषाणमस्तु ॥
वि वापिष्ट स्य रोदसी महित्वेन्द्रो वृत्राण्यमृती जेष्वन्वान् ॥ ३ ॥ आपरिणद्
पिप्यु स्तुषोऽन गात्रो नक्षत्रं जेष्टितारस्त इन्द्र । शरिशुपुर्न निपुतो नो अष्टा
त्वं हि धीभिर्दयमे वि वार्जान् ॥ ४ ॥ ते त्वा मदा इन्द्र मादयन्तु शुष्मिणं गुहि-
रार्पणं जेष्टिरे । एको देवत्रा दयमे हि मनोऽस्मिन्दूर सर्वने मादयत् ॥ ५ ॥
एवेदिष्टं शपणं वजेपात्रं वसिष्ठामो अभ्यर्चन्त्यर्कः । स न स्तुतो वीरवै पात्र
गोमेर एषं पति स्यस्तिभिः सदा नः ॥ ६ ॥ अग्नीषी वृजी वृत्रमन्त्राणां
धृष्णी राजा वृत्रहा सोम्यावा । युद्धं हरिभ्यामुष यामवृत्रां मार्यदिष्टे सर्वने
मन्त्रदिन्द्रः ॥ ७ ॥

॥ १३ ॥ इन्द्रश्च सोमं पिवतं बृहस्पतेस्मिन् यज्ञे मन्दगाना वृषण्वम् । आ
 वां विशन्निवन्दनः स्वाधुवोस्मे रथि सर्ववीरं नि यच्छतम् ॥ १ ॥ आ वां वहन्तु
 मर्जयो रघुपदो रघुपत्नानः प्र जिगात बाहुभिः । सीदता बर्हिस्तु वः सदस्कृतं
 प्रादर्यध्वं मरुतो मध्वो अन्धसः ॥ २ ॥ इमं स्तोममर्हते जातवेदसे रथमिव सं म-
 टेया मनीषया । भद्रा हि नः मर्मेतिरस्य संसघर्मे सरुये मा रिपामा वयं तव
 ॥ ३ ॥ ऐधिरग्ने सरथं याग्यवाह नानारथं वा विभगो ह्यथाः । पत्नीवतस्त्रि-
 शतं श्रीर्ध देवानेतुष्टपमा बह प्रादर्यस्व ॥ ४ ॥

॥ इति प्रयपोऽनुवाकः ॥

॥ १४ ॥ ययमु त्वामपूर्य स्पूरं न कश्चिद् भरन्तोवृषवः । वार्जे चित्रं हं-
 पामहे ॥ १ ॥ उप स्वा कर्मन्तुते स नो युशोमश्चक्राम यो धूपत् । त्वामिद्धर्पावि-
 नारं ववृमहे सखाय इन्द्र सान्निभम् ॥ २ ॥ यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य आनि-
 नाय तमु व स्तुपे । सखाय इन्द्रमृतये ॥ ३ ॥ हयैरश्व सत्पति चर्षणीसहं वा हि
 प्या यो अमन्दत । आ तु नः स चयति गव्यमरघ्यं स्तोतृभ्यो मधवांशतम् ॥ ४ ॥

॥ १५ ॥ प्र महिष्ठाम बृहते बृहद्रये सत्यशुग्माय तवसे प्रति भेरे । अपा-
 मिष प्रयणे यस्य दुर्धरं राधो विरवायु शर्वमे अपावृतम् ॥ १ ॥ अयं ते विश्व-
 मनु दासद्विष्टाय आपो निम्नेषु सर्वना इक्षिष्वतः । यत् पर्वते न समशीत हयैत
 इन्द्रस्य वसुः शनर्धिता हिरण्यपयः ॥ २ ॥ अस्मै प्रीमाय नमसा समध्वरउपो नं
 शुभ्र आ भर्ता पर्नीयसे । यस्य धाम अर्वमे नामेन्द्रियं ज्योतिरकारि इरितो ना-
 थसे ॥ ३ ॥ इमे तं इष्टु ते वयं पुरुषुत ये त्वारम्य चरामसि प्रभूवसो । नहि
 त्ववन्पो गिर्वणो गिरः सपत् त्रोणीरिव प्रति नो हयं तद् वचः ॥ ४ ॥ भूरि त इन्द्र
 वीर्यं तव स्मस्यस्य स्तोतुर्मपवन् कामपा पूण । अनु ते यौध्विहती धीरि मम इयं
 र्ध ते पृथिवी नैव ओजसे ॥ ५ ॥ त्वं तामेन्द्र पर्वतं महामुहं वज्रेण
 वज्रिन् पर्वशरचर्कतिथ । अवांसजो निवृताः सतिवा अपः सत्रा विश्वं दधिपे के-
 वलं सहः ॥ ६ ॥

॥ १६ ॥ उदग्रतो न वयो रत्नमाणा चार्धदतो अभ्रियस्वेय घोषाः । ति-
 श्रिभ्रजो नोर्मयो मर्दन्तो बृहस्पतिप्रभ्यर्का अनावन् ॥ १ ॥ सं गोभिराङ्गितो
 नर्त्तमाणो भग इवेदर्षमर्ष मिनाथ । जने मित्रो न दम्पती अनक्ति बृहस्पते वा-
 जयाशूरिव्रजा ॥ २ ॥ साध्वर्पा अतिथिनीरिषिरा स्पर्धाः सुवर्णा अनयचरुपाः ॥

बृहस्पतिः पर्वतेभ्यो वितूर्या निर्गा ऊपे यवमिव स्थिविभ्यः ॥ ३ ॥ आ
मधुन घृतस्य योनिमवक्षिपन्नर्क उल्कामिव द्योः । बृहस्पतिरुद्धरन्नर्मनो गा
म्या उद्वेव वि त्वचै विभेद ॥ ४ ॥ अप ज्योतिषा तपो अन्तरिक्षाद्बुधः
पालमिव वात आजत् । बृहस्पतिरनुमृश्या वलस्याभ्रमिव वात आ चक्र आ
॥ ५ ॥ यदा वलस्य पीयतो जसुं भेद् बृहस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः । वृद्धिर्न नि
परिविष्टपाददाविर्निधीरकृणोदुस्त्रियाणाम् ॥ ६ ॥ बृहस्पतिरमेत हि
नाम स्वरीणां सदेने गुहा यत् ॥ ७ ॥ आण्डेव भित्त्वा शकुनस्य गर्भमुदसिषा
पर्वतस्य तमनाजत् । अभार्पिनञ्च मधु पर्यपश्यन्मत्स्यं न वीन उदनि जियन्तम्
निष्टज्जभार चमसं न वृक्षाद् बृहस्पतिर्विस्वेणा विकृत्य ॥ ८ ॥ सोपा
स स्वाः सो अग्नि सो अर्केण वि ववाष्टे तमोसि । बृहस्पतिर्गोवपुषो वलस्य
निर्मज्जानं न पर्वणो जभार ॥ ९ ॥ हिमेव पर्णा मुपिता वनानि बृहस्पतिना
कृपयद् वलो गाः । अज्ञानु कृत्यमपुनश्चकाट यात् सूर्योमासा मिथ उबरातः ॥ १० ॥
अभि श्यावं न कृशनेभिरखं नक्षत्रेभिः पितरो धामपिशन् । रात्र्यां तमो अर्द-
धुज्योतिरहन् बृहस्पतिर्मिनदद्रिं विदद् गाः ॥ ११ ॥ इदमर्कम् नमो अक्षिपाय यः
पूर्वीरन्यानोनवीति । बृहस्पतिः स हि गोभिः सो अग्नैः स वीरेभिः स नृभिर्नो
वयो धात् ॥ १२ ॥

॥ १७ ॥ अच्छा म इन्द्रं मतयः स्वविदः सध्रीचीर्विश्वा उशतीरनूपत । परि
ष्वजन्ते जनयो यथा पतिं मयं न शुभ्युं मघवानमृतये ॥ १ ॥ न घो त्वद्रिगर्ष
वेति मे मतस्त्वे इत् कामं पुरुहूत शिश्रय । राजेव दस्म नि प्रदोधिं वृष्टिप्यस्मिन्नु
सोमैवृषानमस्तु ते ॥ २ ॥ विपुष्टदिन्द्रो अमतेरुत चुषः स इहायो मघवा वस्त
ईशते । तस्येद्रिमे मघवे सप्त सिन्धुवो वयो वर्धन्ति वृषभस्य शुदिमणः ॥ ३ ॥
वयो न वृक्षं सुपलाशमासवन्सोमास इन्द्रं मन्दिनश्चमूपदः । मेषामनीकं शवाणां
दविधुतद् विदत् स्वर्भनवे ज्योतिरायम् ॥ ४ ॥ कुतं न श्वघ्नी वि चिनोति दे-
वने संवर्गा यन्मघवा सूर्यं जयन्त । न तत् ते अन्यो अनु वीर्यं शक्रं पुराणो मघ-
वन् नोत नूतनः ॥ ५ ॥ विश्विंशं मघवा पर्यशायन् जनानां धेनां अग्रचारं शू-
दृषा । यस्याहं शक्रः सर्वनेपु रण्यति स तीव्रैः सोमैः सहते पृतन्यतः ॥ ६ ॥
आपो न सिन्धुमभि यत् समक्षन्सोमास इन्द्रं कुन्या इव हृदम् । वर्धन्ति विशा
महो अस्य सार्दने यवं न वृष्टिर्दिव्येन दानुना ॥ ७ ॥ वृषा न मुदः पतयद् रतः
स्वा यो अर्पपत्नीरकृणोविमा अपः । स मुन्येन मघवा जीरदानवेविन्मृज्योति-

येनैवे हविर्पते ॥ ८ ॥ उज्जायतां परशुज्योतिषा मुह भूया श्रुतस्य मुदुघा पु-
 राणवत् । वि रोषतामरूपो भानुना शुचिः स्वर्णं शुक्रं शुंशुचीत सत्पतिः ॥ ९ ॥
 गोभिष्टेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम् । वयं राजभिः प्रथमा धना-
 न्यस्माकेन वृजनेना जयेम ॥ १० ॥ बृहस्पतिर्नः परि पातु पृथ्वादुतोत्तरस्माद-
 धरादप्रायोः । इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु ॥ ११ ॥
 बृहस्पते युरमिन्द्रश्च वस्वो दिव्यस्वेषाये उत पार्थिवस्य । धत्तं इयिं स्तुवते क्री-
 रये चिघ्यं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ १२ ॥

॥ इति द्वितीयोऽनुनाकः ॥

॥ १८ ॥ वयम् त्वा तदिदं इन्द्र त्वापन्तः सखायः । कण्वा वक्षेभि-
 र्जन्ते ॥ १ ॥ न घेयन्पदा पपन् वजिध्वंसो नर्विष्टौ । तवेदु स्तोमं चिकेत ॥ २ ॥
 इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्नाय स्पृहयन्ति । यन्ति प्रमादमर्तन्त्राः ॥ ३ ॥ वृ-
 यमिन्द्र त्वायवोभि म योनुभो वृषन् । विद्धी त्वत्स्य नो वसो ॥ ४ ॥ मा नो निदे-
 च वक्त्रेयो रन्धीरराण्ये । त्वे अपि क्रतुर्मम ॥ ५ ॥ त्वं बर्मासि समर्थः पुरो-
 योधश्च वृषहन् स्वया मतिं भुवे युजा ॥ ६ ॥

॥ १६ ॥ वार्धहत्यायु शर्वसे पृतनापायाप च । इन्द्र त्वा वर्तयामसि ॥ १ ॥
 अर्वाचीनं सु ते मन उत चर्तुः शतक्रतो । इन्द्र कृणवन्तु वायवः ॥ २ ॥ नामा-
 नि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गीर्भिर्महे । इन्द्राभिमातिपातये ॥ ३ ॥ पुरुषुनस्य धा-
 मभिः शतेन महयामसि । इन्द्रस्य चर्पणीधृतः ॥ ४ ॥ इन्द्र वृषाय हन्तवे पुरुहूत-
 मुपे भुवे । भरेषु वाजसातये ॥ ५ ॥ वाजेषु सामहिर्भेजु त्वार्मामहे शतक्रतो । इ-
 न्द्र वृषाय हन्तवे ॥ ६ ॥ शुम्नेषु पृतनाज्ये पृथ्मृषु श्रवःसु च । इन्द्र साध्वाभि-
 मातिषु ॥ ७ ॥

॥ २० ॥ शुष्मिन्तमं न ऊनयेत्पुम्निनं पाहि त्राष्टविम् । इन्द्र सोमं शतक्रतो
 ॥ १ ॥ इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पृथग्मु । इन्द्र तानि त्वा आ हृणे ॥ २ ॥
 अगमिन्द्र धरो बृहद् पुम्नं दधिष्व दुष्टम् । उन् ते शुष्यं निरामणि ॥ ३ ॥
 अर्वावतो न या मयथो शक्र परावर्तः । उ लोको यस्मै अद्रिषु इन्द्रे तत् आ
 गहि ॥ ४ ॥ इन्द्रो अह मह्ययमभो पदपं चुच्यवत् । स हि स्थिरो विचर्षणिः
 ॥ ५ ॥ इन्द्रश्च मूलपाति नो न नः परचाप्यं नरन् । मद्रं भवति नः पुरः
 ॥ ६ ॥ इन्द्र आशाभ्यस्वहि सर्वाभ्यो अमयं करन् । जेता शत्रून्विचर्षणिः ॥ ७ ॥

॥ २१ ॥ न्यूःपु वाचं म महे यरामहे गिर इन्द्राय सदेने विवस्वतः । नू चिद्धि
 रत्नै ससतामिवाविद्वन्न दुष्टतिर्धैविणोदेपुं शस्यते ॥ १ ॥ दुरो अश्वस्य दुर इन्द्र
 गोरंति दुरो यवस्य वसुन इनस्पतिः । शिञ्जाननः प्रदिवो अक्रामकर्शनः सखा
 सविभ्यस्तमिदं वृणीमसि ॥ २ ॥ शचीव इन्द्र पुरुक्व घुमत्तम तवेदिदमभित-
 रचेकिते वसु । अतः संगृभ्याभिभूत आ भेर मा त्वायतो जंरितुः काममूनयीः
 ॥ ३ ॥ एभिर्द्युभिः सुमनो एभिर्निर्वुभिर्निरुन्धानो अमंति गोभिरश्विना । इ-
 न्द्रेण दस्युं वरयन्त इन्दुर्भिर्युतदेपसुः समिषा रभेमहि ॥ ४ ॥ सर्मिन्द्र राया स-
 मिषा रभेमहि सं वाजेभिः पुरुरचन्द्रैर्भिर्द्युभिः । सं देव्या ममत्या वीरशुष्मया
 गोश्रमयाशवावत्या रभेमहि ॥ ५ ॥ ते त्वा मदा अमदन् तानि वृष्या ते सो-
 मासो वज्रहस्येषु सत्पते । यत् कारये दश वृत्राण्यमृति वृहिंम्यते नि सहस्राणि
 वर्हयः ॥ ६ ॥ युषा युष्मृष देदैपि धृष्युषा पुरा पुरं समिदं इंस्योर्जसा । नम्या
 यदिन्द्र सख्या परावति निवर्हयो नमृचिं नार्म मापिनम् ॥ ७ ॥ त्वं करञ्जमुत
 पूर्णयं बधीस्तोर्जिष्यातिधिग्वस्यं वर्तनी । त्वं शता वङ्गदस्याभिनत् पुरोनानुदः
 परिपूता अजिर्धना ॥ ८ ॥ त्वमेतां जनराज्ञो द्विर्दशावन्धुनां सुश्रवसोपजग्मुषः ।
 प्रष्टि सहस्रां नवतिं नवं ध्रुतो नि चक्रेण रथ्या वृष्यदावृणक् ॥ ९ ॥ त्वमाविष्य
 सुश्रवसं तवोतिभिस्तव नामभिरिन्द्र तूर्वयाणम् । त्वमस्मै कुत्समतिधिग्वमायुं महे
 राज्ञे यूने अरन्धनायः ॥ १० ॥ य जुद्धचीन्द्र देवगोप्राः सखायस्ते शिवतमा
 अताम । त्वां स्तोषाम त्वया सुवीरा द्वाचीय आयुः प्रतरं दधानाः ॥ ११ ॥

॥ इति तृतीयेऽनुवाके प्रथमः पर्यायः ॥

॥ २२ ॥ अभि त्वां वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये । तृम्पा न्वंरनुही म-
 दम् ॥ १ ॥ मा त्वां मूरा अविष्यवो मोषहस्वान् आ दधन् । मार्कीव्रह्मद्विषो
 वनः ॥ २ ॥ इह त्वा गोपरीणसा महे मन्दन्तु रायसे । सरो गौरो यथा पिब
 ॥ ३ ॥ अभि म गोपंति गिरेन्द्रमर्च यथा विदे । सूनुं सत्यस्य सत्पतिम् ॥ ४ ॥
 आ हरयः ससज्जिरेरुपीरधि वृहिंषि । यत्राभि संनवामहे ॥ ५ ॥ इन्द्राय गाव
 आशिरै वुद्धे वज्रिणे मधु । यत् सीमृषदुरे विदत् ॥ ६ ॥

॥ २३ ॥ आ तू न इन्द्र मद्रथ्यगुवानः सोमपीतये । हरिभ्या याव्यद्विवः ॥ १ ॥
 सचो होता न अत्विष्यंस्तिस्तिरे वृहिरानुपक् । अयुजन् पातरद्रयः ॥ २ ॥ इमा
 वक्ष्यं वक्ष्यवाहः क्रियन्त आ वृहिः सीद । वीहि शूर पुरोलाशम् ॥ ३ ॥ शान्ति-

ग वनेषु न पृथु स्तोमेषु वृत्रहन् । उक्थेर्दिन्द्र गिर्वणः ॥ ४ ॥ मयः सोमपा-
 सुम् रिहन्ति शर्वमस्पतिम् । इन्द्रं वत्सं न मातरः ॥ ५ ॥ स मन्दस्या ह्यन्धमो
 राशमे तन्वां महे । न स्तोतारं निदे करः ॥ ६ ॥ वयमिन्द्र त्वायनो हविष्मन्तो
 नरा महे । उत त्वमस्पृर्वसो ॥ ७ ॥ मारे अस्मद् वि मुमुक्षो हरिमियावाह याहि ।
 इन्द्रं स्वपाशे मत्सेह ॥ ८ ॥ अर्वाञ्च त्वा सुखे रथे वहतामिन्द्र केशिना । धु-
 स्तू शर्हिषासदे ॥ ९ ॥

॥ २४ ॥ उप नः सुतमा गेहि सोममिन्द्र गवाशिरम् । हरिभ्यां यस्तं अ-
 स्पृयुः ॥ १ ॥ तमिन्द्र मइमा गेहि चर्हिषां ग्रावभिः सुतम् । कुविन्न्वस्य तृष्णवः
 ॥ २ ॥ इन्द्रमित्या गिरो ममान्छागुरिपिता इतः । आहृते सोमपीतये ॥ ३ ॥
 इन्द्रं सोमस्य पीतये स्तोमैरिह हवामहे । उक्थेभिः कुविद्वागमत् ॥ ४ ॥ इन्द्र
 सोमाः सुता इमे तान् दधिष्व शतक्रतो । जठरं वाजिनीवसो ॥ ५ ॥ विद्या हि
 त्वा घनं जपं याज्ञेषु दधूपं कवे । अघां ते सुम्नमीमहे ॥ ६ ॥ इममिन्द्र गवाशिरं
 यवाशिरं च नः पिव । आगत्या वृषभिः सुतम् ॥ ७ ॥ तुभ्येर्दिन्द्र स्व ओ-
 पयेऽसोमं चोदामि पीतये । एष रांरन्तु ते हृदि ॥ ८ ॥ त्वां सुतस्यं पीतये प्रज-
 मिन्द्र हवामहे । कुशिकासो अवस्पवः ॥ ९ ॥

॥ २५ ॥ अश्वावति प्रथमो गोपु गच्छति सुप्रावीरिन्द्र मर्त्यस्तत्रोतिभिः ।
 तमिद् पृणञ्चि वसुना भवीयसा सिन्धुमापो यथाभितो विचेतसः ॥ १ ॥ आपो
 न देवीरुपं यन्ति होत्रियमवः पश्यन्ति विततं यथा रजः । प्राचैर्देवासः स एष-
 यन्ति देवपुं ब्रह्ममियं जौपयन्ते बरा इव ॥ २ ॥ अधि द्वयोरदधा उक्थ्यं वचो
 यतर्षुचा मिथुना या संपर्यतः । असंयत्तो मृते तं ज्ञेति पुष्पति भद्रा शक्तिर्य-
 जमानाय सुन्वते ॥ ३ ॥ आदक्षिराः प्रथमं दधिरे वयं इन्द्राग्नेयः शम्या ये सु-
 कृत्या । सर्वं पृथेः समविन्दन्तु भोजनमश्वोयन्तं गोमन्तमा पशुं नरः ॥ ४ ॥
 यज्ञरथेर्वा प्रथमः पयस्तंते ततः सूर्यो व्रतपा वेन आर्जनि । आ गा आग्निदुशना
 काव्यः सचां यमस्यं ज्ञातममूर्तं यजामहे ॥ ५ ॥ बर्हिर्वा यत् स्वपत्यापं वृज्यते-
 को वा श्लोकमापोपते दिवि । आवा यत्र वदाति कुरुवध्यस्तस्येदिन्द्रो अ-
 भिपित्वेषु रणयति ॥ ६ ॥ मोघां पीति वृष्णं इयमिं सत्यां प्रयं सुतस्यं हर्षश्च
 तुभ्यम् । इन्द्र धेनाभिर्हि मादयस्व धीभिर्विरवाभिः शच्यां गृणानः ॥ ७ ॥

॥ इति तृतीयेऽनुवाके द्वितीयः पर्यायः ॥

॥ २६ ॥ योगेयोगे ब्रह्मस्तदं वाजैवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमृतये ॥ १ ॥
 आ घां गमद् यदि श्रवत्सहसिणीभिर्भूतिभिः । वाजैभिरुप नो हवाम् ॥ २ ॥
 अने पत्नस्यौकसो हुवे तुविपूतिं नरम् । यं ते पूर्वं पिता हुवे ॥ ३ ॥ युञ्जन्ति
 धनमरुपं चरन्तं परि तस्थुपः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥ ४ ॥ युञ्जन्त्यस्य का-
 म्या हरी विपत्तसा रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥ ५ ॥ केतुं कृण्वन्केतवे पे-
 शोमर्या अवेशसे । समुपज्झिरजायथाः ॥ ६ ॥

॥ २७ ॥ यदिन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्य एक इत् । स्तोता मे गोपला स्यात्
 ॥ १ ॥ शिक्तेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे । यदहं गोपतिः स्याम् ॥ २ ॥
 धेतुष्टं इन्द्र सूनुता यजमानाय सुन्वते । गामश्वं पिप्युषीं दुहे ॥ ३ ॥ न ते वर्ता-
 न्ति राधस इन्द्र देवो न मर्त्यः । यद् दित्ससि स्तुतो मयम् ॥ ४ ॥ यज्ञ इन्द्र-
 मवधयद् यद् भूमिं व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ ५ ॥ वायूधानस्य ते वयं
 विश्वा धनानि जिग्युषः । ऊतिमिन्द्रा वृणीमहे ॥ ६ ॥

॥ २८ ॥ व्यन्तरिक्षमतिगन्धे सोमस्य रोचना । इन्द्रो यदभिनन्द बलम्
 ॥ १ ॥ उवा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन् गुहां सतीः । अर्वाञ्च ननुदे व-
 लम् ॥ २ ॥ इन्द्रेण रोचना दिवो हृद्धानि हंहितानि च । स्थिराणि न पदाण-
 दे ॥ ३ ॥ अपामूर्मिर्मदन्निव स्तोमं इन्द्राजिरायते । वि ते मदा अराजिपुः ॥ ४ ॥

॥ २९ ॥ त्वं हि स्तोमवर्धन इन्द्रास्युक्थवर्धनः । स्तोतृणामृत भद्रकृत्
 ॥ १ ॥ इन्द्रमित् केशिना हरीं सोमपेयाय वक्ततः । उप यज्ञं सुरार्धसम् ॥ २ ॥
 अपां फेनेन नमूचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः । विश्वा यदजय स्पृधः ॥ ३ ॥ प्रायाभिरु-
 दित्सस्तेस्त इन्द्राप्रारुक्षतः । अत्र दस्यूरघूनुयाः ॥ ४ ॥ असुन्वाभिन्द्र संसदं
 विपूचीं व्यनाशयः । सोमपा उचंगे भवन् ॥ ५ ॥

॥ ३० ॥ प्र ते महे विदये शंसिपं हरीं प्र ते वन्वे वनुषां हयंतं मदम् ।
 घृतं न यो हरिभिरचारु सेचत आ त्वां विशन्तु हरिर्वपसं गिरः ॥ १ ॥ हरिं हि
 योनिमभि ये समस्वस्व हिन्वन्तो हरीं दिव्यं यथा सदः । आ यंपुणन्ति हरिभिर्न
 धेनु इन्द्राय शृणुं हरिवन्तमर्चत ॥ २ ॥ सो अस्य वज्रो हरितो य आगुसो हरि-
 निकामो हरिरा गभस्तयोः । घुम्नी सुशिषो हरिमन्युमायक इन्द्रे निरुपा हरितो
 मिमिक्षिरे ॥ ३ ॥ दिवि न केनुरधि घायि हयतो विव्यचद् वज्रो हरितो न

रंया । तुददहिं हरिशिशो य आयसः सहस्रशोका अभवद्धरिभरः ॥ ४ ॥ त्वं त्वं-
मर्षया उपेतुतः पूर्वैभिरिन्द्र हरिकेश यज्वभिः । त्वं हर्षसि तत्र विश्वं प्रवध्य-
मसामि राधो हरिजात हर्षतम् ॥ ५ ॥

॥ ३१ ॥ ता वृजिर्णं मन्दिनं स्तोम्यं मरु इन्द्रं रथे बहतो हर्षता हरी । पु-
रुषस्यै सर्वनानि हर्षतु इन्द्राय सोमो हरयो दधन्विरे ॥ १ ॥ अहं कामाग्र हरयो
दधन्विरे स्थिराय हिन्वन् हरयो हरी तुरा । अर्बुजिर्णो हरिभिर्जोषमीयेतु सो अंस्य
कामं हरिवन्तमानशे ॥ २ ॥ हरिश्मशार्कहरिकेश आयसस्तुस्तेये यो हृदिपा अ-
वर्धत । अर्बुजिर्णो हरिभिर्जोषिनीबसुरति विश्वा वुरिता पारिपुद्धरी ॥ ३ ॥ जु-
बेव यस्य हरिणी विपेतुः शिमे वाजाग्र हरिणी दर्विध्वतः । म यत् कृते चमसे
मर्जुज्जरी पीत्वा मदस्य हर्षतस्यान्वसः ॥ ४ ॥ उत स्म सप्त हर्षतस्य पुस्पो-
रत्यो न वाजं हरिर्वा अचिक्रदत् । मदी चिद्धि धिपणार्हर्षदेजस्ता पुह्व वयो द-
धिपे हर्षतरिचदा ॥ ५ ॥

॥ ३२ ॥ आ रोदसी हर्षमाणो महित्वा नव्येनव्यं हर्षसि मन्म नु प्रियम् ।
म पुस्त्यमसुर हर्षतं गोराविष्कृष्टि हर्षे सूर्याय ॥ १ ॥ आ त्वा हर्षन्तं मयुजो
जनानां रथे बहन्तु हरिशिमिन्द्र । पित्रा यथा मर्तिभृतस्य मय्यो हर्षन् पुत्रं न-
धमाहे दशोणिम् ॥ २ ॥ अशः पूर्वेषां हरिवः मुनानामर्षो इदं सर्वन्ते वेत्यन्ते ते ।
ममदि सोमं मधुमन्तमिन्द्र मया हर्षं जुठर आ हृपस्य ॥ ३ ॥

॥ ३३ ॥ अणु धृतस्य हरिवः पित्रे नृभिः मुनस्य जुठरं पूणम् । मिमि-
लुर्षमर्ष इन्द्र तुभ्यं तेभिर्वर्षस्व मदमुत्थवाहः ॥ १ ॥ मोषो पीनि वृत्ता इपमि
मृत्पां प्रपे मुनस्य हर्षश्च तुभ्यम् । इन्द्र धेनाभिरिह मोदयस्व शोभिरिराभिः
शर्च्या गृणानः ॥ २ ॥ कुनी शोवीवन्तव वीयेण वयो दधाना वृशिनं श्वतृणाः ।
प्रनावदिन्द्र मनुषो वृत्रोणे तस्युर्गृणन्तः मधुमाघातः ॥ ३ ॥

॥ इति तृतीयेऽनुवाके तृतीयः पद्यायः ॥

॥ इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

॥ ३४ ॥ यो ज्ञान एव प्रपयो मनेस्तान् देवो देवान् अमुना हर्षमुपयत् ।
यस्य शृण्वाद् रोदसी अर्धमेतां नृग्नस्य दृष्टा म जनान् इन्द्रः ॥ १ ॥ यः नृ-

धिर्वी व्ययमानामर्हद् यः पर्वतान् प्रकुपितौ अरम्णात् । यो अन्तरिक्षं विममे
 वरीयो यो धामस्तम्नात् स जनाम् इन्द्रः ॥ २ ॥ यो हत्वाहिमरिणात् सप्त सि-
 न्धून् यो गा जुदाजदपथा वलस्य । यो अश्वमनोरुन्तस्मिन् जजान संवृक् समत्सु
 स जनाम् इन्द्रः ॥ ३ ॥ येनेमा विश्वा च्यवना कृतानि यो दासं वर्णमर्थं गु-
 हाकः । श्वघ्नीव यो जिगीवां लक्ष्मामर्हद् यः पुष्टानि स जनाम् इन्द्रः ॥ ४ ॥ यं
 स्मा पृच्छन्ति कुह सेति घोरमुतेमार्हन्पो अस्तात्येनम् । सो अर्घ्यः पुष्टीर्विजं ह्वा
 मिनाति अर्धस्मै धत्त स जनाम् इन्द्रः ॥ ५ ॥ यो शुभस्य चोदिता यः कुरास्य यो
 ब्रह्मणो नार्धमानस्य कीरेः । युक्त्राव्यणो योजिता सुशिभः सुतसौमस्य स जनाम्
 इन्द्रः ॥ ६ ॥ यस्याश्वासः प्रदिशि यस्य गावो यस्य ग्रामा यस्य विश्वे रथासः ।
 यः सूर्यं य उपसं जजान यो अर्पां नेता स जनाम् इन्द्रः ॥ ७ ॥ यं क्रन्दसी सं-
 यती विद्वयेते परेवरं भयां अमित्राः । सप्रानं चिदर्थमातस्थिवांसा नाना हवेते
 स जनाम् इन्द्रः ॥ ८ ॥ यस्मान्न श्रुते विजयन्ते जनानो यं शुभ्यमाना अवसे ह-
 वन्ते । यो विश्वस्य प्रतिमानं ब्रूव या अर्युतच्युत् स जनाम् इन्द्रः ॥ ९ ॥ यः
 शर्वतो महेनो दर्धानानमन्यमानां बर्वा जपान् । यः शर्षते नानुददाति शुभ्यां
 यो दस्योर्हन्ता स जनाम् इन्द्रः ॥ १० ॥ यः शम्बरं पर्वतेषु क्षिपन्तं चत्वारिंश्यां
 शरघ्नवाविन्दत् । ओजायमानं यो अहिं जपान् दानुं शयानं स जनाम् इन्द्रः
 ॥ ११ ॥ यः शम्बरं पर्वतरत् कसीं प्रियोचरुक्तास्नार्पित् सुतस्य । अन्तर्गिरौ य-
 जमानं ब्रुं जन्तं यस्मिन्नामर्हत् स जनाम् इन्द्रः ॥ १२ ॥ यः सतरं शिपवृषभसु
 विष्मानवाहजत् सतैवे सप्त सिन्धून् । यो रौहिणमस्फुरद् बज्रवाहुर्पाशरोहन्
 स जनाम् इन्द्रः ॥ १३ ॥ धावां चिदस्मै पृथिवी नयेते शुष्मां चिदस्य पर्वता म-
 सुन्वन्तुमवन्ति यः पर्वन्तं यः शंसन्तं यः शशमानमृती । यस्य ब्रह्म वर्धनं यस्य सोमो
 यस्तुर्दं राधः स जनाम् इन्द्रः ॥ १४ ॥ जातो व्यस्यत् पित्रोरुपस्ये भुवो न बंद
 जनिवुः परस्य । स्तुविष्यमाणो नो यो अस्मद् मृता देवानां स जनाम् इन्द्रः ॥ १५ ॥
 यः सोमकाशो हर्षरवः सूरिर्यस्माद् रेजन्ते भुवनानि विश्वा । यो जपान् शम्बरं परशु
 शुष्णं य पंकशीरः स जनाम् इन्द्रः ॥ १६ ॥ यः सुन्वते पर्वते बुध आ शिर
 यानं दर्दपि स किलासि मृत्यः । वयं तं इन्द्र विरवर्ह मिपासः सुवीरांसो विदमना
 बंदेम ॥ १७ ॥

॥ १८ ॥ अस्मा इह म तवसे तुराय मयो न र्हसि स्तोत्रं मारिनाय । श्रुषी-
 पपापार्थिगव ओशमिन्द्राय अस्माणि शतर्नमा ॥ १ ॥ अस्मा इह मयं इह म बन्धि

भराभ्याह्मणं धार्धे मुवृत्ति । इन्द्राय हृदा मनसा मनीषा प्रतनाय पत्ये धियो भर्ज-
यन्त ॥ २ ॥ अस्मा इदु त्वमुपमं स्वर्षा भराभ्याह्मणमास्येन । मंहिष्ठमच्छोक्तिभि-
र्मनीनां मुवृत्तिभिः मूरि वावृषधै ॥ ३ ॥ अस्मा इदु स्तोमं स हिंनोमि रथं न
तथैव तर्त्तिनाय । गिरंश्च गिर्वाहसे मुनूकीन्द्राय विश्वमिन्वं मेधिराय ॥ ४ ॥
अस्मा इदु सतिमिव श्रवस्येन्द्राणार्क जुहासमञ्जे । वीरं वानौकसं व-
न्दधै पुरां गून्श्रवसं वर्माणम् ॥ ५ ॥ अस्मा इदु त्वथा तज्जद वज्रं स्वर्पस्तमं
स्वर्पारणाय । धृत्रस्य चिद् विदद् येन मर्धे तुजव्रीशानस्तुजता किंशेषाः ॥ ६ ॥
अस्येदु प्रातुः सर्वनेषु मय्यो महः पितुं पण्डितं चार्चिर्ना । मुप्रायद् विष्णुः पञ्चतं
सहीमान् विध्यद् घराहं तिरो अद्रिमस्ता ॥ ७ ॥ अस्मा इदु ग्नारिचद् के-
वर्पत्नीरिन्द्राणार्कमहिहृत्य ऊतुः । परि घावापृथिवी जभ्र उर्वी नास्य ते महिमानं
परि एः ॥ ८ ॥ अस्येदेव म रिरिचि महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् । स्वरा
लिन्द्रो दम आ विश्वमूर्तः स्वरिमर्त्रो ववज्जे रणाय ॥ ९ ॥ अस्येदेव शर्वसा
शुपन्नं वि हृदचद् वज्रेण हृत्रमिन्द्रः । गा न घ्राणा अवनिरमुञ्चदभि श्रवो
वावने सचेताः ॥ १० ॥ अस्येदु त्वेपसा रन्तु सिन्धवः पति यद् वज्रेण
मीमयच्छत् । ईगानृद् द्वाशुपे दशस्पन् तूर्वीतये गाधं तूर्वणिः कः ॥ ११ ॥
अस्मा इदु म भद्रा नूतुजानो वृत्राय वज्रमीशानः किंशेषाः । गोर्न पर्वे वि रंदा तिर
श्चेप्यन्नर्णीस्परां चुरथै ॥ १२ ॥ अस्येदु म मंहि पूर्वाणि तुरस्य कर्माणि नव्यं उवथैः ।
मुधे यदिष्णान आयुधान्यघापमाणो निरिणाति शर्वन् ॥ १३ ॥ अस्येदु भिषा
गिर्यश्च हृद्वा घावा च भूमां जनुपस्तुजेते । उपो वेनस्य जोगुवान ओणि मय्यो
धुवद् वीर्याय नोधाः ॥ १४ ॥ अस्मा इदु त्यदनुं दाप्येयामेको यद् वज्जे
धुरीशानः । प्रेतंशं सूर्यं पस्पृष्टानं सौवश्ये सुद्विमावुदिन्द्रः ॥ १५ ॥ एवा तं
हारियोजता मुहृत्कीन्द्र द्रक्षाणि मोतमासो अक्रन् । पेपु विश्वपेशमं धियं धाः
मातर्मन्त्रं प्रियावमुर्जगम्यात् ॥ १६ ॥

॥ १६ ॥ य एह इद्व्यश्चर्यणीनामिन्द्रं तं ग्रीभिर्त्थ्यै आभिः । यः प-
त्यते हृष्टमो हृष्टमावान्मत्स्यः सत्वा पुरुषायः सहस्वान् ॥ १ ॥ तयं नः पूर्वं पि-
तरो नर्ववाः सप्त विमोसो अभि वाजयन्तः । नज्जहामं ततुरि पर्वतेष्टामद्रोयथा-
चं प्रतिभिः शर्विष्ठम् ॥ २ ॥ तमीपह इन्द्रमस्य दापः पुह्वीरस्य नूवतः पुरुक्षोः
यो अस्थोपुर्जः स्वर्वान् तमा भंर हरिषो मादयथै ॥ ३ ॥ तयो वि चोचो

यदि ते पुरा चिञ्जितारं आनशुः सुम्नमिन्द्र । कस्ते भागः किं वयो दुधुखिदः
 पुरुहूत पुरुवसोसुरघ्नः ॥ ४ ॥ तं पृच्छन्ती वज्रहस्तं रयेष्टामिन्द्रं वेणी वक्त्रे
 यस्य तू गीः । तुविमामं तुविकूर्मि रभोदां मातुमिये नक्षते तुमूच्छं ॥ ५ ॥ अथा
 ह त्वं मायया वावृधानं मञ्जोजुवां स्वतवः पर्वतेन । अच्युता चिद् वीलिता स्यो-
 जो रुजो वि दृढा धृषता विरप्तिन् ॥ ६ ॥ तं वो धिया नव्यस्या शविष्ठं प्रत्ने
 प्रत्नेवत् परितंसयधै । स नो वज्रदनिमानः सुवह्नेन्द्रो विरवान्यति दुर्गहाणि
 ॥ ७ ॥ आ जनाय दुहणे पार्थिवानि दिव्यानि दीपयान्तरिक्षा । तपां वृषन् वि-
 श्वतः शोचिषा तान् ब्रह्मद्विषे शोचय चामपरच ॥ ८ ॥ भुवो जनस्य दिव्यस्य
 राजा पार्थिवस्य जगतस्त्वेवपसदहक् । धिष्व वज्रं दक्षिण इन्द्र हस्ते विश्वा अजुष्य
 दयसे वि मायाः ॥ ९ ॥ आ संपतमिन्द्र एः स्वस्ति शत्रुतूर्याय बृहतीमर्धधाम् ।
 यया दासान्पायोणि वृत्रा करो वन्तिस्तुतुका नाहुपाणि ॥ १० ॥ स नो नियुद्धिः
 पुरुहूत वेधो विश्ववाराभिरा गहि प्रयज्यो । न या अदेवो वरते न देव आभिर्पाहि
 तूमा मघद्विक् ॥ ११ ॥

॥ १७ ॥ यस्मिन्ममृद्वो वृषभो न भीम एकः कृप्दीरच्यावयति म विश्वाः ।
 यः शर्वतो अदाशुषो गयस्य प्रयन्तासि सुधितराय वेदः ॥ १ ॥ त्वं ह त्व-
 दिन्द्र कुरुतेमायः शुधूपमाणस्तन्वां समये । दासे वच्छुष्णं कुर्यवं न्यस्मा अरन्ध्रय
 आनुतेयाय शिक्तं ॥ २ ॥ त्वं धृष्णो धृषता वीतहव्यं भावो विश्वाभिरुतिभिः
 सुदासेम् । म पीरुक्तिस् त्रसदस्युमावः सेत्रसाता वृत्रहत्येषु पुरुम् ॥ ३ ॥ त्वं
 नृभिर्नृमणो देववीतो भूरीणि वृत्रा हर्यश्व हंसि । त्वे नि दस्पु चुपेति धुनि चा-
 स्वापयो वृभीतये मुहन्तु ॥ ४ ॥ तव च्यौत्नानि वज्रहस्त तानि नव यत् पुरो न-
 वति च सद्यः । निवेशने शततुमाविवेपीरहं च वृत्रं नमुचिमुताहन् ॥ ५ ॥ सना
 ता त इन्द्र भोजनानि शतहव्याय दाशुषे सुदासे । वृष्णे ते हरी वृषेणा पुन-
 जिम् वपन्तु ब्रह्माणि पुरुशाक् वानजम् ॥ ६ ॥ या ते अस्यां सहसावन् परिश-
 वषाय भूम हरिवः पदादौ । प्रार्यस्व नोवृकेभिर्वर्यैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम
 ॥ ७ ॥ प्रियास इव ते मघवन्नभिष्टौ नरो मदेम शरणे सखायः । नि तुर्वशं नि
 याद्वै शिरीष्यतिश्रिवाय शंस्यं करिष्यन् ॥ ८ ॥ मघरिचन्तु ते मघवन्नभिष्टौ नरः
 शंसन्नुवप्रशासं वृक्या । ये ते हवैभिर्वि प्रणौरदाशप्रस्मान वृणीष्व पुण्याय त-
 स्यै ॥ ९ ॥ एते स्तोमा नरा नृतम तुभ्यमस्मद्रथञ्जो ददतो मयानि । तेषामिन्द्र
 वृत्रहत्ये शिवो भूः सखा च शरोविता च नृणाम् ॥ १० ॥ न इन्द्र श्व स्तवमान

उनी घट्मन्तूनस्तन्वा वाटथस्व । उपं नो वाजान मिमीलुष स्तीन् एयं पात स्व-
स्तिभिः सदा नः ॥ ११ ॥

॥ इति चतुर्योज्जुवाकः ॥

॥ ३८ ॥ आ याहि सुपुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् । एदं बर्हिः संशो मयं
॥ १ ॥ आ त्वा घट्मयुजा इरी चरितामिन्द्र कुशिनो । उपं घट्माणि नः शृणु ॥ २ ॥
घट्माणस्त्वा वयं युजा सोमपायिन्द्र सोमिनः । मुतार्वन्तो हवामहे ॥ ३ ॥ इन्द्र-
मिद् मायिनो बृहदिन्द्रमकंभिरुकिणः । इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ ४ ॥ इन्द्र इन्द्र्योः
सञ्जा सोमिरल आ ब्रह्मयुजा । इन्द्रो ब्रजी हिंरुण्ययः ॥ ५ ॥ इन्द्रो वीर्याय च-
क्ष्म आ सूर्य रोहयद् द्विवि । वि गोभिरद्विर्भरयत् ॥ ६ ॥

॥ ३९ ॥ इन्द्रं वो विश्वतुस्परि हवामहे जनेभ्यः । अस्मार्कमस्तु केवलः ॥ १ ॥
व्यन्तरिक्षमतिरन्महे सोमस्य रोचना । इन्द्रो यदभिन्द् वलम् ॥ २ ॥ उद् गा
आजुर्द्विरोभ्य आबिष्कृण्वन् गुहो मनीः । अर्वाञ्च नुनुदे वलम् ॥ ३ ॥ इ-
न्द्रेण रोचना द्विवो दन्हानि दंहितानि च । स्थिराणि न पराणुदे ॥ ४ ॥ अपा-
मूर्मिर्मदंभिव स्तोम इन्द्राजिरापते । वि ते मदां अराजिपुः ॥ ५ ॥

॥ ४० ॥ इन्द्रेण सं हि दृक्षसे संजग्मानो अविभ्युषा । मुन्दू संमानवर्चसा
॥ १ ॥ अनवयुःप्रभिर्युभिर्मुखः सहस्वदर्चति । गृणैतिन्द्रस्य काम्यैः ॥ २ ॥ आदह
स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमेतिरे । दर्पात्रा नाम यज्ञियम् ॥ ३ ॥

॥ ४१ ॥ इन्द्रो दधीचो अस्थभिर्वृत्राय प्रतिष्कृतः । जघान नवतीर्नव ॥ १ ॥
इच्छन्नन्वस्य यच्छिरः पर्वतेष्वपथितम् । तद् विदन्त्यर्षणावति ॥ २ ॥ अप्राह
गौरमन्वतु नाम त्वष्टुरपीच्यम् । इत्या चन्द्रमसो गृहे ॥ ३ ॥

॥ ४२ ॥ वार्षमष्टापदीमुहं नवषक्तिमृतस्पृशम् । इन्द्रात् परि तन्व मे
॥ १ ॥ अने त्वा रोदसी जुभे क्रक्षमाणमकृषताम् । इन्द्र यद् दस्युदाभवः ॥ २ ॥
उचिष्ठमोजसा सह पीत्वा शिमे अवेपयः । सोममिन्द्र चमू सुतम् ॥ ३ ॥

॥ ४३ ॥ भिन्यि विश्वा अप द्विषः परि वाषो जही मयः । वसुं स्पृहं तदा
भर ॥ १ ॥ यद् वीलाविन्दु यत् स्थिरे यत् पशानि पराभृतम् । वसुं स्पृहं तदा
भर ॥ २ ॥ यस्य ते विश्वमानुषो भूरर्क्षस्य वेदति । वसुं स्पृहं तदा भर ॥ ३ ॥

॥ ४४ ॥ म स्रग्राजं चर्पणीनामिन्द्रं स्तोता नच्ये गीभिः । नरं नृपाहं म-
हिष्ठम् ॥ १ ॥ यस्मिन्नुक्त्यानि ररयन्ति विरवानि च अत्रस्या । अपामवो न स-
मुद्रे ॥ २ ॥ तं सुष्टुत्या विवासे ज्येष्ठराजं भरे कृतुम् । ग्रहो वाजिनं सनिभ्यः ॥ ३ ॥

॥ ४५ ॥ अयमु ते समंतसि कृपोत इव गर्भधिम् । वचस्तर्हिन्न ओहसे ॥ १ ॥
स्तोत्रं राधानां पते गिर्वाहो वीर यस्य ते । विष्मतिरस्तु सृजता ॥ २ ॥ कुर्व-
स्तिष्ठा न कुतयेस्मिन् वाजे शतक्रतो । सपन्थेषु प्रवावहे ॥ ३ ॥

॥ ४६ ॥ प्रणेतां वस्यो अच्छा कर्त्तां ज्योतिः समस्तु । मास्रह्वांस-
मुधामिभ्रान् ॥ १ ॥ स नः पर्यिः पारयाति स्रस्ति नावा पुंरुहूतः । इन्द्रो विरवा
अति द्विपः ॥ २ ॥ स त्वं न इन्द्र वाजेभिर्दशस्या च गातुया च । अच्छा च
नः सुम्नं नैपि ॥ ३ ॥

॥ ४७ ॥ तमिन्द्रं वाजयामसि ग्रहे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो भुवत्
॥ १ ॥ इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स मदे हितः । घृम्नी रत्नोक्ती स सोम्यः
॥ २ ॥ गिरा वज्रो न संभृतः सर्वलो अर्नपच्युतः । ववक्ष भृष्वो अस्तृतः ॥ ३ ॥
इन्द्रमिदं गाथिनो बृहदिन्द्रमर्कैर्भिरकिणः । इन्द्रं वाणीरनुपत ॥ ४ ॥ इन्द्र इ-
क्षयोः सचा समिस्त आ वचोपुजा । इन्द्रो वज्री हिंरण्ययः ॥ ५ ॥ इन्द्रो वीर्याय
चक्षसा आ सूर्य रोहयद् दिवि । वि गोप्तिरद्वैरयत् ॥ ६ ॥ आ याहि सुप्रमा
हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् । एदं ब्रहिः संदो ममे ॥ ७ ॥ आ त्वा व्रष्टुजा
हरी वहतामिन्द्र केशिना । उप ब्रह्माणि नः शृणु ॥ ८ ॥ ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा
सोमपामिन्द्र सोमिनः । सुतावन्तो हवामहे ॥ ९ ॥ युञ्जन्ति ब्रह्मरूपं चरन्तं परि
तस्थुषः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥ १० ॥ युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा
रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥ ११ ॥ केतुं कृण्वन्केतवे पेशो मया अपेशसे ।
समुपक्षिरजायथा ॥ १२ ॥ उदृत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । इशे विरवाय
सूर्यम् ॥ १३ ॥ अपत्येतायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यकुभिः । सूर्याय विरवचक्षसे ॥ १४ ॥
अद्वैतस्य केतवो वि रश्मयो जना अनु । भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ १५ ॥
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कदसि सूर्य । विश्वमा भोसि रोचन ॥ १६ ॥ प्रत्यद् दे-
वानां विशः प्रत्यद्देवेषि मानुषीः । प्रत्यद् विश्वं स्वदेशे ॥ १७ ॥ येना पावक
चक्षसा भुरयन्तं जना अनु । त्वं वरुण परयोसि ॥ १८ ॥ वि द्यामेषि रजस्प-
थवमिषानो अकुभिः । परयं जन्मानि सूर्य ॥ १९ ॥ मम त्वा हरितो रये वहन्ति

देवस्य । ओषिकेंशं विचित्रगम् ॥ २० ॥ अयुक्तं मम शुन्युतः सूर्यो रस्यस्य न-
त्यः । नाभिर्गोति स्वयुक्तिभिः ॥ २१ ॥

॥ ४८ ॥ अथि न्वा वनेमा गिरः मिञ्चन्तीराचंरुण्यवः । अथि वृत्सं न
धेनवः ॥ १ ॥ ता अयेनि शुभ्रियः पृञ्चन्तीर्वनेसा म्रियः । जातं जात्रीर्या दृ-
दा ॥ २ ॥ वज्रापृमाध्यः कीर्तिर्मियमाणमावहन । मत्पार्युतं पर्यः ॥ ३ ॥
आयं गौः पृभिरकर्मदसदन्मातरं पुरः । पितरं च म्रयन्त्स्वः ॥ ४ ॥ अन्तर्ध-
रानि रोचना अय्य म्पाणादपानतः । व्यरुयन्माहिपः स्वः ॥ ५ ॥ त्रिशद् धामा वि
राजति वाक् पंतो अशिभियन् । मति वस्तोरदुर्धुभिः ॥ ६ ॥

॥ ४९ ॥ यच्छुक्रा वाचमारुहन्तरिक्तं सिपासयः । सं देवा अमदन् वृषा
॥ १ ॥ शुक्रो वाचमपृष्टापोरुवाचो अचृष्णुहि । मंहिष्ठ आ मंहिर्द्विर्वि ॥ २ ॥ शु-
क्रो वाचमपृष्णुहि धामधर्मन् वि राजति । विमदन् मुहिरासरन् ॥ ३ ॥ तं
षो इस्मर्तुपृष्टं वसोर्मन्वानमन्यसः । अथि वृत्सं न स्वसरेषु धेनव इन्द्रं गीभिर्न-
वामहे ॥ ४ ॥ धृत्तं मुदानं तर्विपीभिराहतं गिरिं न पुरुभोजसम् । क्षुमन्तं वार्जं
श्रुतिर्न सहस्रिणीं मृत् गोमन्तमीमहे ॥ ५ ॥ तत् स्वां यामि सुवीर्यं तद् अर्घ्यं पू-
र्वचित्तये । येना यतिभ्यो धृग्वे धने हिते येन प्रस्कण्वपार्विध ॥ ६ ॥ येना स-
मुद्रमर्जो मदीरपस्तर्दिन्द्रं हृष्टि ते शवः । सद्यः सो अस्य महिमा न संनशे यं
क्षोणीरनुचक्रदे ॥ ७ ॥

॥ ५० ॥ कश्च्यो अतसीनां तुरो शृणीत मर्त्यः । नही न्वस्य महिमानमि-
न्द्रियं स्वर्गुणान्तं आनुशुः ॥ १ ॥ कर्दुं स्तुवन्तं अतयन्त देवत अपिः को विप्र ओ-
दते । कृदा हर्षमपवभिन्द्र मुन्वतः कर्दुं स्तुवत आ गमः ॥ २ ॥

॥ ५१ ॥ अथि प्र वः मुरार्धमभिन्द्रमर्चं यया विदे । यो जंरितृभ्यो मय-
वा पुरुवसुः सहस्रेणैव शिञ्जति ॥ १ ॥ शतानीकेव म जिगाति धृष्णुया हन्ति
वृत्राणि द्वाशुपे । गिरिरिव म रसा अस्य पिन्विरे दनाणि पुरुभोजसः ॥ २ ॥ म सु-
धुतं मुरार्धमर्चा शक्रमभिष्टये । यः मुन्वते स्तुवते काम्यं वसुं सहस्रेणैव मंहति ॥ ३ ॥
शतानीका हेतयो अस्य दुष्टा इन्द्रस्य समिपो मदीः । गिरिर्न धृज्मा मयवत्सु पि-
न्यते यदी मृता अमन्दिपुः ॥ ४ ॥

वृत्रहन् परिं स्तोतारं आसते ॥ १ ॥ स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उ-
विधनः । कुदा सुतं तृपाण ओक आ गम इन्द्र स्वन्दीव वंसगः ॥ २ ॥ कएवेभि-
धृष्णवा धूपद् वाजं दर्पि सद्दक्षिणम् । पिशङ्गस्त्वं मघवन् विचरणे मज्जु गोमेन्तमी-
महे ॥ ३ ॥

॥ ५३ ॥ कई वेद सुते सत्त्वा पिबन्तं कद् वयो दधे । अयं यः पुरो विभि-
नत्स्योजसा मन्वानः शिष्यन्धसः ॥ १ ॥ वाना मृगो न वारुणः पुक्त्रा चरथं द-
धे । नर्किष्ठा नि यमदा सुते गमो महाश्वस्स्योजसा ॥ २ ॥ य उग्रः सन्ननिष्ठत
स्थिरो रणाय संस्कृतः । यदिं स्तोतुर्घवा शृणुद्धवं नेन्द्रो योपत्या गमत् ॥ ३ ॥

॥ ५४ ॥ विश्वाः पृतना अभिभूतं नरं मज्जुस्तत्तुरिन्द्रं जज्जुस्त्वं राज-
से । कत्वा वरिष्ठं वरं आपुरिषुतोग्रमोजिष्ठं तवसे तदस्विनम् ॥ १ ॥ समी रे-
भासो अस्वभिन्द्रं सोमस्य पीतये । स्वर्पति यदीं वृधे धृतम्रो होजसा समुति-
भिः ॥ २ ॥ नेमि नमन्ति चक्षसा मेपं विमां अभिस्वरा । सुदीतयो वो अद्भुहो-
पि कर्णे तदस्विनः समृक्भिः ॥ ३ ॥

॥ ५५ ॥ तमिन्द्रं जोहवीमि मघवानमुग्रं मुत्रा दधानममतिष्कुतं शर्वासि ।
महिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियो वृत्तैर्द राये नो विश्वा सुपयो कृणोत वृष्मी ॥ १ ॥
या इन्द्र भुज आभरः स्वर्वा अमुरेभ्यः । स्तोतादमिन्मघवन्नस्य वर्धय ये च
त्वे वृक्तवर्हिषः ॥ २ ॥ यमिन्द्र दधिपे स्वमश्वं गां भ्रागमव्ययम् । यजेमाने सु-
न्वति दक्षिणावति तस्मिन् तं धेहि मा पणौ ॥ ३ ॥

॥ ५६ ॥ इन्द्रो मंदाय वाहये शर्वसे वृत्रहा नृभिः । तमिन्महत्स्वाजिपूतेमर्भे
ह्वामहे स वाजेषु प्र नोविपत् ॥ १ ॥ अस्मि हि वीर्यं सेन्योस्मि भूरि परावृदिः ।
अस्मि वृत्रस्य चिद् वृधो यजमानाय शिषसि सुन्वते भूरि ते वसु ॥ २ ॥ यदु-
दीरन्त आजयो धृष्णवै धीयते धना । युक्त्वा मंदच्युता हरी कं हनः कंवसो दधोस्मां
इन्द्र वसो दधः ॥ ३ ॥ मदेमहे हि नो वृदिर्युया गवामृज्जुक्तुः । सं वृभाय पुरु-
शतोभयाहस्ता वसुं शिशीहि राय आ भर ॥ ४ ॥ प्रादर्यस्व सुते सत्त्वा शर्वसे शू-
र राधसे । विद्या हि त्वां पुरुवमुष्य कामान्तिसृज्यमहेयां नोविता भव ॥ ५ ॥ ए-
ते तं इन्द्र जन्तयो विश्वं पुष्यन्ति वार्यम् ॥ अन्तर्हि ख्यो जनानामुष्यो वेदो अ-
दाशुषां तेषां नो वेद आ भर ॥ ६ ॥

॥ ५७ ॥ मुमुक्षुमुनयं मुमुक्षुपिब गोदुर्दं । नृमामि पविष्यति ॥ १ ॥ उ-
पं नः मवना गेहि मोमस्य मोमनाः पिव । गोदा इव रेवतो मदः ॥ २ ॥ अया
ते अन्नदानां विद्यायं मुमतीनाम् । मा नो अर्नि स्य आ गेहि ॥ ३ ॥ शुष्मि-
न्नयं न जनयं पुष्पिनं पाटि नायंविम् । इन्द्र सोमं शतक्रतो ॥ ४ ॥ इन्द्रिया-
णि शनक्रतो या ते जनंषु पुञ्चर्षु । इन्द्र तानि न आ हृणे ॥ ५ ॥ अगभिन्द्र
श्रतो घृह्ण पुष्पं दधिपिब दुष्टम् । उत ते शुष्मं निरामसि ॥ ६ ॥ अयवतो
न आ गृह्यो शक्र परावनः । त लोका यस्तं अद्रिह इन्द्रेह तत आ गेहि ॥ ७ ॥
इन्द्रो अह मृह्ण भयमभी पदपं चुच्यवत् । स हि स्थिरो विचर्षणिः ॥ ८ ॥ इन्द्र-
श्च मृत्तयानि लो न नैः पुरचादयं नशत् । भद्रं भवाति नः पुरः ॥ ९ ॥ इन्द्र
आशाभ्युस्पष्टि सर्वाभ्यो अभयं कर्तु । जेता शत्रून् विचर्षणिः ॥ १० ॥ क ई
वेद मुते सया पिबन्तं कद् वयो दधे । अयं यः पुरो विभिनत्त्योजसा मन्दानः
शिष्यमर्थसः ॥ ११ ॥ दाना मृगो न वागणः पुरुषा चरथं दधे । नर्किष्ठा नि
यमदा मुते गमो मृह्णश्चरस्योजसा ॥ १२ ॥ य उग्रः सन्ननिष्ठृत स्थिरो-
रणाय संस्कृतः । यदि स्तोतुर्मथवा शृणुवद्भवं नेन्द्रो योषत्या गमत् ॥ १३ ॥
वयं यं त्वा मुतावन्त आपो न वृक्तवर्हिषः । पवित्रस्य मृत्तवणेपु वृत्रहन् परिस्तो-
तारं आसते ॥ १४ ॥ स्वरन्ति त्वा मुते नरो वसो निष्टक उविधनः । कदा सुतं
तृपाण ओक्त आ गम इन्द्र स्वन्दीव वंसगः ॥ १५ ॥ कएवेभिर्धृष्ट्यावा धूपद्
वानं दधिं सहसिणम् । विशद्वरूपं मयवन् विचर्षणे मृच्छ गोमेतमीमहे ॥ १६ ॥

॥ ५८ ॥ आप्यन्त इव सूर्यं विश्वेदिन्द्रस्य भसत । वसूनि जाते जनमान ओ-
जसा मतिं भ्रामं न दीपिम ॥ १ ॥ अनेशरातिं वसुदामुपं स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य
शतपः । सो अस्य कामं विप्रतो न रोपति मनोदानाय चोदयन् ॥ २ ॥ वयमहो
असि सूर्यं यदादित्य मृहो असि । मृहस्ते मतो मृष्टिमा पेनस्यतेद्वा देव मृहो असि
॥ ३ ॥ वद् सूर्यं श्रवसा मृहो असि सत्रा देव मृहो असि । मृहा देवानामसुर्यः
पुरोहितो विमु ज्योतिरदीभ्यम् ॥ ४ ॥

॥ ५९ ॥ उडुत्ये मनुमत्तमा गिर स्तोमास ईरते । मन्त्राजितो धनुसा अस्ति-
तोतयो वाजपन्तो रथा इव ॥ १ ॥ कएवा इव भृगवः सूर्या इव विश्वमिच्छीत-
मानशुः । इन्द्रं स्तोमैर्भिर्महयन्त आयवः प्रियमेषासो अस्वरन् ॥ २ ॥ उदिग्नस्य
रिच्यतेशो धन्ते न मिम्युषः । य इन्द्रो हरिश्चात्र दधन्ति तं रिषो दक्षं दधाति मोमिनि

॥ ३ ॥ गन्त्रमखर्वि सुर्धितं सुपेशेभ्यं दधात यज्ञियेष्वा । पूर्वीरक्षन् प्रसितयस्तरन्ति
तं य इन्द्रे कर्मणा भुवन् ॥ ४ ॥

॥ ६० ॥ एवा ह्यसि वीर्युरेवां शूर उत स्थिरः । एवा ते राध्यं मनः ॥ १ ॥
एवा शतिस्तेवीमघ्र विश्वेभिर्धायि धातुभिः । अघां चिदिन्द्र मे सचा ॥ २ ॥ मो
पु ब्रह्मेव तन्द्रयुर्धुर्वो वाजानां पते । मत्स्वा सुतस्य गोमतेतः ॥ ३ ॥ एवा ह्यस्य
सूनुतां विरप्शी गोमती मही । पक्वा शाखा न वाशुपे ॥ ४ ॥ एवा हि ते विभू-
तय उतय इन्द्र मावन्ते । सद्यश्चित् सन्ति दाशुपे ॥ ५ ॥ एवा ह्यस्य काम्या
स्तोम उक्थं च शस्या । इन्द्राय सोमपीतये ॥ ६ ॥

॥ ६१ ॥ तं ते मदं शृणीमसि वृषणं पृत्सु सांस्रिम् । व लोकंकृत्नुमद्रिवो
हरिभिर्यम् ॥ १ ॥ येन ज्योतींष्यायवे मनवे च विवेदिय । मन्वानो अस्य
वृहिपो वि राजसि ॥ २ ॥ तदद्या चित्त उवियनोनुं पुवन्ति पूर्व्या । वृषपत्री-
रुपो जेषा विवेदिवे ॥ ३ ॥ तम्बुभि म गाएत पुरुहुतं पुरुष्टुतम् । इन्द्रं गोभिस्तवि-
पमा विवासत ॥ ४ ॥ यस्य द्विवर्हसो बृहत् सहो दाधात् रोदसी । गिरीरजो
अपः स्वर्ध्वपत्न्या ॥ ५ ॥ स राजसि पुरुष्टुतं एको वृत्राणि जिघ्रसे । इन्द्र जेषा
श्वस्या च यन्तवे ॥ ६ ॥

॥ ६२ ॥ वयम् त्वामपूर्य स्थूरं न कश्चिद् भरन्तोवृस्पवः । वाने चित्रं ह-
वामहे ॥ १ ॥ उपे त्वा कर्मभृतये स नो युवोग्रध्वकाम यो धृपत् । त्वामिदं च वि-
तारं ववृमहे सखाय इन्द्र सानसिम् ॥ २ ॥ यो न इदमिदं पुरा म वस्य आग्निना
तर्षु व स्तुपे । सखाय इन्द्रमृतये ॥ ३ ॥ ह्यैरखं सत्यति चर्षणीसहं स हि प्या यो
अमन्दत । आ तु नः स वयंति गन्धमरन्त्यं स्तोत्रभ्यो मघवा शतम् ॥ ४ ॥ इन्द्रो
सामं गायत् विप्राय बृहते बृहत् । धर्मकृते विप्रश्चिते पनस्पवे ॥ ५ ॥ त्वमिन्द्रा-
धिभूरसि त्वं मूर्धमरोचयः । विश्वकर्मा विश्वदेवो महां असि ॥ ६ ॥ विभ्रातं
ज्योतिषा स्वर्गच्छो रोचनं दिवः । देवास्त इन्द्र सखाय येमिरे ॥ ७ ॥ तम्बुभि
म गाएत पुरुहुतं पुरुष्टुतम् । इन्द्रं गोभिस्तविपमा विवासत ॥ ८ ॥ यस्य द्विवर्ह-
सो बृहत् सहो दाधात् रोदसी । गिरीरजो अपः स्वर्ध्वपत्न्या ॥ ९ ॥ स राजसि
एको वृत्राणि जिघ्रसे । इन्द्र जेषा श्वस्या च यन्तवे ॥ १० ॥

॥ ६३ ॥ इमा नु कं भुवना सीपधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः। यज्ञं च नस्त-
नै च मजां चावित्येतिन्द्रः सह चीकलपाति ॥ १ ॥ आदित्यैरिन्द्रः सर्गणो म-
रुद्भिरस्माकं भूत्वयिता जनानाम्। इत्वार्य देवा असुरान् यदार्यन् देवा देवत्वमे-
भिरक्षमाणाः ॥ २ ॥ प्रत्यञ्चमर्कमनयं छर्चीभिरादितु स्वधार्मिषिरां पर्यपरयन्।
अया वार्ज देवहितं सनेम मदेम शतहिमाः सुवीराः ॥ ३ ॥ म एक इदं विदयते
वसु मर्ताय दाशुपे। ईशानो अर्पतिष्कुत इन्द्रो अह ॥ ४ ॥ कदा मर्तमगाधसं
पदा चुम्पमिव स्फुरत्। कदा नः शुश्रूव गिर इन्द्रो अह ॥ ५ ॥ यश्चिद्धि त्वां
घृहुभ्य आ सुतावो आविवांसति। उग्रं तत् पत्यते शत्रु इन्द्रो अह ॥ ६ ॥ य ई-
न्द्र सोमप्राप्तो मर्दः शविष्ठ चेतति। येना हंसि न्यक्षिणं तमीमहे ॥ ७ ॥ येना
दशग्वमग्निं घेपयन्तं स्वर्णरम्। येना समुद्रमार्विष्या तमीमहे ॥ ८ ॥ येन सिन्धुं
महीत्यो रथो इव प्रचोदयः। पन्थामृतस्य यातवे तमीमहे ॥ ९ ॥

॥ ६४ ॥ एन्द्र नो गधि प्रियः संप्राजिदगोष्ठः। गिरिर्नि विरवतस्पृयुः पति-
र्विवः ॥ १ ॥ अभि हि संत्य सोमपा उभे बभूध रोदसी। इन्द्रासि सुन्वतो वृधः
पतिर्विवः ॥ २ ॥ त्वं हि शरषसीनाभिन्द्रं दुर्तो पुरामसि। इन्ता दस्योर्मनोर्वृधः पति-
र्विवः ॥ ३ ॥ एदु मध्वो मदिन्तरं सिञ्च वाध्वयो अग्नयः। एवा हि धीर स्त-
वते सुदाहृषः ॥ ४ ॥ इन्द्र स्वातर्हीणां न किंष्टे पूर्यस्तुतिम्। उदानंश शशसां
न भन्दना ॥ ५ ॥ तं वो वार्जानां पतिमहमहि श्रवस्वयः। अमायुभिर्द्योतेभिर्वावृ-
धेन्यम् ॥ ६ ॥

॥ ६५ ॥ एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखाय स्तोम्यं नरम्। कुण्डीयो विरवा अ-
भ्यस्तेपु इत् ॥ १ ॥ अगौरुधाय गवियं युक्ताय दस्यं वधः। घृतात् स्वादीयो
मधुनरव वोचत ॥ २ ॥ यस्मार्मितानि वीर्याः न राधः पर्येतवे। ज्योतिर्न विरवमभ्य-
स्ति दर्शिणा ॥ ३ ॥

॥ ६६ ॥ स्तुहीन्द्रं व्यश्वदन्मि वाजिनं यमम्। अपो गयं महेमानं वि दा-
शुपे ॥ १ ॥ एवा नूनमुपे स्तुहि वयंश्व दशमं नवम्। सुबिदांसं चर्कृत्यं चरणीनाम्
॥ २ ॥ वेत्या हि निश्रीतोनां वर्षहस्त परिव्रजेम्। अहरहः शुन्ध्युः परिपदायिव ॥ ३ ॥

॥ इति पञ्चमोऽनुवाकः ॥

॥ ६७ ॥ यनोति हि सुन्वन् स्रष्टुं परीणसः सुन्वानो हि प्मा यजत्यव दिपो
 देवानामव दिपोः । सुन्वान इत् सिंषासति सहस्रा वाज्यवृत्तः । सुन्वानायन्द्रो ददा-
 त्याभुव रयि ददात्याभुवम् ॥ १ ॥ मा पु वो अस्मदभि तानि पौष्ठा सर्वा भूवन्
 घुम्नानि मोत जारिपुस्मत् पुरोत-जारिपुः । यद् वरिचत्रं युगेयुगे नव्यं घोषाद-
 मर्त्यम् । अस्मासु तन्मरुतो यच्च दुष्टरं दिधृता यच्च दुष्टरम् ॥ २ ॥ अग्नि होतारं
 यन्ये दास्यन्तं वसुं सनुं, सहसो जातवेदसं विन् न जातवेदसम् । य ऊर्ध्वयो
 स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा । घृतस्य विभ्राष्टिमनु वष्टि शोचिषाजुहानस्य स्रिपि-
 र्यः ॥ ३ ॥ यज्ञैः संमिरत्ताः पृषतीभिर्जृष्टिभिर्यामं बुभ्रासो अग्निषु श्रिया उत ।
 आसद्यो वृद्धिर्भरतस्य सूनवः पोत्रादा सोमं पिबता दिवो नरः ॥ ४ ॥ आ वज्रि
 देवा इह विप्र यज्ञि चोशनं होतनि प्रडा योनिषु श्रियु । मतिं वीहि मस्थितं सो-
 म्यं मधु पिषाग्नीध्रात् तव भ्रातृस्य तृष्णाहि ॥ ५ ॥ एष स्य वै तन्वो नृम्याव-
 धेनुः सह ओजेः प्रदिवि वाहोहितः । तुभ्यं सुतो मधवन् तुभ्यमाभृतस्त्वमेस्य ब्रा-
 ह्मणादा तृप्तं पिब ॥ ६ ॥ यमु पूर्वमहुवे तमिदं हुवे सेदु हव्यो वृदिषो नाम प-
 त्यते । अध्वर्युभिः मस्थितं सोम्यं मधु प्रोधात् सोमं द्रविणोदः पिब श्रुतुभिः ॥ ७ ॥

॥ ६८ ॥ सूरूपकस्तुमूतये सुदुष्कामिव गोदुहे । सुदुमसि यवियवि ॥ १ ॥ उर्यः
 नः सवना गहि सोमस्य सोमपाः पिब । गोदा इव देवतो मदेः ॥ २ ॥ अथा ते
 अन्तमानां विधामे सुमतीनाम् । मा नो अति ख्य आ गेहि ॥ ३ ॥ परेहि वि-
 प्रमस्तेतमिन्द्रं पृच्छा विप्रश्चितम् । यस्ते सखिभ्य आ वरम् ॥ ४ ॥ उत भुवन्तु
 नो निद्रो निरन्यतश्चिदारत । दधाना इन्द्र इव दुवः ॥ ५ ॥ उत नः सुभगौ अरि-
 षोचिपुर्देसम् कृष्टयः । स्यामेदिन्द्रस्य शर्मणि ॥ ६ ॥ एमाशुमाशवे भर यप्रथियं
 नृमादनम् । पतयन्मन्त्रयत्संस्तम् ॥ ७ ॥ अस्य प्रीत्वा शतक्रतो घ्नो घृत्राणामभवः ।
 भावो वाजेषु वाजिनम् ॥ ८ ॥ तं त्वा वाजेषु वाजिनं वाजपातः शतक्रतो । व-
 नानामिन्द्र सातये ॥ ९ ॥ यो राघोर्वनिर्घृष्टान्तमुणारः सुन्वतः सखा । तस्मा
 इन्द्राय गायत ॥ १० ॥ आ त्वेता नि पीडतेन्द्रमभि म गायत । सखाय स्तो-
 मवाहसः ॥ ११ ॥ पुरुतमं पुरुणामोशनं वायीणाम् । इन्द्रं सोमे सचा मुते ॥ १२ ॥

॥ ६९ ॥ स घा नो योग आ भुवत् स राये स पुरंध्याम् । गमद् वाजेषि
 स नः ॥ १ ॥ यस्य संस्ये न वृणक्ते हरीं समत्सु शर्ववः । तस्मा इन्द्राय गा-
 यत ॥ २ ॥ मृतपात्रे मृता इये शर्वयो यन्ति वीतये । सोमसो दध्योशिरः ॥ ३ ॥
 एवं मृतस्य प्रीतये स्यो वृद्धो श्रमाययाः । इन्द्र ज्यैष्ठ्याय मुक्रतो ॥ ४ ॥ आ

नो विशन्तश्चाशुः सोमोस इन्द्र गिर्वेणः । शं नै सन्तु प्रचेतसे ॥५॥ त्वां स्तोमां
अवीरुपन् त्वामुक्था शनक्रनो । त्वां वर्धन्तु नो गिरः ॥ ६ ॥ अक्षितोतिः स-
नेदिमं वाजुमिन्द्रः सहसिलम् । यस्मिन् विर्यानि र्षीस्या ॥ ७ ॥ मा नो मर्ती
क्षुभि द्रुहन् तनुनामिन्द्र गिर्वेणः । ईशानो यवया वधम् ॥ ८ ॥ युञ्जन्ति धन्त-
मरुतं परान् पारि तस्युषः । रोचन्ते रोचना विवि ॥ ९ ॥ युञ्जन्त्यस्य काम्या हरीं
विपक्षगा र्ये । शोणां धृष्यन् नृवारहा ॥ १० ॥ केतुं कृण्वन्मृतेषु पेशो मर्या
अंशमे । समुपडिरजापयाः ॥ ११ ॥ आदहं स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमेरिरे । दधाना
नाम यक्षिपम् ॥ १२ ॥

॥७०॥ वीलु चिदाकृतानुभिर्गुहां चिदिन्द्र वद्विभिः । अर्विन्द्र उस्मिणा अर्नु
॥ १ ॥ देवयन्तो ययां प्रतिमच्छां विदद् बंसु गिरः । महामनूपत भुतम् ॥ २ ॥
इन्द्रेण सं हि दृक्ते संजग्मानो अर्विभ्युषा । मुन्दू संमानवर्चसा ॥ ३ ॥ अन्नवृष्टे-
रभिर्भुभिर्मेखः सहस्वदर्वति । गुरुरिन्द्रस्य कार्य्यः ॥ ४ ॥ अतः परिज्मन्ना गहि
विषो वा रोचनादधि । समस्मिन्नुञ्जते गिरः ॥ ५ ॥ इतो वा मातिमीमेहे विषो
मा पारिवाधि । इन्द्रं प्रहो षा रजसः ॥ ६ ॥ इन्द्रमिद् गाधिनीं वृहदिन्द्रमर्के-
भिर्गिरिः । इन्द्रं वाणीरनूपत ॥ ७ ॥ इन्द्र इदर्योः सखा संमिरल आ वंशो-
युना । इन्द्रो वृज्जी हिदण्ययः ॥ ८ ॥ इन्द्रो वीर्याय वक्षस आ सूर्य रोहयद्
विवि । वि गोभिरिर्द्वैरयत् ॥ ९ ॥ इन्द्र वाजेषु नोव सहस्रमधनेषु च । उग्र उ-
ग्राभिर्भुतिभिः ॥ १० ॥ इन्द्रं वयं मेहाधुन इन्द्रमर्धे हवामहे । युजं वृत्रेषु वृजि-
लम् ॥ ११ ॥ स नो वृषप्रभुं चरुं सत्रादावृज्जपा वृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कृतः
॥ १२ ॥ मुञ्जेतुञ्जे य उतरे स्तोमा इन्द्रस्य वृजिणः । न विन्ये अस्य सुप्रतिम्
॥ १३ ॥ वृषां पृथेव बंसगः कृणीरियत्योजसा । ईशानो अमतिष्कृतः ॥ १४ ॥
य एकरचर्षणीनां धर्मुनाभिरुज्यति । इन्द्रः पञ्च सितीनाम् ॥ १५ ॥ इन्द्रं वो-
विश्वतस्पदि हवामहे जनेभ्यः । अस्माकमस्तु केवलः ॥ १६ ॥ एन्द्रं सानसि रयिं
मजित्वानं सशसहम् । वरिष्ठमुतये भर ॥ १७ ॥ नि चेन्मुष्टिहृत्पया नि वृषा
रुणधामहे । त्वोतांसो न्यवेता ॥ १८ ॥ इन्द्र त्वोतांस आ वयं वज्रं घना ददी-
महि । जयेम सं युधि रूषेः ॥ १९ ॥ वयं शूरेभिरस्तुभिरिन्द्र त्वया युजा व-
यम् । सामशाम पृतन्यतः ॥ २० ॥

॥७१॥ महो इन्द्रः पश्यन्तु मेहित्वमस्तु वृजिणं । यौर्न मयिना शवंः ॥ १ ॥
संगेहे वा म आशन्त नरस्तोकस्य-चर्निता । विमांसो वा धियापवः ॥ २ ॥ यः

कुक्षिः सौमपातमः समुद्र इव पिबन्ते । उर्वीराणो न काकुर्दः ॥ ३ ॥ एवा ह्य-
स्य सूनृता विरुषी गोमती मही । एका शाखा न दाशुषे ॥ ४ ॥ एवा हि ते
विभूतय ऊतय इन्द्र मावन्ते । मद्यधित् सन्ति दाशुषे ॥ ५ ॥ एवा ह्यस्य काम्या
स्तोम उक्थं च शस्या । इन्द्राय सोमपीतये ॥ ६ ॥ इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विरवेभिः
सोमपर्वभिः । महां अभिष्टिरोजसा ॥ ७ ॥ एयेनं सृजता सुते मन्दिमिन्द्राय म-
न्दिने । चक्रि विश्वानि चक्रे ॥ ८ ॥ मत्स्वा सुशिम मन्दिभिः स्तोमैभिर्विरव-
चर्पणे । सचैषु सर्वनेष्व ॥ ९ ॥ अष्टमिन्द्र ते गिरः प्रतित्वा मुदहासत । अजोपा
वृषभं पतिम् ॥ १० ॥ सं चोदय चित्रमर्वाग् राध इन्द्र वरेण्यम् । अंसदित्ते विभु
प्रभु ॥ ११ ॥ अस्मान्त्सु तत्र चोदयेन्द्र राये रमस्वतः । तुर्विशुम्न यशस्वतः
॥ १२ ॥ सं गोमदिन्द्र वार्जवडस्मे पृषु श्रवो बृहत् । विश्वारुर्ध्वयक्षितम् ॥ १३ ॥
अस्मे घेहि श्रवो बृहद् घुम्नं संहस्वसारतमम् । इन्द्र तां श्रुतिनीरिपः ॥ १४ ॥
वसोरिन्द्रं वसुपतिं गीर्भिर्गुणन्तं श्रुतिमयम् । होम गन्तारमृतये ॥ १५ ॥ सुतेसुते
न्योक्ते बृहद् बृहत् एवरिः । इन्द्राय शूपमर्चति ॥ १६ ॥

॥ इति षष्ठोऽनुवाकः ॥

॥ ७२ ॥ विश्वेषु हि त्वा सर्वनेषु तुञ्जते समानमेकं वृषमण्यवः पृथक् स्वः
सनिष्यवः पृथक् । तं त्वा नावं न पर्पणिं शूपस्य धुरि धीमहि । इन्द्रं न ग्रहे
धितयन्त आयव स्तोमैभिरिन्द्रायवः ॥ १ ॥ वि त्वा ततस्ते मिथुना अवस्यवो
ग्रजस्य सता गव्यस्य निःसृजः सचैन्त इन्द्र निः सृजः । यद् गव्यन्तां द्वा जना
स्वार्थेन्तां समूहसि । आविष्कारिकद् वृषणं सचाभुवं वज्रेमिन्द्र सचाभुवेम् ॥ २ ॥
उतो नो अस्या वृषसो जुपेत ह्य । कस्य बोधि हविषो हवीमभिः स्वर्पाता हवीमभिः ।
यदिन्द्र हन्तेव मृधो वृषा वाञ्छि चिकेतसि । आ ये अस्य वेधसो नवीयसो मन्म
भुधि नवीयसः ॥ ३ ॥

॥ ७३ ॥ तुभ्येदिमा सर्वना शूर विश्वा तुभ्यं ब्रह्माणि वर्धना कृणोमि । तं
तुभिर्हव्यो विश्वयोसि ॥ १ ॥ नू चिन्तु ते मन्यमानस्य दस्पोदरनुवन्ति महिमान-
मुग्र । न वीर्यमिन्द्र ते न राधः ॥ २ ॥ म वो मूहे महिदुषे भरध्वं प्रचेतसे म सु-
प्रति कृणुध्वम् । विशः पूर्वीः म चरा चर्पणिमाः ॥ ३ ॥ यदा वज्रं हिरण्यमिद-
या रथं हरी यमस्य बहतो वि सुरिभिः । आ तिष्ठति मयवा सनेद्युत इन्द्रो वाजे
वीर्यश्रवमस्पतिः ॥ ४ ॥ सो चिन्तु वृष्टिर्गृध्या स्वा सचां इन्द्रः शमध्रुणि हरि-

तामि मुच्युते । अथ वेति सूत्रयं मुने मष्टदिर्जनोति वातो यथा वनेम् ॥ ५ ॥ यो
 वाचा विचोचो मृधवाचः पुरु महसाशिवा ज्ञानं । तत्तदिदस्य पौंस्यं गृणीमसि
 पिनेव यस्तविर्पा वादधे शर्वः ॥ ६ ॥

॥ ७४ ॥ यश्चिदि सत्य सोमया अनाशस्ता इव स्मर्ति । आ तू न इन्द्र
 शंसय गोप्स्वेषु शुभ्रिषु महसेषु तुवीमय ॥ १ ॥ शिर्मिन् वाजानां पते शवी-
 हस्त्व इमना । आ तू ॥ २ ॥ नि प्वापया मियदृशां सस्तामवुध्यमाने । आ
 तू ॥ ३ ॥ ससन्तु त्या अरातयो बोधन्तु शूर शतरयः । आ तू ॥ ४ ॥
 सर्मिन्द्र गर्दभं मृण नुवन्तं पापयागृया । आ तू ॥ ५ ॥ पताति कुण्डुणाद्यां
 दूरं वातो वनादधि । आ तू ॥ ६ ॥ सर्वं परिक्रोशं जहि जम्भया कृकडारवम् ।
 आ तू न इन्द्र शंसय गोप्स्वेषु शुभ्रिषु महसेषु तुवीमय ॥ ७ ॥

॥ ७५ ॥ वि त्वां ततसे मिथुना अंवस्यवो मजस्य माता गव्यस्य निः सजः
 सत्तन्त इन्द्र निः सजः । यद् गुप्यन्ता वा जाना स्वर्पन्तां समूहसि । आविष्क-
 रिन्द्र हृपणं सद्याभुवं वज्रमिन्द्र सद्याभुवं ॥ १ ॥ विदुष्टे अस्य वीर्यस्य पूरवः पुरो
 यदिन्द्र शारदीवातिरः सासहानो अवातिरः । वासस्तमिन्द्र मर्त्यमयज्युं शव-
 सस्पते । मरीममुष्णाः पृथिवीमिमा अपो मन्दमान इमा अपः ॥ २ ॥ आदित् तं
 अस्य वीर्यस्य चकिन्मदेषु हृपन्नुशिजो यदाविंथ सखीयतो यदाविंथ । चकर्थं
 कारमेभ्यः पृतनासु मवेन्तवे । ते अन्यामन्यां नयं सनिष्णत अवस्यन्तः सनि-
 ष्यत ॥ ३ ॥

॥ ७६ ॥ वने न वा यो न्यथायि चाकं लुचिर्वा स्तोमौ भुरणावजीगः ।
 मस्पेदिन्द्रः पुरुदिनेषु होता नृणां नयो नृतमः क्षपावान् ॥ १ ॥ म ते अस्या ब्र-
 पसः प्रापरस्या नृतां स्याम नृतमस्य नृणाम् । अनु त्रिशोकः शतमावहन्तु कु-
 त्सैन रथो यो असत् समवान् ॥ २ ॥ कस्ते मदे इन्द्र रन्त्यो भूद दुरो गिरो अ-
 भ्युग्रो वि धाव । कद् वाहो अर्वागुर्प मा मनीषा आ त्वा शक्यामुपमं राधो अ-
 न्नैः ॥ ३ ॥ कर्तुं घुम्नमिन्द्र त्वावतो नृन् कया धिया कंरसे कम्न आगन् । पि-
 त्रो न सत्य उरुगाय भृत्या अन्नं समस्य ॥ ४ ॥ मेरय सूर्ये अर्थे
 न पारं ये अस्य कार्यं जनि
 तिश्चिन्त्यभैः
 वराय
 पूर्वा नरेन्द्र म-
 काव्येन ।
 आ मध्वो अ-

स्मा असिचक्षुर्भ्रमिन्द्राय पूर्णं स हि सत्यराधाः । स चाष्टिषे वरिमुन्ना पृथिव्या
आभि कृत्वा नर्यः पौंस्यैरच ॥ ७ ॥ व्यानिलिन्द्रः पृतनाः स्त्रोत्रा आस्यै यतन्ते
सख्याय पूर्णाः । आ स्मा स्थं न पृतनासु तिष्ठ यं भद्रया सुमत्या त्रिदयासे ॥ ८ ॥

॥ ७७ ॥ आ सत्यो यातु मयवाँ अजीपी द्रवन्त्वस्य हरय उषं नः । तस्या
इदं न्यः सुषुमा मुदत्तमिहाभिषित्वं करते गृणानः ॥ १ ॥ अवे स्य शूराध्वनो ना-
न्तेस्मिन् नो अथ सर्वने मन्दधै । शंसान्युक्थमृशनेव वेधारिचक्रितुषे असुर्याय
मन्मे ॥ २ ॥ कृविने त्रिण्यं विदयानि साधुन् वृषा यत् सेकं विपिणानो अर्चात् ।
विच इत्या जीजनत् सप्त कारुनेद्वा चिचकुर्वयुना गृणन्तः ॥ ३ ॥ स्वयं वेदिं
मुदशीकमर्कमहि ज्योतीं रुचुर्यद्व वस्तोः । अन्वा तर्मासि दुर्धिता विचक्षे वृष्य-
श्चकार नृतमो अभिद्यौ ॥ ४ ॥ वृक्ष इन्द्रो अर्पितमजीप्युषे आ पमी रोदसी
महित्वा । अतश्चिदस्य महिमा वि रेणभि यो विरवा भुवना वृष्व ॥ ५ ॥ वि-
रवानि शक्रो नर्याणि विद्वानपो रिरिच सत्विभिर्निकामैः । अरमानं चिदये वि-
भिदुर्वचोभिर्भजं गोर्मन्तमुशिजो वि वसुः ॥ ६ ॥ अपो वृत्रं वमिवांसं पराहन् मार्चत् ते
वर्षं पृथिवी सचेताः । मार्णीसि समुद्रिषाएयनोः पतिर्भवं धवसा शूर धृष्णो ॥ ७ ॥
अपो यददिं पुरुहूत दर्दशविर्भुवत् सुरमा पूर्य ते । स नो नेता बाजमा दधि
भूरि गोत्रा रुजमर्जिरोभिर्गृणानः ॥ ८ ॥

॥ ७८ ॥ तद् वो गाय सुते सचा पुरुहूताय सत्त्वेने । शं यद् गवे न शा-
किने ॥ १ ॥ न घा वसुनि यमते दानं वाजस्य गोर्मन्तः । यत् सीमुष अवद् गिरः
॥ २ ॥ कुबित्सस्य म हि मजं गोर्मन्तं दस्पुहा गमत् । शर्चीभिरपं नो वरत् ॥ ३ ॥

॥ ७९ ॥ इन्द्र क्रतुं न आ भर् पिता पुत्रेभ्यो यथा । शिचां षो अस्मिन्
पुरुहूत यार्मनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ १ ॥ मा नो अज्ञाता वृजना दुराभ्यो-
पार्श्वामो अव क्रमुः । त्वपो उयं म्रतः शरवतीं पोर्ति शूर तरामसि ॥ २ ॥

॥ ८० ॥ इन्द्र ज्येष्ठं न आ भर् ओजिष्ठं पपुति अवः । येनेमे वित्रं वज्र-
स्त रोदसी घोभे सुशिम प्राः ॥ १ ॥ त्वामुग्रमर्षे चर्यणीसहं राजन् वेने
महे । विरवा सु नो विपरा पित्रना वसोमित्रान् सुपदान् कधि ॥ २ ॥

॥ ८१ ॥ यद् पारं इन्द्र ते शतं शतं धृमीकृतं स्युः । न त्वां वमिन्म्राञ्च

सूर्या अनु न ज्ञातमष्ट रोदसी ॥ १ ॥ आ पमाथ महिना वृष्ण्या वृषन् विरवा
शविष्ट शर्वसा । अस्मां अत्र मघवन् गोमति यजे वार्जं चित्राभिस्तृतिभिः ॥ २ ॥

॥ ८२ ॥ यदिन्द्र यावत्तुस्त्वमेतावद्दहमीशीय । स्तोतामिद् दिधिपेय रदा-
वसो न पीप्त्वाय रासीय ॥ १ ॥ शिञ्जेयमिन्महयते दिवेदिवे राय आ कुहञ्चि-
द्विदे । नहि त्वदन्यन्मघवन् न आप्यं वस्यो अस्ति पिता पुन ॥ २ ॥

॥ ८३ ॥ इन्द्र त्रिधातुं शरणं त्रिवरुथं स्वस्तिमत् । हृदिर्व्यच्छ प्रपरञ्चयश्च
मर्त्यं च प्रावर्या विपुयेभ्यः ॥ १ ॥ ये गन्धता मर्नसा शत्रुमाभुर्भिमग्रन्ति पृ-
प्पुया । अथ स्मा नो मघवन्दिन्द्र गिर्वणस्तनूपा अन्तमो भव ॥ २ ॥

॥ ८४ ॥ इन्द्रा याहि चित्रभानो सुता इमे त्वायवः । अपरीभिस्तनां पृ-
तासः ॥ १ ॥ इन्द्रा याहि धियेपितो विर्मनूतः सुतावतः । उप्र ब्रह्माणि प्रायतः
॥ २ ॥ इन्द्रा याहि तूर्तुजान् उप्र ब्रह्माणि हरिवः । सुते दधिप्यं नृरचनः ॥ ३ ॥

॥ ८५ ॥ मा विद्वन्पद् वि शंसतु सत्तापो मा रिपयत । इन्द्रमिन् स्तोता वृ-
पणं सचां सुते मुहुर्बुधया च शंसत ॥ १ ॥ अत्रकृत्तिणं वृषभं ययानुदं गां न
चर्षणीसहम् । विदेपणं संवननोभयं कुरं मेदिष्टमुभयाविनम् ॥ २ ॥ पण्डिदि त्वा
जना इमे नाना हवन्त ऊतये । अस्माकं ब्रह्मेदमिन्द्र भूतु तेहा विरवां च वर्षेनम्
॥ ३ ॥ वि तर्तूर्यन्ते मघवन् विप्रधितोयो विप्रो जनानाम् । उप्र क्रमस्व पुरुषमा
भरु वाजं नेदिष्टमूतये ॥ ४ ॥

॥ ८६ ॥ ब्रह्मणा ते ब्रह्मयुजां पुनश्चि हरी सत्तापा सायमादं आगम् । स्थिरं
रयं मुखमिन्द्राणितिष्ठन् मज्जानन् विष्ठां उप्र याहि सोमम् ॥ १ ॥

॥ ८७ ॥ अपर्वयैवोरुणं दुग्धमंशुं जुहोर्नन वृषमार्यं जिनीनाम् । गां गार् बे-
दीर्यां अत्रपानमिन्द्रो विरवाहोपाणि मुनमोषमिच्छन् ॥ १ ॥ यद् दधिपे प्रदिदि
चार्वर्षं दिवेदिवे पीतिमिदस्य वचि । उत इदोऽहं मर्नसा अणाय उगमिन्द्र म-
स्थितान् पाहि सोमान् ॥ २ ॥ अज्ञानः सोमं महमे पशाय न मे मृता मदिमान-
मुवाच । एन्द्र पशायोर्वान्तरिचं युधा देवेभ्यो वारिवधवर्ष ॥ ३ ॥ यद् योरयां
महो मर्नमानान् सात्ताप तान् बाहुभिः शार्शानान् । यद्वा नृभिर्न इन्द्राभि-
पुष्टास्तं त्वणामि सौधवमं जंयेम ॥ ४ ॥ एन्द्रस्य वीचं ययमा वृत्तानि न न

॥ ८ ॥ उत प्रहामतिदीवा जयति कृतमिव श्वपूनी वि चिनोति काले । यो वे-
चकाप्नो न यने कण्डि सपिन् ते रायः सृजति स्वधाभिः ॥ ६ ॥ गोभिष्टेमा-
मति दुरेवां यवेन वा जुर्वं पुरुहूत विश्वे । वयं राजेसु प्रथमा धनोन्यरिष्टासो वृ-
जनीभिर्जेयेम ॥ १० ॥ बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोत्तरस्मादधरादघापोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सस्विभ्यो वरीयः कृणोतु ॥ ११ ॥

॥ ६० ॥ यो अद्रिभिन् मथमजा श्रुतावा बृहस्पतिराहिरसो हविष्मान् ।
द्विर्दंज्मा प्रायर्मसन् पिता न आ रोदसी वृष्टमो रोरवीति ॥ १ ॥ जनाय सिद्ध
प ईवंत उ लोकं बृहस्पतिर्द्वैवर्तौ जकारं । मनन् वृत्राणि वि पुरं दर्दरीति जयं
क्षत्रैर्मिमान् पृत्यु साहन् ॥ २ ॥ बृहस्पतिः समजपुद् वसूनि ग्रहो मृजान् गोर्म-
तो देव एव । अपः सिषामन्स्वर्गमतीतो बृहस्पतिर्हन्त्युमिर्ममकैः ॥ ३ ॥

॥ इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

॥ ६१ ॥ इमां भिर्यं सप्तशीर्ष्णीं पिता न श्रुतमजातां बृहतीमविन्दत् । नृ-
रीयं स्विज्जनपद् विश्वजन्मोपास्यं ब्रुवथमिन्द्राय शंसन् ॥ १ ॥ श्रुतं शंसन्त श्रु-
जु दीध्याना द्विवस्पृजामो अमुरस्य वीराः । विमं पदमर्हिरसो दधाना युद्धस्य
धाम प्रथमं मनन्त ॥ २ ॥ हंसैरिव सखिभिर्वावेदजिरश्मन्मयानि नहन्ता व्य-
स्पन् । बृहस्पतिरभिकर्निकृद् गा उत मास्तौदुस्व विवो अंगायत् ॥ ३ ॥ अथो
वाभ्यां पुर एकषा गा गृहा तिष्ठन्तीरदृतस्य सेतौ । बृहस्पतिस्तमसि ज्योतिरि-
च्छन्नुदुस्ता आकृवि हि तिस्र आवः । ४ ॥ विभिष्टा पुरं शयथेमपात्रीं निस्त्री-
णि साकमुदधेरंकृन्तत् । बृहस्पतिरुपसं सूर्यं गार्ग्यं विवेद स्तनयञ्चिद् घौः ॥ ५ ॥
इन्द्रो बलं रजितारं वृषानां क्रूरेणैव वि बर्कता रवेण । स्वेदाञ्जिभिर्गुशिरमिच्छ-
मानोरोदपत् वणिमा गा श्रमुष्णात् ॥ ६ ॥ स ई' सत्येभिः सरिभिः शुचद्वि-
गोषोपमे वि धन्तैरेददः । घर्मणस्पतिर्वर्षभिर्वराहैर्मस्वैर्देभिर्द्विर्विणे ज्योतद ॥ ७ ॥
ते सत्येन मर्नसा गोपति गा ईयोनार्त इषणयन्त घीभिः । बृहस्पतिर्मियोध्वच-
पेभिरुदुसिषां असृजत स्वयुग्भिः ॥ ८ ॥ तं वर्धयन्तो प्रतिभिः शिवाभिः सिद्ध-
मिव नानदत्त मधस्यै । बृहस्पतिं वर्षणं शूरसाली मरंमरे अर्जु मदेय जिष्णुम् ॥ ९ ॥
यदा वाज्रमसनद् विश्वरूपमा धामरुज्जुत्तराणि संध । बृहस्पतिं वर्षणं वर्धयन्तो
नाता सन्तो विभ्रतो ज्योतिर्वासा ॥ १० ॥ सत्याग्राशिर्व कृणुता ययोर्ध क्षीरि

वेवं सत्यमिन्द्रं सत्य इन्द्रः ॥ १ ॥ सो ऋषे पुरोऽयमिन्द्राय शूपमर्चत । अभीके
चिदु लोक्रुत् संगे समस्तुं वृत्रहास्माकं वोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका
अधि धन्वसु ॥ २ ॥ त्वं सिन्धूरवांसृजोधराचो अहवर्हिम् । अशत्रुरिन्द्र ज-
क्षिणे विश्वं पुण्यसि चार्थं तं त्वा परि ध्वजामहे नभं ॥ ३ ॥ वि पु विश्वा
अरातयोषो नशन्त नो धियः । अस्तामि शत्रवे वधं यो न इन्द्र जिघांसति या
ते रातिर्वेदिर्वसु नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ४ ॥

॥ ६६ ॥ तीव्रस्याभिर्वयसो अस्य पाहि सर्वेऽथा वि हरीं इह युञ्ज । इन्द्र मा
त्वा यजमानासो अन्ये नि रीरमन् तुभ्यमिमे सुतासः ॥ १ ॥ तुभ्यं सुतास्तुभ्यमु
सोत्वांसस्त्वां गिरः श्वाश्या आ ह्वयन्ति । इन्द्रेदमद्य सर्वं जुषाणो विश्वस्य
विद्रो इह पाहि सोमम् ॥ २ ॥ य उंशता मनसा सोममस्मै सर्वदृढा देवकामः सुनोति ।
न गा इन्द्रस्तस्य परां ददाति मशस्तमिचारमस्मै कृणोति ॥ ३ ॥ अनुस्पष्टो भ-
यत्येषो अस्त्य यो अस्मै देवान् न सुनोति सोमम् । निररुत्नौ प्रपवा तं दधाति व-
ह्विषो हुत्स्यनानुदिषः ॥ ४ ॥ अरवायन्तो गव्यन्तो वाजयन्तो हवामहे त्वोप-
गन्तवा उ । आभूषन्तस्ते सुमती नवापां व्यमिन्द्र त्वा शुनं हुवेम ॥ ५ ॥ मृ-
ञ्चामि त्वा हविषा जीवनाय कर्मज्ञातयत्प्रादुत राजयत्प्रात् । ग्राहिर्नग्राह यद्येत-
देतं तस्या इन्द्राग्नी य मुमुक्तमेनम् ॥ ६ ॥ यदि जितायुर्पदि वा परेतो यदि मृ-
त्योरन्तिकं नीत एव । तमा हवामि निश्च्यैतेरुपस्थादस्पाशमेनं शतशारदाय ॥ ७ ॥
सहस्राक्षं शतवीर्येण शतायुषा हविषाहर्षमेनम् । इन्द्रो यथैनं शरवो नयात्पति
विश्वस्य कुतितस्य शरम् ॥ ८ ॥ शतं जीव शरवो वर्धमानः शते हेमन्तान्छतमु
वसन्तान् । शतं तु इन्द्रो अग्निः संविता बृहस्पतिः शतायुषा हविषाहर्षमेनम्
॥ ९ ॥ आहर्षमर्षिदं त्वा पुनरागाः पुनर्णवः । सर्वोद्गा सर्वे ते चक्षुः सर्वमा-
युश्च तेविदम् ॥ १० ॥ अर्जुणाग्निः संविदानो रत्नोहा वापतामिति । अमीवा
मस्ते गर्भे दुर्गाग्ना योनिमाशये ॥ ११ ॥ यस्ते गर्भममीवा दुर्गाग्ना योनिमाशये ।
अग्निष्टं ब्रह्मणा सह निष्कन्यादमनीनशत् ॥ १२ ॥ यस्ते हन्ति प्रतर्पन्तं निप्रस्तुं
यः सेरीमुपम् । ज्ञातं यस्ते जिघांसति तमिहो नाशयामसि ॥ १३ ॥ यस्तं ऊरु
विहरत्यन्तरा दम्पती शयं । योतिं यो अन्तरारेन्दि तमिहो नाशयामसि ॥ १४ ॥
यस्त्वा भ्राता पतिर्भूत्वा जारो भूत्वा निपद्यते । मृजो यस्ते जिघांसति तमिहो
॥ १५ ॥ यस्त्वा स्वर्मेतं तर्पसा मोहयित्वा निपद्यते । मृजो यस्ते
तमिहो नाशयामसि ॥ १६ ॥ अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां कणीभ्यां

स्वयं शीर्षण्यं प्रस्तिष्काज्जिहाया वि हंहामि ते ॥ १७ ॥ प्रीवाभ्यस्ते
 लोकसाभ्यो अनूषयात् । यच्चयं दोषययमंसाभ्यां बाहुभ्यां वि हं
 ॥ हृदयात् ते परिं क्रोम्नो हर्लोक्षणात् प्राशर्वाभ्याम् । यच्चयं मर्तस्ना
 स्ते वि हंहामसि ॥ १६ ॥ आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो वलिष्ठोक्तदृष्टा
 क्षिभ्यां प्लाशेर्नाभ्या वि हंहामि ते ॥ २० ॥ ऊरुभ्यां ते अग्नीव
 िं प्रपदाभ्याम् । यच्चयं भस्मयं श्रोणिभ्यां भासं हं भंसं सो वि हं
 ॥ अस्थिभ्यस्ते मज्जभ्यः स्नावभ्यो धूमनिभ्यः । यच्चयं प्राणि
 न्मुखेभ्यो वि हंहामि ते ॥ २२ ॥ अर्ध्रं अर्ध्रं लौर्ध्निलोम्नि यस्ते
 यच्चयं त्वचस्यं ते वृषं कुर्यपस्य वीवर्हेण विच्यं वृषं वि हंहामसि
 मनसस्पृतेषं काम पुरश्चर । पुरो निर्ध्यात्या आ चक्ष्व बहुधा जी
 ॥

॥ इत्यष्टमोऽनुवाकः ॥

अप्येनामिदा शोषीपिष्टेष्टं वृजिणाम् । तस्मां च अयं संमृता मुत
 ने ॥ १ ॥ वृकंश्चिदस्य वारुणं चंदागधिरा वृषुनेषु भूयति ।
 प्राण आ गृहीन्द्र मच्चिप्रयां धिया ॥ २ ॥ कन्दून्वास्याकृत
 म् । केनो मु कं श्रोमनेन न शृङ्गवे जनुषः परिं वृत्रा ॥ ३ ॥

अमिदि हवामहे भ्राता वानस्य कारवः । त्वां वृषेयिन्द्र सारप
 न्वर्बतः ॥ १ ॥ स त्वं नदिचक्र वज्रहस्त धृष्णुया ॥ स्तत्रानो
 वृष्येयिन्द्र सं कीरं सुधा वाहं न त्रिगुवं ॥ २ ॥

मि त्वां पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमंभिरायवः । मदीर्घानाम् अमयः
 उन्त पूर्वम् ॥ १ ॥ अस्तेदिन्द्रो वाट्ये वृष्यं गृध्रो मर्दं मुन
 या तपस्य याहिमानं प्रायवानुं वृत्रनि पूर्वम् ॥ २ ॥

अप्यादीन्द्र निर्बलं वरं त्वां कार्पांश्च मरः संपृगमर्दं । उदं न
 ॥ वारुणं त्वां मृष्याभिर्बोधेनि गृह्य ममापि । बाहुर्वाग्निं विद
 ॥ २ ॥ दुष्मन्ति हरीं शशिरस्य गावंपोतां रयं वृषमुने । इन्द्र
 ॥ १ ॥

चिद्धयवयुः स्वेभिरेवैः । पश्चा मृधो अप भवन्तु विश्वास्तद् रोदसी शृणुत विश्वमि-
न्वे ॥ ११ ॥ इन्द्रो मद्वा महतो अर्णवस्य वि मूर्धानमभिनदवुदस्य । अहन्नहिम-
रिणात् सप्त सिन्धून् देवैर्द्यावापृथिवी प्रावतं नः ॥ १२ ॥

॥ ६२ ॥ अभि प्र मोषति गिरेन्द्रमर्च यया विदे । सूनुं सत्यस्य सत्पतिम्
॥ १ ॥ आ हरयः ससृज्जिरेरुपीरधि वृहिषि । यत्राभि संनवांमहे ॥ २ ॥ इन्द्राय
गाव आशिरं वुदुहे वज्रिणे मधु । यत् सीमुपहरे विदत् ॥ ३ ॥ उद् यद्
ब्रध्नस्य विष्टपं गृहमिन्द्रश्च गन्वहि । मध्वः पीत्वा संचेवहि त्रिः सप्त सख्युः पुदे ॥ ४ ॥
अर्चतु मार्चतु प्रियमेधासो अर्चत । अर्चन्तु पुत्रका उत पुरं न धृप्पवर्चता ॥ ५ ॥ अवे स्वरा-
ति गर्मरो गोधा परि सनिष्पणत् । विद्वा परि चनिष्कदुदिन्द्राय ब्रह्मोद्यतम् ॥ ६ ॥
आ यत् पतन्त्येन्यः सुदुन्य अनपस्फुरः । अयस्फुरं गृभायत् सोममिन्द्राय पातवे
॥ ७ ॥ अपादिन्द्रो अपादग्निर्विभ्वे देवा अमत्सत । वरुण इविह क्षयत् तमापो अभ्य-
नूपत वृत्सं संशिश्वरीरिव ॥ ८ ॥ सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः । अनुच-
रन्ति क्राकुदै सूर्यं सुषिरामिव ॥ ९ ॥ यो व्यतीरफाणयत् सुयुक्ता उष वाशुपे ।
तुको नेता तदिद् वरुण्यमा यो अमुच्यत ॥ १० ॥ अतीदु शक्र ओहत इन्द्रो विश्वा अति
द्विषः । भिनत् कनीन ओदनं पच्यमानं पुरो गिरा ॥ ११ ॥ अर्धको न कुमाद-
कोधिं तिष्ठन्नवं रथम् । स पत्तन्महिषं मृगं पित्रे प्रात्रे विभुक्रतुम् ॥ १२ ॥ आत्
सुशिप्र दंपते रथं तिष्ठा हिरण्ययम् । अर्धं युजं संचेवहि महसपादमरुपं स्वस्ति-
गोमतेहसम् ॥ १३ ॥ तं धेमिस्था नमस्विन उष स्वराजमासते । अर्धं चिदस्य सु-
धितं यदेतव आवर्तयन्ति शवने ॥ १४ ॥ अनुं ब्रह्मस्यौकसः प्रियमेधास एषाम् ।
पूर्वामनु प्रयति वृक्तवर्हिषो हितप्रयस आशत ॥ १५ ॥ यो राजा चर्षणीतां
याता रथेभिराग्निगुः । विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठो यो वृत्रहा गृणे ॥ १६ ॥
इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्मन्त्रवसे यस्य द्विता विधृतरि । हस्ताय वज्रः मतिं धायि द-
शतो महो दिवे न सूर्यः ॥ १७ ॥ नक्रिष्टं कर्मणा नशद् यश्चकार सुदाहृषम् ।
इन्द्रं न यद्वै विश्वमूर्तमृध्वसमवृष्टं धृप्पवौजसम् ॥ १८ ॥ अपालहपुत्रं पृतनानु सा-
सहि यस्मिन् महीरुजयः । सं धेनवो जायमाने अनोनवुद्यावः सामो अनोन-
वुः ॥ १९ ॥ यद् धाव इन्द्र ते शतं शतं भूमीरुत स्युः । न त्वा वज्रिन्महन्नं सू-
र्यो अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ २० ॥ आ पमाय महिना वृष्या वृषन् विश्वा
शविष्ठ शर्वसा । अस्यां अवे मयवन् गोमति मजे वज्रं वित्राभिर्हृतिभिः ॥ २१ ॥

॥ ६३ ॥ उन् न्या मन्दन्नु स्रोताः कृण्वन् राशो अद्रिवः । अथ ब्रह्मद्विषो जहि
॥ १ ॥ एता एता राराधयो नि वापस्व मर्हो अंसि । नृहेत्वा कश्चन प्रति ॥ २ ॥ त्व-
र्मांशिषे सुनानामिन्द्र त्वमनुनानाम् । त्वं राजा जनानाम् ॥ ३ ॥ इन्द्रपन्तीरपस्युः
व इन्द्रं ज्ञानप्रपामने । भेजानासः सुवीर्यम् ॥ ४ ॥ त्वमिन्द्र बलादधि सहसो
ज्ञान आजमः । त्वं हृषन् हृषेदसि ॥ ५ ॥ त्वमिन्द्रासि हृत्रहा व्यन्तरिक्षमतिरः ।
उद् द्यामस्मन्ना आजमा ॥ ६ ॥ त्वमिन्द्र सजोषसमर्कं विभपिं वाहोः । वज्रं
शिरोऽज्ञ आजमा ॥ ७ ॥ त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा ज्ञानान्योजसा । स विश्वा
भुव आभरः ॥ ८ ॥

॥ ६४ ॥ आ यात्विन्द्रः स्वर्पतिर्मदाय यो धर्मणा नूतुज्ञानस्तुर्विध्यान् । म-
त्स्वलाणो अत्रि विश्वा सरास्यपारेण महता हृष्ययेन ॥ १ ॥ सुप्रामा रथः सुय-
मा हरीं ते मिम्वल्ल वज्रो नृपते गर्भस्त्री । शीर्षं रानन् सुपथा याद्यर्वाद् धर्मां
ते एषुयो हृष्ययानि ॥ २ ॥ एन्द्रवाहो नृपतिं वज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तत्रिपास एनम् ।
मत्सत्तसं हृषभे सत्पशुप्यमेमस्मन्ना संधमादो बहन्तु ॥ ३ ॥ एवा पतिं द्रोणसार्व
सर्वेनसमूर्जे स्फुम्भं धरुण आ हृषायसे । आज्ञः कृष्य सं गृभाय त्वेअप्यसो यथा
केनिपानामिनो वृषे ॥ ४ ॥ गर्भत्रस्मे वमून्या हि शंसिपं स्वाशिपं भरमायाहि मो
मिनः । त्वर्मांशिषे सास्मिन्ना संरिसि बर्हिष्यनाधृष्या सत्र पात्राणि धर्मणा ॥ ५ ॥
पृथग् मापेन् मधमा देवर्षून् योक्तुं एवत भ्रवस्यानि दुष्टरा । न ये शेफुर्यज्ञियां ना-
वप्रारहर्षिर्मिव ते न्यविशन्तु केपयः ॥ ६ ॥ एवैवापानपरं सन्तु दृढ्योश्वा येषां
दुर्युजं आपुपुजे । इत्या ये प्रागुपरं सन्ति वावने पुरुषि यत्र वयुनाति भोजना
॥ ७ ॥ गिरीरजान् रेजमानां अपारयद् द्यौः क्रन्ददन्तरिक्षाणि कोपयत् । स-
मीचीने धिपणे वि प्कंभायति हृष्यः प्रीत्वा मर्दं वृषयानि शंसति ॥ ८ ॥ इमं वि-
भमिं सुकृतं ते अह्युशं येनोक्तुनासि मघवंधफारुजः । अस्मिन्तसु ते सर्वेन अ-
स्त्वोवयं मृत इष्टो मघवन् घोष्याभंगः ॥ ९ ॥ गोभिष्टेयामतिं दुरेवां यवेनक्षुधं
पुरुहूत विश्वाम् । अयं राजभिः मधमा धनान्यस्माकेन वृजनेना जपेम ॥ १० ॥
बृहस्पतिर्नः परि पातु पशचादुतोत्तरस्मादधरादधायोः । इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो
नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु ॥ ११ ॥

॥ ६५ ॥ त्रिकंदुकेषु महिषो यवा

सुतं यथावशम् । स ई म

॥ १०१ ॥ अग्निं द्रुतं वृणीमहे होतारं विश्वेदसम् । अस्प यज्ञस्य सुक-
तुम् ॥ १ ॥ अग्निर्मग्निं हवीमभिः सदा हवन्त त्रिरपतिम् । हव्यवाहं पुरुषियम्
॥ २ ॥ अग्ने देवाँ इहा बंह जज्ञानो वृक्तवर्हिषे । असि होता न ईड्यः ॥ ३ ॥

॥ १०२ ॥ ईलेन्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि दर्शतः । समग्निरिध्यते वृषा ॥ १ ॥
वृषो अग्निः समिध्यते रत्रो न देववाहनः । तं हविष्मन्त ईलेते ॥ २ ॥ वृषेण त्वा
वयं वृषन् वृषेणः समिधीमहि । अग्ने दीर्यतं वृहत् ॥ ३ ॥

॥ १०३ ॥ अग्निपीलिष्वावसे गाथाभिः शीरशोचिषम् । अग्निं दाये पु-
रमीह श्रुतं नरोग्निं मुञ्जीतये छर्दिः ॥ १ ॥ अग्न आ यागमिभिर्होतारं त्वा वृ-
णीमहे । आ त्वापनक्तु मयता हविष्मती यजिष्ठे बहिरासदे ॥ २ ॥ अच्छा हि त्वा
सहसः सूनो अङ्गिरः सुचरचरन्त्यध्वरे । ऊजो नपातं धृतकेशमीमहेग्निं यज्ञेषु
पूर्वम् ॥ ३ ॥

॥ १०४ ॥ इमा उ त्वा पुरुवसो गिरां वर्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शु-
चयो विप्रधितोभि स्तोमैरनूपत ॥ १ ॥ अयं महस्रष्टपिभिः सहस्कृतः समुद्र इव
पमथे । सत्यः सो अस्य महिमा वृणे श्रवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥ २ ॥ आ नो वि-
श्वामु हव्य इन्द्रः समस्तं भूषतु । उप ब्रह्माणि सर्वनानि वृत्रहा परमज्या अवी-
पमः ॥ ३ ॥ त्वं डाता मधमो राधेसामस्पसिं सत्य ईशानकृत् । तुविधुमनस्य यु-
ज्या वृणीमहे पुत्रस्य शर्वसो मुहः ॥ ४ ॥

॥ १०५ ॥ त्वमिन्द्र मूर्तिष्वभि विभ्या असि स्पृषः । अशस्तिहा जेजिता
विश्वतूरसि त्वं तूर्यं तरुष्यतः ॥ १ ॥ अनु ते शुष्यं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं
न मातरा । विश्वास्ते स्पृषः शनययन्त मन्थवे वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ २ ॥ इत ऊती
वो अजरै प्रहेतामप्रहितम् । आशुं जेतां हेतारं रघोतंममूर्तं तुम्यश्रष्टम् ॥ ३ ॥
यो राजा चर्षणीनां पात्रास्यंधिराध्रिगुः । वि रवासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठो यो
वृत्रहा गृणे ॥ ४ ॥ इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्तम्र वसे यस्य दिता निप्रतारि । इतां प्र-
पञ्चः प्रति पापि दर्शतो मुहो दिवे न सूर्यः ॥ ५ ॥

॥ १०६ ॥ तव त्वाद्विन्द्यं बृहत् तव शुष्मं पूतं कर्तुम् । यज्ञं शिशुति विप्र-
णा परेण्यम् ॥ १ ॥ तव धारिन्द्र पार्स्यं पृथिवी वर्धति अरवः । त्वामाप्रः परेता-
सथ दिग्विरे ॥ २ ॥ त्वां विष्णुर्बृहन् क्षयो मित्रो वृणाति वरुणः । त्वां श्रवो
महत्पन्न पार्तनम् ॥ ३ ॥

॥ १०७ ॥ सप्तस्य षण्यत्रे विंशो विश्वो नमन्त कृष्टयः । समुद्रायैव सिन्धवः
 ॥ १ ॥ ओजस्तदस्य तित्विष उभे यत् समवर्तयत् । इन्द्रश्चर्मैव रोदसी ॥ २ ॥
 वि चिद् वृत्रस्य दोषतो वज्रेण शतपर्वणा । शिरो विभेद वृष्णिना ॥ ३ ॥
 तदिदाम् भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः । सद्यो जज्ञानो नि रिणाति
 शत्रून्नु यदेतं मर्दन्ति विरञ्ज ऊर्षाः ॥ ४ ॥ वावृष्टानः शर्वसा भूयीजाः शत्रुर्दो-
 सार्य भ्रियसं दधाति । अय्यनञ् छनञ् सस्ति सं ते नवन्त प्रभृता मर्देषु ॥ ५ ॥
 त्वे क्रतुमपि पृञ्चन्ति भूरि धिर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः । स्वादोः स्वादीयः स्वाहुना
 छजा समदः सु यधु मयुलाभि योधीः ॥ ६ ॥ यदि चिन्तु त्वा धना जयन्तं
 रणे रणे अनुपदन्ति विभोः । ओजीयः शुष्मिन्स्थिरमा तनुज्वा मा त्वा दमन्
 दुरेवांसः कुशोकाः ॥ ७ ॥ त्वया वयं शाशमहे रणेषु प्रपरयन्तो युधेन्यानि
 भूरि । शोदयामि तु आयुषा वचोभिः सं ते शिशामि ब्रह्मणा ययांसि ॥ ८ ॥
 नि तद् दधिपेवरे परे च यस्मिन्नात्रिधारसा दुरोणे । आ स्थापयत् मातरं नि-
 गन्तुमर्त इन्वत् कर्वराणि भूरि ॥ ९ ॥ स्तुप्च वप्यन् पुहवर्मानं समभ्याणमिन-
 तममासमाप्तयानां । आ दर्शति शर्वसा भूयीजाः प्र संक्षति प्रतिमानं पृथिव्याः
 ॥ १० ॥ इमावक्ष्य बृहर्दिवः कृण्वदिन्द्राय शूपममिषः स्वर्षाः । महो गोत्रस्य क्षयति
 स्वराजा तुररिष्वद् विशर्वमर्णवत् तपस्वान् ॥ ११ ॥ एवा महान् धृर्हर्दिवो अय-
 र्वाबोवत् स्वां मन्त्रं मिन्द्रमिव । स्वसारं मातरिभ्वरी अग्निमे दिन्वन्ति धनेशर्वसा
 वर्धयन्ति च ॥ १२ ॥ चित्रं देवानां केतुरनीकं ज्योतिष्मान् प्रदिशः सूर्यं वपन् ।
 विवाकुरोति घृन्नैस्तर्षामि विश्वातारीद् दुरितानि शुक्रः ॥ १३ ॥ चित्रं देवानामु-
 दगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वर्हणस्याग्नेः । आग्नाद् पावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्यं
 आत्मा जगतस्तस्युपश्च ॥ १४ ॥ सूर्यो देवीमुपसं रोचमानां मर्षो न योषामभ्येति
 पुरवात् । यत्रा नरो देवयन्तो यृगानि वितन्वते मनि भद्राय भद्रम् ॥ १५ ॥

॥ १०८ ॥ त्वं मे इन्द्रा भेटु ओजो नृम्णं शतक्रनो विचर्यणे । आ धीरं
 पृतनापरम् ॥ १ ॥ त्वं हि नः पिता पमो त्वं माता शतक्रनो अर्षीय । अयां
 ते सुम्नवीमहे ॥ २ ॥ त्वां शम्पिन् पुरुहूत वाज्रपन्नमुपं धुवे शतक्रनो । स नो
 रास्व सुवीर्यम् ॥ ३ ॥

॥ १०९ ॥ स्वादोरित्या विपुत्रतो मर्षः पिबन्ति गोप्यः । या इन्द्रेण स्या-
 यदीष्ट्या मर्दन्ति शोभते बस्तीरनु स्वराज्यम् ॥ १ ॥ ना अस्य पृगनापुत्रः सोमं

श्रीणन्ति पृथगेव । प्रिया इन्द्रस्य धेनुश्चो वसु हिन्वन्ति सार्यं वस्तीरन्तु स्यरा-
ज्यम् ॥ २ ॥ ता अस्थ नर्मता सहः सपर्यन्ति प्रचेनसः । मृतान्यस्यसध्विरे
पुरुषि पूर्वाधेनये वस्तीरन्तु स्वराज्यम् ॥ ३ ॥

॥ ११० ॥ इन्द्राय मयने सुतं परं शोभन्तु नो गिरः । अर्कमर्चन्तु कार्वः
॥ १ ॥ यस्मिन् विश्वा अग्निं त्रियो रणन्ति सुप्तमंसदः । इन्द्रं सुते हवामहे ॥ २ ॥
त्रिकङ्क्रेषु चेतनं देवासो यजमग्रतः । तमिद् वर्धन्तु नो गिरः ॥ ३ ॥

॥ १११ ॥ यत् सोममिन्द्र विष्णुवि यदा य अति आप्ये । यदा मरुतु
मन्दसे समिन्दुभिः ॥ १ ॥ यदा शक्र पशवति सपुद्रे अग्नि मन्दसे । अस्मा-
कमित् सुते रणा समिन्दुभिः ॥ २ ॥ यदासि मुन्वतो वृधो यजमानस्य स-
त्पते । उयये वा यस्य रयसि समिन्दुभिः ॥ ३ ॥

॥ ११२ ॥ यद्य कथं हनहनुदगां अभि सूर्ये । सर्वं तदिन्द्र ते वशे ॥ १ ॥
यदा मरुद सत्पते न मगा इति मन्यसे । उतो तत् सुसमित् तव ॥ २ ॥ ये सो-
मांसः पशवति ये अर्वावति सुन्विरे । सर्वास्तौ इन्द्र गच्छसि ॥ ३ ॥

॥ ११३ ॥ उभये शुण्वच न इन्द्रो अर्वाग्निं वचः । सत्राक्षो मघवा सो-
मपीतये प्रिया शर्विष्ठ आ गमत् ॥ १ ॥ तं हि स्वराजं वृषभं तमोजसे प्रियणे
निष्टतत्तुः । उतोप्रमानां मघमो नि पीदसि सोमकामं हि ते मनः ॥ २ ॥

॥ ११४ ॥ अभूतुव्यो अना त्वमनोपिरिन्द्र अनुषा सनादसि । पुधेदापि-
त्वमिच्छसे ॥ १ ॥ नकीं देवन्तं मरुयार्य विन्दसे पीर्यन्ति ते सुगारवः । यदा
कृणोषि ननु सर्महस्यादित् पितेव ह्यसे ॥ २ ॥

॥ ११५ ॥ अहमिद्धि पितृष्वरिमेधामृतस्य जग्रभे । अहं सूर्ये इवाजनि ॥ १ ॥
अहं प्रत्नेन मर्मना गिरः शुम्भामि कण्ववत् । येनेन्द्रः शुष्ममिद् वृधे ॥ २ ॥ ये
स्वामिन्द्र न तुष्टुवृष्टपयो ये च तुष्टुवुः । मयेव वर्धस्वः सुष्टुतः ॥ ३ ॥

॥ ११६ ॥ मा भूम् निष्ठया देवेन्द्र त्वदरणा इव । वर्जानि न मज्जितान्य-
दिवो दुरोपांसो अमन्माहि ॥ १ ॥ अमन्महीदेना शबोनुग्रार्सरच हनहन् । मुकृद
सु ते महता शूर राधसानु स्तोमं मुदीमहि ॥ २ ॥

॥ ११७ ॥ पित्रा सोममिन्द्र मन्दतु स्वा यं ते सुपाव हर्षवादिः । सोतु-
र्बोभ्यां सुयतो नार्वी ॥ १ ॥ यस्ते मघो युज्यरचाकरस्ति येन वृत्राणि हर्षस्व

हंसि । स त्वार्भिन्द्र मभूवसो ममत्तु ॥ २ ॥ बोधा सु मे मय्यन् वान्रमेमां यां ते
नरिष्टो अर्चन्ति मशस्तिम् । इमा व्रता सधमादे जुपस्य ॥ ३ ॥

॥ ११८ ॥ शम्भुः शचीपत इन्द्र विश्वाभिरुतिभिः । भगं न हि त्वा य-
शमे वमुचिदपते शूर चरोममि ॥ १ ॥ पौरो अश्वस्य पुरुकुन् गवामस्युत्सो देव
हिरण्यः । नकिर्हि दानं परिमर्षिपत् त्वे यद्यद्यामि तदा भर ॥ २ ॥ इन्द्रमिदं
देवतातय इन्द्रं प्रयत्नधरे । इन्द्रं समीके वनिनो हवामहे इन्द्रं धनस्य सातये
॥ ३ ॥ इन्द्रो ग्रहना रोदसी पप्रच्छत् इन्द्रः सूर्यमरोचयत् । इन्द्रे ह विरवा भु-
व्नानि येमिरे इन्द्रं मुवानाम इन्द्रवः ॥ ४ ॥

॥ ११९ ॥ अस्तात्रि गर्भं पूर्वं व्रक्षेन्द्राय वोचत । पूर्वाश्रितस्य बृहतीर-
नूपत स्तोतुमेषा अष्टतत ॥ १ ॥ नुरण्यत्रो मधुमन्तं घृतरक्षुतं विमासो अर्कमा-
नृधुः । अस्मे इयिः पमथे वृण्यं शशोस्मे मुवानाम इन्द्रवः ॥ २ ॥

॥ १२० ॥ यदिन्द्र प्रागणामुदस्यन् वा हूपसे नृभिः । सिमां पुरु नृपूतो
अस्यानुवेसि मशये तुर्वशे ॥ १ ॥ यद्वा रुमे रुशमे रपावके कृण इन्द्रं मादयसे सचा ।
काण्वामस्त्वा धर्मभिः स्तोमवाहस इन्द्रा यच्छन्त्या गंहि ॥ २ ॥

॥ १२१ ॥ अभि त्वा शूर नोनुमोदुग्धा इव धेनवः । ईशानस्य जगतः स्व-
र्हशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥ न त्वावीं अन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न ज-
निष्यते । अश्वायन्तो मयवमिन्द्र घ्राजिनो गुव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ २ ॥

॥ १२२ ॥ ऐवतीभिः सधमा इन्द्रं सन्तु तुविवाजाः क्षुमन्तोयाभिर्देव ॥ १ ॥
आ घृ त्वावान् त्मनास्तोतृभ्यो धृणवियानः । अणोरक्षं न चक्रयोः ॥ २ ॥
आ यद् पुर्वः शतक्रतुवा कामं जरितृणाम् । अणोरक्षं न शचीभिः ॥ ३ ॥

॥ १२३ ॥ तत् सूर्यस्य देवत्वं तन्मदित्वं मध्या कर्तोविततं सं जभार । य-
देदयुक्तं हरितः मधुस्यदाद्रात्री वासस्तनुते सिमसै ॥ १ ॥ तन्मिन्नस्य वरुण-
स्याभिचले सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे । अन्तमन्यद् रुशदस्य पार्जः कृष्ण-
मन्यद्धरितः सं भरन्ति ॥ २ ॥

॥ १२४ ॥ कया नधिव आ भुवदूती मदारुधः सखा । कया शचिध्रया वृता
॥ १ ॥ कस्तर्वा मत्सो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः । हन्हा चिञ्जरुते वसु ॥ २ ॥

मीपि वृषाकपि विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ८ ॥ अवीराभिः मामयं शरारुभिः
मन्यते । उताहमस्मि वीरिणीन्द्रपत्नी मरुत्सखा विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ९ ॥
संहोत्रं स्मं पुरा नारी सभेनं चाव गच्छति । वेधा ऋतस्य वीरिणीन्द्रपत्नी मही-
यते विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १० ॥ इन्द्राणीमासु नारिषु सुभगाग्रहमश्रवम् ।
नक्षत्राणां अपरं च न जरासा मरते पतिविश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ११ ॥ नाहमिन्द्रा-
णि शरणं सख्युर्वृषाकपेऽर्चते । यस्येदमर्प्यं हविः प्रियं देवेषु गच्छति विश्वस्मा-
दिन्द्र उत्तरः ॥ १२ ॥ वृषाकपाणि रेवति सुपुत्र आदु सुस्तुपे । पसंतु त इन्द्रं
उत्तराः प्रियं काचित्करं हविर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १३ ॥ उच्छ्रो-
हि मे पञ्चदश माकं पचन्ति विंशतिम् । उताहमग्नि पीत्र इदुभा कुक्षी पृणन्ति
मे विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १४ ॥ वृषभो न तिम्रमृद्भोस्तर्ग्येषु रोरुवत् । मन्यस्तं
इन्द्रं शंहुदे यं ते सुनोति भावयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १५ ॥ न सेशे यस्य र-
म्भतेन्तरा सखध्याः कपृव । सेदीशे यस्य रोप्रशं निपेदुषो विजृम्भते विश्वस्मा-
दिन्द्र उत्तरः ॥ १६ ॥ न सेशे यस्य रोप्रशं निपेदुषो विजृम्भते । सेदीशे यस्य रम्भते-
न्तरा सखध्याः कपृव विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १७ ॥ अयमिन्द्र वृषाकपिः परस्व-
न्तं हतं विदत् । असि सूनां नवं चरुमादेप्रस्वान् आर्चितं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १८ ॥
अयमेमि विचारकशद् विचिन्वन दासमार्यम् । पिबामिपाकमुत्वंनोभि धीरमचाकशं
विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १९ ॥ धन्वं च यत् कुन्तवं च कर्ति स्विता वि योजनता ।
नेदीयसो वृषारूपेस्तमेहि गृहो उष विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २० ॥ पुनरोहि वृषारूपे
मुविता कल्पयावहै । य एष स्वमनंशोस्तमेहि पथा पुनर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २१ ॥
यदुर्दग्धो वृषाकपे गृहमिन्द्राङ्गन्तन । कस्य पुन्यधो मृगः कर्मण जनयोऽङ्गो
विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २२ ॥ पर्शुर्हं नाम मानवी माकं संगूर विंशतिम् । मर्दं
भलं त्यस्या अमृद् यस्यो उदरमार्मृद् विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २३ ॥

॥ अथ बुन्नापमृतानि ॥

॥ १२७ ॥ इदं जला उषं धृतं नराशंसं स्तविष्यते । अष्टि मरुतां ननुति च
कौरस आ कुरामेषु दधहे ॥ १ ॥ उच्छ्रा यस्य मवाहरोऽव्यमन्तो हिदंगं । कृमा
रयस्य नि मिहीडने त्रिब ईषमाणा उरुसृगः ॥ २ ॥ एष इषायं मादे शतं त्रि-
प्वान् दश स्रजः । भीर्ति शतान्यर्चनां मरुतादश मोनाम् ॥ ३ ॥ (१) बरय-

अभी पुणः सखीनामविता जरितृणाम् । शतं भवांस्यूतिभिः ॥३॥ इमा नु कं
भुवना सीपधामेन्द्रश्च विभे च देवाः । यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजा चादित्यैरिन्द्रः
सह चीकलपाति ॥ ४ ॥ आदित्यैरिन्द्रः सर्गणो मरुज्जिरस्माकं भूत्वाविता तनु-
नाम् । इत्वायं देवा असुरान् यदायन् देवा देवत्वमभिरक्षमाणाः ॥ ५ ॥ प्र-
त्यञ्चैर्मर्कमनयं जवीभिरादित् स्वधामिपिरां पर्यपरयन् । अथा वार्जं देवाहितं
सनेम मदेम शतहिषाः सुवीराः ॥ ६ ॥

॥ १२५ ॥ अपेन्द्र प्राचीं मघवन्नभिन्नानपापांचो अभिभूते नुदस्व । अपो-
दीचो अयं शूराधराचं उरौ यथा तव शर्मन् मदेम ॥ १ ॥ कुविद्वद् ययमन्तो यवै
चिद् यथा दान्त्यनुपूर्वं विर्यम् । इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बहिषो नमोद्व-
क्तिं न जग्मुः ॥ २ ॥ नहि स्मर्येतथा यातमस्ति नोत अवां विविदे संगमेपु । ग-
व्यन्त इन्द्रं मुख्याय विमां अश्वायन्तो वृषणं वाजयन्तः ॥ ३ ॥ युवं सुरामम-
श्विना नमुचावासुरे सचा । विप्रिणाना शुभस्पती इन्द्रं कर्मस्वावतम् ॥ ४ ॥ पु-
त्रमिव पितरावश्वितोभेन्द्रावधुः काव्यैर्दसनाभिः । यत् सुरामं व्यपिबुः शचीभिः
सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥ ५ ॥ इन्द्रः सुत्रामा स्वर्वा अवोभिः सुमृष्टीको
भवतु विश्ववेदाः । वार्धतां देवो अभयं नः कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥६॥
स सुत्रामा स्वर्वा इन्द्रो अस्मदाराधिद् देपः सनुतयुषोतु । तस्य वयं गुप्ततौ य-
ज्ञिष्यस्यापि भूदे सौमन्तसे स्याम ॥ ७ ॥

॥ १२६ ॥ वि हि सोतोरल्लक्षतु नेन्द्रं देयममेसत । यत्रामदद् वृषाकपिर्यः पु-
ष्टेषु मत्सखा विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १ ॥ परा हीन्द्र धावसि वृषाकपेराति व्य-
थिः । नो अह म विन्दस्यन्त्य सौम्यपीतये विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २ ॥ किमये
त्वां वृषाकपिश्चकार हरितो मृगः । यस्मां इरस्यसीदु न्वायो वा पुष्टिमद् यमु विरव-
स्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ३ ॥ यमिमं त्वं वृषाकपिं प्रियमिन्द्राभिरक्षसि । श्वा न्वस्य
जम्भिषदपि कर्णे वराहयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ४ ॥ प्रिया तृष्टानि मे कृपि-
व्येका व्यद्वदुपत् । शिरो न्वस्य राविपुं न मुगं दुष्टते मुत्रं विश्वस्मादिन्द्र उत्त-
रः ॥ ५ ॥ न मत्स्त्री सुभसत्तरा न सुयायुतरा भुवत् । न मत् प्रतियवीमती
न सगव्युयमीयसी विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ६ ॥ उवे अम्ब मुलाभिरे
भेष्टिप्यनि । भसन्मे अम्ब सविप मे शिरो मे वीव हृष्यति ।
चेरः ॥ ७ ॥ किं सुंवाहो स्वदुरे पृथुष्टो पृथुजायने । किं

मीपि वृषार्कं वि विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ८ ॥ अवीरोमिव मामयं शराहंरभि
 मेन्यते । उताहमस्मि वीरिणीन्द्रपत्नी मरुत्सखा विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ९ ॥
 संहोत्रं स्वं पुरा नारी समेतं वाक् गच्छति । वेधा अतस्य वीरिणीन्द्रपत्नी मदी-
 यते विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १० ॥ इन्द्राणीमामु नारिषु सुभगांमहमश्रवम् ।
 नयस्या अपरं च न जरसा मरते पतिर्विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ ११ ॥ नाहमिन्द्रा-
 णि रारण सन्धुर्वृषार्कपेक्षते । यस्येदमर्घ्यं हविः प्रियं देवेषु गच्छति विरवस्मा-
 दिन्द्र उत्तरः ॥ १२ ॥ वृषार्कपाणि रेवति सुपुत्र आदु सुस्तुपे । यसत् त इन्द्र
 उत्तमः प्रियं काचित्करं हविर्विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १३ ॥ उत्तमो
 हि मे पञ्चदश साकं पचन्ति विंशतिम् । उताहमग्नि पीथ इदुभा कुक्षी पृणन्ति
 मे विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १४ ॥ वृषभो न तिम्रमृद्भोऽन्तर्पथेषु रोहवत् । मन्थस्त
 इन्द्र शं हृदे यं ते सुनोति भाव्युर्विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १५ ॥ न सेशे यस्य र-
 म्भतेन्तरा मयध्याऽकपृत् । सेदीशे यस्य रोमशं निषेदुषो विजृम्भते विरवस्मा-
 दिन्द्र उत्तरः ॥ १६ ॥ न सेशे यस्य रोमशं निषेदुषो विजृम्भते । सेदीशे यस्य रम्भते-
 न्तरा मयध्याऽकपृत् विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १७ ॥ अयमिन्द्र वृषार्कणिः परस्व-
 न्तं हतं विदत् । अस्ति मूनां नवं चरुमादेधस्वान् आवितं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १८ ॥
 अयमेमि विचाकशद् विचिन्न दाम्भार्यम् । पिबामिपाकमुत्वंनोभि धीरमचाकशं
 विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ १९ ॥ धन्वं च यत् कृन्तमं च कति स्विता ता वि योजना ।
 नेदीयसो वृषार्कपेस्तमेहिं गृह्णोऽप विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २० ॥ पुनरोहि वृषार्कपे
 सुविता कल्पयावहै । य वृष स्वम्रनंशोस्तमेहिं पथा पुनर्विरवस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २१ ॥
 यदुर्दम्बो वृषार्कपे गृह्मिन्द्रात्तगन्तन । कास्य पुल्लयो मृगः कर्मणं जनयोपेनो
 विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २२ ॥ पर्शुर्हि नाम मानवी साकं संसूय विंशतिम् । भद्रं
 भलं त्वस्या अमद् यस्यो उदरमार्गयद् विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २३ ॥

॥ अथ कुन्तापमूक्तानि ॥

॥ १२७ ॥ इदं जना उषं धुतु नराशंसं स्तविष्यते । षष्ठिं महसां नशति चै
 कौरम् आ रुशमेपु दधहे ॥ १ ॥ उप्या यस्य मवाङ्गणो वृषमन्तो द्विदश । वृष्मा
 र्यस्य नि जिहीहते शिव ईपमाणा उपस्पृशः ॥ २ ॥ वृष वृषार्कं मामहे शतं ति-
 प्कान् दश स्रजः । श्रीणि शतान्पर्वतां महद्यादश गोनाम् ॥ ३ ॥ (१) वर्य-

स्य रेभं वच्यस्व वृत्ते न एके शकुनः । नष्टं जिह्वा चर्चरीति क्षुरो न भुरिजोरिव
 ॥ ४ ॥ प्र रेभासो मनीषा हृषा गावं इवेरते । अमोतपुत्रका प्रपापमोत गा इवा-
 सते ॥ ५ ॥ प्र रेभ धीं भेरस्व गोविद् वसुविदम् । द्वेष्ट्रेमां वाचं श्रीणीहीपूर्णा-
 वीरुस्तारम् ॥ ६ ॥ (२) राज्ञो विश्वजनीनस्य यो देवोमर्त्या अति । वैश्वान-
 रस्य सुष्टुतिमा सुनोतां परिक्षितः ॥ ७ ॥ परिच्छिन्नः क्षेममकरोत् तम् आसन-
 माचरन् । कुलायन् कृण्वन् कौरव्यः पतिर्वदेति जायया ॥ ८ ॥ कतरत् त आ
 हंराणि दधि मन्यां परि श्रुतम् । जायाः पतिं वि पृच्छति राष्ट्रे राज्ञः परिक्षितः
 ॥ ९ ॥ अभीवस्वः प्र जिहीते यवं एकः पृथो विलम् । जनः स भद्रमेधति राष्ट्रे
 राज्ञः परिक्षितः ॥ १० ॥ (३) इन्द्रः कारुमवृषधुत्तिष्ठ वि चरा जर्नम् ।
 ममेदुग्रस्य चर्हृधि सर्व इत् तै पृणावुरिः ॥ ११ ॥ इह गावः प्रजायध्वमिहाश्वा
 इह पूरुषाः । इहो सहस्रदन्तिणोपि पूषा नि पीदति ॥ १२ ॥ नेमा इन्द्र गावो
 रिपन् मो आसां गोष रीरिपत् । मासामिन्द्रयुर्न इन्द्र या स्तेन ईशत ॥ १३ ॥
 उप नोन रमसि सूक्तैर्न वचसा वयं भद्रेण वचसा वयम् । वनादिधिध्वनो गिरो न
 रिष्येम कृता चन ॥ १४ ॥ (४)

॥ १२८ ॥ यः सभेयो विदध्यः सुत्वा यज्वाथ पूरुषः । सूर्यं चामू रिशाद-
 सुस्तद् देवाः प्रागकल्पयन् ॥ १ ॥ यो जाम्या अग्रथयस्तद् यत् सखायं दुधूर्पति ।
 ज्येष्ठो यदग्रचेतास्तदादुरधरागिति ॥ २ ॥ यद् भद्रस्य पुरुषस्य पुत्रो भवति
 दाधूयिः । तद् विप्रो अग्रवीदु तद् गन्धर्वः काम्यं वचः ॥ ३ ॥ यश्च प्राणि रयु-
 जिष्ठयो यश्च देवा अदाशुरिः । धीराणां शश्वतामहं तदप्रागिति शुभ्रम् ॥ ४ ॥
 ये च देवा अयजन्ताथो ये च पराशुदिः । सूर्यो दिवमिव गत्वार्य मयवा
 नो वि रण्यते ॥ ५ ॥ (५) योनाक्ताक्षो अनभ्यक्तो अमणिवो अहिर्-
 रयवः । अग्रद्व्या ब्रह्मणः पुत्रस्तोता कल्पेषु संमिता ॥ ६ ॥ ये आक्ताक्षः सुभ्य-
 क्तः सुमणिः सुहिररयवः । सुग्रद्व्या ब्रह्मणः पुत्रस्तोता कल्पेषु संमिता ॥ ७ ॥
 अग्रपाणा च वेशन्ता रेवा अमर्तिदिश्ययः । अयम्या कन्याकन्याणी तोता क-
 ल्पेषु संमिता ॥ ८ ॥ सुग्रपाणा च वेशन्ता रेवान्तुमर्तिदिश्ययः । सूर्यभ्या
 कन्या कन्याणी तोता कल्पेषु संमिता ॥ ९ ॥ परिवृक्ता च महिषी स्रस्त्या
 च युधिगमः । अनाशुररचायामी तोता कल्पेषु संमिता ॥ १० ॥ यायाता
 च महिषी स्रस्त्या च युधिगमः । स्वाशुररचां यामीतोता कल्पेषु सं-
 मिता ॥ ११ ॥ (६) यदिन्द्रादो दाशरात्रे मानुषं वि गाह्याः । विरुषः स-

वैष्णवा आसीत् मह यज्ञाय कल्पने ॥ १२ ॥ त्वं वृषाक्षं मघाश्रमं मर्याकरो रविः ।
 त्वं वैश्विणं च्याम्यो वि वृत्रस्याभिन्नन्दिनः ॥ १३ ॥ यः पर्वतान् व्यदधाद् यो ह्यपो
 व्यगाढयाः । इन्द्रो यो वृत्रहान्महं तस्मादिन्द्र नमोस्तुते ॥ १४ ॥ पृष्ठं धावन्नं
 ह्योराचं ध्रुवममृषुवन् । स्वस्यस्व जत्रोयन्त्रमा बह सुसजम् ॥ १५ ॥ ये त्रा
 द्येना अजंभ्रमो दायो युञ्जन्ति दक्षिणम् । पूर्वा नमस्य देवानां विश्वदिन्द्र
 महीयते ॥ १६ ॥ (७)

॥ १२६ ॥ पुना अश्वा आ प्रवन्ते ॥ १ ॥ प्रतीपं प्राति सुत्यनम् ॥ २ ॥ मा-
 गामेका हरिक्रिका ॥ ३ ॥ हरिविनुके किर्मिच्छसि ॥ ४ ॥ साधुं पुत्रं हिंश्ययम्
 ॥ ५ ॥ काहेन पगस्यः ॥ ६ ॥ यत्रामृत्तिसः शिशपाः ॥ ७ ॥ परि प्रयः ॥ ८ ॥
 पृदाकयः ॥ ९ ॥ मृह्यै प्रमन्ते आसते ॥ १० ॥ अयमहा ते अर्वाहः ॥ ११ ॥ स इच्छकं
 सयाघते ॥ १२ ॥ सयाघते गोप्तीया गोमंतीरिति ॥ १३ ॥ पुमां कुस्ते निर्मिच्छसि
 ॥ १४ ॥ पल्प यज ययो इति ॥ १५ ॥ वद्ध वो अयु इति ॥ १६ ॥ अजागार के-
 शिका ॥ १७ ॥ अश्वम्य वारो गोशपत्ये ॥ १८ ॥ रयेनीपती सा ॥ १९ ॥ अनामयो-
 पजिहिका ॥ २० ॥

॥ १३० ॥ को अयं बहुलिप्ता इपूनि ॥ १ ॥ को असिधाः पयः ॥ २ ॥ को
 अर्जुन्याः पयः ॥ ३ ॥ कः काम्यर्याः पयः ॥ ४ ॥ एतं पृच्छ कुहं पृच्छ ॥ ५ ॥ कुहाकं
 पृच्छ पृच्छ ॥ ६ ॥ यवानो यतिस्वभिः कुभिः ॥ ७ ॥ अकुप्पन्तः कुपायकुः ॥ ८ ॥
 आमणको मणत्सकः ॥ ९ ॥ देवं त्वप्रतिसूर्य ॥ १० ॥ एनश्चिपह्तिका हविः
 ॥ ११ ॥ मृदुष्टो मयाप्रति ॥ १२ ॥ मृदं उत्पन्न ॥ १३ ॥ मा त्वाभि सत्वा नो
 विदन् ॥ १४ ॥ वशायाः पुत्रमा यन्ति ॥ १५ ॥ इरावेदुषयं दत्त ॥ १६ ॥ अयो
 इयन्निगृप्ति ॥ १७ ॥ अयो इयन्ति ॥ १८ ॥ अयो भ्वा अस्थिरो भवन् ॥ १९ ॥
 लयं यकारिलोका ॥ २० ॥

॥ १३१ ॥ आर्मिनोन्निति भयते ॥ १ ॥ तस्य अनु निर्भञ्जनम् ॥ २ ॥ व-
 ह्णो याति वस्वभिः ॥ ३ ॥ शतं वा भारती शवं ॥ ४ ॥ शतप्राश्वा हिं-
 एययाः । शतं इय्या हिंश्ययाः । शतं कृया हिंश्ययाः । शतं निष्का हिं-
 र्श्ययाः ॥ ५ ॥ अहल कुर वत्सक ॥ ६ ॥ शफेन इव अहते ॥ ७ ॥ श्रापं
 यनेनती जनी ॥ ८ ॥ वनिष्ठा नावं गृह्णन्ति ॥ ९ ॥ इदं मलं मद्गति ॥ १० ॥

ते वृक्षाः सह तिष्ठति ॥११॥ पार्कं वृत्तिः ॥१२॥ शर्कं वृत्तिः ॥ १३ ॥ अश्वत्थ
खर्दिरो ध्रुवः ॥ १४ ॥ अरदुपरम ॥ १५ ॥ शयो हत इव ॥ १६ ॥ व्याप् पू-
रुषः ॥ १७ ॥ अरदुमिषां पूरुषकम् ॥ १८ ॥ अत्यर्धं पदस्वतः ॥ १९ ॥ दाव
इस्तिनो दृती ॥ २० ॥

॥ १३२ ॥ आदलावुकमेककम् ॥ १ ॥ अलावुकं निखातकम् ॥ २ ॥ कु-
क्रुष्टिको निखातकः ॥ ३ ॥ तद् वात उन्मथायति ॥ ४ ॥ कुलाय कृणवादिर्ति
॥ ५ ॥ उग्रं वनिषदाततम् ॥ ६ ॥ न वनिषदनाततम् ॥ ७ ॥ क र्णं कर्करी लि-
खत् ॥ ८ ॥ क र्णं दुन्दुभिं हनत् ॥ ९ ॥ यद्वीर्यं हनत् कथं हनत् ॥ १० ॥ द्वेवी
हनत् कुहंनत् ॥ ११ ॥ पर्यागारं पुनः पुनः ॥ १२ ॥ श्रीण्युप्स्य नामानि ॥ १३ ॥
हिरण्य इत्येकं अववीत् ॥ १४ ॥ दौ वा ये शिशवः ॥ १५ ॥ नीलशिखण्डवा-
हनः ॥ १६ ॥

॥ १३३ ॥ विर्ततौ किरणौ दौ तारा पिनष्टि पूरुषः । न वै कुमारि तत्
तथा यथा कुमारि मन्यसे ॥ १ ॥ मातुष्टे किरणौ दौ निष्टुः पूरुषानृते । न वै०
॥ २ ॥ निष्टुः कर्णकौ द्वौ निरायच्छभि मध्यमे । न वै० ॥ ३ ॥ वृक्षानायै
शशानायै तिष्ठन्ती चार्च गूहसि । न वै० ॥ ४ ॥ श्लक्ष्णायां श्लक्ष्णकायां
श्लक्ष्णमेवा च गूहसि । न वै० ॥ ५ ॥ अर्चश्लक्ष्णमिव अंशइन्तलोममतिं हृदे ।
न वै कुमारि तत् तथा यथा कुमारि मन्यसे ॥ ६ ॥

॥ १३४ ॥ इहेत्य भागशुगुदं गघराग्—अरालागुदे भर्त्सथ ॥ १ ॥ ० वृत्ताः
पूरुषन्त आसते ॥ २ ॥ ० स्थालीपात्रो वि लीयते ॥ ३ ॥ ० स वै पृथु लीयते
॥ ४ ॥ ० आये लाहणि लीक्षीथि ॥ ५ ॥ इहेत्य भागशुगुदं गघराग्—अक्षिली
पुच्छिलीयते ॥ ६ ॥

॥ १३५ ॥ भुगित्यभिगतः शलित्यपक्रान्तः फलित्यभिष्टितः । दुन्दुभि-
माहननाभ्यां जरितरोयामो देव ॥ १ ॥ क्रोशविले रजनि अन्येर्धानमुयानहि
पादम् । उत्तमां जनिमां जन्वानुत्तमां जनीन् वत्सैन्यात् ॥ २ ॥ अलावूनि पूषा-
तक्रान्यभत्यपलाशम् । पिपीलिकावत्सो विद्युत्स्वार्षणशफो गोशफो ज-
रितरोयामो देव ॥ ३ ॥ वीमे देवा अक्रंमताध्वर्यो क्षिप्रं प्रचर । सुसत्यमिदं

त्वाप्तस्यामि मनुदमि ॥ ४ ॥ पृथ्वी यदरयते पृथ्वी यदर्यमाणा जरितरोगामो
 देव । होता विंशमेन जरितरोगामो देव ॥ ५ ॥ आर्दित्या ह जरितरद्विरोभ्यो
 दक्षिणाग्रनयन् । तां ह जरितः प्रत्यागंस्तामु ह जरितः प्रत्यागन् ॥ ६ ॥ तां ह
 जरितनः प्रत्यगृभ्यस्तामु ह जरितनः प्रत्यगृभ्यः । अहानेतरसं न वि चेतना-
 नि यद्धानेतरसं न पुरोगवांसः ॥ ७ ॥ उत श्वेत आशुपत्वा उतो पथाभिर्यविष्ठः ।
 उतमाशु मानं पिपति ॥ ८ ॥ आर्दित्या रुद्रा वमंयस्त्वेतु त इदं राशुः प्रति गृभ्णी-
 यद्विरः । इदं राशो विभु मभु इदं राशो बृहन् पृथु ॥ ९ ॥ देवो ददृत्वा मुनं तद् वो
 अस्तु मुचंतनम् । युष्मो अस्तु दिवेदिवे प्रत्येवं गृभायत ॥ १० ॥ त्वमिन्द्र शर्मरिणा
 हृष्यं पारावनेभ्यः । विमांय स्तुवते वंमुवनि दुरश्रवसे बह ॥ ११ ॥ त्वमिन्द्र कुपोता-
 य च्छिन्नपुत्राय वञ्चते । ययामाकं एकं पीलु च वारंस्मा अकृणोर्विहः ॥ १२ ॥
 अंगारो वावदीति त्रेधा यद्देवो वरत्रया । इरामह प्रशमत्यनिपामपं सेधति ॥ १३ ॥

॥ १३६ ॥ यदस्या अंगभेदाः कृष्टु स्यूलमुपार्तसत् । मुष्काविदस्या एजतो
 गोशफे शकृलाविष ॥ १ ॥ यदो स्यूलं पसेसाणो मुष्का उपावधीत् । विष्वक्का
 यस्या वर्धतः सिक्तास्येष गर्दभौ ॥ २ ॥ यदल्पिरुस्वल्पिरु कर्कधूकेवपयते ।
 वासन्तिकमिष तेजन् यन्त्यवाताय वित्यति ॥ ३ ॥ यद् देवासो ललामगु मर्विष्टीमि-
 न्माविषुः । सकृला देदिरयते नारीं मृत्यस्यालिभुवो यथा ॥ ४ ॥ महानुग्न्यसृष्टि
 मोक्रदृदस्थानासरन् । शक्तिरानना स्वचमशकं सक्तु पर्यप ॥ ५ ॥ महानुग्न्युलूखल-
 मतिक्रामन्त्यववीत् । यथा तव वनस्पते निरघ्नन्ति तथैवेति ॥ ६ ॥ महानुग्न्युप धूते भू-
 ष्टोयाप्यभूभुवः । यथैव ते वनस्पते पिप्यति तथैवेति ॥ ७ ॥ महानुग्न्युप धूते भूष्टो-
 याप्य भूभुवः । यथा वयो विदाह्यं स्वर्गे नमवदद्यते ॥ ८ ॥ महानुग्न्युप धूते स्वसा
 वैशितं पतः । इत्थं फलस्य वृष्टस्य शूर्पे शूर्पं भजेमहि ॥ ९ ॥ महानुग्नो कृक-
 वाकं शम्पया परिधावति । अयं न विषयो मृगः शीर्ष्णो हरति धार्णिकाम् ॥ १० ॥
 महानुग्नो महानुग्नं धावन्तमनु धावति । इमास्तदस्य गा रज्ज यथ मामद्वयौ-
 दनम् ॥ ११ ॥ सुदेवस्त्वा महानुग्नोर्विधापते महतः साधु खोदनम् । कुसं पीवरो
 नवत् ॥ १२ ॥ वशा दुग्धार्मिमाद्भूरिं प्रसृजतोग्रतं परे । महान् वै भद्रो यथ मा-
 मद्वयौदनम् ॥ १३ ॥ विदेवस्त्वा महानुग्नोर्विधापते महतः साधु खोदनम् । कुमारिका
 पिङ्गलिका कर्क भर्षा कृ पावति ॥ १४ ॥ महान् वै भद्रो शिन्वो महान्
 भद्र उदुम्बरः । महो अभिक्त वापते महतः साधु खोदनम् ॥ १५ ॥

यः कुम्भारी पिङ्गलिका वसन्तं पीवरी लभेत् । तैलकुण्डमिमाम्बुषं रोदन्तं शु-
मद्भरेत् ॥ १६ ॥

॥ इति कुन्तापसूक्तानि समाप्तानि ॥

॥ १३७ ॥ यजुः प्राचीरजगन्तोरो मण्डूरधाणिकीः । हुता इन्द्रस्य शर्ववः
सर्वे युद्धदयाशवः ॥ १ ॥ कर्पून्नरः कपूथमुद् दधातन चोदयन्तं खुदत वाजसा-
तये । निष्ठिग्न्यः पुत्रमा च्यावयोतस्य इन्द्रं स्वार्थे इह सोमपीतये ॥ २ ॥ वृष्टिका-
ध्वाणो अकारिपं जिष्णोररवस्य वाजिनः । सुप्रभि नो मुखं कर्तुं प्र ण आपूपि
तारिपत् ॥ ३ ॥ सुतासो मधुमक्षमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः । एवित्रवन्तो अज-
रन् देवान् गच्छन्तु प्रो मदाः ॥ ४ ॥ इन्दुरिन्द्राय पवत इति देवासो अभुवन् ।
वाचस्पतिर्मखस्पते विश्वस्थेशान् ओजसा ॥ ५ ॥ सहस्रधारः पवते समुद्रो वा-
चमीद्वन्वयः । सोमः पती रयीणां सखेन्द्रस्य द्विवेदिवे ॥ ६ ॥ अयं वृप्सो अ-
शुमतीमतिप्रदियानः कृष्णो वृशभिः सहस्रैः । आवत् तमिन्द्रः शच्या धर्मन्तमप-
स्नेहितीर्नमणा अधत् ॥ ७ ॥ वृप्सर्मपश्यं विपुणे चरन्तमुपहरे वृषो अंशुमत्याः ।
नयो न कृष्णमवतस्थिवांसमिष्यामि वो वृषणो युध्यताजौ ॥ ८ ॥ अयं वृप्सो
अंशुमत्या उपस्थेधारयत् तन्वं तित्विषाणः । विशो अदेवीरभ्याश्चरन्तीर्ष-
हस्पतिना युजेन्द्रः ससाहे ॥ ९ ॥ त्वं ह त्यत् सप्तभ्यो जायमानोऽशुभ्यो अभवः
शत्रुरिन्द्र । गूढे द्यावापृथिवी अन्वविन्दो विभुमज्ज्यो भुवनेभ्यो रणं धाः ॥ १० ॥
त्वं ह त्यदप्रतिमानमोजो वज्रेण वज्रिन् पृषितो जघन्ध । त्वं शुष्णास्यावातिरो व-
ध्वैस्त्वं गा इन्द्र शच्येदविन्दः ॥ ११ ॥ तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राप हन्तवे ।
स वृषा वृषभो भुवत् ॥ १२ ॥ इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स मदे हितः ।
धूमनी श्लोकी स सोम्यः ॥ १३ ॥ गिरा वज्रो न संभूत सर्वलो अर्नपच्युतः ।
ववत् श्रृण्वो अस्तुतः ॥ १४ ॥

॥ १३८ ॥ महौ इन्द्रो य ओजसा प्रजेन्यो वृष्टिषां इव । स्तोमैर्वृत्तस्य वा-
द्ये ॥ १ ॥ प्रजाभूतस्य पिर्मतः प्र यद् भरन्तु वद्वयः । विमा अतस्य धार्हसा ।
॥ २ ॥ कण्वा इन्द्रं यदक्रत स्तोमैर्वृत्तस्य सार्धनम् । जामि भुवत् आयुधम् ॥ ३ ॥

॥ १३९ ॥ आ नूनमस्विना युवं वृत्तस्य गन्तमवसे । मास्यं यच्छतमवृकं
पृथु च्छदिर्युपुतं या अरातयः ॥ १ ॥ यदन्तरिक्षे यद् द्विवि यद् पञ्च मार्तण्डौ

अनु । नृम्णं तद् धत्तमश्विना ॥ २ ॥ ये वां दंसांश्चश्विना विप्रांसः परिमामृशुः ।
एवेत् काण्वस्य बोधनम् ॥ ३ ॥ अयं वां घर्मो अश्विना स्तोमेन परि पिच्यते । अयं
सोमो मधुमान याजिनीवसू येन वृत्रं विकेतयः ॥ ४ ॥ यदप्सु यद् वनसाती यदोपधीषु
पुरुदंससा कृतम् । तेन माविष्टमश्विना ॥ ५ ॥

॥ १४० ॥ यन्नासत्या भुरएषथो यद् वां देव भिषज्वर्यः । अयं वां वृत्तो
मतिभिर्न विन्धते हविर्धन्तं हि गच्छथः ॥ १ ॥ आ नूनमभिनोर्धृषि स्तोमं वि-
केत वामया । आ सोमं मधुमत्तमं घर्मं सिञ्चादर्थर्वणि ॥ २ ॥ आ नूनं मृग-
र्तनि रथं तिष्ठथो अश्विना । आ वां स्तोमा इमे मम नभो न चुर्यसीरत ॥ ३ ॥ य-
द्वय वां नासत्योर्वर्याचुच्युवीमहि । यद् वा वार्याभिरश्विनेवेत् काण्वस्य वो र-
तम् ॥ ४ ॥ यद् वां कृत्नीवां उत यद् व्यभ्य ऋषिर्वद् वां दीर्घनेमा जुहाव । पृथो
यद् वां वैन्यः सोदनेष्वेवेदतो अश्विना चेतयेथाम् ॥ ५ ॥

॥ १४१ ॥ यातं छर्दिष्या उत नः परस्या भूत जगन्वा उत नस्तनूपा ।
वृत्तिस्तोकाय तनयाय यातम् ॥ १ ॥ यदिन्द्रेण सरथं याथा अश्विना यद् वा वा-
युना भवथः समोकसा । यदादित्येभिर्धृषिभिः सजेयेमा यद् वा विष्णोर्धृषिमेलेषु
निष्ठयः ॥ २ ॥ यदश्विनावृष्टं हुवेय वाजंसतये । यत् पृम्सु तुर्वणे महम्मन्द्रेष्टं
मश्विनोरवः ॥ ३ ॥ आ नून यातमश्विनेमा हव्यानिवां हिता । इमे सोमोगो अथि
तुर्वणे यदात्रिमे कण्वेषु वामथ ॥ ४ ॥ यन्नासत्या पराके अर्वाके अग्निं भेषजम् ।
तेन नूनं विप्रदायं प्रचेतसा छर्दिर्वृत्सायं यच्छतम् ॥ ५ ॥

॥ १४२ ॥ अमुत्स्य म देव्या साकं वाचाऽमश्विनोः । व्यारेद्व्या मति
वि शानि मर्त्येभ्यः ॥ १ ॥ म बोधयोषो अभिना म देवि मृते महि । म यज्ञ-
होतरानुपश्व म मद्राय श्रवां बृहत् ॥ २ ॥ यदुषो यामि शानुता मं मर्त्येण मे-
चमे । आ हायमश्विनो रथो वृत्तिर्पानि नृपाप्यम् ॥ ३ ॥ यदार्वातामो श्रंगशो
गावो न दृष्ट ऊर्ध्वभिः । यदा वार्यारनूपतु म देव्यन्तो अभिना ॥ ४ ॥ म
पुम्नाय म शर्वमे म नृपापाय मर्त्ये । म दक्षाय प्रचेतमा ॥ ५ ॥ यद्यनं प्रीति-
रभिवना पितृपौत्रा निषीदथः । यदा मुम्नेभिर्वक्ष्या ॥ ६ ॥

॥ १४३ ॥ तं वां रथं वयस्या हुवेम वृषज्वनश्विना संमति गोः । यः स-
यो वदति वयसापुगिरीरमं एतमं वमयम् ॥ १ ॥ यत्र श्रियंश्विना देवता वा

दिवो नपाता वनशुः शचीभिः । युवोर्वपुर्गभि पृत्तः सचन्ते वहन्ति यत् ककुहा-
 सो रथे चाम् ॥ २ ॥ को वामग्रा करते रातर्हव्य ऊतये वा सुतपेयाय वार्कः ।
 ऋतस्य वा वनूपे पूर्वाय नमो येमानो अश्विना ववर्तत् ॥ ३ ॥ हिरण्ययेन पुरुभू-
 रथेनेमं युद्धं नास्त्योप यातम् । पित्राथ इन्मधुनः सोम्यस्ये दधथो रत्नं विभते जनाय
 ॥ ४ ॥ आ नो यातं दिवो अच्छा पृथिव्या हिरण्ययेन सुवृता रथेन । मा वामन्ये नि-
 यमन् देव्यन्तः सं यद् इदे नाभिः पूर्वा वाम् ॥ ५ ॥ न नो रयिं पुरुवीरं वृहन्तं
 दत्त्वा मिमांथाभ्ययेष्वस्मे । इरो यद् वामश्विना स्तोममावेन्तमधस्तुतिमाजमीन्हा-
 सो अगमन् ॥ ६ ॥ इहेह यद् वां समना पपुत्ते सेयमस्मे सुमतिर्वाजरत्ना । ब्रु-
 प्यते जरितारं युधं ह श्रितः कामो नासत्या युवद्रिक् ॥ ७ ॥ मधुमतीरोपधीर्घाव
 आपो मधुमन्नो भवत्वन्तरिक्षम् । क्षेत्रस्य पतिर्मधुमात्रो अस्त्वरिप्यन्तो अन्वेनं
 चरेम ॥ ८ ॥ पुनायं तदश्विना कृतं वां वृषभो दिवो रजसः पृथिव्याः । सहस्रं
 शंसा उत ये गविष्ठौ सर्वा इत् तां उप याता पिबथ्यै ॥ ९ ॥

॥ इति नवमोऽनुवाकः ॥

॥ शस्त्रकाण्डं नाम विंशं काण्डं समाप्तम् ॥

॥ अथर्ववेदसंहिता च संपूर्णा ॥

